

สูตรโสดาบัน

เล่ม ๑

(ชุด สูตรโสดาบัน)

อ.สุภีร์ ทุมทอง

สูตรโสดาบ้น เล่ม ๑

(ชุด สูตรโสดาบ้น)

โดย สุภีร์ ทุมทอง
www.ajsupee.com

พิมพ์ครั้งที่ ๑	พฤษภาคม ๒๕๖๒
จำนวน	๑๐,๐๐๐ เล่ม
ISBN	๙๗๘-๖๑๖-๔๐๓-๐๖๖-๔
ภาพประกอบ	มนต์ชัย ขาวสำอางค์
แบบปก/รูปเล่ม	นิชชีมา แสงแก้ว

ดำเนินการผลิต

บริษัทพรีเมียมด์ พับลิชซิ่ง จำกัด
๒๗/๓๓ ซอยศรีบำเพ็ญ ถนนพระราม ๔
แขวงทุ่งมหาเมฆ เขตสาทร กรุงเทพฯ
โทรศัพท์ ๐-๒๒๘๖-๒๔๑๔
โทรสาร ๐-๒๒๘๖-๒๔๑๗

พิมพ์ที่

บริษัท ภาพพิมพ์ จำกัด
๔๕/๑๒-๑๔, ๓๓ หมู่ ๔ ต.บางขุน
อ.บางกรวย จ.นนทบุรี ๑๑๑๓๐
โทรศัพท์ ๐-๒๘๗๙-๙๑๕๔-๖
โทรสาร ๐-๒๘๗๙-๙๑๕๓

แจกเป็นธรรมทาน ห้ามจำหน่าย

คำนำ

หนังสือ “**สูตรโศดาบัน เล่ม ๑**” นี้ เป็นหนังสือเล่มที่ ๑ ในชุดสูตรโศดาบัน ซึ่งมีทั้งหมด ๕ เล่ม เรียบเรียงจากคำบรรยายในหัวข้อ “สูตรโศดาบัน” ที่ ห้องเอกายนมรรค อาคารมหพันธ์ บริษัท มหพันธ์ไฟเบอร์ซีเมนต์ จำกัด (มหาชน) บรรยายทุกวันอังคารที่สองของเดือน เวลา ๑๓.๓๐-๑๕.๐๐ น. การบรรยายหัวข้อนี้ได้บรรยายต่อเนื่องมาตั้งแต่เดือนมีนาคม พ.ศ. ๒๕๕๗ ถึงเดือนมีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๑ รวมจำนวน ๔๙ ตอน

เนื้อหาในเล่มนี้ นำมาจากการบรรยาย ครั้งที่ ๑-๑๐ จำนวน ๑๐ ตอน บรรยายระหว่างเดือนมีนาคม พ.ศ. ๒๕๕๗ ถึงเดือนกรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๕๘ กลุ่ม **เสปียงธรรมมหพันธ์** เป็นผู้ถอดคำบรรยาย ผู้บรรยายได้นำมาปรับปรุงเพิ่มเติมตามสมควร

เนื้อหาที่บรรยายนั้น เป็นการนำพระธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้าที่ทรงแสดงเรื่องเกี่ยวกับพระโศดาบันในพระไตรปิฎก มาร้อยเรียง ผูกโยงกัน และอธิบายให้เข้าใจง่าย ช่วยให้เข้าใจเรื่องพระโศดาบันได้ชัดเจนตลอดทั่วถึง ทั้งด้านลักษณะ และคุณสมบัติของพระโศดาบัน คุณประโยชน์และอานิสงส์ของความเป็นพระโศดาบัน และวิธีการปฏิบัติแบบต่างๆ โดยในเล่ม ๑ นี้ ประกอบด้วยเนื้อหา ดังนี้

(๑) **เกริ่นนำ** อธิบายภาพรวมของเหล่าพระอริยสาวกในพระพุทธศาสนา ประกอบด้วย ผู้ตัดกระแสมารข้ามถึงฝั่งโดยสวัสดี ๕ กลุ่ม ผู้ได้รับประโยชน์จากธรรมวินัยนี้ ๖ กลุ่ม เทียบจำนวนพระอริยเจ้า และอธิบายความหมายของหัวข้อบรรยายสูตรโสดาบัน

(๒) **ลักษณะและคุณสมบัติของพระโสดาบัน** อธิบายลักษณะของพระโสดาบัน คือท่านผู้ประกอบด้วยอริยมรรคมีองค์ ๘ และคุณสมบัติของพระโสดาบัน โดยอาศัยหลักธรรมด้านศีล จิต และปัญญา

(๓) **คุณประโยชน์และอานิสงส์ของความเป็นพระโสดาบัน** อธิบายสรุปตามแนวพระสูตรต่างๆ ตั้งเป็น ๑๐ ข้อ ได้แก่ เป็นการได้ที่เหนือกว่าพระเจ้าจักรพรรดิ เป็นธรรมะอันเป็นที่ตั้งแห่งความเบาใจ เป็นผู้ไม่ตกต่ำอีกแน่นอนองทุกข์เหลือน้อยมาก เป็นห้วงบุญกุศลที่นำความสุขมาให้ เป็นผู้มั่งคั่งมีทรัพย์มาก เป็นผู้ที่มีเทวบท ไม่เข้าถึงฐานะที่ไม่ควรเข้าถึง หมดความสงสัยในโลกและชีวิต และทำให้หมดความเห็นผิดและพิธีกรรมที่ผิดๆ

(๔) **วิธีปฏิบัติเพื่อเป็นพระโสดาบัน** อธิบายวิธีปฏิบัติด้านปัญญา ประกอบด้วย มีดวงตาเห็นธรรม มีอนุโลมิกขันติ และพิจารณากระแสปฏิจจสมุปบาท

ขอนุโมทนา **บริษัท มหพันธ์ไฟเบอร์ซีเมนต์ จำกัด (มหาชน)** ซึ่งเป็นเหตุปัจจัยที่สำคัญในการทำให้เกิดหนังสือชุดนี้ ขอนุโมทนาผู้ที่เกี่ยวข้องในการทำหนังสือเล่มนี้ และขอขอบคุณญาติธรรมทั้งหลายที่มีเมตตาต่อผู้บรรยายเสมอมา หากมีความผิดพลาดประการใด อันเกิดจากความด้อยสติปัญญาของผู้บรรยาย ก็กราบขอขมาต่อพระรัตนตรัยและครูบาอาจารย์ทั้งหลาย และขออโหสิกรรมจากท่านผู้อ่านไว้ ณ ที่นี้ด้วย

สุภีร์ ทุมทอง

ผู้บรรยาย

๓๐ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๑

สารบัญ

บทที่ ๑ สุตโรไสดาบัน ตอนที่ ๑	(๑๑)
เกริ่นนำ	(๑๒)
ก. ผู้ตัดกระแสมารข้ามถึงฝั่งโดยสวัสดิ์ ๕ กลุ่ม	(๑๓)
ข. ผู้ได้รับประโยชน์จากธรรมวินัยนี้ ๖ กลุ่ม	(๓๓)
บทที่ ๒ สุตโรไสดาบัน ตอนที่ ๒	(๕๓)
ค. เทียบจำนวนของพระอริยเจ้า	(๕๓)
ง. ความหมายของหัวข้อบรรยาย “สุตโรไสดาบัน”	(๕๗)
๑. ลักษณะและคุณสมบัติของพระไสดาบัน	(๖๑)
๑.๑ ลักษณะของพระไสดาบัน	(๖๒)
๑.๒ คุณสมบัติของพระไสดาบัน	(๗๒)

บทที่ ๓ สุตโรสดาบัน ตอนที่ ๓ (๙๗)

๑.๒ คุณสมบัติของพระโสดาบัน (ต่อ) (๑๐๓)

๒. คุณประโยชน์และอานิสงส์ของความเป็นโสดาบัน (๑๒๔)

๒.๑ เป็นการได้ที่เหนือกว่าพระเจ้าจักรพรรดิ (๑๒๕)

๒.๒ เป็นธรรมะอันเป็นที่ตั้งแห่งความเบาใจ (๑๓๕)

บทที่ ๔ สุตโรสดาบัน ตอนที่ ๔ (๑๔๗)

๒.๓ เป็นผู้ไม่ตกต่ำอีกแน่นอน (๑๕๐)

๒.๔ กองทุกข์เหลือน้อยมาก (๑๕๘)

๒.๕ เป็นห้วงบุญกุศลที่นำความสุขมาให้ (๑๗๐)

๒.๖ เป็นผู้มั่งคั่งมีทรัพย์มาก (๑๘๓)

๒.๗ เป็นผู้มีเทวบท (๑๘๗)

บทที่ ๕ สุตโรสดาบัน ตอนที่ ๕ (๑๙๕)

๒.๘ ไม่เข้าถึงฐานะที่ไม่ควรเข้าถึง (๑๙๙)

๒.๙ หมดความสงสัยในโลกและชีวิต (๒๑๔)

บทที่ ๖ สุตโรสดาบัน ตอนที่ ๖ (๒๔๑)

๒.๑๐ ทำให้หมดความเห็นผิดและพิธีกรรมที่ผิดๆ (๒๔๖)

บทที่ ๗ สุตโรสดาบัน ตอนที่ ๗ (๒๘๑)

๒.๑๐ ทำให้หมดความเห็นผิดและพิธีกรรมที่ผิดๆ (ต่อ) (๒๘๔)

บทที่ ๘ สุตโรสดาบัน ตอนที่ ๘ (๓๒๗)

๒.๑๐ ทำให้หมดความเห็นผิดและพิธีกรรมที่ผิดๆ (ต่อ) (๓๒๙)

๓. วิธีปฏิบัติเพื่อเป็นพระโสดาบัน (๓๕๒)

๓.๑ ด้านปัญญา (๓๕๓)

๓.๑.๑ มีดวงตาเห็นธรรม (๓๕๔)

บทที่ ๙ สุตโรสดาบัน ตอนที่ ๙ (๓๖๙)

๓.๑.๑ มีดวงตาเห็นธรรม (ต่อ) (๓๗๑)

บทที่ ๑๐ สุตโรสดาบัน ตอนที่ ๑๐ (๔๑๑)

๓.๑.๒ มีอนุโลมิกขันติ (๔๑๗)

๓.๑.๓ พิจารณากระแสปฏิบัติจสมุปปาท (๔๔๙)

สูตรโสดาบัน ตอนที่ ๑

บรรยายวันที่ ๑๑ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๕๗

ขอนอบน้อมต่อพระรัตนตรัย
สวัสดีครับท่านผู้สนใจในธรรมะทุกท่าน

วันนี้ก็มาฟังธรรมะอีกครั้งหนึ่งนะครับ สำหรับการบรรยายในสถานที่นี้ ผมได้บรรยายหลักธรรมที่เป็นไปเพื่อการตรัสรู้ คือ โภธิปักขิยธรรมเอาไว้โดยละเอียดพอสมควร หลังจากจบโภธิปักขิยธรรมแล้ว ได้บรรยายหลักธรรมที่เกี่ยวข้องกับเรื่องโลกๆ การเวียนว่ายตายเกิดอยู่ในโลก ก็เป็นไปตามธรรมะ เป็นไปตามกฎเกณฑ์ธรรมดานั่นเอง

ในคราวนี้ จะได้บรรยายเกี่ยวกับเรื่องของผู้ที่ข้ามพ้นโลกไปได้ โดยเฉพาะเบื้องต้น สำหรับพวกเราทั้งหลายที่ได้เข้าใจธรรมะที่เป็นฝ่ายปัญญาแล้ว ได้เข้าใจว่าโลกมันได้เท่านี้แหละ มันก็เป็นทุกข์วนเวียนกันอยู่ กลับไปกลับมาอย่างนี้นะ ไม่มีเกินเลยไปกว่านี้ **ไม่อาจลบล้างทุกข์ออกไปจากโลกนี้ได้ ไม่อาจลบล้างความเกิด ความแก่ ความเจ็บ ความตาย ความทุกข์ทรมานทั้งหลาย ที่มีอยู่ประจำโลก** ตกอยู่ภายใต้อำนาจของกิเลส เวียนเกิด เวียนตาย ทุกข์ระทมกันอยู่อย่างนี้ สิ่งเหล่านี้เป็นของมีอยู่ประจำโลก พอรู้อย่างนี้แล้วก็คิดจะข้ามโลก พ้นไปจากโลก ไม่อยากจะเวียนว่ายตายเกิดในโลกอีกต่อไปแล้ว ไม่อยากกลับมาเกิดแล้ว ทุกท่านคงจะคิดกันอยู่ หรือบางท่านยังไม่คิด อันนี้ก็ตัวใครตัวมันนะ

เกริ่นนำ

ทีนี้ เมื่อคิดจะข้ามโลก ก็ต้องมาดูกำลังของตนเองว่าเราจะข้ามได้ขนาดไหน โดยเฉพาะผู้ที่ปฏิบัติธรรม พระอริยบุคคลมีอยู่ ๔ ระดับ ได้แก่ พระโสดาบัน พระสกทาคามี พระอนาคามี และพระอรหันต์ พระอริยบุคคลขั้นต้นคือพระโสดาบัน อันนี้ก็เป็นที่ทราบอยู่ทุกคนนะครับ

ฉะนั้น โอกาสต่อไป ก็จะพูดเรื่องการปฏิบัติเพื่อเป็นพระโสดาบันเป็นหลัก สำหรับท่านที่กำลังน้อย อยากจะพ้นจากโลก อยากเป็นพระอริยเจ้า ก็นึกถึงพระโสดาบันก่อน เพราะไม่มีน้อยกว่านี้แล้ว พูดเน้นเรื่องนี้เป็นหลัก ก่อนจะพูดเรื่องนี้ ก็ต้องพูดถึงคนที่ใหญ่กว่านี้เสียก่อน คนที่ใหญ่กว่านี้หรือมีกำลังกว่านี้ ผู้ที่ปฏิบัติธรรมข้ามพ้นกระแสวัฏฏะสงสารมีกี่ระดับ มีกี่บุคคล อะไรอย่างนี้จะพูดให้ฟังย่อๆ ก่อน ในคราวต่อไป จะพูดเน้นเกี่ยวกับหลักธรรมที่ทำให้เป็นพระโสดาบัน

อันนี้ พูดให้พอเข้าใจภาพรวมเรื่องที่ได้บรรยายมาว่า ชุดแรกได้บรรยายเกี่ยวกับโพธิปักขิยธรรม ต่อมาได้บรรยายเรื่องโลกๆ ให้เห็นชัดว่า โลกมันก็ได้เท่านี้แหละ วนๆ เวียนๆ ทีนี้ หลังจากได้เข้าใจทั้ง ๒ กลุ่มแล้ว ก็คงอยากจะพ้นจากโลก ส่วนจะมีกำลังแค่ไหนก็ว่ากันไปนะครับ

ก. ผู้ตัดกระแสมารข้ามถึงฝั่งโดยสวัสดิ์ ๕ กลุ่ม

ก่อนที่จะได้อธิบายหลักธรรมต่างๆ จะอ่านพระสูตรให้ฟังก่อนเกี่ยวกับเรื่องที่ผมกล่าวมาเมื่อคืนนี้แหละ คือเรื่องการข้ามพ้นจากวิภวภูมิจนถึงนิพพานหรือว่าข้ามพ้นกระแสของโลกนี้ ในทางพุทธศาสนาเรานั้นสอนอย่างไรบ้าง ในสูตรนี้พระพุทธเจ้าจะแสดงโดยอุปมา ผมจะอ่านให้ฟังก่อนแล้วค่อยขยายความนะครับ

ในมัชฌิมนิกาย มูลปณณาสก์ จุฬโคบาลสูตร ข้อ ๓๕๐

ข้าพเจ้าได้สดับมาอย่างนี้

สมัยหนึ่ง พระผู้มีพระภาคประทับอยู่ที่ริมฝั่งแม่น้ำคงคา เมืองอุกกเจลา แคว้นวัชชี ครั้งนั้น พระผู้มีพระภาคได้รับสั่งเรียกภิกษุทั้งหลาย มาตรัสว่า “ภิกษุทั้งหลาย” ภิกษุเหล่านั้นทูลรับสนองพระดำรัสแล้ว พระผู้มีพระภาคจึงได้ตรัสเรื่องนี้ว่า

“ภิกษุทั้งหลาย เรื่องเคยมีมาแล้ว นายโคบาลชาวแคว้นมคธ เป็นคนโง่มาแต่กำเนิด ในสารทสมัยซึ่งเป็นเดือนท้ายแห่งฤดูฝน มิได้พิจารณาฝั่งนี้และฝั่งโน้นแห่งแม่น้ำคงคา ต้อนฝูงโคให้ข้ามไปสู่ฝั่งเหนือของชาวแคว้นวิเทหะ ณ สถานที่ที่มีไช้ท่า ครั้งนั้น ฝูงโคว่ายเข้าไปในวังน้ำวนกลางแม่น้ำคงคา ถึงความพินาศในแม่น้ำนั้น ข้อนั้นเพราะเหตุไร เพราะนายโคบาลชาวแคว้นมคธนั้น เป็นคนโง่มาแต่กำเนิด ในสารทสมัย ซึ่งเป็นเดือนท้ายแห่งฤดูฝน มิได้พิจารณาฝั่งนี้และฝั่งโน้นแห่งแม่น้ำคงคา ต้อนฝูงโคให้ข้ามไปสู่ฝั่งเหนือของชาวแคว้นวิเทหะ ณ สถานที่ที่มีไช้ท่า แม่น้ำใด

ภิกษุทั้งหลาย สมณะหรือพราหมณ์เหล่าใดเหล่าหนึ่งก็ฉันทัน
เหมือนกัน ไม่ฉลาดในโลกนี้ ไม่ฉลาดในโลกหน้า ไม่ฉลาดในธรรมอันเป็น
ที่อยู่แห่งมาร ไม่ฉลาดในธรรมอันไม่เป็นที่อยู่แห่งมาร ไม่ฉลาดในธรรม
อันเป็นที่อยู่แห่งมัจจุ ไม่ฉลาดในธรรมอันไม่เป็นที่อยู่แห่งมัจจุ ชนเหล่าใด
เข้าใจถ้อยคำของสมณะหรือพราหมณ์เหล่านั้นว่าเป็นถ้อยคำที่ตนควรฟัง
ควรเชื่อ ความเข้าใจของชนเหล่านั้นจักเป็นไปเพื่อสิ่งที่มีโทษประโยชน์
เพื่อความทุกข์ตลอดกาลนาน

ข้อ ๓๕๑

ภิกษุทั้งหลาย เรื่องเคยมีมาแล้ว นายโคบาลชาวแคว้นมคธ เป็น
คนฉลาดมาแต่กำเนิด ในสารทสมัยซึ่งเป็นเดือนท้ายแห่งฤดูฝน พิจารณา
ฝั่งนี้และฝั่งโน้นแห่งแม่น้ำคงคา ต้อนฝูงโคให้ข้ามไปสู่ฝั่งเหนือของ
ชาวแคว้นวิเทหะ ณ สถานที่ที่เป็นท่า นายโคบาลนั้นต้อนเหล่าโคที่เป็น
จำฝูงซึ่งเป็นผู้นำฝูงให้ข้ามไปก่อน โคเหล่านั้นว่ายตัดกระแสน้ำคงคา
ข้ามไปถึงฝั่งได้โดยสวัสดิ จากนั้นจึงต้อนเหล่าโคที่มีกำลังและโคที่ฝึกไว้
ให้ข้ามไป โคเหล่านั้นว่ายตัดกระแสน้ำคงคาข้ามไปถึงฝั่งได้โดยสวัสดิ
จากนั้นจึงต้อนเหล่าโคหนุ่มสาวให้ข้ามไป โคเหล่านั้นว่ายตัดกระแสน้ำ
คงคาข้ามไปถึงฝั่งได้โดยสวัสดิ จากนั้นจึงต้อนเหล่าลูกโคที่มี
กำลังน้อยให้ข้ามไป โคเหล่านั้นก็ว่ายตัดกระแสน้ำคงคาข้ามไปถึงฝั่ง
ได้โดยสวัสดิ

ภิกษุทั้งหลาย เรื่องเคยมีมาแล้ว ลูกโคเล็กที่เกิดในวันนั้นลอยไปตามเสียงโคที่เป็นแม่ แม่ลูกโคนั้นก็ว่ายตัดกระแสแม่น้ำคงคาข้ามไปถึงฝั่งได้โดยสวัสดิ์ ข้อนั้นเพราะเหตุไร เพราะนายโคบาลชาวแคว้นมคธนั้นเป็นคนฉลาดมาแต่กำเนิด ในสารทสมัยซึ่งเป็นเดือนท้ายแห่งฤดูฝนพิจารณาฝั่งนี้และฝั่งโน้นแห่งแม่น้ำคงคา ต้อนฝูงโคให้ข้ามไปสู่ฝั่งเหนือของชาวแคว้นวิเทหะ ณ สถานที่ที่ใช่ท่า ฉันทใด สมณะหรือพราหมณ์เหล่าใดเหล่าหนึ่งก็ฉันทนั้นเหมือนกัน ฉลาดในโลกนี้ ฉลาดในโลกหน้า ฉลาดในเตภูมิกธรรมอันเป็นที่อยู่แห่งมาร ฉลาดในธรรมอันไม่เป็นที่อยู่แห่งมาร ฉลาดในเตภูมิกธรรมอันเป็นที่อยู่แห่งมัจจุ ฉลาดในธรรมอันไม่เป็นที่อยู่แห่งมัจจุ ชนเหล่าใดเข้าใจถ้อยคำของสมณะหรือพราหมณ์เหล่านั้นว่าเป็นถ้อยคำที่ตนควรฟัง ควรเชื่อ ความเข้าใจของชนเหล่านั้นจักเป็นไปเพื่อประโยชน์ เพื่อความสุขตลอดกาลนาน

ข้อ ๓๕๒

ภิกษุทั้งหลาย เหล่าโคผู้ที่เป็นจำฝูง เป็นผู้นำฝูงว่ายตัดกระแสแม่น้ำคงคา ข้ามไปถึงฝั่งได้โดยสวัสดิ์ แม้ฉันทใด ภิกษุทั้งหลายที่เป็นอรหันตชีนาสพก็ฉันทนั้นเหมือนกัน อยู่จบพรหมจรรย์แล้ว ทำกิจที่ควรทำเสร็จแล้ว ปลงภาระได้แล้ว บรรลุประโยชน์ตนโดยลำดับแล้ว สิ้นภวสังโยชน์แล้ว หลุดพ้นเพราะรู้โดยชอบ ก็ชื่อว่า ว่ายตัดกระแสข้ามไปถึงฝั่งได้โดยสวัสดิ์

เหล่าโคที่มีกำลังและโคที่ฝึกไว้ว่ายัตตกระแสม่น้ำคองคา ข้ามไปถึงฝั่งได้โดยสวัสดิ์ แมฉันไค ภิกษุทั้งหลายที่เป็นโอบปาติกะ ก็ฉันนั้นเหมือนกัน เพราะโอรัมภาคียสังโยชน์ ๕ ประการสิ้นไป จึงปรินิพพานในพรหมโลกนั้น ไม่ต้องกลับมาจากโลกนั้นอีก ก็ชื่อว่า ว่ายัตตกระแสมารข้ามไปถึงฝั่งได้โดยสวัสดิ์

เหล่าโคหนุ่มและโคสาวว่ายัตตกระแสม่น้ำคองคา ข้ามไปถึงฝั่งได้โดยสวัสดิ์ แมฉันไค ภิกษุทั้งหลายที่เป็นสกทาคามี ก็ฉันนั้นเหมือนกัน เพราะสังโยชน์ ๓ ประการสิ้นไป และเพราะราคะ โทสะ โมหะเบาบาง จึงกลับมาสู่โลกนี้อีกครั้งเดียว ก็จะทำที่สุดแห่งทุกข์ได้ ก็ชื่อว่า ว่ายัตตกระแสมารข้ามไปถึงฝั่งได้โดยสวัสดิ์

เหล่าลูกโคที่มีกำลังน้อยว่ายัตตกระแสม่น้ำคองคา ข้ามไปถึงฝั่งได้โดยสวัสดิ์ แมฉันไค ภิกษุทั้งหลายที่เป็นโสดาบัน ก็ฉันนั้นเหมือนกัน เพราะสังโยชน์ ๓ ประการสิ้นไป จึงไม่มีทางตกต่ำ มีความแน่นอนที่จะสำเร็จสัมโพธิในวันข้างหน้า ก็ชื่อว่า ว่ายัตตกระแสมารข้ามไปถึงฝั่งได้โดยสวัสดิ์

ลูกโคเล็กที่เกิดในวันนั้นลอยไปตามเสียงโคที่เป็นแม่ ว่ายัตตกระแสม่น้ำคองคา ข้ามไปถึงฝั่งได้โดยสวัสดิ์ แมฉันไค ภิกษุทั้งหลายก็ฉันนั้นเหมือนกัน ที่เป็นธัมมานุสारी และที่เป็นสัทธานุสारी ก็ชื่อว่า ว่ายัตตกระแสมารข้ามไปถึงฝั่งได้โดยสวัสดิ์

ภิกษุทั้งหลาย เราแลเป็นผู้ฉลาดในโลกนี้ ฉลาดในโลกหน้า ฉลาดในเตภูมิกธรรมอันเป็นที่อยู่แห่งมาร ฉลาดในธรรมอันไม่เป็นที่อยู่แห่งมาร ฉลาดในเตภูมิกธรรมอันเป็นที่อยู่แห่งมัจจุ ฉลาดในธรรมอันไม่เป็นที่อยู่แห่งมัจจุ ชนเหล่าใดจักเข้าใจถ้อยคำของเรานั้นว่าเป็นถ้อยคำที่ตนควรฟัง ควรเชื่อ ความเข้าใจของชนเหล่านั้นจักเป็นไปเพื่อประโยชน์ เพื่อความสุขตลอดกาลนาน”

พระผู้มีพระภาคผู้พระสุคตศาสดา ครั้นตรัสเวทยากรณภาษิตนี้แล้ว จึงตรัสคาถาประพันธ์ต่อไปอีกว่า

“โลกนี้และโลกหน้า ตถาคตผู้รู้ได้ประกาศไว้ดีแล้ว
ตถาคตผู้ตรัสรู้เอง ทราบชัดโลกทั้งปวงทั้งที่มารไปถึงได้
และที่มัจจุราชไปถึงไม่ได้ ด้วยความรู้ยิ่ง
จึงได้เปิดประตูแห่งอมตะ
เพื่อให้ถึงนิพพานอันเป็นแดนเกษม
กระแสนแห่งมารผู้มีใจบาปตถาคตตัดได้แล้ว
กำจัดได้แล้ว กำราบได้แล้ว
ภิกษุทั้งหลาย เธอทั้งหลายจงเป็นผู้มากด้วยความปราโมทย์
ปรารภนาธรรมอันเป็นแดนเกษมเถิด”

จุฬโคपालสูตรที่ ๔ จบ

นี่ก็เป็นพระสูตรที่พระพุทธเจ้าตรัสเอาไว้ เกี่ยวกับบุคคลผู้ที่ข้ามกระแสของมาร กระแสของการเวียนว่ายตายเกิด หลังจากที่ได้ทราบเรื่องธรรมะเกี่ยวกับโลกๆ แล้ว โลกก็ได้เท่านั้นแหละ เดียวก็เจริญขึ้น เดียวก็เสื่อมลง กลับไปกลับมา เวียนว่ายตายเกิดเป็นไปตามกรรมอย่างนั้นะ ทีนี้ **ผู้ที่**จะข้ามโลกไปได้ ก็**ต้องทวนกระแสไป** เหมือนกับว่ายตัดกระแสแม่น้ำคงคาอย่างนั้นะครับ

การจะว่ายตัดข้ามแม่น้ำไปได้ นั้น ผู้ที่นำทางหรือว่านายโคบาลก็ต้องเป็นผู้ที่ฉลาด อย่างพวกเรานี้ นายโคบาลฉลาดอยู่แล้ว คือพระพุทธเจ้าของเราที่นี้แหละ เป็นผู้รู้แจ้งทั้งโลกนี้ คือโลกมนุษย์ของเรา เป็นมนุษย์มาด้วยกรรมอะไรก็ทรงแจกแจงไว้โดยละเอียด ผมก็ได้บรรยายไปพอสมควร รู้แจ้งทั้งโลกอื่นด้วย โลกหน้า โลกอบายต่างๆ ที่ไปเกิดเป็นสัตว์นรก สัตว์เดรัจฉาน เปรต อสุรกาย ต่างๆ นี้ เกิดด้วยกรรมอะไร พระองค์ก็ทรงแสดงไว้อย่างชัดเจน เป็นเทวดา เป็นพรหม เป็นอย่างไร ไปเกิดด้วยกรรมอะไร อายุเท่าไร ทรงแสดงไว้อย่างชัดเจนทีเดียว อย่างนี้ พระอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้าของเรานั้น ทรงรู้แจ้งทั้งโลกนี้และก็โลกหน้า ทรงรู้ครบถ้วนทั้งหมด ฉลาดในธรรมที่เป็นที่อยู่ของมาร ธรรมที่อยู่ของการเวียนว่ายตายเกิด ถ้าอยู่ในโลกนี้ไม่ว่าจะภพภูมิไหน ก็ยังเป็นที่อยู่ของความแก่ ความเจ็บ ความตาย ทุกคนไม่อาจจะพ้นไปได้

อย่างพวกเรานี้ อยู่ในโลกมนุษย์ก็เป็นที่อยู่ของมารเช่นเดียวกัน มีโทษภัย เยอะแยะในโลกมนุษย์เรานี้ นะครับ โทษภัยที่มากมายในโลกมนุษย์นี้ก็มีตั้งหลายแบบ หลายอย่าง เช่น กิเลสนี้ก็เป็นโทษเป็นภัย เราเป็นผู้เป็นคน เป็นคนดี ๆ อยู่ พอกิเลส เกิดขึ้นก็เลวเลย อย่างนี้นะ กิเลสมีโทษมาก ถ้ามีปัญญา ก็จะมองเห็นกิเลสเป็นโทษ ในโลกนี้ ไม่ใช่กิเลสเราคนเดียว กิเลสคนอื่นด้วย ตอนไม่มีกิเลสก็ดูเป็นผู้เป็นคนอยู่ พอกิเลสเกิดขึ้น ก็เลิกพูดถึงคนเลย เป็นสัตว์ชนิดโน้น เป็นสัตว์ชนิดนี้กันไป บางครั้ง ก็ทำทุจริตต่างๆ นี่ก็เป็นโทษภัยของการอยู่ในโลก โทษภัยของกิเลส ทุจริตต่างๆ ก็มีโทษมาก

เป็นคนอยู่ดี ๆ ก็ไปทำทุจริต ก็เหมือนกับแย่งกันตกอบายแล้ว อย่างพวกเรา ก็คงจะเห็นชัดอยู่ แม้แต่คนที่มีบุญมากๆ ก็ไม่อาจที่จะช่วยได้ **ทำบุญมาเยอะ ขนาดไหน ก็ไม่พอที่จะทำให้เลิกทำทุจริต ไม่พอที่จะหมดกิเลส ไม่พอที่จะ ปิดอบายได้** เป็นคนมีบุญเยอะ เกิดมาก็มีทรัพย์สินเงินทองมากมาย ทำชั่วให้เรา เห็นกันเยอะแยะ หรือทำบุญมาเยอะแยะ แล้วเกิดมาหน้าตาสวยงาม อย่าง หลากๆ ท่านในที่นี้ก็ดูสวยนะ เขาดูไม่สวย เราก็ดูตัวเองเอาก็แล้วกันนะ ดูให้มันสวย ดูเอาเองนั่นแหละ ที่เกิดมาสวยอย่างนี้ก็เป็นเพราะผลของบุญ ทำให้หน้าตาสวย แต่สวยแล้ว กิเลสก็เยอะเหมือนเดิม บางทีก็เอาหน้าตามาหลอกกันนะ บุญที่มีเยอะ ขนาดนั้นก็ไม่อาจจะช่วยให้หมดจากกิเลสได้ ไม่อาจช่วยให้ข้ามพ้นอบายได้ ดีไม่ดี เตี้ยวสักหน่อยก็ไปทำทุจริต ต่ำกันบ้าง กระแหนะกระแหนะกันบ้าง สักหน่อยก็ตก อบายกันอย่างนี้ กิเลสเป็นโทษภัยของโลก ทุจริตต่างๆ กรรมที่ได้ทำเอาไว้แล้ว ทั้งดีและไม่ดีก็ติดตามคอยส่งผล โดยเฉพาะกรรมไม่ดีนี้ ถ้าตามมาทันเมื่อไร ก็ถล่มหนักเลยทีเดียว อย่างนี้นะครับ

ในโลกนี้ ไม่ว่าจะเป็ นกามภูมิ รูปภูมิ อรูปภูมิ เป็นที่รวมลงของมาร เป็นที่อยู่ของมาร เป็นที่รวมลงของความแ ก่ ความเจ็บ ความตาย ศาสดาอื่น ๆ เขาไม่ทราบชัด ไม่ฉลาด ไม่สามารถจะบอกพวกเราได้ ส่วนพระพุทธเจ้าของเรา ทรงบอกไว้อย่างชัดเจนทีเดียว อย่างนี้ นะครับ พระพุทธเจ้าของเราเปรียบเหมือน นายโคบาลผู้ฉลาด ผู้เฉียบแหลม พาโคชนิดต่างๆ วายตัดแม่ น้ำคางคาไปได้

มาดูขยายความในพระสูตรนี้ ท่านทั้งหลายจะได้พอเข้าใจการข้าม วัฏฏะสงสาร หรือการข้ามมารในโลกนี้ จะได้ไม่กลับมาเวียนวายตายเกิดอีก การจะข้ามได้ก็ ตามกำลัง มีโคชนิดต่างๆ กันออกไปหลายประเภท ในตอนต้นของพระสูตร พระพุทธองค์ทรงกล่าวถึงพวกนายโคบาลที่ไม่ฉลาดก่อน พาโคไปตาย เพียบเลย นั่นก็คือนายโคบาลที่โ ง่ ไม่รู้จักเรื่องราวต่างๆ อย่างดีพอ พาพวกโคไปข้ามในที่ที่ไม่ใช่ท่า ข้ามไม่รู้เรื่อง ไม่รู้จักจัดโคให้ดีๆ ไม่รู้ว่าโคตัวไหนควรข้ามไปก่อน หรือโคตัวไหนควรข้ามไปหลังๆ ก็มั่วไปเลย โคก็พากันจมน้ำ คางคาตาย เหมือนกับพวกสมณพราหมณ์หรือพวกอาจารย์สอนธรรมะต่างๆ ที่ไม่ฉลาดในเรื่องโลกนี้ ในเรื่องโลกหน้า ไม่ฉลาดในธรรมที่เป็นที่อยู่ของมาร ไม่ฉลาดในธรรมที่ไม่ใช่ที่อยู่ของมาร ถ้าใครที่ไปฟังเขา นึกว่าเป็นธรรมะนี้ควรฟัง ไปเชื่อเขา ถือเอาตามแบบเขา อย่างนี้ ก็จะเป็นไปเพื่อสิ่งไม่เป็นประโยชน์ เพื่อความทุกข์ตลอดกาลนาน

ฉะนั้น เราจะฟังธรรมนี้ ต้องแยกแยะให้ออกว่าอันไหนควรฟัง อันไหนไม่ควรฟัง ถ้าเป็นธรรมะที่สอนในแง่ให้เวียนว่ายตายเกิด วนๆ อยู่ในโลก อันนี้ต้องรู้จักว่า มันเป็นทุกข์ ถ้าจะพ้นก็ต้องไปทางโน้น คือ มรรค ผล นิพพาน โปธิปักขิยธรรมนี้จึงจะเป็นที่ฟังได้อย่างแท้จริง บุญนี้ไม่อาจจะเป็นที่ฟังได้ บุญนั้นเป็นเหมือนเพื่อนที่คอยต้อนรับเฉยๆ แต่บุญนั้นไม่อาจจะเป็นที่ฟังได้จริงๆ ถ้าจะมีตนเป็นเกาะ มีตนเป็นที่ฟัง **ต้องมีธรรมเป็นเกาะ มีธรรมเป็นที่ฟัง ธรรมที่เป็นที่ฟังได้ก็คือโปธิปักขิยธรรม** ธรรมที่เป็นชุดของปัญญาที่แหละ ที่จะช่วยให้เลิกทำบาปทำทุจริตได้ แม้มีบุญเยอะก็ยังคงทำทุจริตได้ ยิ่งทุกข์ได้เหมือนเดิม จะต้องแม่นยำ ตรงนี้ พวกเราโดยทั่วไปนั้นก็อาจจะถูกหลอกมาว่า ทำบุญเยอะๆ จะได้ที่ฟังอย่างนั้นอย่างนี้ ไม่ดูข้อเท็จจริงของโลก มันก็วนเวียนกันอยู่อย่างนี้ ดังนั้น ธรรมที่จะเป็นที่ฟังได้ ถ้าพูดแบบสูงสุดมีอย่างเดียวคือพระนิพพาน

ที่นี่ ถ้าใครยังไม่ถึงฝั่งโน้นคือพระนิพพาน ก็ต้องรู้จักว่า ธรรมที่พอจะเป็นที่ฟังได้คือโปธิปักขิยธรรม เรื่องนี้ได้พูดให้ฟังไปแล้วนะครับ มาในคราวนี้ก็อย่างที่กล่าวเกริ่นไว้ตอนต้นว่า จะมาเน้นข้อปฏิบัติที่ทำให้ข้ามไปได้ โดยพูดถึงผู้ที่ข้ามในเบื้องต้นก่อน คือพระโสดาบัน นายโคบาลที่ไม่ฉลาด พาโคไปตาย ก็เหมือนกับพวกสมณพราหมณ์ที่ไม่มีความรู้ไม่ฉลาด มาสอนให้คนชาวโลกเวียนว่ายตายเกิดอย่างนั้นอย่างนี้ วนเวียนไป ทุกข์ทรมาน ไม่แน่มั่นนอนอยู่ตลอดมาและจะเป็นอย่างนั้นตลอดไป ไม่อาจข้ามพ้นวิญญูสงสารไปได้

ต่อมา พระพุทธองค์ได้ทรงกล่าวถึงนายโคบาลที่ฉลาด นายโคบาล ผู้ที่ฉลาดนี้ เวลาที่เขาจะตอนโคข้ามจากปากนี้ไปปากโน้น ให่ว่ายตัดกระแสม่น้ำ คางคาไป เขาก็จำแนกโคออกไปเป็น ๕ กลุ่มด้วยกัน โดยกลุ่มแรก ตอนโคที่เป็น จำฝูง ซึ่งเป็นผู้นำฝูงให้ข้ามไปก่อน โคนเหล่านั้นก็ว่ายตัดกระแสม่น้ำคางคาข้ามไป ถึงฝั่งได้โดยสวัสดิ์ อันนี้โคกลุ่มที่ ๑ เป็นโคที่เป็นจำฝูง ผู้นำฝูง เป็นผู้หลักผู้ใหญ่ เป็นโคกลุ่มที่ ๑ โคนกลุ่มที่ ๒ คือโคที่มีกำลังและฝึกเอาไว้ดีแล้ว โคนที่มีกำลังและ ได้ฝึกได้หัดในการว่ายน้ำหรือหัดวิ่งหัดอะไรต่อมิอะไรแล้ว ก็ให้ข้ามไป ว่ายตัด กระแสม่น้ำคางคาไปถึงฝั่งได้โดยสวัสดิ์ นี้กลุ่มที่ ๒ โคนกลุ่มที่ ๓ คือโคที่เป็นหนุ่ม กับโคที่เป็นสาว เป็นหนุ่มเป็นสาว แข็งแรงดีอยู่ ก็ให้ว่ายตัดกระแสม่น้ำคางคา ไปถึงฝั่งได้โดยสวัสดิ์เหมือนกัน ต่อมาโคกลุ่มที่ ๔ คือลูกโคที่มีกำลังน้อย ก็เป็นอีก ชุดหนึ่ง โคนเหล่านั้นก็ว่ายตัดกระแสม่น้ำคางคาข้ามถึงฝั่งได้โดยสวัสดิ์ นี้เป็น กลุ่มที่ ๔ อีกกลุ่มหนึ่งคือกลุ่มที่ ๕ ลูกโคเล็กที่เกิดในวันนั้น อันนี้ใช้วิธีให้ลอย ตัดกระแสน้ำ โดยไปตามเสียงของโคที่เป็นแม่ ลูกโคที่เกิดในวันนั้น ลอยไปตามเสียง ของแม่โค จะถึงฝั่งได้โดยสวัสดิ์เช่นเดียวกัน

อันนี้ เป็นนายโคบาลผู้ฉลาด ที่พาฝูงโค ตอนฝูงโคข้ามจากฝั่งนี้ไปฝั่งโน้น ว่ายน้ำตัดกระแสม่น้ำคางคาไปได้ นะครับ โดยแบ่งโคออกมาเป็น ๕ กลุ่ม โคนกลุ่มที่ ๑ คือโคจำฝูง โคนกลุ่มที่ ๒ โคนที่มีกำลังและฝึกไว้ดีแล้ว โคนกลุ่มที่ ๓ เป็นโคหนุ่มและ สาว โคนกลุ่มที่ ๔ ลูกโคที่มีกำลังน้อย โคนกลุ่มที่ ๕ คือลูกโคที่เกิดในวันนั้น ทำนองนี้ ลูกโคที่เกิดในวันนั้นใช้วิธีลอยไปตามเสียงของโคที่เป็นแม่ ก็ข้ามถึงฝั่งได้โดยสวัสดิ์ รอดปลอดภัยเช่นเดียวกัน อย่างนี้นะ

ที่เป็นเช่นนั้น เพราะท่านายโคบาลเขาเป็นผู้ฉลาด พระพุทธองค์ตรัส
อุปมานี้แล้ว ตรัสต่อไปว่า

สมณะหรือพราหมณ์เหล่าใดเหล่าหนึ่งก็ฉันทันเหมือนกัน ฉลาด
ในโลกนี้ ฉลาดในโลกหน้า ฉลาดในเทภูมิกธรรมอันเป็นที่อยู่แห่งมาร
ฉลาดในธรรมอันไม่เป็นที่อยู่แห่งมาร ฉลาดในเทภูมิกธรรมอันเป็นที่อยู่
แห่งมัจจุ ฉลาดในธรรมอันไม่เป็นที่อยู่แห่งมัจจุ ชนเหล่าใดเข้าใจถ้อยคำ
ของสมณะหรือพราหมณ์เหล่านั้นว่าเป็นถ้อยคำที่ตนควรฟัง ควรเชื่อ
ความเข้าใจของคนเหล่านั้นจะเป็นไปเพื่อประโยชน์ เพื่อความสุข
ตลอดกาลนาน

นายโคบาลผู้ฉลาดคือพระพุทธเจ้าของเรานั้นแหละ ถ้าเรามีความมั่นใจ
มั่นใจ มีความเชื่อมั่นว่า ควรฟังคำของพระพุทธเจ้า ความเข้าใจอย่างนี้จะเป็นไป
เพื่อประโยชน์ เพื่อความสุขตลอดกาลนาน อย่างนี้นะ พวกเราทุกคนคงจะมี
ความคิดแบบนี้แหละ จึงได้มาฟังธรรมกัน บางคนก็ฟังจนแก่แล้วต่อนี้แหละ ยังไม่ค่อย
ได้ไปไหนเลย แต่ไม่เป็นไร อย่างน้อยก็มีความสำคัญถูกต้องว่า ถ้อยคำของ
พระพุทธเจ้าเป็นสิ่งควรฟัง คงพอจะมีประโยชน์บ้าง ส่วนประโยชน์ขนาดไหน
นี้ก็ค่อยว่ากันนะ ประโยชน์อย่างแท้จริง คือ คือข้ามจากฝั่งนี้ไปฝั่งโน้นนั่นแหละ

หลังจากที่พระองค์ตรัสถึงนายโคบาลผู้ฉลาดแล้ว ก็ทรงกล่าวถึงเหล่าโค
ที่แบ่งเป็น ๕ กลุ่มที่ข้ามฝั่งได้นั้นแหละ เปรียบเทียบกับพระอริยเจ้าในธรรมวินัยนี้
ที่ท่านข้ามไปได้ มีใครบ้าง ก็แยกเป็น ๕ กลุ่มด้วยกัน โดยมีผู้ที่ข้ามไปแล้ว ๔
ส่วนผู้ที่ยังข้ามไม่ได้ แต่จะข้ามได้แน่นอนในชาตินั้นตามไปที่หลัง มีอีกกลุ่มหนึ่ง
อย่างนี้ นะครับ

พระพุทธองค์ตรัสว่า

ภิกษุทั้งหลาย เหล่าโคที่เป็นจำฝูง เป็นผู้นำฝูง วายัตตกระแสน้ำ
คงคาข้ามไปถึงฝั่งได้โดยสวัสดิ์ แม้นั้นใด ภิกษุทั้งหลายที่เป็นอรหันต
ขีณาสพก็ฉันนั้นเหมือนกัน อยู่จบพรหมจรรย์แล้ว ทำกิจที่ควรทำเสร็จ
แล้ว ปลงภาระได้แล้ว บรรลุประโยชน์ตนโดยลำดับแล้ว สิ้นภวสังโยชน์
แล้ว หลุดพ้นก็รู้โดยชอบ ก็ชื่อว่าวายเป็นตกระแสน้ำข้ามไปถึงฝั่งได้
โดยสวัสดิ์

โคกลุ่มที่ ๑ **โคที่เป็นผู้นำ เป็นจำฝูง เปรียบเหมือนพระอรหันต์** ถ้าท่านอยากเป็นผู้นำก็ได้เหมือนกันนะ เป็นอย่างนี้ เป็นพระอรหันต์ ดังนั้น ในบรรดาสาวกของพระพุทธเจ้าที่เป็นผู้นำเขา ผู้เป็นผู้นำ เป็นจำฝูงเขา ผู้นำคือพระอรหันต์อย่างนี้นะครับ ท่านอยู่จบพรหมจรรย์แล้ว มีการปฏิบัติอริยมรรคมีองค์ ๘ ครบถ้วนทุกประการแล้ว สิ้นอาสวะ สิ้นสังโยชน์ ไม่มีกิเลสให้เวียนว่ายตายเกิดอยู่ในภพใดภพหนึ่ง หลุดพ้นเพราะรู้โดยชอบ การจะหลุดพ้นได้ก็หลุดพ้นเพราะความรู้โดยชอบ รู้โดยถูกต้อง รู้อริยสัจตามที่พระพุทธเจ้าทรงสอนเอาไว้ นั่นแหละนี่เป็นกลุ่มที่ ๑ ที่ไปถึงฝั่งได้โดยสวัสดิ์

กลุ่มที่ ๒ **โคที่มีกำลังและโคที่ฝึกไว้ เปรียบเหมือนพระอนาคามี** ที่ท่านไปแล้วไม่กลับมาเกิดในกามภูมิอีก สิ้นชีวิตไปแล้วจะปรินิพพานที่พรหมโลก เนื่องจากกิเลสเครื่องผูกที่ทำให้เกิดในกามภูมินี้หมดไป ความติดข้องในรูปเสียงกลิ่น รส สัมผัส หมดไปแล้ว สักกายทิฏฐิ วิจิจจณา สีลัพพตปรามาส กามราคะ ปฏิฆะ อันเป็นโอรัมภาคิยสังโยชน์ หมดไปแล้ว สังโยชน์เบื้องต่ำที่ผูกใจของสัตว์โลกให้ติดอยู่ในกามภูมินี้หมดไป ไปเกิดที่พรหมโลกแล้วปรินิพพานในพรหมโลก นี่เป็นเหล่าโคที่มีกำลัง การไม่ติดข้องในกามคุณต่างๆ นี้แสดงถึงกำลัง คือมีสมาธิ มั่นคงดี คนมีกำลังน้อยก็ติดข้องในกามคุณ เห็นกามคุณดีๆ ก็น้ำลายยืด เป็นคนยินดียินร้ายในวัตถุสิ่งของต่างๆ ในโลก ส่วนคนที่กำลังเยอะก็ไม่ติดไม่ข้อง ไม่ยินดีไม่ยินร้ายในกามคุณต่างๆ ไม่รักของที่น่ารัก ไม่ชิงของที่น่าชิง

กลุ่มที่ ๓ **เหล่าโคหนุ่มและโคสาว เปรียบเหมือนพระสกทาคามี** โคหนุ่มสาวว่ายตัดกระแสน้ำคางคาข้ามไปสู่ฝั่งโดยสวัสดิ์ แม้นฉนใด ภิกษุทั้งหลาย ที่เป็นสกทาคามี ก็ฉนนั้นเหมือนกัน เพราะสังโยชน์ ๓ ประการสิ้นไป และเพราะ ราคะ โทสะ โมหะ เบาบาง จึงกลับมาสู่โลกนี้อีกครั้งเดียวก็จะทำที่สุดแห่งทุกข์ได้ ก็ได้ชื่อว่าว่ายตัดกระแสน้ำคางคาข้ามไปสู่ฝั่งได้โดยสวัสดิ์ นี่เป็นโคหนุ่มโคสาว ว่ายตัด กระแสน้ำคางคาโดยสวัสดิ์เหมือนกัน เปรียบกับพระสกทาคามี ละสังโยชน์ ๓ ประการ คือ สักกายทิฏฐิ วิจิกิจฉา สีลัพพตปรามาส และทำให้ราคะ โทสะ โมหะ เบาบาง ยังมีกิเลสติดข้องในกามคุณอยู่ แต่เบาบาง เนื่องจากเป็นหนุ่มเป็นสาว มีความทนทานเยอะ ฝืนทนได้ อุดได้ แต่กำลังไม่ค่อยมาก ฝึกยังไม่เต็มที่ ไม่เหมือนกับท่านที่เป็นอนาคามี อันนั้นท่านไม่ยินดีไม่ยินร้ายแล้ว ส่วนสกทาคามีนี้ยังยินดี ยินร้ายอยู่ แต่น้อยลง มีเฉพาะที่ละเอียดๆ เท่านั้น อันนี้เป็นโคหนุ่มโคสาว

กลุ่มที่ ๔ **เหล่าลูกโคที่มีกำลังน้อย เปรียบเหมือนพระโสดาบัน** เหล่า ลูกโคว่ายตัดกระแสน้ำคางคาข้ามไปถึงฝั่งได้โดยสวัสดิ์ แม้นฉนใด ภิกษุทั้งหลาย ที่เป็นโสดาบันก็ฉนนั้นเหมือนกัน เพราะสังโยชน์ ๓ ประการสิ้นไป จึงไม่มีทางตกต่ำ มีความแน่นอนที่จะสำเร็จโพธิในวันข้างหน้า ก็ชื่อว่าว่ายตัดกระแสน้ำคางคาข้ามไป ถึงฝั่งได้โดยสวัสดิ์ อันนี้เหล่าลูกโคที่มีกำลังน้อย พระโสดาบันนี้มีกำลังน้อย ยังยินดี ยินร้ายอยู่พอสมควรทีเดียว ยังรักบ้าง เกลียดบ้าง ชอบนั้นบ้าง ชอบนี้บ้าง อันนี้ ก็มีกำลังยังน้อยอยู่ แต่ถือว่าว่ายตัดกระแสน้ำคางคาถึงฝั่งได้เช่นเดียวกัน พระโสดาบันอุปัมาเหมือนกับเหล่าลูกโคที่มีกำลังน้อย

ต่อมาโคกลุ่มที่ ๕ **ลูกโคที่เกิดในวันนั้น** เปรียบเหมือนท่านที่เป็นสัทธานุสารีกับธัมมานุสารี ลูกโคที่เกิดในวันนั้นลอยไปตามเสียงโคที่เป็นแม่ ลอยไปตามแม่น้ำคงคา ภิกษุนั้นก็เหมือนกัน ที่เป็นธัมมานุสารีและที่เป็นสัทธานุสารี ก็ชื่อว่า จักว่ายตัดกระแสธารข้ามไปถึงฝั่งได้โดยสวัสดิ์ อันนี้เป็นกลุ่มที่ ๕ กลุ่มที่ ๕ มี ๒ ชื่อด้วยกัน เปรียบเหมือนเป็นลูกโคที่เกิดในวันนั้น ไม่ค่อยมีเรี่ยวแรงเป็นของตัวเองเลย ลูกโคเล็กยังมีเรี่ยวแรงบ้าง แต่ว่าลูกโคที่เกิดในวันนั้นต้องลอยไปตามเสียงโคที่เป็นแม่ แล้วก็ลอยว่ายตัดกระแสธารน้ำไปก็ถึงฝั่งได้โดยสวัสดิ์เหมือนกัน เหมือนกับภิกษุทั้งหลายที่เป็นธัมมานุสารีกับสัทธานุสารี คือผู้ที่ยังไม่เป็นพระโสดาบัน แต่มีจิตคล้อยไปทางธรรมะ ธรรมะเป็นสิ่งที่ไม่ใช่ตัวไม่ใช่ตน ผู้มีสติปัญญาดี มองเห็นชัด ใช้ปัญญานำหน้า มองเห็นรูปนาม เห็นสิ่งต่างๆ ในโลก เป็นของไม่แน่ ไม่นอน เห็นชัดมีปัญญาดี คนนี้ก็คล้อยไปตามปัญญา มีปัญญานำหน้า แล้วปฏิบัติ อริยมรรคให้เต็มที่ต่อไป เรียกว่าเป็นธัมมานุสารี ส่วนบางท่าน ปัญญาน้อย มีศรัทธาแรงกล้า มีศรัทธาเป็นตัวนำ แล้วปฏิบัติอริยมรรคให้เต็มที่ต่อไป เรียกว่าสัทธานุสารี จะได้บรรลุเป็นพระโสดาบันในชาตินี้ ถือว่าตัดกระแสธารข้ามไปได้เช่นกัน แต่ยังไม่ได้บรรลุในตอนนั้น

คนที่บรรลุในตอนนั้นจริงๆ มีอยู่ ๔ คือ พระอรหันต์ พระอนาคามี พระสกทาคามี และพระโสดาบัน ส่วนอัมมานุสากับสัทธานุสารี นี้ยังไม่บรรลุ อัมมานุสารีไปตามธรรมะคือไปตามปัญญาที่เห็นธรรม คนนี้มีปัญญาเยอะ ฟังธรรมแล้วไปปฏิบัติ มองเห็นธรรมะด้วยปัญญา สังขารเป็นของไม่แน่ไม่นอนแล้ว เห็นด้วยปัญญาแล้ว ก็พยายามฝึกอริยมรรคให้เต็มที่ต่อไป ส่วนอีกกลุ่มหนึ่ง คือ สัทธานุสารี คล้อยไปตามศรัทธา คนนี้ไม่ได้มีปัญญาเป็นตัวนำ อาศัยศรัทธา เชื่อปัญญาตรัสรู้ของพระพุทธเจ้าเป็นตัวนำ พระพุทธเจ้าว่าสังขารทั้งปวงไม่เที่ยง ก็เชื่อมั่นว่าสังขารทั้งปวงไม่เที่ยง แล้วน้อมนำจิตใจไปว่าต้องไม่เที่ยงอย่างนั้น พระองค์ตรัสว่าโลกเป็นทุกข์ เชื่อมันปัญญาของพระพุทธเจ้า พระองค์ตรัสว่าเป็นทุกข์ เขาก็ว่าทุกข์เหมือนกัน ใช้ศรัทธานำ เมื่อพระองค์ตรัสว่าสิ่งต่างๆ ในโลก ไม่ใช่ตัวไม่ใช่ตน ไม่ใช่ตัวเรา ไม่ใช่ของเรา เขาก็มั่นใจเหมือนกัน นี่ก็คือใช้ศรัทธา น้อมนำจิต พอใช้ศรัทธาน้อมนำจิต พยายามฝึกอริยมรรคให้เต็มที่ เจริญปัญญา ศีล สมาธิ ไปตามลำดับ จนบรรลุธรรมเป็นพระโสดาบันในชาตินั้นอย่างนี้

จึงมีโคเพิ่มอีกกลุ่มหนึ่ง เป็น ๒ ชื่อ อุปมาเหมือนกับลูกโคเล็กที่เกิดในวันนั้น ลอยไปตามเสียงโคที่เป็นแม่ ก็จะว่ายตัดกระแสแม่น้ำคงคาข้ามไปถึงฝั่งได้โดยสวัสดิ์ เช่นกัน มีธัมมานุสารีกับสัทธานุสารี อย่างนี้ละ แบ่งกลุ่มผู้ที่ข้ามวัฏฏะสงสาร หรือว่าข้ามกระแสของมาร ข้ามจากฟากนี้ไปฟากโน้น ๕ กลุ่มด้วยกัน มีพระอรหันต์ พระอนาคามี พระสกทาคามี และพระโสดาบัน คือผู้ที่ข้ามไปได้แล้ว ส่วนผู้ที่จะข้ามในโอกาสต่อไปคือธัมมานุสารีกับสัทธานุสารี ท่านทั้งหลายก็คงทราบแล้ว ก็ให้ทำตัวเป็นอยู่ ๕ กลุ่มนี้ เลือกเอากลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง ถ้าเป็นผู้ข้ามได้เลย ก็ผู้เป็นพระโสดาบันเป็นต้นไป ถ้ายังข้ามไม่ได้ก็มีอยู่ ๒ ชื่อในที่นี้ คือ ธัมมานุสารีกับสัทธานุสารี

หลังจากที่พระองค์ทรงจำแนกผู้ข้ามฝั่ง อุปมาเป็นโคประเภทต่างๆ แล้ว ได้ตรัสเป็นพระคาถาว่า

โลกนี้และโลกหน้า ตถาคตผู้รู้ได้ประกาศไว้ดีแล้ว
ตถาคตผู้ตรัสรู้เอง ทราบชัดโลกทั้งปวงทั้งที่มารไปถึงได้
และที่มัจจุราชไปถึงไม่ได้ ด้วยความรู้ยิ่ง
จึงได้เปิดประตูแห่งอมตะ
เพื่อให้ถึงนิพพานอันเป็นแดนเกษม
กระแสแห่งมารผู้มีใจบาปตถาคตตัดได้แล้ว
กำจัดได้แล้ว กำราบได้แล้ว
ภิกษุทั้งหลาย เธอทั้งหลายจงเป็นผู้มากด้วยความปราโมทย์
ปรารถนาธรรมอันเป็นแดนเกษมเถิด

พระพุทธองค์ทรงกล่าวถึง ตัวพระองค์เองนั้น เป็นเหมือนผู้เป็นนายโคบาลผู้ฉลาด พระองค์ได้ตรัสรู้ทั้งโลกนี้และโลกหน้าแล้ว ได้ประกาศธรรม แสดงเหตุ แสดงผล แสดงกระบวนการต่างๆ เอาไว้อย่างชัดเจนทีเดียว ทรงบอกให้ทราบว่า ที่ไหนมีความเกิด ความแก่ ความเจ็บ ความตาย ที่ไหนไม่มี ที่ไหนมารไปถึง ที่ไหนมารไปไม่ถึง ทรงเปิดประตูมตะ คือ อริยมรรคมีองค์ ๘ ประการ เมื่อตรัสอย่างนี้แล้ว พระองค์ทรงตั้งเตือนให้พวกเราทั้งหลายที่เป็นพุทธบริษัทนั้น **เป็นผู้มากด้วยความปรารถนา เอิบอิ่ม มีความอึดอึดใจ ปราศรณานิพพาน** แล้วเดินไปตามกำลังของตนเอง ถ้าไม่ทำจิตให้เอิบอิ่ม ก็จะมีแต่หิวกระหายตามอำนาจของตัณหา ที่ถมเท่าไรก็ไม่มีวันเต็ม จะเสียเวลาถมไปๆ จนตายไปข้างหนึ่ง ไม่ได้มาเดินไปนิพพานสักที จึงต้องให้มีธรรมะ ทำจิตให้มีปีติ เอิบอิ่ม ไม่หิวกระหาย แล้วเดินไปนิพพาน

ท่านทั้งหลายอย่าลืมนุ่งนุ่ง คือพระนิพพาน อันเป็นสิ่งที่เกษมปลอดภัย ไม่มีอันตรายใดๆ แล้วก็อย่าข้ามตัดไปนะ ส่วนจะตัดไปแบบกำลังเยอะ เป็นจำฝูง หรืออะไรก็ตามสะดวก บางท่านก็นั่งเหยียดเหยงอยู่ ไม่รู้จะเป็นโคชนิดไหน รู้สึกว่าจิตใจเหยียดไป ไม่ได้เป็นแม้กระทั่งลูกโคที่เกิดในวันนั้น อย่างนี้ก็คืออาการหนักหน่วง ต้องรีบแก้ไข ถ้าต้องการจะข้ามไป ก็ต้องมีวิธีที่ถูกต้อง มีลักษณะทำนองนี้ เต็มในคราวต่อๆ ไป ผมจะพูดหลักธรรมที่ทำให้เป็นพระโสดาบันให้ฟัง วันนี้ มาพูดแบบรวมๆ ให้ฟังก่อนว่า ท่านผู้ที่ข้ามได้มีกี่กลุ่ม อะไรบ้าง เพราะธรรมะที่พระพุทธเจ้าทรงแสดงเอาไว้แล้วก็ชัดเจนดีแล้ว ผมก็ได้บรรยายไปมากมาย โพรธิปักขิยธรรมก็บรรยายไว้ ตั้งแต่สติปัฏฐาน ๔ จนถึงอริยมรรคมีองค์ ๘ ถ้าทำได้เต็มที่อยู่เช่นนั้น ก็เป็นจำฝูง เป็นพระอรหันต์ ถ้าทำได้บางส่วนก็เป็นพระอริยบุคคล ชั้นอื่นๆ ไป อย่างนี้นะครับ

ข. ผู้ได้รับประโยชน์จากธรรมวินัยนี้ ๒ กลุ่ม

ผมจะอ่านข้อธรรมให้ฟังอีกพระสูตรหนึ่ง แต่จะอ่านตัดตอนมาบางส่วน กล่าวถึงพระอริยบุคคลในพระธรรมวินัยที่พระพุทธเจ้าตรัสเอาไว้ดีแล้ว

ในมัชฌิมนิกาย มูลปณณาสก์ **อลคัททูปมสูตร** ข้อ ๒๔๘ พระพุทธองค์ตรัสว่า

ภิกษุทั้งหลาย ในธรรมที่เรากล่าวไว้ดีแล้วอย่างนี้ ซึ่งเป็นธรรมง่าย
เปิดเผย ปรากฏ ไม่มีเงื่อนปมแล้ว ภิกษุเหล่าใดเป็นอรหันตชีนาสพ
อยู่จบพรหมจรรย์แล้ว ทำกิจที่ควรทำเสร็จแล้ว ปลงภาระได้แล้ว บรรลุ
ประโยชน์ตนโดยลำดับแล้ว สิ้นภวสังโยชน์แล้ว หลุดพ้นเพราะรู้โดยชอบ
ภิกษุเหล่านั้นย่อมไม่มีวิภวัญจะเพื่อจะบัญญัติต่อไป

ในธรรมที่เรากล่าวไว้ดีแล้วอย่างนี้ ซึ่งเป็นธรรมง่าย เปิดเผย
ปรากฏ ไม่มีเงื่อนปมแล้ว ภิกษุเหล่าใดละโอรัมภาคียสังโยชน์ ๕ ประการ
ได้แล้ว ภิกษุเหล่านั้นทั้งหมดเป็นโอบาติกะ ปรินิพพานในพรหมโลกนั้น
ไม่ต้องกลับมาจากโลกนั้นอีก

ในธรรมที่เรากล่าวไว้ดีแล้วอย่างนี้ ซึ่งเป็นธรรมง่าย เปิดเผย
ปรากฏ ไม่มีเงื่อนปมแล้ว ภิกษุเหล่าใดละสังโยชน์ ๓ ประการได้แล้ว
มีราคะ โทสะ และโมหะเบาบาง ภิกษุเหล่านั้นทั้งหมดเป็นสกทาคามี
มาสู่โลกนี้คราวเดียวเท่านั้น จักทำที่สุดแห่งทุกข์ได้

ในธรรมที่เรากล่าวไว้ดีแล้วอย่างนี้ ซึ่งเป็นธรรมง่าย เปิดเผย
ปรากฏ ไม่มีเงื่อนปมแล้ว ภิกษุเหล่าใดละสังโยชน์ ๓ ประการได้แล้ว
ภิกษุเหล่านั้นทั้งหมดเป็นโสดาบัน ไม่มีทางตกต่ำ มีความแน่นอนที่จะ
สำเร็จสัมโพธิในวันข้างหน้า

ภิกษุทั้งหลาย ในธรรมที่เรากล่าวไว้ดีแล้วอย่างนี้ ซึ่งเป็นธรรมง่าย
เปิดเผย ปรากฏ ไม่มีเงื่อนปมแล้ว ภิกษุเหล่าใดเป็นธัมมานุสारी สัทธานุสारी
ภิกษุเหล่านั้นทั้งหมดจะตรัสรู้ในภายหน้า

ในธรรมที่เรากล่าวไว้ดีแล้วอย่างนี้ ซึ่งเป็นธรรมง่าย เปิดเผย
ปรากฏ ไม่มีเงื่อนไขแล้ว บุคคลเหล่าใดมีเพียงความเชื่อและความรัก
ในเรา บุคคลเหล่านั้นทั้งหมดจะได้ไปสวรรค์ในภายหน้า

พระผู้มีพระภาคได้ตรัสภาชิตนี้แล้ว ภิกษุเหล่านั้นมีใจยินดี
ต่างชื่นชมพระภาชิต ของพระผู้มีพระภาค ดังนี้แล

อลคัททูปมสูตรที่ ๒ จบ

นี่ก็เป็นอีกพระสูตรหนึ่ง กล่าวถึงลำดับพระอริยบุคคลในธรรมวินัย
ที่พระพุทธเจ้าตรัสเอาไว้แล้ว มีพิเศษเพิ่มเข้ามาอีกกลุ่มหนึ่ง คล้ายๆ กับพระสูตร
เมื่อกี้ จูฬโคบาลสูตรเมื่อกี้ กล่าวถึงท่านที่ข้ามว่ายตัดกระแสน้ำค้างคาไปได้
เปรียบเหมือนกลุ่มโคที่ว่ายตัดไปได้ แยกกลุ่มเป็น ๕ กลุ่มด้วยกัน ในพระสูตรนี้
คล้ายๆ กัน

พระพุทธองค์ตรัสว่า

ในธรรมที่เรากล่าวไว้ดีแล้วอย่างนี้ ซึ่งเป็นธรรมที่ง่าย เปิดเผย ไม่มี
เงื่อนไข ภิกษุเหล่าใดที่เป็นพระอรหันต์ชิวาสพอยู่จบพรหมจรรย์แล้ว
ทำกิจที่ควรทำเสร็จแล้ว ปลงภาระได้แล้ว บรรลุประโยชน์ตนโดยลำดับ
แล้ว สิ้นภาระสังโยชน์แล้ว หลุดพ้นเพราะโดยชอบ ภิกษุเหล่านั้น
ย่อมไม่มีวิภวัญจะเพื่อจะบัญญัติต่อไป

นี่กลุ่มที่ ๑ เป็นพระอรหันต์ ท่านที่เป็นพระอรหันต์แล้ว ไม่มีวิภวัญจะเพื่อจะบัญญัติต่อไปแล้ว ไม่มีบัญญัติว่าจะเป็นคนนั้นคนโน้นคนนี่ เป็นลูกใคร เป็นพ่อใคร เป็นแม่ใคร เป็นนั่น เป็นนี่ เพราะว่า การจะบัญญัติเป็นคนขึ้นมาได้ก็บัญญัติขึ้นมาจากขันธ ๕ พอไม่มีขันธ ๕ ก็หาบัญญัติไม่ได้

อย่างพวกเรตอนนี้ บัญญัติได้ ให้เป็นคนชื่อนั้นชื่อนี้ นาย ก. นาย ข. เป็นคนประเทศนั้นประเทศนี้ อะไรก็ว่าไป บัญญัติขึ้นมาจากขันธ ๕ ยังไม่เป็นพระอรหันต์ ยังมีขันธ ๕ ประชุมรวมกัน ที่เป็นคนนี่คนโน้นก็เป็นบัญญัติกัน เบื้องหลังบัญญัตินั่นคือขันธ ๕ ที่เป็นไปตามกรรม อยู่ในรูปลักษณะกระแส คนที่ไม่รู้จักกระแสทุกข์ที่เวียนว่ายอยู่ที่นี่ เขาก็ไปยึดรูปนามช่วงใดช่วงหนึ่ง เวลาใดเวลาหนึ่งว่าเป็นตัวเรา เป็นของเรา ก็เกิดเป็นเรา เป็นหมู่เป็นนี่ขึ้นมา เหมือนที่พวกเราเป็นกัน

พระอรหันต์ท่านเข้าใจชัดแล้วเรื่องนี้ หมดสิ้นตัณหาอุปาทานแล้ว ไม่มีวิภวัญจะเพื่อจะบัญญัติอีกต่อไปจบแล้ว เหมือนพระพุทธเจ้าของเราก็จบที่กรุงกุสินาราแล้ว ต่อมาหลังจากนั้นก็ไม่มีการบัญญัติต่อไปว่า พระองค์ไปเป็นลูกใคร เป็นอะไร ไม่มีอีกต่อไป ก่อนหน้านั้นก็มีเรื่องราว เป็นชาดก จากชาดกนั้น เป็นชาดกนี้ เดียวเป็นคน เดียวเป็นช้าง เดียวเป็นพญานาค เดียวเป็นเทวดา เดียวเป็นพรหม เปลี่ยนแปลงไปเรื่อยนะ **ที่บัญญัติขึ้นมาได้ก็เพราะมีขันธ ๕ พอหมดขันธ ๕ ก็หมดกัน เหมือนไฟสิ้นเชื้ออย่างนั้นแหละ** นี่ก็กลุ่มที่ ๑

กลุ่มที่ ๒

ในธรรมะที่เรากล่าวไว้ดีแล้วอย่างนี้ ซึ่งเป็นธรรมะที่ง่าย เปิดเผยปรากฏ ไม่มีเงื่อนไขแล้ว ภิกษุเหล่าใดละโอรัมภาคียสังโยชน์ ๕ ประการได้แล้ว ภิกษุเหล่านั้นทั้งหมดเป็นโอบปาติกะ ปรินิพพานในพรหมโลกนั้น ไม่ต้องกลับมาจากโลกนั้นอีก

นี่กลุ่มที่ ๒ เป็นพระอนาคามี ในธรรมวินัยพระองค์ตรัสไว้ดีแล้ว พระองค์ตรัสว่าเป็นธรรมที่ง่าย ส่วนพวกเรานี้อาจจะรู้สึกว่ายาก มีนตีบอะไรก็ว่าไป แต่พระองค์ตรัสว่าง่าย เปิดเผย และแจ่มแจ้งไว้โดยง่าย ธรรมเป็นของลึกซึ้ง โดยธรรมชาติ เนื่องจากพระพุทธเจ้าของเราเป็นสัพพัญญูก็มาทำให้ง่าย ไม่มีอะไรง่ายไปกว่านี้อีกต่อไปแล้ว ถ้ายังเห็นว่ายากอยู่ ก็ง่ายที่สุดแล้ว เพราะว่าธรรมเป็นของลึกซึ้ง พระองค์ก็เอามาเปิดเผย จำแนก แล้วก็ทำให้ง่าย อย่างนี้ในธรรมวินัยที่พระองค์กล่าวไว้ดีแล้ว ก็มีกลุ่มคนที่ ๒ คือเป็นพระอนาคามี ท่านละโอรัมภาคียสังโยชน์ ๕ ประการได้แล้ว ละสังโยชน์เบื้องต้น ที่เป็นเครื่องผูกสัตว์ไว้ในกามภูมิได้แล้ว ต่อไปจะไปเกิดในพรหมโลก และปรินิพพานในที่นั้น นี่กลุ่มที่ ๒

กลุ่มที่ ๓

ในธรรมที่เรากล่าวไว้ดีแล้วอย่างนี้ ซึ่งเป็นธรรมที่ง่าย เปิดเผยปรากฏ ไม่มีเงื่อนไขแล้ว ภิกษุเหล่าใดละสังโยชน์ ๓ ประการได้แล้ว มีราคะ โทสะ และโมหะเบาบาง ภิกษุเหล่านั้นทั้งหมดเป็นสกทาคามี มาสู่โลกนี้คราวเดียวเท่านั้น จักทำที่สุดแห่งทุกข์ได้

กลุ่มที่ ๓ เป็นสกทาคามี ในธรรมวินัยเดียวกันนี้แหละก็มีพระสกทาคามี ถ้าว่าโดยจำนวนแล้ว ลำดับที่ ๑ พระอรหันต์จำนวนก็จะน้อย ลำดับรองลงมา ก็มากกว่าอรหันต์สักนิดหนึ่ง ลำดับรองลงมาก็เยอะขึ้นมาเป็นพระสกทาคามี เป็นพระโสดาบันก็จะเยอะมากหน่อย ทำนองนี้นะ อันนี้ในธรรมวินัยที่พระพุทธเจ้า ตรัสเอาไว้อย่างนี้ พวกเราไม่รู้เข้ามาสู่ธรรมวินัยหรือยัง บางคนยังอยู่นอกอยู่เลย ถ้าอยู่นอกก็ให้รีบเข้ามานะ ตอนนี้ได้ ๓ กลุ่มแล้ว ถ้ายังไม่เข้า ก็ยังมีอีกหลายกลุ่ม จัดตัวเองให้เข้าสักกลุ่มก็แล้วกัน

กลุ่มที่ ๔

ในธรรมที่เรากล่าวไว้ดีแล้วอย่างนี้ ซึ่งเป็นธรรมที่ง่าย เปิดเผยปรากฏ ไม่มีเงื่อนไขแล้ว ภิกษุเหล่าใดละสังโยชน์ ๓ ประการได้แล้ว ภิกษุเหล่านั้นทั้งหมดเป็นโสดาบัน ไม่มีทางตกต่ำ มีความแน่นอนที่จะสำเร็จสัมโพธิในวันข้างหน้า

นี่ก็พวกที่ ๔ ท่านนี้ละสังโยชน์ ๓ ประการได้แล้ว ละสักกายทิฏฐิ วิจิกิจฉา สีสัพพัตราสมาส เป็นพระอริยบุคคลระดับที่หนึ่ง พวกเราถ้ายังไม่ตั้งเป้าหมายอะไรไว้ ก็ให้ตั้งที่พระโสดาบันนี้แหละ ถ้าไม่ตั้งที่นี้ก็ไม่รู้จะตั้งที่ไหนแล้ว ผมจึงเกริ่นไว้ว่า ในคราวต่อไปก็จะพูดเรื่องพระโสดาบันมากเป็นพิเศษ ยกพระสูตรที่พระพุทธเจ้าตรัสเอาไว้มาแสดงให้ฟัง ท่านที่ต้องการเป็นพระโสดาบัน จะได้มีข้อมูลในการปฏิบัติต่อไป ถ้าท่านไหนเป็นโคผู้นำฝูงเขา ต้องการเป็นพระอรหันต์นี้ มีพระสูตรอีกเยอะแยะมากมายเหมือนกัน

กลุ่มที่ ๕

ภิกษุทั้งหลาย ในธรรมที่เรากล่าวไว้ดีแล้วอย่างนี้ ซึ่งเป็นธรรมที่ง่าย เปิดเผย ปรากฏ ไม่มีเงื่อนปมแล้ว ภิกษุเหล่าใดเป็นธัมมานุสारी สัทธานุสारी ภิกษุเหล่านั้นทั้งหมดจะตรัสรู้ในภายหน้า

ผู้ที่ตรัสรู้แล้วมีอยู่ ๔ ท่าน ส่วนธัมมานุสारीกับสัทธานุสारी กลุ่มที่ ๕ นี้ จะตรัสรู้ในภายหน้า ไม่ใช่ตรัสรู้ในตอนนี้อย่างที่ท่านว่า จะตรัสรู้ก่อนตาย ถ้ายังไม่บรรลุ ก็จะยังไม่ตาย อยู่ไปเรื่อยๆ ปฏิบัติไปเรื่อยๆ องค์มรรคสมบุรณ์พร้อม บรรลุธรรม จึงจะตาย ฉะนั้น ท่านไหนที่ไม่อยากตายง่าย ก็ให้เป็นธัมมานุสारी หรือ สัทธานุสारी ไว้ เพราะอย่างไรก็ไม่ตายแน่ ต้องรอบรรลุก่อนนะครับ ทำให้ตายยากได้เหมือนกันนะ การปฏิบัติธรรมนี้ ให้จงเป็นพระโสดาบันไว้ ให้มีปัญญานำหน้าแล้วก็เจริญ อริยมรรค ถ้าทำอย่างเต็มที่ มันอกมันใจ ปัญญานำหน้าเป็นธัมมานุสारी ศรัทธา นำหน้าเป็นสัทธานุสारी ถ้าไม่ได้บรรลุเป็นโสดาบันแล้วไม่ตาย ต้องรอบรรลุก่อน แล้วจึงตาย ไหนๆ เราก็จะต้องตายกันอยู่แล้ว อย่าลืมตั้งเป้าหมายไว้อย่างนี้ จะยึดอายุได้เหมือนกัน นี่เป็นกลุ่มที่ ๕ ธัมมานุสारीกับสัทธานุสारी ภิกษุเหล่านั้นทั้งหมด จะตรัสรู้ในภายหน้า พระสูตรนี้ไม่ใช่มีแค่กลุ่มที่ ๕ มีกลุ่มที่ ๖ ด้วย จัดเข้าในธรรมวินัยนี้เช่นกัน

กลุ่มที่ ๒ ไม่ได้บรรลุกับเขา พระพุทธองค์ตรัสว่า

ในธรรมที่เรากล่าวไว้ดีแล้วอย่างนี้ ซึ่งเป็นธรรมที่ง่าย เปิดเผย
ปรากฏ ไม่มีเงื่อนไขแล้ว บุคคลเหล่าใดมีเพียงความเชื่อและความรัก
ในเรา บุคคลเหล่านั้นทั้งหมดจะได้ไปสวรรค์ในภายหน้า

บุคคลกลุ่มที่ ๒ ไม่ได้ถูกรับรองว่าจะบรรลุ แคร์รักในพระพุทธเจ้า **ศรัทธา**
และรักในพระพุทธเจ้า ก็จะได้ไปเกิดบนสวรรค์ ฉะนั้น ถ้าท่านอยากไปสวรรค์
น่ะง่าย พระองค์รับรองว่าบุคคลเหล่านั้นทั้งหมดจะได้ไปสวรรค์ในภายหน้า
ก็เปลี่ยนจุดรักเท่านั้นเอง แต่เดิมเรารักเงินทอง รักชื่อเสียง รักสามี รักลูก เปลี่ยน
เป็นรักพระพุทธเจ้าเสียก็ได้ไปสวรรค์ ถ้ารักสามีไม่แน่นะ ตกอบายไม่รับรอง
ถ้ารักพระพุทธเจ้า รับรองนะ เอาความรักมาไว้ที่พระพุทธเจ้าจะได้ไปสวรรค์
พระองค์ทรงรับรองว่า ทั้งหมดจะได้ไปสวรรค์ในภายหน้า แต่ว่าไม่ได้รับรอง
จะบรรลุ คนจะบรรลุต้องเป็นระดับอัมมานุสारीหรือสัทธานุสारी คนที่รักพระพุทธเจ้า
เขาก็จะได้บรรลุในชาติถัดๆ ไปก็อีกเรื่องหนึ่งนะ แต่นี่พูดในแง่ธรรมวินัยที่พระองค์
ตรัสไว้ดีแล้ว มี ๒ กลุ่ม

ท่านทั้งหลายก็จัดตัวเองเข้ากลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง อย่างน้อยก็ให้ได้รับประโยชน์จากการเกิดมาพบคำสอนของพระพุทธเจ้า ประโยชน์ชั้นล่างที่สุด คือ ไม่ตกอบายชาติหน้าไปสวรรค์ แคร์รักพระพุทธเจ้า ความรัก ศรัทธา ความเชื่ออะไรต่อมิอะไรก็ทิ้งให้หมด มารักพระพุทธเจ้าแทน ได้ฟังบทสวดอะไรก็ดี ให้น้อมนำจิตว่า เออ... เสียงของพระพุทธเจ้า ให้จิตอยู่กับเสียงธรรม น้อมจิตมาทางนี้ เชื่อพระพุทธเจ้า อาศัยความรัก มีความรักในพระพุทธเจ้า บุคคลเหล่านั้นทั้งหมดจะได้ไปสวรรค์ในภพหน้า พระพุทธเจ้าทรงรับรองไว้ขนาดนั้น

ท่านทั้งหลายอย่าลืมเป็น ๑ ใน ๖ ก็แล้วกันนะ อย่างน้อยเป็นพวกที่ ๖ ก็ยังดี พระพุทธองค์ทรงแจกแจงไว้โดยละเอียด พวกเราได้ฟังแล้ว ก็ยังไปรักสิ่งนั้นไปชอบสิ่งโน้นสิ่งนี้มากกว่าที่จะรักพระพุทธเจ้า อย่างนั้นก็ลงอบายอยู่เรื่อย ไม่ได้รับประโยชน์ อย่าลืมฟังธรรมไว้มาก่อน ฟังให้รู้ว่า โลกมันเป็นอย่างนั้นแหละ อย่างน้อยที่สุดก็ให้รักษาตนไว้ ไปสู่สุคติโลกสวรรค์ แล้วไปทำต่อนะ ถ้าจะให้ดีก็ควรที่จะรีบปฏิบัติเพื่อให้ได้บรรลุ เพราะแม้จะเกิดในสุคติโลกสวรรค์แล้ว ไม่รู้จะได้ฟังธรรมหรือเปล่า จะได้ปฏิบัติจนบรรลุหรือเปล่า มันไม่แน่นอน ต้องพยายามให้บรรลุเป็นพระโสดาบัน หากยังไม่ได้บรรลุในตอนนั้น ก็เป็นธัมมานุสारीหรือว่า สัทธานุสारीอันใดอันหนึ่ง อย่างนี้นะครับ

ผู้ที่เกี่ยวข้องในธรรมวินัยมีถึง ๖ กลุ่ม มีทั้งท่านผู้ได้เป็นพระอริยเจ้า พระโสดาบัน พระสกทาคามี พระอนาคามี พระอรหันต์ นี่เป็นพระอริยเจ้าเรียบร้อยแล้ว กับท่านผู้ที่กำลังจะเป็น หรือจะได้เป็นก่อนจะตาย คือท่านที่เป็นธัมมานุสारी กับสัทธานุสारी บางคนไม่ได้บรรลุในชาตินั้นเลย ถ้าอยู่ในธรรมวินัย ปฏิบัติตัว อยู่ในคำสอนของพระพุทธเจ้า มีความรักในพระพุทธเจ้า ก็จะได้ไปสุคติโลกสวรรค์ นี่เป็นประโยชน์ที่น้อยที่สุดแล้วธรรมวินัยนี้

ในธรรมวินัยนี้จึงมีประโยชน์ตั้งแต่ระดับพื้นฐานๆ คือไปเกิดสุคติโลกสวรรค์ ไปไม่ยากนะ อาศัยความรัก เชื่อและรักในพระพุทธเจ้าก็ไปได้แล้ว ส่วนใหญ่ พวกเราไม่ค่อยรู้เรื่องนี้ ส่วนใหญ่คิดว่าทำบุญเยอะๆ ก็จะได้ไปเกิดสุคติโลกสวรรค์ จึงยังวนกันอยู่ ตกอบายอยู่เรื่อยๆ ที่เป็นเช่นนั้นเพราะว่าไม่ได้ฟังธรรม ฟังแต่เขา ว่ามา คิดว่าทำบุญเยอะๆ จะได้ไปสวรรค์อย่างนี้นะ ความจริง พวกเราที่เกิดเป็น มนุษย์นี้ ที่ไม่ได้ไปสวรรค์ไม่ใช่เพราะไม่มีบุญ เรามีบุญเยอะมาก เพราะว่าบุญ ทั้งหมดที่ทำมานี้ ก็เพื่อจะได้พบกับคำสอนของพระพุทธเจ้า คนบุญเยอะจริงๆ ก็จะเจอธรรมะ คนไหนที่ได้เจอธรรมะ ได้ฟังธรรมะ แสดงว่าบุญเขามากที่สุดแล้ว พอที่จะเป็นอะไรก็ได้ คือ บุญเยอะมาก

ธรรมะคำสอนของพระพุทธเจ้าบอกเหตุทุกอย่างเอาไว้ พอเจอธรรมะแล้ว
อยากเป็นอะไร อยากไปไหนก็ทำเหตุเอาได้เลย ทำแล้วตรงตามเหตุแน่นอน
ไม่ผิดเพี้ยน **อยากไปสวรรค์ ให้ทำอย่างนี้ๆ** **อยากไปพรหมโลก ให้ทำอย่างนี้ๆ**
อยากไปนิพพาน ให้ทำอย่างนี้ๆ แจกรายละเอียดไว้ทุกอย่าง ผู้ที่ได้มีโอกาสเจอ
ธรรมะ จึงมีบุญมากที่สุดแล้ว ที่ยังตกอบายนี้ ไม่ใช่เพราะบุญน้อย แต่เพราะยังไป
ทำบาปอยู่ เลยตกอบาย มีกิเลส ไปติดข้องอยู่กับสิ่งนั้นสิ่งนี้ เลยตกอบาย ไม่ใช่
คนบุญน้อยนะ แต่เป็นคนยังมีกิเลส ยังทำบาปอยู่ ยังติดข้องอยู่

การมีโอกาสได้เกิดเป็นมนุษย์ ได้ฟังคำสอนของพระพุทธเจ้า มีบุญมากพอ
ที่จะเป็นอะไรก็ได้ มีบุญมากพอที่จะเป็นพระเจ้าจักรพรรดิ มีบุญมากพอที่จะเป็น
เทวดาชั้นโน้นชั้นนี้ได้หมด แต่การเป็นพระเจ้าจักรพรรดิก็ดี เป็นเทวดาชั้นโน้น
ชั้นนี้ หากยังไม่ได้เจอธรรมะก็ถือว่าบุญน้อยอยู่ ดังนั้น บุญยิ่งใหญ่สุดก็เพื่อให้เจอ
คำสอนนี้แหละ ถ้าบุญน้อยกว่านี้ก็จะได้เป็นเทวดาชั้นใดชั้นหนึ่ง แต่ไม่มีโอกาส
ได้ฟังธรรม ให้เข้าใจอย่างนี้ อย่างพวกเรานี้มีโอกาสได้เป็นมนุษย์ ได้พบคำสอน
ของพระพุทธเจ้านี้ ก็นับว่ามีบุญมากเหลือเกิน

ที่นี้ **ที่ไปตกอบายได้ ไม่ใช่เพราะบุญน้อย แต่เพราะไม่รู้แจ้งอริยสัจ** **มีมิจฉาทิฎฐิ** มีความเห็นผิดไปติดข้องในวัตถุสิ่งของต่างๆ เมื่อไปติดข้องสิ่งเหล่านั้น ตัวเองมีบุญเยอะก็จริง แต่เมื่อมีความเห็นผิด ติดข้องในของต่ำๆ ตนเองเลยลงต่ำไปด้วย เหมือนกับเราอยู่ในโลก มีของดีๆ ตั้งเยอะ แต่มีนิสัยไปติดของไม่ดี ของไม่ดีมีที่ไหนในโลกนี้ ฉันรู้จักหมดประมาณนั้น ก็เลยไปตกอบาย ของดีๆ มีเยอะมากมายเหลือเกินในโลก เขาไม่สนใจ ปล่อยว้ออย่างนั้น ของเลวๆ มีที่ไหน อาจจะอยู่ที่ต่างประเทศ ไปขุดมา รับเอามา แล้วก็ทุกข์ อย่างนี้เป็นต้น ของในโลก ได้มาฟรีๆ มีเยอะแยะ พอจะมีความสุขอยู่ได้ ก็ไม่ยอมมองดู ส่วนอะไรที่เป็นทุกข์ ไปสอดรู้สอดเห็น แบบนั้นแหละที่ไปอบาย

ที่ไปตกอบายจึงไม่ใช่เพราะบุญน้อย แต่เป็นเพราะมีมิจฉาทิฎฐิ หลงผิดเห็นผิด หรือโง่งนเอง ของดีๆ ในโลกมีตั้งเยอะแยะ ไม่รู้จักเลือกสรร ไปจับเอาแต่ของไม่ดี ของไม่ดีต้องไปควานหาอีก คนอื่นทำผิด เขาอุตสำหรับหลบทำแล้ว ยังไปคั่นดูอยู่อีก เขาทำชั่วของดี แต่ไม่เอา อันไหนผิดไปคั่น แล้วก็ตกอบายเพราะไปคั่นหาอันผิดนั้นแหละ นิสัยแบบนี้แหละที่ทำให้ตกอบาย ไม่ใช่บุญน้อยนะ ท่านทั้งหลายจะได้เข้าใจ พระพุทธองค์ทรงสอนให้มีสัมมาทิฎฐิ ให้เห็นตรงถูกต้องว่า อันไหนไม่ดีอย่าเอามา เห็นโทษในสิ่งนั้นและสำรวมระวังไว้ อย่าไปจับเอามา

วันนี้ พุดให้ฟังเกี่ยวกับผู้ที่จะข้ามวิญญูะสงสารได้ ข้ามจากฝั่งนี้ ที่เป็นฝั่งแบบโลกๆ ที่เต็มไปด้วยการเวียนว่ายตายเกิด ไปสู่ฝั่งโน้นคือพระนิพพาน พระพุทธองค์ทรงเป็นเหมือนกับนายโคบาลผู้ที่มีความชำนาญ มีความฉลาด บอกทางเอาไว้ครบถ้วนทีเดียว พระสูตรแรกชื่อจุฬโคบาลสูตร กล่าวถึงผู้ที่จะข้ามวิญญูะสงสารข้ามพ้นจากการเวียนว่ายตายเกิดไปสู่ฝั่งโน้นคือนิพพานได้ แยกออกมาเป็น ๕ กลุ่มอุปมาเหมือนโค ๕ กลุ่ม กลุ่มที่ ๑ คือ โคที่เป็นจำฝูง ผู้นำฝูง คือพระอรหันต์ กลุ่มที่ ๒ โคที่มีกำลังและโคที่ฝึกไว้ดีแล้ว เป็นพระอนาคามี กลุ่มที่ ๓ เป็นโคหนุ่มโคสาวคือพระสกทาคามี กลุ่มที่ ๔ เป็นลูกโคที่กำลังน้อย นี่คือพระโสดาบัน กลุ่มที่ ๕ ซึ่งเล็กกว่าเขาทั้งหมด เกิดในวันนั้น ลูกโคเล็กที่เกิดในวันนั้น ใช้วิธีล่อยตามเสียงโคที่เป็นแม่ ก็จะไปได้เช่นเดียวกัน

ท่านทั้งหลายเป็นโคที่เกิดในวันนั้นก็ยิ่งดีนะ บางท่านไม่ได้เกิดเลยมันลำบากนะ คำว่าเกิดนี้ คือ มีความต้องการที่จะไปฝั่งโน้น **เห็นโทษของการเวียนว่ายตายเกิด เห็นคุณค่าของพระนิพพาน** พระองค์ทรงตักเตือนให้ภิกษุทั้งหลายและพวกเราที่เป็นพุทธบริษัทนี้ ให้เป็นผู้ที่มากด้วยปรมาโมทย์ และปรารธนานิพพาน ปรารธนาจะข้ามไปฝากโน้น ส่วนจะไปได้เมื่อไรค่อยว่ากัน บางท่านก็พอนึกเรื่องจะไปฝากโน้น ก็กลัวจะกินอาหารไม่อร่อยบ้าง กลัวจะหมดอันนั้นอันนี้บ้าง มันไม่ได้หมดง่ายๆ ขนาดนั้นหรือคะ ถ้ายังไม่มีกำลังถึงกับเป็นจำฝูงได้ เอาแบบลูกโคเล็กๆ ที่เกิดในวันนั้นล่อยไปตามเสียงแม่โค ค่อยๆ ไปอย่างนี้ก็ได้อีกกว่าจะไปถึงก็คงอีกนานอยู่ แต่ก็จัดอยู่กลุ่มท่านผู้ข้ามฝั่งได้โดยปลอดภัย

อีกพระสูตรหนึ่ง อลคัณฑุพมสูตร ได้กล่าวถึงกลุ่มบุคคลที่มีอยู่ในธรรมวินัยนี้ ซึ่งเป็นธรรมวินัยที่พระพุทธเจ้าประกาศเอาไว้ดีแล้ว เป็นธรรมที่ง่าย เปิดเผย ปราบกฏ ไม่มีเงื่อนไขปม พระองค์แสดงไว้อย่างชัดเจน ชัดอย่างไรบ้าง ผมก็ได้นำมา อธิบายอย่างมากมายแล้ว ท่านทั้งหลายที่เคยฟังธรรมประเด็นนั้นประเด็นนี้ ก็จะได้เห็นชัดว่า ความรู้เหล่านั้น ถ้าไม่ใช่มาจากการตรัสรู้นี้ ไม่อาจจะหาได้จากที่อื่นเลย เป็นความรู้ที่มหัศจรรย์มาก ยิ่งฟังยิ่งศึกษาไป เราก็จะรู้ว่า มีความมหัศจรรย์ ลุ่มลึกลงไปเหมือนกับทะเล เราหยั่งลงไปนี่ไม่อาจจะรู้ได้ทั้งหมด ได้เพียงรู้ เล็กๆ น้อยๆ จะบอกว่าเป็นเศษเสี้ยวก็เทียบไม่ได้ แต่ก็เข้าใจชัดว่า เป็นความรู้ ที่มาจากการตรัสรู้ของพระพุทธเจ้า

ในธรรมวินัยที่พระองค์ทรงแสดงเอาไว้แล้ว บัญญัติเอาไว้แล้วอย่างชัดเจน นั้นแหละ มีกลุ่มบุคคล ๒ กลุ่มที่ได้รับประโยชน์จากธรรมวินัยนี้ เราทั้งหลายอุทิศส่ำห้เกิดมาแล้ว ได้เจอธรรมวินัยที่พระพุทธเจ้าทรงประกาศเอาไว้ดีแล้วนี้ ก็อย่าลืมห้ได้รับประโยชน์ในประเด็นใดประเด็นหนึ่ง กลุ่มที่ ๑ เป็นพระอรหันต์ ท่านเหล่านี้ไม่มีวิภวัญจะเพื่อจะบัญญัติอีกต่อไปแล้ว ไม่ต้องเวียนว่ายตายเกิดอีก กลุ่มที่ ๒ เป็นพระอนาคามี ไปเกิดที่พรหมโลก ไม่ต้องกลับมาสู่มนุษย์อีก ไม่ต้องมาจากพรหมโลกอีกต่อไปแล้ว อยู่ที่นั่นจนปรินิพพาน ไม่ต้องกลับมากินข้าว อาบน้ำ ไม่ต้องกลับมาเล่น iPhone iPad อย่างพวกเรานี้ เล่นจนนิ้วจะพังแล้ว ยังไม่หมดกิเลสอะไรสักตัว ไปเป็นพระพรหมดีกว่า สบายกว่านะ เดี่ยวก็บรรลุพระอรหันต์ในพรหมโลกนั้น พวกเรานี้นั่งปัดไปปัดมาจนนิ้วพัง ก็ยังหาความอึดเต็มไม่เจอเลย มีแต่เรื่องเหน็ดเหนื่อย ยากลำบาก กามคุณนี้มีเรื่องเหน็ดเหนื่อยเยอะ ให้ความสุขได้ก็จริง แต่เป็นความสุขที่ควรกลัว เพราะมันมีทุกข์มาก มีความคับแค้นมาก เหนื่อยตั้งแต่หาแล้ว พอหามาได้ก็ต้องรักษา ต้องทำนั่นทำนี่ ต้องดูแลเช็ดถู ทำความสะอาด ต้องบริหารอย่างนั้นอย่างนี้เยอะแยะ ถ้าพรหมโลกก็สบาย ไม่มีเรื่องลำบากอย่างนี้

กลุ่มที่ ๓ เป็นพระสกทาคามี มาเกิดเป็นมนุษย์ในกามภูมิอีกครั้งเดียว ก็จะทำที่สุดแห่งทุกข์ได้ กลุ่มที่ ๔ เป็นพระโสดาบัน เป็นผู้ไม่มีทางตกต่ำ มีความแน่นอนที่จะสำเร็จสัมโพธิในวันข้างหน้า ๔ ท่านนี้ได้บรรลุไปเรียบร้อยแล้ว กลุ่มที่ ๕ มี ๒ ชื่อคือท่านที่เป็นธัมมานุสารีกับท่านที่เป็นสัทธานุสารี ท่านเหล่านี้ทั้งหมดจะตรัสรู้ในภายหน้า ตรัสรู้ในชาตินั้นก่อนที่จะตาย จะได้บรรลุเป็นพระโสดาบันก่อนที่จะตาย

กลุ่มที่ ๖ บุคคลที่มีเพียงความรัก เชื่อในพระพุทธเจ้า บุคคลเหล่านั้นทั้งหมดจะได้ไปสวรรค์ในภายหน้า เหล่านี้เป็นกลุ่มบุคคลที่ผู้ได้รับประโยชน์จากธรรมวินัยที่พระพุทธเจ้าตรัสเอาไว้ดีแล้ว ๖ กลุ่มด้วยกัน ท่านทั้งหลายก็อย่าลืมนะ เป็นกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง ที่ควรจะเป็นกันคือเป็นระดับพระอริยเจ้านั้นแหละ จะได้ข้ามการเวียนว่ายตายเกิดได้ ส่วนจะข้ามได้เมื่อไรก็ดูกำลังของตนเอง ดังอุปมาเหมือนเรื่องโค

วันนี้ พูดแบบคร่าวๆ แบบภาพรวมให้ฟังว่า มีกลุ่มบุคคลต่างๆ ที่อยู่ในธรรมวินัยนี้ **ผู้ที่ได้รับประโยชน์สูงสุด เป็นถึงพระอรหันต์ อย่างน้อยที่สุดก็ไปสู่สุคติโลกสวรรค์** ท่านที่ไปสุคติโลกสวรรค์นี้ยังไม่แน่นอน ถ้าจะแน่นอนก็ต้องเป็นพระโสดาบันเป็นต้นไป

ในคราวต่อไป จะได้นำคุณสมบัติและหลักธรรมที่ใช้ในการปฏิบัติ ใช้ในการพิจารณาเพื่อที่จะเข้าถึงความเป็นพระโสดาบันมาอ่านให้ฟังกัน คำว่า โสดาบัน มี ๒ คำ คือ คำว่า โสตะ โสโต แปลว่า กระแส คืออริยมรรคมีองค์ ๘ อาปนนะ อาปนโน แปลว่า เข้าถึง ผู้ถึงอริยมรรคมีองค์ ๘ ผู้ประกอบด้วยอริยมรรคมีองค์ ๘ เรียกว่าพระโสดาบัน

โลกนี้มีกระแสคือตัณหา ตัณหาเป็นเหตุให้เกิดทุกข์ เป็นทุกข์สมุทัย มีความอยากแล้วก็ทำเพื่อตัวเพื่อตน ทำเพราะรักตน ทำเพราะหวังของตน มีตัณหา อุปาทานแล้วก็ทำกรรม ที่มีตัณหาก็กเพราะมีอวิชชา อวิชชาคือความไม่รู้ริยสัง ทำให้เกิดความหลงผิดว่ามีตน มีของตน ความจริง ตัวเรา ตัวคนอื่น ตัวสัตว์ ตัวบุคคล ไม่มี เป็นเพียงกระแสของรูปนาม ที่เป็นไปตามกระบวนการแห่งเหตุปัจจัย ผู้ไม่มีปัญญา ก็หลงว่าเป็นตัวเรา เป็นสัตว์ เป็นบุคคล เลยรักตัวเอง หวังตัวเอง หวังของตัวเอง ทำเพื่อตัวเองและพวกของตัวเอง เป็นกระแสตัณหา กิเลสออกหน้าออกตาพาไปทำโน่นทำนี่ อย่างนี้เรียกเป็นกระแสโลก โลกนี้ไหลไปตามกระแสตัณหา

ทางธรรมก็มีกระแสเหมือนกัน เป็นธรรมที่ต้านหรือทวนกระแสโลก กระแสทางธรรมก็คืออริยมรรคมีองค์ ๘ เริ่มต้นที่สัมมาทิฐิ ตรงข้ามกับกิเลส ตัณหา เกิดมาจากความไม่รู้ จึงมีความรักตน ทางด้านอริยมรรคมีสัมมาทิฐิ รู้ริยสัง รู้ว่ามีแต่ทุกข์ ไม่มีตน ตรงข้ามกันเลย **ผู้ที่เข้าถึงกระแสตรงนี้ เห็นชัดว่าไม่มีตัวตน หยุดทำเพื่อตัวตน ไม่ทำตามตัณหา มุ่งเดินไปนิพพาน อันนี้เลยเรียกว่า พระโสดาบัน** ผู้ถึงกระแส ผู้ถึงอริยมรรคมีองค์ ๘

หน้าที่ของพวกเราก็ต้องพยายามให้ถึงกระแสตรงนี้ เพราะถ้าตกกระแส
ตรงนี้แล้ว พูดภาษาเราก็คือ สบายใจได้ เบาใจได้ ไม่ต้องออกแรงก็ไหลไปตาม
กระแส ถึงนิพพานแน่นอน คนที่เคยขยันแล้ว ถึงแม้ปล่อยไปตามกระแสก็ขยัน
เหมือนเดิม ส่วนพวกเรานี้ที่เคยขี้เกียจมาแต่เดิม ก็ต้องสวนกระแส ตั้งทำขยัน
ขึ้นมาหน่อย ถ้าปล่อยไปตามกระแสก็ขี้เกียจเหมือนเดิม ถ้าขยันจนชิน ขยัน
จนกระทั่งถึงเป็นพระโสดาบันนี้ ถึงจะขี้เกียจก็ขยันนั่นแหละ เพราะขยันจนชินแล้ว
ต้องทำให้ถึงกระแสนั้นแหละ ถึงอริยมรรคมีองค์ ๘ มีหัวหน้าคือสัมมาทิฐิ
หัวหน้าเต็มก็เป็นพระโสดาบันแล้ว องค์มรรคอื่นๆ ก็ทำให้มันสมบูรณ์ต่อไป

บรรยายวันนี้ ก็พอสมควรแก่เวลาเท่านั้นะครับ อนุโมทนาทุกท่านครับ

สูตรโสดาบัน ตอนที่ ๒

บรรยาย วันที่ ๒๙ เมษายน พ.ศ. ๒๕๕๗

ขอนอบน้อมต่อพระรัตนตรัย
สวัสดีครับผู้สนใจในธรรมะทุกท่าน

วันนี้มาฟังธรรมะอีกครั้งหนึ่งนะครับ สำหรับในคราวที่แล้ว ได้พูดถึงเกี่ยวกับผู้ที่ว่ายตัดกระแสสามารถข้ามถึงฝั่งได้โดยสวัสดิ์ ผู้ที่ข้ามฝั่งจากฝั่งนี้ที่ยังต้องเวียนว่ายตายเกิด ไปถึงฝั่งโน้นคือนิพพานได้โดยปลอดภัย ผู้ที่ถึงฝั่งอย่างถึงที่สุด ถึงจบเลยหมดกิจหน้าที่แล้ว คือเป็นพระอรหันต์ และมีพระอริยเจ้าระดับอื่นๆ รองลงมา เป็นพระอนาคามี พระสกทาคามี พระโสดาบัน ถ้ายังไม่ถึงพระโสดาบันก็ยังมีอีก ๒ ชื่อ คือ ัมมานุสารีกับสัทธานุสारी

ค. เทียบจำนวนของพระอริยเจ้า

ในคราวนี้และคราวต่อไป จะเน้นพูดถึงพระอริยเจ้าลำดับที่ ๑ คือ พระโสดาบัน เพราะพวกเรานั้น บางครั้งพูดถึงธรรมะสูงเกินไปก็รับไม่ไหว เนื่องจากกำลังน้อยอยู่ ก็รับเท่าที่พอรับได้ เราเป็นลูกศิษย์พระพุทธเจ้า จำเป็นต้องรับความเป็นพระโสดาบันให้ได้ เพราะถ้ายังไม่เป็นพระโสดาบัน ก็จะยังไม่แน่นอนไปเรื่อยๆ พระโสดาบันนี้เป็นพระอริยบุคคลขั้นแรก ถ้าพูดถึงจำนวนพระอริยบุคคลแล้ว ในพระธรรมวินัยนี้ พระโสดาบันนี้จำนวนมากที่สุดแล้ว ถ้าเป็นพระอรหันต์ก็จำนวนน้อยกว่าเขา รองลงมาเรื่อยๆ ที่มีจำนวนเยอะที่สุดก็คือพระโสดาบัน

ผมจะอ่านพระสูตรหนึ่งให้ฟังก่อน เป็นพระสูตรที่ได้แจกแจงแยกแยะ
จำนวนพระอริยเจ้า

ในสังยุตตนิกาย มหาวารวรรค **วัสสังวุตถสูตร** ข้อ ๑๐๔๘

สมัยหนึ่ง พระผู้มีพระภาคประทับอยู่ ณ พระเชตวัน อารามของ
อนาถบิณฑิกเศรษฐี เขตกรุงสาวัตถี สมัยนั้น ภิกษุรูปหนึ่งอยู่จำพรรษา
ในกรุงสาวัตถีแล้ว ไปถึงกรุงกบิลพัสดุ์โดยลำดับด้วยกรณีกิจบางอย่าง
พวกเจ้าศากยะผู้ครองกรุงกบิลพัสดุ์ทรงสดับข่าวว่า ภิกษุรูปหนึ่งอยู่
จำพรรษาในกรุงสาวัตถีมาถึงกรุงกบิลพัสดุ์แล้ว จึงเสด็จเข้าไปหา
ภิกษุนั้นถึงที่อยู่ ทรงอภิวาทแล้วประทับนั่ง ณ ที่สมควร ได้ตรัสถาม
ภิกษุนั้นดังนี้ว่า

ท่านผู้เจริญ พระผู้มีพระภาคไม่มีพระโรคาพาธ และมีพระพลานามัย
แข็งแรง อยู่หรือ

ภิกษุนั้นถวายพระพรว่า ขอถวายพระพร มหาบพิตร พระผู้มีพระภาค
ไม่มีพระโรคาพาธ และมีพระพลานามัยแข็งแรงอยู่

พวกเจ้าศากยะทูลถามว่า ท่านผู้เจริญ พระสารีบุตรและ
พระโมคคัลลานะไม่มีโรคาพาธ และมีพลานามัยแข็งแรงอยู่หรือ

ภิกษุนั้นถวายพระพรว่า มหาบพิตร แม้พระสารีบุตรและ
พระโมคคัลลานะก็ไม่มีโรคาพาธ และมีพลานามัยแข็งแรงอยู่

พวกเจ้าศากยะทูลถามว่า ท่านผู้เจริญ ภิกษุสงฆ์ไม่มีโรคาพาธ และ
มีพลานามัยแข็งแรงอยู่หรือ

ภิกษุชั้นถวายเป็นพระพรว่า มหาบพิตร แม้ภิกษุสงฆ์ก็ไม่มีโรคาพาธ และมีพละนามัยแข็งแรงอยู่

พวกเจ้าศากยะทูลถามว่า ท่านผู้เจริญ ระหว่างพรรษานี้ อะไรๆ ที่ท่านได้ฟังมา ได้รับมาเฉพาะพระพักตร์พระผู้มีพระภาค มีอยู่หรือ

ภิกษุชั้นถวายเป็นพระพรว่า มหาบพิตร อาตมภาพได้ฟังมา ได้รับเรื่องนี้ มาเฉพาะพระพักตร์พระผู้มีพระภาคว่า ภิกษุทั้งหลาย ภิกษุผู้ทำให้แจ้ง เจโตวิมุตติ ปัญญาวิมุตติอันไม่มีอาสวะ เพราะอาสวะสิ้นไปด้วยปัญญา อันยิ่งเองเข้าถึงอยู่ในปัจจุบัน มีจำนวนน้อย ที่แท้ภิกษุผู้เป็นโอปปาติกะ จักนิพพานในภพนั้น ไม่หวนกลับมาจากโลกนั้นอีก เพราะโอรัมภาคียสังโยชน์คือสังโยชน์เบื้องต่ำ ๕ ประการสิ้นไป มีจำนวนมากกว่า

อีกเรื่องหนึ่ง ที่อาตมภาพได้ฟังมา ได้รับมาเฉพาะพระพักตร์พระผู้มีพระภาคว่า ภิกษุทั้งหลาย ภิกษุผู้เป็นโอปปาติกะเพราะโอรัมภาคียสังโยชน์ ๕ ประการสิ้นไป จักนิพพานในภพนั้น ไม่หวนกลับมาจากโลกนั้นอีก มีจำนวนน้อย ที่แท้ภิกษุผู้เป็นสกทาคามีเพราะสังโยชน์ ๓ ประการสิ้นไป และเพราะบรรเทาโรคะ โทสะ และโมหะให้เบาบาง มาสู่โลกนี้อีกครั้งเดียวเท่านั้น ก็จักทำที่สุดแห่งทุกข์ได้ มีจำนวนมากกว่า

อีกเรื่องหนึ่ง อาตมภาพได้ฟังมา ได้รับมาเฉพาะพระพักตร์พระผู้มีพระภาคว่า ภิกษุทั้งหลาย ภิกษุผู้เป็นสกทาคามีเพราะสังโยชน์ ๓ ประการสิ้นไป และเพราะบรรเทาโรคะ โทสะ และโมหะให้เบาบาง มาสู่โลกนี้อีกครั้งเดียวเท่านั้น ก็จักทำที่สุดแห่งทุกข์ได้ มีจำนวนน้อยกว่า ที่แท้ภิกษุผู้เป็นโสดาบัน ไม่มีทางตกต่ำ มีความแน่นอนที่จะสำเร็จสัมโพธิในวันข้างหน้า เพราะสังโยชน์ ๓ ประการสิ้นไปมีจำนวนมากกว่า

พระสูตรนี้ เป็นพระสูตรที่กล่าวถึงจำนวนพระอริยเจ้าโดยคร่าวๆ มีภิกษุรูปหนึ่ง ท่านจำพรรษาอยู่กับพระผู้มีพระภาคในกรุงสาวัตถี ต่อมาก็จาริกมาที่กรุงกบิลพัสดุ์ พวกเจ้าศากยะได้สอบถามถึงว่า ได้ฟังเรื่องอะไรที่พระพุทธเจ้าทรงแสดงในพรรษานี้

ท่านเล่าเรื่องที่พระพุทธเจ้าตรัสเกี่ยวกับพระอริยเจ้าให้ฟังว่า พระอรหันต์มีจำนวนน้อย ส่วนพระอนาคามีมีจำนวนมากกว่า รองลงมาอีก พระอนาคามีมีจำนวนน้อย พระสกทาคามีมีจำนวนมากกว่า รองลงมาอีก พระสกทาคามีมีจำนวนน้อย พระโสดาบันมีจำนวนมากกว่า ถ้ารองลงมาอีกก็ไม่มีแล้ว พวกเราทั้งหลายเริ่มต้นต้องปฏิบัติให้เป็นพระโสดาบัน เป็นกลุ่มพระอริยเจ้าที่มีจำนวนมากที่สุดแล้ว จะให้ดีที่สูงสุดที่สุดต้องเป็นระดับพระอรหันต์นั่นแหละ อันนั้นสูงสุดแล้ว แต่ถ้ายังทำไม่ได้สูงสุด ต้องทำให้ได้ขั้นเบื้องต้นก็คือเป็นพระโสดาบัน

ง. ความหมายของหัวข้อบรรยาย “สูตรโสดาบัน”

ต่อไป จะพูดเรื่องพระโสดาบันและข้อปฏิบัติเพื่อจะทำให้เป็นพระโสดาบัน โดยยกคำสอนของพระพุทธเจ้าที่ตรัสไว้ในพระสูตรต่างๆ มาอ่านให้ฟัง ข้อหัวต่อไปนี้เป็นหัวข้อสำคัญ พวกเราทั้งหลายที่ได้ฟังคำสอนของพระพุทธเจ้า ต้องพยายามเป็นพระโสดาบันให้ได้ ถ้าไม่ได้เป็นมันก็ไม่ได้เป็น จะเป็นปุถุชนคนกิเลสหนาแน่นไปเรื่อย ไม่แน่มั่นนอนไปเรื่อย พระโสดาบันเป็นชั้นเบื้องต้นที่สุดแล้ว เป็นพระอริยบุคคลชั้นแรก และเป็นผู้ที่มีจำนวนมากที่สุด ในบรรดาท่านผู้ที่เข้าสู่ธรรมวินัยของพระผู้มีพระภาค อยู่ใกล้ประตุนิพพาน พวกเรานี้ยังไม่ได้เข้าสู่ธรรมวินัย ยังไม่ได้เป็นคนนับเข้าสู่ภายใน เป็นคนอยู่ภายนอก ยังไม่ได้เข้ามาสู่ประตุนิพพาน ต้องรีบปฏิบัติให้เป็นพระโสดาบัน ให้ถูกนับเข้าเป็นคนวงในของพระศาสนา

หัวข้อบรรยายชุดนี้ ชื่อว่า “**สูตรโสดาบัน**” คำว่า สูตร คือคำสอนของพระพุทธเจ้า เป็นพระพุทธพจน์ยกมาจากที่นั่นบ้างที่นี้บ้าง พระสูตรนั้นบ้าง พระสูตรนี้บ้าง หรือบางทียกมาจากพระวินัย หรือพระอภิธรรม เรื่องนั้นบ้าง เรื่องนี้บ้างในประเด็นต่างๆ มาผูกโยงร้อยเรียงให้เป็นเรื่องเดียวกัน

สุตตะ หรือ สุตตันตะ นี้ หากกล่าวเป็นชื่อคัมภีร์ที่รวบรวมคำสอน ก็คือ พระสุตตันตปิฎก เป็นหนึ่งในปิฎก ๓ หากกล่าวเป็นนวงศัตถุศาสตร์ ซึ่งมีอยู่ ๙ ลักษณะ สุตตะ ก็เป็นหนึ่งในนั้น คือเป็นคำสอนของพระพุทธเจ้าแบบหนึ่ง มีเนื้อหาอธิบายแบบไม่ต้องมีคาถาหรือคำร้อยกรองพิเศษ หรือกล่าวโดยความหมายของศัพท์ สุตตะ คือ การนำหลักธรรมมาร้อยเรียงกันให้เป็นระบบระเบียบ เป็นเรื่องเดียวกัน เข้าใจได้ง่ายชัดเจนตลอดเรื่อง ในที่นี้จะใช้ในความหมายคร่าวๆ ง่ายๆ คือ เป็นการนำคำสอนของพระพุทธเจ้า ที่ทรงแสดงเรื่องเกี่ยวกับพระโสดาบันมาร้อยเรียง ผูกโยงกัน ให้ทุกท่านฟังได้ง่าย เข้าใจเรื่องพระโสดาบันได้ชัดเจนตลอดทั่วถึง ทั้งด้านลักษณะและคุณสมบัติของพระโสดาบัน คุณประโยชน์ คุณค่า อานิสงส์ และวิธีการปฏิบัติในแบบต่างๆ

เพื่อให้การบรรยายนั้นมีหลักการหน่อย ก็จะแยกแยะให้เข้าใจง่าย พุทธสัก ๓ ประเด็นเกี่ยวกับสูตรโสดาบันนี้

ประเด็นที่ ๑ **ลักษณะและคุณสมบัติพระโสดาบัน** คำว่า โสดาบัน โสดาบันนี้คืออะไร โดยความหมาย โดยลักษณะนี้เป็นอย่างไร มีคุณสมบัติอะไรบ้าง นี่ประเด็นที่ ๑ พุทธถึงโดยยกพระสูตรต่างๆ มาอ่านให้ฟัง เมื่ออ่านไปหลายพระสูตรพอสมควรแล้ว ก็จะสรุปอีกทีหนึ่ง ท่านทั้งหลายฟังแล้วก็สามารถสรุปด้วยตนเองได้ ให้พอเข้าใจลักษณะและคุณสมบัติพระโสดาบัน ให้เรานำมาเช็กตัวเองได้ว่ามีคุณสมบัติพระโสดาบันบ้างไหม มีอยู่ที่เปอร์เซ็นต์อะไรก็ว่าไป ปฏิบัติแล้วใกล้เคียงกับพระโสดาบัน ก็ต้องมีคุณสมบัติเหล่านั้นเข้ามาบ้าง ถ้าไม่มีเลย ยังห่างไกลอยู่ อย่างนี้ก็แสดงว่ายังไม่เข้าหลักเกณฑ์ เมื่อยังไม่มีคุณสมบัติเหล่านี้ ก็จะได้พยายามฝึกหัดให้มีขึ้นไป นี่ประเด็นที่ ๑ พุทธลักษณะและคุณสมบัติพระโสดาบัน

ประเด็นที่ ๒ **คุณประโยชน์และอานิสงส์ของความเป็นพระโสดาบัน**

เพื่อกระตุ้นให้อยากเป็นพระโสดาบันนั่นเอง พวกเราทำอะไรก็ต้องมีความอยากเหมือนกัน ทีนี้ ถ้าอยากด้วยอำนาจตณหา ด้วยอำนาจตัวตน มันก็เป็นเหตุเกิดทุกข์ ถ้าได้ฟังเหตุผล ได้ฟังคุณสมบัติ คุณลักษณะ ได้ฟังอานิสงส์ เกิดความเข้าใจก็เป็นปัญญา ความอยากด้วยปัญญานี้ท่านเรียกว่า**ฉันทะ** ไม่ได้เรียกว่าตณหา ส่วนตณหานี้เป็นความอยากเพื่อตัวตน อยากเอาตามใจตน ไม่เอาตามเหตุผล ส่วนทางพวกเรานี้เน้นให้ฟังก่อน ให้รู้เรื่อง ให้เข้าใจ รู้ก่อนว่าอะไรเป็นอะไร อะไรดี อะไรไม่ดี อันไหนดีกว่า อันไหนไม่ดีกว่า ฟังให้รู้เรื่อง พอรู้เรื่องแล้วก็อยากได้อันที่ดีกว่า สูงกว่า สูงขึ้นไปเรื่อยๆ

มีความอยากจะทำให้มันดียิ่งขึ้นกว่าที่เป็นอยู่ อย่างนี้ท่านเรียกว่าฉันทะ เริ่มต้นตั้งแต่ ให้รู้จักให้ทาน เพื่อให้รับผลในโลกที่ดี แต่ยังมีดีกว่านี้อีก อยากได้ดียิ่งขึ้นไปเรื่อยๆ ที่ดีที่สุด ที่พวกเราไม่เคยได้คือความเป็นพระอรียเจ้า ส่วนดีอันอื่นๆ นั้นมันก็ดีเหมือนกัน คงเคยได้กันมาบ้างแล้ว อาจจะเคยเป็นระดับพระเจ้าจักรพรรดิอย่างที่เคยอ่านให้ฟังมาแล้ว ในโลกนี้ ถ้าพูดถึงผู้ที่ครองทั้งโลกมีสมบัติมากที่สุดในโลก ก็คือพระเจ้าจักรพรรดิ เป็นพระราชาใหญ่องค์เดียว เป็นผู้มีอำนาจปกครองโลก สมบัติในโลกก็เป็นของท่าน ท่านมีอำนาจ อันนี้ถ้าพูดถึงบุญมากที่สุด ในโลกก็คือพระเจ้าจักรพรรดิ แต่ทีนี้ ถ้าเหนือกว่าพระเจ้าจักรพรรดิก็มีอยู่เหมือนกัน คือความเป็นพระโสดาบัน เป็นต้น ผมจะอ่านคุณประโยชน์อานิสงส์ของความเป็นพระโสดาบันแง่มุมนี้บ้าง แ่งมุมนี้บ้าง ตามพระสูตรต่างๆ ท่านฟังจะได้อยากเป็นพระโสดาบันกับเขาบ้าง อย่างนี้นะครับ นี่ประเด็นที่ ๒

ประเด็นที่ ๓ **วิธีปฏิบัติเพื่อเป็นพระโสดาบัน** วิธีปฏิบัตินี้แหละสำคัญที่สุด แต่กว่าจะได้มาพูดเรื่องวิธีปฏิบัติ ต้องเอาไว้หลังสุด ทำไมต้องเอาไว้ทีหลัง ก็เพราะว่า ถ้าพูดถึงวิธีปฏิบัติก่อน บางทีพูดไปแล้วก็ไม่ยอมทำกัน เพราะว่ามันยาก เลยเอาคุณประโยชน์ เอาอานิสงส์เป็นเครื่องล่อใจ จะได้อยากทำนะ ในคราวก่อนๆ ที่ได้อธิบายเรื่องเกี่ยวกับหลักวิธีการปฏิบัติธรรม ในหัวข้อ “โพธิปักขิยธรรม” ล้วนเป็นวิธีปฏิบัติให้เป็นพระอริยเจ้าทั้งนั้น อันนั้นเป็นแบบหลักการที่แน่นอนตายตัว ต้องมีธรรมะเหล่านั้นเกิดขึ้นในจิต ต้องทำให้เกิดขึ้น มาครั้งนี้จะเน้นเอาวิธีปฏิบัติที่จะให้เป็นพระโสดาบัน แบบเจาะจงลงไปเลย ยกพระสูตรที่พระพุทธเจ้าตรัสเอาไว้ โดยส่วนใหญ่เวลาตรัสถึงข้อปฏิบัติระดับพระโสดาบัน พระพุทธองค์ก็ตรัสแก่ฆราวาสเป็นจำนวนมาก คนที่มีอินทรีย์อ่อน อย่างน้อยก็ให้เป็นพระโสดาบันไว้ก่อน แต่โดยความจริงแล้ว ธรรมะที่พระองค์ทรงแสดงนั้น มียอดอยู่ที่พระอรหันต์ ถ้าเราไม่ได้ยอดก็ได้เบื้องต้นไว้ก่อน ก็นับว่าเป็นประโยชน์อย่างนี้นะครับ

สรุปว่า หัวข้อบรรยายเกี่ยวกับสูตรโสดาบัน จะพูด ๓ ประเด็น คือ ประเด็นที่ ๑ ลักษณะและคุณสมบัติของพระโสดาบัน ประเด็นที่ ๒ คุณประโยชน์และอานิสงส์ของความเป็นพระโสดาบัน หรือคุณค่าของการบรรลุโสดาปัตติผล และ ประเด็นที่ ๓ วิธีปฏิบัติเพื่อเป็นพระโสดาบัน การบรรยายก็คงจะบรรยายไปนานพอสมควร อาจจะมีบางท่านล้มหายตายจากไปบ้าง หรืออาจจะมีคนมาเพิ่มใหม่บ้าง ก็คงเป็นเรื่องธรรมดา เหมือนกับการบรรยายเป็นเรื่องราวใหญ่ๆ ยาวๆ ที่บรรยายมาแล้วในหลายๆ เรื่อง กว่าที่จะจบนี้ บางท่านไม่รู้ว่าจะตอนแรกพูดไว้อย่างไรบ้าง การบรรยายเรื่องนี้ก็คงบรรยายหลายปีหลายเดือนทีเดียวกว่าจะจบ วิธีการบรรยายก็เหมือนเดิม คือ อ่านพระสูตรให้ฟังแล้วก็ขยายความ เมื่ออ่านพระสูตรไปนานพอสมควรหลายพระสูตร พอที่จะสรุปได้ก็จะสรุปลงมาเป็นประเด็นให้ฟังง่ายๆ ท่านก็จะจำได้จำไว้ ถ้าต้องการรายละเอียดก็สามารถอ่านเพิ่มเติมได้ตามที่อ้างอิงไว้ นะครับ

๑. ลักษณะและคุณสมบัติของพระโสดาบัน

ประเด็นที่ ๑ ลักษณะและคุณสมบัติของพระโสดาบัน เป็นอย่างไร จะอ่านพระสูตรให้ฟังก่อนว่า พระโสดาบันคืออะไร โดยแยกแยะตามความหมาย ตามชื่อ เพราะคำว่าโสดาบันนี้เป็นคำไทย คำบาลีคือโสดาบันโน โสดาบันนะ คำบาลีนี้มาจากการบวกกัน ๒ คำ คำหนึ่งคือ โสตะ หรือ โสโต อีกคำหนึ่งคือ อาบันโน โสตะ เป็นชื่อศัพท์ธรรมะคำหนึ่ง นิยมแปลว่า กระแส อาบันโน แปลว่า ถึง หรือ เข้าถึง หยั่งลง เดินทางมาถึง โสตาบันโน แปลว่า ผู้ถึงกระแส ผู้หยั่งลงกระแส กระแสนี้คืออะไร ต้องแยกแยะออกไปอีก

๑.๑ ลักษณะของพระโสดาบัน

ผมจะอ่านพระสูตรให้ฟังก่อน ชื่อ**ทุติยสารีบุตรสูตร** ในสังยุตตนิกาย
มหาวารวรรค ข้อ ๑๐๐๑

ครั้งนั้น ท่านพระสารีบุตรเข้าไปเฝ้าพระผู้มีพระภาคถึงที่ประทับ
ถวายอภิवाทแล้ว นั่ง ณ ที่สมควร พระผู้มีพระภาคได้ตรัสถามท่าน
พระสารีบุตรดังนี้ว่า สารีบุตร ที่เรียกว่า องค์เครื่องบรรลุโสดา องค์เครื่อง
บรรลุโสดา องค์เครื่องบรรลุโสดา เป็นอย่างไร

ท่านพระสารีบุตรทูลตอบว่า ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ สัปปุริสสังเสวะ
คือการคบหาสัตบุรุษ เป็นองค์เครื่องบรรลุโสดา สัทธัมมัสสวนะ คือการ
ฟังพระสัทธรรม เป็นองค์เครื่องบรรลุโสดา โยนิโสมนสิการ คือการ
มนสิการโดยแยบคาย เป็นองค์เครื่องบรรลุโสดา ัฒมานุัฒมปฏิบัติ
คือการปฏิบัติธรรมสมควรแก่ธรรม เป็นองค์เครื่องบรรลุโสดา

พระผู้มีพระภาคตรัสว่า ดีละ ดีละ สารีบุตร สัปปุริสสังเสวะ
เป็นองค์เครื่องบรรลุโสดา สัทธัมมัสสวนะ เป็นองค์เครื่องบรรลุโสดา
โยนิโสมนสิการเป็นองค์เครื่องบรรลุโสดา ัฒมานุัฒมปฏิบัติเป็นองค์
เครื่องบรรลุโสดา

สารีบุตร ที่เรียกว่า โสดา โสดา โสดา เป็นอย่างไร

ท่านพระสารีบุตรทูลตอบว่า ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ อริยมรรค
มีองค์ ๘ คือ

๑. สัมมาทิฏฐิ

๓. สัมมาวาจา

๕. สัมมาอาชีวะ

๗. สัมมาสติ

นี้แลเป็นโสดา

พระผู้มีพระภาคตรัสว่า ดิละ ดิละ สารีบุตร อริยมรรคมีองค์ ๘ คือ

๑. สัมมาทิฏฐิ

๓. สัมมาวาจา

๕. สัมมาอาชีวะ

๗. สัมมาสติ

นี้แลเป็นโสดา

สารีบุตรที่เรียกว่า ผู้บรรลุโสดาคือใคร

ท่านพระสารีบุตรทูลตอบว่า ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ ผู้ใดประกอบด้วยอริยมรรคมีองค์ ๘ นี้ ผู้นี้เรียกว่า ผู้บรรลุโสดา ท่านผู้นี้ มีชื่ออย่างนี้มีโคตรอย่างนี้

พระผู้มีพระภาคตรัสว่า ดิละ ดิละ สารีบุตร ผู้ใดประกอบด้วยอริยมรรคมีองค์ ๘ นี้ ผู้นี้เรียกว่า ผู้บรรลุโสดา ท่านผู้นี้ มีชื่ออย่างนี้มีโคตรอย่างนี้

ทุติยสารีปุตตสูตรที่ ๕ จบ

พระสูตรนี้กล่าวถึงคำต่างๆ ที่เกี่ยวกับพระโสดาบันหลายประเด็นด้วยกัน เริ่มจากประเด็นที่ ๑ ที่พระพุทธเจ้าสนทนากับท่านพระสารีบุตร ได้ถามท่านพระสารีบุตร ท่านพระสารีบุตรตอบมา พระองค์ก็ทรงสาธุการว่า ถูกต้อง ถูกต้อง และตรัสย้ำในคำเหล่านั้น หลักๆ ในพระสูตรนี้มี ๓ ประเด็น ประเด็นที่ ๑ คือ พระองค์ตรัสถามถึงองค์เครื่องบรรลุนิโสดา หรือ **เหตุปัจจัยที่จะทำให้เป็นพระโสดาบัน** ตัวเหตุ ตัวปัจจัย ตามบาลีใช้คำว่าโสดาปัตตียังคะ ๔ ประการ เหตุปัจจัย ตัวเหตุ ตัวต้นตอ ตัวต้นเค้า ที่ทำให้เป็นพระโสดาบันขึ้นมาได้ ตัวต้นเหตุ มีอยู่ ๔ ประการ เดียวเรื่องนี้จะพูดละเอียดอีกที ตอนที่บรรยายถึงประเด็นที่ ๓ คือวิธีปฏิบัติเพื่อเป็นพระโสดาบัน ตอนนี้นั้นเน้นการให้ความหมาย แต่เนื่องจากพระสูตรนี้กล่าวถึงหลายอย่าง เลยพูดก่อนว่า มีเรื่องอะไรบ้างในสูตรนี้นะครับ

ในสูตรนี้ พูดถึงเหตุที่ทำให้บรรลุนิโสดา เหตุปัจจัยที่จะทำให้ถึงโสดา มีอยู่ ๔ อย่างหลักๆ

ข้อที่ ๑ คือ **สัปปริสสังเสวะ** การคบสัตบุรุษ คบหาสัตบุรุษ คือพระพุทธเจ้าของเรา การที่ฟังคำสอนของพระพุทธเจ้า ไม่เอาใจออกไปนอกแนวทาง การคบหาผู้ที่สงบระงับจากกิเลสคือพระพุทธเจ้า คั่นเคยกับหลักธรรมคำสอน คั่นเคยกับหลักปฏิบัติ คั่นเคยกับการเป็นอยู่แบบพระพุทธเจ้า ท่านผู้สงบจากกิเลส ท่านอยู่อย่างไร ฉันทอย่างไร นั่งนอนอย่างไร คั่นเคยไว้อย่างนี้

ข้อที่ ๒ คือ **สัทธัมมัสสวนะ** การฟังพระสัทธรรม ฟังเรื่องเกี่ยวกับมรรค ผล นิพพาน เกี่ยวกับโพธิปักขิยธรรม เกี่ยวกับศีล สมาธิ ปัญญา ไตรสิกขา วิธีที่จะ ทำให้ถึงนิพพาน นี่คือพระสัทธรรม

ข้อที่ ๓ คือ **โยนิโสมนสิการ** การกระทำเอาไว้ในใจโดยแยบคาย ใส่ใจโดย ถูกต้อง ฟังแล้วก็เอามาใส่ไว้ในใจ คนใส่ใจก็จะได้มีการประพฤติปฏิบัติ มีการฝึกหัด ต่อไป ถ้าฟังแล้วไม่เอามาใส่ใจ ฟังแล้วก็เท่านั้นแหละ ฟังเยอะเท่าไหนก็เท่านั้น จะมาสู่การประพฤติปฏิบัติได้ ต้องเป็นคนที่มีใส่ใจในธรรมะ ใส่ใจในสิ่งต่างๆ ตาม ที่พระพุทธเจ้าทรงแสดงเอาไว้

ข้อที่ ๔ คือ **ธัมมานุสम्मปฏิบัติ** การปฏิบัติธรรมสมควรแก่ธรรม ปฏิบัติธรรม ย่อยๆ ใช้ชีวิตอย่างถูกต้องเหมาะสมกับการที่จะได้มรรค ผล นิพพาน ใช้ชีวิต ให้ถูกในแง่มุมที่จะทำให้ถึงนิพพานได้ ปฏิบัติธรรมะย่อยๆ ในชีวิตประจำวันของเรา ทำให้มันถูก ให้เหมาะสมกับการที่จะได้ธรรมใหญ่ ทำความเพียรถูกต้องเหมาะสม พอที่จะได้ของเหล่านั้น เพราะนิพพานเป็นสิ่งที่เลิศ ต้องได้ด้วยความเพียรที่เลิศ เข้าถึงได้ด้วยความเพียรที่ยิ่งใหญ่ ทำอย่างถูกต้องมีสัมมาทิฐิ จึงจะได้ผล ถ้าทำ ก้อกๆ แก้กๆ แต่หวังของใหญ่ มันก็เป็นไปไม่ได้ ต้องปฏิบัติธรรมให้สมควรแก่ธรรม นี้เป็นโสตปาตติยังคะ หรือเหตุที่เป็นเครื่องบรรลุโสตา เรื่องนี้เดี่ยวจะขยายความ ตอนว่าด้วยเรื่องวิธีปฏิบัติอีกครั้งหนึ่ง

ต่อมา พระพุทธองค์ได้ถามถึงประเด็นที่ ๒ คือคำว่า โสโต โสตะ คืออะไร
อย่างที่ผมได้ขยายความในแง่แยกศัพท์ออกมาตามบาลี เนื่องจากที่อ่านให้ฟังนี้
แปลมาจากบาลี แปลมาเป็นไทยแล้วคำมันก็อาจจะหายไปบ้าง โสตา โสดา นี้แปลง
มาจากคำว่า โสโต โสโต บาลีนั่นแหละ พระพุทธเจ้าตรัสถามท่านพระสารีบุตรว่า
คำว่า โสตา โสดา นี้คืออะไร ท่านพระสารีบุตรก็กราบทูลว่า ได้แก่ อริยมรรคมีองค์
๘ ประการ **อริยมรรคมีองค์ ๘ ประการนี้เรียกว่า โสตา เรียกว่ากระแส เป็นตัว
พาจิตให้ไปสู่นิพพาน เป็นกระแสพาไปนิพพาน** ถ้าใครมีอริยมรรคมีองค์ ๘ นี้
จิตก็จะนุ่มเอียงไปนิพพานโดยธรรมชาติ ถ้าไม่มีกระแสอันนี้ ถึงจะอยากไป
นิพพาน มันก็ไม่ไป เพราะไม่มีเครื่องมือ ไม่มีรถ ไม่มีทางพาไป ถ้ามีอันนี้ก็จะพา
จิตไป ผู้ไปนี้คือจิตนั่นเอง พุดถึงนิพพานที่จิตเข้าถึงนี้ คือ จิตถึงความสงบ ความ
ร่มเย็น ถึงความปลอดภัยโปร่งสบาย จนกระทั่งถึงความหลุดพ้นเพราะไม่ยึดมั่นถือมั่น
จิตนั่นเองเป็นผู้หลุดพ้น แต่จะหลุดพ้นได้ต้องมีกระแส มีตัวพาไป ตัวโสดานี้คือ
อริยมรรคมีองค์ ๘ ใครมีอันนี้ คนนั้นก็จะถูกนำพาไปสู่ความสงบสุข ร่มเย็น จนกระทั่ง
ถึงฝั่งคือนิพพาน พันทุกซบไปในที่สุด

นี่ความหมายของคำว่าโสดา บาลีว่า โสโต ที่นิยมแปลว่า กระแส คำว่า กระแสนี้ ตามหลักในทางธรรม มีการใช้อยู่ ๒ ลักษณะ กระแสที่ ๑ เป็นกระแสทางโลก ใช้คำว่า โสตะ เหมือนกัน คำนั้นหมายถึงตัณหา เช่นบาลีว่า ยานิ โสตานิ โลกสมิ กระแสเหล่านี้มีอยู่ในโลก กระแสที่มีอยู่ในโลกคือกระแสตัณหา ตัณหาเป็นเหตุให้เกิดทุกข์ พวกเราชาวโลกนี้ ตกอยู่ใต้กระแสตัณหาที่ไหลท่วมทับมา พอไหลท่วมทับ เราก็ตาบอดมืดมนไปเลย จมวนเวียน หมุนวนอยู่ในวงกลมวัฏฏะไป อันนี้เป็นกระแสทางโลก ส่วนกระแสทางธรรมคืออริยมรรคมีองค์ ๘ ถ้าใครมาถึงตรงนี้ กระแสนี้ก็จะพัดคนนั้นไปสู่นิพพาน เหมือนที่พระพุทธเจ้าตรัสอุปมาว่า ผู้ที่มีสัมมาทิฐิ ได้หัวหน้าขององค์มรรคแล้ว เหมือนท่อนไม้ลอยไปตามน้ำ มีสัมมาทิฐิพาลอยไปตามน้ำ ถ้าไม่ติดอยู่ตรงโน้นตรงนี้ ก็จะถึงมหาสมุทรคือนิพพานได้ เพียงแต่ไปตามกระแสเท่านั้น

ต่อมา พระพุทธองค์ก็ได้ตรัสถามถึงผู้ได้บรรลุโสดา หรือคำว่า โสดาบ้น นั้นแหละ คำว่าบรรลุ คือบาลีว่า อาบันโน โสดาบันโน โสดาบ้นนี่คือใคร ท่านพระสารีบุตรกราบทูลว่า **ผู้ใดที่ประกอบด้วยอริยมรรคมีองค์ ๘ ประการนี้ ผู้นี้เรียกว่า โสดาบ้น** ท่านผู้นี้มีชื่ออย่างนี้ มีโคตรอย่างนี้ โสดาบ้นนี้เป็นชื่อ ไม่ได้คลอดออกมาจากท้องแม่ อย่างพวกเรานี้ ท่านผู้นี้มีชื่ออย่างนี้ ชื่ออย่างนี้ไม่ได้ออกมาจากท้องแม่ ไปจดเอาที่อำเภอ คนนั้นตั้งให้ คนนี้ตั้งให้ โสดาบ้นก็เหมือนกัน เป็นเพียงแต่ชื่อ ไม่ได้คลอดออกมาจากท้องแม่ ผู้ใดที่ประกอบด้วยอริยมรรคมีองค์ ๘ ประการ ท่านผู้นี้ชื่อว่าโสดาบ้น มีชื่ออย่างนี้ ได้ชื่อตามธรรมชาติ ไม่ต้องมีคนตั้ง ธรรมเป็นผู้ตั้ง ธรรมเนรมิตขึ้นมา โสดาบ้นเลยแปลว่าผู้ถึงกระแส ผู้บรรลุถึงกระแส คือผู้มาถึงอริยมรรคมีองค์ ๘ เห็นได้ชัดเจนว่า อริยมรรคมีองค์ ๘ เป็นทางพาไปนิพพานได้ เห็นได้ชัดเจนว่า ที่ตัวเองปฏิบัติมานี้ถูกต้องแล้ว พาไปนิพพานได้ ผู้ที่มาถึงจุดตรงนี้เรียกว่า ผู้เป็นโสดาบ้น อย่างนี้

คำว่า โสดาบ้น จึงเป็นเพียงชื่อ แม้คำว่า สกทาคามี อนาคามี อรหันต์ ก็เหมือนกัน เป็นเพียงชื่อเรียก แต่ชื่อเหล่านี้เป็นชื่อที่เรียกตามคุณธรรม เกิดจากธรรม คือคุณสมบัติในใจของท่านผู้นั้น ไม่ใช่ใครตั้งให้ ผู้ที่ประกอบด้วยอริยมรรคมีองค์ ๘ ประการ ผู้นี้เรียกว่า โสดาบ้น นี้พอฟังความหมายพระโสดาบ้นแล้ว ท่านทั้งหลายก็เข้าใจง่ายแล้ว และคงจะรู้ว่าวิธีปฏิบัตินี้เป็นอย่างไร คำว่าโสดาบ้นคือผู้ที่ประกอบด้วยอริยมรรคมีองค์ ๘ เราก็ก็นั่งแต่ทำอริยมรรคมีองค์ ๘ ให้มีขึ้นทำ ๘ ข้อ มีสัมมาทิฐิ สัมมาสังกัปปะ สัมมาวาจา สัมมากรรมันตะ สัมมาอาชีวะ สัมมาวายามะ สัมมาสติ สัมมาสมาธิ ให้มาประกอบกัน

ผู้ที่ประกอบด้วยมรรคนี้ เรียกว่า โสดาบัน ผู้ถึงกระแส พอถึงกระแสแล้ว ก็เดินไปตามทางนี้ จะถึงนิพพานในที่สุด เมื่อกระแสเต็มที่สมบุรณ์ อริยมรรคมีองค์ ๘ เต็มที่สมบุรณ์ พระโสดาบันยังไม่เต็มที ยังไม่สมบุรณ์ ท่านเป็นเพียงผู้มาถึง ผู้มา เข้าใจและได้ข้อตกลงปลงใจชัดเจนว่า โลกมันเป็นทุกข์ ตัณหานี้เป็นเหตุเกิดทุกข์ ต้องไปนิพพานเท่านั้น และทางไปนิพพานนั้นมีอยู่ คืออริยมรรคมีองค์ ๘ มันชัดเจน ในใจแล้ว ไม่มีคิดจะไปทางโลก เลิกความเห็นผิดว่าเป็นตัวตน ไม่มีคิดจะทำตาม ตัวตนแล้ว

อริยมรรคมีองค์ ๘ เป็นมัชฌิมาปฏิปทา **ทำให้เกิดดวงตา ทำให้เกิดญาณ** พอมีดวงตา มีญาณก็จะเห็นอริยสัจทั้ง ๔ และเห็นข้อปฏิบัติอันที่ปฏิบัติอยู่นี้ ว่าเป็นทุกขนิโรธคามินีปฏิปทา เป็นทางให้ถึงความพ้นทุกข์ ถ้าทำเล็กๆ น้อยๆ ยังไม่มารวมประชุมกัน มันก็ยังไม่เกิดดวงตา ใหม่ๆ ที่ตนเองปฏิบัติถูก แต่ก็ยังสงสัย อยู่ว่า เอ... ที่ปฏิบัติอยู่นี้ถูกไหม ถ้ามีดวงตาแล้ว ก็จะเข้าใจชัดว่า ที่ปฏิบัติอยู่นี้แหละ เป็นทางพาไปนิพพาน

ทีนี้ ถ้าเรายังไม่มีตาเป็นของตนเอง วิธีที่ง่าย คือเชื่อปัญญาตรัสรู้ของ พระพุทธเจ้า พระองค์ตรัสว่า อริยมรรคมีองค์ ๘ เป็นทางพาไปพระนิพพาน เราก็เชื่อ มีความมั่นใจ วางใจให้พระองค์นำทาง พอเชื่อแล้วเราก็รีบทำ ถ้าเป็นคน ที่จิตหยังลงอย่างเต็มที ทำตามอย่างเดียว ทำแต่ในอริยมรรคอย่างเดียวเท่านั้น ส่วนคนอื่นใครเขาจะว่าวิธีนี้ทำให้เกิดสุข วิธีนี้ดีทำให้พ้นทุกข์ เชื่ออย่างนี้สติ อย่างโน้นดี เราไม่เอาตามเขาโดยประการทั้งปวง เชื่อปัญญาตรัสรู้ของพระพุทธเจ้า ว่า ต้องทางเดียวเท่านั้นคืออริยมรรคมีองค์ ๘ จึงจะถึงความพ้นทุกข์ ถึงนิพพาน ได้ นี้เรียกว่าสัทธานุสारी คนนี้ก็จะได้บรรลุโสดาบันเหมือนกัน ได้บรรลุก่อนตาย นี้ความหมายคำว่า โสดาบัน เป็นความหมายในแง่ของรูปศัพท์

คำว่า โสดาบัน นี้เป็นเพียงสักแต่ว่าชื่อ เป็นชื่อเรียกเฉยๆ เรียกผู้ที่ท่าน ประกอบด้วยอริยมรรคมีองค์ ๘ ข้อปฏิบัติจริงๆ คืออริยมรรคมีองค์ ๘ ประการ มีสัมมาทิฐิเป็นหัวหน้า มีสัมมาสมาธิอยู่สุดท้าย ถ้าใครมีระดับหนึ่งพอสมควรแล้ว ถึงจุดตรงนี้แล้ว **เกิดมรรคญาณ เห็นอริยสัง** ก็ได้ชื่อว่าโสดาบัน พระพุทธเจ้า ทรงสาธุการท่านพระสารีบุตรว่า ดีละ ดีละ สารีบุตร ผู้ใดประกอบด้วยอริยมรรค มีองค์ ๘ นี้ ผู้นี้เรียกว่า ผู้บรรลุโสดา ท่านผู้นี้มีชื่ออย่างนี้ มีโคตรอย่างนี้ เป็นชื่อ และโคตรตามธรรม จะไม่มีทางเปลี่ยนชื่อต่อไปอีกแล้ว เพราะเป็นไปตามธรรม ส่วนพวกเรานี้ก็มีชื่อและนามสกุลเหมือนกัน ชื่อและโคตร เปลี่ยนไปเรื่อย ชาตินี้ ท่านคงมีชื่อและมีนามสกุล พอชาติต่อไปก็มีชื่อเหมือนกัน ตั้งเป็นชื่อโน้นชื่อนี้ อย่างนี้ไว้เรียกกันให้สะดวก พระโสดาบันก็เป็นชื่อที่ตั้งขึ้น แต่ไม่ใช่ตั้งขึ้นมาลอยๆ ตั้งขึ้นตามคุณธรรมคืออริยมรรคมีองค์ ๘ ประการ นี่คือความหมายตามรูปศัพท์

๑.๒ คุณสมบัติของพระโสดาบัน

ต่อไป จะอ่านคุณสมบัติของผู้ที่ได้ชื่อว่าเป็นโสดาบันให้ฟัง จะได้พอเข้าใจว่า พระโสดาบันท่านมีคุณสมบัติอะไรบ้าง ผู้ที่มีจิตประกอบด้วยอริยมรรคมีองค์ ๘ ประการนี้ จะดูคุณสมบัติต่างๆ ดูอย่างไรได้บ้าง เราจะได้เข้าใจชัด ฝึกปฏิบัติอริยมรรคมีองค์ ๘ แล้ว จะได้คุณสมบัติอย่างที่ว่ามานี้

ในสังยุตตนิกาย มหาวารวรรค **ปฐมภยเวรुปลันตสูตร** ข้อ ๑๐๒๔

เรื่องเกิดขึ้นที่กรุงสาวัตถี

พระผู้มีพระภาคได้ตรัสกับท่านอนาถบิณฑิกคหบดีผู้หนึ่ง ณ ที่สมควรว่า คหบดี เมื่อใด อริยสาวกระงับภัยเวร ๕ ประการได้แล้ว ประกอบด้วยองค์เครื่องบรรลู่โสดา ๔ ประการ และเห็นแจ้งแทงตลอดอริยฉายธรรมด้วยปัญญาแล้ว เมื่อนั้น อริยสาวกนั้นเมื่อหวังอยู่ พึงพยากรณ์ตนเองได้ว่า เรามีนรกสิ้นแล้ว มีกำเนิดสัตว์ดิรัจฉานสิ้นแล้ว มีภูมิแห่งเปรตสิ้นแล้ว มีอบาย ทุกคติ และวินิบาตสิ้นแล้ว เป็นโสดาบัน ไม่มีทางตกต่ำ มีความแน่นอนที่จะสำเร็จสัมโพธิในวันข้างหน้า

อริยสาวกจะรับภัยเวร ๕ ประการ อะไรบ้าง คือ

๑. บุคคลผู้ฆ่าสัตว์ เพราะการฆ่าสัตว์เป็นปัจจัย จึงประสบภัยเวรที่เป็นไปในปัจจุบันบ้าง ในสัมปรายภพบ้าง เสวยทุกข์โทมนัสทางใจบ้าง บุคคลผู้เว้นขาดจากการฆ่าสัตว์แล้ว ย่อมระงับภัยเวรนั้นได้ดังนี้

๒. บุคคลผู้ลักทรัพย์ เพราะการลักทรัพย์เป็นปัจจัย จึงประสบภัยเวรที่เป็นไปในปัจจุบันบ้าง ในสัมปรายภพบ้าง เสวยทุกข์โทมนัสทางใจบ้าง บุคคลผู้เว้นขาดจากการลักทรัพย์แล้ว ย่อมระงับภัยเวรนั้นได้ดังนี้

๓. บุคคลผู้ประพฤตินิโคตติในกาม เพราะการประพฤตินิโคตติในกามเป็นปัจจัย จึงประสบภัยเวรที่เป็นไปในปัจจุบันบ้าง ในสัมปรายภพบ้าง เสวยทุกข์โทมนัสทางใจบ้าง บุคคลผู้เว้นขาดจากการประพฤตินิโคตติในกามแล้ว ย่อมระงับภัยเวรนั้นได้ดังนี้

๔. บุคคลผู้พูดเท็จ เพราะการพูดเท็จเป็นปัจจัย จึงประสบภัยเวรที่เป็นไปในปัจจุบันบ้าง ในสัมปรายภพบ้าง เสวยทุกข์โทมนัสทางใจบ้าง บุคคลผู้เว้นขาดจากการพูดเท็จแล้ว ย่อมระงับภัยเวรนั้นได้ดังนี้

๕. บุคคลผู้เสพของมีนเมาคือสุราและเมรัยอันเป็นเหตุแห่งความประมาท เพราะการเสพของมีนเมาคือสุราและเมรัยอันเป็นเหตุแห่งความประมาทเป็นปัจจัย จึงประสบภัยเวรที่เป็นไปในปัจจุบันบ้าง ในสัมปรายภพบ้าง เสวยทุกข์โทมนัสทางใจบ้าง บุคคลผู้เว้นขาดจากการเสพของมีนเมาคือสุราและเมรัยอันเป็นเหตุแห่งความประมาทแล้ว ย่อมระงับภัยเวรนั้นได้ดังนี้

อริยสาวกจะรับภัยเวร ๕ ประการนี้

อริยสาวกประกอบด้วยองค์เครื่องบรรลุนิพพาน ๔ ประการ อะไรบ้าง
คือ อริยสาวกในธรรมวินัยนี้

๑. ประกอบด้วยความเลื่อมใสอันไม่หวั่นไหวในพระพุทธเจ้าว่า แม้
เพราะเหตุนี้ พระผู้มีพระภาคพระองค์นั้น เป็นพระอรหันต์ ตรัสรู้ชอบ
ได้โดยพระองค์เอง เพียบพร้อมด้วยวิชาและจรณะ เสด็จไปดี รู้แจ้งโลก
เป็นสารถิ ฝึกผู้ที่ควรฝึกได้อย่างยอดเยี่ยม เป็นศาสดาของเทวดา
และมนุษย์ทั้งหลาย เป็นพระพุทธเจ้า เป็นพระผู้มีพระภาค

๒. ประกอบด้วยความเลื่อมใสไม่หวั่นไหวในพระธรรมว่า พระธรรม
อันเป็นธรรมที่พระผู้มีพระภาคตรัสไว้ดีแล้ว ผู้ปฏิบัติจะพึงเห็นชัดด้วย
ตนเอง ไม่ประกอบด้วยกาล ควรเรียกเข้ามาดู ควรน้อมเข้ามาในตน
อันวิญญูชนพึงรู้เฉพาะตน

๓. ประกอบด้วยความเลื่อมใสไม่หวั่นไหวในพระสงฆ์ว่า พระสงฆ์
สาวกของพระผู้มีพระภาคเป็นผู้ปฏิบัติดี ปฏิบัติตรง ปฏิบัติถูกทาง ปฏิบัติ
สมควร ได้แก่ อริยบุคคล ๔ คู่ ๘ บุคคล พระสงฆ์สาวกของพระผู้มี
พระภาคนี้ เป็นผู้ควรแก่ของที่เขานำมาถวาย ควรแก่ของที่เขาดำเนินรับ
ควรแก่ทักษิณา ควรแก่การทำอัญชลี เป็นนาบุญอันยอดเยี่ยมของโลก

๔. ประกอบด้วยศีลที่พระอริยเจ้าชอบใจ ที่ไม่ขาด ไม่ทะลุ ไม่ต่าง
ไม่พร้อย เป็นไท ท่านผู้รู้สรรเสริญ ไม่ถูกทักท้วงและค้นหาครอบงำ เป็น
ไปเพื่อสมาธิ

อริยสาวกประกอบด้วยองค์เครื่องบรรลุนิพพาน ๔ ประการนี้

อริยสาวกนั้นเห็นแจ้งแทงตลอดอริยธรรมด้วยปัญญา เป็น
อย่างไร

คือ อริยสาวกในธรรมวินัยนี้มนสิการโดยแยกกายด้วยดี ซึ่งปฏิจ
สมุปบาท คือ เมื่อเหตุนี้มี ผลนี้จึงมี เพราะสหชาติปัจจัยนี้เกิด ผลนี้
จึงเกิด เมื่อเหตุนี้ไม่มี ผลนี้จึงไม่มี เพราะเหตุนี้ดับ ผลนี้จึงดับ คือ

เพราะอวิชชาเป็นปัจจัย สังขารจึงมี

เพราะสังขารเป็นปัจจัย วิญญาณจึงมี

เพราะวิญญาณเป็นปัจจัย นามรูปจึงมี

เพราะนามรูปเป็นปัจจัย สฬายตนะจึงมี

เพราะสฬายตนะเป็นปัจจัย ผัสสะจึงมี

เพราะผัสสะเป็นปัจจัย เวทนาจึงมี

เพราะเวทนาเป็นปัจจัย ตัณหาจึงมี

เพราะตัณหาเป็นปัจจัย อูปาทานจึงมี

เพราะอูปาทานเป็นปัจจัย ภพจึงมี

เพราะภพเป็นปัจจัย ชาติจึงมี

เพราะชาติเป็นปัจจัย ชรา มรณะ โสกะ ปริเทวะ ทุกข์ โทมนัส
และอุปายาส จึงมี

ความเกิดขึ้นแห่งกองทุกข์ทั้งมวลนี้ มีได้ด้วยประการฉะนี้

อนึ่ง เพราะอวิชชาดับไปไม่เหลือด้วยวิราคะ สังขารจึงดับ

เพราะสังขารดับ วิญญาณจึงดับ

เพราะวิญญาณดับ นามรูปจึงดับ

เพราะนามรูปดับ สหายตนะจึงดับ
เพราะสหายตนะดับ ผัสสะจึงดับ
เพราะผัสสะดับ เวทนาจึงดับ
เพราะเวทนาดับ ตัณหาจึงดับ
เพราะตัณหาดับ อุปาทานจึงดับ
เพราะอุปาทานดับ ภพจึงดับ
เพราะภพดับชาติจึงดับ
เพราะชาติดับ ชรา มรณะ โสกะ ปริเทวะ ทุกข์ โทมนัส และ
อุปายาสจึงดับ

ความดับแห่งกองทุกข์ทั้งมวลนี้ มีได้ด้วยประการฉะนี้
อริยสาวกนั้นเห็นแจ้งแทงตลอดอริยอายุธรรมด้วยปัญญา เป็น
อย่างนี้แล

เมื่อใด อริยสาวกกระทบภยเวร ๕ ประการนี้ ประกอบด้วยองค์เครื่อง
บรรลู่โสดา ๔ ประการนี้ และเห็นแจ้งแทงตลอดอริยอายุธรรมด้วย
ปัญญาแล้ว เมื่อนั้น อริยสาวกนั้น เมื่อหวังอยู่ พึงพยากรณ์ตนเองได้ว่า
เรามีนรกสิ้นแล้ว มีกำเนิดสัตว์ดิรัจฉานสิ้นแล้ว มีภูมิแห่งเปรตสิ้นแล้ว
มีอบาย ทุคติ และวินิบาตสิ้นแล้ว เป็นโสดาบัน ไม่มีทางตกต่ำ มีความ
แน่นอนที่จะสำเร็จสัมโพธิในวันข้างหน้า

ปฐมภยเวรूपสันตสูตรที่ ๘ จบ

พระสูตรนี้ยาวนิดหน่อย กล่าวถึงคุณสมบัติของผู้ที่สามารถพยากรณ์ตนเอง หรือบอกตนเองได้ว่าเป็นโสดาบัน คำว่า โสดาบัน นี้บอกลักษณะไปแล้วว่า เป็นชื่อสำหรับเรียกผู้ที่ประกอบด้วยอริยมรรคมีองค์ ๘ ผู้ที่ประกอบด้วยอริยมรรคมีองค์ ๘ นี้จะมีคุณสมบัติเหล่านี้อยู่ในใจ **คุณสมบัติเหล่านี้ มีทั้งด้านศีล ด้านจิต และด้านปัญญา** ศีลของท่านจะมีลักษณะอย่างนี้ จิตของท่านจะมั่นคงอย่างนี้ และปัญญาของท่านสามารถที่จะมนสิการใส่ใจ เห็นความไม่มีตัวตนอย่างนี้ เมื่อมีคุณสมบัติอย่างนี้ หากต้องการก็สามารถพยากรณ์ตนเองได้ หากไม่คิดอะไรมาก ก็ปฏิบัติไปเรื่อยๆ จนเป็นพระอรหันต์ จะมีญาณพิจารณาขึ้นมาว่าชาติสิ้นแล้ว พรหมจรรย์อยู่จบแล้ว กิจที่ควรทำได้ทำเสร็จแล้ว กิจอื่นเพื่อความเป็นอย่างนี้มิได้มีอีกต่อไป ญาณพิจารณาแบบนี้ มีเฉพาะพระอรหันต์

ถ้าไม่คิดมาก ปฏิบัติไปเรื่อยๆ ทำให้เกิดญาณนี้ขึ้นมา ทำอริยมรรคให้เต็ม ให้บริบูรณ์ พอบริบูรณ์ก็จะเกิดญาณอันนี้ขึ้นมา ก็เป็นพระอรหันต์ ในระหว่างนั้น ต้องใช้วิธีตรวจสอบเอาจากคุณธรรมที่พระพุทธเจ้าทรงแสดงเอาไว้ ข้อปฏิบัติของพวกเราทั้งหลายก็ง่ายนิดเดียว คือปฏิบัติให้อยู่ในกรอบอริยมรรคมีองค์ ๘ วันนี้ ปฏิบัติข้อนั้น วันนั้นปฏิบัติข้อนี้ ทำอยู่ใน ๘ ข้อนั้น ซึ่งเรื่องอริยมรรคมีองค์ ๘ ผมได้บรรยายไว้แล้วอย่างละเอียดตามที่พระพุทธเจ้าทรงแสดงไว้ ถ้าทำได้อย่างนั้น ทั้งหมดก็เป็นพระอรหันต์ ที่นี่ กรรมที่ยังไม่ได้ทั้งหมด ได้บางส่วน ถ้าต้องการจะรู้ว่าเราเป็นโสดาบันหรือยัง หรือยังเป็นแคชโศดาอยู่ ส เสือ หรือว่า ช โข ก็มาดู คุณสมบัติ หากเกิดคุณสมบัตินี้ขึ้นมา ก็สามารถพยากรณ์ตนด้วยตน ถ้าให้คนอื่นมาพยากรณ์ มันก็ไม่แน่นอน ผู้ที่บอกได้แน่นอนมีผู้เดียวคือพระพุทธเจ้า จึงต้องใช้หลักธรรมเป็นตัวพิจารณา หลักธรรมสำหรับเป็นเครื่องพิจารณา คุณสมบัตินี้ว่า เป็นโสดาบันแล้วหรือยัง ในพระสูตรหลักๆ ก็มี ๓ ประเด็นด้วยกัน พระพุทธเจ้าตรัสกับท่านอนาถปิณฑิกเศรษฐี

ในยุคพุทธกาลบางคนเป็นอริยบุคคล แต่ท่านก็ยังคงกลัวว่า ถ้าตายไปแล้ว จะตกกระกำลำบาก เช่น เจ้ามหานามะ เป็นอริยบุคคลตั้งนานแล้ว มาวัดฟังธรรม จิตใจเป็นกุศลดีมีปัญญา แต่พอเข้าไปในเมือง กิเลสยังไม่หมด เป็นพระอริยเจ้า ขั้นต้นนี้ เจอของสวยๆ งามๆ ก็ยังรักอยู่ เจอคนที่ไม่ถูกใจก็ไม่ชอบหน้า ท่านเลย สงสัยว่า เอ... เราเกิดกิเลสแบบนี้ มีรัก มีชัง ถ้าเกิดผัสอสติ ตายไปตอนนั้น จะไป เกิดที่ไหน พระอริยบุคคลคิดอย่างนี้นะ จึงไปกราบทูลถามพระพุทธเจ้า พระพุทธเจ้า จึงทรงรับรองว่าการตายของพระองค์นี้ไม่มากแล้ว เพราะพระองค์นี้มีจิตใจที่เลื่อมใส ไม่หวั่นไหวในพระพุทธเจ้า พระธรรม พระสงฆ์ มีศีล ไม่ขาด ไม่ทะลุไม่ต่าง ไม่พร้อย เป็นต้น ท่านองนี่นะครับ

ดังนั้น ไม่มีใครจะชี้ว่าใครเป็นอย่างนั้นอย่างนี้ได้ ชี้ได้เหมือนกัน แต่อาจจะ ถูกหรืออาจจะผิดก็ได้ วิธีการที่พระพุทธองค์ทรงให้ไว้ ก็คือให้ดูตามธรรม ถ้าอยาก จะรู้ว่าตนเองอยู่ขั้นไหน ก็ให้ดูตามคุณธรรมที่เกิดขึ้น ตัวลักษณะต่างๆ ของความ เป็นโสดาบัน คือผู้ที่ปฏิบัติอยู่ในอริยมรรคนั้นแหละ ปฏิบัติได้ในระดับหนึ่ง มาถึง ทางที่จะไปนิพพาน แต่ที่นี้ เนื่องจากอริยมรรคมืองค์ ๘ มีความกว้างขวาง บางท่าน อาจจะทำได้ไม่เต็มที่ เลยยังไม่รู้ว่าเราเป็นโสดาบันหรือไม่เป็นโสดาบัน ก็มี คุณสมบัติมาเป็นตัววัด คุณสมบัติ ๓ ประการ ที่พระพุทธองค์ตรัสกับอนาถปิณฑิก เศรษฐี คือ

ข้อที่ ๑ **อริยสาวก**ระงับภัยและเวร ๕ ประการ คือ ศีล ๕ สมบูรณ์นั่นเอง ไม่มีเวรภัยแม้แต่ในความคิด เวรคือเจตนาร้ายๆ ที่จะทำร้ายเบียดเบียนผู้อื่น ภัยที่น่ากลัวคือกิเลสที่มีการทำร้ายเบียดเบียนกัน เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นมาจากกิเลส อย่างหยาบๆ ดูว่าภัยเวรทั้ง ๕ ระงับไหม เกิดขึ้นมาบ้างไหม คิดจะทำร้ายชาวบ้าน เขามีบ้างไหม ถ้าเวรนี้มันหมดไประงับไปทั้งชาติเลย ไม่มีเกิดขึ้นมาอีกเลย ทำอย่างไรก็ไม่เกิด ถ้าเกิดก็ไม่มีความคิดเบียดเบียนทำร้ายใคร ใครทำอะไรไม่ถูกใจ ก็ไม่เคยคิดจะไปทำร้ายใครเขา อันนี้เรียกว่าศีลข้อที่ ๑ ดีมาก เวรข้อที่ ๑ ระงับแล้ว เวรข้อที่ ๒, ๓, ๔, ๕ ก็ทำนองนี้

ภัยและเวรมันระงับแล้ว ภัยสำหรับพวกเราทั้งหลายคือกิเลส บาปอกุศล นี้แหละ กิเลสอกุศลแรงๆ ที่จะพาเราไปตกอบาย การฆ่าสัตว์ให้ผลเต็มที่ก็ตกอบาย ถ้าเศษกรรมก็ทำให้เราถูกทิ่มแทง อายุสั้น เป็นต้น คุณสมบัติข้อที่ ๑ เป็นด้านศีล พระโสดาบันนี้มีศีล ๕ สมบูรณ์ ไม่มีผิดแม้แต่ในความคิด

ถ้ายังไม่ได้อริยมรรคมีองค์ ๘ ยังไม่เป็นโสดาบัน มันยังไม่ระงับ ถึงตอนนี้ จะยังไม่มีความคิดนี้ พอมีเหตุมันก็ขึ้นมาอยู่เรื่อย ยังมีเชื้อให้มันขึ้นมา ถ้าเจตนา ผิดศีลยังขึ้นมาได้ก็แสดงว่ายังไม่ได้เป็นโสดาบัน จะปฏิบัติอะไรขนาดไหน ถ้ายังไม่ระงับก็ยังไม่ใช่ เช็กง่าย ๆ อย่างนี้ ถ้าเวรระงับแล้วก็ลองเช็กคุณสมบัติข้ออื่นๆ นี้ กรณีต้องการพยากรณ์ ถ้าไม่ต้องการก็ไม่ต้องคิดมาก เราก็ปฏิบัติไปเรื่อย ทำตาม อริยมรรคไปเท่านั้นแหละ นี้คุณสมบัติข้อที่ ๑

ข้อที่ ๒ คือ **ประกอบด้วยคุณธรรมของผู้บรรลุโสดา ๔ ประการ** เป็นคุณสมบัติในด้านจิต ทำให้จิตมีความมั่นคงลึกซึ้ง

ด้านจิต คือ ด้านสมาธิที่แน่นหนาและมีความสุขด้านจิตที่หาได้ไม่ยาก ไม่ลำบาก เป็นเครื่องอยู่ของจิตโดยมาก ด้านจิตที่มีความลึกซึ้ง มีที่อยู่ มีหลักฐานที่มั่นคง คือคุณพระรัตนตรัย ไม่ลืมคุณพระรัตนตรัยเลย เหมือนกับว่ามีคุณพระพุทธเจ้า พระธรรม พระสงฆ์ ติดอยู่ในจิต เป็นผู้ที่เลื่อมใสไม่หวั่นไหวในพระพุทธเจ้าว่า อติปิ โส ภควา เหมือนที่เราสวดนั่นเอง ผู้ที่ปฏิบัติอริยมรรคจนเป็นโสดาบันแล้ว จิตใจเขาจะมั่นคง มั่นคงในเรื่องอะไร ในคุณของพระพุทธเจ้า หยั่งลงอย่างมั่นคง ไม่หวั่นไหวโยกคลอน จิตมั่นคงคือเป็นสมาธินั่นเอง มีความตั้งมั่นเป็นหลักฐานดี คือเลื่อมใสไม่หวั่นไหว หยั่งลงมั่นในคุณของพระพุทธเจ้าว่า แม้เหตุนี้ๆ พระผู้มีพระภาคพระองค์นั้น เป็นพระอรหันต์ จิตจะหยั่งลงไป在那้นตลอด ไม่ลืมคุณพระพุทธเจ้า เหมือนกับคุณของพระพุทธเจ้า พระธรรม พระสงฆ์อยู่ในใจตลอด มั่นใจเรื่องกรรมและผลของกรรม ไม่กลัวเสียงติฉินนินทาอะไรต่างๆ ไม่กลัวไป ตกระกำลำบาก เหมือนกับเป็นคนที่มีคุณพระคุ้มครองแล้ว คำว่าคุณพระคุ้มครอง ไม่ใช่คุ้มครองข้างนอก แต่หมายถึงหยั่งลงในจิต คนที่มีคุณพระคุ้มครองจริงๆ ก็คือพระโสดาบันเป็นต้นไป

ส่วนพวกเราก็ต้องมาสวดเอา ถ้าไม่ได้ปฏิบัติอริยมรรคจิตมันไม่หยั่งลง เหมือนการสมาทานศีล นั่นก็ดีแล้ว สวดก็ดีแล้ว ถ้าต้องการให้หยั่งลง มีคุณสมบัติ เป็นคุณธรรม ก็ต้องมาปฏิบัติอริยมรรคให้ถึงความเป็นพระโสดาบัน ประกอบด้วย ความเลื่อมใสไม่หวั่นไหวในพระพุทธเจ้า ประกอบด้วยความเลื่อมใสอันหยั่งลง มั่นในคุณพระธรรมว่า สวากขาโต ภควตา ธัมโม แบบที่เราสวด ในด้านคุณของ พระสงฆ์ก็เหมือนกัน ประกอบด้วยความเลื่อมใสอันไม่หวั่นไหว หยั่งลงมั่นใน พระสงฆ์ หยั่งลงมั่น มีหลักฐานมั่นคง ไม่เอนไปทางนั้นไปทางนี้ พระรัตนตรัย สอนให้เชื่อกรรมและผลของกรรม สอนศึกษาต่างๆ ให้ฝึกฝนสูงขึ้น ไป พระโสดาบันนี้ จึงมั่นคงเรื่องนี้มาก

เรื่องดีเรื่องชั่ว ก็จะไปตามกรรมทั้งหมด ไม่มีเรื่องขลังศักดิ์สิทธิ์ เราก็ สังเกตดู ถ้าปฏิบัติอย่างถูกต้อง ก็จะค่อยๆ มีคุณสมบัติเหล่านี้ขึ้นมาเรื่อยๆ ทีนี้ ถ้า ต้องการจะเช็กดูว่า เราถึงโสดาบันไหม ก็ต้องดูว่ามั่นมั่นคงเต็มที่อย่างที่พระพุทธองค์ ตรัสไว้หรือไม่

และประการที่ ๔ คือ ท่านประกอบด้วย **อริยกันตศีล** ที่ไม่ขาด ไม่ทะลุ ไม่ต่าง ไม่พร้อย เป็นไท ไม่มีความยึดถือลูบคลำ ศีลนั้นไม่ถูกตัณหาที่ภวัฏฐิเข้ามาครอบงำ เป็นศีลที่เป็นไปเพื่อสมาธิ นี่เป็นคุณสมบัติด้านจิต คือด้านสมาธิ

เวรทั้ง ๕ ระวัง คือคุณสมบัติด้านศีล ส่วนคุณสมบัติ ๔ ข้อนี้ ทำให้จิตมันคง ตั้งมั่น พระโสดาบันก็จะมีจิตมีความตั้งมั่นระดับหนึ่ง ไม่หวั่นไหวไปตามคำพูดของ คนนั้นว่า คนนี้ว่า ถูกอาจารย์โน้นว่าอย่างโน้น อาจารย์นี้ว่าอย่างนี้ ไม่มีอีกต่อไป เพราะรู้แล้วว่าข้อปฏิบัติมีอย่างเดียวคืออริยมรรคมีองค์ ๘ อย่างนี้แหละครับ

พวกเราก็สามารถจะเป็นอย่างนั้นได้ อาศัยศรัทธาในปัญญาของ พระพุทธเจ้า ในเมื่อพระพุทธเจ้าตรัสว่าอย่างนี้ก็ต้องเป็นอย่างนี้แหละ แต่นี้ก็ ไม่หวั่นไหวไปมากแล้วนะ ถ้ายังไม่มีการปฏิบัติเป็นของตนเอง ก็อย่างว่าแหละ ต้องมีหวั่นไหวบ้าง นี่เป็นคุณสมบัติที่ ๒ ที่จะเป็นตัววัด เป็นคุณสมบัติด้านจิต มีจิตมั่นคง มีความเลื่อมใสฝังใส หยั่งลงมั่นไม่หวั่นไหวในคุณพระพุทธเจ้า คุณพระธรรม คุณพระสงฆ์ ตามบทสวดที่เราสวดนั้นแหละ ผู้ที่ผ่านการปฏิบัติ ตามแนวอริยมรรค ได้ฝึกสมณะวิปัสสนา ได้ปฏิบัติตามคำสอนของพระพุทธเจ้า มีคุณสมบัติพอสมควร เวลาสวดบทต่างๆ ก็จะมี ความซาบซึ้งลงไปมากขึ้น และ รู้สึกว่าใกล้ชิดกับพระรัตนตรัย รู้สึกว่าคุณเหล่านั้นหยั่งลงไปจิตใจ

คุณทั้งหมดเป็นสิ่งเดียวกันหยั่งลงไปใจนั้นแหละ ทำยที่สุดก็จะรวม เป็นอันเดียว ดูเหมือนมี ๓ แต่จริงๆ เมื่อ ๓ มารวมลงใจก็อันเดียวกัน เหมือน องค์มรรคมี ๘ เวลาปฏิบัติแรกๆ เหมือนหลายอัน ปฏิบัติอันโน้นอันนี้ แต่ทำยที่สุด เหลืออันเดียวคือมารวมเป็น ๘ คุณพระพุทธเจ้า คุณพระธรรม คุณพระสงฆ์ ก็เหมือนกัน เหมือนหลายอย่างเหลือเกิน เวลาสวดนี้ บางทีจำไม่ไหว พระคุณเยอะ เหลือเกิน แท้ที่จริง เมื่อได้ผ่านการปฏิบัติแล้วก็มารวมเป็นอันเดียวอยู่ในใจคน

นี่เป็นคุณสมบัติในด้านจิต คือประกอบด้วยคุณธรรมของพระโสดาบัน **โสดาปัตติยงค์ ๔** ประการ คือ (๑) ประกอบด้วยความเลื่อมใสไม่หวั่นไหวอันหยั่งลงมั่นในคุณพระพุทธรเจ้า (๒) ประกอบด้วยความเลื่อมใสไม่หวั่นไหวอันหยั่งลงมั่นในคุณพระธรรม (๓) ประกอบด้วยความเลื่อมใสไม่หวั่นไหวอันหยั่งลงมั่นในพระสงฆ์ และ (๔) ประกอบด้วยศีลที่พระอริยเจ้าชอบใจ ศีลที่พระอริยเจ้าชอบใจ ท่านเรียกว่าอริยกันตศีล เป็นศีลที่อยู่ในจิต เป็นศีลที่คุ้มครองจิตอยู่ พอตื่นขึ้นมาปั๊บ ก็จรรู้สึกว่ามีศีลขึ้นมาพร้อมกัน แม้สิ้นชีวิตแล้วไปเกิดภพหน้า ก็มีศีลนี้อยู่เสมอ ไม่ขาดหลุดหายไปไหน คุ้มครองจิตอยู่ไม่มีขาด และศีลอันนี้จะนำไปเพื่อสมาธิ นี่เป็นคุณสมบัติในด้านจิต

ข้อที่ ๓ **มีปัญหาพิจารณาปฏิจสมุปปาทได้ทะลุปรุโปร่ง** ถ้าเป็นคุณสมบัติด้านปัญญา ผู้ที่ฝึกอริยมรรคมาพอสมควร ก็จะเกิดปัญญาเห็นความจริง ชัดเจนมากขึ้นตามลำดับ เนื่องจากอริยมรรคมีองค์ ๘ ประการนี้เป็นมัชฌิมาปฏิปทา ซึ่งเป็นเหตุเกิดจักขุ เป็นจักขุกรณี ทำให้เกิดญาณ เกิดญาณกรณี พอมีตา มีญาณ ก็จะสามารถพิจารณาธรรมะชั้นลึกซึ้งได้ แม้ไม่เห็นด้วยตาตนเอง แต่ก็สามารถเข้าใจธรรมะลึกๆ ได้ชัดเจน เข้าใจธรรมะต่างๆ ได้ชัดเจนลึกซึ้งยิ่งขึ้น เวลาฟังธรรม ลึกๆ เรื่องชั้นๆ เรื่องอริยสัจ เรื่องปฏิจสมุปปาท สามารถพิจารณาได้ทะลุปรุโปร่ง เข้าใจชัดเจน แต่ถ้าเป็นว่า โอ้ย... อ่านที่ไรก็มึนหัวทุกที ฟังที่ไรก็ไม่รู้เรื่อง แสดงว่า ปัญญายังไม่ค่อยมี ปัญญายังไม่เข้าใจทะลุปรุโปร่ง ถ้าได้มีการฝึกอริยมรรคมีองค์ ๘ มาพอสมควร ได้ธรรมจักขุขึ้นมา ต่อไปได้ฟังธรรมะชั้นลึกๆ ละเอียดๆ ที่แสดงความไม่มีตัวตน แสดงกระแสที่หมุนวนไปในวัฏฏะสงสารก็จะเข้าใจชัดเจนขึ้น

พระโสดาบันจะสามารถใส่ใจปฏิจสุมุปาบทได้ตลอดสายเลย เข้าใจหมดว่า กระบวนการเกิดทุกข์เป็นมาได้อย่างไร เหตุมี ผลมี แต่ไม่มีตัวตน ไม่มีตัวตนเลย ในอดีต ไม่มีตัวตนในอนาคต และไม่มีตัวตนปัจจุบัน เข้าใจกระแสแห่งเหตุและผล ที่ต่อเนื่องกัน เรื่องความไม่มีตัวไม่มีตนนี้มันยาก พระโสดาบันสามารถมองทะลุหมด ด้วยปัญญา ไม่จำเป็นต้องเห็นอดีตชาติ ไม่จำเป็นต้องระลึกชาติได้ แต่เข้าใจด้วย ปัญญา ไม่มีความสงสัยในชั้นธออดีต อนาคต หรือปัจจุบัน ถ้าจะเป็นไปก็จะเป็นไปตามเหตุ และถ้าจะหมดไปก็หมดไปเมื่อหมดเหตุ เข้าใจชัดหมดอย่างนี้ นี่เป็น คุณสมบัติด้านปัญญา

พระพุทธองค์ตรัสว่า คือ อริยสาวกในธรรมวินัยนี้ มนสิการโดยแยบคาย ด้วยดี ซึ่งปฏิจสุมุปาบท เข้าใจสิ่งต่างๆ ที่อิงอาศัยกันและกันเกิดขึ้น **ไหลไปใน รูปกระแส** ไม่มีตัวไม่มีตน เมื่อสิ่งนี้มี สิ่งนี้จึงมี เพราะความเกิดขึ้นของสิ่งนี้ สิ่งนี้จึงเกิดขึ้น เมื่อสิ่งนี้ไม่มี สิ่งนี้ก็ไม่มี เพราะการดับไปของสิ่งนี้ สิ่งนี้จึงดับไป อิทปปัจจยตา ปฏิจสุมุปาบท อันนี้เข้าใจชัด จะพิจารณาได้หมดทุกเรื่อง จะเห็นความไม่มีตัวตน เห็นธรรมก็คือเป็นปฏิจสุมุปาบท ธรรมคือสิ่งที่ไม่มีตัวตน พระโสดาบันจึงละสักกายทิฏฐิ ละความเห็นผิดที่ว่ามิตัวมิตนได้ ตัวตนนี้เป็นเพียงสมมติเท่านั้น

ความจริง คือ สิ่งต่างๆ มันอยู่ในรูปกระแส ไหลไปเรื่อยไม่มีหยุดนิ่งมันคง เป็นกองทุกข์หมุนวนไปในวัฏฏะ ด้วยความไม่รู้ร้อยสัจ ทำให้มีอวิชชาขึ้นมาจับ สภาวะต่างๆ ที่เกิดขึ้นในกระแสนั้น จับว่าเป็นตัว เป็นตน เป็นเรา เป็นเขา แท้ที่จริง เป็นเพียงกระแสของธรรมเท่านั้นเอง เมื่อไม่มีปัญญา ทิฏฐิก็เกิดขึ้นมาทีหลัง

สมมติว่าเราถูกด่า แท้ที่จริง เรา มาที่หลังเขานะ ไม่ใช่มีอยู่ก่อน ที่มีอยู่ก่อน คือ มีหูเป็นของเกิดดับ ต่อจากนั้นก็มีความกระทบหู ต่อจากนั้นคืออะไร เสียงมากระทบหูแล้วก็เกิดการรับรู้คือโสตวิญญาณ ยังไม่มีตัวตนนะ ตัวตนมาที่หลัง มีหูดี แล้วมีเสียงมากระทบหู เกิดโสตวิญญาณ เหตุ ๓ ประการรวมกัน เป็นผัสสะ พอผัสสะแล้วก็เกิดความรู้รู้สึกสบายใจ ไม่สบายใจ รู้สึกเฉยๆ ความรู้สึกสบายใจ ความรู้สึกไม่สบายใจ ก็ไม่มีตน พอไม่มีปัญญา รู้จักความรู้สึกต่างๆ ตามความเป็นจริง ก็จะเกิดความเห็นผิด มีตัวตนเข้ามาที่หลัง มันมาที่หลังเขา พอมาที่หลังเขา แล้วมันรวบหมดเลย เป็นเขาด่าเรา เราไม่พอใจเขา ทำนองนี้ มันไม่เป็นกระแสแห่งเหตุปัจจัย พระโสดาบันสามารถกระจายสภาวะเหล่านี้ได้ พิจารณา ไม่มีติดตันที่ใดที่หนึ่ง

พวกปุถุชนยังมีติดตันอยู่เรื่อย ทั้งๆ ที่ตัวตนมาที่หลังนะ บ้านก็เป็นบ้าน บริษัทก็เป็นบริษัท ที่นั่งก็เป็นที่นั่ง ตัวเราของเรานี้ก็มาที่หลัง ลมหายใจเข้า ลมหายใจออกมาก่อน มานั่งอยู่ที่นี้ มีเหตุการณ์ตั้งเยอะแยะ ไม่รู้ก็อย่าง สักหน่อย ความยึดถือเกิดขึ้น ตัวเรากับของเราไหลมาที่หลัง แล้วมันรวบเอาหมด มันผิดอยู่ตรงนี้ พระโสดาบันท่านไม่เห็นผิด จึงไม่โดนรวบอีกต่อไป เห็นเป็นกระแส นี้เรียกว่าสามารถมนสิการปฏิบัติสมบูรณ์ด้วยปัญญาได้ชัด ไม่มีจุดติดตันที่ใดที่หนึ่ง ท่านเข้าใจชัด ส่วนพวกที่ยังไม่ได้เป็นพระโสดาบันก็จะมีติดขัดที่ใดที่หนึ่ง ไม่ว่าจะตัวเราของเราไหลออกมาตอนไหนแน่

เราถูกด่า ไม่ใช่มีตัวเรานั่งเป็นแท่งก้อนๆ ไม่ใช่ตัวตนอยู่เป็นกระสอบทราย ให้เขาต่อย ไม่มีเราเป็นผู้ถูกกระทำ ไม่มีตัวตนให้เขาหรือใครด่าที่ไหน ที่เป็นก้อนๆ นี้เป็นธาตุ ๔ ธาตุ ๔ มีก่อน มีแต่ของไม่เที่ยง ของไม่เที่ยงเป็นเหตุ ก่อให้เกิดของไม่เที่ยง เป็นกระแสสืบต่อกันมาเรื่อยๆ มีโสตปสาทยังดีอยู่ มีเสียงมากกระทบ มีการไต่ยิน มีความรู้เรื่อง มีความคิดปรุงแต่ง มีนั่นมีนี่ก่อนตั้งนาน กว่าจะมีตัวเราโผล่ขึ้นมาทีหลัง มีรูป มีนาม อื่นๆ เกิดดับมากมาย มันเป็นอย่างนั้นะ แต่ในความรู้สึกของปุถุชน เวลาที่มีตัวตนเกิดขึ้น รู้สึกว่า มีเรานั่งอยู่รอให้เขาด่าเอา อย่างนี้เป็นต้น

ยกตัวอย่าง สมมติโดนตบ จริงๆ ที่มีมาก่อนคือธาตุ ๔ พอมีธาตุ ๔ มีกายปสาทอยู่ในกายนี้ มีมือชาวบ้านตบปังเข้า เกิดผัสสะ เกิดความรู้สึก ตัวเราโผล่มาทีหลังนะ ไม่ใช่เราอยู่ก่อน ไม่ใช่เขาอยู่ก่อน ตัวเรา ตัวเขา เป็นสมมติ พวกที่ไม่เข้าใจ ยังเป็นมิจฉาทิฎฐิ ยังติดสมมติ ยึดถือสมมติเหนียวแน่นก็ว่า เราถูกเขาต่อย ถูกเขาตี ถูกเขาวาดอย่างนั้นอย่างนี้ เราเป็นผู้ถูกกระทำ ปรุงแต่งไปว่า ทำไมต้องมาทำเรา เขาไม่น่ามาทำเรา อะไรเยอะแยะ จนกระทั่งถ้าไม่ระวัง ขาดศีลสามารถทำร้ายเบียดเบียนกันได้ ทุกจริตจึงเกิดจากการถูกหลอก เกิดจากอุปาทาน เกิดความยึดถือที่รุนแรง

ยุกัดเรา เรากับยุกไคร่มาก่อน **เรามั่นมาที่หลังนะ** แต่ในความรู้สึก สำหรับคนที่ขาดสติ จะรู้สึกเหมือน มีเราอยู่คนหนึ่งก่อนแล้วถูกยุกมากัด แท้ที่จริงแล้ว มีแขนที่เป็นธาตุ ๔ รวมประชุมกันขึ้นเป็นกาย มีกายปสาทดี ยุกก็มากัดเอา พอยุกกัด เป็นผัสสะ ก็เกิดอาการคัน คือเวทนา เนื่องจากร่างกายมันก็ต้องปรับตัว มีอะไรจิ้มเข้าไป มันก็ต้องปรับสภาพให้มันสมดุล ก็เกิดอาการเจ็บบ้างอะไรบ้าง ก็เป็นเรื่องธรรมดา หากไม่มีปัญญา ก็หลงว่า เราถูกยุกกัด เราก็มาที่หลัง

คุณสมบัติด้านปัญญาของพระโสดาบัน ท่านจะเห็นกระบวนการเหล่านี้ชัดเจน มองเห็นภาพชัด ส่วนผู้ที่ยังไม่เป็นพระโสดาบัน จะมีเราไหลขึ้นมาตรงโน้นที่ตรงนี้ที่ ถ้ายังรู้สึกว่ามีตัวเราถูกกระทำ เราทำเขา หรือเขาทำเรา ก็เลสเหล่านี้เกิดขึ้นมา แสดงว่ายังไม่เป็นพระโสดาบัน ส่วนพระโสดาบันมองดูอะไรก็ไม่มีเรา ส่วนตัวเราเป็นสมมติ ก็พูดได้เหมือนคนอื่นปกติ

เราถูกดำ เราถูกนินทา เป็นต้น พูดได้ปกติ แต่ไม่รู้สึกรู้ว่ามีตัวเราจริงๆ ไหลขึ้นมา มันเป็นสมมติเท่านั้น พระโสดาบันจึงแยกแยะได้ระหว่างสมมติกับความเป็นจริง สิ่งต่างๆ อิงอาศัยกันมาเรื่อยๆ ตามกระบวนการปฏิจกสมุပ္บาท พอแยกแยะได้ท่านก็ไม่ติดสมมติ แต่ยังรักยังชังได้ ส่วนพวกปุถุชนที่ไม่ได้สติ ติดสมมติกันเต็มที่แล้ว มีตัวเรา มีของเรา มีตัวเขา มีของเขา เต็มที่แล้ว อยู่มาแหม่มนะ เขาว่าอย่างนั้น ทั้งๆ ที่ไม่ต้องแหม่ม มันก็ตายอยู่แล้ว เวลายึดติดเต็มที่ ก็รู้สึกว่าจะเหนียวแน่น ติดสมมติ มีตัวเรา เราเป็นนั่น เราเป็นนี่ จริงจังกันเต็มที่ ผู้ที่ได้ปฏิบัติอริยมรรคมาพอสมควร การติดในสมมติก็จะค่อยๆ คลายออกไปเรื่อยๆ จนกระทั่งเมื่อเป็นพระโสดาบันก็ไม่เหลือความเห็นผิดในเรื่องตัวตนสมมติ แต่ยังมีความคิดเห็นในแง่อื่นๆ อยู่ติดด้วยอำนาจตัณหาบ้าง มานะบ้าง แต่ความเห็นผิดว่ามีตัวตนจริงๆ มันไม่มี

พอเลิกเห็นผิด ทุจริตต่างๆ ที่จะทำให้เพื่อน ไปด่าเขา ไปผิดศีล มันก็ไม่มี
นี้คุณสมบัติที่สามารถพยากรณ์ตนด้วยตนว่าเป็นโสดาบัน มีอยู่ ๓ ข้อด้วยกัน ท่าน
ทั้งหลายก็จำไว้นะครับ วิธีการปฏิบัติเดี๋ยวก้อยบรรยายให้ฟัง ท่านไหนที่ผ่านการ
ปฏิบัติมาแล้ว เอ... เราใกล้ถึงโสดาบันหรือยัง ก็ดูตามนี้

คุณสมบัติ ข้อที่ ๑ เป็นชุตศีล คือภัยเวร ๕ ประการระงับได้ ไม่มีเจตนา
ที่จะผิดศีล ไม่มีความคิดอะไรในแง่ผิดศีลขึ้นมาเลยโดยประการทั้งปวง ก็พยากรณ์
ตนของตนเองได้นะ มีในพระสูตร ลูกศิษย์ของพระพุทธเจ้าผู้เป็นพระโสดาบัน
บอกว่า ฆราวาสนี้มันคับแคบเหลือเกิน แต่อาศัยธรรมะของพระพุทธเจ้าก็ช่วยตัวเอง
ได้ อย่างคนเป็นอำมาตย์ คอยดูแลมเหสีและนางสนมของพระราชา นางสนมมีแต่
สวยๆ ทั้งนั้น อำมาตย์นี้ผู้เป็นพระโสดาบันก็มารายงานว่า ข้าพระองค์ต้องไปดูแล
นางสนมของพระราชานี้ มีแต่ผิวสวยๆ แต่ความคิดที่จะล่วงละเมิดในนางเหล่านั้น
ไม่มีเลย อย่างนี้เรียกว่ามันระงับ ถ้าไม่ใช่โสดาบันมันไม่ระงับนะ เห็นสาวสวยๆ
เป็นไง ได้เป็นแฟนคงจะดีนะ ได้แต่จะเนื้อต้องตัวสักชนิดหนึ่ง คงจะดี มันว่ากันไป
ทำนองนี้ ถ้าเป็นโสดาบันนี้ความคิดอย่างนี้ไม่มี คิดพอใจแต่ต้องเฉพาะภรรยา
ของตัวเอง ส่วนคนอื่นมันคิดไม่ออก คิดไม่เป็นนะ อย่างนี้เรียกว่าระงับแล้ว ในพระสูตร
มีสาวกมารายงานว่าอย่างนี้

คุณสมบัติชุดที่ ๑ คือภัยเวร ๕ ประการระงับ ท่านทั้งหลายปฏิบัติ อยากรู้ว่าไปทางไสดาบันใหม่ก็ดูได้ อันนี้ในกรณีที่ต้องการพยากรณ์ ต้องการจะดูว่าถึงขั้นไหน ถ้าไม่ต้องการรู้อะไรมาก เราต้องการถึงนิพพาน เราก็บ่ายหน้าไปเลย ปฏิบัติอริยมรรค เจริญศีล สมาธิ ปัญญา ให้เต็มที่ ไม่ต้องสนใจว่าอยู่ระดับไหนก็ได้ กรณีต้องการจะดู ก็ดูอันที่ ๑ คือภัยเวร ๕ ประการระงับ

ข้อที่ ๒ คุณสมบัติในด้านจิตว่า หยั่งลงเป็นอย่างไรบ้าง คุณสมบัติในด้านจิต ด้านสมาธิก็จะมีคุณสมบัติของพระไสดาบัน ๔ ประการ คือ เลื่อมใสไม่หวั่นไหว ในคุณพระพุทธเจ้า ไม่หวั่นไหวในคุณพระธรรม ไม่หวั่นไหวในคุณพระสงฆ์ คุณพระพุทธเจ้า คุณพระธรรม คุณพระสงฆ์นี้หยั่งลงไปในใจ และมีอริยกัณฑ์ศีล มีศีลที่พระอริยเจ้ารักใคร่พอใจ รักศีลมาก ไม่ยอมทิ้ง ติดอยู่กับใจ **แม่เปลี่ยนภพชาติก็ยังมิศีลเสมอ** และศีลนี้เป็นไปเพื่อสมาธิ ความรักศีลนี้ไม่ใช่เพื่อตน เพื่อของตน แต่เห็นว่าศีลเป็นคุณงามความดีขั้นต้นที่จะเป็นไปเพื่อสมาธิ เนื่องจากพระไสดาบันนี้สมาธิยังไม่บริบูรณ์ ต้องระดับพระอนาคามี สมาธิจึงจะสมบูรณ์ พระอรหันต์ปัญญาจึงจะบริบูรณ์ สิ่งที่บริบูรณ์สำหรับท่านก็คือศีล จิตของท่านก็จะหยั่งลงมั่นในขั้นศีล ก็เป็นคุณสมบัติด้านจิต

ข้อที่ ๓ อีกอันหนึ่ง เป็นคุณสมบัติในด้านปัญญา เป็นผู้ที่สามารถพิจารณา มนสิการใสในใจปฏิจางสมุปปาทได้ตลอดสาย ไม่มีตัวตนแทรกอยู่สักทีเลย มีเวทนา ความรู้สึกสุข ความรู้สึกทุกข์ เกิดขึ้น ถ้าเป็นปุถุชน ก็ว่าเราสุข เราร่อยเหลือเกิน เช่น กินอาหาร กินข้าวเหนียวมะม่วงนี่ แหม... เราร่อย เรามันมาที่หลังนะ ในความรู้สึกของผู้ไม่มีปัญญา เหมือนกับมีเราอยู่ก่อนเลย มีตัวเราคอยกินมะม่วง มะม่วงมาที่หลังเรา เขาว่าอย่างนั้นนะ แท้ที่จริงเรามาที่หลัง เพราะมีธาตุ ๔ ที่นี้ มันก็เกิดความหิว คือทุกข์เวทนา เวลาธาตุมันต้องการอาหาร เนื่องจากอาหารนี้ มันเลี้ยงร่างกาย ทำให้ร่างกายอยู่ได้ พอกายมันจะอยู่ไม่ได้มันก็ส่งอาการบอก อาการบอกก็คือความหิว พอหิวก็ต้องหาอาหารให้มัน ที่มีอยู่จริงนี่ ก็คือธาตุ ๔ อาหารใส่เข้ามา เกิดผัสสะ มีความรู้สึก เอรีดอรรอยอย่างนั้นอย่างนี้ เป็นเวทนา ส่วนตัวเรามาที่หลัง คนที่ไม่รู้เรื่องเลยดูเหมือนกับตัวเรามาก่อน ยังมองไม่ตลอดสาย

ส่วนพระโสดาบันนี้มองได้ตลอดสาย เข้าใจหมดชัด เหตุปัจจัยมันมา อย่างนี้ๆ พอผัสสะก็เกิดเวทนา พอเกิดเวทนามีตัณหา มีความรู้สึกนึกคิดเพื่อ ตัวตนอย่างนั้นอย่างนี้ขึ้นมา ตัวตนไม่มีจริง แต่มันเกิดจากความคิด มันมาที่หลัง ท่านเข้าใจ ก็ไม่เข้าใจผิดคิดว่ามีตัวเราจริงๆ ไม่เข้าใจผิดว่ามีของเราจริงๆ พวกปุถุชน คิดว่ามีตัวเรา เห็นผิดด้วยว่ามีเราจริง เขาไม่เข้าใจตรงนี้ ส่วนพระโสดาบันเข้าใจ ตรงนี้แล้ว โอ... มันมาที่หลัง ตัวนี้ ตัวเรา ของเรา ไม่มีจริง เกิดขึ้นตอนมันคิด คิดว่ามีเรา แต่ว่าเป็นแค่ความคิด ไม่ได้มีเราจริงๆ ไม่ได้มีของเราจริงๆ ความคิดนี้ ก็เกิดขึ้นแล้วก็ดับไป ไม่เที่ยงแท้ถาวรอะไร ส่วนปุถุชนเวลาคิดว่ามีตัวเรา มีของเรา ก็เห็นว่ามีตัวเราจริงๆ ด้วย เรียกว่ามีความเห็นผิด ต่างกันอย่างนี้ นี่ในชั้นปัญญา

สรุปแล้ววันนี้ได้อ่านพระสูตรให้ฟังเกี่ยวกับสูตรโสดาบัน เป็นเบื้องต้นก่อน พุทฺธประเดี๋ยนที่ ๑ ลักษณะและคุณสมบัตินของพระโสดาบัน โสดาบัน มาจากคำว่า โสตะ + อาปันนะ โสโต + อาปันโน โสโต นี้คืออริยมรรคมีองค์ ๘ ผู้ที่ประกอบด้วย อริยมรรคมีองค์ ๘ ปฏิบัติอยู่ในอริยมรรคมีองค์ ๘ นี้เรียกว่าโสดาบัน ผู้นี้มีชื่อ อย่างนี้ มีโคตรอย่างนี้ เป็นชื่อที่ตั้งขึ้นสำหรับเรียกท่านเหล่านี้ ชื่อนี้เป็นสิ่งที่ตั้งขึ้น จากธรรม เกิดจากธรรม ธรรมเนรมิตขึ้น ไม่ได้เป็นสิ่งที่เกิดจากชาติกำเนิด ฉะนั้น ไม่ได้เป็นพระโสดาบันมาแต่กำเนิด มาทำเอาทีหลัง เหมือนเราทั้งหลายที่มีชื่อ ต่างๆ กัน ไม่ได้คลอดออกมาพร้อมชื่อ มาตั้งเอาทีหลัง คำว่า โสดาบัน จึงเป็น คำสมมติ สำหรับเรียกผู้ที่ประกอบด้วยอริยมรรคมีองค์ ๘ นี้เป็นความหมาย ในลักษณะตามคำแปล

หากต้องการพยากรณ์ตนด้วยตน พระพุทธองค์ทรงแสดงคุณสมบัติ ๓ ประเด็น ที่นำมาใช้ในการพยากรณ์ตนด้วยตนว่าเป็นพระโสดาบัน นี้พูดถึงตัวคุณสมบัติ หลังจากที่มีการทำตามอริยมรรคแล้ว พอทำตามก็จะมีคุณสมบัติอย่างนี้ ตัวเหตุที่ประกอบกันนี้คืออริยมรรคมีองค์ ๘ พอมีเหตุอย่างนี้แล้ว จะได้คุณสมบัติ มีคุณสมบัติ ข้อที่ ๑ ด้านศีล คือเวรทั้ง ๕ ระวัง มีศีล ๕ สมบูรณ์นั่นเอง พวกเรายังไม่ระวัง เลยต้องมีการสมาทานและระมัดระวังอย่าให้มันล่วงละเมิด ส่วนพระโสดาบัน เวรทั้ง ๕ ระวังแล้ว ข้อที่ ๒ ด้านจิต คือ ท่านเป็นผู้ที่มีจิตหยั่งลงมันไม่หวั่นไหวในคุณพระพุทธเจ้า คุณพระธรรม คุณพระสงฆ์ และหยั่งลงในศีลที่พระอริยเจ้ารักใคร่พอใจ เป็นไปเพื่อสมาธิ และคุณสมบัติ ข้อที่ ๓ คือคุณสมบัติในด้านปัญญา เป็นผู้ที่สามารถพิจารณาปฏิจจนมุขปาธได้ทะลุปรุโปร่ง ไม่เห็นมีตัวตนอยู่สักที ไม่มีเราจริงอยู่สักทีเดียว พิจารณาได้ไม่มีติดตัน ไม่มีสิ่งไหนที่มันแน่นอนเที่ยงแท้ ไม่มีสิ่งใดเป็นอึดตายตัวตน ส่วนพวกที่เห็นผิด จะรู้สึกมีเราอยู่ก่อน มีอึดตายค้างเต็งอยู่ที่โน่นที่นี้ มีผู้สร้างอยู่บนหัวเรา อะไรไม่รู้เยอะไปหมด มีผู้กิน มีผู้คิด มีผู้เสวยผล มีผู้รับผล มีผู้รับผลประโยชน์ แต่พระโสดาบันเข้าใจชัด ไม่เห็นว่ามีตัวตนอยู่ที่ใดที่หนึ่ง จึงไม่มีความสงสัยในเรื่องภพชาติการเวียนว่ายตายเกิดอะไรทั้งสิ้น

วันนี้พูดประเด็นที่ ๑ เกี่ยวกับลักษณะและคุณสมบัติของพระโศดาบัน
คราวต่อไปก็จะอ่านพระสูตรอื่นๆ ให้ฟัง และขยายความในประเด็นอื่นๆ ต่อไป

บรรยายวันนี้ ก็พอสมควรแก่เวลาเท่านั้นะครับ อนุโมทนาทุกท่านครับ

สูตรโสดาบ้น ตอนที่ ๓

บรรยาย วันที่ ๒๐ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๕๗

ขอนอบน้อมต่อพระรัตนตรัย
สวัสดีครับผู้สนใจในธรรมะทุกท่าน

วันนี้ก็มาฟังธรรมะกันอีกครั้งหนึ่งนะครับ สำหรับการบรรยายธรรมะ
ในช่วงนี้ ก็กล่าวถึงพระโสดาบ้น ซึ่งเป็นพระอริยบุคคลลำดับที่ ๑ ที่ได้ปฏิบัติตาม
คำสอนของพระพุทธเจ้า ซึ่งในคราวที่แล้ว ผมก็ได้กล่าวประเด็นเกี่ยวกับการบรรยาย
เรื่องพระโสดาบ้น มีอยู่ ๓ ประเด็นด้วยกัน

ประเด็นที่ ๑ อธิบายลักษณะและคุณสมบัติของพระโสดาบ้น

ประเด็นที่ ๒ อธิบายคุณประโยชน์และอานิสงส์ของความเป็นพระโสดาบ้น

ประเด็นที่ ๓ อธิบายวิธีปฏิบัติเพื่อเป็นพระโสดาบ้น

แจกแจงประเด็นที่จะพูดไว้ตั้งแต่คราวที่แล้ว และได้พูดถึงลักษณะ และคุณสมบัติไปบ้างเล็กน้อย คำว่า **โสดาบัน** นี้เป็นชื่อ เป็นคำสมมติ เป็นชื่อเรียก เป็นคำเรียกบุคคลที่ประกอบด้วยอริยมรรคมืองค์ ๘ ประการ คำว่า โสตะ โสโต หรือ โสดา หมายถึง อริยมรรคมืองค์ ๘ บุคคลที่ประกอบพร้อมด้วยอริยมรรคมืองค์ ๘ มีจิตหยั่งลงในอริยมรรคมืองค์ ๘ มีความชัดเจนในหนทาง อันนี้เรียกว่าพระโสดาบัน ถ้าแปลตามตัวหนังสือ ก็แปลว่า ผู้ถึงกระแส กระแสอริยมรรคมืองค์ ๘ นี้เป็นกระแส ทางธรรม เป็นธรรมโสตะ พระโสดาบันเลยได้ชื่ออีกชื่อหนึ่งว่า **ผู้มาถึงกระแสธรรม** ผู้ประกอบด้วยกระแสธรรม ถ้าเป็นชาวโลกก็เป็นกระแสตัณหา กระแสอัตตาตัวตน ที่ไปทำตามอุปาทาน เกิดกรรม เกิดภพ หมุนวนเวียน เป็นวัฏฏะสงสาร ส่วนผู้ที่ เป็นพระโสดาบันแล้ว มีแต่ทำให้หมดกรรมสิ้นกรรมไปเรื่อยๆ ตามหลักของอริยมรรค มืองค์ ๘

ถ้าเป็นชาวโลกทำตามตัณหา คือความรักตน ทำเพื่อตัว เพื่อตน เพื่อของตน นี้เป็นเหตุให้เกิดกรรม ส่วนพระโสดาบันทำตามสัมมาทิฐิ ปฏิบัติตามอริยมรรค มืองค์ ๘ เดินไปเรื่อยๆ จะสิ้นกรรมไปเรื่อยๆ จนกระทั่งถึงพระนิพพาน เมื่ออริยมรรค มืองค์ ๘ สมบูรณ์พร้อมเต็มทีเดียวกันทั้งหมด พระโสดาบันนั้นมียุติมรรคมืองค์ ๘ แล้ว แต่ยังไม่เต็มที่ยังไม่บริบูรณ์ ทำได้เพียงบางส่วน ได้ครบทั้ง ๘ ข้อมาประชุม รวมกันครั้งที่หนึ่ง ชัดเจนในข้อปฏิบัติ

อริยมรรคมีองค์ ๘ นั้น เลยเรียกชื่อว่ามัชฌิมาปฏิปทา เป็นข้อปฏิบัติที่พอดี ถูกต้อง เหมาะสม ทำให้เกิดดวงตา ทำให้เกิดญาณ พอมีดวงตาเห็นอริยสัจ ๔ และ อริยมรรคมีองค์ ๘ นี้ก็จะเปลี่ยนชื่อเป็นทุกขนิโรธคามินีปฏิปทา ก็อันเดียวกันนั่นเอง

ถ้าตอนที่ปฏิบัติเบื้องต้น ที่เป็นเหตุให้เกิดดวงตา เกิดญาณปัญญา เรียกว่า มัชฌิมาปฏิปทา อย่างพวกเราปฏิบัตินี้ ปฏิบัติเพื่อให้มีดวงตา จะมีดวงตาก็ต้อง ประกอบด้วยอริยมรรคมีองค์ ๘ นี้แหละ ถ้ายังไม่ครบองค์มรรคทั้ง ๘ อย่างน้อย จะต้องมิมรรค ๓ ยังเกิดญาณปัญญาขึ้นมาเหมือนกัน ในการปฏิบัติตามหลัก สติปัฏฐาน อาศัยความเพียร นี่คือสัมมาวายามะ อาศัยสัมปชัญญะ คือสัมมาทิฐิ และอาศัยสติ คือสัมมาสติ มาประชุมรวมในจิต เกิดเป็นความรู้ด้วยปัญญา รู้กายเป็น สักแต่ว่ากาย รู้เวทนาเป็นสักแต่ว่าเวทนา รู้จิตเป็นสักแต่ว่าจิต รู้ธรรมเป็นสักแต่ว่าธรรม มีความรู้อย่างนี้ก็เพื่อให้ความรู้นี้มากขึ้น มากขึ้นจนสามารถเห็นอริยสัจได้ ต้องพัฒนา สัมมาทิฐิให้เพิ่มขึ้น พัฒนาสัมมาสังกัปปะให้เพิ่มขึ้น พัฒนาเพิ่มพูน สัมมาวาจา สัมมากัมมันตะ สัมมาอาชีวะ สัมมาวายามะ สัมมาสติ สัมมาสมาธิ ให้มากขึ้น พอพัฒนาได้มากขึ้นระดับหนึ่ง มีดวงตาเป็นธรรมจักขุ เห็นอริยสัจ เป็นพระโสดาบัน ข้อปฏิบัติ อันนี้เปลี่ยนชื่อจากมัชฌิมาปฏิปทา เป็นทุกขนิโรธคามินีปฏิปทา

ถ้าปฏิบัติโดยถูกต้อง ท้ายที่สุดก็เกิดดวงตาปัญญาขึ้นมา เห็นว่าที่ปฏิบัติ
อยู่นี้ เป็นทางเดินไปนิพพาน ถ้าไม่มีดวงตา ก็แสดงว่าที่ปฏิบัติมายังไม่บริบูรณ์ ยัง
ไม่เต็มองค์มรรค หรืออาจจะปฏิบัติผิด อันนี้ก็ต้องสังเกตดูเอา สำหรับเราผู้ปฏิบัติ
ให้ดำเนินตามมัชฌิมาปฏิปทาที่พระพุทธเจ้าตรัสเอาไว้ ผู้ที่ประกอบด้วยอริยมรรค
มีองค์ ๘ ผู้นี้ได้ชื่อว่าพระโสดาบัน พวกพิธีกรรมอะไรต่อมิอะไรต่างๆ ที่เป็นสัสถ์พด
ปราสาท ทำเพื่อตน เพื่อของตน ให้ตนได้โน่นได้นี้ วิธีการหรือพิธีกรรมที่คิดว่าจะทำให้
บริสุทธิ์อย่างอื่นก็จะหมดไป ข้อลึงเลสงสัยในการปฏิบัติธรรมว่าทำวิธีไหนดี วิธีของ
อาจารย์นั้นดี หรือวิธีของอาจารย์นี้ดี จะหมดไป เพราะเหลือวิธีเดียว คืออริยมรรค
มีองค์ ๘ ไม่มีอะไรเกินนี้แล้ว เป็นประตูอมตะคือทำให้ถึงนิพพาน ซึ่งเป็นทาง
ที่พระพุทธเจ้าทรงบอกเอาไว้ พวกสาวกมีหน้าที่เดินตามทางนี้

ที่นี้ ปุถุชนยังไม่ชัดเจน เลยมีวิธีปฏิบัติอย่างนั้นบ้าง อย่างนี้บ้างหลากหลาย
ท้ายที่สุดจะมารวมองค์มรรคนี้แหละ ในตอนนี้ เบื้องต้นเราปฏิบัติไม่ครบองค์มรรค
ในเมื่อยังไม่ครบ ผิดแล้วก็ต้องเสริมองค์มรรคให้เพิ่มขึ้นจนกระทั่งเต็ม เรื่องอริยมรรค
มีองค์ ๘ ผมได้บรรยายไปมากแล้ว ถ้าทำได้เต็มที่สมบูรณ์บริบูรณ์ จะเป็นพระอรหันต์
ถ้าทำได้บางส่วน ก็จะเป็นพระโสดาบันเป็นต้นไป พระโสดาบันนั้นม้องค์มรรค
ที่บริบูรณ์คือองค์สัมมาทิฐิ สัมมาทิฐิเต็มสมบูรณ์ เป็นผู้ที่สมบูรณ์พร้อมด้วยทิฐิ
สมบูรณ์พร้อมด้วยทศสนะ เป็นผู้ที่มาถึงกระแสธรรม ส่วนพวกปุถุชนที่ไม่ได้สดับนี้
เป็นไปตามกระแสตัณหา ถูกท่วมทับ บีบคั้นด้วยอำนาจกิเลส กระแสตัณหานั้น
ถูกป้องกันได้ด้วยสติ แต่ถูกถอนได้ด้วยปัญญา ที่เกิดจากการอบรมอริยมรรค

เราทั้งหลายใช้ชีวิตประจำวัน ก็ต้องใช้ชีวิตอย่างมีสติ จึงจะป้องกันกระแส
ตัณหาได้ ไม่อย่างนั้นก็จะถูกตัณหาเหล่านั้นท่วมทับจิตใจไป กตขีบังคับ ให้ทำเพื่อตน
เพื่อของตน รักชัง และอคติต่างๆ ถ้ามีสติก็จะกันกระแสไว้ได้ กันได้เท่านั้น ไม่อาจ
จะถอนได้ กระแสนั้นสามารถถอนได้ด้วยปัญญา ซึ่งปัญญาที่เป็นดวงตานั้น
เกิดจากอริยมรรคมีองค์ ๘

คำว่า พระโสดาบัน นี้เป็นเพียงสักแต่ว่าชื่อ คำว่า พระสกทาคามี พระอนาคามี
หรือพระอรหันต์ ก็เป็นเพียงแต่ชื่อเหมือนกัน พระอรหันต์เป็นชื่อของผู้ที่ประกอบ
ด้วยอริยมรรคมีองค์ ๘ ที่สมบูรณ์เต็มที่ จนกระทั่งสิ้นอาสวะทั้งปวงได้ หลุดพ้น
เพราะไม่ยึดมั่นถือมั่น อริยมรรคมีองค์ ๘ มีเฉพาะคำสอนในพระพุทธเจ้าเท่านั้น
พระพุทธเจ้าจึงตรัสว่า ถ้าภิกษุทั้งหลายยังเป็นอยู่โดยชอบ คือเป็นอยู่ด้วยอริยมรรค
มีองค์ ๘ โลกก็จะไม่ว่างจากพระอรหันต์ทั้งหลาย ในยุคนี้ก็มีเรื่องอริยมรรค
มีองค์ ๘ อยู่ โลกก็ยังไม่ว่าง คนประพฤติปฏิบัติเต็มที่สมบูรณ์ตามนั้น จะได้เป็น
พระอรหันต์

พวกเราถ้ายังหันซ้ายหันขวาอยู่ ก็เอาเบื้องต้นก่อน ก็คือพระโศดบัน เหมาะสำหรับพวกที่ยังหันรีหันขวางอยู่ ถ้าพูดถึงระดับพระอรหันต์แล้ว เหมือนไปแบกของหนักเกินกำลังไป ตัวเองโดนทับแบนเลยก็มี ในคำสอนของพระพุทธเจ้าเลยมีคำสอนหลายๆ ระดับให้เราปรับ รับเอาเท่าที่พอทำได้ก่อน จะได้ไม่หนักเกินไป ถ้าเอาที่หนักเกินไป บางทีก็เหนื่อยหมดกำลัง เหมือนเราจะละกิเลส ตั้งใจจะละราคะ ละโทสะ ละโมหะ ละกิเลสอื่นๆ ซึ่งเกินกำลังของเราเกินไปนั้น อาจจะถูกกิเลสทับตายก็ได้ เพราะถ้าจะละกามราคะกันแล้ว ตามหลักท่านว่าต้องเป็นพระอนาคามี ถึงจะละได้หมด ละโมหะ ละความหลง ต้องเป็นพระอรหันต์จึงจะทำได้

อย่างพวกเราที่เป็นปุถุชนนี้ ถ้าจะไม่ให้หลง ให้มันมีสติเต็มที่อยู่ตลอดเวลา อย่างนี้ ก็เป็นการแบกของหนักจนเกินไป อาจจะเครียดก็ได้ ในเบื้องต้น ท่านให้มาปฏิบัติเป็นโศดบันก่อน ให้รู้ให้แน่ชัดว่าข้อปฏิบัติคืออริยมรรคมีองค์ ๘ ให้เป็นผู้ที่มีสัมมาทิฐิ ให้รู้จักว่า **ตัวตนนี้เป็นเพียงสมมติ ส่วนที่เป็นของจริงคือรูปนาม มันเป็นตัวทุกข์** ที่เกิดมาจากค้นหาในอดีตเท่านั้นเอง ละสักกายทิฐิ ละวิจิจฉา ละสีลัพตปรามาส เป็นเบื้องต้นก่อน

๑.๒ คุณสมบัติของพระโสดาบัน (ต่อ)

คุณสมบัติของพระโสดาบันมีหลายอย่าง ผมอ่านพระสูตรให้ฟังในคราวที่แล้ว กล่าวถึง ๓ ลักษณะด้วยกัน เอาหลักธรรมที่เป็นด้านศีล สมาธิ ปัญญา เป็นตัววัด เพราะว่าศีล สมาธิ ปัญญา นี้ เป็นพัฒนาการหรือไตรสิกขา ที่จะพัฒนาไปเรื่อยๆ ซึ่งตัวหลัก ตัวธรรมะที่ใช้ในการพัฒนาคืออริยมรรค เมื่อดำเนินชีวิตไปตามมรรค จะเข้าถึงความเป็นผู้มีศีล สมาธิ และปัญญา ไตรสิกขาก็เลยเป็นระดับขั้นของการพัฒนา คุณสมบัติของพระโสดาบันนี้ ถ้าพูดในแง่ศีล สมาธิ ปัญญา จะมีลักษณะอย่างไร ถ้าปฏิบัติองค์มรรคไปได้ระดับหนึ่ง มีลักษณะอย่างไร

พระพุทธองค์ตรัสว่า ในด้านศีล คือเป็นผู้มีเวรทั้ง ๕ ระวังแล้ว เวรทั้ง ๕ คือ เจตนาที่จะผิดในศีลสิกขาบท ๕ ระวังหมด ระวัง คือไม่มี ไม่เกิดขึ้น แม้แต่ในความคิด แสดงให้เห็นว่า มีธรรมะและความคิดที่เป็นฝ่ายตรงข้ามเกิดขึ้นมาแทนที่ ทับความคิดไม่ดีทั้งหมดเรียบร้อยแล้ว เช่น สิกขาบทข้อที่ ๑ เจตนาฆ่าสัตว์ คิดเบียดเบียนสัตว์ไม่มี ความคิดที่จะไปทำร้ายเขาก็ไม่มี มีแต่ความคิดเมตตา กรุณา เห็นอกเห็นใจ หนไม่ได้ที่เห็นเขามีความทุกข์อยู่ คิดจะช่วยเหลือ หาวิธีช่วย ส่วนจะช่วยได้หรือไม่ได้ ก็มีสัมมาทิฏฐิรองรับอยู่ว่า สัตว์ทั้งหลายเป็นไปตามกรรม สิกขาบทข้ออื่นก็คล้ายกัน หรือไม่มีแม้กระทั่งความคิดที่จะไปทำสิ่งไม่ดี ไม่ต้องพูดถึงการกระทำด้านกายวาจา เลิกทำทุจริตได้ทั้งหมด **ทุจริตไม่มี ทุกข์โถมันสรุนแรง หยาบๆ ที่เกิดจากการทำทุจริต ก็ไม่มี เหตุไม่มี ผลก็ไม่มี**

ส่วนพวกปุถุชนที่ยังไม่ได้เป็นโสดาบัน ยังมีความคิดทำผิดศีลได้อยู่ ต้องมีสติในการควบคุม ไม่ให้ลวงละเมิดออกมาด้านกายวาจา ผู้ที่มีสติ ก็จะเป็นผู้มีศีลดีขึ้น แต่มันไม่หมดเจตนา จะหมดเจตนาได้ต้องฝึกองค์มรรคให้เต็มบริบูรณ์ ต้องให้มีสัมมาทิฐิ สัมมาสังกัปปะ และข้ออื่นตามลำดับ อย่างนี้ก็จะช่วยถอนเจตนาไม่ดีออกไปได้ ไม่อย่างนั้นเจตนาไม่ดีมันไม่หมด ถ้ามีสติก็จะตีระดับหนึ่ง ถึงแม้จะมีเจตนาไม่ดีเกิดขึ้น ก็รู้เท่าทัน ไม่ทำความผิด นับว่าเป็นความดีระดับหนึ่ง สามารถยับยั้งชั่งใจได้ กระแสตัณหาป้องกันได้ด้วยสติ ทำให้เราไม่ทำผิด แต่จะถอนออกได้ รื้อมันทิ้งได้ ทำให้มันสงบระงับไม่เกิดอีกได้ด้วยปัญญา ปัญญาเกิดจากการอบรม อริยมรรค นี่ก็คือคุณสมบัตินี้ชุดที่ ๑ คือเป็นผู้มีเวรทั้ง ๕ ระงับแล้ว ท่านทั้งหลายที่ได้ปฏิบัติธรรมมานานพอสมควร ลองตรวจสอบดูเวรทั้ง ๕ นี้ระงับไปบ้างไหม หรือมีเวรรอบตัวเพียบเลย บางครั้งก็มีไอ้หมอนั้นเวร ไอ้หมอนี้เวร มีเพียบเลย อย่างนี้ก็ชักไม่ค่อยได้เรื่อง ที่มีเวร เห็นพวกเวรอยู่ข้างนอกนั้น ก็เพราะมีเวรอยู่ในใจเรานี้แหละ

บางคนเห็นงูวิ่งมา โห... ไ้เวอร์มาอีกละ มันจะมากัดเรา เราต้องฆ่ามันก่อน พอมีความคิดเจตนาที่เป็นเวรอย่างนี้ วัตถุอุปกรณ์ต่างๆ ภายนอกก็จะเป็นอาวุธ ทำร้ายกันได้ ถ้าหมดเจตนาแล้ว สิ่งต่างๆ ในโลกก็จะเป็นอาวุธไม่ได้ ถ้าไม่หมดเจตนา แม้แต่ไมโครโฟนก็เป็นอาวุธได้ เอาไว้ขว้างไอ้หมอนั่นที่เราไม่ชอบชี้หน้ามัน ท่อนไม้ ก้อนหิน ก็เป็นอาวุธได้ จนกระทั่งมือไว้ดบมัน อันนี้คือเจตนาไม่หมด ถ้าเจตนาหมด การกระทำอย่างนั้นก็เป็นไปไม่ได้ คิดว่าเอามือนี้นี้ไว้ทำร้ายใคร อย่างนี้คิดไม่ออก คิดออกแต่จะช่วยใครได้บ้าง จะไหว้พระ ใช้ทำความดีอย่างนี้ เป็นต้น อันนี้คุณสมบัติชุดที่ ๑ ของพระโสดาบัน ถ้าพูดในแบบศีล เสร็จ ๕ ระวังแล้ว

คุณสมบัติชุดที่ ๒ เป็นคุณธรรมในจิต สามารถส่องลงไปในจิตแล้ว จะเห็นคุณธรรมอยู่ ๔ ประการ เป็นตัววัด เหมือนเป็นกระจกสำหรับส่องหน้า เวลาที่ต้องการดูหน้าของตัวเองว่า มีสิ่ว มีฝ้าหรือเปล่า หน้าสะอาดไหม ก็ไปส่องกระจกดู ถ้าอยากจจะรู้ว่าเป็นโสดาบันหรือยัง ก็ส่องเข้าไปในจิตนี้ คุณธรรม ๔ ประการนี้มีอยู่ในจิตใหม่ ถ้ามีก็สามารถพยากรณ์ตนด้วยตนว่าเป็นโสดาบันได้ ถ้าไม่คิดมาก เราก็มุ่งปฏิบัติอริยมรรคให้เต็มที่ เต็มเมื่อไรก็เกิดญาณ รู้ว่าอาสวะสิ้นแล้วก็จบไป บางคนกว่าจะถึงวันนั้นรู้สึกมันไกลเหลือเกิน อยากพยากรณ์ตน มีคุณธรรมพอจะเป็นพระโสดาบัน เป็นผู้ที่ไม่ตกอบายหรือยัง พระพุทธเจ้าทรงให้แวนสำหรับส่องหรือกระจกสำหรับมองดูไว้ ๔ ประการ อันนี้เป็นคุณธรรมในด้านจิต คุณธรรมในด้านจิตหรือเรียกว่าในด้านสมาธิก็ได้ มีความตั้งมั่นหยั่งลงของจิต ๔ ประการ คือ

ข้อที่ ๑ เป็นผู้ที่มีความเลื่อมใสไม่หวั่นไหวในพระพุทธเจ้าว่า เพราะเหตุ
ดังนี้ๆ พระผู้มีพระภาคพระองค์นั้น เป็นพระอรหันต์ เป็นสัมมาสัมพุทธโธ ดังนี้
เป็นต้น ตามบทสวด อิติปิ โส ภควา ผู้ที่เป็นพระโสดาบันก็จะมีเลื่อมใส
อันไม่หวั่นไหว หยั่งลงในคุณของพระพุทธเจ้า เหมือนกับมีคุณของพระพุทธเจ้า
อยู่ในใจเสมอ ไม่มีทางที่จะหลุดไปจากข้อธรรมอันนี้ได้ มีความมั่นคงอย่างนี้
ใครจะพูด มีพิธีอะไรต่อมิอะไร ก็จะไม่มัวสิ่งเหล่านั้นเป็นที่ฟัง หรือไม่หวั่นไหว
ออกไปเลย ข้อที่ ๒ เป็นผู้ที่มีความเลื่อมใส ไม่หวั่นไหวในพระธรรมว่า ธรรมะ
อันพระผู้มีพระภาคตรัสไว้ดีแล้ว เป็นต้น ตามบท สวากขาโต ภควตา ธัมโม ข้อที่ ๓
เป็นผู้ที่มีความเลื่อมใสไม่หวั่นไหวในพระสงฆ์ว่า พระสงฆ์สาวกของพระผู้มีพระภาค
เป็นผู้ปฏิบัติดีแล้ว เป็นต้น ตามบทสรรเสริญคุณพระสงฆ์

ข้อที่ ๔ คือ เป็นผู้ที่มีศีลที่พระอริยเจ้ารักใคร่ ชอบใจ อันไม่ขาด ไม่ทะลุ
ไม่ต่าง ไม่พร้อย เป็นไท วิญญูชนสรรเสริญ ไม่ถูกตักทหาทิกฐฐีมาครอบงำ และเป็นไป
เพื่อสมาธิ อันนี้ก็คือมีศีลโดยธรรมชาติ เป็นศีลที่เกิดกับจิต เหมือนตื่นตอนเช้า
ขึ้นมาปุ๊บ รู้สึกว่ามีศีลอยู่เต็มในจิต ไม่หลงลืม ไม่หายไปไหน แม้ตายแล้วจะไปเกิด
ที่ไหน ก็จะมีศีลอย่างนี้อยู่ตลอดไป ส่วนพวกปุถุชนทั่วไปมักจะหลงลืม ลืมมองดู
ตัวเองว่าตัวเองมีศีลไหม ยังเป็นคนอยู่ไหม จนกระทั่งบางคน ทำผิดพลาดหลุดจาก
ความเป็นคนแล้วยังไม่รู้ตัวเลย นี่ก็หนักมาก ส่วนพระโสดาบันตื่นขึ้นรู้สึกศีลมีอยู่
ในจิต และศีลนี้ไม่ถูกตักทหาและทิกฐฐีครอบงำ เป็นศีลที่บริสุทธิ์ ไม่ใช่เราเป็นผู้มีศีล
ไม่ใช่ศีลของเรา ตัวตนเป็นแค่สมมติ เกิดเพราะความคิดปรุงแต่งผิดๆ เท่านั้นเอง
อันนี้พระโสดาบันท่านเลิกเห็นผิด แยกความจริงและสมมติได้ พวกปุถุชนนี้แยกยังไม่
ได้ ตัวตนมาที่หลังเขาก็นึกว่า โอ้... มันมีจริงๆ มีอยู่ตั้งแต่ก่อนแล้วอย่างนี้

ความรู้สึกว่ามีตัวตน มีตัวเรานี้ ท่านทั้งหลายต้องระวังมันให้ดี มันมาทีหลัง แต่มันจะรวบอำนาจทั้งหมด ตัวเราของเรานี้มาหลังสิ่งอื่นๆ ทั้งนี้ เช่น ยุงมากัดเรา ระหว่างยุงกับเราใครมาก่อน เราถูกยุงกัด รู้สึกเราจะมาก่อน แต่ความจริงแล้วเรามาหลัง เริ่มจากมีรูปร่างนาม ชันซ์ ๕ มีธาตุ ๔ ดิน น้ำ ไฟ ลม รวมขึ้นมาจากกรรมเก่า มีวิญญาณเกิดๆ ดับๆ ต่อเนื่องอยู่ในร่างกายนี้ ยังไม่ตาย มีลมหายใจเข้าหายใจออก ทีนี้ ก็มียุงตัวหนึ่งบินมากัด กายประสาทยังดี ปากยุงมันจิ้มเข้าไปในเนื้อ เกิดวิญญาณรับรู้ เป็นกายวิญญาณ สภาวะ ๓ ประการรวมกัน เป็นผัสสะ กายประสาท มีสัมผัสจากปากยุงมาจิ้มเข้าไป เกิดวิญญาณ สภาวะ ๓ ประการรวมกัน นี้เป็นผัสสะ เมื่อมีผัสสะกระทบเข้าไป เพื่อปรับตัวให้กายพอทนได้ เนื่องจากร่างกายเป็นสิ่งไม่อาจทนสภาพเดิมได้ มันต้องปรับตัว เมื่อปรับตัวก็เกิดเป็นเวทนา เป็นอาการคัน ขึ้นมาบ้าง เป็นอาการเจ็บ อาการปวดบ้าง ความรู้สึกคัน อาการเจ็บ อาการปวด เหล่านี้เป็นเวทนา เกิดจากการปรับตัวให้ร่างกายเป็นไปได้ เหมือนเรานั่งนานๆ ทำไมต้องปรับตัวให้มันเจ็บ ก็เพื่อให้เราปรับท่าทาง เพื่อให้กายพอเป็นไปได้ ให้กายพอทนได้ เป็นธรรมชาติของกายที่มันไม่คงทน ต้องปรับสภาพอยู่เรื่อยๆ

ทำไมต้องหิวข้าว เป็นการส่งสัญญาณบอกว่า ร่างกายนี้ต้องการอาหาร มันจึงจะอยู่ได้ ไม่อย่างนั้นมันจะตายแล้ว เป็นตัวบ่งบอกเท่านั้นเอง ทำไมเกิดอาการคัน อาการเจ็บอะไรขึ้นมา ก็เป็นตัวบ่งบอกว่า แขนนี้มันต้องการจะอยู่ได้ มันจึงต้องปรับตัว เวลาทำอะไรเสียบเข้าไปข้างใน ก็เกิดปฏิกิริยาตอบสนองต่อผัสสะคือเวทนา เป็นเวทนาที่ทนลำบาก ทนได้ยาก จริงๆ ก็ทนได้เหมือนกันแหละ แต่ทนได้ยาก ผู้ที่ไม่รู้จักเวทนาตามความเป็นจริงและมีความเห็นผิดเข้าใจผิด รักตนมานาน ความโง่ก็เกิดขึ้น โมหะมาก่อน โมหะจะมาก่อนเขา ยึดขึ้นมาว่า โอ้... มีเรานั่งอยู่แล้วก็มียุ่งมากัดเรา มีความหลงว่ามีตัวตนและมีตัวตน ความรักตน ถือว่าตนถูกยุ่งกัด อย่างนี้ ตนมาที่หลังเขา เนื่องจากมีความเห็นผิด เอาเราไปไว้ข้างหน้า เห็นเป็นว่า มีเราอยู่ก่อนคนหนึ่ง ยุ่งมาที่หลัง มากัดเรา ซึ่งเป็นความเห็นผิด ถ้าไปเชื่อตัวความเห็นนี้ ก็จะเกิดการทำความกรรมขึ้นมา

ต้องมีสติไว้ กันความเห็นผิดตัวนี้ อย่าไปทำตามความคิดอันนี้ ให้มีสัมมาทิฐิ สัมมาสังกัปปะ และค่อยๆ ทำด้วยความสำรวมระมัดระวัง มีเมตตาสงสาร ช่วยเหลือสัตว์อะไรก็ว่าไป พระโสดาบันจะรู้กระบวนการนี้ทั้งหมดนะ ศีลของท่านจึงสมบูรณ์ไม่ขาด ไม่ทะลุ ไม่ต่าง ไม่พร้อย เป็นไท และเป็นไปเพื่อสมาธิ อันนี้เป็นคุณธรรมในด้านจิต ถ้าท่านไหนต้องการจะส่องดู ก็ส่องได้ ไม่รู้ส่องเข้าหรือเปล่านะตอนนี้ บางคนส่องลงไป เห็นแต่ดับไตไส้พุง ต้องส่องลงไปในจิต จิตที่มีคุณธรรมอย่างนี้ อยู่ ก็สามารถพยากรณ์ตนด้วยตนว่าเป็นโสดาบัน

คุณสมบัติชุดที่ ๓ คือคุณสมบัติในด้านปัญญา ปัญญาของพระโสดาบัน ยังไม่มากนัก เห็นความต่างระหว่างความจริงกับสมมติ เป็นผู้ที่สามารถมโนสภาวะ หรือใส่ใจปฏิบัติจนอุปบาทได้ทะลุปรุโปร่งด้วยปัญญา เห็นชัดความไม่มีตัวตนอยู่ สักทีเดียว **ตัวตนมีจริงไหม ไม่มี เกิดมาที่หลัง มากับความคิดเท่านั้นเอง** ตัวตน มีในตอนความคิดนั้นเกิดขึ้น เท่านั้นแหละ ไม่มีตัวตนจริงจางอะไร ที่มันยึดเพราะไม่รู้ ความจริงมีเท่านั้นเอง ตัวเราของเราจึงไม่มีจริง เป็นเพียงสมมติ พระโสดาบันก็จะ เข้าใจอย่างนี้

สิ่งที่จริง คือกองทุกข์ ชั้น ๕ ที่เกิดดับต่อเนื่องกันไปเป็นกระแส เห็นชัด ว่า รูปไม่มีตัวตน ไม่มีความเห็นผิด แต่ยังมีความรักรูป เมื่อรูปมันแข็งแรงก็ชอบมัน เมื่อรูปไม่แข็งแรงก็ไม่พอใจมัน กามราคะและปฏิฆะยังมีอยู่ ต้องพิจารณารูปนี้ ให้ชัดเจนยิ่งขึ้น เพื่อถอนกามราคะและปฏิฆะต่อไป ปุถุชนจะรักตัวเอง ร่างกาย แข็งแรง ก็รักตัวเอง ร่างกายไม่แข็งแรง ก็เกลียดตัวเอง พระโสดาบันรักร่างกาย แข็งแรง รักรูป ร่างกายไม่แข็งแรง ไม่พอใจรูป ต่างกันคือคนหนึ่งไปยึดรูปว่าเป็นตน พอรูปดี แข็งแรง ไม่อ้วน ก็รักตัวเองเหลือเกิน พออ้วนเป็นไง ยังรักตัวเอง อยู่เพราะกินได้เยอะ มันต่างกัน **พระโสดาบันนี้ยังมีความรักและยึดถือในชั้น ๕ ส่วนพวกปุถุชนยึดในตัวตนซึ่งไม่มีจริง ต่างกันอย่างนี้** ผู้ที่ปฏิบัติเบื้องต้นก็เพียง ให้ละความเห็นผิดในสมมติเท่านั้นเอง

รู้จักสมมติมันมีในความคิดเท่านั้นเอง รูปของเรา ความสุขของเรา ความทุกข์ของเรา สามีของเรา บริษัทของเรา มันเป็นสมมติ สัตว์บุคคลต่างๆ เขามาตามกรรม ไปตามกรรม เป็นรูปนาม ไม่เคยเปลี่ยนเป็นของเราหรือ เป็นทุกข์ เป็นขันธ ๕ นั้นแหละ จะเปลี่ยนชื่อไปที่ชื่อ เปลี่ยนไปที่รูปร่างก็ลักษณะ ก็ภพชาติ ก็เป็นรูปนาม ขันธ ๕ เป็นทุกข์เหมือนเดิมนะ แค่นี้แหละ เข้าใจแค่นี้ก็เป็นโสดาบันได้แล้ว อันนี้ก็คือละสักกายทิฏฐิ ละความเห็นผิดในอตตัตตัตตน ละความเห็นในสมมติอตตัตตัตตนไม่มีจริง เป็นสมมติเท่านั้น

ความสุขเกิดขึ้น เห็นผิดว่า ความสุขเป็นตัวเรา เราเป็นผู้สุข รักตัวเอง อยากให้ตัวเป็นสุขอย่างนี้ตลอดไป อย่างนี้เป็นแบบคนทั่วไปที่หลงอยู่ ส่วนพระโสดาบันความสุขเกิดขึ้น สุขไม่มีตัวตน เป็นสภาวะหนึ่งที่เกิดขึ้นแล้วดับไป ตัวเองเป็นสมมติเฉยๆ ความทุกข์เกิดขึ้น ความไม่ชอบเกิดขึ้น ความไม่ชอบเป็นกิเลสที่เกิดขึ้นในใจ มีแต่สภาวะต่างๆ ที่ไร้ตัวตนเกิดขึ้นแล้วดับไป มีความเห็นตรงถูกต้องว่า รูป นาม ขันธ ๕ ก็มี เป็นของจริง เป็นทุกข์ เป็นของว่างเปล่าจากความเที่ยง ว่างจากความสุข ว่างจากอตตัตตัตตน **นิพพานก็มี เป็นของจริง เป็นของว่างจากตัวตน** เป็นสภาวะอย่างนั้นแหละ ทางดำเนินที่เป็นไปเพื่อพ้นทุกข์ก็มี คืออริยมรรคมีองค์ ๘ อย่างนี้ชัดเจนแล้ว

ในคราวที่แล้ว พูดประเด็นเกี่ยวกับลักษณะของพระโศดาลัย คือผู้ที่ประกอบด้วยอริยมรรคมีองค์ ๘ ประการ และคุณสมบัติ ด้านศีล ด้านจิต และด้านปัญญา ท่านก็จะได้มีหลักการในการพิจารณา พระโศดาลัยนี้เป็นพระอริยบุคคลชั้นแรก ถ้าเรายังทำไม่ได้ไม่สูง ยังไม่บริบูรณ์เต็มที่ ก็ควรจะทำอันนี้ให้ได้ก่อน ผมจะอ่านพระสูตรหนึ่งให้ฟังเกี่ยวกับเรื่องอุบาสกท่านหนึ่ง ก็เป็นเรื่องทำนองนี้เหมือนกัน

ในสังยุตตนิกาย มหาวารวรรค **ธัมมทินนสูตร** ว่าด้วยเรื่องอุบาสกชื่อว่า ธัมมทินนะ ข้อ ๑,๐๔๙

สมัยหนึ่ง พระผู้มีพระภาคประทับอยู่ ณ ป่าอิสิปตนมฤคทายวัน เขตกรุงพาราณสี ครั้งนั้น ธัมมทินนอุบาสกพร้อมด้วยอุบาสก ๕๐๐ คน เข้าไปเฝ้าพระผู้มีพระภาคถึงที่ประทับ ถวายอภิวาทแล้วนั่ง ณ ที่สมควร ได้กราบทูลพระผู้มีพระภาคดังนี้ว่า ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ สิ่งใดจะพึงเป็นไปเพื่อประโยชน์ เพื่อความสุขแก่ข้าพระองค์ทั้งหลาย ขอพระผู้มีพระภาคโปรดโอวาท โปรดพร่ำสอน สิ่งนั้นแก่ข้าพระองค์ทั้งหลายเถิด

พระผู้มีพระภาคตรัสว่า ธัมมทินนะ เพราะเหตุนั้น ท่านทั้งหลายพึงสำเหนียกอย่างนี้ว่า พระสูตรเหล่าใดที่พระตถาคตตรัสแล้ว ลึกซึ้ง มีเนื้อความลุ่มลึก เป็นโลกุตตระ ประกอบด้วยความว่าง เราจักเข้าถึงพระสูตรเหล่านั้นตลอดกาลอยู่ ธัมมทินนะ ท่านทั้งหลายพึงสำเหนียกอย่างนี้

ธัมมทินนอุบาสิกากราบทูลว่า ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ ข้อที่ข้าพระองค์ทั้งหลายยังอยู่ครองเรือน นอนเบียดเสียดบุตร ใช้สอยผงแก่นจันทน์จาก แคว้นกาสี ทัดทรงดอกไม้ ของหอม และเครื่องลูบไล้ ยินดีทองและเงิน จะเข้าถึงพระสูตรที่พระตถาคตตรัสแล้ว ลึกซึ้ง มีเนื้อความลุ่มลึก เป็นโลกุตตระ ประกอบด้วยความว่าง ตลอดกาลอยู่นั้นมิใช่ทำได้ง่าย ขอพระผู้มีพระภาคโปรดแสดงธรรมอันยิ่งแก่ข้าพระองค์ทั้งหลายผู้ตั้งอยู่ใน ลิกขาบทั้ง ๕ เถิด

พระผู้มีพระภาคตรัสว่า ธัมมทินนนะ เพราะเหตุนี้ ท่านทั้งหลายพึงสำเหนียกอย่างนี้ว่า เราทั้งหลาย

๑. จักประกอบด้วยความเลื่อมใสอันไม่หวั่นไหวในพระพุทธเจ้าว่า แม้เพราะเหตุนี้ พระผู้มีพระภาคพระองค์นั้น เป็นพระอรหันต์ ตรัสรู้ชอบได้พระองค์เอง เพียบพร้อมด้วยวิชาและจรณะ เสด็จไปดี รู้แจ้งโลก เป็นสารถิฝีกผู้ที่ควรฝีกได้อย่างยอดเยี่ยม เป็นศาสดาของเทวดาและมนุษย์ทั้งหลาย เป็นพระพุทธเจ้า เป็นพระผู้มีพระภาค

๒. จักประกอบด้วยความเลื่อมใสไม่หวั่นไหวในพระธรรมว่า พระธรรมอันเป็นธรรมที่พระผู้มีพระภาคตรัสไว้ดีแล้ว ผู้ปฏิบัติจะพึงเห็นชัดด้วยตนเอง ไม่ประกอบด้วยกาล ควรเรียกเข้ามาดู ควรน้อมเข้ามาในตน อันวิญญูชนพึงรู้เฉพาะตน

๓. จักประกอบด้วยความเลื่อมใสไม่หวั่นไหวในพระสงฆ์ว่า พระสงฆ์สาวกของพระผู้มีพระภาคเป็นผู้ปฏิบัติดี ปฏิบัติตรง ปฏิบัติถูกทาง ปฏิบัติสมควร ได้แก่ อริยบุคคล ๔ คู่ ๘ บุคคล พระสงฆ์สาวกของพระผู้มีพระภาคนี้ เป็นผู้ควรแก่ของที่เขานำมาถวาย ควรแก่ของที่เขาดำเนินรับ ควรแก่ทักษิณา ควรแก่การทำอัญชลี เป็นนาบุญอันยอดเยี่ยมของโลก

๔. จักประกอบด้วยศีลที่พระอริยะชอบใจ ไม่ขาด ไม่ทะลุ ไม่ต่าง ไม่พร้อย เป็นไท ท่านผู้รู้สรรเสริญ ไม่ถูกทมิฬและตัณหาครอบงำ เป็นไปเพื่อสมาธิ

ธัมมทินนะ ท่านทั้งหลายพึงสำเหนียกอย่างนี้

ธัมมทินนอุบาสกกราบทูลว่า ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ องค์เครื่องบรรลุโสดา ๔ ประการใดที่พระผู้มีพระภาคทรงแสดงแล้ว ธรรมคือองค์เครื่องบรรลุโสดาเหล่านั้น มีอยู่ในข้าพระองค์ทั้งหลาย และข้าพระองค์ทั้งหลายเห็นชัดธรรมเหล่านั้น เพราะข้าพระองค์ทั้งหลาย

๑. ประกอบด้วยความเลื่อมใสอันไม่หวั่นไหวในพระพุทธเจ้าว่า แม้เพราะเหตุนี้ พระผู้มีพระภาคพระองค์นั้น เป็นพระอรหันต์ ตรัสรู้ชอบได้พระองค์เอง เพียบพร้อมด้วยวิชาและจรณะ เสด็จไปดี รู้แจ้งโลก เป็นสารถีฝึกผู้ที่ควรฝึกได้อย่างยอดเยี่ยม เป็นศาสดาของเทวดาและมนุษย์ทั้งหลาย เป็นพระพุทธเจ้า เป็นพระผู้มีพระภาค

๒. ประกอบด้วยความเลื่อมใสอันไม่หวั่นไหวในพระธรรมว่า พระธรรมอันเป็นธรรมที่พระผู้มีพระภาคตรัสไว้ดีแล้ว ผู้ปฏิบัติจะพึงเห็นชัดด้วยตนเอง ไม่ประกอบด้วยกาล ควรเรียกเข้ามาดู ควรน้อมเข้ามาในตน อภิปัญญาชนพึงรู้เฉพาะตน

๓. ประกอบด้วยความเลื่อมใสอันไม่หวั่นไหวในพระสงฆ์ว่า พระสงฆ์สาวกของพระผู้มีพระภาคเป็นผู้ปฏิบัติดี ปฏิบัติตรง ปฏิบัติถูกต้องทาง ปฏิบัติสมควร ได้แก่ อริยบุคคล ๔ คู่ ๘ บุคคล พระสงฆ์สาวกของพระผู้มีพระภาคนี้ เป็นผู้ควรแก่ของที่เขานำมาถวาย ควรแก่ของที่เขาดำเนินรับ ควรแก่ทักษิณา ควรแก่การทำอัญชลี เป็นนาบุญอันยอดเยี่ยมของโลก

๔. ประกอบด้วยศีลที่พระอริยะชอบใจ ไม่ขาด ไม่ทะลุ ไม่ต่าง ไม่พร้อย เป็นไท ท่านผู้รู้สรรเสริญ ไม่ถูกทักท้วงและตักเตือนบงำ เป็นไปเพื่อสมาธิ

พระผู้มีพระภาคตรัสว่า ธรรมทินนะ เป็นลาภของท่านทั้งหลาย ท่านทั้งหลายได้ดีแล้ว โสดาปัตติผลท่านทั้งหลายทำให้แจ้งแล้ว

ธรรมทินนสูตรที่ ๓ จบ

นี่ก็เป็นเรื่องเกี่ยวกับธรรมทินนอุบาสก พร้อมด้วยอุบาสกบริวาร ๕๐๐ คน ซึ่งท่านเป็นพระโสดาบัน เมื่อมาเฝ้าพระพุทธเจ้า ก็ขอให้พระพุทธเจ้าแสดงธรรมให้ฟัง สิ่งใดที่จะเป็นไปเพื่อประโยชน์ เพื่อความสุขแก่ข้าพระองค์ทั้งหลาย ขอพระผู้มีพระภาคโปรดโอวาท โปรดพร่ำสอนสิ่งนั้นแก่ข้าพระองค์ทั้งหลายด้วยเถิด คล้ายๆ มาขอให้พระพุทธองค์ทรงบอกให้หมด สิ่งไหนที่ดีๆ บอกให้หมดเลยที่จะเป็นไปเพื่อประโยชน์ พระพุทธเจ้าทรงบอกทั้งหมดเลยเหมือนกัน พอบอกไปก็รับไม่ไหว เหมือนธรรมะที่เราทั้งหลายฟังกันมา ฟังเรื่องอริยมรรคมีองค์ ๘ ฟังเรื่องอะไรต่อมิอะไร บางทีก็รู้สึกรับไม่ไหวเหมือนกัน

พระพุทธเจ้าตรัสว่า

อัมมทินนะ เพราะเหตุนั้น ท่านทั้งหลายพึงสำเหนียกอย่างนี้ว่า พระสูตรเหล่าใดที่พระตถาคตตรัสไว้แล้ว ลึกซึ้ง มีเนื้อความลุ่มลึก เป็นโลกุตตระ ประกอบด้วยความว่าง เราจะเข้าถึงพระสูตรเหล่านั้นตลอดกาลอยู่ อัมมทินนะ ท่านทั้งหลายพึงสำเหนียกอย่างนี้

อันนี่คือสิ่งที่จะเป็นไปเพื่อประโยชน์ เพื่อความสุข แก่คนทั้งหลายตลอดกาลนาน คือให้เป็นผู้ที่อยู่กับธรรมะชั้นโลกุตตระตลอดเวลา ธรรมใดที่พระองค์แสดงไว้ เป็นชั้นโลกุตระนะ ควรจะทำอย่างนั้นให้ได้ อยู่มาอยู่กับโลกๆ เอาแบบสูงสุด พวกเราคงเข้าใจแล้วว่า ถ้าจะดีที่สุด คือ อยู่กับธรรมะตลอด มีสติ มีปัญญาตลอด ถ้าพูดอย่างนี้ รับไหวไหมครับ พระพุทธเจ้าทรงบอกหมดเลยถึงชั้นโลกุตระ ท่านก็บอกรับไม่ไหว บอกว่า

ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ ข้อที่พระองค์ทั้งหลายยังอยู่ครองเรือนนอนเบียดเสียดบุตร ใช้สอยผงแก่นจันทร์จากแคว้นกาสิ ทัดทรงดอกไม้ของหอม และเครื่องลูบไล้ ยินดีทองและเงิน จะเข้าถึงพระสูตรที่พระตถาคตตรัสแล้ว ที่ลึกซึ้ง มีเนื้อความลุ่มลึก เป็นโลกุตตระ ประกอบด้วยความว่างตลอดกาลอยู่นั้น มิใช่ทำได้ง่าย ขอพระผู้มีพระภาคโปรดแสดงธรรมอันยิ่งแก่ข้าพระองค์ทั้งหลาย ผู้ตั้งอยู่ในสิกขาบท ๕ เกิด

คือ ลดระดับลงมา ตอนแรกสิ่งที่มีประโยชน์ทั้งหมด พระพุทธเจ้าทรงให้อยู่ในระดับโลกุตตระเลย อย่างเวลาจะกินอาหารเนี่ย ต้องมีการพิจารณาว่า ที่กินนี้ไม่ใช่เพื่อเล่น เพื่อมัวเมา เพื่อประดับตกแต่ง แต่กินเพียงเพื่อให้กายอยู่ได้เท่านั้น พอจะไหวไหมครับท่านทั้งหลาย รับประทานไม่ไหว เพราะบางที่ยังกินตามใจอยู่เลย ที่นั่งห่มเสื่อผืนนี้ไม่ได้เพื่อสวยงาม เพื่ออะไร เพื่อปกปิดร่างกายเท่านั้น ที่นอนนี้ไม่ได้เพื่อให้ตัวเองสบายนะ เพื่ออะไร เพื่อป้องกันอันตราย และจะได้หลีกเร้นภาวณา เป็นขั้นระดับโลกุตตระทั้งนั้น ผู้ที่จะทำได้อย่างนี้ ต้องเป็นพระอรหันต์จึงทำได้ นี่แหละดีที่สุดที่พระพุทธเจ้าตรัสไว้

ถ้ายังทำไม่ได้ก็มีระดับรองๆ ลงมา ถ้าเป็นระดับสูงสุด ฟังแล้ว ท่านธรรมทินนะบอกว่า ไม่ไหว ทำไม่ได้ ขอให้พระพุทธเจ้าทรงแสดงธรรมให้เจาะจงลงมา ให้พอเหมาะสมแก่พวกข้าพระองค์ที่เป็นฆราวาส มีครอบครัว ทำมาหากินอยู่ที่นี่ เป็นผู้มึศีล ๕ อยู่ที่นี่ ตอนแรกเหมือนว่าจะเอาหมด พอฟังแล้ว ก็รู้สึกสูงเกินไป รับประทานไม่ไหว

พระพุทธองค์ทรงแสดงธรรมะ ๔ ประการ ที่เป็นคุณธรรมในด้านจิต ให้เป็นผู้ที่เลื่อมใสไม่หวั่นไหวในพระพุทธเจ้า เลื่อมใสไม่หวั่นไหวในพระธรรม เลื่อมใสไม่หวั่นไหวในพระสงฆ์ และมีศีลที่พระอริยเจ้ารักใคร่ พระองค์ทรงแสดง ๔ ประการนี้ ท่านธรรมทินนะและเพื่อน ๕๐๐ คน มาเช็กดูตัวเอง โอ... ข้าพระองค์ก็มีแล้ว คุณสมบัติเหล่านี้ อันสูงๆ ระดับพระอรหันต์ รับประทานเหมือนกันนะ พอพระพุทธเจ้าทรงบอก ระดับพระโสดาบัน ก็เอาเท่านี้ก่อน ข้าพระองค์ก็มีแล้ว ท่านองนี้

พระพุทธเจ้าประทานสาธุการว่า นั่นเป็นลาภของท่านทั้งหลาย ท่านทั้งหลาย
ได้ดีแล้ว โสดาปัตติผลท่านทั้งหลายทำให้แจ้งแล้ว หมายความว่า อุบาสกทั้งหลาย
ก็ไม่ต้องตัวเองว่าเป็นโสดาบัน รู้แต่ว่ามีธรรมะ ๔ ประการอยู่ในใจ อยากจะได้คุณธรรม
สูงกวานี้ อะไรดีๆ ขอให้พระพุทธเจ้าทรงบอก พอพระพุทธเจ้าทรงบอกก็ทำไม่ได้
ขอเอาระดับฆราวาส ที่มีครอบครัววรรณะ พระพุทธเจ้าทรงลดลงมาแสดงธรรมะ
๔ ประการ

พระโสดาบันก็มีคุณธรรม คุณสมบัติ ๔ ประการ อันนี้เป็นด้านจิต คุณสมบัตินี้
ทรงแสดงบ่อย เพราะเป็นคุณธรรมที่มีอยู่ในจิตอยู่แล้ว ส่องลงไปเมื่อไรก็เห็นชัดเจน
เหมือนกับเป็นคุณธรรมประจำจิตของโสดาบันนั่นเอง ใครเป็นพระโสดาบัน ส่อง
ลงไปโน้มน้ำจิตจะต้องเห็นอย่างแน่นอน ท่านทั้งหลายก็ลองดูตัวเอง ปฏิบัติตาม
อริยมรรคมีองค์ ๘ เจริญศีล สมาธิ ปัญญา อาจจะเริ่มต้นด้วยวิธีใดวิธีหนึ่งก็ได้
ปฏิบัติไป ก็ลองสังเกตดูว่า มีคุณธรรมทั้ง ๔ ประการนี้เข้ามาในจิตไหม ซึ่งทั้ง
๔ ประการนี้ เรียกชื่อหลายอย่างด้วยกัน

ในอีกพระสูตรหนึ่งเรียกว่า **ธรรมาทาส** แปลว่า แวนส่องธรรม หรือ กระจก เอาไว้ส่องธรรม เอาไว้ตรวจดูหรือเช็กดูตัวเองได้ด้วยตนเอง ต้องใช้หลักธรรมเป็นตัวช่วยในการสังเกตมองดู ถ้าให้คนอื่นบอก ถึงแม้คนอื่นจะดูจิตของเราได้ เนื่องจากจิตเป็นของไม่เที่ยง ตอนนี้อาจจะดี ตอนอื่นอาจจะเสื่อมก็ได้ ดังนั้น สู้ดูด้วยตัวเองไม่ได้ ตัวเองเท่านั้นที่รู้ว่า ธรรม ๔ ประการนี้ มีอยู่ตลอดเลยไม่เสื่อม ถ้าคนอื่นมาดูให้ อ้อ... ตอนนี้คุณมี วันต่อมาไม่มี จะทำอย่างไร มันเป็นของไม่เที่ยง ถ้าเป็นพระโสดาบันแล้วจะมีคุณธรรมทั้ง ๔ เหล่านี้ตลอด คนอื่นเขาไม่ได้อยู่กับเราตลอด เรานี้อยู่กับตัวเองตลอด ตัวเองมีธรรมะเหล่านี้ตลอด ตั้งแต่วันนั้นมาเรื่อยๆ จนถึงวันนี้ ไม่เสื่อมเลย อันนี้ก็สามารถพยากรณ์ตนเองได้ว่า เป็นพระโสดาบันอย่างนี้เป็นต้น

คุณธรรม ๔ ประการอันนี้ พระพุทธเจ้าจึงทรงเรียกว่าแวนส่องธรรม หรือ ธรรมาทาส ธรรมะ + อาทาสะ อาทาสะ นี้แปลว่า แวน หรือ กระจก มีพระสูตรหนึ่งกล่าวถึงเรื่องนี้เอาไว้ เนื่องจากมีพระอริยสาวกสิ้นชีวิตเยอะ ถ้าจะให้พระพุทธองค์ทรงพยากรณ์ให้ว่า ท่านนั้นๆ สิ้นชีวิตแล้วไปเกิดที่ไหน สัมปรายภพของท่านเป็นอย่างไร ก็จะเป็นการลำบากพระวรกายของพระพุทธเจ้า เพราะคนสิ้นชีวิตมีอยู่เป็นประจำ ไม่ได้ขาด พระพุทธเจ้านี้ทรงพยากรณ์ เพื่อประโยชน์คือให้เกิดความปลาบปลื้มแก่พระสาวกองค์อื่นๆ และบุคคลอื่นๆ ในภายหลังว่า ธรรมวินัยที่พระพุทธเจ้าทรงประกาศเอาไว้ ปฏิบัติประพฤติดำเนินแล้ว ไม่เป็นหมัน มีคนตรัสรู้จริงๆ อย่างนี้

ในตติยคัมภีร์ **กาวสสุต** ข้อ ๑,๐๐๖ มีว่า

ท่านพระอานนท์นั้น ณ ที่สมควรแล้ว ได้ทูลถามพระผู้มีพระภาค
ดังนี้ว่า ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ กกุฏอุบาสกในหมู่บ้านญาคิยะถึงแก่กรรม
แล้ว คดีของเขาเป็นอย่างไร อภิสัมปรายภพเป็นอย่างไร

กพิภอุบาสกในหมู่บ้านญาคิยะ นิกตอุบาสกในหมู่บ้านญาคิยะ
กภูิสสหอุบาสกในหมู่บ้านญาคิยะ ตุภุญอุบาสกในหมู่บ้านญาคิยะ
สันตตุภุญอุบาสกในหมู่บ้านญาคิยะ ภัททอุบาสกในหมู่บ้านญาคิยะ
สุภัททอุบาสกในหมู่บ้านญาคิยะถึงแก่กรรมแล้ว คดีของเขาเป็นอย่างไร
อภิสัมปรายภพเป็นอย่างไร

พระผู้มีพระภาคตรัสตอบว่า อานนท์ กกุฏอุบาสกถึงแก่กรรม
แล้วไปเกิดเป็น โอปปาติกะ เพราะโอรัมภาคิยสังโยชน์ ๕ ประการสิ้นไป
ปรินิพพานในภพนั้น ไม่หวนกลับมาจากโลกนั้นอีก

กพิภอุบาสก นิกตอุบาสก กภูิสสหอุบาสก ตุภุญอุบาสก สันตตุภุญ
อุบาสก ภัททอุบาสก สุภัททอุบาสกถึงแก่กรรมแล้ว ไปเกิดเป็นโอปปาติกะ
เพราะโอรัมภาคิยสังโยชน์ ๕ ประการสิ้นไป ปรินิพพานในภพนั้น ไม่หวน
กลับมาจากโลกนั้นอีก

อานนท์ อุบาสกกว่า ๕๐ คน ในหมู่บ้านญาคิยะถึงแก่กรรมแล้ว
ไปเกิดเป็นโอปปาติกะ เพราะโอรัมภาคิยสังโยชน์ ๕ ประการสิ้นไป
ปรินิพพานในภพนั้น ไม่หวนกลับมาจากโลกนั้นอีก

อุบาสกกว่า ๙๐ คน ในหมู่บ้านญาคิยะถึงแก่กรรมแล้ว ได้เป็น
สกทาคามี เพราะสังโยชน์ ๓ ประการสิ้นไป และบรรเทาราคะ โทสะ
โมหะ ให้เบาบางได้ กลับมาสู่อีกเพียงครั้งเดียว จะทำที่สุดแห่งทุกข์
ได้

อุบาสกกว่า ๕๐๐-๖๐๐ คน ในหมู่บ้านญาติกะถึงแก่กรรมแล้ว ได้เป็นโสดาบัน เพราะสังโยชน์ ๓ ประการสิ้นไป ไม่มีทางตกต่ำ มีความแน่นอนที่จะสำเร็จสัมโพธิในวันข้างหน้า

อาณนท์ ไม่น่าอัศจรรย์เลยที่บุคคลเกิดเป็นมนุษย์แล้วตายไป หากเมื่อบุคคลนั้นตายไป เธอทั้งหลายจักเข้ามาสอบถามเรื่องนี้กับเรา ก็จะเป็นความลำบากแก่ตถาคต เพราะเหตุนี้ เราจักแสดงธรรมบรรยายชื่อธรรมาทาสคือเว่นสองธรรม ที่อริยสาวกผู้ประกอบแล้ว เมื่อหวังก็พึงพยากรณ์ตนเองได้ว่า เรามีนรกสิ้นแล้ว มีกำเนิดสัตว์ดิรัจฉานสิ้นแล้ว มีภูมิแห่งเปรตสิ้นแล้ว มีอบาย ทุกคติ และวินิบาตสิ้นแล้ว เราเป็นโสดาบัน ไม่มีทางตกต่ำ มีความแน่นอนที่จะสำเร็จสัมโพธิในวันข้างหน้า

ธรรมบรรยายชื่อธรรมาทาส ที่อริยสาวกผู้ประกอบแล้ว เมื่อหวังก็พึงพยากรณ์ตนเองได้ว่า เรามีนรกสิ้นแล้ว มีกำเนิดสัตว์ดิรัจฉานสิ้นแล้ว มีภูมิแห่งเปรตสิ้นแล้ว มีอบาย ทุกคติ และวินิบาตสิ้นแล้ว เราเป็นโสดาบัน ไม่มีทางตกต่ำ มีความแน่นอนที่จะสำเร็จสัมโพธิในวันข้างหน้า เป็นอย่างไร

คือ อริยสาวกในธรรมวินัยนี้

๑. ประกอบด้วยความเลื่อมใสอันไม่หวั่นไหวในพระพุทธเจ้าว่า แม้เพราะเหตุนี้ พระผู้มีพระภาคพระองค์นั้น เป็นพระอรหันต์ ตรัสรู้ชอบได้โดยพระองค์เอง เพียบพร้อมด้วยวิชาและจรณะ เสด็จไปดี รู้แจ้งโลก เป็นสารถีฝึกผู้ที่ควรฝึกได้อย่างยอดเยี่ยม เป็นศาสดาของเทวดาและมนุษย์ทั้งหลาย เป็นพระพุทธเจ้า เป็นพระผู้มีพระภาค

๒. ประกอบด้วยความเลื่อมใสอันไม่หวั่นไหวในพระธรรมว่า พระธรรมอันเป็นธรรมที่พระผู้มีพระภาคตรัสไว้ดีแล้ว ผู้ปฏิบัติจะพึงเห็นชัดด้วยตนเอง ไม่ประกอบด้วยกาล ควรเรียกเข้ามาดู ควรน้อมเข้ามาในตน อันวินิยชนพึงรู้เฉพาะตน

๓. ประกอบด้วยความเลื่อมใสอันไม่หวั่นไหวในพระสงฆ์ว่า พระสงฆ์สาวกของพระผู้มีพระภาคเป็นผู้ปฏิบัติดี ปฏิบัติตรง ปฏิบัติถูกทาง ปฏิบัติสมควร ได้แก่ อริยบุคคล ๔ คู่ ๘ บุคคล พระสงฆ์สาวกของพระผู้มีพระภาคนี้ เป็นผู้ควรแก่ของที่เขานำมาถวาย ควรแก่ของที่เขาด້อนรับ ควรแก่ทักษิณา ควรแก่การทำอัญชลี เป็นนาบุญอันยอดเยี่ยมของโลก

๔. ประกอบด้วยศีลที่พระอริยะชอบใจ ไม่ขาด ไม่ทะลุ ไม่ต่าง ไม่พร้อย เป็นไท ท่านผู้รู้สรรเสริญ ไม่ถูกทักขณิและตณหาครอบงำ เป็นไปเพื่อสมาธิ

อาณนที นี้แล คือ ธรรมบรรยายชื่อธรรมาทาส ที่อริยสาวก ผู้ประกอบแล้ว เมื่อหวังก็พึงพยากรณ์ตนเองได้ว่า เรามีนรกสิ้นแล้ว มีกำเนิดสัตว์ดิรัจฉานสิ้นแล้ว มีภูมิแห่งเปรตสิ้นแล้ว มีอบาย ทุกคติ และ วินิบาตสิ้นแล้ว เราเป็นโสดาบัน ไม่มีทางตกต่ำ มีความแน่นอนที่จะสำเร็จ สัมโพธิ์ในวันข้างหน้า

ตติยคิณฺชกา วสฺถสฺสฺตรที ๑๐ จป

นี่ก็เป็นพระสูตรที่กล่าวถึง ธรรมบรรยาย ที่ชื่อว่า ธรรมาทาส หรือว่า แวนส่องธรรม ก็เนื่องจากเหตุการณ์ที่ว่า ในสมัยพระพุทธกาลนั้นมีหมู่บ้านหนึ่ง คนตายกันมาก ตายจนเกือบหมดหมู่บ้านเลย ในยุคเก่านี้นี้ ทุกท่านคงทราบว่าการแพทย์ต่างๆ ไม่ค่อยเจริญ แค่อหิวตักโรคหรือว่าโรคระบาดโรคใดโรคหนึ่งมา คนตายเพียบเลยอย่างนี้ ในบรรดาคนตายที่หมู่บ้านญาติกันนั้น มีคนที่ท่านพระอานนท์รู้จักอยู่หลายคน ท่านพระอานนท์ก็เลยมาทูลถามว่า คนนี้ คนนี้ คนนี้ ตายแล้วไปไหน พระพุทธเจ้าก็ทรงพยากรณ์ให้ ซึ่งชื่อที่ท่านพระอานนท์ถามมา คงเป็นผู้หลักผู้ใหญ่ในบ้านนั้น เป็นฆราวาสนะ พระพุทธเจ้าทรงพยากรณ์และตรัสเพิ่มเติมว่า อุบาสกกว่า ๕๐ คน ในหมู่บ้านญาติกันนั้น เป็นพระอนาคามี กว่า ๙๐ คน เป็นพระสกทาคามี อีก ๕๐๐ ถึง ๖๐๐ คน เป็นพระโสดาบัน

พระพุทธองค์ตรัสว่า อานนท์ ไม่น่าอัศจรรย์เลยที่บุคคลเกิดเป็นมนุษย์แล้ว ตายไป คือเป็นเรื่องธรรมดา คนเกิดและคนตายนี้ ไม่ใช่เรื่องน่าอัศจรรย์ แม้พระอริยเจ้าก็ตายเหมือนกัน เป็นโรคระบาดติดต่อก็ตาย ไม่น่าอัศจรรย์อะไร เมื่อบุคคลเหล่านั้นตาย พวกเขาจะมาถามว่า ท่านนี่ๆ ไปเกิดที่ไหน อะไรอย่างนี้ ตถาคตก็จะเหนื่อย เพราะว่าคนอื่นพยากรณ์ไม่ได้ ถ้าเป็นพระอรหันต์แล้วจะมีญาณหยั่งรู้ขึ้นมาว่า ซาติสิ้นแล้ว อยู่จบพรหมจรรย์แล้ว บัดนี้ไม่มีภพใหม่อีกต่อไป พระอริยบุคคลอื่นๆ ต้องใช้หลักธรรมเป็นตัววัดเอา กิเลสชนิดนี้ๆ หมดไปแล้ว คุณธรรมนี้ๆ เกิดขึ้น อันนี้ต้องสังเกตเอานะครับ ผู้ที่พยากรณ์ได้คือพระพุทธเจ้า ถ้ามาทูลถามอยู่เรื่อง พระองค์ก็จะลำบากเหน็ดเหนื่อย พระองค์เลยทรงแสดงธรรมาทาส เป็นหลักธรรมเอาไว้ส่องดูในจิต ส่องดูในจิตนี้ง่าย เพราะจิตมันอยู่กับเราตลอดเวลาอยู่แล้ว ถ้าเรามีคุณสมบัติอย่างนี้อยู่ตลอด ก็เรียกว่าเป็นพระโสดาบัน อย่างนี้นะครับ

ธรรมบรรยายจึงชื่อว่าธรรมาทาส ทำให้ผู้ประกอบด้วยธรรมนี้แล้ว พยากรณ์ตนเองได้ บอกตัวเองได้ เรามีนรกสิ้นแล้ว มีกำเนิดสัตว์เดรัจฉานสิ้นแล้ว มีภูมิแห่งเปรตสิ้นแล้ว มีอบายทุกติและวินิบาตสิ้นแล้ว เราเป็นโสดาบัน ไม่มีทาง ตกต่ำ มีความแน่นอนที่จะสำเร็จสัมโพธิ ได้บรรลุธรรมสูงขึ้นไปจนเป็นพระอรหันต์ ในวันข้างหน้า ไม่ต้องกลัวอีกต่อไปแล้วนะ คือ คุณธรรม ๔ ประการในด้านจิต ที่ว่าไปแล้วนั้นแหละ ในด้านจิตนี้ที่ทรงแสดงบ่อย เนื่องจากจิตนี้ไปกับเราตลอด นั้นเอง นี่ก็พูดประเด็นที่ ๑ คือ ลักษณะและคุณสมบัติของพระโสดาบัน คงพอสมควร จะจบได้ ถ้าอ่านในพระสูตรอื่นๆ ก็มีอีก แต่เนื้อหาที่คล้ายๆ กัน ตอนนี่ ยกมาพอสมควร ให้ท่านพอรู้จักพระโสดาบันนี่คือใคร มีคุณสมบัติอย่างไร เป็นพื้นฐานก่อน เต็มรายละเอียดเพิ่มเติม จะมีอยู่ในพระสูตรอื่นๆ เมื่ออ่านถึงพระสูตรนั้นๆ แล้ว จะอธิบายเพิ่มเติมต่อไป

๒. คุณประโยชน์และอานิสงส์ของความเป็นโสดาบัน

ต่อไป จะกล่าวถึงประเด็นที่ ๒ คือ คุณประโยชน์และอานิสงส์ของความเป็นพระโสดาบัน ความเป็นพระโสดาบันนี้มีคุณประโยชน์และอานิสงส์มากมาย เยอะแยะเหลือเกิน ที่ได้แสดงมาตามธรรมาทาส หรือตามคุณสมบัติที่ผ่านมา ท่านทั้งหลายก็คงมองเห็นอานิสงส์พอสมควรระดับหนึ่งแล้ว คือ **ทำให้เป็นผู้มีนรกสิ้นแล้ว** นี่ก็เป็นอานิสงส์ใหญ่มหาศาลแล้ว บางคนนี่กลัวจะตกนรกจนขนหัวลุกอยู่ เพราะว่าทำบาปทำกรรมตอนเด็กๆ ตอนไม่รู้ธรรมะ ไม่ได้เรียนธรรมะ ทำบาปมาเพียบเหมือนกัน และไม่ใช่ว่าเฉพาะชาตินี้ละ ชาติเก่าอีก ขนาดชาตินี้มาเกิดเมืองไทยเป็นเมืองพุทธศาสนา นับถือพระพุทธศาสนา มีโอกาสเข้าวัดเข้าวาบ้าง ยังทำเลวกันขนาดนี้ละ ถ้าเกิดเมืองอื่นไม่รู้จะทำมากขนาดไหน ไม่สามารถบอกได้

ตอนที่ยังไม่ได้เรียนธรรมะ ยังไม่รู้เรื่อง ก็ทำชั่วมาเยอะ จึงมีเหตุให้ต้อง ตกอบายตามกรรมที่ตนทำนั้นแหละ อานิสงส์ของความเป็นพระโสดาบัน ทำให้ มีนรกสิ้นไปแล้ว นี่ก็นับว่าเป็นอานิสงส์ที่ยิ่งใหญ่ ยังมีอานิสงส์อื่นๆ มีกำเนิดสัตว์ เดรัจฉานสิ้นแล้ว มีภูมิแห่งเปรตสิ้นแล้ว มีอบายทุกคติวินิบาตสิ้นแล้ว ไม่มีทางตกต่ำ เป็นผู้แน่นอน จะบรรลुเป็นพระอรหันต์ภายในนี้ ก็เป็นอานิสงส์ที่ไม่อาจจะ นับค่าได้

๒.๑ เป็นการได้ที่เหนือกว่าพระเจ้าจักรพรรดิ

จะอ่านพระสูตรบางพระสูตรให้ฟัง ขยายความคุณประโยชน์และอานิสงส์ ตามที่พระพุทธเจ้าทรงแสดงเอาไว้

ในสังยุตตนิกาย มหาวารวรรค **จักกวัตติราชสูตร** ข้อ ๙๙๗

เรื่องเกิดขึ้นที่กรุงสาวัตถี

ณ ที่นั้นแล พระผู้มีพระภาคได้ตรัสเรื่องนี้ว่า ภิกษุทั้งหลาย พระเจ้า จักรพรรดิทรงครองราชย์เป็นอิสสระธิบดีแห่งทวีปทั้ง ๔ หลังจากเสด็จ สวรรคตแล้วจะไปเกิดในสุคติโลกสวรรค์ เข้าถึงความเป็นผู้อยู่ร่วมกับ เหล่าเทพชั้นดาวดึงส์ ท้าวเธอทรงแวดล้อมด้วยหมู่นางอัปสร เพียบพร้อม บำเรอตนด้วยกามคุณ ๕ ประการที่เป็นทิพย์ สรรพาทย์ในสวน นั้นวัน ที่ภพดาวดึงส์นั้น ท้าวเธอไม่ทรงประกอบด้วยธรรม ๔ ประการ แม้ก็จริง ถึงอย่างนั้น ก็ไม่ทรงพ้นจากนรก ไม่ทรงพ้นจากกำเนิด สัตว์ดิรัจฉาน ไม่ทรงพ้นจากภูมิแห่งเปรต และไม่ทรงพ้นจากอบาย ทุกคติ

และวินิบาตไปได้

ภิกษุทั้งหลาย อริยสาวกเลี้ยงอัตภาพด้วยอาหาร ที่แสวงหามาได้ด้วยลำแข้ง นุ่งห่มผ้าที่เสร้างหมอง เธอประกอบด้วยธรรม ๔ ประการ แม้ก็จริง ถึงอย่างนั้น ก็พ้นจากนรก พ้นจากกำเนิดสัตว์ดิรัจฉาน พ้นจากภูมิแห่งเปรต และพ้นจากอบาย ทุกคติ และวินิบาตไปได้

ธรรม ๔ ประการ อะไรบ้าง

คือ อริยสาวกในธรรมวินัยนี้

๑. ประกอบด้วยความเลื่อมใสอันไม่หวั่นไหวในพระพุทธเจ้าว่า แม้เพราะเหตุนี้ พระผู้มีพระภาคพระองค์นั้นเป็นพระอรหันต์ ตรัสรู้ด้วยพระองค์เองโดยชอบ เพียบพร้อมด้วยวิชาและจรณะ เสด็จไปดี รู้แจ้งโลก เป็นสารถีฝึกผู้ที่ควรฝึกได้อย่างยอดเยี่ยม เป็นศาสดาของเทวดาและมนุษย์ทั้งหลาย เป็นพระพุทธเจ้า เป็นพระผู้มีพระภาค

๒. ประกอบด้วยความเลื่อมใสอันไม่หวั่นไหวในพระธรรมว่า พระธรรมเป็นธรรมที่พระผู้มีพระภาคตรัสไว้ดีแล้ว ผู้ปฏิบัติจะพึงเห็นชัดด้วยตนเอง ไม่ประกอบด้วยกาล ควรเรียกให้มาดู ควรน้อมเข้ามาในตน อันทวิญญูชนพึงรู้เฉพาะตน

๓. ประกอบด้วยความเลื่อมใสอันไม่หวั่นไหวในพระสงฆ์ว่า พระสงฆ์สาวกของพระผู้มีพระภาค เป็นผู้ปฏิบัติดี ปฏิบัติตรง ปฏิบัติถูกทาง ปฏิบัติสมควร ได้แก่ อริยบุคคล ๔ คู่ คือ ๘ บุคคล พระสงฆ์สาวกของพระผู้มีพระภาคนี้ เป็นผู้ควรแก่ของที่เขานำมาถวาย ควรแก่ของต้อนรับ ควรแก่ทักษิณา ควรแก่การทำอัญชลี เป็นนาบุญอันยอดเยี่ยมของโลก

๔. ประกอบด้วยศีลที่พระอริยะชอบใจ ที่ไม่ขาด ไม่ทะลุ ไม่ต่าง ไม่พร้อย เป็นไท ท่านผู้รู้สรรเสริญ ไม่ถูกค้นหาและทมิฎฐิครอบงำ เป็นไปเพื่อสมาธิ

อริยสาวกผู้ประกอบด้วยธรรม ๔ ประการนี้แล

ภิกษุทั้งหลาย การได้ครองทวีปทั้ง ๔ กับการได้ธรรม ๔ ประการ การครองทวีปทั้ง ๔ ยังไม่ถึงเศษหนึ่งส่วนสิบหกแห่งการได้ธรรม ๔ ประการเลย

จักกวัตติราชสูตรที่ ๑ จบ

อันนี้ สำหรับพวกเราทั้งหลายที่นิยมการครอบครองวัตถุสิ่งของ อันโน้น อันนี้ มีของสะสมอะไรเยอะแยะไปหมด ฟังแล้วก็จะได้เข้าใจความยิ่งใหญ่ของความเป็นพระโสดาบัน ไม่ใช่เอาพวกเรามาเปรียบเทียบ เพราะพวกเราครอบครองได้แต่ของเล็กๆ น้อยๆ ครอบครองกันก็อกๆ แก๊กๆ ไม่ได้เต็มโลก ไม่ได้เต็มประเทศ ด้วยเข้าไป ยกท่านผู้หนึ่งที่สามารถครอบครองได้ทั้งโลก ไม่ใช่แค่โลกชมพูทวีป ครองทวีปอื่นด้วย ครองทั้งโลกมนุษย์เรา คือพระเจ้าจักรพรรดิ ในยุคที่มีพระเจ้าจักรพรรดิ จะมีพระราชาก็เป็นผู้ใหญ่อยู่องค์เดียว สมมติโลกเท่ากับเมืองไทยเรา พระเจ้าอยู่หัวอย่างนี้ พระองค์ก็ครองทั้งประเทศนะ ทุกส่วนในนั้นก็พระองค์มีอำนาจหมด ถ้าเป็นพระเจ้าจักรพรรดิก็มีอำนาจทั่วโลก ทรัพย์สินของมีค่า ทรัพยากรต่างๆ ทั้งอะไรมีอะไร ทุกสิ่งทั้งหมดในโลก ก็มีอำนาจครอบครองทั้งหมด พูดสรุปง่าย ๆ คือ พระองค์เป็นเจ้าของหมดนั่นแหละ

พระพุทธองค์ได้ทรงกล่าวถึง พระเจ้าจักรพรรดินี้แหละว่า พระเจ้าจักรพรรดินี้ทรงครองราชย์เป็นอิสราธิบดีแห่งทวีปทั้ง ๔ ทวีปที่เราอยู่นี้ คือ ชมพูทวีป แล้วก็ยังมีอีก ๓ ทวีป ปุพพิเทหทวีป อมรโคยานทวีป และอุตตรกุรทวีป ถ้าอยากเห็นทวีปอื่นๆ ก็ทำสมาธิให้ได้ภิญญาแล้วไปดูเอานะ ถ้าไม่ได้ทำสมาธิก็ต้องเชื่อเอา ถ้าอย่างพวกเราที่มีศรัทธาในคำสอนของพระพุทธเจ้านั้นก็ไม่ยาก เรื่องมนุษย์ต่างดาวก็ดี โลกอื่นก็ดี มิติอื่นก็ได้ พระพุทธเจ้าตรัสไว้หมดแล้ว พระองค์ไม่ได้ตรัสละเอียดนัก เนื่องจากว่า ตรัสบอกไปพวกเราก็ไม่เห็นอยู่ดีนั่นแหละ เดียวก็ไปคิดฟุ้งซ่านอย่างนั้นอย่างนี้เกินไป ที่พระองค์ทรงเน้นมากคือเรื่องอริยสัจ เรื่องอริยมรรคมีองค์ ๘ เพราะมีประโยชน์มากกว่า มีตรัสไว้บ้างเรื่องจุดกำเนิดของโลกอย่างนั้นอย่างนี้ โลกจะแตกทำลายเพราะอะไร แตกตอนไหน มีตรัสเหมือนกัน แต่ว่าไม่ตรัสละเอียดนัก เนื่องจากไม่มีประโยชน์ คนทั่วไปไม่อาจจะเห็นได้ มีเฉพาะคนพิเศษบางคนที่รู้ที่เห็นนะ

แต่การรู้เห็นของคนทั่วไปก็เชื่อถือไม่ได้ เพราะว่าคนโดยทั่วไปเห็นบางแง่ บางมุม เช่น บางพวกนั่งสมาธิไปเห็นเทวดา ก็ไม่รู้ไปเห็นส่วนไหนของเทวดา เอามาบอกเรา ไม่รู้บอกเต็มทีหรือเปล่า เหมือนกับส่องมาดูโลก เห็นห้องที่พวกเรา กำลังนั่งอยู่นี้พอดี ก็นึกว่าโลกนี้เหมือนห้องนี้ ไปพูดว่าโลกคือห้องนี้ อย่างนี้ก็อาจ จะผิดได้ ดังนั้น ความรู้ของคนอื่นที่ไม่ใช่พระพุทธเจ้า ผู้ที่ไม่ใช่สัตบุรุษ ไม่อาจจะ เชื่อถือได้ เขาก็รู้เหมือนกัน แต่รู้บางแง่บางมุม รู้บางส่วน พอรู้ไม่ครบถ้วน บางที ก็อาจได้ข้อสรุปที่ผิดพลาด และโดยทั่วไปก็เป็นอย่างนั้น เพราะคนโดยทั่วไป พากันยึดถือตัวตน มีความเห็นผิด ไม่ว่าจะไปเห็นอะไรมา ก็ถือเอามาผิดทั้งนั้น คนที่ระลึกชาติได้ พอระลึกเห็นเราเคยเกิดเป็นอย่างนั้นอย่างนี้ จนกระทั่งเกิดใหม่ แล้ว คนนั้นเป็นพ่อเรา คนนี้เป็นแม่เรา เป็นตัวเราไปเวียนว่ายตายเกิดที่นั่นที่นี้ นี่มันก็ผิดไปไกลมาก เพราะว่าขนาดตัวเรายังไม่มีจริงเลย พ่อแม่คนปัจจุบันนี้ ก็ไม่ใช่ของเราเลย และของเก่าจะเป็นของเราไหม

นี่ขนาดระลึกชาติได้ เห็นด้วยญาณพิเศษ เหนือกว่าสายตาคนทั่วไป ก็ยัง เข้าใจผิดอยู่เลย เพี้ยนอยู่ ถ้าเราเชื่อพระพุทธเจ้า เรื่องเกี่ยวกับโลกนี้ โลกหน้า โลกนี้ โลกอื่น เทวดาอยู่ตรงไหน นรกอยู่ตรงไหน อะไรอย่างนี้ คงจะไม่คิดมากนัก เนื่องจากว่าในโลกมันเป็นวงกลม จำนวนมิติก็นับไม่ถ้วน ทำนองนี้นะ ไหนๆ โลกมันก็หมุนอยู่แล้ว เราก็ดำเนินมรรคไว้ก็แล้วกัน ถ้าไปตามโลกเดียวจะหวั้ม ไปตามเขา หมุนไป หมุนมา ไม่จบไม่สิ้นสักที ออกไม่ได้

ดังนั้น การเชื่อพระพุทธเจ้า มีศรัทธาในปัญญาตรัสรู้ของพระพุทธเจ้า จึงเป็นคุณธรรมพื้นฐานสำหรับผู้ที่ เป็นอุบาสกอุบาสิกาที่ดี จะได้ใช้ชีวิตโดย ถูกต้อง มุ่งไปในเรื่องของกรรมและผลของกรรม ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว ไม่มุ่งมงคล ตื่นข่าวต่างๆ เพราะถ้ามุ่งพิธีกรรมมงคลต่างๆ ก็มุ่งแต่เรื่องทำเพื่อตัวตน ทำเพื่อ ของตน ให้ตนได้รับผลประโยชน์อย่างนั้นอย่างนี้ อันนั้นก็ เป็นสัจพตปรามาสา อย่างนี้นะครับ

ในพระสูตรนี้ ได้กล่าวถึงพระเจ้าจักรพรรดิที่ครองทวีปทั้ง ๔ พระเจ้า จักรพรรดิที่ครองทวีปทั้ง ๔ ได้นี้ ก็เพราะว่าพระองค์เป็นคนทรงธรรม มีธรรมะ คือ มีกุศลกรรมบถทั้ง ๑๐ เป็นฐาน เป็นธรรมที่ทำให้เป็นคนที่มีสมบูรณ์ พวกเราเกิดมา เป็นคนต้องมีพื้นฐานความเป็นคน คือศีล ๕ รักษาความเป็นคนไว้ ทำให้ไม่หลุดจาก ความเป็นคน ไม่หล่นหลุดจากความเป็นคนนั่นเอง จะเป็นคนที่สมบูรณ์ก็ต้องมี กุศลกรรมบถ ๑๐ พระราชาพระเจ้าจักรพรรดินี้ มีกุศลกรรมบถ ๑๐ เต็มสมบูรณ์ และมีคุณธรรมอันอื่นหลากหลาย มีทศพิธราชธรรม เป็นต้น ทำให้เป็นพระราชา ผู้ทรงธรรม ในเมื่อมีธรรมะอย่างนี้ก็ไม่ต้องห่วง คือว่า พอสิ้นพระชนม์แล้ว เนื่องจาก เป็นคนดี มีธรรมะ ก็จะไปเกิดบนสุคติโลกสวรรค์ เป็นเทวดาชั้นดาวดึงส์ เป็นเทวดา ชั้นดาวดึงส์ก็มีอายุจำกัดอีกแหละ ถึงแม้จะมีความสุข อยู่ที่นั่นสำราญพระทัย เล่นอยู่สวนนั้นทวนที่ภพดาวดึงส์นั้น เดี่ยวสักหน่อยก็หมดอายุ พอหมดอายุก็หล่น ลงมาได้อีกนะ

ถึงแม้จะเกิดสุคติโลกสวรรค์แต่ก็ไม่พ้นจากนรก ไม่พ้นจากกำเนิดเดรัจฉาน ไม่พ้นจากภูมิแห่งเปรต ไม่พ้นจากอบายทุกคติวินิบาตนรก คำว่า ไม่พ้น ไม่ใช่ว่าจะไปเกิดนะ หมายถึง อาจจะไปได้ ถ้าพลาดก็ไปเกิดได้ และด้วยความไม่แน่นอน อยู่หลายๆชาติเข้า ก็พลาดเรื่อยทีเดียว แม้คนดีระดับเป็นพระโพธิสัตว์ก็ยังไม่พ้น อดบายในบางชาติ มันจึงอันตราย เหมือนพวกเราที่อยู่ที่นี่ ไม่เป็นพระโสดาบัน ก็ยังไม่พ้น ไม่รู้เมื่อไร อาจจะถูกอดบายได้ พยายามจะหนีไป เหมือนนั่งเครื่องบินหนี พอถึงวันดีคืนดีน้ำมันหมด มันก็หล่นอีกแหละ อย่างนี้เรียกว่ายังไม่พ้น วิธีดูง่ายๆว่าเราพ้นหรือไม่พ้นก็ดูตามเจตนาของเราดีแหละ ที่ตอกอบายกัน เพราะเหตุคือทุกจริตทั้ง ๑๐ ถ้าจิตใจมันพ้นจากทุกจริตทั้ง ๑๐ ไม่ทำทุกจริต ก็พ้นจากอบาย หากห่างไปจากทุกจริต ก็ห่างอบาย ไม่คิดจะทำ ไม่มีแม้แต่ในความคิดอันนี้ก็พ้นไป ถ้าไม่พ้นก็คือพอมีความคิดไม่ดีเกิดขึ้น ก็จะทำตามมันอยู่เรื่อย เรียกว่าไม่พ้น

เราทั้งหลายจึงพยายามฝึกให้พ้น จะพ้นชั่วครั้งชั่วคราวก็ไม่เป็นไร มีสติสัมปชัญญะให้ดี มีสมาธิ มีกำลังจิต จะช่วยให้พ้นได้เหมือนกัน แต่พ้นชั่วคราว ถ้าจะพ้นเด็ดขาดต้องอริยมรรค ท่านทั้งหลายก็อย่าลืมทำกัน สำรวจตัวเองให้ดีๆ ว่า มันพ้นบ้างหรือยัง ต้องให้มันพ้นนะ

พระเจ้าจักรพรรดิแม่ครองทวีปทั้ง ๔ ก็ไม่พ้นจากนรก ไม่พ้นจากกำเนิด เสร็จฉาน ไม่พ้นจากภูมิแห่งเปรต ไม่พ้นจากอบายทุกคติวินิบาตไปได้ อันนี้เป็นฝ่าย พระเจ้าจักรพรรดิครองโลกทั้งหมดเลย มีทุกอย่าง พวกเรานี้คงไม่ต้องเทียบหรอก มีไม่กี่อย่างเอง บางคนมีแค่นี้ก็จะแย่มากแล้ว ถ้าเป็นพระเจ้าจักรพรรดิคงหนักกว่านี้ ขนาดนั้นเราคงรับไม่ไหว เพราะตัวเองบุญน้อย คุณธรรมน้อย จะไปรับของใหญ่ๆ ก็เกินกำลัง คนโดยทั่วไปไม่คิดอย่างนี้ คิดว่าถ้าได้เยอะๆ จะดี อะไรต่อมิอะไร มีอำนาจ จะได้มีอิสระในการที่จะทำอะไรได้ตามใจชอบ จะเอาอะไรก็ได้ในโลกนี้ ก็คิดไปเรื่อย มีแต่ความอยากท่วมหัวอยู่ ไม่มีธรรมะเลย

พระเจ้าจักรพรรดิเหนือที่สุดแล้วในโลก สามารถครองทุกอย่างในโลก เป็นเจ้าของทุกอย่างในโลก แต่ก็มีเวลาจำกัด ไม่นานวันนั้นก็มาถึง ต้องทิ้งทุกอย่างไป พระเจ้าจักรพรรดิประกอบด้วยธรรม สวรรคตแล้วก็ไปเกิดในสุคติโลกสวรรค์ เกิดที่ชั้นดาวดึงส์ แต่ไม่พ้นจากอบายทุกคติ วินิบาต นรก

ส่วนอริยสาวกแม่เลี้ยงอัตภาพด้วยอาหารที่แสวงหามาด้วยลำแข้ง นุ่งห่มผ้าที่เสี้าหมอง แต่ประกอบด้วยธรรม ๔ ประการ อริยสาวกในที่นี่ เป็นอริยสาวกจริงๆ เป็นสาวกของพระพุทธเจ้าผู้เป็นอริยะ เป็นสาวกผู้เป็นอริยะ ห่างไกลจากกิเลส ระดับพระโสดาบันเป็นต้นไป อันนี้ท่านยกตัวอย่างพระภิกษุ ยากจนที่สุดแล้ว อาหารในตู้เย็นก็ไม่มี เสื้อผ้าในตู้ก็ไม่มี บ้านก็ไม่มี อะไรก็ไม่มี มีบาตรอยู่ใบหนึ่ง เลี้ยงอัตภาพไป อุ่มบาตรแล้วก็เดินไป ไม่มีสมบัติอะไรกับเขาสักอย่าง พระเจ้าจักรพรรดิมีทุกอย่าง มีสมบัติทุกประการ แต่ไม่มีธรรม ๔ ประการ ส่วนอริยสาวกมีบาตรอยู่ใบหนึ่ง สมบัติอื่นๆ ไม่มี เดินบิณฑบาต ขอเขากิน นุ่งห่มผ้าเสี้าหมอง ย่อมด้วยน้ำฝน แต่ท่านประกอบด้วยธรรม ๔ ประการ อย่างนี้เลิศกว่าพระเจ้าจักรพรรดิเสียอีก

ท่านทั้งหลายจึงควรจะรีบฝึกนะ เพราะอย่างไรเราก็ไม่ได้ครองทั้งโลก อยู่แล้ว ใครจะครองอะไรก็ครองไปเถอะ ในเมื่อไม่พ้นจากนรก ไม่พ้นจากกำเนิด เจริญฉาน ไม่พ้นจากภูมิแห่งเปรต มันก็ไม่แน่มันนอนอยู่ดี สู้เป็นอริยสาวกไม่ได้ พระพุทธองค์ทรงสรุปว่า

ภิกษุทั้งหลาย การได้ครองทวีปทั้ง ๔ ก็กับการได้ธรรม ๔ ประการ การครองทวีปทั้ง ๔ ยังไม่ถึงเศษ ๑ ส่วน ๑๖ แห่งการได้ธรรม ๔ ประการเลยไม่ถึง ๑ ส่วนใน ๑๖ ส่วน อันนี้ก็หมายถึงว่าเทียบกันไม่ได้เลย ได้เป็นพระโสดาบัน ได้มีคุณธรรม ๔ ประการนี้ ยิ่งใหญ่มีคุณค่ามีราคากว่าความเป็นพระเจ้าจักรพรรดิมาก พระเจ้าจักรพรรดินี้แม้จะครองอะไรทั่วโลก ครองนั้นนี้มากมาย มีสมบัติอะไรเยอะแยะก็สู้พระโสดาบันไม่ได้ นี่ก็จะทำให้ท่านทั้งหลายเข้าใจ **ศรัทธาเป็นทรัพย์อันยอดเยี่ยมของคนในโลกนี้** พระโสดาบันท่านมีศรัทธาที่สมบูรณ์ หยั่งลงมั่นไม่วันไหวในพระพุทธเจ้า พระธรรม พระสงฆ์ จึงมีทรัพย์เต็มที มีของเยอะแยะ มีความยิ่งใหญ่มากกว่าพระเจ้าจักรพรรดิ

ข้อเปรียบเทียบถึงความยิ่งใหญ่ตรงนี้ คือ พระเจ้าจักรพรรดิถึงจะมีสิ่งของเยอะก็จริง มีอำนาจอะไรเยอะก็จริง แต่ไม่พ้นจากอบาย ส่วนพระโสดาบันมีอะไรน้อย นิดๆ หน่อยๆ มีคุณธรรม ๔ ประการนี้ พ้นจากอบายได้อย่างนี้ ถ้าเรารู้จักพิจารณาก็ทำให้เกิดความสังเวช เพื่อเร่งมาทำความเพียรปฏิบัติธรรมได้ พวกเราถึงจะมีสิ่งนั้นมีสิ่งนี้เยอะแยะ พอตายไปปั๊บ ถ้าไม่พ้นอบายนะ ดูเหมือนมีอะไรเยอะแยะนะ มีเครื่องอำนวยความสะดวกมากมาย มีบ้าน มีรถยนต์ มีเพชรนิลจินดา มีตู้เย็น มีอะไรต่อมีอะไร พอตายปั๊บเกิดมาอีกที สมมติเกิดเป็นควาย อาหารการกินในตู้เย็นหายหมด เหลือแต่หญ้าเป็นอาหาร บางทีไม่เหลือหญ้าด้วยนะ เป็นฟางแห้งอย่างนี้ ทรมานแยะเลย

วิญญูสงสารมันอันตรายมาก ถ้าไม่พันอบาย แม้มีทุกอย่างเลยชาตินี้ มีลูกน้องคอยดูแลทำอะไรให้ เปิดประตูรถให้ สะดวกสบาย อุดมสมบูรณ์ทุกอย่าง ตายปุ๊บเท่านั้นเอง โอ้โห... หายหมดเลย ท่านทั้งหลายลองคิดดู ถ้าไม่พันอบายนะ **แค่หลับแล้วตื่นขึ้น หายหมดเลยนะ** พอตายปุ๊บนี้ มันไม่เหลือเลย ตายปุ๊บก็จบเลย ตอนนี้มีสิ่งนั้นสิ่งนี้เยอะแยะ ตายปุ๊บไปเกิดเป็นหมู กินรำ ร้องอู้อู้อๆ เขาเลี้ยงไว้ ไม่ได้ทำอะไรเลย ดูเหมือนสบายมาก แต่เขาเลี้ยงไว้ฆ่าอย่างเดียว

พระพุทธเจ้าตรัสว่า ความเป็นพระโสดาบัน การมีคุณธรรม ๔ ประการ มีคุณค่า มีราคา หรือมีอานิสงส์มากกว่าการมีสิ่งนั้นสิ่งนี้ของพระเจ้าจักรพรรดิ มากมายนัก เพราะจะทำให้พ้นจากนรก พ้นจากกำเนิดไตรภวาน พ้นจากภูมิแห่งเปรต พ้นจากอบาย ทุกติ วินิบาต นรกไปได้ อย่างนี้นะครับ

๒.๒ เป็นธรรมะอันเป็นที่ตั้งแห่งความเบาใจ

อีกพระสูตรหนึ่ง เกี่ยวกับถ้าเป็นพระโสดาบันแล้ว จะได้รับความเบาใจ สบายใจ ไร้วางใจได้ ทำใจให้สบายๆ และสามารถที่จะทำกุศลหรือว่าจะทำจิตใจให้สูงขึ้นไปเรื่อยๆ ได้ ยามเจ็บป่วยหนัก จะช่วยให้ปล่อยวางสิ่งต่างๆ ได้ จนสามารถบรรลุดังนิพพาน ในตอนที่ก่อนจะตายก็ได้

ในคิลานสูตร ข้อ ๑,๐๕๐

สมัยหนึ่ง พระผู้มีพระภาคประทับอยู่ ณ นิโครธาราม เขตกรุง กบิลพัสดุ์ แคว้นสักกะ สมัยนั้น ภิกษุจำนวนมากทำจิวรกรรมเพื่อถวาย พระผู้มีพระภาค ด้วยหวังว่า พระผู้มีพระภาคทรงมีจิวรสำเร็จแล้ว ล่วงไป ๓ เดือนก็จักเสด็จจาริกไป

เจ้าศากยะพระนามว่ามหานามะ ได้ทรงทราบข่าวอย่างนั้นเหมือนกัน ลำดับนั้น ท้าวเธอเสด็จเข้าไปเฝ้าพระผู้มีพระภาคถึงที่ประทับ ถวาย อภิवाทแล้วประทับนั่ง ณ ที่สมควร ได้ทูลถามพระผู้มีพระภาคดังนี้ว่า

ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ หม่อมฉันได้ทราบข่าวอย่างนี้ว่า ได้ทราบว่า ภิกษุจำนวนมากทำจิวรกรรมเพื่อถวายพระผู้มีพระภาค ด้วยหวังว่า พระผู้มีพระภาคทรงมีจิวรสำเร็จแล้ว ล่วงไป ๓ เดือนก็จักเสด็จจาริกไป

ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ หม่อมฉันยังไม่ได้ทราบข่าว ไม่ได้รับเรื่องนี้ มาเฉพาะพระพักตร์พระผู้มีพระภาคว่า อุบาสกผู้มีปัญญาพึงกล่าวสอน อุบาสกผู้มีปัญญา ซึ่งป่วย ได้รับทุกข์ เป็นไข้หนัก

พระผู้มีพระภาคตรัสว่า มหาบพิตร อุบาสกผู้มีปัญญาพึงปลอบใจ อุบาสกผู้มีปัญญาซึ่งป่วย ได้รับทุกข์ เป็นไข้หนัก ด้วยธรรมเป็นที่ตั้ง แห่งความเบาใจ ๔ ประการว่า

จงเบาใจเถิด ท่านผู้มีอายุ ท่าน

๑. มีความเลื่อมใสอันไม่หวั่นไหวในพระพุทธรเจ้าว่า แม้เพราะเหตุนี้ พระผู้มีพระภาคพระองค์นั้นเป็นพระอรหันต์ ตรัสรู้ด้วยพระองค์เอง โดยชอบ เพียบพร้อมด้วยวิชาและจรณะ เสด็จไปดี รู้แจ้งโลก เป็นสารถี ผูกผู้ที่ควรผูกได้อย่างยอดเยี่ยม เป็นศาสดาของเทวดาและมนุษย์ ทั้งหลาย เป็นพระพุทธรเจ้า เป็นพระผู้มีพระภาค

๒. มีความเลื่อมใสอันไม่หวั่นไหวในพระธรรมว่า พระธรรมเป็นธรรมที่พระผู้มีพระภาคตรัสไว้ดีแล้ว ผู้ปฏิบัติจะพึงเห็นชัดด้วยตนเอง ไม่ประกอบด้วยกาล ควรเรียกให้มาดู ควรน้อมเข้ามาในตน อັນวิญญูชน พึงรู้เฉพาะตน

๓. มีความเลื่อมใสอันไม่หวั่นไหวในพระสงฆ์ว่า พระสงฆ์สาวกของพระผู้มีพระภาค เป็นผู้ปฏิบัติดี ปฏิบัติตรง ปฏิบัติถูกทาง ปฏิบัติสมควร ได้แก่ อริยบุคคล ๔ คู่ คือ ๘ บุคคล พระสงฆ์สาวกของพระผู้มีพระภาคนี้ เป็นผู้ควรแก่ของที่เขานำมาถวาย ควรแก่ของต้อนรับ ควรแก่ทักษิณา ควรแก่การทำอัญชลี เป็นนาบุญอันยอดเยี่ยมของโลก

๔. มีศีลที่พระอริยะชอบใจ ที่ไม่ขาด ไม่ทะลุ ไม่ต่าง ไม่พร้อย เป็นไท ท่านผู้รู้สรรเสริญ ไม่ถูกค้นหาและทักท้วงครอบงำ เป็นไปเพื่อสมาธิ มหาบพิตร อุบาสกผู้มีปัญญาครั้นปลอบใจอุบาสกผู้มีปัญญา ซึ่งป่วย ได้รับทุกข์ เป็นไข้หนัก ด้วยธรรมเป็นที่ตั้งแห่งความเบาใจ ๔ ประการนี้แล้ว พึงถามว่า ท่านยังมีความหวั่นไยมารดาบิดาอยู่หรือ ถ้าเขาตอบว่า ผมยังมีความหวั่นไยมารดาบิดาอยู่ อุบาสกนั้นพึงกล่าวว่า ท่านผู้นิรทุกข์ ผู้มีความตายเป็นธรรมดา ถึงแม้ท่านจักทำความหวั่นไยมารดาบิดาก็จักตายเหมือนกัน ถึงแม้ท่านจะไม่ทำความหวั่นไยมารดาบิดาก็จักตายเหมือนกัน เอาเถิด ขอท่านจงละความหวั่นไยมารดาบิดาของท่านเสีย

ถ้าเขากล่าวอย่างนี้ว่า ผมละความหวังโยมารดาบิดาของผมแล้ว
อุบาสกนั้น พึงถามเขาว่า ท่านยังมีความหวังโยบุตรและภริยาอยู่หรือ
ถ้าเขาตอบว่า ผมยังมีความหวังโยบุตรและภริยาอยู่ อุบาสกนั้นพึงกล่าว
กับเขาว่า ท่านผู้บริสุทธิ์ ผู้มีความตายเป็นธรรมดา ถึงแม้ท่านจักทำความ
หวังโยบุตรและภริยาก็จักตายเหมือนกัน ถึงแม้ท่านจักไม่ทำความหวังโย
บุตรและภริยาก็จักตายเหมือนกัน เอาเถิด ขอท่านจงละความหวังโยบุตร
และภริยาของท่านเสีย

ถ้าเขากล่าวอย่างนี้ว่า ผมละความหวังโยบุตรและภริยาของผม
แล้ว อุบาสกนั้นพึงถามเขาว่า ท่านยังมีความหวังโยกามคุณ ๕ อันเป็น
ของมนุษย์อยู่หรือ ถ้าเขาตอบว่า ผมยังมีความหวังโยกามคุณ ๕ อันเป็น
ของมนุษย์อยู่ อุบาสกนั้นพึงกล่าวว่า ท่าน กามอันเป็นทิพย์ยิ่งดีกว่าและ
ประณีตกว่ากามอันเป็นของมนุษย์ เอาเถิด ขอท่านจงพรากจิตออกจาก
กามอันเป็นของมนุษย์แล้ว น้อมจิตไปในหมู่เทพชั้นจาตุมหाराชเถิด

ถ้าเขากล่าวอย่างนี้ว่า ผมพรากจิตออกจากกามอันเป็นของมนุษย์
แล้ว ผมน้อมจิตไปในหมู่เทพชั้นจาตุมหाराชแล้ว อุบาสกนั้นพึงกล่าวว่า
ท่าน หมู่เทพชั้นดาวดึงส์ยิ่งดีกว่าและประณีตกว่าหมู่เทพชั้นจาตุมหाराช
เอาเถิด ขอท่านจงพรากจิตออกจากหมู่เทพชั้นจาตุมหाराชแล้ว
น้อมจิตไปในหมู่เทพชั้นดาวดึงส์เถิด

ถ้าเขากล่าวอย่างนี้ว่า ผมพรากรจิตออกจากหมู่เทพชั้นจาดุมหาราชแล้ว ผมน้อมจิตไปในหมู่เทพชั้นดาวดึงส์แล้ว อุบาสกนั้นฟังกล่าวว่า ท่าน หมู่เทพชั้นยามายังดีกว่าและประณีตกว่าหมู่เทพชั้นดาวดึงส์เอาเถิด ขอท่านจงพรากรจิตออกจากหมู่เทพชั้นดาวดึงส์แล้ว น้อมจิตไปในหมู่เทพชั้นยามาเถิด

ถ้าเขากล่าวอย่างนี้ว่า ผมพรากรจิตออกจากหมู่เทพชั้นดาวดึงส์แล้ว ผมน้อมจิตไปในหมู่เทพชั้นยามาแล้ว อุบาสกนั้นฟังกล่าวว่า ท่าน หมู่เทพชั้นดุสิตยังดีกว่าและประณีตกว่าหมู่เทพชั้นยามาเอาเถิด ขอท่านจงพรากรจิตออกจากหมู่เทพชั้นยามาแล้ว น้อมจิตไปในหมู่เทพชั้นดุสิตเถิด

ถ้าเขากล่าวอย่างนี้ว่า ผมพรากรจิตออกจากหมู่เทพชั้นยามาแล้ว ผมน้อมจิตไปในหมู่เทพชั้นดุสิตแล้ว อุบาสกนั้นฟังกล่าวว่า ท่าน หมู่เทพชั้นนิมมานรดียังดีกว่าและประณีตกว่าหมู่เทพชั้นดุสิตเอาเถิด ขอท่านจงพรากรจิตออกจากหมู่เทพชั้นดุสิตแล้ว น้อมจิตไปในหมู่เทพชั้นนิมมานรดีเถิด

ถ้าเขากล่าวอย่างนี้ว่า ผมพรากรจิตออกจากหมู่เทพชั้นดุสิตแล้ว ผมน้อมจิตไปในหมู่เทพชั้นนิมมานรดีแล้ว อุบาสกนั้นฟังกล่าวว่า ท่าน หมู่เทพชั้นปรนิมมิตวสวัตตียังดีกว่าและประณีตกว่าหมู่เทพชั้นนิมมานรดีเอาเถิด ขอท่านจงพรากรจิตออกจากหมู่เทพชั้นนิมมานรดีแล้ว น้อมจิตไปในหมู่เทพชั้นปรนิมมิตวสวัตตีเถิด

ถ้าเขากล่าวอย่างนี้ว่า ผมพราภจิตออกจากหมู่เทพชั้นนิมมานรดีแล้ว ผมน้อมจิตไปในหมู่เทพชั้นปรนิมมิตวสวัตดีแล้ว อุบาสกนั้นฟังกล่าวว่า ท่าน พรหมโลกยังดีกว่าและประณีตกว่าหมู่เทพชั้นปรนิมมิตวสวัตดีเอาเถิด ขอท่านจงพราภจิตออกจากหมู่เทพชั้นปรนิมมิตวสวัตดีแล้ว น้อมจิตไปในหมู่พรหมโลกเถิด

ถ้าเขากล่าวอย่างนี้ว่า ผมพราภจิตออกจากหมู่เทพชั้นปรนิมมิตวสวัตดีแล้ว ผมน้อมจิตไปในพรหมโลกแล้ว อุบาสกนั้นฟังกล่าวว่า ท่าน แม้พรหมโลกก็ไม่เที่ยง ไม่ยั่งยืน นับเนื่องด้วยสักกายะ เอาเถิด ขอท่านจงพราภจิตออกจากพรหมโลกแล้ว นำจิตเข้าไปในสักกายนิโรธ คือความดับกายของตนเถิด

ถ้าเขากล่าวอย่างนี้ว่า ผมพราภจิตออกจากพรหมโลกแล้ว ผมนำจิตเข้าไปในสักกายนิโรธอยู่แล้ว

มหาบพิตร อุบาสกผู้มีจิตหลุดพ้นอย่างนี้กับภิกษุผู้มีจิตหลุดพ้นจากอาสวะ อาตมภาพไม่กล่าวว่าแตกต่างกันเลย คือหลุดพ้นด้วยวิมุตติเหมือนกัน

คิลานสูตรที่ ๔ จบ

นี่คือวิธีน้อมจิตสำหรับผู้ที่มีคุณธรรมที่เป็นที่เบาใจได้ พื้นฐานคือเป็น
โสดาบันเรียบร้อยแล้ว แม้กระทั่งป่วยเนี่ย ถ้าหากมีธรรมะอันเป็นที่ตั้งแห่งความ
เบาใจ ๔ ประการ ก็สามารถปล่อยวางไปตามลำดับๆ แล้วเข้าถึงสิ่งที่สูงขึ้นไปตาม
ลำดับๆ ได้ พุทธภาษารเราจะเอาขึ้นไหนก็ได้ จะเอาขึ้นไหนก็ได้ น้อมจิตเอาเลยนะ
แต่ต้องมีคุณธรรมอันเป็นที่ตั้งแห่งความเบาใจ ๔ ประการ เป็นพระโสดาบันแล้ว
นั่นเอง มีความเลื่อมใสไม่หวั่นไหวในพระพุทธเจ้า เลื่อมใสไม่หวั่นไหวในพระธรรม
เลื่อมใสไม่หวั่นไหวในพระสงฆ์ และก็มีศีลที่อริยเจ้ารักใคร่พอใจ นี่เรียกว่าธรรมะ
อันเป็นที่ตั้งแห่งความเบาใจ สบายใจ ปลอดภัยว่า อยากรู้ก็ไปดื้ออย่างแน่นอน

ทีนี้ เพื่อให้จิตสูงขึ้นเรื่อยๆ ก็ยังมีวิธีได้สูงขึ้นเรื่อยๆ จนกระทั่งสามารถ
บรรลุถึงนิพพานได้ ถึงวิมุตติได้เลย อย่างนี้นะครับ พระพุทธองค์ตรัสเป็นลำดับขั้น
ไป จึงเห็นได้ชัดว่า ความเป็นพระโสดาบันมีคุณประโยชน์และอานิสงส์มากมาย
จะเอาอันไหนก็ได้ จะไปสวรรค์ชั้นไหน ก็แค่น้อมจิตไปเท่านั้นเอง เนื่องจากว่าท่าน
มีคุณธรรมเป็นที่เบาใจแล้ว บางท่านไม่คิดจะเอาอันอื่นอยู่แล้ว คิดจะไปนิพพาน
อยู่แล้ว ก็ข้ามขั้นเหล่านี้ไปได้เลย

พระพุทธองค์ทรงแสดงไว้ในสูตรนี้ แสดงไปตามลำดับ สวรรค์แต่ละชั้น พรหม จนถึงนิพพาน เนื่องจากจิตของแต่ละคนไม่เหมือนกันนะ อย่างท่าน พระเจ้าพิมพิสารสิ้นพระชนม์แล้วก็เกิดเป็นยักษ์ เป็นเทวดาชั้นจาตุมหาราชิกา เป็นลูกน้องท้าวจาตุมหาราช เราอาจจะสงสัย เอ๊ะ... ทำไมท่านไปเกิดต่ำจัง ทำไมท่านอนาถบิณฑกคหบดี ไปเกิดชั้นดุสิต ทำไมนางวิสาขาจึงไปเกิดชั้นนิมมานรดี อย่างนี้เป็นต้น อันนี้จะไปคิดแทนท่านก็ได้ ท่านคงมีความคุ้นเคยของท่าน ขอให้มีความสุข เป็นพระโสดาบัน สามารถไปชั้นไหนก็ได้

ในพระสูตรนี้ พระเจ้ามahanamaถามพระพุทธเจ้าเรื่องเกี่ยวกับว่า อุบาสกผู้มีปัญญา จะแนะนำผู้ป่วยใกล้ตายกันอย่างไรบ้าง พระพุทธเจ้าทรงแสดง ตั้งแต่ว่า ให้สบายใจได้สำหรับผู้ที่มิธรรมะอันเป็นที่ตั้งแห่งความเบาใจ

ถามถึงว่า ยังห่วงใยบิดามารดาอยู่หรือเปล่า ถ้ายังห่วงใยอยู่ ให้พูดความจริงให้ฟัง ผู้ที่เป็นโสดาบันเข้าใจง่ายอยู่แล้ว สบายมาก คือบอกว่า จะเป็นห่วง มารดาบิดาก็ตายเหมือนกัน หรือไม่ห่วงก็ตายเหมือนกัน ฉะนั้น จงละความห่วงเสีย **ห่วงก็ตาย ไม่ห่วงก็ตาย** จงละความห่วงเสีย ถ้าเป็นโสดาบันนี้ก็ง่าย อย่างพวกเรา นี้พูดง่ายไหมครับ พูดง่ายแต่ทำยาก

บางคนก็อาจจะมียุติและภรรยา ยิ่งห่วงไหม คือถ้าไม่ห่วงก็ไปซื้ออื่นๆ ตามลำดับไปเรื่อยๆ พระโศดาบันบางท่านก็อาจจะยังมีห่วงมารดาบิดา ก็รู้จักพิจารณา ถ้ามีคนที่แนะนำก็ยิ่งดี ตอนนี้เจ้ามหานามะมาถามวิธีพูดแนะนำกันว่า จะบอกกัน เตือนกันอย่างไร แนะนำกันอย่างไร ถ้าเป็นห่วงบุตรและภรรยา ก็ให้ บอกกล่าวกับเขาว่า ท่านผู้มีความตายเป็นธรรมดา ถึงแม้จะเป็นห่วงบุตรและ ภรรยาก็ตายเหมือนกัน ไม่เป็นห่วงก็ตายเหมือนกัน ฉะนั้น จงละความห่วงใย ในบุตรและภรรยาเสีย

ต่อมา ยิ่งห่วงโลกมนุษย์อยู่ไหม ยิ่งอยากมาเกิดในโลกมนุษย์ ยังติดกามคุณ ในโลกอยู่ไหม ถ้ายังติดอยู่ให้นึกถึงกามคุณในสวรรค์ น้อมไปทางนั้น ดีกว่ากามคุณ ในโลกมนุษย์เป็นไหนๆ เป็นสวรรค์ชั้นที่ ๑ ต่อไปนะ ต่อไปก็เป็นสวรรค์ชั้นที่ ๒ สวรรค์ชั้นที่ ๓ สวรรค์ชั้นที่ ๔ สวรรค์ชั้นที่ ๕ สวรรค์ชั้นที่ ๖ จนถึงพรหมโลก ทีนี้ **แม้พรหมโลกก็ไม่เที่ยง ไม่ยั่งยืน นับเนื่องอยู่ในเรื่องสมมติ** ในรูป ในนาม มีรูป นาม ชั้น ๕ ก็ต้องมีบัญญัติว่าเป็นคนนั้นคนนี้ ฉะนั้น จึงน้อมจิตไปนิพพาน ความดับรูป ดับนาม อันนี้ก็ขั้นสูงสุด

ถ้าน้อมจิตไปในนี้ พระพุทธองค์ตรัสว่า นี่ก็เป็นความหลุดพ้นไม่ต่างกัน เหมือนกับภิกษุที่สิ้นอาสวะ ท่านองนี้ อันนี้ความเป็นพระโสดาบันนี้จึงมีคุณประโยชน์มาก สามารถทำให้ได้ทุกอย่างเลย ตั้งแต่เรื่องที่ยังต้องเกิดอีก ก็สามารถน้อมจิตไปเกิดที่ไหนก็ได้ ตามสบาย ตามชอบใจ เหมือนอริยสาวกที่เป็นลูกศิษย์ของพระพุทธเจ้าไปเกิดที่นั่นบ้างที่นี้บ้างมากมาย หรือแม้แต่ไม่ยอมเกิดอีกเลยก็ได้ น้อมนำจิตไปในนิพพาน ตายแล้วก็บรรลूपอดี ถึงนิพพานพอดี จากพระโสดาบันไปสู่พระอรหันต์ได้เลย อย่างนี้ท่านองนี้ละ

เราที่เป็นปุถุชนอยู่ จึงใช้ชีวิตต้องระมัดระวัง อย่าประมาท เนื่องจากว่า ยังไว้วางใจไม่ได้ ยังไม่แน่มั่นนอน ควรปฏิบัติให้เป็นพระโสดาบัน จึงจะมีธรรมะอันเป็นที่ตั้งแห่งความเบาใจ และให้ได้ประโยชน์ด้วย ได้อะไรอื่นๆ ที่สูงกว่านั้นไปเรื่อยๆ ดีกว่าขึ้นไปเรื่อยๆ เลิศกว่าขึ้นไปเรื่อยๆ จนถึงได้นิพพาน

วันนี้ พูดเกี่ยวกับคุณประโยชน์และอานิสงส์เล็กๆ น้อยๆ เดี่ยวคราวต่อไป จะยกพระสูตรอื่นๆ มาอ่านให้ฟังต่อไปนะครับ เนื้อหาต่างๆ ก็จะคล้ายๆ เดิม จะต่างบ้างเล็กๆ น้อยๆ แง่นั้นบ้างแง่นี้บ้าง จะได้แง่คิดเพิ่มขึ้น พอได้รู้จักคุณประโยชน์และอานิสงส์ต่างๆ มีความอยากจะเป็นพระโสดาบัน จะได้ปฏิบัติกันให้เต็มที่ต่อไปนะครับ

บรรยายวันนี้ ก็พอสมควรแก่เวลาเท่านั้นละครับ อนุโมทนาทุกท่านครับ

สูตรโสดาบัน ตอนที่ ๔

บรรยาย วันที่ ๓ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๕๗

ขอนอบน้อมต่อพระรัตนตรัย
สวัสดีครับท่านผู้สนใจในธรรมะทุกท่าน

วันนี้ก็บรรยาย เรื่อง สูตรโสดาบัน ครั้งที่ ๔ นะครับ สำหรับหัวข้อเกี่ยวกับโสดาบันก็จะพูด ๓ ประเด็นหลักๆ ด้วยกัน คือ ประเด็นที่ ๑ ลักษณะและคุณสมบัติพระโสดาบัน อันนี้ก็ได้พูดไปแล้ว ประเด็นที่ ๒ คุณประโยชน์และอานิสงส์ของความเป็นพระโสดาบัน นี้พูดไปในคราวที่แล้วบ้างนิดหน่อย วันนี้ก็จะพูดต่อไป และประเด็นที่ ๓ วิธีปฏิบัติเพื่อให้พระเป็นโสดาบัน

พระโสดาบันนี้เป็นพระอริยบุคคลขั้นต้น อย่างน้อยที่สุด ผู้ที่ปฏิบัติตามคำสอนของพระพุทธเจ้า เบื้องต้นก็ต้องเป็นพระโสดาบัน จึงจะเป็นผู้แน่นอนพระอริยเจ้าในทางพระพุทธศาสนานั้น ถ้าสูงสุดเป็นพระอรหันต์ นี่ก็เป็นอุดมคติเลย ถ้าเป็นเบื้องต้นนี้ ก็จะคล้ายคนประชาชนชาวโลกทั่วไป มีความสุขแบบกามคุณกับเขาได้ทั่วไป แต่ไม่เหมือนเขา **นอกจากมีสุขจากกามคุณแล้ว ยังรู้จักที่จะหลีกเลี่ยงโทษของสิ่งต่างๆ ด้วย รู้จักหาความสุขจากเนกขัมมะ และรู้จักอริยสัจ ๔ เพื่อเข้าถึงความสุขคือนิพพานต่อไป**

ผู้ที่เป็นพระโสดาบันยังมีสิ่งต่างๆ เหมือนคนทั่วไปปกติ มีความสุขจาก
กามคุณ แต่ก็ไม่หมกมุ่น เพราะรู้จักว่าสิ่งต่างๆ เป็นของไม่เที่ยง ไม่ใช่ของเราจริงๆ
พวกปุถุชนทั่วไปเป็ความสุข แล้วยังยึดมั่นถือมั่นมาก ติดในสมมติต่างๆ จึงก่อให้
เกิดทุกข์ได้มาก ส่วนพระโสดาบันนี้ก็ยังมีทุกข์อยู่ แต่เหลือน้อยมาก ด้านความสุข
ก็มีทุกสิ่งทุกอย่างเหมือนคนทั่วไป และมีสุขมากกว่านั้นอีก คือสามารถหาความสุข
จากเนกขัมมะและความสุขจากนิพพานได้อีก ทำนองนี้นะครับ เป็นลักษณะพิเศษ
ของพระอริยบุคคลในทางพุทธศาสนา อยู่กับชาวโลกได้ มีอะไรต่อมีอะไรคล้ายๆ
กับชาวโลก แต่ไม่เหมือนชาวโลก จึงนำอัครรรย์เหมือนกัน สำหรับความเป็น
พระโสดาบัน ซึ่งเป็นพระอริยบุคคลขั้นต้นนะครับ ถ้าสูงสุดเลยก็พระอรหันต์เลย
นั่นแหละ

ในหัวข้อนี้พูดเน้นเรื่องพระโศดาลัย ในคราวที่แล้ว พูดมาถึงประเด็น คุณประโยชน์และอานิสงส์ของความเป็นพระโศดาลัย ผมได้อ่านพระสูตรให้ฟัง ๒ พระสูตรที่กล่าวถึงความเป็นพระโศดาลัย ผู้ได้ธรรมะ ๔ ประการ คือ มีความ เลื่อมใสอันไม่หวั่นไหวในพระพุทธเจ้า ในพระธรรม ในพระสงฆ์ และเป็นผู้ที่มีศีล ที่พระอริยเจ้ารักใคร่ ได้ธรรม ๔ อย่าง เป็นการได้ที่เหนือกว่าพระเจ้าจักรพรรดิ ที่ครองทวีปทั้ง ๔ ความเป็นพระเจ้าจักรพรรดิ หรือสมบัติที่พระเจ้าจักรพรรดิมีนี้ เทียบไม่ได้เลย เทียบไม่ได้แม้แต่เสี้ยวหนึ่ง นี้ได้อ่านให้ฟังไปในคราวที่แล้ว แล้วก็ได้อ่านอีกพระสูตรหนึ่งให้ฟังเกี่ยวกับว่า ถ้าได้เป็นพระโศดาลัย มีธรรมะ ๔ ประการนี้ อยู่ในใจ เป็นธรรมะอันเป็นที่ตั้งแห่งความเบาใจ สบายใจ อย่างนี้ ถ้าต้องการภพชาติ หรือธรรมเบื้องสูงขนาดไหนก็ได้ เบาใจได้ หากเกิดอีกก็ไปเกิดสุคติโลกสวรรค์ ต้องการชั้นไหนก็ตามสบาย ต้องการสวรรค์ชั้นต้นก็น้อมจิตไปชั้นนั้น ต้องการ ชั้นสูงกว่านั้นก็พรากจิตออกจากชั้นนั้น แล้วน้อมจิตไปชั้นสูงต่อไป ถ้าต้องการ ชั้นสูงกว่านั้นอีก ก็พรากจิตออกจากชั้นนั้นและน้อมจิตไปชั้นสูงต่อไป จนถึง พรหมโลกก็ได้ หรือบางท่านไม่ต้องการที่จะเวียนว่ายตายเกิดอะไรต่อไปแล้ว ก็พรากจิตออกจากโลก บรรลุเป็นพระอรหันต์เลยก็ได้ อย่างนี้ ได้อ่านให้ฟังไปใน คราวที่แล้วนะคะ

๒.๓ เป็นผู้ไม่ตกต่ำอีกแน่นอน

ในวันนี้ จะอ่านพระสูตรให้ฟังเพิ่มเติม เกี่ยวกับคุณประโยชน์และอานิสงส์ความเป็นโสดาบัน พระโสดาบันนี้แม้จะยังมีกิเลสอยู่บ้าง แต่ก็มีข้อที่แน่นอนว่าท่านไม่ตกอบาย ไม่เหมือนพวกปุถุชน หากจิตเศร้าหมองก่อนตายจะไปอบายภูมิ ยังมีความอันตรายเยอะพวกปุถุชนนี้ มีความต่างกันนะครับ พระโสดาบันท่านก็มีจิตเศร้าหมอง หรือมีอกุศลเกิดขึ้นบ้างเหมือนกัน แต่ด้วยความเป็นโสดาบันที่มีคุณธรรมอยู่ในใจ แม้มีอกุศลเกิดขึ้นมาบ้างก็ไม่ตกอบาย อันนี้เป็นความพิเศษและก็เป็นอานิสงส์ที่สูงเหมือนกัน ผมจะอ่านพระสูตร ๒ พระสูตรให้ฟังต่อกัน เป็นเรื่องคล้ายกัน

ในสังยุตตนิกาย มหาวารวรรค **ปฐมทานามสูตร** ข้อ ๑๐๑๗

ข้าพเจ้าได้สดับมาอย่างนี้

สมัยหนึ่ง พระผู้มีพระภาคประทับอยู่ ณ นิโครธาราม เขตกรุงกบิลพัสดุ์ แคว้นสักกะ ครั้งนั้น เจ้าศากยะพระนามว่ามหานามะเสด็จเข้าไปเฝ้าพระผู้มีพระภาคถึงที่ประทับ ถวายอภิวาทแล้ว ประทับนั่ง ณ ที่สมควร ได้กราบทูลพระผู้มีพระภาคดังนี้ว่า ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ กรุงกบิลพัสดุ์นี้มั่งคั่ง อุดมสมบูรณ์ มีประชากรมาก มีถนนคับแคบ หม่อมฉันนั่งใกล้พระผู้มีพระภาคหรือภิกษุทั้งหลายผู้เป็นที่เจริญใจ เวลาเย็น เข้าไปยังกรุงกบิลพัสดุ์ พบเห็นช้างบ้าง ม้าบ้าง รถบ้าง เกวียนบ้าง ผู้คนบ้าง ที่พลุกพล่านขวักไขว่ สมัยนั้น หม่อมฉันลืมนสติปรารภพระผู้มีพระภาค

พระธรรม และพระสงฆ์ หม่อมฉันคิดว่า หากเราถึงแก่กรรมในเวลา
คดีของเราจะเป็นอย่างไร อภิสัมปรายภพจะเป็นอย่างไร

พระผู้มีพระภาคตรัสว่า อย่าทรงกลัวเลย มหาบพิตร อย่าทรงกลัว
เลย มหาบพิตร การสวรรคตของพระองค์จักไม่เลวทราม กาลกิริยาก็จัก
ไม่เลวทราม มหาบพิตร จิตของผู้ใดผู้หนึ่งที่ได้เจริญด้วยศรัทธา ที่ได้เจริญ
ด้วยศีล ที่ได้เจริญด้วยสุตะ ที่ได้เจริญด้วยจาคะ และที่ได้เจริญด้วย
ปัญญามาเป็นเวลานาน กายนี้ของผู้นั้นคุณกันเป็นรูปร่างที่ประกอบ
ขึ้นจากมหาภูตรูป ๔ เกิดจากมารดาบิดา เจริญวัยเพราะข้าวสุกและ
ขนมกุมมาส ไม่เที่ยงแท้ ต้องอบ ต้องนวดเพ้น มีอันแตกกระจัดกระจาย
ไปเป็นธรรมดา กาบ้าง แร้งบ้าง นกตะกรุมบ้าง สุนัขบ้านบ้าง สุนัขจิ้งจอก
บ้าง สัตว์หลายชนิดบ้าง ย่อมกัดกินกายนี้ ส่วนจิตของผู้นั้นที่ได้เจริญ
ด้วยศรัทธา ที่ได้เจริญด้วยศีล ที่ได้เจริญด้วยสุตะ ที่ได้เจริญด้วยจาคะ
และที่ได้เจริญด้วยปัญญามาเป็นเวลานาน ย่อมสูงขึ้นไปจนถึงบรรล
คุณวิเศษ

มหาบพิตร บรูษคาลงในห้วงน้ำลึกแล้วทูปหม้อเนยใสหรือหม้อน้ำมัน
ก่อนกรวดหรือกระเบื้องหม้อนั้นทิ้งจมลง ส่วนเนยใสหรือน้ำมันในหม้อนั้น
ทิ้งลอยขึ้นเหนือน้ำ แม้อันใด จิตของผู้ใดผู้หนึ่งที่ได้เจริญด้วยศรัทธา
ที่ได้เจริญด้วยศีล ที่ได้เจริญด้วยสุตะ ที่ได้เจริญด้วยจาคะ และที่ได้เจริญ
ด้วยปัญญามาเป็นเวลานาน กายนี้ของผู้นั้นคุ้มกันเป็นรูปร่างที่ประกอบ
ขึ้นจากมหาภูตรูป ๔ เกิดจากมารดาบิดา เจริญวัยเพราะข้าวสุกและ
ขนมกุมมาส ไม่เที่ยงแท้ ต้องอบ ต้องนวดเพ้น มีอันแตกกระจัดกระจาย
ไปเป็นธรรมดา กาบ้าง แร้งบ้าง นกตะกรุมบ้าง สุนัขบ้านบ้าง สุนัขจิ้งจอก
บ้าง สัตว์หลายชนิดบ้าง ย่อมกัดกินกายนี้ ส่วนจิตของผู้นั้นที่ได้เจริญ
ด้วยศรัทธา ที่ได้เจริญด้วยศีล ที่ได้เจริญด้วยสุตะ ที่ได้เจริญด้วยจาคะ
และที่ได้เจริญด้วยปัญญาเป็นเวลานาน ย่อมสูงขึ้นไปจนถึงบรรลु
คุณวิเศษ และจิตของพระองค์ที่ได้เจริญด้วยศรัทธา ที่ได้เจริญด้วยศีล
ที่ได้เจริญด้วยสุตะ ที่ได้เจริญด้วยจาคะ และที่ได้เจริญด้วยปัญญาเป็น
เวลานานก็ฉั้่นนั้นเหมือนกัน อย่าทรงกลัวเลย มหาบพิตร อย่าทรงกลัวเลย
มหาบพิตร การสวรรคตของพระองค์ จักไม่เลวทราม กาลกิริยาก็จัก
ไม่เลวทราม

ปฐมมหานามสูตรที่ ๑ จบ

อันนี้ก็กล่าวถึงคุณประโยชน์และอานิสงส์ของความเป็นพระโสดาบันนะ มีอานิสงส์มากทีเดียว ถ้ายังเป็นปุถุชนเราทั่วไปนี่ จิตเศร้าหมองก่อนตายนี้จะตกอบาย แต่พระโสดาบันนี่แม้จะมีจิตเศร้าหมองบ้าง มีจิตเป็นอกุศลบ้าง ถ้าตายในตอนนั้นก็ไม่ต้องตกอบาย นี่เป็นความพิเศษมากนะ ก็เหมือนกับพวกเรานี้ มีกิเลสเกิดขึ้นก็ยังไม่ทำทุจริตได้ ที่เป็นอย่างนี้ได้เพราะยังเป็นปุถุชนอยู่ **ส่วนพระโสดาบันนี่ จิตเป็นอกุศลเกิดขึ้น แต่ก็ไม่รุนแรงพอที่จะไปทำทุจริตต่างๆ ได้** พระโสดาบันก็มีกิเลสได้ แต่ไม่รุนแรง เจ้ามหานามะมาทูลถามพระพุทธเจ้า ในเวลาก่อนตาย ท่านกึ่งเหมือนกัน เวลาที่มาเข้าเฝ้าพระพุทธเจ้า เห็นพระภิกษุสงฆ์จิตก็เป็นกุศลคืออยู่ แต่พอเดินออกจากวัด เห็นเมืองมันสวยงาม มีทั้งช้าง ทั้งม้า ทั้งผู้คนอะไร ขวักไขว้เต็มไปหมด พอเดินไปในเมืองก็หลงลืมสติ ไปเห็นอะไรต่อมิอะไรสวยงามต่างๆ เลยเกิดความสงสัยว่า หากเราถึงแก่กรรมในเวลาที่หลงลืมสตินี้ คดีเราจะเป็นอย่างไร ก็เลยมาถามพระพุทธเจ้า

พระพุทธเจ้าตรัสว่า อย่ากลัวเลย พระโสดาบันจึงเป็นผู้มีลักษณะที่ไว้ใจตัวเองได้ สามารถปล่อยจิตได้ ถึงแม้จะเป็นอกุศลบ้าง ก็ไม่อันตราย ส่วนปุถุชนนี่ปล่อยจิตไม่ได้ ถ้าปล่อยจิตไปตามความคิดความนึกต่างๆ บางทีก็ไปทำความทุจริต อันนี้เป็นอานิสงส์เป็นประโยชน์ของความเป็นโสดาบันอีกข้อหนึ่ง ถึงแม้จิตจะเป็นอกุศลบ้าง ก็ไม่มีวันตกอบาย ไม่มีวันทำทุจริตต่างๆ

อีกพระสูตรหนึ่งก็คล้ายกัน แต่พระพุทธองค์ตรัสถึงอริยสาวกผู้ประกอบด้วยธรรม ๔ ประการ พระสูตรเมื่อก็กล่าวถึงอริยสาวกผู้ประกอบด้วย **ศรัทธา ศีล สุตระ จาคะ ปัญญา เป็นคุณธรรมของพระโสดาบัน** ผู้ที่มีสิ่งเหล่านี้ครบก็เป็นพระโสดาบัน

ในทุติยมหานามสูตร ข้อ ๑๐๑๘

ข้าพเจ้าได้สดับมาอย่างนี้

สมัยหนึ่ง พระผู้มีพระภาคประทับอยู่ ณ นิโครธาราม เขตกรุงกบิลพัสดุ์ แคว้นสักกะ ครั้งนั้น เจ้าศากยะพระนามว่าหานามะเสด็จเข้าไปเฝ้าพระผู้มีพระภาคถึงที่ประทับ ถวายอภิวาทแล้ว ประทับนั่ง ณ ที่สมควร ได้กราบทูลพระผู้มีพระภาคดังนี้ว่า ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ กรุงกบิลพัสดุ์นี้ มั่งคั่ง อุดมสมบูรณ์ มีประชากรมาก มีถนนคั่นแคบ หม่อมฉันนั่งใกล้พระผู้มีพระภาคหรือภิกษุทั้งหลายผู้เป็นที่เจริญใจ เวลาเย็น เข้าไปยังกรุงกบิลพัสดุ์ พบเห็นช้างบ้าง ม้าบ้าง รถบ้าง เกวียนบ้าง ผู้คนบ้าง ที่พลุกพล่านขวักไขว่ สมัยนั้น หม่อมฉันลืมนสติปรารถนาพระผู้มีพระภาค พระธรรม และพระสงฆ์ หม่อมฉันคิดว่า หากเราพึงถึงแก่กรรมในเวลานี้ คติของเราจะเป็นอย่างไร อภิสัมปรายภพจะเป็นอย่างไร

พระผู้มีพระภาคตรัสว่า อย่าทรงกลัวเลย มหาบพิตร อย่าทรงกลัวเลย มหาบพิตร การสวรรคตของพระองค์จักไม่เลวทราม กาลกิริยาก็จักไม่เลวทราม มหาบพิตร อริยสาวกผู้ประกอบด้วยธรรม ๔ ประการ ย่อมโน้มไปสู่นิพพาน โนม้ไปสู่นิพพาน โอนไปสู่นิพพาน

ธรรม ๔ ประการ อะไรบ้าง
คือ อริยสาวกในธรรมวินัยนี้

๑. ประกอบด้วยความเลื่อมใสอันไม่หวั่นไหวในพระพุทธเจ้าว่า
แม้เพราะเหตุนี้ พระผู้มีพระภาคพระองค์นั้นเป็นพระอรหันต์ ตรัสรู้ด้วย
พระองค์เองโดยชอบ เพียบพร้อมด้วยวิชาและจรณะ เสด็จไปดี รู้แจ้ง
โลก เป็นสารถีฝึกผู้ที่ควรฝึกได้อย่างยอดเยี่ยม เป็นศาสดาของเทวดาและ
มนุษย์ทั้งหลาย เป็นพระพุทธเจ้า เป็นพระผู้มีพระภาค

๒. ประกอบด้วยความเลื่อมใสอันไม่หวั่นไหวในพระธรรมว่า
พระธรรมเป็นธรรมที่พระผู้มีพระภาคตรัสไว้ดีแล้ว ผู้ปฏิบัติจะพึงเห็นชัด
ด้วยตนเอง ไม่ประกอบด้วยกาล ควรเรียกให้มาดู ควรน้อมเข้ามาในตน
อันวิญญูชนพึงรู้เฉพาะตน

๓. ประกอบด้วยความเลื่อมใสอันไม่หวั่นไหวในพระสงฆ์ว่า
พระสงฆ์สาวกของพระผู้มีพระภาค เป็นผู้ปฏิบัติดี ปฏิบัติตรง ปฏิบัติ
ถูกทาง ปฏิบัติสมควร ได้แก่ อริยบุคคล ๔ คู่ คือ ๘ บุคคล พระสงฆ์สาวก
ของพระผู้มีพระภาคนี้ เป็นผู้ควรแก่ของที่เขานำมาถวาย ควรแก่ของ
ต้อนรับ ควรแก่ทักษิณา ควรแก่การทำอัญชลี เป็นนาบุญอันยอดเยี่ยม
ของโลก

๔. ประกอบด้วยศีลที่พระอริยะชอบใจ ไม่ขาด ไม่ทะลุ ไม่ต่าง
ไม่พร้อย เป็นไท ท่านผู้รู้สรรเสริญ ไม่ถูกค้นหาและทมิฎฐิครอบงำ เป็น
ไปเพื่อสมาธิ

มหาบพิตร เปรียบเหมือนต้นไม้ที่โน้มไปทางทิศปราจีน โนมไป
ทางทิศปราจีน โอนไปทางทิศปราจีน ต้นไม้นั้นเมื่อถูกตัดโคนจะล้มไป
ทางไหน

เจ้ามหานามะกราบทูลว่า จะล้มไปทางที่ต้นไม้โน้มไป โนมไป
โอนไป พระพุทธเจ้าข้า

พระผู้มีพระภาคตรัสว่า มหาบพิตร อุปมานี้ฉันใด อุปไมยก็ฉันนั้น
เหมือนกัน อริยสาวกผู้ประกอบด้วยธรรม ๔ ประการนี้ย่อมโน้มไปสู่
นิพพาน โนมไปสู่นิพพาน โอนไปสู่นิพพาน

ทุติยมหานามสูตรที่ ๒ จบ

นี่ก็อีกสูตรหนึ่ง ถึงแม้จะมีกิเลส หลงลืมสติ แล้วตายในตอนนั้นก็ยังไม่ไป
สู่นิพพาน น้อมไปสู่นิพพานเสมอ เกิดใหม่ยังได้เจอคำสอนของพระพุทธเจ้า แล้ว
ก็ได้ปฏิบัติต่อไป ถ้าเป็นปุถุชนนี้ไม่แน่นอนนะ ถ้าหลงลืมสติก็จะลงข้างล่างไปเลย
หาศานาคำสอนหาอะไรต่อมิอะไรไม่เจอเลย ขนาดจิตเป็นกุศล เกิดมาใหม่เนี่ย
ยังหาลำบาก บางทีไปเกิดเป็นคน ก็อาจจะไปเกิดที่อื่น ทหารธรมะไม่เจอเลย ส่วน
พระโสดาบันแม้จะหลงลืมสติ ตายแล้วเกิดใหม่ก็จะเจอคำสอน และได้ปฏิบัติต่อไป
มีแต่สูงขึ้นไปอีกเรื่อยๆ ไม่มีการตกต่ำอีก จนถึงนิพพาน นี่เป็นความพิเศษไม่เหมือนกัน
จึงควรปฏิบัติให้บรรลุเป็นพระโสดาบันให้ได้ไม่อย่างนั้น ปุถุชนนี่จะเป็นดีขนาดไหน
บุญเยอะขนาดไหนก็ไม่ปลอดภัยอยู่เสมอ บุญใหญ่ขนาดได้เป็นพระเจ้าจักรพรรดิ
หมดบุญก็หล่นลงมาอีก แล้วไม่แน่ไม่นอน บางทีอาจจะไม่เจอศาสนาก็ได้ ส่วน
พระโสดาบันนั้น จิตเป็นอกุศลแล้วก็ตาย เกิดใหม่ก็ยังได้เจอศาสนา ก็ได้ปฏิบัติ
ต่อไปจนถึงนิพพาน พระพุทธองค์ทรงอุปมาเหมือนกับต้นไม้ที่โอนไปข้างหนึ่ง เวลา
ที่มันหักล้ม มันก็ต้องล้มไปทางที่มันโอนไปนั้นแหละ พระโสดาบันก็เช่นเดียวกัน
เวลาที่ตาย **ไม่ว่าจะตายดีหรือตายไม่ดีก็ตาม ก็จะไม่โอนไปทางนิพพานอย่างเดียว**
นี่เป็นอานิสงส์และคุณประโยชน์ความเป็นพระโสดาบัน ยกมาอ่านหลายพระสูตร
ก็จะได้เข้าใจ อยากจะได้เป็นพระโสดาบัน เมื่อพูดประเด็นที่ ๓ วิธีปฏิบัติเพื่อเป็น
พระโสดาบัน จะได้ออกปฏิบัตินะครับ

๒.๔ กองทุกข์เหลือน้อยมาก

พระสูตรอีกชุดหนึ่ง ในเรื่องเกี่ยวกับคุณประโยชน์และอนิสงส์ ในชุดนี้ ก็จะมีอุปมาเกี่ยวกับเรื่องกองทุกข์ เกี่ยวกับทุกข์ทั้งหมดไปของพระโสดาบันนี้ ทั้งหมดไปเป็นจำนวนมาก ที่เหลือก็นิดหน่อย ผมจะอ่านให้ฟังหลายพระสูตรด้วยกัน พระพุทธองค์จะตรัสแบบเปรียบเทียบ

ในสังยุตตนิกาย มหาวารวรรค ข้อ ๑๑๒๑ นขลิขสูตร

ครั้งนั้น พระผู้มีพระภาคทรงใช้ปลายพระนขาซ้อนฝุ่นขึ้นมา เล็กน้อย แล้วรับสั่งเรียกภิกษุทั้งหลายมาตรัสถามว่า ภิกษุทั้งหลาย เธอทั้งหลายจะเข้าใจความซ้อนนั้นว่าอย่างไร ฝุ่นเล็กน้อยนี้ที่เราใช้ ปลายเล็บซ้อนขึ้นมา กับแผ่นดินใหญ่นี้ อย่างไหนจะมากกว่ากัน

ภิกษุทั้งหลายทูลตอบว่า ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ แผ่นดินใหญ่นี้แล มากกว่า ฝุ่นที่พระองค์ทรงใช้ปลายพระนขาซ้อนขึ้นมา มีเพียงเล็กน้อย ฝุ่นเล็กน้อยที่พระองค์ทรงใช้ปลายพระนขาซ้อนขึ้นมา เมื่อเทียบกับ แผ่นดินใหญ่แล้ว คำนวณไม่ได้ เทียบเคียงกันไม่ได้ หรือไม่ถึงส่วนเสี้ยว

ภิกษุทั้งหลาย ข้อนี้ก็ฉันทันเหมือนกัน บุคคลผู้เป็นอริยสาวกใด รู้ชัดตามความเป็นจริงว่า นี้ทุกข์ นี้ทุกข์สมุทัย นี้ทุกข์นิโรธ นี้ทุกข์นิโรธคามินีปฏิปทา ทุกข์ทั้งหมดสิ้นไปของบุคคลผู้เป็นอริยสาวกนั้น ผู้สมบูรณ์ด้วยทิวัญญิ ผู้รู้ยิ่ง มีมากกว่า ที่เหลืออยู่มีประมาณน้อย เมื่อเทียบกับ กองทุกข์ซึ่งมีอยู่ก่อนที่หมดสิ้นไปแล้ว คำนวณไม่ได้ เทียบเคียงกันไม่ได้ หรือไม่ถึงส่วนเสี้ยว อย่างมากมีได้เพียง ๗ ชาติ

ภิกษุทั้งหลาย เพราะเหตุนั้น เธอทั้งหลายพึงทำความเพียรเพื่อ
รู้ชัดตามความเป็นจริงว่า นี้ทุกข์ นี้ทุกข์สมุทัย นี้ทุกข์นิโรธ นี้ทุกข์นิโรธ
คามินีปฏิปทา

นขลิขสูตรที่ ๑ จบ

อันนี้เป็นพระสูตรที่ ๑ เปรียบเทียบแสดงอานิสงส์และคุณประโยชน์ความ
เป็นพระโสดาบัน เป็นอริยสาวกผู้ที่สมบูรณ์ด้วยทวิภูฏี คือเป็นพระโสดาบัน ผู้ที่เห็น
อริยสัจ ๔ รู้จักอริยสัจ รู้จักทุกข์ว่านี่มันทุกข์ ไม่มีตัวไม่มีตน รู้จักเหตุเกิดทุกข์ รู้จัก
ความดับทุกข์ และรู้จักหนทางอริยมรรคมีองค์ ๘ อย่างชัดเจน เป็นสาวกผู้สมบูรณ์
ด้วยทวิภูฏี ทุกข์ของพระโสดาบันที่เหลืออยู่นี้มันน้อยมาก น้อยขนาดไหน น้อยจน
ยกมาให้ดูก็ไม่ได้ พระพุทธองค์จึงตรัสแบบเปรียบเทียบว่าเหมือนฝุ่นที่ซ้อนขึ้นมา
ที่ปลายเล็บ เปรียบเทียบกับแผ่นดินใหญ่ว่าอย่างไรจะมากกว่ากัน อย่างนี้
พวกเราก็คงตอบได้อยู่แล้ว ภิกษุเหล่านั้นก็กราบทูลว่า แผ่นดินใหญ่มากกว่า
ส่วนฝุ่นที่ปลายเล็บนี้นิดเดียวเอง แผ่นดินใหญ่นี้ก็คือทุกข์ทั้งหมดสิ้นไปของผู้ที่เป็น
โสดาบัน เนื่องจากว่าทุกข์นั้นไม่ได้มีอยู่ก่อน มันมีเมื่อมันเกิดขึ้น เกิดขึ้นเพราะมี
เหตุมีปัจจัย พอไม่มีเหตุ ไม่มีปัจจัย ท่านมีวิชาความรู้เป็นพระโสดาบันแล้ว รู้แจ้ง
อริยสัจระดับหนึ่งแล้ว **ทุกข์มันก็หมดไป เหมือนกับแผ่นดินใหญ่หมดไปเยอะมาก**
ส่วนทุกข์ที่เหลือเหมือนฝุ่นที่ปลายเล็บเท่านั้นเอง น้อยมาก อันนี้พูดแบบเปรียบเทียบ
ซึ่งพระพุทธองค์ก็เปรียบเทียบตรงตามความจริงนั้นแหละ พระองค์เป็นสัมพัญญู
จึงเปรียบเทียบได้ตรง เราเปรียบเทียบเป็นเปอร์เซ็นต์ไม่ได้ เป็นพระโสดาบันนี้
เทียบกับปุถุชน ทุกข์จะมากน้อยกว่ากันก็เปอร์เซ็นต์ อย่างนี้เทียบไม่ได้ แผ่นดินใหญ่
มาเทียบกับฝุ่นที่ปลายเล็บนี้มาเทียบเป็นเปอร์เซ็นต์คงเทียบไม่ได้ ทำนองนี้

อีกพระสูตรหนึ่งก็แสดงเรื่องเดียวกัน แต่อุปมาต่างกัน ฟังหลายๆ อุปมาก็จะเข้าใจขึ้น ผู้ไม่เป็นพระโสดาบัน มองไม่เห็น ไม่เข้าใจว่าความทุกข์มันหมดไปมากขนาดไหน ฟังอุปมาหลายๆ เรื่องเพื่อชัดเจนขึ้น

อีกพระสูตรชื่อว่า **โปกขรณีสสูตร** ข้อ ๑๑๒๒ พระพุทธองค์ตรัสว่า

ภิกษุทั้งหลาย เปรียบเหมือนสระโปกขรณียาว ๕๐ โยชน์ กว้าง ๕๐ โยชน์ สูง ๕๐ โยชน์ เต็มด้วยน้ำเสมอฝั่ง กาดឹมกินได้ บุรุษใช้ปลายหญ้าคา จุ่มน้ำขึ้นจากสระโปกขรณีนั้น เธอทั้งหลายจะเข้าใจความช้อนนั้นว่าอย่างไร น้ำที่บุรุษใช้ปลายหญ้าคาจุ่มขึ้นมา กับน้ำในสระโปกขรณียังไงจะมากกว่ากัน

ภิกษุทั้งหลายกราบทูลว่า ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ น้ำในสระโปกขรณีนี้นั้นแลมากกว่า น้ำที่บุรุษใช้ปลายหญ้าคาจุ่มขึ้นมา มีเพียงเล็กน้อย น้ำที่บุรุษใช้ปลายหญ้าคาจุ่มขึ้นมา เมื่อเทียบกับน้ำในสระโปกขรณีย์แล้ว คำนวณไม่ได้ เทียบเคียงกันไม่ได้ หรือไม่ถึงส่วนเสี้ยว

พระผู้มีพระภาคตรัสว่า ภิกษุทั้งหลาย อุปมานี้ฉันใด อุปมาอื่นก็ฉันนั้นเหมือนกัน บุคคลผู้เป็นอริยสาวกได้รู้ชัดตามความเป็นจริงว่า นี่ทุกข์ นี่ทุกขสมุทัย นี่ทุกขนิโรธ นี่ทุกขนิโรธคามินีปฏิปทา ทุกข์ที่หมดสิ้นไปของบุคคลผู้เป็นอริยสาวกนั้น ผู้สมบูรณ์ด้วยทิฐิ ผู้รู้ยิ่ง มีมากกว่าที่เหลืออยู่มีประมาณน้อย เมื่อเทียบกับกองทุกข์ซึ่งมีอยู่ก่อนที่หมดสิ้นไปแล้ว คำนวณไม่ได้ เทียบเคียงกันไม่ได้ หรือไม่ถึงส่วนเสี้ยว อย่างมาก มีได้เพียง ๗ ชาต

ภิกษุทั้งหลาย เพราะเหตุนั้น เธอทั้งหลายพึงทำความเพียรเพื่อ
รู้ชัดตามความเป็นจริงว่า นี้ทุกข์ นี้ทุกข์สมุทัย นี้ทุกข์นิโรธ นี้ทุกข์นิโรธ
คามินีปฏิปทา

โปกขรณีสสูตรที่ ๒ จบ

นี่ก็โปกขรณีสสูตร อุปมาเหมือนกับสระน้ำ เป็นสระสี่เหลี่ยมซึ่งมีความกว้าง
๕๐ โยชน์ ความยาว ๕๐ โยชน์ ลึก ๕๐ โยชน์ โยชน์หนึ่งก็เท่ากับ ๑๖ กิโลเมตร
สระน้ำใหญ่เหมือนกัน สระนี้ก็มีน้ำเต็มเลย มีบุรุษคนหนึ่งเอาปลายหญ้าคาไปจุ่ม
น้ำในสระโปกขรณีสขึ้นมา **ทุกข์ที่หมดไปของพระโศดาบันเหมือนกับน้ำในสระ
โปกขรณีส ส่วนทุกข์ที่เหลืออยู่ก็เหมือนกับน้ำที่ปลายหญ้าคาเท่านั้น** ทำนองนี้
อันนี้ก็เป็นคุณประโยชน์และอานิสงส์ของความเป็นโศดาบันอีกข้อหนึ่ง พุทธแบบ
เปรียบเทียบ

อีกพระสูตรหนึ่งก็คล้ายๆ กัน แต่จะอ่านให้ฟัง จะได้มีอุปมาหลายๆ อย่าง
เสริมความเข้าใจ ใน**ปทมสัมเภชชสูตร** ข้อ ๑๑๒๓

ภิกษุทั้งหลาย เปรียบเหมือนแม่น้ำใหญ่เหล่านี้ คือ แม่น้ำคงคา
แม่น้ำยมุนา แม่น้ำอจิรวดี แม่น้ำสรภู แม่น้ำมही ไหลมาบรรจบกัน ณ ที่ใด
บุรุษช้อนน้ำ ๒-๓ หยดขึ้นมาจากที่นั้น เธอทั้งหลายจะเข้าใจความช้อนนั้น
ว่าอย่างไร น้ำ ๒-๓ หยดที่บุรุษนั้นช้อนขึ้นมากับน้ำที่ไหลมาบรรจบกัน
อย่างไรจะมากกว่ากัน

ภิกษุทั้งหลายกราบทูลว่า ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ น้ำที่ไหลมาบรรจบกันนี้แลมากกว่า น้ำ ๒-๓ หยดที่บุรุษนั้นช้อนขึ้นมา มีเพียงเล็กน้อย น้ำ ๒-๓ หยดที่บุรุษนั้นช้อนขึ้นมา เมื่อเทียบกับน้ำที่ไหลมาบรรจบกันแล้ว คำนวณไม่ได้ เทียบเคียงกันไม่ได้ หรือไม่ถึงส่วนเสี้ยว

ภิกษุทั้งหลาย อุปมานี้ฉันใด อุปไมยก็ฉันนั้นเหมือนกัน บุคคลผู้เป็นอริยสาวกได้รู้ชัดตามความเป็นจริงว่า นี้ทุกข์ นี้ทุกขสมุทัย นี้ทุกขนิโรธ นี้ทุกขนิโรธคามินีปฏิปทา ทุกข์ที่หมดสิ้นไปของบุคคลผู้เป็นอริยสาวกนั้น ผู้สมบูรณ์ด้วยทวิญญู ผู้รู้ยิ่ง มีมากกว่า ที่เหลืออยู่มีประมาณน้อย เมื่อเทียบกับกองทุกข์ซึ่งมีอยู่ก่อนที่หมดสิ้นไปแล้ว คำนวณไม่ได้ เทียบเคียงกันไม่ได้ หรือไม่ถึงส่วนเสี้ยว อย่างมากมีได้เพียง ๗ ขาติ

ภิกษุทั้งหลาย เพราะเหตุนั้น เธอทั้งหลายพึงทำความเพียรเพื่อรู้ชัดตามความเป็นจริงว่า นี้ทุกข์ นี้ทุกขสมุทัย นี้ทุกขนิโรธ นี้ทุกขนิโรธคามินีปฏิปทา

ปฐมสัมภเวชสูตรที่ ๓ จบ

ในปฐมสัมภเวชสูตร อุปมาเหมือนกับแม่น้ำใหญ่ ๕ สาย คือ แม่น้ำคงคา แม่น้ำยมุนา แม่น้ำอจิรวดี แม่น้ำสรภู และแม่น้ำมที ไหลมารวมกันแล้ว ณ จุดที่รวมกันนั้น บุรุษคนหนึ่งช้อนน้ำขึ้นมา ๒-๓ หยดจากที่นั่น น้ำในแม่น้ำ ๕ สาย ก็คงนับจำนวนไม่ได้ เหมือนกับทุกข์ของพระโสดาบันที่หมดไป ส่วนทุกข์ที่เหลืออยู่ก็เท่ากับน้ำ ๒-๓ หยดเท่านั้น นี่ก็เป็นอีกอุปมาหนึ่ง

อีกอุปมาหนึ่ง ในปฐมมหาปฐวีสูตร ข้อ ๑๑๒๕ พระพุทธองค์ตรัสว่า

ภิกษุทั้งหลาย เปรียบเหมือนบุรุษพึงเก็บก้อนดินขนาดเมล็ด
กระเบา ๗ ก้อนจากแผ่นดินใหญ่ เธอทั้งหลายจะเข้าใจความข้อนั้นว่า
อย่างไร ก้อนดินขนาดเมล็ดกระเบา ๗ ก้อนที่บุรุษนั้นเก็บมากับแผ่นดิน
ใหญ่นี้ อย่างไหนจะมากกว่ากัน

ภิกษุทั้งหลายกราบทูลว่า ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ แผ่นดินใหญ่นี้แล
มากกว่า ก้อนดินขนาดเมล็ดกระเบา ๗ ก้อนที่บุรุษนั้นเก็บมามีเพียง
เล็กน้อย ก้อนดินขนาดเมล็ดกระเบา ๗ ก้อนที่บุรุษนั้นเก็บมา เมื่อเทียบกับ
แผ่นดินใหญ่แล้ว คำนวณไม่ได้ เทียบเคียงกันไม่ได้ หรือไม่ถึงส่วนเสี้ยว

พระผู้มีพระภาคตรัสว่า ภิกษุทั้งหลาย อุปมานี้ฉันใด อุปมาอื่นฉันนั้น
เหมือนกัน บุคคลผู้เป็นอริยสาวกได้รู้ชัดตามความเป็นจริงว่า นี้ทุกข์
นี้ทุกขสมุทัย นี้ทุกขนิโรธ นี้ทุกขนิโรธคามินีปฏิปทา ทุกข์ที่หมดสิ้นไป
ของบุคคลผู้เป็นอริยสาวกนั้น ผู้สมบูรณ์ด้วยทิฏฐิ ผู้รู้ยิ่ง มีมากกว่า
ที่เหลืออยู่มีประมาณน้อย เมื่อเทียบกับกองทุกข์ซึ่งมีอยู่ก่อนที่หมดสิ้น
ไปแล้ว คำนวณไม่ได้ เทียบเคียงกันไม่ได้ หรือไม่ถึงส่วนเสี้ยว อย่างมาก
มีได้เพียง ๗ ขาติ

ภิกษุทั้งหลาย เพราะเหตุนั้น เธอทั้งหลายพึงทำความเพียรเพื่อ
รู้ชัดตามความเป็นจริงว่า นี้ทุกข์ นี้ทุกขสมุทัย นี้ทุกขนิโรธ นี้ทุกขนิโรธ
คามินีปฏิปทา

ปฐมมหาปฐวีสูตรที่ ๔ จบ

นี่เป็นอุปมาหนึ่ง เก็บก้อนดินขนาดเมล็ดกระเบาหรือเกาลัดเมล็ดเล็กๆ ๗ ก้อน เปรียบเทียบกับแผ่นดินใหญ่ อันไหนจะมากกว่ากัน ก็ชัดเจนอยู่ในตัวแล้ว เียบเป็นเปอร์เซ็นต์ก็คงไม่ได้ **ทุกข์ของโสดาบันที่หมดไป เปรียบเหมือนแผ่นดินใหญ่ ที่เหลือเท่ากับดินเพียง ๗ ก้อน** และ ๗ ก้อนนี้ก็เป็นก้อนที่เล็กนิดเดียว ทำนองนั้น ในปฐมมหาปฐวีสูตร เมื่อพระพุทธองค์ตรัสอุปมาอย่างนี้แล้ว ทรงเตือนว่า เพราะฉะนั้น เธอจงพากันทำความเพียร เพื่อจะรู้ชัดตามความเป็นจริงว่า นี่ทุกข์ นี่ทุกข์สมุทัย นี่ทุกข์นิโรธ นี่ทุกข์นิโรธคามินีปฏิปทา

การแสดงประโยชน์และอานิสงส์ ก็เพื่อให้พุทธบริษัทนั้นไปปฏิบัติ ผมอ่านคุณประโยชน์และอานิสงส์ในแง่มนั้นแง่มนี่ให้ฟังก่อน ท่านทั้งหลายก็จะได้อยากปฏิบัตินั่นเอง สุดท้ายจะได้พูดเกี่ยวกับวิธีปฏิบัติต่อไป ถ้าพูดวิธีปฏิบัติแล้ว แต่ไม่ยอมปฏิบัติก็ไม่ได้เหมือนกัน เลยต้องเอาคุณประโยชน์และอานิสงส์มาอ่านให้ฟังก่อน นี่อานิสงส์ในแง่กองทุกข์ที่หมดไป ผู้ที่เป็นโสดาบันนี้ ทุกข์หมดไปเยอะมาก ทุกข์ที่เหลืออยู่ มีจำนวนน้อย ท่านทั้งหลายมีทุกข์อะไรบ้างตอนนี้ เยอะอยู่นะ ถ้าเป็นโสดาบันนี้ก็แทบจะไม่เหลือเลย ไม่รู้จะทุกข์ตรงไหนเลยประมาณนั้นแหละ อย่างทุกวันนี้พวกเราไม่รู้จะสุขตรงไหนดี เดินไปทางไหนก็เจอแต่ทุกข์ ชนหน้าคนนั้นก็ทุกข์ ชนคำคำก็ทุกข์ ชนคำนินทาก็ทุกข์ ป่วยเป็นโรคก็ทุกข์ ไม่สบายก็ทุกข์ งานเยอะก็เป็นทุกข์ ไม่มีงานทำก็เป็นทุกข์ เมียบ่นก็ทุกข์ ทุกข์ไปเรื่อย อย่างนี้ เดินชนทุกข์เต็มไปหมด ดีไม่ตี ขั้บรถไปก็เจอไฟแดงก็ทุกข์แล้ว มอเตอร์ไซด์ตกหน้าก็ทุกข์แล้ว

ถ้าเป็นพระโสดาบันนี้แทบหาทุกข์ไม่เจอเลย ไม่รู้จะทุกข์ตรงไหนในวันหนึ่งๆ มันต่างกันมาก พวกเรานี้รู้สึกว่าจะทุกข์ง่ายและสุขยากเหลือเกิน ไปทางไหนก็ชนแต่ทุกข์อยู่เรื่อย วนไปวนมาอยู่ นานๆ จะเจอสุขสักที ส่วนพระโสดาบันจะกลับข้างกันเลย กลับชั่วกันเลย ชีวิตส่วนใหญ่ของท่านจึงเต็มไปด้วยความสุข ปลอดภัย สงบ มีกามคุณ มีเงินมีทอง ก็มีความสุขกับการใช้สอย มีความสุขจากการหาเงิน มีความสุขจากการใช้เงิน มีครอบครัวก็มีความสุข ทุกข์ก็มีบ้างแต่น้อย อย่างที่คำอุปมาเปรียบเทียบกับนั้นแหละ น้อยมากจริงๆ ไม่รู้จะทุกข์ตรงไหนเลย ส่วนสุขนี้เกือบเต็มแล้ว ถ้าถึงเป็นพระอรหันต์ ก็สมบูรณ์แบบแล้ว ถ้าสมบูรณ์แบบแล้วเขาไม่ใช่คำว่าสุข ก็ไม่รู้จะพูดอย่างไรดี ก็พูดว่าดับทุกข์ ไม่มีทุกข์ คำว่า ดับทุกข์ก็คือสุขทั้งหมด ถ้าจะพูดสุขบ้าง ก็ว่า โสดาบันนี้พากันเสวยสุขเสวยสุขได้มาก

ส่วนพระอรหันต์ไม่ต้องพูดเรื่องสุขแล้ว เพราะมันไม่บริบูรณ์ ถ้าพูดสุขมันก็ไม่เต็มสักที ก็ต้องพูดว่าไม่มีทุกข์ ลองคิดดูสิว่าไม่มีทุกข์มันเป็นอย่างไร พระโสดาบันนี้ยังมีทุกข์บ้าง แต่มันน้อยมาก คำสอนของพระพุทธเจ้า ถ้าเราปฏิบัติตาม จึงมหัศจรรย์มากจริงๆ แล้วไม่ถึงกับต้องเป็นพระโสดาบันหรอก แค่นี้ฟังธรรมแล้วเห็นถูกว่า สิ่งต่างๆ ไม่แน่ไม่นอน รู้จักคิดเมตตาคนบ้างอะไรบ้าง ก็มีความสุขมาตั้งเยอะแล้ว ทีนี้ ลองคิดดูว่า ถ้าได้เป็นโสดาบัน จะสุขมากขนาดไหน เพราะทุกข์หมดไปมาก เหมือนกับที่ท่านอุปมาต่างๆ ทุกข์ที่เหลืออยู่นี้จะน้อยนิดเดียว อันนี้อุปมาเหมือนกับแผ่นดิน ทุกข์ที่หมดไปเหมือนกับแผ่นดิน ทุกข์ที่เหลืออยู่เหมือนกับก้อนดินขนาดเล็กๆ เท่าเมล็ดกระเบา ๗ ก้อน

อีกพระสูตรหนึ่งในปฐมมหาสมุทรสูตร ข้อ ๑๑๒๗ พระผู้มีพระภาคตรัสว่า

ภิกษุทั้งหลาย เปรียบเหมือนบุรุษพึงชอนน้ำในมหาสมุทรขึ้นมา ๒-๓ หยด เธอทั้งหลายจะเข้าใจความชอนนั้นว่าอย่างไร น้ำ ๒-๓ หยดที่บุรุษนั้นชอนขึ้นมากับน้ำในมหาสมุทร อย่างไรจะมากกว่ากัน

ภิกษุทั้งหลายเหล่านั้นกราบทูลว่า ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ น้ำในมหาสมุทรนี้แลมากกว่า น้ำ ๒-๓ หยดที่บุรุษ ชอนขึ้นมามีเพียงเล็กน้อย น้ำ ๒-๓ หยดที่บุรุษนั้นชอนขึ้นมา เมื่อเทียบกับน้ำในมหาสมุทรแล้ว คำนวณไม่ได้ เทียบเคียงกันไม่ได้ หรือไม่ถึงส่วนเสี้ยว

พระผู้มีพระภาคตรัสว่า ภิกษุทั้งหลาย อุปมานี้ฉันใด อุปมานี้ก็ฉันนั้นเหมือนกัน บุคคลผู้เป็นอริยสาวกได้รู้ชัดตามความเป็นจริงว่า นี้ทุกข์ นี้ทุกขสมุทัย นี้ทุกขนิโรธ นี้ทุกขนิโรธคามินีปฏิปทา ทุกข์ที่หมดสิ้นไปของบุคคลผู้เป็นอริยสาวกนั้น ผู้สมบูรณ์ด้วยทิฐิ ผู้รู้ยิ่ง มีมากกว่าที่เหลืออยู่มีประมาณน้อย เมื่อเทียบกับกองทุกข์ซึ่งมีอยู่ก่อนที่หมดสิ้นไปแล้ว คำนวณไม่ได้ เทียบเคียงกันไม่ได้ หรือไม่ถึงส่วนเสี้ยว อย่างมาก มีได้เพียง ๗ ชาติ

ภิกษุทั้งหลาย เพราะเหตุนี้ เธอทั้งหลายพึงทำความเพียรเพื่อรู้ชัดตามความเป็นจริงว่า นี้ทุกข์ นี้ทุกขสมุทัย นี้ทุกขนิโรธ นี้ทุกขนิโรธคามินีปฏิปทา

ปฐมมหาสมุทรสูตรที่ ๗ จบ

หยดน้ำที่บุรุษซุ่มขึ้นมาเมื่อเทียบกับน้ำในมหาสมุทรแล้ว คำนวณไม่ได้ เทียบเคียงกันไม่ได้ หรือไม่ถึงส่วนเสี้ยว อย่างนี้ นี่ก็จะเห็นอานิสงส์ได้ชัด **เป็นการลงทุนที่คุ้มค่ามากจริงๆ** สิ่งอื่นๆ ที่พวกเราลงทุนทำกันมานี้ รู้สึกว่าจะไม่ค่อยได้ อะไรเลย เปรียบเทียบไม่ได้ ถ้าลงทุนมาศึกษาธรรมะ ปฏิบัติธรรมะในแง่มุมที่จะเป็นไปเพื่อเป็นพระโสดาบันนี่ อันนี้อานิสงส์เยอะมากจริงๆ

อีกพระสูตรหนึ่ง **ปฐมปัพพตูปมสูตร** ข้อ ๑๑๒๙ พระพุทธองค์ตรัสว่า

ภิกษุทั้งหลาย เปรียบเหมือนบุรุษพึงเก็บก้อนหินขนาดเมล็ดผักกาด ๗ ก้อนของขุนเขาหิมพานต์ เธอทั้งหลายจะเข้าใจความซุ่มนั้นว่าอย่างไร ก้อนหินขนาดเมล็ดผักกาด ๗ ก้อน ที่บุรุษนั้นเก็บมากับขุนเขาหิมพานต์ อย่างไหนจะมากกว่ากัน

ภิกษุทั้งหลายกราบทูลว่า ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ ขุนเขาหิมพานต์นี้แลมากกว่า ก้อนหินขนาดเมล็ดผักกาด ๗ ก้อนที่บุรุษเก็บมา มีเพียงเล็กน้อย ก้อนหินขนาดเมล็ดผักกาด ๗ ก้อนที่บุรุษนั้นเก็บมา เมื่อเทียบกับขุนเขาหิมพานต์แล้ว คำนวณไม่ได้ เทียบเคียงกันไม่ได้ หรือไม่ถึงส่วนเสี้ยว

พระผู้มีพระภาคตรัสว่า ภิกษุทั้งหลาย อุปมานี้ฉันใด อุปไมยก็ฉันนั้น เหมือนกัน บุคคลผู้เป็นอริยสาวกได้รู้ชัดตามความเป็นจริงว่า นี่ทุกข์ นี่ทุกข์สมุทัย นี่ทุกข์นิโรธ นี่ทุกข์นิโรธคามินีปฏิปทา ทุกข์ที่หมดสิ้นไป ของบุคคลผู้เป็นอริยสาวกนั้น ผู้สมบูรณ์ด้วยทิฐฐิ ผู้รู้ยิ่ง มีมากกว่า ที่เหลืออยู่มีประมานน้อย เมื่อเทียบกับกองทุกข์ซึ่งมีอยู่ก่อนที่หมดสิ้น ไปแล้ว คำนวณไม่ได้ เทียบเคียงกันไม่ได้ หรือไม่ถึงส่วนเสี้ยว อย่างมาก มีได้เพียง ๗ ชาติ

ภิกษุทั้งหลาย เพราะเหตุนั้น เธอทั้งหลายพึงทำความเพียรเพื่อ รู้ชัดตามความเป็นจริงว่า นี่ทุกข์ นี่ทุกข์สมุทัย นี่ทุกข์นิโรธ นี่ทุกข์นิโรธ คามินีปฏิปทา

ปฐมปัพพตูปมสูตรที่ ๙ จบ

อันนี้ เปรียบเทียบภูเขาหิมพานต์ซึ่งเป็นภูเขาใหญ่กับก้อนหินขนาดเล็กๆ เล็กเท่ากับเมล็ดผักกาด เมล็ดผักกาดของชาวอินเดียจะเมล็ดเล็กๆ เขาเอาไว้ทำ น้ำมัน จะเข้าใจชัดของเรื่องทุกข์ของโสดาบันที่หมดสิ้นไป พอเป็นพระโสดาบัน แล้วทุกข์ที่หมดสิ้นไปมากเหลือเกิน ส่วนทุกข์ที่เหลืออยู่นั้นน้อย **ทุกข์ที่หมดสิ้นไป เหมือนกับภูเขาหิมพานต์ ส่วนทุกข์ที่เหลืออยู่เหมือนกับเมล็ดผักกาด ๗ เมล็ด** อย่างนี้นะครับ นี่พูดถึงคุณประโยชน์และอานิสงส์ของความเป็นโสดาบัน ในแง่ กองทุกข์หรือความเป็นทุกข์ของผู้ที่เป็นพระโสดาบันนั้น เหลืออยู่น้อยมาก ที่หมดสิ้นไปนั้นแหละมากกว่า จนเปรียบเทียบไม่ได้ จะเทียบเป็นเปอร์เซ็นต์นี้คงจะไม่ได้เลย บางท่านชอบเทียบว่าเท่านั้นเปอร์เซ็นต์เท่านั้นเปอร์เซ็นต์ สมัยใหม่ชอบเทียบเป็นเปอร์เซ็นต์ หากว่าตามพระพุทธพจน์อย่างนี้แล้ว เราจะเทียบเป็นเปอร์เซ็นต์ไม่ได้ ไม่รู้จะเป็นจุดศูนย์ศูนย์เท่าไรดี เทียบกันไม่ได้จริงๆ อันนี้เป็นประเด็น คุณประโยชน์และอานิสงส์

ผมได้พูดคุณประโยชน์และอานิสงส์ ถ้าแบ่งแยกตามพระสูตรที่อ่านไปก็จะมี ๔ ข้อแล้ว คือ ข้อที่ ๑ ความเป็นพระโสดาบัน เป็นการได้ที่เหนือกว่าพระเจ้าจักรพรรดิ ข้อที่ ๒ ความเป็นพระโสดาบัน เป็นธรรมะอันเป็นที่ตั้งแห่งความเบาใจ สบายใจ ปลอดภัย และทำให้ได้อะไรทุกอย่างที่ต้องการ ถ้าตาย อดอยากไปขึ้นสวรรค์ไหนก็ได้ จนกระทั่งอยากไปนิพพานก็ได้ ข้อที่ ๓ เป็นผู้ไม่ตกต่ำอีกแน่นอน พระโสดาบันแม้จะมีกิเลสอยู่บ้าง ตายก็ไม่ตกต่ำ จึงเป็นผู้ที่ปลอดภัย สบายใจได้ ปล่อยจิตไป อาจชอบอันนั้นอันนี้บ้าง มีกิเลสบ้าง อะไรต่างๆ ก็ไม่เป็นไร ส่วนพวกเราปุถุชนนี้ปล่อยให้รักให้ชังไม่ได้ เดียวสักหน่อยมันจะหนักขึ้น มันจะไปยึดถือไปทำทุจริตก็ได้ ต้องเป็นทุกข์เสียใจ เพราะสิ่งที่รักแปรปรวนอีกแล้ว ปล่อยให้ไปเกลียดคนนั้นคนนี้ พอปล่อยไปเดี๋ยวก็คิดมากเข้า มีจิตพยาบาท ไปด่าเขาอีกแล้ว ไปแข่งเขาอีกแล้ว จิตของปุถุชนจึงปล่อยไม่ได้ ส่วนพระโสดาบันถึงแม้จะรักบ้าง ชังบ้าง แต่ไม่พอที่จะทำทุจริต อันนี้จะมีความต่างกันมาก ข้อที่ ๔ กองทุกข์ของพระโสดาบันเหลือน้อยมาก

๒.๕ เป็นห้วงบุญกุศลที่นำความสุขมาให้

ต่อไป จะพูดถึงคุณประโยชน์และอานิสงส์ ข้อที่ ๕ ความเป็นพระโสดาบัน คือเป็นห้วงบุญกุศลที่นำความสุขมาให้ จะมีพระสูตรเนื่องต่อเรียงกัน ๓ พระสูตรด้วยกัน ผมจะอ่านให้ฟัง ฟังแล้วจะได้เข้าใจ เห็นคุณค่าของความเป็นพระโสดาบัน

ในสังยุตตนิกาย มหาวรรค **หุติยปุณฺณากิสังตสูตร** ข้อที่ ๑๐๒๘ พระผู้มีพระภาคตรัสว่า

ภิกษุทั้งหลาย ห้วงบุญกุศลนำสุขมาให้ ๔ ประการนี้
ห้วงบุญกุศล ๔ ประการ อะไรบ้าง
คือ อริยสาวกในธรรมวินัยนี้

๑. ประกอบด้วยความเลื่อมใสอันไม่หวั่นไหวในพระพุทธเจ้าว่า
แม้เพราะเหตุนี้ พระผู้มีพระภาคพระองค์นั้นเป็นพระอรหันต์ ตรัสรู้ด้วย
พระองค์เองโดยชอบ เพียบพร้อมด้วยวิชาและจรณะ เสด็จไปดี รู้แจ้ง
โลก เป็นสารถีฝึกผู้ที่ควรฝึกได้อย่างยอดเยี่ยม เป็นศาสดาของเทวดาและ
มนุษย์ทั้งหลาย เป็นพระพุทธเจ้า เป็นพระผู้มีพระภาค นี่เป็นห้วงบุญ
กุศล นำสุขมาให้ประการที่ ๑

๒. ประกอบด้วยความเลื่อมใสอันไม่หวั่นไหวในพระธรรมว่า
พระธรรมเป็นธรรมที่พระผู้มีพระภาคตรัสไว้ดีแล้ว ผู้ปฏิบัติจะพึงเห็นชัด
ด้วยตนเอง ไม่ประกอบด้วยกาล ควรเรียกให้มาดู ควรน้อมเข้ามาในตน
อันวิญญูชนพึงรู้เฉพาะตน นี่เป็นห้วงบุญกุศล นำสุขมาให้ประการที่ ๒

๓. ประกอบด้วยความเลื่อมใสอันไม่หวั่นไหวในพระสงฆ์ว่า
พระสงฆ์สาวกของพระผู้มีพระภาค เป็นผู้ปฏิบัติดี ปฏิบัติตรง ปฏิบัติ
ถูกทาง ปฏิบัติสมควร ได้แก่ อริยบุคคล ๔ คู่ คือ ๘ บุคคล พระสงฆ์สาวก
ของพระผู้มีพระภาคนี้ เป็นผู้ควรแก่ของที่เขานำมาถวาย ควรแก่ของ
ต้อนรับ ควรแก่ทักษิณา ควรแก่การทำอัญชลี เป็นนาบุญอันยอดเยี่ยม
ของโลก นี่เป็นห้วงบุญกุศล นำสุขมาให้ประการที่ ๓

๔. มีใจปราศจากความตระหนี่อันเป็นมลทิน มีจาคะอันสละแล้ว มีฝ่ามือชุ่ม ยินดีในการสละ ควรแก่การขอ ยินดีในการให้ทานและการแจกทาน อยู่ครองเรือน นี่เป็นห้วงบุญกุศล นำสุขมาให้ประการที่ ๔ ภิภษุทั้งหลาย ห้วงบุญกุศลนำสุขมาให้ ๔ ประการนี้

หุติยปุณญญากิสันตสูตรที่ ๒ จบ

อันนี้ก็ห้วงบุญกุศล ๔ ประการ คุณสมบัติของพระโสดาบันนั่นเอง เป็นบุญกุศลที่ไหลมาเป็นเหมือนห้วงน้ำทีเดียว ท่านลองนึกดูน้ำที่ไหลมาทั้งหมด เหมือนกุศลที่ไหลอยู่เรื่อยๆ ไหลไม่ขาดสายด้วย ไหลเป็นห้วงน้ำมา **บุญนี้เป็นเหตุผลของบุญคือความสุข** ลองคิดดูสิ พระโสดาบันจะเป็นสุขขนาดไหน ก็มีความสุขตลอด เพราะมีเหตุให้เกิดความสุขตลอด บุญเป็นเหมือนแม่น้ำไหลมาเลย อย่างพวกเรานี้ ก็มีบุญเหมือนกันแต่ว่า นานๆ จะเกิดบุญสักทีหนึ่ง นอกนั้นก็กังวลเหงา หวานอน รัก ชัง หงุดหงิด รำคาญ อะไรต่อมิอะไร บุญมันไม่ไหลมาเทมา ในเมื่อเหตุมันไม่ค่อยดี ผลมันก็เลยเป็นทุกข์ ส่วนมากเครียดวิตกกังวลอย่างนั้นอย่างนี้

ส่วนพระโศดาบันนี้โดยส่วนใหญ่เป็นสุขเพราะว่าสุขนั้นมันเป็นผล ตัวเหตุคือตัวบุญ บุญของพระโศดาบันไหลมาเทมาทีเดียว คุณธรรมของพระโศดาบัน ๔ ประการ เรียกว่าห้วงบุญกุศล เป็นสิ่งที่นำสุขมาให้ ในพระสูตรที่ผมอ่านให้ฟังนี้ ข้อที่ ๔ ก็จะต่างจากที่เคยอ่านให้ฟังก่อนหน้านี้ ความจริงก็เป็นชุดเดียวกันนั่นเอง แต่พูดในแง่ที่ต่างกันว่า พระโศดาบันนี้ประกอบด้วยคุณสมบัติหลายอย่างด้วยกัน คือ เป็นผู้ที่เชื่อมั่นไม่หวั่นไหวในพระพุทธเจ้า พระธรรม พระสงฆ์ อันนี้ ๓ ข้อ ส่วนข้อที่ ๔ บางครั้งพูดเป็นศีล เป็นผู้มีศีลที่พระอริยเจ้ารักใคร่ชอบใจ บางครั้งก็พูดเป็นจาคะ เมื่อก็พูดเป็นจาคะ เป็นผู้มีใจปราศจากความตระหนี่อันเป็นมลทิน มีจาคะอันสละแล้ว มีฝ่ามืออันชุ่ม ยินดีในการสละ ควรแก่การขอ ยินดีในการให้ทานและการแจกทาน อยู่ครองเรือน นี้เป็นห้วงบุญกุศล นำสุขมาให้ ดังนั้น ธรรมะประการที่ ๔ นี้ พระพุทธองค์ทรงแสดงยกย่องไปตามความเหมาะสม เพราะคุณสมบัติของพระโศดาบันมีอยู่หลายอย่าง เป็นศีลก็ได้ เป็นจาคะก็ได้ หรือเป็นปัญญาก็ได้

อีกพระสูตรหนึ่ง เปลี่ยนข้อที่ ๔ เปลี่ยนจากจาคะ มาเป็นปัญญา คือความรู้จักว่าสิ่งต่างๆ เป็นของเกิดดับ เป็นของไม่แน่ไม่นอน อย่างนี้

ใน **ตติยปุณฺณาทิสันทสูตร** ข้อ ๑๐๒๙ พระผู้มีพระภาคตรัสว่า

ภิกษุทั้งหลาย ห้วงบุญกุศลนำสุขมาให้ ๔ ประการนี้
ห้วงบุญกุศล ๔ ประการ อะไรบ้าง
คือ อริยสาวกในธรรมวินัยนี้

๑. ประกอบด้วยความเลื่อมใสอันไม่หวั่นไหวในพระพุทธเจ้าว่า
แม้เพราะเหตุนี้ พระผู้มีพระภาคพระองค์นั้นเป็นพระอรหันต์ ตรัสรู้ด้วย
พระองค์เองโดยชอบ เพียบพร้อมด้วยวิชาและจรณะ เสด็จไปดี รู้แจ้ง
โลก เป็นสารถีฝึกผู้ที่ควรฝึกได้อย่างยอดเยี่ยม เป็นศาสดาของเทวดา
และมนุษย์ทั้งหลาย เป็นพระพุทธเจ้า เป็นพระผู้มีพระภาค นี้เป็นห้วง
บุญกุศล นำสุขมาให้ประการที่ ๑

๒. ประกอบด้วยความเลื่อมใสอันไม่หวั่นไหวในพระธรรมว่า
พระธรรมเป็นธรรมที่พระผู้มีพระภาคตรัสไว้ดีแล้ว ผู้ปฏิบัติจะพึงเห็นชัด
ด้วยตนเอง ไม่ประกอบด้วยกาล ควรเรียกให้มาดู ควรน้อมเข้ามาในตน
อันวิญญูชนพึงรู้เฉพาะตน นี้เป็นห้วงบุญกุศล นำสุขมาให้ประการที่ ๒

๓. ประกอบด้วยความเลื่อมใสอันไม่หวั่นไหวในพระสงฆ์ว่า
พระสงฆ์สาวกของพระผู้มีพระภาค เป็นผู้ปฏิบัติดี ปฏิบัติตรง ปฏิบัติถูก
ทาง ปฏิบัติสมควร ได้แก่ อริยบุคคล ๔ คู่ คือ ๘ บุคคล พระสงฆ์สาวก
ของพระผู้มีพระภาคนี้ เป็นผู้ควรแก่ของที่เขานำมาถวาย ควรแก่ของ
ต้อนรับ ควรแก่ทักษิณา ควรแก่การทำอัญชลี เป็นนาบุญอันยอดเยี่ยม
ของโลก นี้เป็นห้วงบุญกุศล นำสุขมาให้ประการที่ ๓

๔. เป็นผู้ที่มีปัญญา ประกอบด้วยปัญญาเป็นเครื่องพิจารณาเห็น
ทั้งความเกิดและความดับ อันเป็นอริยะ ข้าแรกกิเลส ให้ถึงความ
สิ้นทุกข์โดยชอบ นี่เป็นห้วงบุญกุศล นำสุขมาให้ประการที่ ๔
ภิกษุทั้งหลาย ห้วงบุญกุศลนำสุขมาให้ ๔ ประการนี้

ตติยปุณณามิสังกทสูตรที่ ๓ จบ

ปกติข้อที่ ๔ ที่ผมอ่านบ่อยๆ คือ ศิลที่พระอริยะเจ้ารักใคร่ชอบใจ ไม่ขาด
ไม่ทะลุ ไม่ต่าง ไม่พร้อย เป็นไท อันวิญญูชนสรรเสริญ ไม่ถูกตัดหาภิภูฏีครอบงำ
เป็นไปเพื่อสมาธิ พระสูตรก่อนหน้านี่ ปราศจากมลทินคือความตระหนี่ เต็มไปด้วย
จาคะ ส่วนพระสูตรนี้ **เป็นผู้ที่มีปัญญา ประกอบด้วยปัญญาเป็นเครื่องพิจารณา
เห็นทั้งความเกิดและความดับ อันเป็นอริยะ ข้าแรกกิเลส** ต่างกันข้อที่ ๔ นี้แหละ
ถ้าได้เป็นพระโสดาบันก็จะมีคุณธรรมเหล่านี้ คุณธรรมที่เกิดในใจอยู่ ๔ ประการ
ซึ่งคุณธรรม ๔ ประการเหล่านี้ เป็นบุญ เป็นกุศล เป็นบุญใหญ่ เป็นกุศลใหญ่
เป็นบุญแรง เป็นกุศลแรง เหมือนกับแม่น้ำของบุญที่ไหลมาเรื่อย ไหลไม่หยุด เหตุ
เป็นบุญฝ่ายดีนี้เยอะมาก บุญเป็นชื่อของความสุข ส่วนใหญ่พระโสดาบันก็เลย
มีความสุข ทุกข์นี้มีน้อยมาก แต่ก็ยังมีอยู่บ้าง ตามอุปมาที่ได้ฟังก่อนหน้านั้นแหละ
ท่านทั้งหลายอยากเป็นคนมีบุญเยอะ อยากเป็นคนมีบุญไหลมาเทมา ก็ต้องปฏิบัติ
ให้เป็นพระโสดาบัน บุญไหลมาเรื่อย บุญเป็นชื่อของความสุข ปลอดภัย สบาย
สะดวก ก็มีเป็นผลอยู่เสมอ ถ้ามีความสุข ความสุขก็เป็นปัจจัยให้เกิดสมาธิ

ความสุขอย่างนี้เป็นของดี ถ้าจะหาความสุขจากกามคุณ โดยไม่เห็นโทษของมัน ไปหมกมุ่น ไปยึดมั่นถือมั่น ก็เป็นทุกข์ขึ้น ถ้าจะให้ปลอดภัยก็ต้องมีปัญหา รู้จักสิ่งต่างๆ ตามความเป็นจริง โดยเฉพาะเป็นพระโสดาบันก็จะปลอดภัย พระพุทธเจ้าทรงแสดงอนุปฺพุทฺถิกถาแก่คฤหัสถ์ทั้งหลาย เพื่อที่จะให้เราใช้ประโยชน์จากกามสุขให้ดี ไม่ให้กลายเป็นกามสุขลลิกานุโยค ไม่ให้หมกมุ่นมัวเมาในกามสุข มีกามสุขได้ มีสุขจากกามคุณได้ แต่ไม่ให้หมกมุ่น ตามหลักของอนุปฺพุทฺถิกถาที่ได้เคยฟังหลายครั้งแล้ว คือเริ่มต้นจากทานกถา ต่อมาก็ศีลกถา ต่อมาก็สัจจกถา อันนี้กล่าวถึงเหตุและผลในสิ่งที่ดีๆ ต่อเนื่องกันไป ผู้ที่รู้จักให้ทาน บริจาค มีจิตใจกว้างขวาง ไม่เบียดเบียนใคร จะได้ในอารมณ์ที่ดี ได้รับรูปเสียง กลิ่น รส สัมผัส ได้รับการยอมรับ ได้รับนั่นได้รับนี่ที่ดีๆ จนกระทั่งได้ไปเกิดในสวรรค์ คือได้รับความสุขนั่นเอง ทีนี้ เพื่อไม่ให้ความสุขนั้นเป็นโทษ เพราะว่าสิ่งต่างๆ ในโลกนี้ มันมีทั้งคุณและโทษอยู่ในตัวของมันเอง จึงต้องมีวิธีที่จะหลีกเลี่ยงจากโทษของมัน พอรู้จักโทษของมันแล้ว ก็ใช้แต่ส่วนที่เป็นประโยชน์ โทษเราก็หลีกเลี่ยงออกมานะ พระองค์จึงตรัสต่อไปเรื่องของโทษของกามทั้งหลาย คือกามเป็นของไม่เที่ยง สุขมันดีก็จริงอยู่ แต่มันเป็นของไม่เที่ยง อยู่ไม่นาน สิ่งของความสะดวกสบายเครื่องอำนวยความสะดวก มันเป็นของดีก็จริงอยู่ แต่มันเป็นของไม่เที่ยง อยู่กับเราไม่นาน พอหมดชาติก็หมดกันไป คนที่เข้าใจโทษของกาม เขาก็จะรู้จักระวังตัวไว้ ไม่ให้ไปยึดจับมันในแง่ที่ว่า จะอยู่กับเราตลอดไป รู้จักโทษของกามทั้งหลาย มันเป็นของที่ไม่เที่ยง อยู่กับเราไม่นาน

ต่อมา พระองค์ทรงแสดงยกย่องเนกขัมมะ ประกาศอานิสงส์ของเนกขัมมะ กระตุ้นให้พวกเรามีความสุขจากเนกขัมมะ มาคานอำนาจความสุขที่เกิดจากกาม เพื่อให้เราปลอดภัย สามารถที่จะมีความสุขจากกามคุณได้โดยไม่เกิดโทษ **อนุப்புพิงกา ๕ ประการ** จึงเป็นเทศนาที่เหมาะสมกับพวกฆราวาสทั้งหลาย เพื่อ **จะได้มีความสุขเหมือนคนธรรมดาทั่วไป แต่ไม่ต้องทุกข์เหมือนคนธรรมดาทั่วไป และเป็นเหตุให้เห็นอริยสัจ เพื่อเป็นพระโสดาบันต่อไปได้** พวกเราที่ยังแสวงหาความสุข หาเงินหาทอง หานั่นหานี้ ฟังเรื่องนี้แล้ว จะได้รู้จักว่า สามารถที่จะมีความสุขได้ แต่ต้องไม่ไปหมกมุ่นกับมัน เพราะว่าทางสายกลางพอดีที่พระพุทธเจ้าแสดงเอาไว้ นั่นคือมัชฌิมาปฏิปทา เป็นการดำเนินไปด้วยความสุข แต่ไม่ใช่หมกมุ่นไปทางกามสุข ต้องไม่ทุกข์ด้วย ต้องไม่ใช่อัตตกิเลสอนุโยค ต้องสบาย ปลอดภัย เริ่มตั้งแต่มีกามสุขนั่นแหละ ให้มันสะดวก แต่ต้องไม่หมกมุ่นในกามสุข และเห็นคุณค่าของสุขที่เกิดจากเนกขัมมะมาคานไว้ ต่อมา เดินไปเรื่อยๆ จนถึงรู้จักความสุขจากนิพพาน

นี่กล่าวถึงห้วงบุญกุศลนำสุขมาให้ ๔ ประการ ซึ่งผู้ที่มีคุณสมบัติทั้ง ๔ ประการนี้คือพระโสดาบัน บุญชอบอย่างเรา ถ้ามีคุณสมบัติเหล่านี้มากขึ้นๆ บุญกุศลก็จะมากขึ้นๆ ไปด้วย ผู้ที่มีเต็มบริบูรณ์คือพระโสดาบัน มีเต็มเลย ส่วนบุญช่นก็มีมากบ้างน้อยบ้าง ส่วนใหญ่ไม่ค่อยรู้เรื่องห้วงบุญห้วงกุศล เราก็ไปทำบุญกุศลแต่แง่มุมอื่น ก็ไม่ได้บุญกุศลใหญ่ๆ โดๆ ส่วนใหญ่ก็ได้บุญกุศลเล็กๆน้อยๆ ถ้ารู้จักห้วงบุญกุศลแล้ว จะได้ทำให้ถูกต้องต่อไป

ห้วงบุญกุศลหลักๆ ได้พูดหลายชุดเหมือนกัน ๓ ข้อต้นเหมือนกัน คือ ประกอบด้วยความเลื่อมใสอันไม่หวั่นไหวในพระพุทธเจ้า ในพระธรรม ในพระสงฆ์ คือถ้าอยากจะมีความสุข หลักง่ายๆ ก็คืออย่าไปเชื่อมงคลตื่นข่าวหรือพิธีอะไรต่อมิอะไรต่างๆ เลิกหวังพึ่งสิ่งภายนอกทั้งหมด เลิกคิดถึงผลประโยชน์ที่จะได้มาจากการขอนั้นขอนี้ จากการอ้อนวอนขอร้อง เลิกไปให้มานับถือพระรัตนตรัยเป็นหลัก เป็นที่พึ่งที่อาศัย แล้วเอาคำสอนพระพุทธเจ้านี้เป็นเครื่องนำทาง เป็นเครื่องขจัดทุกข์ภัยอันตรายต่างๆ เริ่มต้นก็ฟังธรรม ให้มีสัมมาทิฐิ มั่นใจเรื่องกรรมเรื่องผลของกรรม ถ้ายังมัววุ่นวายอยู่ เห็นว่าทำพิธีอย่างนี้จะช่วยลดละอันตรายได้ ทำพิธีกรรมมงคลอะไรต่อมิอะไรมากมายอยู่ มันก็ไม่เกิดบุญกุศล เนื่องจาก ๓ ข้อต้นนี้มันไม่ได้

ถ้าอยากเป็นผู้มีบุญกุศลเยอะๆ ๓ ข้อแรกง่ายๆ คือ ให้มีความเลื่อมใสในพระรัตนตรัย ความเชื่อมั่นในคนอื่นๆ คนนั้นคนนี้ว่าอย่างนั้นอย่างนี้ ก็ตัดออกไป มันก็จะง่าย ส่วนข้อที่ ๔ ก็จะเปลี่ยนแปลงไปตามพระสูตร บางพระสูตรก็ตรัสเรื่องศีล คือ ให้เป็นคนมีศีล นับถือพระรัตนตรัยเป็นสรณะ มั่นใจเรื่องกรรมเรื่องผลของกรรม เชื่อมั่นทำดีได้ดีทำชั่วได้ชั่ว สัตว์ทั้งหลายเป็นไปตามกรรม แล้วก็เป็นคนมีศีลศีล ๕ นั้นแหละ บางสูตรก็ทรงแสดงจาละ มีใจปราศจากมลทินคือความตระหนี่ เป็นคนที่มีจาคะ อยู่ครองเรือน มีใจรู้จักสละ ยินดีในการให้ พอใจในการจ่ายแจก เสียสละอันนั้นอันนี้ต่างๆ บางสูตรทรงแสดงเป็นปัญญา คือมีปัญญาพิจารณาเห็นเกิดดับ มองทะลุ ถึงสิ่งต่างๆ ว่าอันไหนเกิดอันนั้นก็ดับ มองทะลุถึงจุดนี้ อันนี้พูดถึงตัวห้วงบุญห้วงกุศล ท่านที่อยากจะได้บุญกุศล จะได้รับรู้จักข้อธรรมะไว้ มีคุณสมบัติอย่างนี้จะเป็บบุญกุศลเหมือนน้ำไหลมาอย่างนี้ๆ ผู้ที่ทำได้เต็มก็คือพระโสดาบัน ส่วนพวกเรายังไม่เต็ม อย่างน้อยจะได้ทำถูกต้อง อย่างนี้ครับ

อีกพระสูตรหนึ่งก็คล้ายๆ กัน เพียงแต่ว่า พระสูตรนี้จะมีเนื้อหายาวกว่า เดิมหน่อย อธิบายด้วยว่าห้วงบุญกุศลต่างๆ นี้วัดประมาณได้อย่างไรบ้าง

ใน**ปฐมอภิธานสูตร** ข้อ ๑๐๓๗ พระผู้มีพระภาคตรัสว่า

ภิกษุทั้งหลาย ห้วงบุญกุศลนำสุขมาให้ ๔ ประการนี้
ห้วงบุญกุศล ๔ ประการ อะไรบ้าง
คือ อริยสาวกในธรรมวินัยนี้

๑. ประกอบด้วยความเลื่อมใสอันไม่หวั่นไหวในพระพุทธเจ้าว่า แม้เพราะเหตุนี้ พระผู้มีพระภาคพระองค์นั้นเป็นพระอรหันต์ ตรัสรู้ด้วยพระองค์เองโดยชอบ เพียบพร้อมด้วยวิชาและจรณะ เสด็จไปดี รู้แจ้งโลก เป็นสารถีฝึกผู้ที่ควรฝึกได้อย่างยอดเยี่ยม เป็นศาสดาของเทวดาและมนุษย์ทั้งหลาย เป็นพระพุทธรเจ้า เป็นพระผู้มีพระภาค นี้เป็นห้วงบุญกุศลนำสุขมาให้ประการที่ ๑

๒. ประกอบด้วยความเลื่อมใสอันไม่หวั่นไหวในพระธรรมว่า พระธรรมเป็นธรรมที่พระผู้มีพระภาคตรัสไว้ดีแล้ว ผู้ปฏิบัติจะพึงเห็นชัดด้วยตนเอง ไม่ประกอบด้วยกาล ควรเรียกให้มาดู ควรน้อมเข้ามาในตน อันวิญญูชนพึงรู้เฉพาะตน นี้เป็นห้วงบุญกุศลนำสุขมาให้ประการที่ ๒

๓. ประกอบด้วยความเลื่อมใสอันไม่หวั่นไหวในพระสงฆ์ว่า พระสงฆ์สาวกของพระผู้มีพระภาค เป็นผู้ปฏิบัติดี ปฏิบัติตรง ปฏิบัติถูกทาง ปฏิบัติสมควร ได้แก่ อริยบุคคล ๔ คู่ คือ ๘ บุคคล พระสงฆ์สาวกของพระผู้มีพระภาคนี้ เป็นผู้ควรแก่ของที่เขานำมาถวาย ควรแก่ของ

ต้อนรับ ควรแก้ทักษิณา ควรแก้การทำอัญชลี เป็นนาบุญอันยอดเยี่ยมของโลก นี่เป็นห้วงบุญกุศลนำสุขมาให้ประการที่ ๓

๔. ประกอบด้วยศีลที่พระอริยะชอบใจ ไม่ขาด ไม่ทะลุ ไม่ต่าง ไม่พร้อย เป็นไท ท่านผู้รู้สรรเสริญ ไม่ถูกต้อนหาและทิวฏฐิครอบงำ เป็นไปเพื่อสมาธิ นี่เป็นห้วงบุญกุศลนำสุขมาให้ประการที่ ๔

ห้วงบุญกุศลนำสุขมาให้ ๔ ประการนี้

การที่จะกำหนดประมาณบุญของอริยสาวกผู้ประกอบด้วยห้วงบุญกุศล ๔ ประการนี้ว่า ห้วงบุญกุศลมีประมาณเท่านี้ นำสุขมาให้ ดังนี้ ไม่ใช่จะทำได้ง่าย แท้ที่จริง ห้วงบุญกุศลนี้ย่อมถึงการนับว่า เป็นกองบุญใหญ่ที่นับไม่ได้ ประมาณไม่ได้เลย

การที่จะกำหนดปริมาณของน้ำในมหาสมุทรว่า น้ำมีปริมาณเท่านี้ อาฬหกะ น้ำมีปริมาณเท่านี้ ๑๐๐ อาฬหกะ น้ำมีปริมาณเท่านี้ ๑,๐๐๐ อาฬหกะ หรือน้ำมีปริมาณเท่านี้ ๑๐๐,๐๐๐ อาฬหกะ ดังนี้ ไม่ใช่จะทำได้ง่าย แท้ที่จริง ปริมาณของน้ำในมหาสมุทรนั้นย่อมถึงการนับว่าเป็นห้วงน้ำใหญ่ที่นับไม่ได้ ประมาณไม่ได้เลย แม้ฉันใด

การที่จะกำหนดประมาณบุญของอริยสาวกผู้ประกอบด้วยห้วงบุญกุศล ๔ ประการนี้ว่า ห้วงบุญกุศลมีประมาณเท่านี้ นำสุขมาให้ ดังนี้ ไม่ใช่จะทำได้ง่าย แท้ที่จริง ห้วงบุญกุศลนี้ย่อมถึงการนับว่า เป็นกองบุญใหญ่ที่นับไม่ได้ ประมาณไม่ได้เลย ฉะนั้นเหมือนกัน

พระผู้มีพระภาคผู้สุคตศาสดาได้ตรัสเวทยากรณภาษิตนี้แล้ว จึงได้ตรัสคาถาประพันธ์ต่อไปอีกว่า

แม่น้ำหลายสายคับคั่งไปด้วยหมู่ปลา
ไหลบ่าไปยังมหาสมุทร อันเป็นที่ขังน้ำขนาดใหญ่
ประมาณไม่ได้ มีสิ่งที่น่ากลัวมาก
เป็นแหล่งรตนะชั้นเยี่ยม ฉันทไค
สายธารแห่งบุญย่อมหลังไหลไปสู่รชน
ผู้เป็นบัณฑิต ผู้ให้ข้าว น้ำ ผ้า
ที่นอน ที่นั่ง และเครื่องปูลาด
เปรียบเหมือนแม่น้ำคือห้วงน้ำไหลไปยังมหาสมุทร ฉันทัน

ปฐมอภิธานสูตรที่ ๑ จบ

อันนี้กล่าวถึงเนื้อหาคล้ายๆ เดิม แต่ว่าพระสูตรยาวกว่าเดิมขึ้นมานิดหนึ่ง เพื่อให้เห็นภาพชัดว่าห้วงบุญห้วงกุศลที่ว่ามีใหญ่โต มีจำนวนมากแค่ไหน มีปริมาณเท่าไร พระพุทธองค์ตรัสว่า การที่จะกำหนดประมาณบุญของอริยสาวก ผู้ประกอบด้วยห้วงบุญกุศล ๔ ประการนี้ว่า ห้วงบุญกุศลมีปริมาณเท่านี้ นำสุขมาให้ ดังนี้ ไม่ใช่จะประมาณได้ง่าย หรือทำไม่ได้นั่นเอง จะวัดจำนวนหรือประมาณว่าเท่านั้นเท่านี้ จะกำหนดไม่ได้ว่าเท่าไร เหมือนกับน้ำในมหาสมุทรจะเอากระบอกลงมาตวง แล้วนับว่ามีเท่านี้กระบอกตวงก็ไม่ได้ น้ำในมหาสมุทรมันประมาณไม่ได้ เป็นที่รู้จักกันทุกคนอยู่แล้ว เหมือนกับห้วงบุญกุศลที่นำสุขมาให้ของผู้ที่เป็นพระโสดาบัน ธรรมทั้ง ๔ ประการนี้ เป็นห้วงบุญกุศลที่ไม่อาจจะนับปริมาณได้หรือตวงวัดได้ อันนี้เป็นคุณประโยชน์และอานิสงส์ของความเป็นพระโสดาบันในแง่ว่า เมื่อเป็นพระโสดาบันแล้ว เป็นผู้ประกอบด้วยคุณสมบัติที่เหมือนกับเป็นห้วงบุญ

ห้วงกุศล ประกอบด้วยคุณสมบัติที่เป็นห้วงบุญห้วงกุศล อันเป็นเหตุนำความสุข
มาให้จำนวนมาก อย่างนี้นะครับ

๒.๖ เป็นผู้มั่งคั่งมีทรัพย์มาก

ต่อไปอีกพระสูตรหนึ่ง กล่าวถึงความเป็นผู้มั่งคั่งมีทรัพย์มาก มีโภคะมาก
มียศใหญ่ ซึ่งก็คือผู้ที่ประกอบด้วยคุณสมบัติของพระโสดาบันนั่นเอง

ในปฐมมัทธนสูตร ข้อ ๑๐๔๐ พระผู้มีพระภาคตรัสว่า

ภิกษุทั้งหลาย อริยสาวกผู้ประกอบด้วยธรรม ๔ ประการ เรากล่าว
ว่า เป็นผู้มั่งคั่ง มีทรัพย์มาก มีโภคะมาก มียศใหญ่

ธรรม ๔ ประการ อะไรบ้าง

คือ อริยสาวกในธรรมวินัยนี้

๑. ประกอบด้วยความเลื่อมใสอันไม่หวั่นไหวในพระพุทธเจ้าว่า
แม้เพราะเหตุนี้ พระผู้มีพระภาคพระองค์นั้นเป็นพระอรหันต์ ตรัสรู้ด้วย
พระองค์เองโดยชอบ เพียบพร้อมด้วยวิชาและจรณะ เสด็จไปดี รู้แจ้ง
โลก เป็นสารถีฝึกผู้ที่ควรฝึกได้อย่างยอดเยี่ยม เป็นศาสดาของเทวดาและ
มนุษย์ทั้งหลาย เป็นพระพุทธเจ้า เป็นพระผู้มีพระภาค

๒. ประกอบด้วยความเลื่อมใสอันไม่หวั่นไหวในพระธรรมว่า พระธรรมเป็นธรรมที่พระผู้มีพระภาคตรัสไว้ดีแล้ว ผู้ปฏิบัติจะพึงเห็นชัด ด้วยตนเอง ไม่ประกอบด้วยกาล ควรเรียกให้มาดู ควรน้อมเข้ามาในตน อันวิญญูชนพึงรู้เฉพาะตน

๓. ประกอบด้วยความเลื่อมใสอันไม่หวั่นไหวในพระสงฆ์ พระสงฆ์สาวกของพระผู้มีพระภาค เป็นผู้ปฏิบัติดี ปฏิบัติตรง ปฏิบัติถูก ทาง ปฏิบัติสมควร ได้แก่ อริยบุคคล ๔ คู่ คือ ๘ บุคคล พระสงฆ์สาวก ของพระผู้มีพระภาคนี้ เป็นผู้ควรแก่ของที่เขานำมาถวาย ควรแก่ของ ต้อนรับ ควรแก่ทักษิณา ควรแก่การทำอัญชลี เป็นนาบุญอันยอดเยี่ยม ของโลก

๔. ประกอบด้วยศีลที่พระอริยะชอบใจ ไม่ขาด ไม่ทะลุ ไม่ต่าง ไม่พร้อย เป็นไท ท่านผู้รู้สรรเสริญ ไม่ถูกตมทาและทมิฬครอบงำ เป็น ไปเพื่อสมาธิ

ภิกษุทั้งหลาย อริยสาวกผู้ประกอบด้วยธรรม ๔ ประการนี้ เรา กล่าวว่าเป็นผู้มั่งคั่ง มีทรัพย์มาก มีโภคะมาก มียศใหญ่

ทุติยมหัตถนสูตรที่ ๕ จบ

ความเป็นพระโสดาบันชื่อว่า เป็นผู้ที่มีธรรมที่ทำให้เป็นผู้มั่งคั่ง มีทรัพย์มาก มีโภคะมาก มียศใหญ่ ท่านทั้งหลายพอฟังแล้วคงเข้าใจอยู่ เนื่องจากว่า ทรัพย์หรือยศอะไรแบบโลกๆ นี้ ลืมหาคืบขึ้นก็หายหมดแล้ว ถ้าตายลงก็จบกัน หหมดลมหายใจก็หมดกัน ถ้ามีคุณธรรมของพระโสดาบันนี้ หากยังต้องเกิดอีกนี้ได้อะไรมาเพียบเลย นี่พูดถึงวัตถุหรืออะไรต่างๆ แต่ทรัพย์หรือสมบัติอันแท้จริง ก็คือสิ่งที่จะนำความดีต่างๆ มาให้เพิ่มขึ้นๆ โดยเฉพาะความสุข จะเป็นเครื่องอำนวยความสะดวกให้ไปนิพพานง่ายขึ้นนั่นเอง ฉะนั้น พระโสดาบันจึงเป็นผู้มั่งคั่ง เต็มด้วยศรัทธา ทรัพย์คือศรัทธาเต็มเลย **รวยศรัทธามาก** พวกเราทั่วไปก็มีทรัพย์คือศรัทธานี้เหมือนกัน แต่มีน้อย ไม่ก็บาท ส่วนพระโสดาบันนั้น ทรัพย์คือศรัทธาเต็มบริบูรณ์นับไม่ถ้วนเลย ทรัพย์คือศีล ทรัพย์คือหิริโอตตัปปะ ที่เป็นคุณธรรมฝ่ายดี ทรัพย์สมบัติต่างๆ เราเอาไว้ใช้สอย เพื่อเลี้ยงชีวิตให้เป็นไปได้ และเอาไว้อำนวยความสะดวกเพื่อเจริญงอกงามทางจิตใจยิ่งขึ้น อันนี้เป็นวัตถุประสงค์ของทรัพย์ พวกเรานี้ปกติก็มีวัตถุประสงค์เช่นกัน หาทรัพย์มาเพื่อเอาไว้ดูแลตนและครอบครัว ให้มีความสุขปลอดภัยรุ่งสรวกสบายและพอไปได้ บางทีก็หาอย่างไรเหตุผล บ้าคลั่ง แต่ทำที่สุดก็ไม่ได้ทรัพย์เหล่านั้นติดตามตนไปเลย ตายแล้วก็หายไป ส่วนทรัพย์ที่เป็นคุณธรรมที่มีอยู่ในตัวของพระโสดาบันไม่หายไป

พระผู้มีพระภาคตรัสว่า อริยสาวกผู้ประกอบด้วยธรรม ๔ ประการ เรา
กล่าวว่าเป็นผู้มั่งคั่ง มีทรัพย์มาก มีโภคะมาก มียศใหญ่ เป็นผู้มั่งคั่ง มีทรัพย์เยอะ
ทรัพย์ที่เป็นด้านนามธรรม ทรัพย์ที่เป็นด้านนามธรรมนี้ เป็นตัวกรรมฝ่ายดี เมื่อ
ตัวกรรมฝ่ายดี ให้ผลในชาติต่อไป พระโสดาบันจึงเป็นผู้ที่ไม่เกิดในตระกูลต่ำ
ถ้าจะเกิดเป็นมนุษย์อีก ก็เกิดในตระกูลที่สูงมาก มีทรัพย์สมบัติเยอะ นี้ในกรณี
ที่พระโสดาบันมาเกิดเป็นมนุษย์ แต่โดยทั่วไป ท่านก็จะไม่ค่อยกลับมากัน ส่วนใหญ่
จะเกิดในสวรรค์ ที่สวรรค์นั้น ทรัพย์สมบัติก็เยอะมากอยู่แล้วโดยธรรมชาติ
นอกจากมีทรัพย์มีโภคะมากแล้วคุณธรรมต่างๆ ก็เพิ่มมากขึ้น นอกจากมีทรัพย์
มีโภคะแล้วยังมียศ เป็นที่รู้จักเป็นที่ยกย่องชมเชยของผู้คนต่างๆ ชื่อเสียงต่างๆ
ก็จรรจกระจายไปไม่มีเสื่อมคลาย เหมือนกับพระอริยบุคคลต่างๆ ในยุคพุทธกาล
ทุกวันนี้พวกเราก็ยังพูดถึงท่านอยู่ เช่น อนาถบิณฑิกเศรษฐี พระเจ้าพิมพิสาร
นางวิสาขา หมอชีวกโกมารภัจ เป็นต้น คนก็ยังพูดถึง ยกย่องกันเรื่อยมา ตั้งแต่ยุคเก่า
จนถึงยุคนี้ แม้ไม่รู้จักท่านโดยตรง ไม่ได้เกิดในสมัยเดียวกัน ก็ยังยกย่องกันอยู่จนถึง
ทุกวันนี้ ไม่ใช่เฉพาะคนเท่านั้นที่ยกย่อง แม้เหล่าทวยเทพต่างๆ ก็ยกย่อง ความเป็น
พระโสดาบันทำให้ได้เป็นผู้ประกอบด้วยคุณธรรม ที่ทำให้เป็นผู้มั่งคั่งมีทรัพย์มาก
มีโภคะมาก แล้วก็มียศใหญ่ นะครับ นี่ก็เป็นคุณประโยชน์และอานิสงส์ นับเป็นข้อ
มาเรื่อยก็เป็นข้อที่ ๖ แล้ว อ่านธรรมะให้ฟังหลายๆ พระสูตร หลากๆ แง่มุม จะได้
เห็นอานิสงส์มากขึ้นๆ

๒.๗ เป็นผู้ที่มีเทวบท

อีกพระสูตรหนึ่ง แสดงคุณประโยชน์และอานิสงส์เหมือนกัน มีชื่อเรียกคุณสมบัติหรือคุณธรรมของพระโสดาบันว่า เทวบทหรือว่าข้อปฏิบัติแบบเทพ ข้อปฏิบัติที่ดี คุณสมบัติที่ดี ที่ประเสริฐ จะนำไปเพื่อความสะอาดบริสุทธิ์หมดจดต่อไป

ในปฐมเทวบทสูตร ข้อที่ ๑๐๓๐

เรื่องเกิดขึ้นที่กรุงสาวัตถี พระผู้มีพระภาคเจ้าตรัสว่า

ภิกษุทั้งหลาย เทวบท คือข้อปฏิบัติของเทพ ของเทพทั้งหลาย ๔ ประการนี้ ย่อมเป็นไปเพื่อความบริสุทธิ์ของสัตว์ทั้งหลายผู้ไม่บริสุทธิ์ เพื่อความผ่องแผ้วของสัตว์ทั้งหลายผู้ไม่ผ่องแผ้ว

เทวบท ๔ ประการ อะไรบ้าง

คือ อริยสาวกในธรรมวินัยนี้

๑. ประกอบด้วยความเลื่อมใสอันไม่หวั่นไหวในพระพุทธรูปเจ้าว่า แม้เพราะเหตุนี้ พระผู้มีพระภาคพระองค์นั้นเป็นพระอรหันต์ ตรัสรู้ด้วยพระองค์เองโดยชอบ เพียบพร้อมด้วยวิชาและจรณะ เสด็จไปดี รู้แจ้งโลก เป็นสารถีฝึกผู้ที่ควรฝึกได้อย่างยอดเยี่ยม เป็นศาสดาของเทวดาและมนุษย์ทั้งหลาย เป็นพระพุทธรูปเจ้า เป็นพระผู้มีพระภาค นี้เป็นเทวบทของเทพทั้งหลาย ย่อมเป็นไปเพื่อความบริสุทธิ์ของสัตว์ทั้งหลายผู้ไม่บริสุทธิ์ เพื่อความผ่องแผ้วของสัตว์ทั้งหลายผู้ไม่ผ่องแผ้วประการที่ ๑

๒. ประกอบด้วยความเลื่อมใสอันไม่หวั่นไหวในพระธรรมว่า พระธรรมเป็นธรรมที่พระผู้มีพระภาคตรัสไว้ดีแล้ว ผู้ปฏิบัติจะพึงเห็นชัดด้วยตนเอง ไม่ประกอบด้วยกาล ควรเรียกให้มาดู ควรน้อมเข้ามาในตน อັນวิญญูชนพึงรู้เฉพาะตน นี่เป็นเทวบทของเทพทั้งหลาย ย่อมเป็นไปเพื่อความบริสุทธิ์ของสัตว์ทั้งหลายผู้ไม่บริสุทธิ์ เพื่อความผ่องแผ้วของสัตว์ทั้งหลายผู้ไม่ผ่องแผ้วประการที่ ๒

๓. ประกอบด้วยความเลื่อมใสอันไม่หวั่นไหวในพระสงฆ์ว่า พระสงฆ์สาวกของพระผู้มีพระภาค เป็นผู้ปฏิบัติดี ปฏิบัติตรง ปฏิบัติถูกทาง ปฏิบัติสมควร ได้แก่ อริยบุคคล ๔ คู่ คือ ๘ บุคคล พระสงฆ์สาวกของพระผู้มีพระภาคนี้ เป็นผู้ควรแก่ของที่เขานำมาถวาย ควรแก่ของต้อนรับ ควรแก่ทักษิณา ควรแก่การทำอัญชลี เป็นนาบุญอันยอดเยี่ยมของโลก นี่เป็นเทวบทของเทพทั้งหลาย ย่อมเป็นไปเพื่อความบริสุทธิ์ของสัตว์ทั้งหลายผู้ไม่บริสุทธิ์ เพื่อความผ่องแผ้วของสัตว์ทั้งหลายผู้ไม่ผ่องแผ้วประการที่ ๓

๔. ประกอบด้วยศีลที่พระอริยะชอบใจ ไม่ขาด ไม่ทะลุ ไม่ต่าง ไม่พร้อย เป็นไท ท่านผู้รู้สรรเสริญ ไม่ถูกค้นหาและทมิฎฐีครอบงำ เป็นไปเพื่อสมาธิ นี่เป็นเทวบทของเทพทั้งหลาย ย่อมเป็นไปเพื่อความบริสุทธิ์ของสัตว์ทั้งหลาย ผู้ไม่บริสุทธิ์ เพื่อความผ่องแผ้วของสัตว์ทั้งหลายผู้ไม่ผ่องแผ้วประการที่ ๔

ภิกษุทั้งหลาย เทวบทของเทพทั้งหลาย ๔ ประการนี้ ย่อมเป็นไป
เพื่อความบริสุทธิ์ของสัตว์ทั้งหลายผู้ไม่บริสุทธิ์ เพื่อความผ่องแผ้วของ
สัตว์ทั้งหลายผู้ไม่ผ่องแผ้ว

ปฐมเทวบทสูตรที่ ๔ จบ

นี่เป็นอีกพระสูตรหนึ่ง ที่กล่าวถึงคุณสมบัติ ๔ ประการที่ได้ฟังบ่อยๆ ได้
รู้จักชื่อแปลกๆ อีกชื่อหนึ่ง เป็นเทวบทของเทพทั้งหลาย เทพคือพวกที่จิตใจดีงาม
ไปเกิดเสวยผลของกรรมดี คล้ายๆ จะเป็นพวกที่สูงขึ้นไปเรื่อยๆ ไม่ใช่แค่ระดับพื้นๆ
ธรรมดา เป็นคำที่เขาสมมติเรียก ไม่ได้สูงในแง่อื่น แต่สูงในแง่คุณธรรมต่างๆ ที่จะ
ค่อยๆ ละกิเลส ถอนความยึดถือ ทำให้จิตลอยลอยขึ้นไปเรื่อยๆ ได้ ถ้าไม่มีคุณธรรม
ก็ยังไม่ชัดเจนว่าจะลอยสูงได้จริงหรือเปล่า เพราะตอนนี้อาจจะดูว่าดี เหมือนสูง
แต่อีกสักหน่อยก็จะอาจจะตกต่ำได้ ไม่นั่นแน่นอน

ส่วนข้อปฏิบัติที่เป็นเทวบทนี้ เป็นข้อปฏิบัติของเทพ อย่างไรก็ตามก็ต้องสูงขึ้นไปอย่างแน่ทีเดียว **ต้องสุดดีแน่นอน ดีแน่นอน กระทั่งเหนือดีไปอีก** จึงถูกยกย่องว่าเป็นเทวบทของเทพทั้งหลาย ซึ่งข้อปฏิบัตินี้ ย่อมเป็นไปเพื่อความบริสุทธิ์ของสัตว์ทั้งหลายผู้ไม่บริสุทธิ์ เพื่อความผ่องแผ้วของสัตว์ทั้งหลายผู้ไม่ผ่องแผ้ว ปฏิบัติเทวบท เทวะ หรือ เทพ เป็นผู้มีความสุขเยอะ มีสมบัติอันเป็นทิพย์ คนที่มีคุณธรรมอย่างนี้ก็ใช้ชีวิตไปเรื่อยๆ อย่างมีความสุข และกิเลสก็หมดไปทุกวันๆ จนกระทั่งดับทุกข์ไปในที่สุด จึงเป็นวิถีชีวิตที่มหัศจรรย์มาก ดำเนินชีวิตไปอย่างมีความสุข แลมลละกิเลสได้ด้วย ไม่ต้องทุกข์อะไร ใช้ชีวิตอย่างมีความสุขสบาย ละกิเลสได้ด้วย เด็ดวสัทนต์พ้นทุกข์ด้วย จึงถูกยกย่องว่าเป็นเทวบทของพวกเทพ เทวบทอันนี้ ย่อมเป็นไปเพื่อความบริสุทธิ์ของสัตว์ทั้งหลายของผู้ไม่บริสุทธิ์ เพื่อความผ่องแผ้วของสัตว์ทั้งหลายของผู้ไม่ผ่องแผ้ว เป็นข้อปฏิบัติที่สะดวกสบาย มีความสุข เดินไปด้วยความสุขและละกิเลสได้ด้วย ทำนองนี้ เทวบท ๔ ประการ ก็คือคุณสมบัติของผู้เป็นโสดาบันนั่นเอง

วันนี้ผมมาอ่านพระสูตรให้ฟังหลายสูตรเหลือเกิน หลายท่านอาจจะฟังจนมันเลย แต่โดยข้อสรุปก็ไม่มีอะไรมาก อ่านให้ฟัง เพื่อแสดงประโยชน์และอานิสงส์ของความเป็นพระโสดาบันนั่นแหละ ในพระสูตรต่างๆ ที่พระองค์แสดงไว้ก็หลากหลายแง่มุม ผมยกมาบางส่วนก็จะได้เห็นอานิสงส์ชัดเจนขึ้น

ผมได้บรรยายวันนี้ร่วมกับวันก่อนๆ คุณประโยชน์และอานิสงส์ของความเป็นพระโสดาบัน ตอนนี้เป็น ๗ ข้อแล้ว

ข้อที่ ๑ เป็นการได้ที่เหนือกว่าพระเจ้าจักรพรรดิ การได้ธรรมะ ๔ ประการของพระโสดาบัน เป็นการได้ที่ยิ่งใหญ่ ได้สมบัติสิ่งของมากกว่าพระเจ้าจักรพรรดิครอบครองมหาสมุทรทั้ง ๔ อย่างเทียบกันไม่ได้เลย ไม่ถึงเสียอยู่ที่ ๑๖ ด้วยซ้ำไป

ข้อที่ ๒ เป็นธรรมะอันเป็นที่ตั้งแห่งความเบาใจ ผู้ที่มีธรรมะ ๔ ประการเป็นพระโสดาบัน ได้ธรรมอันที่ตั้งแห่งความเบาใจ สบายใจได้ นอกจากสบายใจแล้ว จะไปที่ไหนก็ได้สบาย คือเลือกเอาได้เลย ไกลจะตาย อยากรไปเกิดสวรรค์ชั้นไหนก็ได้ อยากรไปเป็นเทวดาในสวรรค์ชั้นที่ ๑ หรือชั้นที่ ๒ ชั้นที่ ๓ ก็ได้ ไล่สูงไปเรื่อยๆ จนกระทั่งไม่อยากจะเกิดอีก เป็นพระอรหันต์ ถึงนิพพานก็ได้

ข้อที่ ๓ เป็นผู้ไม่ตกต่ำอีกแน่นอน พระโสดาบันนั้นแม้จะมีกิเลสบ้าง ก็ไม่มีการตกอับอีกต่อไป เหมือนเจ้ามทานามะทูลถามพระพุทธเจ้าว่า ข้าพระองค์เดินผ่านกรุงกบิลพัสดุ์ เมืองมันจ่อแจเหลือเกิน มีนั่นมีนี่เยอะ บางทีก็หลงลืมสติเลยมาคิดว่า ถ้าตายแบบหลงลืมสติจะไปเกิดที่ไหน ถึงจะมีกิเลสบ้างก็ไม่ตกต่ำ มีแต่โอนเอียงไปนิพพานอย่างเดียว ขึ้นสูงเหนือโลกไปตามลำดับ พุทธภาษารายๆ ว่า เป็นผู้ที่ไม่ต้องกลัวกิเลส เพราะอย่างไรก็ขึ้นสูงอยู่แล้ว ถึงแม้จะประมาทไปบ้างก็ยิ่งสบาย ส่วนพวกเรานี้ประมาทไปบ้างไม่ได้นะ

ข้อที่ ๔ กองทุกข์ของพระโศดาบันเหลือน้อยมาก ผู้ที่เป็นพระโศดาบันนั้น เป็นผู้ที่มีคุณสมบัติ ๔ ประการ รู้แจ้งอริยสัจจ์ในเบื้องต้น ได้รู้อริยสัจจ์ทั้ง ๔ ผู้ที่สมบูรณ์ด้วยทิวณฺฐิ กองทุกข์หรือความทุกข์ของท่านเหลือน้อยมาก ก้อนทุกข์เหลือนิดเดียว น้อยอย่างเทียบไม่ได้ เหลือน้อยมาก ทุกข์ทั้งหมดไปนั้นมีจำนวนมากกว่า เทียบกันไม่ได้ ที่หมดไปมากเหลือเกิน ที่เหลืออยู่มีจำนวนน้อย อุปมาก็มีหลายเรื่องที่ผมยกมา เริ่มตั้งแต่แผ่นดินใหญ่กับฝุ่นที่ปลายเล็บ น้ำในสระสี่เหลี่ยมที่กว้างยาวลึกอย่างละ ๕๐ โยชน์กับน้ำที่ปลายหญ้าคา แม่น้ำใหญ่ ๕ สายที่มารวมกันกับน้ำ ๒-๓ หยด แผ่นดินใหญ่กับก้อนดินเล็กๆ เท่าเมล็ดกระเบา ๗ เมล็ด ภูเขาหิมพานต์ กับเมล็ดผักกาด ๗ เมล็ด น้ำในมหาสมุทรกับน้ำ ๒-๓ หยด เปรียบเทียบทุกข์ทั้งหมดไปของพระโศดาบันนั้นมาก ที่เหลืออยู่มีจำนวนน้อย โดยส่วนใหญ่จึงเป็นผู้มีความสุข พระพุทธเจ้าทรงแสดงเรื่องความสุข ส่วนใหญ่จะทรงแสดงกับพระโศดาบัน สุขจากการหาทรัพย์ สุขจากการใช้จ่ายทรัพย์ สุขจากนั้นจากนี้ก็ว่าไป พระโศดาบันหาทรัพย์ก็มีความสุข ใช้จ่ายทรัพย์ก็มีความสุข ส่วนปุถุชนหาทรัพย์ก็เครียด ใช้จ่ายทรัพย์ก็ทุกข์ กลัวมันหมด ทุกข์เยอะ ส่วนพระโศดาบันนี้สุขเยอะ พระอรหันต์ก็ไม่พูดเรื่องสุขแล้ว พูดเรื่องพ้นทุกข์ พูดเรื่องไม่ทุกข์

ข้อที่ ๕ เป็นห้วงบุญกุศลที่นำความสุขมาให้ ผู้ที่เป็นพระโศดาบันนั้น จะมีคุณสมบัติของห้วงบุญห้วงกุศลที่นำสุขมาให้ เหมือนกับห้วงน้ำที่ไหลมามากมาย จะไปนับบุญกุศลว่าผู้ที่เป็นพระโศดาบันนี้มีบุญกุศลเท่าไร นับไม่ได้ เหมือนกับน้ำในมหาสมุทรนี้ ไม่อาจจะชั่งหรือตวงวัดได้

ข้อที่ ๖ เป็นผู้มั่งคั่งมีทรัพย์มาก ผู้ที่เป็นพระโสดาบัน เป็นผู้ที่ประกอบด้วย
คุณธรรมที่ให้เป็นผู้มี ความมั่งคั่ง มีทรัพย์มาก มีโภคะมาก มียศใหญ่

ข้อที่ ๗ เป็นผู้ที่มีเทวบท ผู้ที่เป็นพระโสดาบัน ชื่อว่าได้ปฏิบัติในเทวบท
เป็นข้อปฏิบัติของเทพ ของคนดี คนที่ไม่ตกต่ำ คนที่ลอยสูงไปเรื่อยๆ เป็นข้อปฏิบัติ
แบบเทพ แบบคนดี แบบคนชั้นสูง แบบผู้ที่ไม่มัววันตกต่ำ

ได้อ่านพระสูตรหลายพระสูตร สรุปรมาเป็นประโยชน์และอันสงส์ความ
เป็นพระโสดาบัน ๗ ข้อด้วยกัน

บรรยายวันนี้ ก็พอสมควรแก่เวลาเท่านั้นะครับ อนุโมทนาทุกท่านครับ

สูตรโสดาบ้น ตอนที่ ๕

บรรยาย วันที่ ๑๕ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๕๗

ขอนอบน้อมต่อพระรัตนตรัย
สวัสดีครับท่านผู้สนใจในธรรมะทุกท่าน

วันนี้บรรยายธรรมะในหัวข้อ สูตรโสดาบ้น ตอนที่ ๕ ครับ สูตรโสดาบ้น หรือว่าพระธรรมเทศนาที่พระพุทธองค์แสดงเกี่ยวกับพระโสดาบ้น พูดไปแล้ว ๔ ครั้งด้วยกัน วันนี้เป็นครั้งที่ ๕ ซึ่งผมได้ตั้งประเด็นในการบรรยายในหัวข้อนี้ไว้ ๓ ประเด็นด้วยกัน

ประเด็นที่ ๑ ลักษณะและคุณสมบัติของพระโสดาบ้น อันนี้ได้พูดไปแล้วครับ

ประเด็นที่ ๒ คุณประโยชน์และอานิสงส์ของความเป็นพระโสดาบ้น ตอนนี้อยู่กำลังพูดอยู่ เพื่อให้เข้าใจถึงคุณประโยชน์และอานิสงส์ของความเป็นพระโสดาบ้น ว่า มีความยิ่งใหญ่ หรือว่ามีความที่น่าพอใจขนาดไหน ท่านทั้งหลายจะได้อยากเป็นโสดาบ้นกัน

ประเด็นที่ ๓ วิธีปฏิบัติเพื่อเป็นพระโสดาบัน ทำอย่างไร ปฏิบัติอย่างไร จึงจะได้เป็นโสดาบัน ถ้าพูดถึงหลักการปฏิบัติโดยครบถ้วนก็ได้พูดไปหมดแล้ว คือปฏิบัติตามแนวอริยมรรคมีองค์ ๘ ถ้าทำได้เต็มที่ครบถ้วนสมบูรณ์ก็ได้เป็นพระอรหันต์ ทีนี้ ถ้าปฏิบัติได้ยังไม่เต็มที่ ไม่บริบูรณ์ จะเอาแค่อโสดาบัน จะปฏิบัติระดับไหน ขึ้นไหน จริงๆ คือทำอริยมรรคมีองค์ ๘ นั้นแหละ แต่ว่าทำยังไม่เต็ม จะทำประมาณไหนจึงจะพอหรือว่าได้เป็นโสดาบัน จะพูดให้ฟังในประเด็นที่ ๓ นะครับ

ตอนนี้กำลังบรรยายอยู่ในประเด็นที่ ๒ คือ คุณประโยชน์และอานิสงส์ของความเป็นพระโสดาบัน ซึ่งผมก็ได้ยกพระสูตรที่พระพุทธองค์ตรัสเอาไว้มาอ่านให้ฟัง ตั้งเป็นหัวข้อย่อยๆ ในคราวที่แล้วพูดไปแล้ว ๗ ข้อด้วยกัน สำหรับคุณประโยชน์และอานิสงส์ สรุปย่อๆ

ข้อที่ ๑ คือ เป็นการได้ที่เหนือกว่าพระเจ้าจักรพรรดิ การเป็นพระโสดาบันนั้นเป็นการได้ธรรมะ ๔ ประการ มีคุณค่าเหนือกว่าการได้ที่บัพทั้ง ๔ หรือว่าได้ครองทั้งโลกของพระเจ้าจักรพรรดิ คุณสมบัติของพระโสดาบันมีอะไรบ้าง ก็ได้กล่าวไปแล้ว เป็นการได้ที่มากกว่าพระเจ้าจักรพรรดิของทั้งโลกเสียอีก ได้มากกว่าเทียบกันไม่ได้

ข้อที่ ๒ เป็นธรรมะอันเป็นที่ตั้งแห่งความเบาใจ ความเป็นพระโสดาบันหรือธรรมะที่ทำให้เป็นพระโสดาบันนั้น เป็นธรรมะอันเป็นที่ตั้งแห่งความสบายใจเบาใจ ถ้าใครมีแล้ว ได้แล้วจะสบายใจ สามารถที่จะเลือกสถานที่ไปเกิดได้ หรือกระทั่งเลือกไม่เกิดก็ยังได้ เลือกตามชอบใจ ตามพอใจเลย

ข้อที่ ๓ เป็นผู้ไม่ตกต่ำอีกแน่นอน ความเป็นพระโสดาบันนั้น ทำให้ไม่ตกต่ำอีกต่อไปเป็นธรรมดา แม้จะยังมีกิเลสบ้าง หลงลืมสติบ้าง ก็จะไม่ตกลงข้างล่าง จึงเป็นจิตที่สามารถไว้วางใจตัวเองได้ ถึงจะปล่อยไปแค่วันก็ไม่ไปไกล ส่วนพวกปุถุชนทำอย่างนี้ไม่ได้ ถ้าปล่อยจิตไป บางทีเลยเถิดลงอบายไปเลยอย่างนี้ ถ้าเป็นโสดาบันนี้แม้จะยังมีกิเลสบ้าง ตายตอนจิตเป็นอกุศลบ้างอะไรบ้าง ก็ไม่ตกอบายอย่างนี้

ข้อที่ ๔ กองทุกข์เหลือน้อยมาก เมื่อได้เป็นพระโสดาบันแล้ว กองทุกข์ก็เหลือน้อยมาก อันนี้ได้พูดแบบอุปมาหลายๆ ประการ ทุกข์ที่เหลืออยู่ของโสดาบันนั้นน้อยมาก เมื่อเทียบกับทุกข์ทั้งหมดไป เช่น ทุกข์ที่เหลืออยู่เหมือนกับก้อนหิน ๗ ก้อนเล็กๆ เทียบกับภูเขาใหญ่ที่มันหมดไปแล้ว หรือเหมือนกับน้ำ ๒-๓ หยด เทียบกับน้ำในมหาสมุทรทั้งหมดไป ทุกข์ของพระโสดาบันแม้เหลืออยู่ พูดแบบเราคือไม่ต้องพูดถึงก็ได้ อย่างนี้

ข้อที่ ๕ เป็นห่วงบุญกุศลที่นำความสุขมาให้ พระโสดาบันนั้นท่านมีจิตใจที่เต็มไปด้วยห่วงบุญห่วงกุศล ที่เป็นเหตุนำความสุขมาให้ ตัวเหตุคือบุญกุศลของพระโสดาบันนั้นนับจำนวนไม่ได้ เหมือนกับจะตวงน้ำในทะเลมาบอกว่า มีเท่านี้ โอ่งเท่านี้ โอ่ง อันนี้ทำไม่ได้ บุญของพระโสดาบันก็นับไม่ได้เช่นเดียวกัน มาเป็นกระแสน้ำทีเดียว ในเมื่อเหตุมาเป็นกระแสอย่างนี้แล้ว ผลหรือความสุขก็คงไม่ต้องพูดถึง พระโสดาบันนี้จึงมีความสุขอย่างมากมาย

ข้อที่ ๖ เป็นผู้มั่งคั่งมีทรัพย์มาก พระโสดาบันนั้น เป็นผู้ที่มั่งคั่ง มีทรัพย์มาก มีโภคะมาก เนื่องจากเป็นผู้ที่มีทรัพย์ทางด้านอริยทรัพย์ ด้านคุณธรรมต่างๆ ออกงามขึ้นมามากมาย

ข้อที่ ๗ เป็นผู้ที่มีเทวบท พระโสดาบันนั้นมีทางเดินแบบเทวะ ปฏิบัติอยู่ในเทวบท ปฏิบัติในธรรมะชนิดที่เป็นไปเพื่อความสูงยิ่งๆ ขึ้นไป ไม่มีการตกต่ำ มีแต่จะเดินหน้าไปเรื่อยๆ เรียกว่าปฏิบัติอยู่ในเทวบท บทของเทพ ทางดำเนินของผู้ที่เจริญ ที่จะเป็นไปเพื่อความบริสุทธิ์ผ่องแผ้วต่อไป

วันนี้จะอ่านพระสูตรที่แสดงถึงคุณประโยชน์และอานิสงส์ของความเป็นโสดาบัน ให้ฟังต่อไป ท่านทั้งหลายฟังหลายๆ สูตร หลายๆ แง่มุม จะได้อยากเป็นโสดาบัน บางท่านก็รู้สึกว่าคุณครูจะบีบคั้นให้เป็นพระโสดาบันเหลือเกิน จนจะเดียงอยู่แล้ว มันก็เป็นอย่างนั้นจริงๆ เพราะถ้าไม่ได้เป็นพระโสดาบันนี้ มันก็ไม่แน่ ไม่นอน เลยต้องมาพูดถึงคุณประโยชน์และอานิสงส์กันก่อน เหมือนกับขายของก็ต้องมาโฆษณาพูดถึงคุณค่าก่อน ลูกค้าจะได้อยากซื้อ แต่นี้เป็นสินค้าของจริงที่พระพุทธองค์ทรงค้นพบ ผมมีหน้าที่มาบอกตามที่พระพุทธองค์ตรัสไว้ พูดไป ๗ ข้อแล้ว

๒.๘ ไม่เข้าถึงฐานะที่ไม่ควรเข้าถึง

ต่อไปเป็นข้อที่ ๘ ความเป็นพระโสดาบันนั้นมีคุณประโยชน์และอานิสงส์ ทำให้ไม่เข้าถึงอฐานะ หรือสิ่งที่ไม่เหมาะสม ไม่เข้าถึงสิ่งที่ไม่ควรที่จะเข้าถึง สิ่งที่ไม่ควรทำ สิ่งที่ไม่ควรเข้าไปพบเจอนั้นมีมาก ภาวะต่างๆ ที่ไม่น่าปรารถนา ไม่น่าพอใจ นั้นมีเยอะ โดยเฉพาะพวกกระทำที่ไม่ดีต่างๆ จนกระทั่งผลของมันคือตกอบาย อย่างนี้ เป็นภาวะที่ไม่น่าปรารถนา ไม่น่าจะเข้าถึง เมื่อได้เป็นโสดาบันแล้ว เป็นไปไม่ได้ที่จะเข้าถึงสิ่งเหล่านั้น เรียกว่าไม่อาจที่จะเข้าถึงอฐานะ เป็นไปไม่ได้ที่จะเข้าถึงอย่างนั้น มีหลายพระสูตรที่พระองค์ตรัสเกี่ยวกับเรื่องนี้ ผมจะยกมาอ่านบางพระสูตร พอเข้าใจบางส่วนแล้ว ก็จะเข้าใจคุณประโยชน์และอานิสงส์ของความ เป็นพระโสดาบันได้

ในมัชฌิมนิกาย อุปริปัณณาสก์ **พหุธาตูกสูตร** พระพุทธองค์ตรัสถึงผู้ที่ เป็นพระโสดาบัน เป็นผู้ถึงพร้อมด้วยทิวัญญิ ประกอบด้วยปัญญาสัมมาทิวัญญิ เป็นไปไม่ได้ที่จะเป็นอย่างนั้นอย่างนี้ มีหลายประเด็นด้วยกัน ในพระสูตรนี้พระพุทธองค์ ตรัสตอบคำถามของท่านพระอานนท์ เกี่ยวกับสิ่งที่ไม่อาจเป็นไปไม่ได้ และสิ่งที่เป็นไปไม่ได้ มีอยู่ ๙ ประเด็น ผมจะอ่านให้ฟังก่อน ข้อ ๑๒๓

ท่านพระอานนท์ทูลถามว่า “ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ ด้วยเหตุ
มีประมาณเท่าไร จึงควรเรียกว่า “ภิกษุผู้ฉลาดในฐานะและอฐานะ”

พระผู้มีพระภาคตรัสว่า “อานนท์ ภิกษุในธรรมวินัยนี้ รู้ชัดว่า “เป็น
ไปไม่ได้ที่บุคคลผู้ถึงพร้อมด้วยทิวฏฐิพึงยึดถือสังขารใดๆ โดยความเป็น
สภาวะเที่ยง แต่เป็นไปได้ที่ปุถุชนพึงยึดถือสังขารใดๆ โดยความเป็น
สภาวะเที่ยง”

รู้ชัดว่า “เป็นไปไม่ได้ที่บุคคลผู้ถึงพร้อมด้วยทิวฏฐิพึงยึดถือสังขาร
ใดๆ โดยความเป็นสุข แต่เป็นไปได้ที่ปุถุชนพึงยึดถือสังขารใดๆ โดยความ
เป็นสุข”

รู้ชัดว่า “เป็นไปไม่ได้ที่บุคคลผู้ถึงพร้อมด้วยทิวฏฐิพึงยึดถือธรรม
ใดๆ โดยความเป็นอัตตา แต่เป็นไปได้ที่ปุถุชนพึงยึดถือธรรมใดๆ โดย
ความเป็นอัตตา”

ข้อ ๑๒๘

รู้ชัดว่า “เป็นไปไม่ได้ที่บุคคลผู้ถึงพร้อมด้วยทิวฏฐิพึงฆ่ามารดา
แต่เป็นไปได้ที่ปุถุชนพึงฆ่ามารดา”

รู้ชัดว่า “เป็นไปไม่ได้ที่บุคคลผู้ถึงพร้อมด้วยทิวฏฐิพึงฆ่าบิดา แต่เป็น
ไปได้ที่ปุถุชนพึงฆ่าบิดา”

รู้ชัดว่า “เป็นไปไม่ได้ที่บุคคลผู้ถึงพร้อมด้วยทิวฏฐิพึงฆ่าพระอรหันต์
แต่เป็นไปได้ที่ปุถุชนพึงฆ่าพระอรหันต์”

รู้ชัดว่า “เป็นไปไม่ได้ที่บุคคลผู้ถึงพร้อมด้วยทิวฏฐิพึงมีจิตคิด
ประทุษร้าย ทำร้ายตถาคตให้ห้อเลือด แต่เป็นไปได้ที่ปุกุชนพึงมีจิต
ประทุษร้าย ทำร้ายตถาคตให้ห้อเลือด”

รู้ชัดว่า “เป็นไปไม่ได้ที่บุคคลผู้ถึงพร้อมด้วยทิวฏฐิพึงทำลายสงฆ์
แต่เป็นไปได้ที่ปุกุชนพึงทำลายสงฆ์”

รู้ชัดว่า “เป็นไปไม่ได้ที่บุคคลผู้ถึงพร้อมด้วยทิวฏฐิพึงนับถือศาสดา
อื่น แต่เป็นไปได้ที่ปุกุชนพึงนับถือศาสดาอื่น”

ในพระสูตรนี้ มีอยู่ ๙ ประเด็น ถ้าเป็นผู้ถึงพร้อมด้วยทิวฏฐิ คือ เป็น
พระโสดาบันแล้วจะเป็นผู้ที่ไม่ต้องเข้าถึงอฐานะ สิ่งที่ไม่เหมาะสม เป็นไปไม่ได้เลย
ที่จะเข้าสิ่งนั้นๆ ตัดโอกาส ไม่มีโอกาสจะเป็นไปได้ ถ้าเป็นปุกุชนอยู่ยังเป็นได้
ทุกข้อไป โดย ๓ ข้อแรก คือ ความเห็นผิดในหลักใหญ่ของธรรมะ กฎเกณฑ์ของ
ธรรมะ กฎไตรลักษณ์ พระโสดาบันจะไม่มีทางเห็นผิดในหลักธรรมหมวดนี้แล้ว
จะไม่เข้าใจผิด ไม่ไปยึดถือสังขารใดๆ ว่าเป็นของเที่ยง เป็นไปไม่ได้ ส่วนปุกุชน
ยังสามารถที่จะไปยึดได้ แมต่อนี้ฟังธรรมะ ก็เข้าใจว่าอันนั้นอันนี้ไม่เที่ยง เดี่ยว
วันตีคืนตีก็ไปยึดอีกอันหนึ่งว่าเที่ยงอีก เดี่ยวไปยึดตัวรู้ เดี่ยวไปยึดของดีว่าเที่ยง
อีกแล้ว ความเป็นโสดาบันจึงมีคุณสมบัติและอานิสงส์เยอะในเรื่องนี้ ทำให้
ไม่มีโอกาสที่จะไปยึดสังขารใดๆ โดยความเป็นของเที่ยงได้ แม้จะเป็นของดีอะไร
ขนาดไหน ไปอยู่ที่ไหนก็ไม่มีทางยึดอีกต่อไปแล้ว ไม่มีทางเข้าใจผิด

ข้อที่ ๒ เป็นไปไม่ได้ที่ท่านผู้ถึงพร้อมด้วยทิวฎฐิ คือพระโสดาบันจะพึงยึดถือสังขารใดๆ โดยความเป็นสุข โดยความเป็นของมันคงถาวร เป็นของที่ทำให้ความสุขได้อย่างแท้จริงตลอดไป ไม่มีทางที่ท่านจะคิดอย่างนั้น คิดไม่ได้หรือว่าเป็นไปไม่ได้ เพราะพระโสดาบันท่านรู้แล้ว สิ่งที่ทำให้ความสุขได้อย่างแท้จริงก็มีแต่นิพพาน ส่วนสังขารนั้นล้วนเป็นทุกข์ แต่ปุถุชนนี้ยังยึดได้ว่าอันนี้จะให้ความสุขได้จริง อันนั้นอันโน้น อันนี้ จะให้ความมันคง มั่นใจ อะไรก็คิดไปเรื่อย อันนี้พวกปุถุชนจึงรู้สึกวุ่นวายมาก พระโสดาบันนี้ไม่มีทางที่จะเป็นไปได้แล้ว

ข้อที่ ๓ เป็นไปไม่ได้ที่บุคคลผู้ถึงพร้อมด้วยทิวฎฐิ พึงยึดถือธรรมะใดๆ โดยความเป็นอัตตา ท่านไม่อาจจะยึดถือว่าเป็นอัตตา เป็นตัวเป็นตน จะพูดว่าเป็นของเรา เป็นตัวตนของเรา อะไรเหมือนคนอื่นเขา แต่เป็นไปไม่ได้ที่จะยึด ส่วนพวกปุถุชนเป็นไปได้ที่จะยึดว่าเป็นเรา อาจจะยึดรูปเป็นเรา เวทนาเป็นเรา สัญญาเป็นเรา สังขารทั้งหลายบุญบาปเป็นเรา วิญญาณเป็นเรา ที่ดินเป็นของเรา อะไรเป็นของเราได้ ส่วนพระโสดาบันนี้ทำอย่างไรก็ไม่ยึด จะมีก็อย่างก็ไม่ยึด มีดีเท่าไรก็ไม่อาจจะเห็นผิดได้อีก อย่างนี้ อันนี้เป็นหลักธรรมหมวดใหญ่ ตามธรรมเนียมตามกฎของธรรมซึ่งมันไม่เปลี่ยน มันเป็นอย่างนั้นแหละ มันเป็นอย่างนั้นเสมอ ผู้ที่เป็นพระโสดาบัน เป็นไปไม่ได้ที่จะไปเห็นผิด ยึดถือสิ่งเหล่านั้นแบบผิดๆ ไม่มีวันผิดสวนทางกับกฎแห่งธรรมอีกต่อไป

ต่อมาอีก ๕ ข้อ ตั้งแต่ข้อ ๔ ถึงข้อ ๘ ก็เป็นเรื่อง**อนันตริยกรรม ๕** ซึ่งเราคงได้ยินบ่อยๆ พวกปุถุชนนั้นยังมีโอกาสทำได้ เป็นไปได้ อย่าวว่าแต่ฆ่าคนอื่นเลย อันนี้พูดถึงหนักสุดเลย ฆ่าพ่อ ฆ่าแม่ ปุถุชนนี้ล้วนไม่แน่มั่นนอนทั้งนั้นแหละ เราจึงวางใจตัวเองไม่ได้ รวมทั้งวางใจผู้อื่นไม่ได้ว่าเขาจะปลอดภัย เขาจะไม่ทำร้ายเรา เราจะไม่ทำร้ายเขา ยังวางใจไม่ได้ ถ้าเป็นพระโสดาบันขึ้นไป เป็นผู้ที่สมบูรณ์พร้อมด้วยทิฏฐิ อย่างนี้แน่นอน เป็นไปไม่ได้แล้ว ฆ่ามารดา ฆ่าบิดา ฆ่าพระอรหันต์ มีจิตคิดประทุษร้ายตลาคตให้หือเลือด และทำสงฆ์ให้แตกกัน เหล่านี้เป็นไปไม่ได้สำหรับพระโสดาบัน หมดโอกาส ปิดโอกาส ปิดช่อง ปิดทางแล้ว นี่ก็อีก ๕ ข้อรวมเป็น ๘ แล้ว

ข้อ ๙ อีกข้อหนึ่งข้อสุดท้าย เป็นไปไม่ได้บุคคลผู้ถึงพร้อมด้วยทิฏฐิพึงนับถือ ศาสดาอื่น จะเปลี่ยนพระพุทเจ้า เปลี่ยนศาสดา เป็นไปไม่ได้แล้ว ส่วนพวกปุถุชนนี้ก็เปลี่ยนไปเรื่อย อย่าวว่าแต่ครูคนนั้นคนนี้เลย อย่าวว่าแต่อาจารย์นั้นอาจารย์นี้ ศาสดาก็เปลี่ยนได้ ไม่แปลกที่เขาเปลี่ยนอาจารย์คนนั้นคนนี้ ไม่น่าอัศจรรย์อะไร เดี่ยวสักหน่อยเขาเปลี่ยนแม้กระทั่งศาสดาเลย เปลี่ยนกระทั่งพระพุทเจ้าเลย ตอนนี้นับถือพระพุทเจ้าโคดม เดี่ยวต่อไปก็นับถือพระเมตเตยยะ บางคนยังไม่หมดพระพุทเจ้าโคดมเลย ใจคิดจะไปโลกพระศรีอารีคือพระเมตเตยยะแล้ว นี่ก็เป็นลักษณะของพวกปุถุชน เปลี่ยนอาจารย์นี่นับว่าเป็นเรื่องเล็กน้อยเหลือเกิน ขนาดเรื่องใหญ่เช่นเปลี่ยนศาสดา พวกปุถุชนทั้งหลายก็เป็นไปได้ทั้งนั้น ส่วนพระโสดาบันเป็นต้นไปแล้ว เป็นผู้ถึงพร้อมทิฏฐิ จะพึงนับถือศาสดาองค์อื่น เป็นไปไม่ได้ ถึงแม้

จะมีพระพุทธเจ้ากี่องค์ก็ตามแต่ ท่านนับถืออยู่องค์เดียวเท่านั้น **ท่านได้บรรลุในศาสนาของพระพุทธเจ้าพระองค์ใด ท่านก็นับถือพระพุทธเจ้าพระองค์นั้นเป็นศาสดา** เรียกว่าเป็นผู้ที่แน่นอนและมีศาสดาองค์เดียว ไม่ต้องแหงนมองหน้าศาสดาองค์โน้นองค์นี้ เพราะว่าพระพุทธเจ้าทุกพระองค์ก็ทรงสอนเรื่องเดียวกัน ถ้าเป็นผู้รู้ที่สุดก็สอนเรื่องนี้ ท่านเข้าใจแล้ว ชัดเจนแล้ว ส่วนพวกปุถุชนนี้แค่อาจารย์ก็ยังไม่เปลี่ยน อาจารย์นี้ช้า อาจารย์นี้ไวกว่า อาจารย์โน้นไวกว่าเข้าไปอีกก็ว่าไป วุ่นวาย ไม่ใช่เรื่องแปลกประหลาดอะไร เป็นเรื่องปกติ เป็นไปได้ สำหรับปุถุชน ส่วนพระโสดาบันเป็นไปไม่ได้ อย่างนี้ทำนองนี้

นี่ก็ ๙ ข้อด้วยกัน สิ่งที่เป็นไปไม่ได้ ไม่เข้าถึงอัฐานะ ไม่เข้าถึงสิ่งที่ไม่เหมาะสม เป็นเรื่องร้ายแรงในแบบต่างๆ ส่วนประเด็นอื่นก็มีเยอะ เช่น เรื่องเวียนวายตายเกิด นี่ก็ได้พูดไปแล้วในหัวข้อที่ว่าพระโสดาบันเป็นผู้ไม่ตกต่ำ ในหัวข้อนี้จะพูดอีกเล็กน้อย ยกพระสูตรมาอ่านให้ฟัง

ในสังยุตตนิกาย มหาวารวรรค ข้อ ๑๑๗๒ **มनुสจฺจุนิรยสูตร**

ครั้งนั้น พระผู้มีพระภาคทรงใช้ปลายพระนขาซ้อนฝุ่นขึ้นมาเล็กน้อย แล้วรับสั่งเรียกภิกษุทั้งหลายมาตริสถามว่า ภิกษุทั้งหลาย เธอทั้งหลายจะเข้าใจความซ้อนนั้นว่าอย่างไร ฝุ่นเล็กน้อยนี้ที่เราใช้ปลายเล็บซ้อนขึ้นมา กับแผ่นดินใหญ่นี้ ไหนจะมากกว่ากัน

ภิกษุทั้งหลายทูลตอบว่า ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ แผ่นดินใหญ่นี้แลมากกว่า ฝุ่นที่พระองค์ทรงใช้ปลายพระนขาซ้อนขึ้นมามีเพียงเล็กน้อย ฝุ่นเล็กน้อยที่พระองค์ทรงใช้ปลายพระนขาซ้อนขึ้นมา เมื่อเทียบกับแผ่นดินใหญ่แล้ว คำนวณไม่ได้ เทียบเคียงกันไม่ได้ หรือไม่ถึงส่วนเสี้ยว

พระผู้มีพระภาคตรัสว่า ภิกษุทั้งหลาย ข้อนี้ก็ฉันทันเหมือนกัน สัตว์ที่จุติจากมนุษย์กลับมาเกิดในหมู่มนุษย์มีจำนวนน้อย ส่วนสัตว์ที่จุติจากมนุษย์แล้วไปเกิดในนรกมีจำนวนมากกว่า

ข้อนั้นเพราะเหตุไร

เพราะไม่ได้เห็นอริยสัจ ๔ ประการ

อริยสัจ ๔ ประการ อะไรบ้าง คือ

๑. ทุกขอริยสัจ

๒. ทุกขสมุทยอริยสัจ

๓. ทุกขนิโรธอริยสัจ

๔. ทุกขนิโรธคามินีปฏิปทาอริยสัจ

ภิกษุทั้งหลาย เพราะเหตุนี้ เธอทั้งหลายพึงทำความเพียรเพื่อรู้ชัดตามความเป็นจริงว่า นี้ทุกข์ นี้ทุกขสมุทัย นี้ทุกขนิโรธ นี้ทุกขนิโรธคามินีปฏิปทา

มนุสฺสจฺจฺตินิรยสฺสตรที่ ๑ จบ

ที่เป็นดังนี้ ก็เพราะไม่รู้แจ้งอริยสัจ ไม่ได้เป็นพระโสดาบัน คนที่ไม่ได้เป็นโสดาบันนี้ จะเข้าถึงสิ่งที่ไม่น่าปรารถนา สิ่งที่ไม่น่าพอใจเป็นจำนวนมาก ส่วนพระโสดาบันจะไม่เข้าถึงฐานะเหล่านี้ คือ **สัตว์จตุตถภูมิกลับมาเกิดในมนุษย์นี้** **น้อย ส่วนไปเกิดในรกนี้มีมากกว่า** อันนี้พวกปุถุชนก็เป็นอย่างนี้ในพระสูตรอื่นๆ ก็ใช้อุปมาอันเดียวกัน แต่ว่าตรัสไปอีกแง่มุมหนึ่ง เมื่อกี้จากมนุษย์ไปนรก

ต่อมา ใน **มนุสสจตุตถจริจฉานสูตร** ข้อ ๑๑๗๓ พระพุทธองค์ตรัสว่า

ภิกษุทั้งหลาย ข้อนี้ก็ฉันทันเหมือนกัน สัตว์ที่จตุตถภูมิกลับมาเกิดในหมู่มนุษย์มีจำนวนน้อย ส่วนสัตว์ที่จตุตถภูมิไปแล้วไปเกิดในกำเนิดสัตว์ดิรัจฉานมีจำนวนมากกว่า

ข้อนั้นเพราะเหตุไร

เพราะไม่ได้เห็นอริยสัจ ๔ ประการ

อริยสัจ ๔ ประการ อะไรบ้าง คือ

๑. ทุกขอริยสัจ

๒. ทุกขสมุทยอริยสัจ

๓. ทุกขนิโรธอริยสัจ

๔. ทุกขนิโรธคามินีปฏิปทาอริยสัจ

ภิกษุทั้งหลาย เพราะเหตุนี้ เธอทั้งหลายพึงทำความเพียรเพื่อรู้ชัดตามความเป็นจริงว่า นี่ทุกข์ นี่ทุกขสมุทัย นี่ทุกขนิโรธ นี่ทุกขนิโรธคามินีปฏิปทา

พระสูตรนี้ สัตว์จตุติจากมนุษย์ไปสู่กำเนิดสัตว์ดิรัจฉานมีเป็นจำนวนมากกว่า ทั่วไปเป็นอย่างนั้น ถ้าได้เป็นโสดาบันก็ไม่ต้องเข้าถึงอย่างนี้แล้ว ที่เป็นอย่างนั้น ก็เพราะไม่ได้เข้าถึงความเป็นโสดาบัน ไม่ได้รู้แจ้งอริยสัจ พุทธถึงโอกาสสำหรับพวกเป็นปุถุชนแล้ว ก็มีโอกาสนี้จะไปทางต่างๆ นี่เยอะ ทำนองนี้นะครับ

ต่อไป มนุสสจตุติเปตติวิสัยสูตร ข้อ ๑๑๗๔ พระพุทธองค์ตรัสว่า

ภิกษุทั้งหลาย ข้อนี้ก็ฉันทันเหมือนกัน สัตว์ทั้งหลายที่จตุติจากมนุษย์แล้วกลับมาเกิดในหมู่มนุษย์มีจำนวนน้อย ส่วนสัตว์ที่จตุติจากมนุษย์แล้วไปเกิดในภูมิแห่งเปรตมีจำนวนมากกว่า

ข้อนั้นเพราะเหตุไร

เพราะไม่ได้เห็นอริยสัจ ๔ ประการ

อริยสัจ ๔ ประการ อะไรบ้าง คือ

๑. ทุกขอริยสัจ

๒. ทุกขสมุทยอริยสัจ

๓. ทุกขนิโรธอริยสัจ

๔. ทุกขนิโรธคามินีปฏิปทาอริยสัจ

ภิกษุทั้งหลาย เพราะเหตุนี้ เธอทั้งหลายพึงทำความเพียรเพื่อรู้ชัดตามความเป็นจริงว่า นี้ทุกข์ นี้ทุกขสมุทัย นี้ทุกขนิโรธ นี้ทุกขนิโรธคามินีปฏิปทา

พระสูตรนี้ สัตว์จุติจากมนุษย์ไปสู่ภูมิแห่งเปรตมีจำนวนมากกว่า อุปมา
เหมือนกัน ข้อสรุปก็เหมือนกันว่า ทำไมจึงเป็นอย่างนั้น ก็เป็นเพราะว่า ไม่ได้รู้แจ้ง
อริยสัจ ไม่ได้เป็นโสดาบัน เลยเป็นอย่างนั้น พวกเข้เข้าถึงภาวะที่ไม่น่าปรารถนา
ไม่น่าพอใจอย่างนี้ ทำนองนี้ ถ้าได้เป็นโสดาบันแล้วก็ปิดโอกาสอย่างนั้นเสีย ทำให้
ไม่เข้าถึงภาวะที่ไม่น่าปรารถนา อย่าว่าแต่พวกมนุษย์เลยแม้แต่เทวดาก็เหมือนกัน
จุติจากเทวดาแล้วจะมากเกิดเป็นเทวดาหรือเกิดเป็นมนุษย์ก็มีจำนวนน้อย

ในเทวจุตินิรยาทีสูตร พระพุทธองค์ตรัสว่า

ภิกษุทั้งหลาย ข้อนี้ก็ฉันทันเหมือนกัน สัตว์ที่จุติจากเทวดา มาเกิด
ในหมู่เทวดามีจำนวนน้อย ส่วนสัตว์ที่จุติจากเทวดาไปเกิดในนรก... เกิด
ในกำเนิดสัตว์ดิรัจฉาน... เกิดในภูมิแห่งเปรตมีจำนวนมากกว่า...

ไม่ใช่เฉพาะมนุษย์นะ มนุษย์ตายแล้วที่จะมากเกิดเป็นมนุษย์ก็น้อย เทวดา
ก็เช่นกัน เทวดาที่จุติจากเทวดาแล้วจะมากเกิดเป็นมนุษย์นี่ก็น้อยมาก ส่วนมากแล้ว
**สัตว์ที่จุติจากเทวดาก็ไปเกิดในนรก หรือในกำเนิดสัตว์ดิรัจฉาน หรือในภูมิแห่ง
เปรตมากกว่า** อันนี้เอาสัตว์ที่ตายจากสุคติภูมิมาพูด ที่กลับมาเกิดในสุคติมีจำนวน
น้อย ส่วนที่ไปเกิดในทุคติมีมากกว่า เปรียบเทียบในแบบอุปมาที่พระองค์ตรัส
เหมือนกับฝุ่นที่ซ้อนในปลายเล็บกับฝุ่นหรือดินในพื้นที่ปฐพี อย่างนี้นะครับ ใน
พระสูตรอื่นๆ มีเนื้อความคล้ายๆ กัน แต่ยกจากกำเนิดอื่นๆ มา ตายแล้วส่วนใหญ่
ก็คือตกอบาย ที่เป็นเช่นนั้นก็เพราะไม่ได้เป็นพระโสดาบัน ไม่รู้แจ้งอริยสัจ เลย
เข้าถึงทางภาวะที่ไม่น่าเข้าถึง ไม่น่าปรารถนาอย่างนั้น อันนี้พูดแบบผลมัน

ต่อไป ถ้าพูดแบบเหตุก็คล้ายกัน พูดแบบความงดเว้น การงดเว้นจากทุจริตต่างๆ เช่น ยกอกุศลกรรมบถทั้ง ๑๐ หรือว่า ทุจริต ๑๐ ขึ้นมาพูด คนที่ยังไม่รู้แจ้ง อริยสัจ ยังไม่เป็นโสดาบัน โดยมากก็จะผิดศีลมากกว่า อันนี้ก็เป็นเรื่องธรรมดา เหมือนอุปมาที่พระพุทธองค์ตรัสไว้นั้นแหละ

ใน**ปาณาติปาตสูตร** ข้อ ๑๑๔๑ พระพุทธองค์ตรัสว่า

ภิกษุทั้งหลาย ข้อนี้ก็ฉันนั้นเหมือนกัน สัตว์ที่เว้นขาดจากการฆ่าสัตว์ มีจำนวนน้อย ส่วนสัตว์ที่ไม่เว้นขาดจากการฆ่าสัตว์มีจำนวนมากกว่า ข้อนั้นเพราะเหตุไร

เพราะไม่ได้เห็นอริยสัจ ๔ ประการ

อริยสัจ ๔ ประการ อะไรบ้าง คือ

๑. ทุกขอริยสัจ

๒. ทุกขสมุทยอริยสัจ

๓. ทุกขนิโรธอริยสัจ

๔. ทุกขนิโรธคามินีปฏิปทาอริยสัจ

ภิกษุทั้งหลาย เพราะเหตุนี้ เธอทั้งหลายพึงทำความเพียรเพื่อรู้ชัดตามความเป็นจริงว่า นี่ทุกข์ นี่ทุกขสมุทัย นี่ทุกขนิโรธ นี่ทุกขนิโรธคามินีปฏิปทา

อันนี้ก็เพราะยังไม่ได้รู้แจ้งอริยสัจ ยังไม่ได้เป็นโสดาบันนั่นเอง ถ้าพูดถึงในแบบครอบคลุมครบถ้วน ถ้าพูดแบบชาตินี้รู้สึกรู้ว่า เราก็ไม่ค่อยได้ฆ่าสัตว์เท่าไร ส่วนใหญ่จะงดเว้น อันนี้แบบชาติเดียว แต่ถ้าขยายภพชาติกว้างไปเรื่อยๆ เอาการเปรียบเทียบกันแล้ว เปรียบเทียบไม่ได้ ที่ไม่ฆ่าสัตว์ งดเว้นได้เท่ากับฝูงในขี้เล็บเท่านั้นเอง ที่ไม่ได้งดเว้นไป ฆ่าเอากๆ เอาการรวมกันแล้ว เหมือนกับแผ่นดินในพื้นที่ปฐพี

ประเด็นอื่นๆ ก็เหมือนกัน สัตว์ที่เว้นขาดจากการลักทรัพย์ มีจำนวนน้อย ส่วนสัตว์ที่ไม่เว้นขาดจากการลักทรัพย์มีจำนวนมากกว่า ที่เป็นเช่นนั้นก็เพราะ ไม่ได้เป็นโสดาบัน ไม่ได้รู้แจ้งอริยสัจอย่างนี้ทำนองนี้ สรุปแล้วพวกเราเป็นคนอยู่ตอนนี้ นับว่าเป็นโอกาสที่หาได้ยาก และเป็นช่วงนิคหน้อยเล็กน้อย คล้ายๆ กับ ช่วงดื่มน้ำผึ้งพระจันทร์เท่านั้นเอง เดี่ยวจะมีช่วงที่ทุกข์ทรมานอีกนาน คือช่วง ตกอบาย นี่ต้องนานมาก เพราะว่าการกระทำเอาไว้ **ส่วนใหญ่ผิดเยอะ จำนวนมาก เหมือนกันแผ่นดิน ที่ทำถูกเหมือนฝุ่น** โอกาสที่จะประสบความสำเร็จจึงมีมากกว่า ตอนนี้เราได้อะไรที่ได้ยากมากๆ อย่างหนึ่ง ความเป็นมนุษย์นี่ เป็นสิ่งที่ได้ยาก ซึ่งก็เป็นอย่างนั้นแหละ แต่คนที่สายตาจำกัด มีมิจฉาทิฏฐิมาบังดวงตา นิรวณบัง มั่นก็มองไม่เห็น

ต้องฟังพระพุทธเจ้าให้ดีๆ ถ้าขยายภพชาติออกไปนี้ จำนวนภพที่เป็นมนุษย์ ถ้านับเปรียบเทียบกับจำนวนชาติที่เป็นมด เป็นแมลง เป็นไส้เดือน กิ้งกือ เป็นหมา เป็นแมว เป็นวัว เป็นควาย เป็นช้าง เป็นม้า อันไหนมากกว่า งดเว้นจากการดื่ม สุราเมรัย กับ ตอนเพื่อนชวนดื่มสังสรรค์ หรือชวนเพื่อนเองเลย อันไหนจะมากกว่า กัน อันไม่ดมึนเยอะกว่า เหมือนกับที่พระพุทธองค์อุปมาไว้นั้นแหละ เนื่องจาก พระพุทธองค์ของเราเป็นสัพพัญญู พระองค์ทรงมองเห็นหมด ถ้าได้ฟังธรรมแล้ว เราก็จะได้เข้าใจชัด เห็นโทษของความเป็นปุถุชน

ในตอนนี พวกเรารู้สึกว่าดีอยู่ ก็นึกว่ามันดีตลอด รู้สึกว่ามันมั่นคง เป็นที่พึ่งได้ มันก็ประมาท อันนี้คือกิเลสมันบังตา พอกิเลสมันบังตาก็มองไม่เห็นความจริง เมื่ออกุศลต่างๆ ให้ผลไปตกอบาย ก็ทำอะไรไม่ได้เลย รับผลบาปอย่างเดียว สันกรรมก็ขึ้นมาใหม่ มีโอกาสได้ขึ้นมา ก็ประมาทอีก ก็กลับตกลงไปอีก **เพราะไม่ได้ฟังธรรม จึงพลาดกันมาก** ตอนนีเราได้ฟังแล้ว จะได้รู้จักอะไรเป็นอะไรได้ชัดเจน

นี่คือคุณประโยชน์และอานิสงส์ของความเป็นพระโสดาบัน ข้อที่ ๘ คือเป็นโสดาบันแล้วไม่เข้าถึงภาวะที่ไม่เหมาะสมต่างๆ ไม่เข้าถึงเรื่องที่ไม่น่าเข้าถึง ไม่น่าที่จะไปอย่างนั้น ไม่ไปทำอย่างนั้น ไม่ไปเกิดอย่างนั้น ซึ่งมีเยอะแยะมากมายเหลือเกินในโลกนี้ เราก็คเคยทำมาแล้ว เข้าถึงมาแล้วมากมาย ถ้ายังไม่ได้เป็นโสดาบัน เป็นไปได้ที่จะเป็นอย่างนั้นอีก แม้เรื่องใหญ่ๆ เช่น ฆ่าพ่อ ฆ่าแม่ ถ้ายังเป็นปุถุชนอยู่อีก ก็มีโอกาที่จะฆ่าอีก ผมอ่านมาบางพระสูตรก็คงจะพอประมวลได้ว่า ถ้าได้เป็นโสดาบันแล้วก็จะไม่เข้าถึงสิ่งที่ไม่น่าจะเข้าถึงเหล่านั้นเลย ซึ่งมีเยอะแยะในโลก ถ้ายังเป็นปุถุชนอยู่จึงไปว่าใครไม่ได้เลย เพราะเราก็มีโอกาเป็นอย่างนั้นเหมือนกัน และเราคงจะเคยเป็นมาแล้วหลายครั้งหลายคราว ซ้ำๆ ซากๆ ทำผิดซ้ำไปซ้ำมา เพียงแต่ตอนนี้ดีหน่อย เป็นคนดี มีธรรมะบ้าง แต่เป็นช่วงที่นิดเดียวเท่านั้นเอง ต้องรีบใช้โอกาสนี้ให้เป็นประโยชน์ รีบปฏิบัติให้เป็นพระโสดาบัน ถ้าเป็นโสดาบันแล้ว ก็จะปิดโอกาส ปิดช่อง ปิดหนทางที่จะไปเข้าถึงไม่ไปทำสิ่งเหล่านั้น ทั้งภพที่ไม่ดี ทั้งอกุศลต่างๆ และทุจริตต่างๆ

๒.๙ หมดความสงสััยในโลกและชีวิต

คุณประโยชน์และอานิสงส์ข้อที่ ๙ เป็นพระโสดาบันนี้ ทำให้หมดความสงสััยเรื่องโลกและชีวิต ความสงสััยเรื่องโลกและชีวิตของพวกเรา คงจะมีกัันมานานมากแล้ว โลกนี้มันเป็นยังงั้ ทำไมโลกถึงเป็นแบบนี้ แบบที่เราเห็นกัน ถ้าเป็นพระโสดาบันแล้วจะไมม่มีความสงสััยในเรื่องโลก และกั้ไมม่มีความสงสััยในเรื่องชีวิต ในเรื่องตัวเราว่าเป็มายังงั้และจะไปยังงั้ ผมจะอ่านให้ฟัง ๒ พระสูตรด้วยกัน

ในสังยุตตนิกาย นิทานวรรค **ทุติยอริยสาวกสูตร** ข้อ ๕๐

พระผู้มีพระภาคประทับอยู่ในพระวิหารเชตวัน เขตกรุงสาวัตถี
ณ ที่นั้น พระองค์ได้ตรัสว่า

ภิกษุทั้งหลาย อริยสาวกผู้ได้สดับ จึงไมม่มีความสงสััยอย่างนี้ว่า เมื่อ
อะไรมี อะไรจึงมี เพราะอะไรเกิดขึ้น อะไรจึงเกิดขึ้น เมื่ออะไรมี สังขาร
ทั้งหลายจึงมี เมื่ออะไรมี วิญญานจึงมี เมื่ออะไรมี นามรูปจึงมี เมื่ออะไรมี
สฬายตนะจึงมี เมื่ออะไรมี ผัสสะจึงมี เมื่ออะไรมี เวทนาจึงมี เมื่ออะไรมี
ตัณหาจึงมี เมื่ออะไรมี อุปาทานจึงมี เมื่ออะไรมี ภพจึงมี เมื่ออะไรมี
ชาติจึงมี เมื่ออะไรมี ชราและมรณะจึงมี

โดยที่แท้ อริยสาวกผู้ได้สดับ จึงมีญาณหยั่งรู้ในเรื่องนี้ โดยไม่ต้อง
เชื่อผู้อื่นว่า เมื่อสิ่งนี้มี สิ่งนี้จึงมี เพราะสิ่งนี้เกิดขึ้น สิ่งนี้จึงเกิดขึ้น เมื่อ
อวิชชา มี สังขารทั้งหลายจึงมี เมื่อสังขารทั้งหลายมี วิญญาณจึงมี เมื่อ
วิญญาณมี นามรูปจึงมี เมื่อนามรูปมี สฬายตนะจึงมี เมื่อสฬายตนะมี
ผัสสะจึงมี เมื่อผัสสะมี เวทนาจึงมี เมื่อเวทนา มี ตัณหาจึงมี เมื่อตัณหา มี
อุปาทานจึงมี เมื่ออุปาทานมี ภพจึงมี เมื่อภพมี ชาติจึงมี เมื่อชาติมี
ชราและมรณะจึงมี อริยสาวกนั้นรู้ชัดอย่างนี้ว่า โลกนี้เกิดขึ้นอย่างนี้

อริยสาวกผู้ได้สดับ จึงไม่มีความสงสัยอย่างนี้ว่า เมื่ออะไรไม่มี อะไร
จึงไม่มี เพราะอะไรดับ อะไรจึงดับ เมื่ออะไรไม่มี สังขารทั้งหลายจึงไม่มี
เมื่ออะไรไม่มี วิญญาณจึงไม่มี เมื่ออะไรไม่มี นามรูปจึงไม่มี เมื่ออะไรไม่มี
สฬายตนะจึงไม่มี เมื่ออะไรไม่มี ผัสสะจึงไม่มี เมื่ออะไรไม่มี เวทนาจึง
ไม่มี เมื่ออะไรไม่มี ตัณหาจึงไม่มี เมื่ออะไรไม่มี อุปาทานจึงไม่มี เมื่ออะไร
ไม่มี ภพจึงไม่มี เมื่ออะไรไม่มี ชาติจึงไม่มี เมื่ออะไรไม่มี ชราและมรณะ
จึงไม่มี

โดยที่แท้ อริยสาวกผู้ได้สดับ จึงมีญาณหยั่งรู้ในเรื่องนี้ โดยไม่ต้อง
เชื่อผู้อื่นว่า เมื่อสิ่งนี้ไม่มี สิ่งนี้จึงไม่มี เพราะสิ่งนี้ดับ สิ่งนี้จึงดับ เมื่ออวิชชา
ไม่มี สังขารทั้งหลายจึงไม่มี เมื่อสังขารทั้งหลายไม่มี วิญญาณจึงไม่มี
เมื่อวิญญาณไม่มี นามรูปจึงไม่มี เมื่อนามรูปไม่มี สฬายตนะจึงไม่มี เมื่อ
สฬายตนะไม่มี ผัสสะจึงไม่มี เมื่อผัสสะไม่มี เวทนาจึงไม่มี เมื่อเวทนา
ไม่มี ตัณหาจึงไม่มี เมื่อตัณหาไม่มี อุปาทานจึงไม่มี เมื่ออุปาทานไม่มี
ภพจึงไม่มี เมื่อภพไม่มี ชาติจึงไม่มี เมื่อชาติไม่มี ชราและมรณะจึงไม่มี
อริยสาวกนั้นรู้ชัดอย่างนี้ว่า โลกนี้ดับอย่างนี้

ภิกษุทั้งหลาย เมื่อใดแล อริยสาวกรู้ชัดความเกิดและความดับไปแห่งโลกตามความเป็นจริงอย่างนี้ เมื่อนั้น อริยสาวกรนี้ เราเรียกว่าเป็นผู้ถึงพร้อมด้วยทวิภูฏีบ้าง ผู้ถึงพร้อมด้วยทศณะบ้าง ผู้ถึงสัทธรรมนี้บ้าง เห็นสัทธรรมนี้บ้าง ประกอบด้วยญาณอันเป็นเสขะบ้าง ประกอบด้วยวิชาอันเป็นเสขะบ้าง บรรลุกระแสแห่งธรรมบ้าง เป็นพระอริยะมีปัญญาเพิกถอนกิเลสบ้าง ดำรงอยู่ใกล้ประตอมติพพานบ้าง

พุดิยอริยสาวกสูตรที่ ๑๐ จบ

อันนี้ก็เป็นเรื่องเกี่ยวกับโลก ผู้ที่เป็นโสดาบันนี้ จะเป็นผู้ที่หมดความสงสัยเกี่ยวกับเรื่องโลก เพราะรู้ว่าโลกนี้เกิดขึ้นอย่างนี้ เข้าใจชัด ครบถ้วนทุกประเด็นด้วยญาณหยั่งรู้ การที่จะไปคิดเอาว่า อันนี้เกิดเพราะอันนี้ อันนี้เกิดเพราะอันนี้ มันหลายอันเหลือเกิน แค่นี้ก็หลังนี้อันเดียว เราคิดจนหัวฟังกแล้ว คำนวณแล้ว คำนวณอีก ต้องใช้หลายคนช่วยกันคิด ต้องมีสถาปนิกมานึกให้ก่อน มีวิศวกรมาถอดแบบ แล้วก็มีการช่างว่าจะเอาอันโน้นอันนี้ มาประกอบกันเข้า หลายอย่างมาก อันนี้แค่นี้ก็หลังนี้อันเดียวแล้ว ตีกันอันอื่นอีกล่ะ แล้วกฎระเบียบในโลกนี้ กฎหมายต่างๆ มีอันโน้นอันนี้มากมายมหาศาล ทำไมมันซับซ้อนอย่างนั้น มาได้อย่างไร ถ้าเราจะไปรู้ทุกอย่างว่า มันมีประวัติอะไรมาอย่างไร จนกระทั่งเข้าใจทะลุปรุโปร่งเลย ตายไม่รู้ก็รอบ ก็รู้ไม่หมด แค่วิชาเดียวที่เราเรียนมาทำมาหากินได้นี่ ขาดทีหนึ่งก็จะแย่แล้ว เรียนไม่จบไม่สิ้นสักที ต้องปรับเปลี่ยนไปเรื่อย วิชาในโลกนี้มันมีกวีวิชา มีมหาศาลมาก แล้วทำไมจึงจะเรียนได้จบหมด

เป็นพระโสดาบันก็จะหมดความสงสัย ที่หมดความสงสัยนี้ก็เพราะมี
ญาณหยั่งรู้ในเรื่องนี้โดยไม่ต้องเชื่อผู้อื่น เข้าใจกฎเกณฑ์ทั้งหมดว่า มันมีขึ้นมาได้
อย่างไร **เมื่ออวิชขามี หลงว่ามีตัวเรา หลงว่ามีของเรา สังขารจึงมี เจตนา**
จะทำนั่นทำนี่ สร้างนั่นสร้างนี่ขึ้นมามากมาย มีเจตนา ความจงใจตั้งใจ ประูแต่ง
สร้างขึ้น ผลต่างๆ จึงมีขึ้น กฎระเบียบต่างๆ มีก็เพื่อวัตถุประสงค์อย่างนี้ๆ ในเมื่อ
เจตนามันซับซ้อน ผลที่ออกมามันก็ซับซ้อนมากมาย โลกจึงเต็มไปด้วยความซับซ้อน
มหาศาล จะใช้ความคิดความนึกตรึกตรองเอา ไม่อาจจะแทงตลอดได้ แต่สามารถ
แทงตลอดได้ด้วยญาณปัญญา เข้าใจทะลุปรุโปร่งว่าอันนี้เป็นผลมาจากเจตนา
เป็นผลมาจากสังขารที่ปรุงแต่งอยู่เบื้องหลัง เขามีเจตนาให้เกิดอย่างนั้นอย่างนี้ขึ้น
สิ่งเหล่านี้ก็ถูกสร้างขึ้นมาจากความคิดความนึกอะไรต่อมิมะไรต่างๆ ผู้ที่เป็น
พระโสดาบันจึงไม่มีความสงสัยในโลก ทำไมโลกจึงสลับซับซ้อน ทำไมจึงมีกฎระเบียบ
อย่างนี้ๆ ทำไมจึงมีอะไรอย่างนี้ๆ เพราะเข้าใจความละเอียดและซับซ้อนของเจตนา
ของความคิดปรุงแต่งต่างๆ ที่ทำเพื่อเรา เพื่อพวกของเรา เพื่อนุ่นเพื่อนี่ ออกลูก
ออกหลานจนมาเป็นสิ่งเหล่านี้ โลกก็เกิดขึ้นอย่างนี้ ปัญญานี้จะมาจากไหน มาจาก
การปฏิบัติตามที่พระพุทธองค์ตรัสเอาไว้ ปฏิบัติให้เป็นพระโสดาบัน พอเป็น
พระโสดาบันแล้วก็จะไม่สงสัย

ถ้าไม่เป็นพระโศดาลัยก็ยังสงสัยเรื่องโลกอยู่ อย่างนั้นอย่างนี้ แม้แต่คนผู้สร้างอะไรเองแท้ๆ บางทียังงงอยู่เลยว่า ทำไปทำไม ทำเพื่ออะไร ยังไม่รู้เรื่องเลย อย่างนี้ทำนองนี้ พระพุทธองค์จึงได้ตรัสเรื่องเกี่ยวกับความเกิดขึ้นของโลก ซึ่งเป็นความรู้ในแง่ปฏิจสมุปบาทว่า

ภิกษุทั้งหลาย อริยสาวกผู้ได้สดับ จึงไม่มีความสงสัยอย่างนี้ว่า
เมื่ออะไรมี อะไรจึงมี เพราะอะไรเกิดขึ้น อะไรจึงเกิดขึ้น

ไม่มีความสงสัยอีกต่อไป ตามกฎเกณฑ์ของปฏิจสมุปบาท เมื่ออะไรมีสังขารทั้งหลายจึงมี เมื่ออะไรมี วิญญาณจึงมี เป็นต้น จนถึงเมื่ออะไรมีชาติจึงมี เมื่ออะไรมีชราและมรณะจึงมี ก็โลกทั้งโลกเป็นไปอย่างนี้ เป็นผลมาจากความไม่รู้ไม่รู้แจ้งสัจจะ ไม่รู้แจ้งความจริง นึกว่ามีตน มีของตน มีพวกตน เลยมีเจตนาตั้งใจที่จะทำให้ตนได้รับความสะดวกสบาย ได้เครื่องอำนวยความสะดวกอย่างนั้นอย่างนี้ ก็ปรุงแต่งสร้างสรรค์สิ่งโน้นสิ่งนี้ มีกฎ มีระเบียบ มีระเบียบบริษัท มีระเบียบข้าราชการ ระเบียบโน้นระเบียบนี้ขึ้นมา ตามวัตถุประสงค์ ตามเจตนาตั้งใจจงใจ ความตั้งใจมันสลับซับซ้อน ความจงใจเพื่อตัวตนด้วยอำนาจกิเลสนั้นมีความสลับซับซ้อน กฎหมายจึงมีความสลับซับซ้อนด้วย แต่สลับซับซ้อนสุกีสเลสไม่ได้ยุติ **อวิชชาทำให้สับสน ปนกันยุ่ง เหมือนด้ายยุ่งเป็นปม ไม่รู้ต้น ไม่รู้ปลาย** เป็นกระจุกๆ อยู่ หาทางคลี่คลายไม่ได้

ท่านผู้เป็นพระโสดาบันนี้ รู้สิ่งลึกซึ้งคือปฏิจสมุพบาทและอริยสัจ จึงไม่สงสัยเลย เพราะมีญาณหยั่งรู้ ถ้าไม่มีญาณหยั่งรู้ก็จะสงสัยอันโน้นอันนี้ คุณมันสลับซับซ้อน โลกมันวุ่นวายเหลือเกินก็ว่าไป ความจริงข้างนอกที่ดูวุ่นวายสลับซับซ้อนวิจิตรพิสดารอย่างนี้ มีสิ่งที่ซับซ้อนกว่านั้นอีกก็คือเจตนาที่ทำเพื่อตัวเพื่อตน หลบเลี่ยงให้ตน หลบอนิจจัง ทุกขัง อนัตตา ของไม่ใช่ของตน อยากให้มันเป็นของตน หากลอบบาย หาวิธี เล่ห์เหลี่ยม หาเทคนิคให้ตนได้รับความสบาย ทั้งๆ ที่โดยความจริงนี้มันไม่มีตัวตน มันเป็นทุกข์ ก็นึกว่ามีตน ก็พยายามให้ตนสบาย ให้ตนไม่สูญเสียอันโน้นอันนี้ พยายามที่จะสร้างกฎระเบียบขึ้นมา เป็นกฎหมายบ้าง เป็นกฎระเบียบโน้นระเบียบนี้บ้าง เพื่ออำนวยความสะดวกแก่ตนและของตนอย่างนั้นอย่างนั้นะ นี่มันสลับซับซ้อนมาก ที่เป็นอย่างนี้ก็ด้วยอำนาจอวิชชาครอบไว้

โลกของเราเนี่ย จึงเป็นโลกที่อวิชชาสร้างขึ้น คือหลงคิดว่ามีตน มีของตน เลยมีเจตนา ตั้งใจ เพื่อให้ตนได้อยู่สบาย ให้อันนี้เป็นของตน และมีประโยชน์แก่ตนให้นานที่สุด ให้ตนได้มากที่สุด ก็เลยสร้างกฎระเบียบขึ้นมา สร้างสังคมขึ้นมา สร้างระบบครอบครัว สร้างระบบบริษัท สร้างกฎหมาย อะไรต่อมิอะไรขึ้นมา เกิดมาจากอันนี้นะ พระโสดาบันจึงไม่งงก็เพราะรู้อันนี้ ส่วนพวกเราเนี่ย งงอยู่กับเรื่องนอกๆ หากำตอบกับเรื่องนอกๆ ทำไมเป็นอย่างนั้น ทำไมเป็นอย่างนี้ ทำไมประเทศนั้นเป็นอย่างนี้ ทำไมประเทศนี้เป็นอย่างนั้น ทำคนนั้นเป็นอย่างนี้ ทำไมคนนี้เป็นอย่างนั้น เลยงหนักไปเรื่อย เพราะไม่รู้อันที่ซับซ้อนลึกซึ้งกว่านี้ ข้างนอกนี้ดูเหมือนลึกซึ้งวิจิตร แต่พระพุทธรองค์ตรัสว่า **อันที่วิจิตรกว่านั้นก็คือจิตนั่นเอง** วิจิตรกว่านั้นอีกแล้วจิตที่ยังมีอวิชชาประกอบ มีเจตนา สังขารปรุงแต่งอยู่เนี่ย มันวิจิตรกว่า อย่างนี้ทำนองนี้ อริยสาวกรู้กระบวนการที่ละเอียดลึกซึ้งนี้แล้ว จึงไม่มีความสงสัย

พระพุทธรองค์ตรัสต่อไปว่า

โดยที่แท้อริยสาวกผู้ได้สดับ จึงมีญาณหยั่งรู้ในเรื่องนี้โดยไม่ต้อง
เชื่อผู้อื่นว่า เมื่อสิ่งนี้มี สิ่งนี้จึงมี เพราะสิ่งนี้เกิดขึ้น สิ่งนี้จึงเกิดขึ้น เมื่อ
อวิชชามี สังขารทั้งหลายจึงมี เมื่อสังขารทั้งหลายมี วิญญาณจึงมี เป็นต้น
จนถึง เมื่อภพมีชาติจึงมี เมื่อชาติมี ชราและมรณะจึงมี อริยสาวกนั้น
รู้ชัดอย่างนี้ว่า โลกนี้เกิดขึ้นอย่างนี้

โลกสลับซับซ้อนแค่นี้ก็เกิดจากอวิชชา เกิดจากความไม่รู้แจ้งอริยสัจ
เห็นว่าเป็นตัวตน เป็นของตน ไม่รู้จักทุกข์ตามที่มันเป็นจริง แล้วก็ปรุงแต่งเจตนา
เพื่อตน เจตนาเพื่อตัวตนเรียกว่าเป็นสังขาร เป็นอกิสังขาร เลยสร้างเป็นกฎ
เป็นระเบียบ เป็นระเบียบโน้น ระเบียบนั้น เหมือนกับเรามีบริษัท ก็ต้องสร้างระเบียบ
ของบริษัทขึ้นมา เพื่อให้เป็นประโยชน์แก่เราหรืออำนวยความสะดวกแก่เรา
ความจริงมีเราไหม ไม่มี แล้วมีอะไร มีเหตุและผลต่อเนื่องเป็นกระแสกันไป มัน
ซับซ้อน อันที่ซับซ้อนขึ้นมาก็เนื่องมาจากอวิชชา เนื่องมาจากความไม่รู้และก็มี
เจตนา ตั้งใจจงใจเพื่อให้สิ่งเหล่านี้เป็นประโยชน์แก่เรา เป็นประโยชน์แก่พวกของ
เรา แก่ตระกูลเรา หรือแก่อะไรเรา ซึ่งเบื้องหลังคืออวิชชา สังขารก็ปรุงแต่งโน้น
นี่นั่นขึ้นมาเยอะแยะ เป็นระบบจนเต็มโลก ก็เพื่อพวกมนุษยชาติ อะไรก็ไม่รู้
ดูกว้างขวางใหญ่โตดี แต่ความจริง คนมีไหม ก็ไม่มีอะไร

ระบบทุกอย่างมันก็อย่างนี้ โลกจึงเกิดจากอวิชชาคือความไม่รู้หรือริยสัจ ตามกฎเกณฑ์ปฏิบัติสมบูรณ์ของตนเอง พระอรุณศาสดามีญาณหยั่งรู้ในเรื่องนี้โดยไม่ต้องเชื่อผู้อื่น ไม่ต้องเชื่อใครบอกว่ามันมาอย่างไร ต้นกำเนิดมาจากไหน ว่าง ไม่สงสัย ไม่ต้องไปหาด้วย ไม่ต้องไปขุดดินมาดูว่ามันกี่ล้านปี ไม่ต้องยิงยานอวกาศออกไปสำรวจ ในที่ไกลๆ หลายปีแสง ไม่ต้อง รู้ซัดหมด เพราะว่ารู้ซัดว่ามันมาอย่างไรจึงไม่สงสัย **พอไม่สงสัย ก็ไม่ต้องถาม ไม่ถาม ก็ไม่ต้องหาคำตอบ ไม่ต้องลังเล** นี่จึงเรียกว่าเป็นคุณประโยชน์และอนิสงส์ของความเป็นพระโสดาบัน คือหมดความสงสัยในเรื่องโลก โลกนี้เกิดขึ้นอย่างนี้ ดูเหมือนว่าซับซ้อนมาก บางคนว่า ทำอย่างไรจะเรียนไหว ทำอย่างไรจะรู้หมด เพราะบางทีรู้แค่เรื่องเดียว เช่นเรื่องบริษัทเรากว่าที่จะเติบโตมาอย่างนี้ ต้องมีประวัติความเป็นมา แล้วเรื่องอื่นอีกล่กว่าจะได้กฎระเบียบอันนี้มา บางทีก็ต้องผ่านกระบวนการหลายอย่างกว่าจะได้ อันนี้มา กว่าจะเป็นที่ไทย มีประวัติเยอะแยะ แต่มีเรื่องลึกซึ้งกว่านั้นอีก คืออวิชชา ความไม่รู้ นี่ก็ว่าเป็นตัวตน เป็นของตน เป็นพวกตน ก็เลยมีเจตนา จงใจตั้งใจเพื่อให้สิ่งต่างๆ เป็นของตน เป็นประโยชน์แก่พวกตน เลยต้องทำภิสังขารต่างๆ เป็นระเบียบต่างๆ อะไรต่อมิอะไรเยอะแยะมากมาย เป็นกฎหมายนั้นนี่ **ผูกและพันตัวเองให้ติดอยู่กับระบบนี้ระบบนี้ จนไม่ได้เป็นผู้เป็นคนอย่างคน ไม่ได้เป็นมนุษย์อย่างมนุษย์ จำกัดความเป็นมนุษย์ไว้ ตามระบบ เกิดความคับแคบ ยึดมั่นถือมั่นจนอึดอัด บีบรัดตัวเองให้คับแคบ เป็นคนไทย เป็นคนชาตินั้น ชาตินี้ ศาสนานั้น ศาสนานี้** อย่างนี้นะครับ โลกก็เลยเป็นอย่างที่เราเห็นนี้แหละ

ถ้าพูดลึกซึ่งแบบลึกที่สุดแล้ว ก็ตามกระบวนการพิสูจน์สมุปบาท เบื้องหลัง เป็นกระบวนการที่เกิดในจิต คืออวิชชาเป็นปัจจัย มีแล้วก็เกิดสังขาร เกิดการคิดนึกปรุงแต่งขึ้น เพื่อตน เพื่อพวกของตน ให้ตนได้รับผลประโยชน์ เริ่มต้นจากมีเรามีพวกของเรา โลกของเรา เพื่อให้โลกเป็นประโยชน์แก่เรา ทำกรรมต่างๆ นานา จึงเวียนว่ายตายเกิดอยู่ในโลกอย่างนี้ และมีสัตว์อื่นๆ อย่างนั้นอย่างนี้ สัตว์มีปีกบินได้ มนพิศดารเหลือเกิน ตัวเล็ก ตัวใหญ่ บางตัวก็พิกลพิการ ที่เป็นอย่างนี้ก็เพราะมีเหตุ เมื่อเหตุมี ผลจึงมี **เหตุอย่างนี้มี ผลอย่างนี้จึงมี เหตุอย่างนั้นมีผลอย่างนั้นจึงมี** อันนี้เรียกว่าโลกนี้เกิดขึ้นอย่างนี้

ต่อไป ความดับไปของโลก โลกดับไปอย่างไร เป็นฝ่ายตรงกันข้าม ก็ไม่สงสัยเช่นเดียวกัน

อริยสาวกผู้ได้สดับ ไม่มีความสงสัยอย่างนี้ว่า เมื่ออะไรไม่มี อะไรจึงไม่มี เพราะอะไรดับ อะไรจึงดับ เมื่ออะไรไม่มี สังขารทั้งหลายจึงไม่มี เป็นต้น จนถึงเมื่ออะไรไม่มี ขราและมรณะจึงไม่มี โดยที่แท้ อริยสาวกผู้ได้สดับ จึงมีญาณหยั่งรู้ในเรื่องนี้ โดยไม่ต้องเชื่อผู้อื่นว่า เมื่อสิ่งนี้ไม่มี สิ่งนี้จึงไม่มี เพราะสิ่งนี้ดับ สิ่งนี้จึงดับ เมื่ออวิชชาไม่มี สังขารทั้งหลายจึงไม่มี เป็นต้นไปเรื่อยๆ จนถึง เมื่อชาตินี้ ไม่มีขราและมรณะจึงไม่มี อริยสาวกนั้นรู้ชัดอย่างนี้ว่า โลกนี้ดับอย่างนี้ รู้จักโลกนี้เกิดอย่างนี้ และโลกนี้ดับอย่างนี้ รู้ความเกิดและความดับด้วยอย่างนี้

พระพุทธองค์ทรงสรุปว่า ภิกษุทั้งหลาย เมื่อใดแล อริยสาวกรู้ชัดความเกิด และความดับไปแห่งโลก ตามความเป็นจริงอย่างนี้ เมื่อนั้น อริยสาวกรั้เราเรียกว่า ผู้ถึงพร้อมด้วยทวิภูฏีบ้าง อันนี้ก็เป็นชื่อเรียกเป็นทวิภูฏีสัมปโน ผู้ถึงพร้อมด้วยทวิภูฏี ถึงพร้อมด้วยความเห็น เป็นผู้มีความสามารถในการมองเห็น มีตาดีแล้ว พร้อมในการมองเห็นความจริง ผู้ถึงพร้อมด้วยทวิภูฏี ชื่อว่าผู้ถึงพร้อมด้วยทสสนะบ้าง ผู้ถึง สัทธรรมนี้บ้าง เห็นสัทธรรมนี้บ้าง เป็นผู้ที่มาถึงสัทธรรม มาถึงธรรมของ พระพุทธเจ้าแล้ว เรียกว่าเป็นผู้อยู่ว่างใน หรือประกอบด้วยญาณอันเป็นเสขะบ้าง ประกอบด้วยวิชาอันเป็นเสขะบ้าง คือประกอบด้วยญาณในแบบเสขะ เริ่มต้น ของผู้ศึกษาในทางพุทธเรา แต่ผู้ที่เริ่มต้นในการศึกษา เป็นแค่พระโสดาบันเท่านั้น ก็หมดความสงสัยแล้วในเรื่องนี้ว่า มันเป็นมาเป็นไปอย่างไร จุดกำเนิดของโลกอะไร ต่อมิอะไรอยู่ตรงไหน จนกระทั่งจุดจบของมันอยู่ตรงไหนรู้หมด โดยไม่ต้องเชื่อ ผู้อื่นเลย เป็นญาณหยั่งรู้ ถ้ามีญาณแล้วก็จะรู้ขึ้นมา รู้เรื่องนี้ชัดเจนไม่สงสัย พอ ความสงสัยไม่มีก็สบายแล้ว ชื่อว่าประกอบด้วยญาณอันเป็นเสขะบ้าง ประกอบด้วยวิชาอันเป็นเสขะบ้าง บรรลุกระแสแห่งธรรมบ้าง เป็นพระอริยะมีปัญญา เพิกถอนกิเลสบ้าง ดำรงอยู่ใกล้ประต้อมตะนิพพานบ้าง นี้ก็เป็นชื่อของ พระโสดาบันหลายชื่อด้วยกัน นับตามลำดับคือ

(๑) ผู้ถึงพร้อมด้วยทวิภูฏี

(๒) ผู้ถึงพร้อมด้วยทสสนะ

(๓) ผู้ถึงสัทธรรมนี้

- (๔) ผู้เห็นสัจธรรมนี้
- (๕) ผู้ประกอบด้วยญาณอันเป็นเสขะ
- (๖) ผู้ประกอบด้วยวิชาอันเป็นเสขะ
- (๗) ผู้บรรลุกระแสแห่งธรรม
- (๘) เป็นพระอริยะมีปัญญาเพิกถอนกิเลส และ
- (๙) ผู้ดำรงอยู่ใกล้ประต้อมตะนิพพาน อยู่ใกล้เฉยๆ ยังไม่ถึง

ชื่อในพระสูตรนี้ก็มีหลายชื่อด้วยกัน ท่านทั้งหลายก็จะได้เห็นคุณประโยชน์ และอานิสงส์ของความเป็นพระโสดาบัน หลายท่านในที่นี้ก็เห็นคุณค่าอยู่เหมือนกัน แต่เพื่อกระตุ้นให้มากขึ้น บิบบให้เป็นพระโสดาบันนะ บิบบจนไม่รู้จะไปไหนแล้ว ยกพระสูตรเน้นพระสูตรนี้ขึ้นมาอ่านให้ฟังจะได้อยากเป็น นี่ก็เป็นคุณประโยชน์ และอานิสงส์ข้อที่ ๘ คือ ทำให้หมดความสงสัยในเรื่องโลกและชีวิต ในพระสูตรนี้ อ่านเรื่องโลก

ต่อไปเรื่องชีวิต คือเรื่องตัวเราที่เวียนว่ายตายเกิด ในสังขตตนิกาย นิทาน
วรรค **ปัจฉยสูตร** ข้อ ๒๐

พระผู้มีพระภาคประทับอยู่ที่พระวิหารเชตวัน เขตกรุงสาวัตถี
พระพุทธองค์ตรัสว่า

ภิกษุทั้งหลาย เราจักแสดงปฏิจจสมุปบาท และปฏิจจสมุปันน
ธรรมแก่เธอทั้งหลาย เธอทั้งหลายจงฟัง จงใส่ใจให้ดี เราจักกล่าว ภิกษุ
เหล่านั้นทูลรับสนองพระดำรัสแล้ว พระผู้มีพระภาคจึงได้ตรัสเรื่องนี้ว่า

ภิกษุทั้งหลาย ปฏิจจสมุปบาท เป็นอย่างไร

คือ เพราะชาติเป็นปัจจัย ชรามรณะจึงมี ตถาคตเกิดขึ้นก็ตาม
ไม่เกิดขึ้นก็ตาม ธาตุอันนั้น คือ ความตั้งอยู่ตามธรรมดา ความเป็นไป
ตามธรรมดา ความที่มีสิ่งนี้เป็นปัจจัยของสิ่งนี้ ก็คงตั้งอยู่อย่างนั้น ตถาคตรู้
บรรลุธาตุนั้น ครั้นรู้ บรรลุแล้วจึงบอก แสดง บัญญัติ กำหนด เปิดเผย
จำแนก ทำให้ง่าย และกล่าวว่า เธอทั้งหลายจงดูเถิด

เพราะภพเป็นปัจจัย ชาติจึงมี ตถาคตเกิดขึ้นก็ตาม ไม่เกิดขึ้นก็ตาม
ธาตุอันนั้น คือ ความตั้งอยู่ตามธรรมดา ความเป็นไปตามธรรมดา ความ
ที่มีสิ่งนี้เป็นปัจจัยของสิ่งนี้ ก็คงตั้งอยู่อย่างนั้น ตถาคตรู้ บรรลุธาตุนั้น
ครั้นรู้ บรรลุแล้วจึงบอก แสดง บัญญัติ กำหนด เปิดเผย จำแนก ทำให้
ง่าย และกล่าวว่า เธอทั้งหลายจงดูเถิด

เพราะอุปาทานเป็นปัจจัย ภพจึงมี ตถาคตเกิดขึ้นก็ตาม ไม่เกิดขึ้น
ก็ตาม ธาตุอันนั้น คือ ความตั้งอยู่ตามธรรมดา ความเป็นไปตามธรรมดา
ความที่มีสิ่งนี้เป็นปัจจัยของสิ่งนี้ ก็คงตั้งอยู่อย่างนั้น ตถาคตรู้ บรรลุธาตุ
นั้น ครั้นรู้ บรรลุแล้วจึงบอก แสดง บัญญัติ กำหนด เปิดเผย จำแนก
ทำให้ง่าย และกล่าวว่า เธอทั้งหลายจงดูเถิด

เพราะตัณหาเป็นปัจจัย อุปาทานจึงมี ตถาคตเกิดขึ้นก็ตาม ไม่เกิดขึ้นก็ตาม ธาตุอันนั้น คือ ความตั้งอยู่ตามธรรมดา ความเป็นไปตามธรรมดา ความที่มีสิ่งนี้เป็นปัจจัยของสิ่งนี้ ก็คงตั้งอยู่อย่างนั้น ตถาคตรู้ บรรลุธาตุนั้น ครั้นรู้ บรรลุแล้วจึงบอก แสดง บัญญัติ กำหนด เปิดเผย จำแนก ทำให้ง่าย และกล่าวว่า เธอทั้งหลายจงดูเถิด

เพราะเวทนาเป็นปัจจัย ตัณหาจึงมี ตถาคตเกิดขึ้นก็ตาม ไม่เกิดขึ้นก็ตาม ธาตุอันนั้น คือ ความตั้งอยู่ตามธรรมดา ความเป็นไปตามธรรมดา ความที่มีสิ่งนี้เป็นปัจจัยของสิ่งนี้ ก็คงตั้งอยู่อย่างนั้น ตถาคตรู้ บรรลุธาตุนั้น ครั้นรู้ บรรลุแล้วจึงบอก แสดง บัญญัติ กำหนด เปิดเผย จำแนก ทำให้ง่าย และกล่าวว่า เธอทั้งหลายจงดูเถิด

เพราะผัสสะเป็นปัจจัย เวทนาจึงมี ตถาคตเกิดขึ้นก็ตาม ไม่เกิดขึ้นก็ตาม ธาตุอันนั้น คือ ความตั้งอยู่ตามธรรมดา ความเป็นไปตามธรรมดา ความที่มีสิ่งนี้เป็นปัจจัยของสิ่งนี้ ก็คงตั้งอยู่อย่างนั้น ตถาคตรู้ บรรลุธาตุนั้น ครั้นรู้ บรรลุแล้วจึงบอก แสดง บัญญัติ กำหนด เปิดเผย จำแนก ทำให้ง่าย และกล่าวว่า เธอทั้งหลายจงดูเถิด

เพราะสฬายตนะเป็นปัจจัย ผัสสะจึงมี ตถาคตเกิดขึ้นก็ตาม ไม่เกิดขึ้นก็ตาม ธาตุอันนั้น คือ ความตั้งอยู่ตามธรรมดา ความเป็นไปตามธรรมดา ความที่มีสิ่งนี้เป็นปัจจัยของสิ่งนี้ ก็คงตั้งอยู่อย่างนั้น ตถาคตรู้ บรรลุธาตุนั้น ครั้นรู้ บรรลุแล้วจึงบอก แสดง บัญญัติ กำหนด เปิดเผย จำแนก ทำให้ง่าย และกล่าวว่า เธอทั้งหลายจงดูเถิด

เพราะนามรูปเป็นปัจจัย สฬายตนะจึงมี ตถาคตเกิดขึ้นก็ตาม
ไม่เกิดขึ้นก็ตาม ธาตุอันนั้น คือ ความตั้งอยู่ตามธรรมดา ความเป็นไป
ตามธรรมดา ความที่มีสิ่งนี้เป็นปัจจัยของสิ่งนี้ ก็คงตั้งอยู่อย่างนั้น ตถาคตรู้
บรรลุธาตุนั้น ครั้นรู้ บรรลุแล้วจึงบอก แสดง บัญญัติ กำหนด เปิดเผย
จำแนก ทำให้ง่าย และกล่าวว่า เธอทั้งหลายจงดูเถิด

เพราะวิญญาณเป็นปัจจัย นามรูปจึงมี ตถาคตเกิดขึ้นก็ตาม
ไม่เกิดขึ้นก็ตาม ธาตุอันนั้น คือ ความตั้งอยู่ตามธรรมดา ความเป็นไป
ตามธรรมดา ความที่มีสิ่งนี้เป็นปัจจัยของสิ่งนี้ ก็คงตั้งอยู่อย่างนั้น ตถาคตรู้
บรรลุธาตุนั้น ครั้นรู้ บรรลุแล้วจึงบอก แสดง บัญญัติ กำหนด เปิดเผย
จำแนก ทำให้ง่าย และกล่าวว่า เธอทั้งหลายจงดูเถิด

เพราะสังขารเป็นปัจจัย วิญญาณจึงมี ตถาคตเกิดขึ้นก็ตาม
ไม่เกิดขึ้นก็ตาม ธาตุอันนั้น คือ ความตั้งอยู่ตามธรรมดา ความเป็นไป
ตามธรรมดา ความที่มีสิ่งนี้เป็นปัจจัยของสิ่งนี้ ก็คงตั้งอยู่อย่างนั้น ตถาคตรู้
บรรลุธาตุนั้น ครั้นรู้ บรรลุแล้วจึงบอก แสดง บัญญัติ กำหนด เปิดเผย
จำแนก ทำให้ง่าย และกล่าวว่า เธอทั้งหลายจงดูเถิด

เพราะอวิชชาเป็นปัจจัย สังขารจึงมี ตถาคตเกิดขึ้นก็ตาม
ไม่เกิดขึ้นก็ตาม ธาตุอันนั้น คือ ความตั้งอยู่ตามธรรมดา ความเป็นไป
ตามธรรมดา ความที่มีสิ่งนี้เป็นปัจจัยของสิ่งนี้ ก็คงตั้งอยู่อย่างนั้น ตถาคตรู้
บรรลุธาตุนั้น ครั้นรู้ บรรลุแล้ว จึงบอก แสดง บัญญัติ กำหนด เปิดเผย
จำแนก ทำให้ง่าย และกล่าวว่า เธอทั้งหลายจงดูเถิด ภิกษุทั้งหลาย เพราะ
อวิชชาเป็นปัจจัย สังขารทั้งหลายจึงมี

ในกระบวนการนี้ ตถตา คือความเป็นอย่างนั้น อวิตถตา คือความไม่คลาดเคลื่อน อนัญญตตา คือความไม่เป็นอย่างอื่น อิทัปปัจจยตา คือความที่มีสิ่งนี้เป็นปัจจัยของสิ่งนี้ ดังพรรณนามาฉะนี้แล

นี้เรียกว่า ปฏิจจสมุปบาท

ปฏิจจสมุปป็นธรรม เป็นอย่างไร

คือ ขราและมรณะเป็นสภาวะไม่เที่ยง ถูกปัจจัยปรุงแต่ง อาศัยกันและกัน เกิดขึ้น มีความสิ้นไป มีความเสื่อมไป มีความคลายไป มีความดับไปเป็นธรรมดา

ชาติเป็นสภาวะไม่เที่ยง ถูกปัจจัยปรุงแต่ง อาศัยกันและกันเกิดขึ้น มีความสิ้นไป มีความเสื่อมไป มีความคลายไป มีความดับไปเป็นธรรมดา

ภพเป็นสภาวะไม่เที่ยง ถูกปัจจัยปรุงแต่ง อาศัยกันและกันเกิดขึ้น มีความสิ้นไป มีความเสื่อมไป มีความคลายไป มีความดับไปเป็นธรรมดา

อุปาทานเป็นสภาวะไม่เที่ยง ถูกปัจจัยปรุงแต่ง อาศัยกันและกันเกิดขึ้น มีความสิ้นไป มีความเสื่อมไป มีความคลายไป มีความดับไปเป็นธรรมดา

ตัณหาเป็นสภาวะไม่เที่ยง ถูกปัจจัยปรุงแต่ง อาศัยกันและกันเกิดขึ้น มีความสิ้นไป มีความเสื่อมไป มีความคลายไป มีความดับไปเป็นธรรมดา

เวทนาเป็นสภาวะไม่เที่ยง ถูกปัจจัยปรุงแต่ง อาศัยกันและกันเกิดขึ้น มีความสิ้นไป มีความเสื่อมไป มีความคลายไป มีความดับไปเป็นธรรมดา

ผัสสะเป็นสภาวะไม่เที่ยง ถูกปัจจัยปรุงแต่ง อาศัยกันและกัน
เกิดขึ้น มีความสิ้นไป มีความเสื่อมไป มีความคลายไป มีความดับไป
เป็นธรรมดา

สหายตนะเป็นสภาวะไม่เที่ยง ถูกปัจจัยปรุงแต่ง อาศัยกันและกัน
เกิดขึ้น มีความสิ้นไป มีความเสื่อมไป มีความคลายไป มีความดับไป
เป็นธรรมดา

นามรูปเป็นสภาวะไม่เที่ยง ถูกปัจจัยปรุงแต่ง อาศัยกันและกัน
เกิดขึ้น มีความสิ้นไป มีความเสื่อมไป มีความคลายไป มีความดับไป
เป็นธรรมดา

วิญญาณเป็นสภาวะไม่เที่ยง ถูกปัจจัยปรุงแต่ง อาศัยกันและกัน
เกิดขึ้น มีความสิ้นไป มีความเสื่อมไป มีความคลายไป มีความดับไป
เป็นธรรมดา

สังขารทั้งหลายเป็นสภาวะไม่เที่ยง ถูกปัจจัยปรุงแต่ง อาศัยกัน
และกันเกิดขึ้น มีความสิ้นไป มีความเสื่อมไป มีความคลายไป มีความ
ดับไปเป็นธรรมดา

อวิชชาเป็นสภาวะไม่เที่ยง ถูกปัจจัยปรุงแต่ง อาศัยกันและกัน
เกิดขึ้น มีความสิ้นไป มีความเสื่อมไป มีความคลายไป มีความดับไป
เป็นธรรมดา

นี้เรียกว่า ปฏิจจสมุปปन्नธรรม

เมื่อใดที่อริยสาวกเห็นปฏิจจสมุปบาท และปฏิจจสมุปปັນนธรรม เหล่านี้ด้วยดี ด้วยปัญญาอันชอบตามความเป็นจริง เมื่อนั้นอริยสาวกนั้น จักเข้าถึงที่สุดเบื้องต้นว่า ในอดีตเราได้มีแล้วหรือ ในอดีตเราไม่ได้มีหรือ หนอ ในอดีตเราได้เป็นอะไรหนอ ในอดีตเราได้เป็นอย่างไรหนอ ในอดีต เราเป็นอะไร จึงได้เกิดเป็นอะไรอีก หรือว่าจักเข้าถึงที่สุดเบื้องปลายว่า ในอนาคตเราจักมีหรือ ในอนาคตเราจักไม่มีหรือ ในอนาคตเราจักเป็น อย่างไม่ไรหนอ ในอนาคตเราจักเป็นอะไร จึงจักเกิดเป็นอะไรอีก หรือจัก มีความสงสัยในปัจจุบันอันเป็นไปในภายใน ณ บัดนี้ว่า เรามีหรือหนอ เราไม่มีหรือหนอ เราเป็นอะไรหนอ เราเป็นอย่างไรหนอ สัตว์นี้มาจาก ไหนหนอ เขาก็จักเป็นผู้ไปที่ไหนหนอ ข้อนี้เป็นไปไม่ได้

ข้อนั้นเพราะเหตุไร

เพราะอริยสาวกเห็นปฏิจจสมุปบาทและปฏิจจสมุปปັນนธรรม เหล่านี้ด้วยดี ด้วยปัญญาอันชอบตามความเป็นจริง

ปัจจยสูตรที่ ๑๐ จบ

อันนี้ก็ เป็นเรื่องพระอริยสาวก คือ พระโสดาบันเมื่อเห็นธรรม มีปัญญา ได้ฝึกมาตามทีพระพุทธรองค์ตรัสไว้ มีปัญญาเห็น **ปฏิจจสมุปบาท** และเห็น **ปฏิจจสมุปป็นธรรม** เหล่านี้ด้วยดีด้วยปัญญาอันชอบตามความเป็นจริง ก็จะไม่สงสัยในเรื่องชีวิต ไม่สงสัยในประเด็นเกี่ยวกับชีวิตของตัวเองและชีวิตของผู้อื่น ที่เกี่ยวข้อง ทั้งในอดีต ในอนาคต และในปัจจุบัน เมื่อก็อ่านให้ฟังท่าน อาจจะฟัง ทันทบ้างไม่ทันทบ้าง เมื่อสงสัยเกี่ยวกับชีวิตของตนเองและชีวิตของผู้อื่น พวกเราก็มี ประเด็นสงสัยในเรื่องเหล่านี้แหละ แยกเป็น ๑๕ ข้อ คือ ในอดีตมีความสงสัย ๕ ข้อ

(๑) ในอดีตเราได้มีแล้วหรือหนอ ในอดีตได้มีเราไหม

(๒) หรือว่าในอดีตเราไม่ได้มีแล้ว ในอดีตเรามีไหม หรือว่าในอดีตเราไม่มี เพิ่งมีมาในปัจจุบัน เพิ่งออกมาจากท้องแม่เมื่อไม่กี่ปีนี่ มันก็งงไปเรื่อย สงสัย ในเรื่องชีวิต ที่เป็นเช่นนี้ก็ เป็นเพราะไม่ได้เป็นพระโสดาบันนั้นและ แต่พอเป็น โสดาบันแล้วก็ ไม่สงสัย พอไม่สงสัยก็ไม่มีคำถาม เข้าใจทะลุปรุโปร่งหมดแล้ว เพราะ เข้าใจปฏิจจสมุปบาทและปฏิจจสมุปป็นธรรม สิ่งเหล่านี้คนก็สงสัย คั่นกันไป เยอะแยะ จนเกิดทิฏฐิมากมายจนเต็มโลก พอเป็นพระโสดาบันแล้ว ความสงสัย ที่เรากล่าวๆ กัน เหล่านี้ไม่มีหรอก

(๓) ในอดีตเราได้เป็นอะไรหนอ เป็นคน เป็นผู้หญิง เป็นผู้ชาย เป็นหมา เป็นแมว เป็นพระราช เป็นยาจกเข็ญใจ เป็นเทวดา เป็นพรหม เป็นเปรต เป็นนัน เป็นนี้มาหรืออย่างไร

(๔) ในอดีตเราได้เป็นอย่างไรหนอ เป็นคนผิวดำ ผิวขาว มีอายุเท่าไร
เท่านี้ หน้าตาอย่างไร ตัวอ้วน ตัวผอมอย่างไร อายุเท่าไร กินอาหารอะไรอย่างไร

(๕) ในอดีตเราเป็นอะไรจึงได้เป็นอะไรอีก อันนี้แบบหลายชาติ เราได้เป็น
อะไรจึงมาเป็นอะไร จึงมาเป็นอะไรต่อไปอีก ชาติโน้นเป็นเทวดา ตายแล้ว เกิด
เป็นคน เป็นนั่น เป็นนี่ หรืออย่างไร อันนี้ก็สงสัยเล่นเลยไปในอดีต

ในอนาคตก็มีความสงสัย ๕ ข้อ คือ

(๑) ในอนาคตเราจะมีไหม

(๒) หรือในอนาคตเราจะไม่มี เราจะมีอีกไหมในอนาคต หรือว่าจะไม่มี

(๓) ในอนาคตเราจะเป็นอะไร เกิดเป็นเทวดา เป็นคนอีก หรือเป็นสัตว์ไป
เป็นความสงสัยเรื่องชีวิต ชีวิตหลังความตายจะมีไหม เป็นความสงสัยเพราะมอง
ไม่เห็น คนที่เห็นๆ กันอยู่ในชาตินี้ ปัจจุบันก็ไม่เคยตายสักคน ถ้ามคนที่ไม่เคยตาย
ด้วยกัน ตายแล้วก็ไม่เห็นใครโผล่มาบอกอะไรเป็นจริงเป็นจัง มีบ้างก็แบบผลุบๆ
โผล่ๆ เลยงๆ ไปเรื่อย วนเวียนวุ่นวายไป หาอันนั้นอันนี้มาพิสูจน์ ทำยที่สุดก็พิสูจน์
ไม่ได้ เอาคนนั้นคนนี้มา กังงอยู่ดี ที่ยังงอยู่นั้น เพราะว่ายังไม่ได้เป็นพระโสดาบัน
นั่นเอง ต่อให้มีข้อพิสูจน์อะไรอย่างไร กังงอยู่ดี

(๔) ในอนาคตเราจะเป็นอย่างไร จะเป็นคนผิวดำ ผิขาว ร่ำรวย ยากจน อายุเท่านี้เท่านี้ได้อย่างไร

(๕) ในอนาคตจะเป็นอะไรแล้วจะเป็นอะไรอีก ตายจากชาติหน้านั้นแล้วจะไปเกิดเป็นอะไรต่อไปในชาติโน้นๆ ในอดีตก็ ๕ ข้อ ในอนาคตก็ ๕ ข้อ อันนี้เป็นความสงสัยเกี่ยวกับชีวิตของคนเราทั่วไป ในอดีต ในอนาคต เราได้มีหรือหรือว่าเราไม่ได้มี เราเป็นอะไร เราเป็นอย่างไร เราเป็นอะไรแล้วเป็นอะไรต่อไปอีก ก็ุ่นวายอยู่แต่เรื่องพวกนี้ ในอดีต ในอนาคต หรือในปัจจุบัน

ในปัจจุบันก็มีความสงสัย ๕ ข้อ ได้แก่

(๑) ในปัจจุบันเรามีอยู่หรือ

(๒) หรือว่าในปัจจุบันเราไม่มี

(๓) ในปัจจุบันเราเป็นอะไร

(๔) ในปัจจุบันเราเป็นอย่างไร

(๕) สัตว์นี้มาจากที่ไหน และเขาจะไปที่ไหน

รวมความสงสัยทั้งหมดก็มี ๑๕ ข้อ สงสัยวุ่นวายวนเวียนไปเกี่ยวกับชีวิต
ของตัวเอง และของคนอื่นๆ พ่อแม่ ญาติพี่น้อง รวมทั้งสัตว์ทั่วไป

ในตอนต้น พูดเรื่องสงสัยเกี่ยวกับเรื่องโลก ถ้าได้เป็นพระโสดาบันแล้วก็จะ
ไม่สงสัยเรื่องโลก ทำไมโลกมันวิจิตรพิสดาร มีโน่นมีนี่มีนั่นขึ้นมาอะไรต่อมิอะไร
ไม่สงสัย ไม่งง จนกระทั่งกฎระเบียบอะไรต่อมิอะไรต่างๆ จนเต็มโลก มีสัตว์ชนิด
โน้นชนิดนี้ ทำไมแปลกประหลาดอัศจรรย์เหลือเกิน ทำไมบางตัวตัวเล็ก บางตัว
ตัวใหญ่ บางตัวมีปีก บางตัวไม่มีปีก อันนี้ก็ช่างเหมือนกันนะ น่าอัศจรรย์ บางคน
ต้องไปทำสารคดี คอยสังเกตเรียนรู้ชีวิตมัน อันนี้ไม่มีวันหมดสงสัยหรอก บางคน
ชอบดูสารคดีชีวิตสัตว์โน้นสัตว์นี่อะไรก็ว่าไป ก็ยังงงๆ อยู่ เนื่องจากยังไม่ได้เป็น
พระโสดาบัน ก็มีความสงสัยเกี่ยวกับโลก ถ้ามีปัญหาปัญญาหยั่งรู้เป็นพระโสดาบัน
ก็หมดความสงสัยในเรื่องโลก และได้กล่าวถึงในเรื่องชีวิต ก็จะหมดความสงสัย
ถ้าไม่ได้เป็นพระโสดาบัน ก็ยังมีความลังเลสงสัยอยู่ เรามีไหม หรือเราไม่มี
หมดตัวตนไป มันเป็นอย่างไร ยังงงอยู่ วุ่นวายวุ่นวายไป

พระพุทธองค์ตรัสบอกอานิสงส์ข้อนี้ว่า อริยสาวกเห็นปฏิจสมุปบาท และ ปฏิจสมุปบันนธรรม เหล่านี้ด้วยดี ด้วยปัญญาอันชอบตามความเป็นจริง จะไม่เล่นเลยความจริง เข้าไปยึดถือผิดในชั้นอดีต อนาคต และปัจจุบัน เป็นไปไม่ได้ เพราะเข้าใจ รู้จักสิ่งต่างๆ มันเป็นไปในรูปกระแส ที่ไม่มีตัวตนเที่ยงแท้ถาวรอะไร ไตๆ ทั้งสิ้น และเข้าใจสิ่งที่เกิดภายในกระแสนั้น **สิ่งที่เกิดเป็นปฏิจสมุปบันนธรรม ล้วนเป็นของที่ไม่เที่ยง ถูกปัจจัยปรุงแต่งกระทำให้เกิดขึ้น เป็นสิ่งที่อาศัยกัน และกันเกิดขึ้น มีความสิ้นไป มีความเสื่อมไป มีความคลายไป มีความดับไป เป็นธรรมดา** นี่เป็นคุณประโยชน์และอานิสงส์ข้อที่ ๙ ทำให้หมดความสงสัยเรื่อง โลกและชีวิต

ดังนั้น วันนี้ผมบรรยายสูตรโสดาบัน พุดถึงประเด็นที่ ๒ คือ คุณประโยชน์ และอานิสงส์เพิ่มเติมมาอีก ๒ ข้อด้วยกัน หลังจากที่ครั้งก่อนๆ บรรยายมาหลาย ข้อด้วยกัน วันนี้บรรยายเพิ่มคุณประโยชน์และอานิสงส์ เพื่อให้ท่านทั้งหลายเห็นคุณค่าของความเป็นพระโสดาบัน ตามที่พระพุทธองค์ตรัสไว้ในพระสูตรต่างๆ วันนี้พุดข้อที่ ๘ กับข้อที่ ๙

คุณประโยชน์และอานิสงส์ข้อที่ ๘ คือเมื่อเป็นโสดาบันแล้วจะไม่เข้าถึง
อฐานะ คือฐานะหรือสิ่งที่ไม่เหมาะสม ไม่ควรจะเข้าถึงนั่นแหละ ถ้าไม่ได้เป็น
พระโสดาบัน เป็นไปได้ที่จะไปหล่นอยู่ตรงนั้น ไปทำสิ่งนั้น ไปทำสิ่งที่ไม่น่าทำ ไปถึง
สิ่งที่ไม่น่าถึง ได้ภาวะที่ไม่น่าได้ขึ้นมา ถ้าเป็นพระโสดาบันแล้ว เป็นไปไม่ได้แล้ว
ที่จะเข้าถึงภาวะที่ไม่เหมาะสม ตัดโอกาสโดยสิ้นเชิงแล้ว เบื้องต้นกล่าวถึงกฎเกณฑ์
ธรรมะที่เราได้ยินบ่อยๆ สัพเพ สงขารา อนิจจา, สัพเพ สงขารา ทุกขา, สัพเพ
ธมมา อนตตา ซึ่งเป็นกฎเกณฑ์ของธรรมะที่เป็นหลักใหญ่ เป็นธรรมนิยาม เป็น
กฎเกณฑ์แห่งธรรม เราก็ท่องกันอยู่บ่อยๆ ท่องกันจนจำได้ติดปากทีเดียว ท่าน
ผู้เป็นโสดาบัน ท่านไม่เข้าใจผิดเลย ส่วนปุถุชนถึงแม้จะจำได้ท่องได้ ก็เป็นไปได้
เดียวไปยึดว่าสังขารเที่ยงอีกแล้ว เดียวไปว่าสังขารเป็นสุข มันเป็นที่พึ่งได้ มันคง
เป็นตัวตน เป็นเรา เป็นของเรา ก็ไปยึดอยู่เรื่อย ถ้าเป็นพระโสดาบันแล้วก็มั่นใจได้
เป็นไปไม่ได้ ที่จะไปเห็นสังขารใดๆ แมแต่ชนิดหนึ่งว่า มันเป็นของเที่ยง พระโสดาบัน
นี้จะไม่มีความเห็นผิดในธรรม สิ่งนั้นถึงจะดี ประเสริฐ เลิศ ยอดเยี่ยมขนาดไหน
ท่านก็จะไม่เห็นว่ามันเที่ยง ไม่เห็นว่ามันจะสุขอย่างแท้จริง ไม่เห็นว่าเป็นตัว
เป็นตนอย่างนี้

และเกี่ยวกับอนันตริยกรรม ๕ นี้ก็เป็นกรรมหนักมากเลย หลายๆ ท่านได้เรียนมาก็กลัวหัวลุกอยู่ ถ้ายังไม่เป็นพระโสดาบันก็อันตรายเหมือนกัน เป็นไปได้ปุ่กุชุนนี้จะฆ่าพ่อแม่ตัวเอง ยังไม่ต้องพูดถึงฆ่าคนอื่น ฉะนั้น เราอย่าไปสบายใจว่าเพื่อนเราจะไม่ฆ่าเรา ถ้ายังเป็นปุ่กุชุน เขาอาจฆ่าเรา หรือเราฆ่าเขา มันเป็นไปได้ส่วนจะเป็นเมื่อไรเป็นอีกเรื่องหนึ่ง ขนาดพ่อแม่ตัวเองยังฆ่าได้ ความน่ากลัวของปุ่กุชุนเป็นอย่างนี้ ถ้าเป็นพระโสดาบันแล้ว เป็นไปไม่ได้ จนถึงเรื่องเกี่ยวกับการเปลี่ยนศาสนา เปลี่ยนครู เปลี่ยนอาจารย์ พวกที่เป็นปุ่กุชุนก็จะเปลี่ยนไปเรื่อย เป็นไปได้ที่เขาจะเปลี่ยนศาสนา เปลี่ยนพระพุทธเจ้าได้เลยพวกนี้ เปลี่ยนองค์ไปเรื่อย ถ้าเป็นพระโสดาบันแล้ว เป็นไปไม่ได้ที่จะเปลี่ยน

และสูตรอื่นๆ ผมก็ยกมาเพื่อให้ทราบเกี่ยวกับเรื่องผลของกรรม เรื่องการเวียนว่ายตายเกิด ไปเกิดที่นั่นที่นี่ เป็นภาวะที่ไม่น่าปรารถนา พระโสดาบันนั้น เป็นไปไม่ได้แล้วที่จะไปเกิดที่ต่ำๆ ส่วนพวกปุ่กุชุนโดยมากจากมนุษย์แล้วก็ไปนรกบ้าง กำเนิดเดรัจฉานบ้าง เปรตบ้าง อย่างไรก็ตามมนุษย์เลยเทวดาโดยมากก็เหมือนกัน **ไม่มีใครปลอดภัยเลย ถ้าไม่เป็นพระโสดาบัน** มีโอกาสเข้าถึงในภาวะที่ไม่น่าปรารถนา เป็นไปได้ทั้งนั้น มีโอกาสที่จะเป็นอย่างนั้นและโอกาสมากเหลือเกิน

พวกเราทำให้เกิดเป็นมนุษย์ซึ่งเป็นโอกาสที่หายากอย่างยิ่ง แต่ก็ประมาทอยู่ ถ้าวางหลังผิด มีสายตาจำกัดมาก โอกาสเกิดเป็นมนุษย์อุปมาว่า เหมือนเต่าตาบอด อยู่ในทะเลใหญ่ ที่มีพื้นที่มากเหมือนพื้นปฐพีอันนี้แหละ บุรุษก็โยนห่วงลงไป ลมก็พัดไปทางโน้นพัดไปทางนี้ เต่าตาบอดนั้น ร้อยปีโผล่ขึ้นมาทีหนึ่ง โอกาสหรือความเป็นไปได้ที่เต่าจะโผล่หัวขึ้นมาแล้ว ก็สอดคอเข้าไปในห่วงพอดี ยากอย่างนั้นแหละ โอกาสที่จะได้เกิดมาเป็นมนุษย์สำหรับพวกเรา ถ้าตกอบายแล้วจะกลับมาเกิดนี้ยาก พอเกิดมาเป็นมนุษย์ก็ถูกกิเลสบังตา ประมาทอย่างนี้ ก็เลยวนอยู่ อุปมานั้น ถูกต้องชัดเจนแล้ว เนื่องจากพระพุทธเจ้าเป็นสัพพัญญู ถ้าไม่เข้าใจ เราฟังอุปมาแล้วก็ลองเทียบดูก็ได้ จนกระทั่งเรื่องเกี่ยวกับการทำกรรม เพราะบางท่านอาจจะประมาทว่าตอนนี้เราก็ไม่ได้กินเหล้าเมายา ไม่ได้ลักทรัพย์ของใคร เป็นคนดีอยู่อย่างนี้ แท้ที่จริงแล้ว ตามหลักความจริงคือว่าถ้าไม่เป็นพระโสดาบัน มีโอกาสไปทำทุจริตมากกว่า โดยธรรมชาติมันเป็นอย่างนั้น เพียงแต่ตอนนี้ไม่ทำ ไม่ทำถือว่าเป็นส่วนน้อย ถ้าอยากจะรู้ก็ต้องขยายภพออกไป

คุณประโยชน์และอนิสงส์ของความเป็นโสดาบัน ข้อที่ ๙ คือ เมื่อเป็นโสดาบันแล้วจะหมดความสงสัยเรื่องโลกและชีวิต โลกนี้เป็นมาอย่างไร ทำไมโลกจึงประหลาดอัศจรรย์ มีกฎระเบียบอะไรเยอะแยะมากมาย ทำอย่างไรจะเรียนหมด ถ้าเราไปทำความเข้าใจที่ละอันสองอันไม่มีวันหมด ดังนั้น ก็หาวิชาทำมาหากินไว้สักวิชาหนึ่งก็พอแล้ว นอกจากนั้นก็ไม่มีวิธีที่จะรู้หมดเลย ไม่มี ความลึกลับสงสัยใดๆ อีกต่อไป คือวิชาที่พระพุทธเจ้าทรงสอนไว้ ต่อมาก็ไม่สงสัยเรื่องชีวิต ตัวเรา ตัวเขา มีไหมหรือว่าเราไม่มี เราเป็นอะไร เราเป็นอย่างไร แล้วเราจะเป็นอะไรอย่างไรต่อไป พวกเราก็มีแต่เรื่องอย่างนี้ ถ้ามั่นอยู่ทุกวัน ไม่ว่าจะอดีต อนาคต ปัจจุบันก็มีแต่เรื่องพวกนี้วนๆ เวียนๆ พอเป็นพระโสดาบันแล้ว ก็จะไม่มีความสงสัย เป็นไปไม่ได้ที่จะเกิดคำถามนี้ขึ้นมา

บรรยายวันนี้ ก็พอสมควรแก่เวลาเท่านั้นนะคะ อนุโมทนาทุกท่านครับ

สูตรโสดาบ้น ตอนที่ ๖

บรรยาย วันที่ ๕ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๕๗

ขอนอบน้อมต่อพระรัตนตรัย
สวัสดีครับท่านผู้สนใจในธรรมะทุกท่าน

วันนี้บรรยายธรรมะในหัวข้อ สูตรโสดาบ้น ตอนที่ ๖ นะครับ สำหรับการบรรยายเกี่ยวกับพระโสดาบ้นนั้น ผมตั้งประเด็นในการบรรยายไว้ ๓ ประเด็นด้วยกัน

ประเด็นที่ ๑ ลักษณะและคุณสมบัติของพระโสดาบ้น นี้พูดจบไปแล้วนะครับ

ประเด็นที่ ๒ คุณประโยชน์และอานิสงส์ของความเป็นพระโสดาบ้น การบรรยายในช่วงนี้ก็อยู่ในประเด็นที่ ๒ นี้ละ

ประเด็นที่ ๓ วิธีปฏิบัติเพื่อเป็นพระโสดาบ้น

ตอนนี้บรรยายอยู่ในประเด็นที่ ๒ คือคุณประโยชน์และอานิสงส์ของความ เป็นพระโสดาบัน ความเป็นพระโสดาบันนั้นเป็นสิ่งที่มีความค่ามาก ตามที่พระพุทธองค์ ได้ตรัสไว้ในพระสูตรต่างๆ ผมได้ยกบางพระสูตรมาอ่านให้ฟัง ตั้งเป็นประเด็นเพื่อให้เข้าใจง่าย ตั้งชื่อเป็นข้อๆ ตามลำดับ สำหรับคุณประโยชน์และอานิสงส์ที่ได้พูด ไปแล้ว จนถึงเมื่อคราวที่แล้ว พูดไป ๙ ข้อด้วยกัน แต่ละข้อก็มีความใกล้เคียงกัน หรือว่าซ้ำกันอยู่นั้นแหละ แต่ก็ตั้งขึ้นมาเพื่อให้เข้าใจง่ายๆ ในประเด็นคุณประโยชน์ และอานิสงส์ของความเป็นพระโสดาบันนั้น ที่ได้พูดไปแล้ว ได้แก่

ข้อที่ ๑ เป็นการได้ที่เหนือกว่าพระเจ้าจักรพรรดิ พระเจ้าจักรพรรดิที่ว่า มีอะไรเยอะๆ ครองสมบัติทั้งโลก ก็สู้พระโสดาบันไม่ได้ การได้บรรลุเป็นพระโสดาบัน ถือว่าเป็นการได้ที่ดีกว่า ได้มากยิ่งขึ้นกว่า เป็นการได้ที่เหนือกว่าบุญอื่นๆ จะให้ได้ ในโลกมนุษย์เรานี้ ถ้าเป็นบุญ ให้ได้สูงสุด คือให้เป็นพระเจ้าจักรพรรดิ ส่วน พระโสดาบันนี้ บุญให้ไม่ได้ บุญไม่ถึงโสดาบัน ต้องปฏิบัติอริยมรรคจึงจะถึงโสดาบัน ต้องมาทำเอา เจริญศีล สมาธิ ปัญญา ให้ครบอริยมรรค

ถ้ารอผลของบุญ ทำบุญเยอะๆ เตียวจะได้เป็นโสดาบัน อันนี้ไม่ได้เป็นนะ บุญเยอะมากที่สุดถ้ามาเกิดในโลกมนุษย์ก็จะได้สูงสุด เป็นผลของบุญคือพระเจ้า จักรพรรดิ อย่างพวกเรานี้ก็ได้ผลของบุญมาเล็กๆ น้อยๆ ก๊อกๆ แก๊กๆ นี้ก็เป็น ผลของบุญ ถ้าพูดถึงผลของบุญที่ใหญ่ที่สุดก็คือครองสมบัติทั้งโลกมนุษย์เรา เป็น เจ้าเหนือหัวของทุกคน แต่พระโสดาบันถือว่าได้เยอะกว่านี้อีก เพราะได้แล้ว พ้นจากอบายได้

ข้อที่ ๒ เป็นธรรมชาติอันเป็นที่ตั้งแห่งความเบาใจ สบายใจ จะตายก็ตายอย่างสบายใจ ไปอยู่ที่ไหนก็สบายใจ จะไปเกิดที่ไหนก็เลือกเกิดได้ตามสบาย ตามชอบใจ ถ้ายังติดข้องอยู่ในโลกมนุษย์ก็ยังสามารถเกิดในโลกมนุษย์อีก ไม่เหมือนกับพวกปุถุชนพวกเราทั่วไป ถ้าติดโลกมนุษย์จะตกอบายนะ พวกเรานี่ จะต้องทิ้งสมบัติต่างๆ ของมนุษย์ จึงได้เกิดสวรรค์ ถ้าเป็นพระโสดาบัน ชอบสวรรค์ก็จะได้เกิดในสวรรค์ ชอบชั้นไหน ก็ไปเกิดชั้นนั้น ถ้าไม่ชอบเกิดแล้ว น้อมจิตไปนิพพานก็ถึงนิพพานได้เลย ตอนตายนั้นแหละ เลือกได้หมดนะ เลือกตั้งแต่ว่าจะไปเกิดสวรรค์ชั้นไหนก็ได้ เลือกเข้านิพพานก็ได้ เป็นความพิเศษของความเป็นพระโสดาบัน ส่วนพวกปุถุชนเราต้องรักษากิจไว้ ห้ามให้จิตเป็นอกุศล เพราะถ้าจิตเป็นอกุศล ไปติดข้องสมบัติทางโลกปุ๊บ หล่นอบายเลยนะ อย่างนี้มันอันตรายกว่ากันมากนะครับ

ข้อที่ ๓ เป็นผู้ไม่ตกต่ำอีกแน่นอน แม้จิตจะเป็นอกุศลบ้าง ก็เป็นผู้ไม่ตกต่ำ

ข้อที่ ๔ กองทุกข์เหลือน้อยมาก ระหว่างทุกข์ที่หมดสิ้นไปกับทุกข์ที่เหลืออยู่ เทียบกันไม่ได้เลย ทุกข์ที่หมดสิ้นไปนี้มาก หมดไปเกือบหมดแล้ว ที่เหลืออยู่นั้น มีจำนวนเล็กน้อย

ข้อที่ ๕ เป็นห้วงบุญกุศลที่นำความสุขมาให้ ประกอบไปด้วยกองบุญกุศลมากมายล้นหลาม ที่เป็นเหตุนำความสุขมาให้ คือ คุณธรรมของพระโสดาบัน ๔ ประการ คือ ความเลื่อมใสไม่หวั่นไหวในพระพุทธเจ้า ความเลื่อมใสไม่หวั่นไหวในพระธรรม ความเลื่อมใสไม่หวั่นไหวในพระสงฆ์ และเป็นผู้มีศีลที่พระอริยเจ้ารักใคร่ชอบใจ นี่เป็นห้วงบุญ ห้วงกุศล เป็นเหมือนกับกองบุญที่ไหลมาเทมา จึงเป็นผู้ที่เต็มไปด้วยความสุข ทุกข์จะน้อยมาก ทุกข์แทบจะหาไม่เจอเลย มีบ้างเหมือนกันแต่น้อยมากจริงๆ

ข้อที่ ๖ เป็นผู้มั่งคั่งมีทรัพย์มาก เริ่มตั้งแต่ทรัพย์คือศรัทธา ทรัพย์คือศีล ทรัพย์คือสุตะ ทรัพย์คือจาคะ ทรัพย์คือปัญญา เหล่านี้ล้วนเป็นทรัพย์ สิ่งเหล่านี้ นั่นเองจะนำสิ่งของต่างๆ มาให้ พระโสดาบันนี้มีความดีมาก เนื่องจากท่านไม่ทำทุจริต คล้ายๆ กับมีพื้นฐาน เป็นนาที่ดี กุศลทั้งหลายก็เหมือนกับข้าวหวานลงในนาที่ดี มีแต่อกงามเจริญเติบโตนะ ส่วนพวกเรานั้นทำความดีอะไรต่างๆ ดูเหมือนทำเยอะเหมือนกัน แต่หวานลงไปแล้ว เจียบเลยนะ เสียเงินเยอะแยะไปหมด บางที่ได้มีฉันทิภูมิฐิมาอีก ได้กุศลตามมาเป็นขบวนทีเดียว ส่วนพระโสดาบันทำอะไร กุศลธรรมก็อกงามเพิ่มพูน เป็นไปเพื่อละกิเลส ขัดเกลากิเลส เข้าใกล้นิพพานไปเรื่อยๆ

ข้อที่ ๗ เป็นผู้มีเทวบท บทของเทพ คือข้อปฏิบัติที่เป็นไปด้วยความบริสุทธิ์ นี่ก็ได้พูดไปในคราวก่อนๆ โฉน และในคราวที่แล้วก็พูดเพิ่มมาอีก

ข้อที่ ๘ ไม่เข้าถึงฐานะที่ไม่ควรเข้าถึง พระโสดาบันนั้นไม่เข้าถึงสิ่งไม่เหมาะสม ไม่ถึงฐานะที่ไม่ควรเข้าถึง โดยเฉพาะความเห็นผิดในกฎธรรมดาของธรรมะทั้งหลาย พวกปุถุชนพากันไปเห็นผิด เช่น ของไม่เที่ยง ไปเห็นว่าเที่ยง อย่างนี้ ของเป็นทุกข์ ไปเห็นว่าเป็นสุข ของไม่ใช่ตัวตน ไปเห็นว่าเป็นตัวตน พระโสดาบันจะไม่เป็นอย่างนั้นแล้ว ปุถุชนนี้ ของไม่ใช่ของเรา ก็ไปยึดถือว่าเป็นของเรา พระโสดาบันไม่ทำอนันตริยกรรม ๕ ไม่เปลี่ยนศาสดา ไม่ทำทุจจริต ไม่มีการเข้าถึงภาวะที่ไม่น่าปรารถนาต่างๆ ส่วนปุถุชนยังมีโอกาสที่จะทำได้ มีโอกาสเข้าถึงอบาย

ข้อที่ ๙ หมดความสงสัยในโลกและชีวิต พระโสดาบันหมดความลังเลสงสัย โลกนี้ทำไมมันเป็นอย่างนี้ จะไม่มีคำถามอีกต่อไป จะรู้จักโลกที่มันเป็นโครงสร้างอย่างนี้ ทำไมโครงสร้างอย่างนี้ จึงมีขึ้นมาได้ ทำไมจึงมีกฎหมายชนิดนั้นชนิดนี้ กฎหมายระหว่างประเทศ กฎระหว่างครอบครัว กฎระหว่างอะไรต่อมิอะไร ทำไมจึงมีขึ้นมา ที่มีขึ้นมาก็เพราะว่าคนทั้งหลาย ยังมีความเห็นผิดนี้ว่ามีตัวตน ยังมีอริชชา พอมีอริชชาก็รักตน รักพวกของตน เพื่อให้ตนได้รับผลประโยชน์ ให้พวกของตนได้รับผลประโยชน์ ก็ต้องสร้างกฎระเบียบขึ้นมา เพื่ออำนวยความสะดวกอำนวยความสะดวกพวกของตน อะไรก็ว่าไป โครงสร้างต่างๆ จึงมีเยอะเยอะมากมาย เป็นกฎหมายบ้าง กฎระเบียบบ้าง อันนี้ในโลก พระโสดาบันก็จะไม่สงสัยว่าทำไมเป็นอย่างนี้ และไม่สงสัยในชีวิตด้วยว่า ทำไมชีวิตจึงเป็นอย่างนี้ อันนี้ได้พูดไปในคราวก่อนๆ จนถึงคราวที่แล้วนะครับ

๒.๑๐ ทำให้หมดความเห็นผิดและพิธีกรรมที่ผิดๆ

วันนี้จะพูดต่อไป ในหัวข้อ สูตรโสดาบัน ตอนที่ ๖ นี้ พูดประเด็นที่ ๒ คุณประโยชน์และอานิสงส์ ข้อที่ ๑๐ ได้ฟังมา ๙ ข้อแล้ว คงอยากเป็นพระโสดาบัน กันเต็มทีแล้ว คุณค่าเยอะขนาดนี้ ใครไม่อยากเป็น ก็เกินไปแล้ว บางท่านนี่ก็อยาก เป็นตั้งแต่พูดอานิสงส์ข้อที่ ๑ แล้ว อันนี้พูดมาซะ ๙ ข้อเลย วันนี้จะมาพูดข้อ ต่อไป คือ ข้อที่ ๑๐ นะครับ

คุณประโยชน์และอานิสงส์ของความเป็นโสดาบัน ข้อที่ ๑๐ คือ ทำให้หมด ความเห็นผิดและพิธีกรรมที่ผิดๆ ซึ่งอันนี้มีผลต่อชีวิตของเราทั้งหลายเป็นอันมาก ผู้ที่เป็นปุถุชนนี้แต่ละคนได้ทำพิธีกรรม ผ่านพิธีกรรมอะไรมามากมาย ถ้าเป็น พระโสดาบันแล้วจะพ้นจากพิธีกรรมที่ผิดๆ พ้นจากมงคลตื่นข่าวทั้งหลาย พ้นจาก ความเห็นที่ผิดๆ ที่มีอยู่เต็มโลก

ผมจะอ่านบางความเห็นผิดเท่านั้นให้ฟัง แต่ให้เข้าใจว่า ถ้าเป็นพระโสดาบัน แล้ว ความเห็นผิดทั้งหมดจะหมดไป ไม่ใช่หมดเท่าที่อ่านนี้ เขาเห็นผิดกันเต็มโลก พอเป็นโสดาบันแล้วจะไม่อย่างนั้นอีกต่อไป ท่านลองคิดดู ถ้าเป็นปุถุชนอยู่ บางที ไปอ่านประวัติของพวกคนป่า หรือดูพิธีกรรมของพวกคนป่า ที่ยังทำอะไรป่าเถื่อน อยู่ฆ่าสัตว์เอาเลือดบูชาญอยู่ ยังโหดร้าย ห่างไกลความเจริญอย่างมาก อย่างนี้ ก็ว่าเราจะพ้นนะ ถ้ายังเป็นปุถุชนอยู่ วันดีคืนร้ายหล่นไปเป็นพวกคนป่าก็เป็น อย่างเขาเหมือนกัน ไปกระโดดรอกองไฟ ทำเสียงดังกังๆ อย่างเขา ทำพิธีกรรม

บูชาพระอาทิตย์พระจันทร์อยู่อย่างนั้น ถ้าเป็นปุถุชนนี้อันตรายมาก ยังไม่พ้นจากทมิฬ คือความเห็นผิดๆ และไม่พ้นพิธีกรรมมงคลตื่นข่าวทั้งหลายที่มีอยู่เต็มโลก

ตอนนี้พวกเรายังดีที่เกิดในสถานเจริญแล้ว เกิดในเมืองที่มีพระพุทธศาสนา มีโอกาสได้ฟังอยู่ ลองนึกดู เพื่อบางครั้งไปเกิดในถิ่นที่เขาไม่มีการศึกษา เกิดในป่า อย่างนี้เป็นต้น คนรุ่นเก่าๆ เขาก็ทำพิธีอย่างนั้นมาแล้ว ลองนึกดู เราจะมีสติปัญญา พอที่จะปฏิเสธเขาได้ไหม ถ้ายังเป็นปุถุชนอยู่ก็ยังมีโอกาสหลงผิดอย่างนั้นได้ อันนี้ เป็นคุณประโยชน์ข้อที่ ๑๐ ของความเป็นพระโสดาบัน

พิธีกรรมมงคลตื่นข่าวมันเยอะมาก ถ้าจะพูดแจจแจงไป คงไม่จบไม่สิ้น ผมจะอ่านเฉพาะบางพระสูตรเท่านั้น เมืองไทยเราก้ยังมีเยอะเต็มไปหมดเลยนะ พิธีโน้นพิธีนี้ เดี่ยวก็มีพิธีไปนอนโรงศพ เดี่ยวก็มีพิธีสะเดาะเคราะห์ พิธีไล่เสนียด จัญไร แก้วเวร แก้วกรรม แก้วผีเข้า บอกผีออก เปิกบุญ ปิดบาปอะไรก็ไมรู้ ถ้าเรา ไม่ได้ฟังธรรมะ ไม่ได้ใกล้ชิดคำสอนของพระพุทธเจ้า ลองคิดดูสิ เกิดเป็นคนไทย เหมือนกัน เขาชวนไป บางทีเราก้ไปเหมือนกัน ไหนจะหมอดูดวงดาว ดูวันเกิด ดูลายมือ ดูลายเท้า และยังมีหมอเดาอีกหลายแบบ เดตาตามเบอร์โทรศัพท์ เดตาตาม ทะเบียนรถ เดตาตามไฟ มากมหาศาลมากอย่างนี้ พระโสดาบันจะรอดพ้นจาก พวกนั้นทั้งหมด ท่านจะเห็นสิ่งเหล่านี้ เป็นสิ่งไร้สาระไร้แก่นสาร เป็นมงคลตื่นข่าว เป็นการกระทำที่เหนียวเปล่า ไม่เกิดผลใดๆ ในทางที่ดี มีแต่เต็มเชื่อมิจฉาทมิฬ ใสตัวเองเท่านั้น

พระโสดาบันจะมุ่งมาเรื่องกรรมเรื่องผลของกรรม พวกเราที่ได้ฟังธรรม ก็เห็นว่าโชคคิดเหลือเกิน มีโอกาสได้ฟัง เข้าใจเรื่องกรรม เรื่องผลของกรรม ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว **ดีชั่วอยู่ที่กรรม หันมามุ่งกรรม ไม่มุ่งพิธี ไม่มุ่งมงคล** พิธีกรรมมงคล ตื่นข่าวในโลกทั้งหมด ทำเพื่อให้เป็นนั่นเป็นนี่ ให้ได้รับผลสำเร็จอย่างโน้นอย่างนี้ ล้วนเกิดจากมิจฉาทิฏฐิ คนเห็นผิดว่ามีตัวตน พอมีตัวตนก็ทำพิธีให้ตนอยู่นาน ให้ตนได้รับผลประโยชน์ ให้ของตนอยู่กับตนนานๆ ให้ตนสบายใจ ให้ตนดีเด่นขึ้น ขึ้นบริษัทใหม่ ขึ้นบ้านใหม่ ให้พระมาสวดมุ่งหวังให้ชีวิตเจริญก้าวหน้าจากพิธีกรรม เหล่านี้ล้วนเป็นมิจฉาทิฏฐิ ทำไมเป็นอย่างนั้น ทำไมเราไม่รอดพ้นไปได้ เพราะว่ามีความเห็นผิดว่ามีตัวตน ยังไม่เป็นพระโสดาบันนั่นเอง

เห็นผิดว่าตัวตน มีตัณหา เกิดความอยาก อยากให้ตนมีความรุ่งเรือง อยากให้บริษัทของตนเจริญก้าวหน้า พิธีอะไรที่จะช่วยให้ก้าวหน้า ต้องมีพระมาสวดบ้าง มีศาลพระพรหมอยู่หน้าบริษัทบ้าง มีเนินบ้าง มีน้ำบ้าง อย่างนี้ ความจริง ถ้าเอาศาลพระพรหมออก มีที่ว่าง เอาไปปลูกผักกิน คงได้ผักปลอดสารพิษหลายอยู่ แต่นี่พระพรหมกินที่ไปเรียบริ่อยแล้ว เลยไม่ได้กินผักแล้ว อย่างนี้ก็วุ่นวายกันไป ถ้าเป็นพระโสดาบัน ท่านมองออกง่ายนิดเดียว ไม่มีอะไร แต่คนทั่วไปเขามองไม่ออก ต้องอย่างนี้ต้องอย่างนั้น จึงจะเจริญก้าวหน้า ถ้าเจริญขึ้นมากกว่าพระพรหม ประทานมาให้ แต่พอไม่เจริญ เขาก็ไม่โทษพระพรหม ไปโทษคนอื่น ไปโทษรัฐบาล ว่าบริหารประเทศไม่ได้เรื่อง โทษเศรษฐกิจโลกมันซบเซา ก็วุ่นวายไปอย่างนี้ จะเห็นว่า ถ้ายังเป็นปุถุชนอยู่ พิธีกรรม มงคลตื่นข่าว ความเห็นผิดมันมหาศาล ไม่ต้องพูดถึงประเทศอื่นๆ ที่เขาไม่มีพระพุทธศาสนา แม้แต่เมืองพุทธเรานี้ ก็ยังเพี้ยนกันมหาศาลขนาดนี้ ที่เป็นเช่นนั้นก็เพราะว่าไม่เป็นพระโสดาบัน

ถ้าเป็นโสดาบันแล้ว สิ่งเหล่านี้จะหมดไป ลองคิดดูสิ เราจะสบายขนาดไหน ไปที่ไหนก็ปลอดภัยสบาย ไม่ต้องกลัวพระพรหมมาเตะตักขา ไม่ต้องกลัวผีมา หักคอ ไม่ต้องทำพิธีนูน พิธีนี้ไล่ผีบ้าง ไล่เสนียด ไล่จัญไร ไม่ต้องทำพิธีอะไรให้มัน ยุ่งยาก ไม่ต้องไปกังวลกับดวงดาวว่าจะมาเข้าแทรกเมื่อไหร่ เดี่ยวจะมีพระศุกร์เข้า พระเสาร์แทรก ไม่มีความเห็นผิดว่าจะเจริญรุ่งเรืองเพราะไปทำอย่างนั้นๆ มองไม่เห็น แก่นสารอะไร เพราะท่านรู้จักแก่นสารสูงสุดคือนิพพาน ทางเดินคืออริยมรรค มีองค์ ๘ ชัดเจนแล้ว ส่วนปุถุชนนี้ไม่เห็น มันก็ต้องวุ่นวายไปตามเขา ท่านทั้งหลาย ที่นั่งอยู่ในห้องนี้คงเคยทำพิธีต่างๆ มาบ้างแล้ว พิธีเหล่านั้นทั้งหมดทำขึ้นมาก็เพื่ออะไรล่ะ เพื่อให้ตนเจริญรุ่งเรือง ให้ครอบครัวของตนเจริญรุ่งเรือง ให้ญาติพี่น้อง ปลอดภัยมีอายุยืนยาว มีนุ่น มีนี่ มีความสะดวกสบาย นั่งกิน นอนกิน กินอ้ม นอนหลับ ล้วนแต่เป็นความเห็นผิดทั้งนั้น

นี่แหละที่เรียกว่ามงคลตื่นข่าว พระโสดาบันจะพ้นจากสิ่งเหล่านี้ทั้งหมดหมดความเห็นผิดและหมดพิธีกรรมผิดๆ ผมจึงกล่าวว่า ข้อนี้จะพูดเพียงย่อๆ เพราะความจริงมันเยอะมาก หากยกมาเยอะ มันก็จะยาวไปให้ท่านไปพิจารณาดูเอาเอง ผมจะอ่านพระสูตรให้ฟังเกี่ยวกับความเห็นผิดหลายๆ ประการ ที่เกิดทิฏฐิเหล่านี้ ขึ้นมา ก็เพราะพากันไปยึดถือรูป นาม ชันธ ๕ ว่าเป็นตัวเป็นตน ยังไม่เป็นพระโสดาบัน ยังไม่รู้จักรูปนาม ชันธ ๕ ตามความเป็นจริง **พอไปยึดรูป ยึดเวทนา ยึดสัญญา ยึดสังขาร ยึดวิญญูณ** **ความเห็นผิดชนิดต่างๆ ก็เกิดขึ้นมีขึ้น** พอเป็นโสดาบัน แล้ว ไม่เห็นผิดในขันธ ๕ ละสักกายทิฏฐิได้แล้ว จึงไม่มีความเห็นผิดเรื่องอื่นเกิดขึ้น

ในสังยุตตนิกาย ขันธวารวรรค **วาทสูตร** ข้อ ๒๐๖

สมัยหนึ่ง พระผู้มีพระภาคประทับอยู่ ณ พระเชตวัน เขตกรุงสาวัตถี ได้ตรัสถามว่า ภิกษุทั้งหลาย เมื่อมีอะไร เพราะถ่อมมันอะไร เพราะยึดมันอะไร ฏิกขุอย่างนี้จึงเกิดขึ้นว่า ลมไม่พัด แม่น้ำไม่ไหล สตรีมีครรภ์ไม่คลอด ดวงจันทร์และดวงอาทิตย์ไม่ขึ้นหรือไม่ตก มันคงดุจเสาระเนียด

ภิกษุเหล่านั้นทูลตอบว่า ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ ธรรมของข้าพระองค์ทั้งหลาย มีพระผู้มีพระภาคเป็นหลัก มีพระผู้มีพระภาคเป็นผู้นำ มีพระผู้มีพระภาคเป็นที่พึ่ง ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ ขอประทานวโรกาส เฉพาะพระผู้มีพระภาคเท่านั้น ที่จะทรงอธิบายเนื้อความแห่งพระภาษิตนั้นให้แจ่มแจ้งได้ ภิกษุทั้งหลายฟังต่อจากพระผู้มีพระภาคแล้ว จักทรงจำไว้

พระผู้มีพระภาคตรัสว่า ภิกษุทั้งหลาย ถ้าเช่นนั้น เธอทั้งหลายจงฟัง จงใส่ใจให้ดี เราจักกล่าว

ภิกษุเหล่านั้นทูลรับสนองพระดำรัสแล้ว พระผู้มีพระภาคได้ตรัสเรื่องนี้ว่า

ภิกษุทั้งหลาย เมื่อมีรูป เพราะถ่อมมันรูป เพราะยึดมันรูป ฏิกขุอย่างนี้จึงเกิดขึ้นว่า ลมไม่พัด แม่น้ำไม่ไหล สตรีมีครรภ์ไม่คลอด ดวงจันทร์และดวงอาทิตย์ไม่ขึ้นหรือไม่ตก มันคงดุจเสาระเนียด

เมื่อมีเวทนา เพราะถ่อมมันเวทนา เพราะยึดมันเวทนา ฏิกขุอย่างนี้จึงเกิดขึ้นว่า ลมไม่พัด แม่น้ำไม่ไหล สตรีมีครรภ์ไม่คลอด ดวงจันทร์และดวงอาทิตย์ไม่ขึ้นหรือไม่ตก มันคงดุจเสาระเนียด

เมื่อมีสัญญา เพราะถ่อมมันสัญญา เพราะยึดมันสัญญา ฏิกขุอย่างนี้จึงเกิดขึ้นว่า ลมไม่พัด แม่น้ำไม่ไหล สตรีมีครรภ์ไม่คลอด ดวงจันทร์และดวงอาทิตย์ไม่ขึ้นหรือไม่ตก มันคงดุจเสาระเนียด

เมื่อมีสังขาร เพราะถือมั่นสังขาร เพราะยึดมั่นสังขาร ทิฏฐิอย่างนี้
จึงเกิดขึ้นว่า ลมไม่พัด แม่น้ำไม่ไหล สตรีมีครรภ์ไม่คลอด ดวงจันทร์และ
ดวงอาทิตย์ไม่ขึ้นหรือไม่ตก มั่นคงดุจเสาระเนียด

เมื่อมีวิญญูณ เพราะถือมั่นวิญญูณ เพราะยึดมั่นวิญญูณ ทิฏฐิ
อย่างนี้จึงเกิดขึ้นว่า ลมไม่พัด แม่น้ำไม่ไหล สตรีมีครรภ์ไม่คลอด ดวงจันทร์
และดวงอาทิตย์ไม่ขึ้นหรือไม่ตก มั่นคงดุจเสาระเนียด

ภิกษุทั้งหลาย เธอทั้งหลายจะเข้าใจความข้อนั้นว่าอย่างไร รูปเที่ยง
หรือไม่เที่ยง

ภิกษุเหล่านั้นทูลตอบว่า ไม่เที่ยง พระพุทธเจ้าข้า

พระผู้มีพระภาคตรัสถามว่า ก็สิ่งใดไม่เที่ยง สิ่งนั้นเป็นทุกข์หรือ
เป็นสุข

ภิกษุเหล่านั้นทูลตอบว่า เป็นทุกข์ พระพุทธเจ้าข้า

พระผู้มีพระภาคตรัสถามว่า ก็สิ่งใดไม่เที่ยง เป็นทุกข์ มีความ
แปรผันเป็นธรรมดา เพราะไม่ถือมั่นสิ่งนั้น ทิฏฐิอย่างนี้จะพึงเกิดขึ้นบ้าง
หรือว่า ลมไม่พัด แม่น้ำไม่ไหล สตรีมีครรภ์ไม่คลอด ดวงจันทร์และ
ดวงอาทิตย์ไม่ขึ้นหรือไม่ตก มั่นคงดุจเสาระเนียด

ภิกษุเหล่านั้นทูลตอบว่า ไม่ใช่อย่างนั้น พระพุทธเจ้าข้า

พระผู้มีพระภาคตรัสถามว่า เวทนาเที่ยงหรือไม่เที่ยง... สัญญา
เที่ยงหรือไม่เที่ยง... สังขารเที่ยงหรือไม่เที่ยง... วิญญูณเที่ยงหรือไม่เที่ยง

ภิกษุเหล่านั้นทูลตอบว่า ไม่เที่ยง พระพุทธเจ้าข้า

พระผู้มีพระภาคตรัสถามว่า ก็สิ่งใดไม่เที่ยง สิ่งนั้นเป็นทุกข์
หรือเป็นสุข

ภิกษุเหล่านั้นทูลตอบว่า เป็นทุกข์ พระพุทธเจ้าข้า

พระผู้มีพระภาคตรัสถามว่า ก็สิ่งใดไม่เที่ยง เป็นทุกข์ มีความแปรผันเป็นธรรมดา เพราะไม่ถ้อยมั่นสิ่งนั้น ทิฏฐิอย่างนี้จะพึงเกิดขึ้นบ้าง หรือว่า ลมไม่พัด แม่น้ำไม่ไหล สตรีมีครรภ์ไม่คลอด ดวงจันทร์และดวงอาทิตย์ไม่ขึ้นหรือไม่ตก มั่นคงดุจเสาระเนียด

ภิกษุเหล่านั้นทูลตอบว่า ไม่ใช่อย่างนั้น พระพุทธเจ้าข้า

พระผู้มีพระภาคตรัสถามว่า แม้สิ่งที่บุคคลได้เห็น พึง ทราบ รู้ ถึง แสวงหา ไคร่ครวญด้วยใจ เที่ยงหรือไม่เที่ยง

ภิกษุเหล่านั้นทูลตอบว่า ไม่เที่ยง พระพุทธเจ้าข้า

พระผู้มีพระภาคตรัสถามว่า ก็สิ่งใดไม่เที่ยง สิ่งนั้นเป็นทุกข์ หรือเป็นสุข

ภิกษุเหล่านั้นทูลตอบว่า เป็นทุกข์ พระพุทธเจ้าข้า

พระผู้มีพระภาคตรัสถามว่า ก็สิ่งใดไม่เที่ยง เป็นทุกข์ มีความแปรผันเป็นธรรมดา เพราะไม่ถ้อยมั่นสิ่งนั้น ทิฏฐิอย่างนี้จะพึงเกิดขึ้นบ้าง หรือว่า ลมไม่พัด แม่น้ำไม่ไหล สตรีมีครรภ์ไม่คลอด ดวงจันทร์และดวงอาทิตย์ไม่ขึ้นหรือไม่ตก มั่นคงดุจเสาระเนียด

ภิกษุเหล่านั้นทูลตอบว่า ไม่ใช่อย่างนั้น พระพุทธเจ้าข้า

ภิกษุทั้งหลาย เพราะเหตุที่อริยสาวกละความสงสัยในฐานะ ๖ ประการนี้ได้ ฉะนั้น จึงละความสงสัยแม้ในทุกข์ ละความสงสัยแม้ในเหตุเกิดแห่งทุกข์ ละความสงสัยแม้ในความดับแห่งทุกข์ ละความสงสัยแม้ในปฏิบัติทาที่ให้ถึงความดับแห่งทุกข์ได้

ภิกษุทั้งหลาย นี้เราเรียกว่า อริยสาวกผู้เป็นโสดาบัน ไม่มีทางตกต่ำ
มีความแน่นอนที่จะสำเร็จสัมโพธิในวันข้างหน้า

วาทสูตรที่ ๑ จบ

พระสูตรกล่าวถึงทิวฏฐิเกิดขึ้นเพราะอะไร ทิวฏฐิก็เป็นสังขาร ความเห็นผิดนี้
มันเป็นแค่สังขารเท่านั้นเอง ความลึกลับซับซ้อนอะไรต่อมิอะไร มีขึ้น ตอนความเห็นผิด
เกิดเท่านั้น มันเกิดเพราะมันมีเหตุมีปัจจัย เพิ่งมีตอนมันเกิดขึ้นนั่นแหละ เกิดเพราะ
อะไร พระพุทธองค์ทรงถามภิกษุทั้งหลายว่า ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย เมื่อมีอะไร เพราะ
ถือมันอะไร ทิวฏฐิอย่างนี้จึงเกิดขึ้นว่า ลมไม่พัด แม่น้ำไม่ไหล สตรีมีครรภ์ไม่คลอด
ดวงจันทร์และดวงอาทิตย์ไม่ขึ้นหรือไม่ตก มันคงดูจะเสาระเนียด แสดงให้เห็นว่า
ทิวฏฐินี้มันไม่ได้มีอยู่ก่อน **มีตอนมันเกิดขึ้น และที่เกิดเพราะมันไปยึดขันธ** ดังนั้น
ถ้ารู้จักสิ่งที่มันยึดตามความเป็นจริงแล้ว ความเห็นผิดก็ไม่เกิด แต่เพราะไม่รู้รูรูป
นาม ขันธ ๕ ตามความเป็นจริง ไปยึดรูปนาม ขันธ ๕ แล้วก็สร้างนุ่น สร้างนี้ขึ้นมา
มันก็เลยดูเหมือนสลบซับซ้อน มีเท่านั้นเอง

เวลาเราไปเห็นพวกที่มีมิจฉาทิฏฐิ ทำอะไรต่อมิอะไรนี้ ดูเหมือนมันลึกกลับ แล้วก็จริงจังมาก หลายท่านคงเคยเห็นอะไรต่อมิอะไรหลายๆ อย่าง อย่างนั้นเป็น เพราะวาทิฏฐิมันเกิดขึ้น และทิฏฐิที่เกิดขึ้นก็เป็นเพราะว่าไปยึดชั้น ๕ เมื่อรูปมี เวหนามี สัญญามี สังขารมี วิญญาณมี เขาไม่รู้จักชั้น ๕ ตามความเป็นจริง คือ ไม่ได้เป็นโสดาบันนั้นเอง ก็พากันไปยึด พอไปยึดชั้น ๕ ว่าเป็นตัวตน เป็นของตน ทิฏฐิตามมาเป็นขบวนเลย อย่างในวาทสูตรนี้ ก็เป็นทิฏฐิลมไม่พัดเป็นต้น ทิฏฐิลมไม่พัดหมายความว่าอย่างไร ลมปกติมันต้องพัดนะ ลมธรรมดามันต้องพัด ส่วน ลมไม่พัด เป็นความเห็นที่ผิดธรรมชาติ

ทิฏฐิน้ำไม่ไหล แม่น้ำปกติมันต้องไหลไปเรื่อยๆ ใครไปเห็นว่าน้ำไม่ไหล ผู้ที่ไม่เข้าใจรูปนามชั้น ๕ จะเกิดทิฏฐิน้ำไม่ไหลขึ้นมา ทิฏฐิน้ำไม่ไหลไม่ใช่ว่า น้ำประปาเสียนะ หมายถึงว่า ธรรมชาติของน้ำมันต้องไหลเป็นปกติ แต่เรามี ความเห็นว่าน้ำมันไม่ไหล **เห็นตรงข้ามกับความจริง** พุทธภาษาร่างๆ คือพวกบ้านั้นเอง มันชัดเจนกว่าบ้างจริงๆ เพราะว่ามันขวางสัจธรรม ขวางความจริงเขา ไปหมด ความจริงก็เห็นกันชัดๆ อยู่ว่า ลมต้องพัด ไบไม้ก็ปลิว เห็นชัดๆ อยู่แล้ว ก็ยังมาบอกว่าลมไม่พัด มันจะเป็นไปได้ยังไง มันผิดเพี้ยนไปมาก ทิฏฐินี้มันเพี้ยน จากความจริงไป ผู้ที่เป็นโสดาบันจึงมองเห็นอย่างชัดเจน แต่ที่นี้พวกเราตาบอด คิดตามคนตาบอด ทำตามคนตาบอด เราก็ไปเข้าแถวกับเขาด้วย ตาบอดเกาะหลัง คนตาบอด ก็เลยบอดพอกันเลย

หากว่า ถึงเราตาบอด แต่เกาะหลังคนตาดีก็ยังคงพอทำเนาบ้างใช่ไหม เมื่อเป็นโสดาบัน เป็นคนตาดี มองมันก็ชัด ทิฐูฐิมไม่พัด หมายถึงว่า ลมธรรมชาติ มันต้องพัด เขาเห็นผิดเพี้ยนไปเลยว่า ลมมันไม่พัด น้ำมันไหลเป็นธรรมชาติ สตรีมีครรภ์ไม่คลอด นี่ก็เป็นความเห็นผิด ผู้หญิงมีครรภ์ท้องโต มีเด็กอยู่ข้างในนี้ ถ้าเป็นคนอย่างเราธรรมดาทั่วไป เป็นคนสามัญ เป็นคนมีจิตสำนึกบ้าง ก็ต้องถามว่าคุณจะคลอดเมื่อไรใช่ไหม คลอดเมื่อถึงเวลาคลอด ได้ก็เดือนแล้วท้องนี้ได้หกเดือนแล้ว อีกสามเดือนจะคลอด คลอดวันนู่นวันนี้ก็ว่ากันไป นี่คือคนพื้นฐาน แต่พวกมีทิฐูฐินั้น เห็นผู้หญิงท้องโต กลับบอกว่า จะต้องไม่คลอดอย่างแน่นอน คิดดูซิ พูดได้ยังไง อันนี้คือทิฐูฐิ มันตรงข้ามกับความจริง ถ้าเป็นโสดาบันนี้จะหมดไป ยังไม่เป็นโสดาบันเนี่ยมีโอกาสเกิดขึ้นได้ ฟังดูเหมือนห่างไกลจากเรามาก แต่ความจริงใกล้มากเลย ถ้ามันยึดขึ้นมา ทิฐูฐิมันก็จะเกิดขึ้นนะ

ทิฐูฐิดวงจันทร์และดวงอาทิตย์ไม่ขึ้นไม่ตก ดวงอาทิตย์ขึ้นแล้วมันไม่ยอมตก เราขึ้นไปเลยดวงอาทิตย์ไม่ยอมตกแน่นอน ขึ้นแล้วไม่ยอมตก ตกแล้วไม่ยอมขึ้น มันเป็นไปได้ไหม เป็นไปไม่ได้ ดวงอาทิตย์มีธรรมชาติขึ้นและตก ตามวงโคจรของมันไป ส่วนพวกเห็นผิดจะเป็นอย่างนี้นะ ทุกอย่างจะต้องมีการเปลี่ยนแปลง กลับเห็นเพี้ยนว่า ทุกอย่างจะต้องไม่เปลี่ยน ต้องเหมือนเดิม นี่คือพวกทิฐูฐิมไม่พัด คุณจะต้องเหมือนเดิม ความจริง ทุกอย่างต้องไม่เหมือนเดิมนะ พวกทิฐูฐิมไม่พัด บอกว่าจะต้องเหมือนเดิม อย่างนี้เรียกว่าทิฐูฐิมไม่พัด หรือทิฐูฐิผู้หญิงมีครรภ์ไม่คลอด พวกเราอยากว่าไกลตัว ถ้ายังเป็นปุถุชนอยู่ ก็ยังเกิดขึ้นมาอยู่เรื่อย เหมือนเห็นผู้หญิงมีท้อง แต่บอกว่าเธอไม่คลอดแน่ๆ เลย พูดอย่างนี้ เขาจะว่าเป็นคนดีหรือว่าเป็นคนบ้า ต้องว่าเป็นคนบ้า

ที่นี่ คนบ้ำอยู่ด้วยกัน พุดกันเอง มันก็อาจจะมองไม่ชัดเจน เฮีย... คุณต้องให้มันเหมือนเดิม อย่างนี้คือทฤษฎีผู้หญิงมีครรภ์ไม่คลอด ความจริง ทุกอย่างมันไม่เหมือนเดิม มันเป็นธรรมชาติ มันเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ ผู้หญิงมีครรภ์จะต้องคลอดเมื่อถึงเวลาคลอด ตอนนี้อย่างไม่คลอดเพราะว่ายังไม่ถึงเวลา คนเป็นโสดาบันเห็นเป็นธรรมดาปกติ

มีอุปมาหลายอย่าง ท่านทั้งหลายอย่าลืมหาไว้ จำไว้บางข้อก็ได้ เช่น ทฤษฎีลมไม่พัด อันนี้คือเพี้ยนจากความเป็นจริง คือว่า ลมมีธรรมชาติต้องพัดเป็นปกติเมื่อมีลม ลมก็พัด ทีนี้ พวกเห็นผิดก็ว่าลมไม่พัด ผู้หญิงมีครรภ์จะต้องคลอดเมื่อถึงเวลาคลอด ถ้ายังไม่ถึงเวลาคลอดก็ยังไม่คลอด เป็นเรื่องปกติ แต่พวกทฤษฎีก็ว่าผู้หญิงมีครรภ์จะต้องไม่คลอด ดวงอาทิตย์นี้ขึ้นตอนเช้า ตอนเย็นมันก็ตก จะให้มันตกตอนเช้าคงไม่ได้หรอก มันตกตอนเย็นนั่นแหละ คนที่เห็นถูกก็ว่าดวงอาทิตย์ขึ้นตอนเช้าตกตอนเย็น แล้วเช้าวันใหม่ก็ขึ้นใหม่เป็นปกติ พระโสดาบันนี่คือคนที่เห็นปกติ เห็นถูก ท่านจึงเรียกว่าเป็นพวกที่ทัสสนะสมบูรณ์ คือมีตาดีนั่นเอง ดวงอาทิตย์ขึ้นตอนเช้าก็ว่าขึ้นตอนเช้า ตกตอนเย็นก็ว่าตกตอนเย็น

เราต้องแก่ ต้องตาย เป็นธรรมดา ก็เหมือนกันทุกคน ก็ปกตินะ ที่นี้เวลา ญาณมันเกิดขึ้นมา ก็ทำท่าเหมือนจะไม่ตาย ญาณลุ่มไม่พัดมันเกิดขึ้นมาอย่างนี้ ตอนที่ยังไม่มีญาณเกิดขึ้น เวลาพูดอะไรกันมันก็ปกติอยู่นะ อย่างผมพูดให้ท่านฟังนี้ ทุกท่านต้องตายเป็นธรรมดา ก็ยอมรับกันดีนะ แต่พอญาณมันขึ้นมา มันทำท่าเหมือนตัวเองไม่ตายนะ **นี่มันเกิดญาณขึ้นว่า ลมไม่พัด แม่น้ำไม่ไหล สตรีมีครรภ์ ไม่คลอด ดวงจันทร์และดวงอาทิตย์ไม่ขึ้นหรือไม่ตก มันคงจุเสาระเนียด นี่เป็น ญาณ เป็นความเห็นผิดที่ขัดแย้งกับความเป็นจริงอย่างสิ้นเชิง** พุทธภาษาเราเรียกว่าตรงกันข้ามเลย จึงเรียกว่า มิจฉาญาณ เพราะมันเป็นความเห็นที่ผิด ผิดกับอะไร ก็ผิดกับความเป็นจริง ความจริงมันเป็นอย่างหนึ่ง เห็นไปอีกอย่างหนึ่ง พุทธศาสนา เราเลยต้องมีวิธีการฝึกพัฒนาตัวเอง จากแต่เดิมมีมิจฉาญาณเกิดขึ้น ก็ฝึกให้มีสัมมา ญาณขึ้นมาแทน ให้มิจฉาญาณมันลดลงไปเรื่อย จนทำอริยมรรคให้บริบูรณ์ สิ่งที่เป็นมิจฉามันก็จะหมดไป ไม่เกิดอีก อย่างนี้นะครับ

ถ้าเป็นพระโสดาบัน ญาณอย่างนี้จะไม่เกิดขึ้นอีกเลย จะไม่มีวันเห็นว่าลม ไม่พัดอีกต่อไป เห็นเมื่อไหร่ลมก็พัด จะไม่มีวันเห็นว่าดวงอาทิตย์ขึ้นแล้วจะไม่ตก ตกแล้วจะไม่ขึ้น ไม่มีวันเห็นอย่างนั้น ถ้าเป็นปุถุชนนี้ มีโอกาสเพี้ยน อันนี้ญาณ ลมไม่พัด เป็นต้น ท่านจะจำอุปมาอันไหนไปก็ได้ เนื้อหาเหมือนกัน ญาณนี้ก็คือ ความเห็นที่ตรงข้ามกับความจริง เรียกญาณลุ่มไม่พัด ญาณแม่น้ำไม่ไหล ญาณผู้หญิง มีครรภ์ไม่คลอด ญาณดวงจันทร์ดวงอาทิตย์ไม่ขึ้นไม่ตก ถ้าเป็นปุถุชนยังอันตราย อยู่ นะ เตียวไปเถียงกับคนนั้นคนนี้ได้ ต่อไปญาณอื่นๆ ก็คล้ายกันเกิดขึ้นเพราะ ยึดขั้น ๕ เหมือนกันนั่นแหละ วิธีการปฏิบัติ ก็คือให้เห็นขั้น ๕ ตามความเป็นจริง ให้เป็นโสดาบันนั่นแหละ

ต่อไปอีกพระสูตรหนึ่ง ชื่อ**เอตังมมสูตร** ข้อ ๒๐๗

พระผู้มีพระภาคได้ตรัสถามว่า ภิกษุทั้งหลาย เมื่อมีอะไร เพราะ
ถ่อมมันอะไร เพราะยึดมันอะไร ทิฏฐิอย่างนี้จึงเกิดขึ้นว่า นั่นของเรา
เราเป็นนั่น นั่นเป็นอิตตาของเรา

ทิฏฐิมันเกิดขึ้นว่านั่นของเรา เช่น แก้วน้ำนี้ เป็นของเราสักทีใหม่ ไม่เคย
ก็เป็นแก้วปกติตั้งนานแล้ว เป็นของใช้สอย เอาไว้อำนวยความสะดวกสำหรับดื่ม
ถ้าไม่มีแก้ว มันดื่มไม่คอยสะดวก เราก็มีแก้วเป็นเครื่องอำนวยความสะดวก
สำหรับดื่ม เป็นอย่างนี้มานาน หรือใครจะใช้ประโยชน์อย่างอื่น เทน้ำออกแล้ว
ก็เอานาฬิกาแว่นตามาใส่ในนี้ ก็เป็นที่เก็บของ บางคนก็ใส่ปากกาแล้วก็แล้วแต่ เป็น
เครื่องอำนวยความสะดวก แต่ว่าเป็นของเราใหม่ ไม่เป็น แต่ทิฏฐิสามารถเกิดขึ้น
ได้ว่า แก้วน้ำนี้เป็นของเรา ความจริงของเราเพิ่งเกิดเมื่อกี้ ของเรานี้ยังทำให้รุ่มรวย
ถ้าใครไปเชื่อมั่นก็รุ่มรวย เกิดการกระทำและคำพูดที่ผิดพลาดตามมาอีกเยอะเยอะ
อันนี้ก็ทิฏฐิอีกชนิดหนึ่ง

ทิวฏฐิเกิดขึ้นว่านั่นของเรา เราเป็นนั่นเป็นนี่ เราเป็นคนดี เราเป็นคนไม่ดี เราเป็นคนสำคัญ เราเป็นคนไม่สำคัญ นั่นเป็นอตัตาของเรา นี่ก็เป็นทิวฏฐิที่เกิดขึ้น พวกเราก็คงจะเกิดบ่อยๆ เหมือนกัน ถ้าเป็นโสดาบันแล้ว มีของใช้เต็มไปหมดเลย แต่ไม่เป็นของเราสักอย่าง มีของเยอะ ก็มีเครื่องอำนวยความสะดวกเยอะ บางทีถ้าไม่สะดวกก็ต้องโยนทิ้งบ้าง เพราะว่าภาละมันเยอะเหมือนกันนะของเยอะๆ นี้ ถ้าเป็นปุถุชน แทนที่จะเอามาเป็นของใช้ ช่วยอำนวยความสะดวก เอามาเป็นของเรา เลยไม่ค่อยสะดวก อันนั้นของเรา อันนี้ของเรา จะไปไหนเลยไม่ค่อยสะดวก เพราะห้วงของเรา อย่างนี้ก็วุ่นวายเยอะ อันนี้ก็เกิดขึ้นจากทิวฏฐิ ความจริง อันนั้นมันก็เป็นอันนั้น ของมันไม่เคยเป็นของเราอะไร

อีกพระสุตรหนึ่ง โสอตัตาสุตร ข้อ ๒๐๘

พระผู้มีพระภาคได้ตรัสถามว่า ภิกษุทั้งหลาย เมื่อมีอะไร เพราะถ้อมันอะไร เพราะยึดมันอะไร ทิวฏฐิอย่างนี้จึงเกิดขึ้นว่า อตัตากับโลก เป็นอย่างเดียวกัน เรานั้นละโลกนี้ไปแล้ว จักเป็นผู้เที่ยงแท้ ยั่งยืน คงทน มีความไม่แปรผันเป็นธรรมดา

เป็นทิวฐินะ ไปยึดชั้น ๕ เหมือนเดิม เกิดความเห็นแบบนี่ขึ้นมาว่าตัวเรา ตัวเรากับโลกนี้เป็นหนึ่งเดียวกัน เมื่อตายไป เราก็ตายเพียงเท่านั้นคง ตัวเราจะกระจาย อยู่ทั่วโลก พอตายไป เราก็ตายอยู่แถวๆ นี้แหละ อยู่เต็มโลกนี้แหละ อันนี้อัตตาหรือ ตัวเรากับโลกนั้นเป็นหนึ่งเดียวกันนะ เรากับโลกเป็นหนึ่งเดียวกัน พอเราตายไป เราก็มั่นคงยั่งยืนและอยู่คู่โลกตลอดไป นี่ก็ว่าไปนะ ผิดทั้งนั้นแหละ เป็นทิวฐินุ เกิดขึ้นเพราะยึดชั้น ๕

อีกพระสูตรหนึ่ง โนจเมลียาสูตฺร ข้อ ๒๐๙

พระผู้มีพระภาคได้ตรัสถามว่า ภิกษุทั้งหลาย เมื่อมีอะไร เพราะ ถือมันอะไร เพราะยึดมันอะไร ทิวฐินุอย่างนี้จึงเกิดขึ้นว่า ถ้าเราไม่พึงมี แม้บริวารของเราก็ไม่พึงมี ถ้าเราจักไม่ได้มีแล้ว แม้บริวารของเราก็จัก ไม่มี

มีสิ่งนั้นสิ่งนี้เยอะแยะ ในเมื่อมีสิ่งนั้นสิ่งนี้ที่เป็นของเรา ก็ต้องมีตัวเรา หากตัวเราไม่มี แล้วของของเรามาได้อย่างไร ดังนั้น เราจึงต้องมี ก็คิดเพี้ยน ไปเรื่อยนะ เป็นทิวฐินุทั้งนั้น

นัตถิทินนสูตร ข้อ ๒๑๐

พระผู้มีพระภาคได้ตรัสถามว่า ภิกษุทั้งหลาย เมื่อมีอะไร เพราะ
ถ้อยมันอะไร เพราะยึดมันอะไร ทิฏฐิอย่างนี้จึงเกิดขึ้นว่า ทานที่ให้แล้ว
ไม่มีผล ยัญที่บูชาแล้วไม่มีผล การเช่นสรวงไม่มีผล ผลวิบากแห่งกรรม
ที่ทำดีและทำชั่วก็ไม่มี โลกนี้ไม่มี โลกหน้าไม่มี มารดาไม่มีคุณ บิดาไม่มี
คุณ โอปปาติกสัตว์ไม่มี สมณพราหมณ์ผู้ประพฤติปฏิบัติชอบทำให้แจ้ง
โลกนี้และโลกหน้าด้วยปัญญาอันยิ่งเองแล้วสอนให้ผู้อื่นรู้แจ้ง ก็ไม่มี
ในโลก

บุรุษคือประชุมแห่งมหาภูตรูปทั้ง ๔ เมื่อตายไป ธาตุดินไปตาม
ธาตุดิน ธาตุน้ำไปตามธาตุน้ำ ธาตุไฟไปตามธาตุไฟ ธาตุลมไปตามธาตุลม
อินทรีย์ทั้งหลายย่อมผันแปรไปเป็นอากาศธาตุ บุรุษทั้งหลายมีเพียงเป็น
ที่ ๕ นำศพไป รอยเท้าปรากฏเพียงแค่ป่าช้า กลายเป็นกระดูกขาวโพลน
ดุษสิ้นกพิราบ การเช่นสรวงสิ้นสุดลงแค่เก้าถ่าน คนเขลาบัญญัติทานนี้ไว้
คำที่คนบางพวกย่ำว่ามีผลนั้นว่างเปล่า เท็จ ไร้สาระ หลังจากตายไป
ไม่ว่าคนเขลาและคนฉลาดย่อมขาดสูญ ไม่เกิดอีก

นี่ก็เป็นทฤษฎี เป็นความเห็นผิดแบบพวกวิทยาศาสตร์ยุคใหม่ จะเห็นประมาณนี้เยอะเหมือนกัน ทฤษฎีที่อ่านให้ฟังนี้ ความเห็นผิดก็มีหลายแบบเหลือเกิน บางคนก็มีอย่างหนึ่ง บางคนก็มีสองอย่างสามอย่างปนเปกันไป แต่ทฤษฎีทั้งหมดที่อ่านมา ถ้าเป็นพระโสดาบันก็จะมีอีกต่อไป พวกเรายังดีที่มีโอกาสได้ใกล้ชิดธรรมะ ทฤษฎีบางอย่างที่หยาบๆ ก็หมดไป แต่บางอย่างก็ยังมีเหลือ อย่างทฤษฎีลมไม่พัด มีบ้างไหม พอเป็นโสดาบันแล้วก็จะไม่มีนะ ถ้าเป็นผู้ที่ปฏิบัติธรรมอยู่เสมอ พิจารณาข้อธรรมอยู่เสมอ ก็จะลดน้อยลงมาก ถ้าคนไม่รู้เรื่องเลย ท่างไรธรรมะก็จะเพี้ยนไปมาก เหมือนไม่รู้จักแกไม่รู้จักตายอย่างนั้น

ในนตถิทินนสูตรนี้ กล่าวถึงความเห็นผิดที่เกิดขึ้นหลายประการ เช่น ความเห็นผิดว่าทานที่ให้แล้วไม่มีผล การบูชา การบวงสรวง การทำความเคารพ การทำมงคลกิริยา ทำสิ่งดีงามต่างๆ ต่อชาวโลก ไม่มีผล ผลของกรรมดีกรรมชั่วไม่มี การเวียนว่ายตายเกิดไม่มี การเกิดสลับสับเปลี่ยนกันไม่มี บิดามารดา มารดาบิดา ไม่มีคุณ ไม่ใช่คนพิเศษ เหมือนคนยุคใหม่ๆ บางทีก็มีความเห็นอย่างนี้มาก มารดา บิดา นี้เป็นเหมือนเพื่อนกันเฉยๆ ไม่ได้เป็นคนพิเศษ บิดา มารดา เป็นเหมือนเพื่อนของลูก ครู อาจารย์ก็เป็นแค่เหมือนเรือจ้าง นี่เป็นมิจฉาทิฐิ ผู้มีบุญคุณนี้ ท่านทำอุปการะก่อน การรู้จักอุปการะที่ผู้อื่นทำ นี่เป็นความดี การทำความเคารพกราบไหว้ นี้เป็นของมีผลมากมีอานิสงส์มาก

ครู หรือปูชนียบุคคล เป็นผู้ควรบูชา เคารพ กราบไหว้ ให้เกียรติ บำรุง
ดูแลท่าน แต่หลังๆ เริ่มหายไปหมดแล้ว นี่ก็คือมิจฉาทิฎฐิที่เข้ามามาก จึงเป็น
อันตราย ถ้าห่างไกลจากธรรมะ ห่างไกลจากการปฏิบัติที่ถูกต้อง พ่อแม่ก็จะกลายเป็น
เป็นเพื่อนของลูกไป อย่างนั้นไม่ถูกต้อง เป็นทิฎฐิที่ว่าบิดามารดาไม่มีคุณ พ่อแม่
เป็นคนพิเศษมาก บำรุง ดูแล ทำบุญกับท่าน ก็ได้บุญมาก เหมือนทำกับพระอริยเจ้า
ทำบาป หรือทำไม่ดีกับท่าน ก็บาปมาก บาปหนัก เหมือนทำกับพระอริยเจ้าเช่นกัน

โอบปาตักสัตว์ไม่มี ความจริง สัตว์ตายแล้ว เกิดขึ้นทันที เป็นรูปร่างสมบูรณ์
มีอยู่จริง บางพวกก็ไม่เคยเห็นเทวดา ก็นึกว่าไม่มีเทวดา เทวดาไม่มีจริง ไม่เคยเห็นผี
ก็นึกว่าไม่มีผี ผีไม่มีจริง นี่ก็เอาความสามารถอันน้อยนิดของตนเอง มาตัดสิน
ความจริง สิ่งที่ตนมองไม่เห็นก็ว่าไม่มี ทั้งๆ ที่มีอยู่จริง บรรดาสัตว์ทั้งหลายที่ยังมี
กิเลส ตายแล้วก็ต้องเกิดอีกทั้งนั้น ทิฎฐิว่าไม่มีพระพุทธเจ้า ผู้ตรัสรู้จริงๆ ผู้รู้แจ่มแจ้ง
ทั้งความเป็นมนุษย์นี้ รู้ว่าเป็นมนุษย์นี้ เกิดขึ้นเพราะเหตุปัจจัยอะไร และสัตว์อื่นๆ
มีเกิดขึ้นเพราะเหตุปัจจัยอะไร ผู้ที่รู้แจ่มแจ้ง คือพระอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้า
รู้จากการตรัสรู้ เห็นชัดด้วยญาณปัญญา แต่บางพวกเห็นผิดว่า ไม่มีผู้รู้แบบนั้นจริง
นี่ก็เป็นมิจฉาทิฎฐิ

และทฤษฎีที่เหมือนนักวิทยาศาสตร์ทั่วไป เห็นเฉพาะชีวิตในด้านกายภาพ และประสาทสัมผัสต่างๆ ก็ว่า คนนี้ประกอบไปด้วยธาตุ ดิน น้ำ ไฟ ลม เตี้ยวพอ ตายไป ดินก็ไปสู่ดิน น้ำก็ไปสู่ น้ำ ลมก็ไปสู่ลม ไฟก็ไปสู่ไฟ ทุกอย่างก็ว่างเปล่า ขาดสูญหมดไปอย่างนี้ สิ้นสุดกันที่ป่าช้าเท่านั้นแหละ เหลือแต่กระดูก คือพวกยึดติดทางด้านรูป พอยึดติดทางด้านรูปมากๆ ทฤษฎีพวกนี้ก็เกิดขึ้น

พวกที่มีทฤษฎีในแง่ด้านกายภาพอย่างนี้ เวลาสร้างระบบการศึกษาขึ้นมา ก็จะสร้างขึ้นมาคล้ายๆ กัน คือเอาทุกคนมาเข้าระบบเหมือนเข้าโรงงาน แล้วก็สอนเหมือนๆ กัน โดยคิดว่าผลที่ออกมาจะเหมือนกัน นี่เป็นความเห็นผิดนะ ทฤษฎีในด้านกายภาพ ไม่มองว่า คนและสัตว์มีด้านนามธรรมด้วย และด้านนามธรรมนี้ มันไม่ได้มีชาติเดียว ต่อเนื่องมาหลายชาติมาก ยุคใหม่ๆ เขาบูชาวិทยาศาสตร์กัน เลยเป็นมิจฉาทฤษฎีเยอะเหมือนกัน มิจฉาทฤษฎีข้อนี้แหละ ข้ออุจเจททฤษฎี เห็นว่าตายแล้วสูญ ไม่เกิดอีกแล้ว ไม่มองชาติถัดไป บุชาวัตถุ ใครมีวัตถุเยอะ สะดวกสบาย มากก็กลายเป็นเรื่องดี ชอบสนุก ชอบสบายไปวันๆ กลายเป็นพวกที่ชอบทำอะไรที่ตามใจตัวเอง ได้ทำไวยาเท่าไหร่ก็ยิ่งดี ได้พูดไวยาเท่าไหร่ก็ยิ่งดี อะไรต่อมิอะไรได้ผล ออกมาอย่างรวดเร็ว กดปุ่มปั๊บแล้วได้ผล อันนี้มองในแง่ของกายภาพนั่นเอง มองเป็นวัตถุ เหมือนกับจับสิ่งของเข้าไปในโรงงานแล้วก็มีผลออกมาอย่างนี้

แต่ที่จริง สัตว์บุคคลมีความลึกซึ้งกว่านั้นมาก ด้านกายภาพนี้เป็นแค่ฉากเฉยๆ เป็นแค่เปลือกเป็นที่อาศัยเพียงหนึ่งชาติเท่านั้น ส่วนด้านที่ลึกซึ้ง เป็นนามธรรม บุญ บาป อุปนิสัยใจคอ คุณสมบัติในจิต ซึ่งเวียนว่ายตายเกิดมานาน พอมายุคใหม่เข้า เน้นความเจริญด้านวัตถุ ก็มีความเห็นผิดกันมาก ความเห็นผิดในด้านขาดสติ ทำอะไร ดูเหมือนจะไม่เกิดผล ทำแล้วสบายใจก็แล้วไป เอาสบายเข้าว่า ไม่คิดถึงผลในอนาคต ทำแล้วก็แล้วไป เหมือนดิจิตอล แต่ความจริงแล้วทำไปก็แล้วไป มันเป็นของเกิดดับ เกิดขึ้นแล้วดับไป ก็จริงอยู่ แต่เหตุมันทำให้เกิดผล เหตุมีแล้ว ผลก็ต้องมีตามมาเมื่อเหตุถึงพร้อม แต่พวกที่เห็นว่าขาดสติ แล้วก็แล้วไป ลบทิ้งไป เหมือนหมดไปจริงๆ แต่ไม่รู้ว่าจะผลพวงต่อไปจะเป็นยังไงบ้าง ผลจะตามมาอย่างไร

ส่วนทางพุทธศาสนาเราสอน **เหตุมี ผลมี** ถึงเหตุมันจะดับไปแล้ว บุญบาปเกิดแล้วดับไปก็จริง แต่มันเป็นเหตุ ผลมันก็มีตามมา มันดับไปก็จริงแต่ผลก็มีตามมา จิตก็คล้ายๆ ดิจิตอลเหมือนกัน แต่ว่ามันไม่ใช่แบบลบแล้วทิ้งไปเลย มันดับแล้วแต่มันเป็นเหตุ เหตุนี้มันทำให้เกิดผลได้ ผลมันมาทีหลัง ข้ามวันข้ามเดือนข้ามปี บางทีข้ามชาติ เลยอาจจะมองไม่ออกว่าอะไรเป็นอะไร พวกเราเลยต้องอาศัยความเชื่อปัญญาตรัสรู้ของพระพุทธเจ้า มาปฏิบัติตาม จึงค่อยมีดวงตาต่อไป

อีกพระสูตรหนึ่ง กโรโตสูตร ข้อ ๒๑๑

พระผู้มีพระภาคได้ตรัสถามว่า ภิกษุทั้งหลาย เมื่อมีอะไร เพราะถ้อยม่นอะไร เพราะยึดม่นอะไร ทิฏฐิอย่างนี้จึงเกิดขึ้นว่า เมื่อบุคคลทำเอง ใช้อื่นทำ ตัดเอง ใช้อื่นตัด เบียดเบียนเอง ใช้อื่นเบียดเบียน ทำให้เศร้าโศกเอง ใช้อื่นทำให้เศร้าโศก ทำให้ลำบากเอง ใช้อื่นทำให้ลำบาก ดิ้นรนเอง ใช้อื่นทำให้ดิ้นรน ฆ่าสัตว์ ลักทรัพย์ ตัดช่องย่องเบา ปล้น ทำโจรกรรมในบ้านหลังเดียว ดักขุมที่ทางเปลี่ยว เป็นขู้พูดเท็จ ผู้ทำเช่นนั้น ไม่จัดว่าทำบาป

แม้หากบุคคลจะใช้จักรมีคมดุจมีดโกนสังหารเหล่าสัตว์ในรูปนี้ ให้เป็นลานตากเนื้อ ให้เป็นกองเดียวกัน เขาย่อมไม่มีบาปที่เกิดจากกรรมนั้น ไม่มีบาปมาถึงเขา

แม้หากบุคคลจะไปยังฝั่งขวาแห่งแม่น้ำคงคา ฆ่าเอง ใช้อื่นฆ่า ตัดเอง ใช้อื่นตัด เบียดเบียนเอง ใช้อื่นเบียดเบียน เขาย่อมไม่มีบาปที่เกิดจากกรรมนั้น ไม่มีบาปมาถึงเขา

แม้หากบุคคลจะไปยังฝั่งซ้ายแห่งแม่น้ำคงคา ให้เอง ใช้อื่นให้ บูชาเอง ใช้อื่นบูชา เขาย่อมไม่มีบุญที่เกิดจากกรรมนั้น ไม่มีบุญมาถึงเขา ไม่มีบุญที่เกิดจากการให้ทาน จากการฝึกอินทรีย์ จากการสำรวม จากการพูดคำสัตย์ ไม่มีบุญมาถึงเขา

นี่ก็เป็นทิวฏฐิที่รุนแรง ทำอะไรก็ไม่เป็นบาป ทำอะไรก็ไม่เป็นบุญ ทำก็เหมือนกับไม่ได้ทำ ถ้ายังเป็นปุถุชนอยู่ อย่าคิดว่าทิวฏฐิอย่างนี้จะไม่เกิดขึ้น ยังสามารถเกิดได้ อย่างบางพวกที่เขาเห็นว่า ฆ่าคนต่างศาสนา ต่างความคิดต่างความเห็น หรือฆ่าพวกศัตรู ฆ่าพวกคนร้าย ไม่เป็นไรหรอก เป็นเรื่องดี ไม่บาป เขาว่าไปอย่างนั้น อันนี้ก็รุนแรงมาก ไม่น่าจะมีความคิดอย่างนี้ได้ เพราะคนเหมือนกัน เป็นสิ่งมีชีวิตเหมือนกัน แต่ความเห็นผิดก็เกิดขึ้นได้เพราะไปยึดถือ ถ้ายังเป็นปุถุชนอยู่ที่นี่ก็อันตรายอย่างนี้ ต้องเห็นโทษของความเป็นปุถุชน ต้องชนหัวลูกเอาไว้บ้าง เพราะมีโอกาสเป็นอย่างนั้นเหมือนกัน บางพวกก็คิดเฉพาเรื่องสัตว์ เช่นว่า ฆ่าสัตว์เอามาเป็นอาหาร พวกปลา พวกเนื้อ อะไรต่อมิอะไร มันเกิดเป็นอาหารของเรา ฆ่ามันไม่เป็นไรหรอก ไม่บาป เห็นว่าอย่างนั้นไปอีก มนุษย์เรารักสุขเกลียดทุกข์ ออยากเป็นอยู่ ไม่อยากตาย ส่วนปลาเนื้อพวกนั้นไม่รักสุขเกลียดทุกข์ หรือยังงี้ไม่รู้

ความเห็นผิดก็เพี้ยนจากข้อเท็จจริงไป ผิดไป แม้แต่คนด้วยกันก็ยังเห็นว่า ฆ่าไม่เป็นไร ฆ่าบางกลุ่ม ฆ่าบางพวกไม่เป็นไร ฆ่าสัตว์บางกลุ่มบางพวก ฆ่าได้ไม่เป็นไร สัตว์มีพิษ ฆ่าไม่เป็นไรอย่างนี้เป็นต้น สัตว์ที่เป็นอาหารของเรา ฆ่าไม่เป็นไร นี่เป็นความเห็นผิดทั้งนั้น

หรือมีความเห็นผิดในแง่ที่ว่า ไม่เป็นบุญเวลาที่ทำนั้นทำนี้ เช่น ไหว้พระ ไหว้พระพุทธรูป ไหว้อัฐิ ไหว้ปูน ไม่เป็นบุญหรอก อย่างนี้ก็เห็นผิด เราคงทราบแล้ว บุญบาปนี้อยู่ที่กรรมใช่ไหม แต่นี่เป็นทิวฏฐิ เป็นความเห็นผิด พวกเราคงไม่ค่อยมีความเห็นผิดอย่างนี้ แต่ก็อย่างที่บอกคืออย่าประมาท ถ้าหากยังไม่เป็นพระโสดาบัน ก็ยังไม่แน่ ก็อาจจะกลับไปเป็นอย่างนี้ได้

ต่อไปอีกพระสูตรหนึ่ง **เหตุสูตร** ข้อ ๒๑๒

พระผู้มีพระภาคได้ตรัสถามว่า ภิกษุทั้งหลาย เมื่อมีอะไร เพราะถ้อยม่นอะไร เพราะยึดม่นอะไร ที่ภฏฐิอย่างนี้จึงเกิดขึ้นว่า ความเศร้าหมองของสัตว์ทั้งหลาย ไม่มีเหตุ ไม่มีปัจจัย สัตว์ทั้งหลายไม่มีเหตุ ไม่มีปัจจัย เศร้าหมองเอง ความบริสุทธิ์ของสัตว์ทั้งหลาย ไม่มีเหตุ ไม่มีปัจจัย สัตว์ทั้งหลายไม่มีเหตุ ไม่มีปัจจัย บริสุทธิ์เอง ไม่มีกำลัง ไม่มีคามเพียร ไม่มีความสามารถของบุรุษ ไม่มีคามพยายามของบุรุษ สัตว์ ปาณะ ภูตตะชีวะะทั้งปวง ล้วนไม่มีอำนาจ ไม่มีกำลัง ไม่มีคามเพียร ผันแปรไปตามโชคชะตาตามสถานภาพทางสังคมและตามลักษณะเฉพาะของตน เสวยสุขและทุกข์ในอภิชาติทั้ง ๖ เท่านั้น

นี่ก็เป็นความเห็นผิด ที่เห็นว่า ความเศร้าหมองและความบริสุทธิ์ของสัตว์ทั้งหลายนี้ ไม่ต้องมีเหตุ ไม่ต้องมีปัจจัย เกิดมา มีบาปติดตัวมาเลย มีบุญติดตัวมาเลย ความเห็นแบบนี้ ที่บ้านเมืองเราก็มีบ้างเหมือนกัน ถ้าเห็นถูกต้อง เข้าใจชัด เศร้าหมองก็เพราะมีเหตุคือมีอกุศลเกิดขึ้น มีบุญก็เมื่อมีบุญเกิดขึ้น จะมีดีก็เมื่อมีดีเกิดขึ้นเท่านั้น ไม่ใช่ว่าเกิดมาปุ๊บก็จะบาปเลย บาปค้างอยู่อย่างนั้น หรือบุญมีตลอดเลยอย่างนั้น ไม่มี แต่พวกนี้ก็เห็นผิดไป เห็นเพี้ยนไป ไม่ต้องมีเหตุ มีปัจจัยในแง่ความเศร้าหมอง และความบริสุทธิ์ของสัตว์ทั้งหลาย เศร้าหมองเอง เกิดมาก็บาป มีบาปติดตัวมา หรือเกิดมาบริสุทธิ์ มีบริสุทธิ์ติดตัวมา เหมือนกับเด็กเกิดมาเป็นผู้บริสุทธิ์ใสสะอาด นี่ก็ผิดอีก เป็นความเห็นผิด ทำไมจึงผิดเพราะเห็นว่าไม่มีเหตุ ไม่มีปัจจัย เด็กเกิดมาเป็นผู้บริสุทธิ์มาเลยก็ผิด เด็กเกิดมามีบาปติดตัวมาเลยก็ผิด ผิดทั้งนั้น

ถ้าเป็นโสดาบันก็สามารถที่จะชำระความเห็นพวกนี้ได้ทั้งหมด จะเข้าใจ โลกว่า ตรงไหนเห็นผิด ตรงไหนเห็นถูก ถ้ายังเป็นปุถุชนอยู่ ยังอันตรายเยอะอยู่ ทิฏฐิบางอย่าง ไปคิดตามเขาก็ดูดีเหมือนกัน เช่น เป็นเด็กนี่ น่าจะบริสุทธิ์ เกิดมา เหมือนผ้าขาวสะอาดบริสุทธิ์เลย ดูเหมือนไม่มีกิเลส นี่เป็นความเห็นผิด เพราะ บริสุทธิ์โดยไม่มีเหตุ ไม่มีปัจจัยไม่ได้ **ถ้าจะบริสุทธิ์ได้ ก็ต่อเมื่อมีอริยมรรคมีองค์ ๘ มีปัญญา ศีล สมาธิ จึงจะบริสุทธิ์** จะเป็นคนดีก็ต้องมีดีเกิดขึ้น ต้องมีกุศลเกิดขึ้น จึงจะเรียกว่าเป็นคนมีบุญ ทำนองนี้นะครับ

นี่เป็นทิฏฐิ ที่มีความเห็นว่า ไม่ต้องมีเหตุ ไม่ต้องมีปัจจัยเกี่ยวกับความเศร้าหมอง เกี่ยวกับความบริสุทธิ์ เกิดมาก็มีบาปติดตัวมา อย่างพวกเห็นผิดนี้ นั่งอยู่ ก็บาป ไปอยู่ที่ไหนก็บาป ไม่มีเหตุ ไม่มีปัจจัย อันที่จริงจะบาปก็ต่อเมื่อบาปมันเกิด บางคนก็บริสุทธิ์เลย เป็นเด็กเกิดมาเป็นผ้าขาว สะอาดบริสุทธิ์เลย ก็ผิด จะบริสุทธิ์ ก็ต้องมีธรรมะที่ทำให้บริสุทธิ์เกิดขึ้น คือมีอริยมรรคมีองค์ ๘ มี ปัญญา ศีล สมาธิ อย่างนี้

ทำไมจึงเกิดความเห็นผิดอย่างนี้ขึ้นมามากมาย ก็เป็นเพราะยึดชั้น ๕ อันเดียวเท่านั้น พอเป็นโสดาบันแล้ว ความเห็นผิดเหล่านี้ก็ไม่เกิดขึ้นอีกต่อไป เข้าใจ ชัดทั้งหมด พวกเราตอนนี้ดีมาก ที่มีโอกาสได้ฟังธรรมะบ้าง ความเห็นผิดร้ายแรง ก็คงลดไปเยอะ แต่บางที่ยังมีอีกบ้าง ยังเหลืออีกเยอะเหมือนกัน ถ้ายังไม่ได้เป็น โสดาบัน ไม่รู้ชาติถัดไป จะได้เจอคำสอนของพระพุทธเจ้าอีกหรือเปล่า หากไป ตกอยู่กับพวกมิจฉาทิฏฐิ ก็หนักกว่าเก่าอีก ต้องระมัดระวังกัน อันตรายรอบด้าน จริงๆ นะโลกนี้ ถ้าไม่เป็นโสดาบัน ไม่รอดพ้นจริงๆ

อีกพระสูตรหนึ่ง มหาทิฏฐิสูตร ข้อ ๒๑๓

พระผู้มีพระภาคได้ตรัสถามว่า ภิกษุทั้งหลาย เมื่อมีอะไร เพราะถ้อมันอะไร เพราะยึดมันอะไร ทิฏฐิอย่างนี้จึงเกิดขึ้นว่า สภาวะ ๗ กองนี้ไม่มีผู้สร้าง ไม่มีผู้บันดาล ไม่มีผู้เนรมิต ไม่มีผู้ให้เนรมิต ยังยืน มันคงดุษยอดภูเขาดุจเสาระเนียด ไม่หวั่นไหว ไม่แปรผัน ไม่กระทบกระทั่งกัน ไม่ก่อให้เกิดสุขหรือทุกข์ หรือทั้งสุขและทุกข์แก่กันและกัน

สภาวะ ๗ กอง อะไรบ้าง คือ

๑. กองแห่งธาตุดิน
๒. กองแห่งธาตุน้ำ
๓. กองแห่งธาตุไฟ
๔. กองแห่งธาตุลม
๕. กองสุข
๖. กองทุกข์
๗. กองชีวะ

สภาวะ ๗ กองนี้ไม่มีผู้สร้าง ไม่มีผู้บันดาล ไม่มีผู้เนรมิต ไม่มีผู้ให้เนรมิต ยังยืน มันคงดุษยอดภูเขาดุจเสาระเนียด ไม่หวั่นไหว ไม่แปรผัน ไม่กระทบกระทั่งกัน ไม่ก่อให้เกิดสุขหรือทุกข์ หรือทั้งสุขและทุกข์แก่กันและกัน ใครก็ตามแม้จะเอาศัสตราคมตัดศีรษะใคร ก็ไม่เชื่อว่าใครปลงชีวิตใครได้ เพราะเป็นเพียงศัสตราแทรกผ่านไประหว่างสภาวะ ๗ กองเท่านั้นเอง อนึ่ง กำเนิดที่เป็นประธาน ๑,๔๐๖,๖๐๐ กรรม ๕๐๐ กรรม ๕ กรรม ๓ กรรม ๑ กรรมถึง ปฏิปทา ๖๒ อंतरกัป ๖๒ อภิมหาชาติ ๖ บุริสภุมิ ๘ อาชีวก ๔,๙๐๐ ปริพาชก ๔,๙๐๐ นาควาส ๔,๙๐๐ อินทรีย์ ๒,๐๐๐ นรก ๓,๐๐๐ โรชธาตุ ๓๖ สัณญีครรรค์ ๗ อสัณญีครรรค์ ๗ นิคัณฐีครรรค์ ๗ เทวดา ๗ มนุษย์ ๗ ปีศาจ ๗ สรร ๗ ตาไม้ไผ่ ๗ ตาไม้ไผ่

๗๐๐ เหวใหญ่ ๗ เหวน้อย ๗๐๐ มหาสุบิน ๗ สุบิน ๗๐๐ มหาทับ
๘,๕๐๐,๐๐๐ เหล่านี้ ที่คนพาลและบัณฑิตพากันเที่ยวเวียนว้ายไปแล้ว
จักทำที่สุดทุกข์ได้เอง ไม่มีความสมหวังในความปรารถนาว่า เราจักอบรม
กรรมที่ยังไม่ให้ผลให้อำนวยผล หรือสัมผัสกรรมที่ให้ผลแล้ว จักทำให้
หมดสิ้นไปด้วยศีล พรต ตบะ หรือพรหมจรรย์นี้ ไม่มีสุขทุกข์ที่ทำให้สิ้น
สุดลงได้จำนวนเท่านั้นเท่านี้ เหมือนดวงด้วยทะนาน สงสารที่จะทำให้
สิ้นสุดไม่มีเลย ไม่มีความเสื่อมและความเจริญ ไม่มีการเลื่อนขึ้นสูงหรือ
เลื่อนลงต่ำ พวกคนพาลและบัณฑิตพากันเที่ยวเวียนว้ายไปแล้ว เสวย
สุขและทุกข์เอง เหมือนกลุ่มด้ายที่ถูกขว้างไปย้อมคล้ำหมดไปเอง ฉะนั้น

นี่เป็นความเห็นผิด เห็นผิดแรงๆ อย่างนี้ก็มี พวกเราไม่เห็นก็ดีแล้ว พวกนี้
เห็นผิดว่า อะไรๆ ก็เป็นธาตุ เอามิดเสียบเข้าไปในธาตุ ไม่มีใครฆ่าใครหรือก ฟังดู
เหมือนลิกซี้่ง นี่ก็เป็นทิวฐิอุอย่างแรงเลย ทำร้ายคนอื่น ตบชาวบ้าน ก็ว่า ธาตุดินไป
ปะทะกับธาตุดิน ไม่เป็นไร ไม่มีใครทำอะไรใครหรือก ไม่มีใครให้สุขให้ทุกข์แก่ใคร
นี้เห็นอย่างนี้ก็มีนะคน

บางทิวฐิอุเหมือนจะลิกซี้่งแต่ก็เป็นเพียงความเห็นผิด เขาเห็นผิดจนกระทั่ง
ว่า ร่างกายประกอบไปด้วยธาตุต่างๆ มีสุข มีทุกข์ มีตัวตนอยู่ในนี้ เอามิดไปเสียบ
ไปแทง ฆ่าใครก็ถือเป็นธาตุ ไปเสียบเข้าไปในธาตุ หนักขนาดนี้ จนกระทั่งไปตบตี
ใคร ก็ไม่เป็นไร ธาตุดินไปชนธาตุดินเท่านั้น ไปด่าใครก็เสียงไปกระทบหูเท่านั้น
ไม่เป็นไร ความเห็นผิดอย่างนี้เกิดก็เพราะไปยึดขั้น ๕

ความเห็นผิดอื่นๆ ก็มีเยอะแยะนะครับ อ่านเท่านี้ก็คงพอแล้ว อ่านไปหลายสูตรแล้ว เยอะแยะเหลือเกิน อย่างเรื่องอื่นๆ โลกเที่ยง โลกไม่เที่ยง โลกมีที่สุด โลกไม่มีที่สุด สัตว์ตายแล้วเกิดอีกไหม สัตว์ตายแล้วไม่เกิดอีก สัตว์ตายแล้วเกิดอีกก็มี สัตว์ตายแล้วไม่เกิดอีกก็มี อย่างนี้เป็นต้น พิธีกรรมมงคลต้นข้าว ทำแบบนี้แล้วจะบริสุทธิ์ ทำแบบนี้แล้วจะดี จนกระทั่งทำตัวเลียนแบบสุนัข หรือเลียนแบบโคก็มี โดยคิดว่า ด้วยวิธีอันนี้แหละ จะทำให้เขาบริสุทธิ์ บางพวกก็กินแต่ผัก ไม่กินปลา ไม่กินเนื้อ โดยคิดว่าด้วยการปฏิบัติอย่างนี้แหละ มันขัดเกลาคือจะทำให้บริสุทธิ์ ทำให้จิตมีเมตตา ไม่คิดฆ่าผู้อื่น ช่วยสัตว์ไม่ให้ถูกฆ่าตาย บางพวกก็นุ่งห่มแต่ผ้าที่ขาดๆ ปอนๆ ตลอด มีชีวิตยากลำบาก อดอยาก ทรมาน โดยการคิดว่าทำอย่างนี้และจะทำให้บริสุทธิ์ ความเห็นผิดทำให้คนลำบากมากมายมหาศาล ถ้านักๆ แบบที่พวกเราได้ยินกัน นิยมยกมาพูดกัน เช่น บางพวกคิดว่า จะบริสุทธิ์ก็ไปนอนบนหนามอย่างนี้ นี่ก็เกิดจากความเห็นผิด ทำไมความเห็นผิดเหล่านี้จึงเกิดขึ้น ก็เป็นเพราะไปยึดชั้น ๕ เพราะไม่เป็นโสดาบันนั่นเอง ยังไม่เห็นอริยสัจ ๔ ดังนั้น อย่าไปว่าใครเขา ให้รีบปฏิบัติให้เห็นอริยสัจ

ถ้าไปว่าเขา แสดงว่าเป็นอะไร แสดงว่ามันไปติด ไปติดข้องหรือไปเกี่ยวไปพัน พอตติดข้องเกี่ยวพัน ก็มีโอกาสกลับไปเป็นอย่างนั้นได้อีก **วิธีการที่จะรอดพ้นคือไม่ให้เกี่ยวพัน ไม่ให้ติด ไม่ให้ข้อง ไม่ให้มีสังโยชน์ ไม่ให้มีเครื่องผูก รักก็ตีชังก็ตี มันแสดงถึงเครื่องผูกนั่นเอง** ถ้าเห็นคนนิสัยไม่ดี แล้วเรารังเกียจคนไม่ดี แสดงว่ายังมีเครื่องผูก เราสามารถเป็นอย่างนั้นได้ เห็นคนมีมิจฉาชีพทำอะไรที่ไร้เหตุผล ไม่มีหัวใจเลย เราไปว่าเขา เกลียดเขา แสดงว่ามีเครื่องผูกอยู่ เครื่องผูก มีหลายชนิด เครื่องผูกแบบชอบก็มี เครื่องผูกแบบไม่ชอบก็มี เครื่องผูกแบบกามราคสังโยชน์ อันนี้แบบชอบก็มี แบบปฏิเสธสังโยชน์ แบบไม่พอใจ ไม่พอใจก็มี

เราจึงไม่ควรไปว่าเขา ให้มองเห็นโทษภัยของวิญญูะสงสาร มองเห็นโทษของความเป็นปุถุชน ว่า โอ.. ความเป็นปุถุชนมันเป็นอันตรายเหลือเกิน เรามองดูชาวโลก คนที่ยังเป็นปุถุชน บางคนไปทำผิด ไม่รู้เรื่องไม่รู้ราวเลย บางคนมีมิจฉาทิฎฐิเพี้ยนๆ เยอะแยะมหาศาล ทำผิดมากมาย เราก็เป็นปุถุชนอย่างเขา มีโอกาสเหมือนกัน ไม่เป็นชาตินี้ ชาติหน้าก็ยังไม่แน่นอนอีก พอมองอย่างนี้เป็น ก็จะได้มองเห็นคุณค่าของความเป็นโสดาบัน เพราะความเป็นโสดาบันนี้จะทำให้พ้นจากความเป็นอย่างนั้นได้ตลอดไป ข้ามพ้นได้ทั้งหมด ที่ผมอ่านมานี้ยังน้อย ในสมัยพุทธกาลยังมีเยอะกว่านี้ และหลายท่านที่ไปประเทศอินเดียมาแล้ว คงจะเห็นสภาพแต่ละความเชื่อ แต่ละทิฎฐิ แต่ละลัทธิ มีพิธีกรรมมากมายเหลือเกิน

เราอยากวิงวอนว่าไม่เป็นอย่างเขา ต้องระมัดระวังกัน เนื่องจากว่า โทษของความเป็นปุถุชนที่ไม่รู้ورىสัจมีมาก เมื่อฟังอย่างนี้แล้ว ก็จะได้ย้อนกลับมา พลิกกลับคือเห็นคุณค่า เห็นประโยชน์ เห็นอานิสงส์ของความเป็นโสดาบันในข้อที่ ๑๐ ที่ผมพูดวันนี้ คือ ทำให้หมดความเห็นผิด และหมดพิธีกรรมผิดๆ มงคลตื่นข่าว อะไรที่ผิดๆ ทั้งหมด ไม่เหลือเลย ในโลกนี้ทิฎฐิผิดๆ มหาศาลมาก ที่ผมอ่านเมื่อกี้นี้ยังน้อย เป็นส่วนหนึ่งเท่านั้น พิธีกรรมตื่นข่าวก็มีมาก ผิดๆ ทั้งนั้น

ผมได้อ่านพระสูตรเกี่ยวกับทิวฏฐิที่เกิดขึ้น ทิวฏฐิเกิดขึ้นเพราะยึดมั่นถือมั่น ในขันธ ๕ คือไม่รู้จักขันธ ๕ ตามความเป็นจริง เกิดทิวฏฐิขึ้น อ่านไปหลายพระสูตรด้วยกัน พระสูตรที่ ๑ ที่อ่านให้ฟัง คือ ทิวฏฐิลมไม่พัต นี่เป็นอุปมานะ ความหมายก็คือธรรมชาติของลมต้องพัต ส่วนพวกมีทิวฏฐิเห็นเพี้ยนตรงกันข้ามว่าลมยังงี้ก็ไม่พัตเถียงเขาอยู่นั่นแหละ ลมไม่พัต เถียงกันไป ลมต้องอยู่นิ่งๆ ต้องเหมือนเดิม ทั้งๆ ที่ไม่เหมือนเดิม เห็นชัดๆ อยู่ ก็เถียงอยู่นั่นแหละ ถ้าเถียงแบบคนมีทิวฏฐิ เอาทิวฏฐิมาเถียงกัน ยกโต๊ะกลมกันก็ยังไม่ยอมกัน ไม่ได้เถียงกันเอาเหตุผล เอาทิวฏฐิมาชนกัน เหมือนต้องตายกันไปข้างหนึ่งอะไรประมาณนั้น อันนี้ ทิวฏฐิลมไม่พัต ทิวฏฐิน้ำไม่ไหล ทิวฏฐิผู้หญิงมีครรภ์ไม่คลอด ทิวฏฐิดวงจันทร์ดวงอาทิตย์ไม่ขึ้นไม่ตก

ท่านจะใช้อุปมาไหนก็ได้ก็ความหมายอันเดียวกันนี้แหละ ความหมายคือเพี้ยนจากความเป็นจริง ทิวฏฐิผู้หญิงมีครรภ์ไม่คลอด ผู้หญิงมีท้องยังงี้ก็ไม่คลอด เต็ดขาด อันนี้ก็คือมันเพี้ยนนั่นเอง ดวงจันทร์ดวงอาทิตย์ไม่ขึ้นไม่ตก นี่ก็เป็นทิวฏฐิที่เพี้ยนอยู่ ต่อมา เป็นทิวฏฐิที่เกิดขึ้นว่านั่นเป็นของเรา เราเป็นนั่นเป็นนี่ นั่นเป็นอิตตาตัวตนของเรา นี่ก็เป็นทิวฏฐิ ต่อมา อิตตาคือตัวเรากับโลกเป็นอันเดียวกัน เมื่อเราตายแล้ว ตัวเราก็จะเต็มโลกไป เป็นผู้เที่ยง คงอยู่คู่โลกตลอดกาลนาน พวกนี้ก็ดูดีเหมือนกัน เรากับโลกเป็นอันเดียวกันเลย รู้สึกจะใหญ่โตมากจริงๆ พอเราตายจากร่างนี้ไป เราก็จะอยู่คู่โลกตลอดกาลนาน ฟังดูมหัศจรรย์มากเลย แต่จริงๆ คือโง่มาก คือมันเป็นทิวฏฐินั่นเอง บางทิวฏฐิก็ดูดี บางทิวฏฐิก็ดูไม่ค่อยดี สรุปแล้วทั้งดูดีและดูไม่ดีก็พอกัน พวกเราห้ามไปคิดตามเขา ถ้าคิดตามเขา บางทีเพี้ยนจริงๆ ต้องรู้จักเรื่องที่จะคิดพิจารณาต่างๆ อย่าไปคิดตามทิวฏฐิ **ถ้าจะคิด ให้คิดเรื่องอริยสัจ** คิดตามพระพุทธเจ้า

ทิวฏฐิต่อมา ที่อ่านให้ฟัง คือ ความเห็นผิดทิวฏฐิเกิดขึ้นว่า ถ้าเราไม่ฟังมี แม้บริวารของเราก็ไม่ฟังมี ถ้าเราไม่ได้มีแล้ว แม้บริวารของเราก็จะไม่มี ทิวฏฐิ อีกอันหนึ่ง คือ ทิวฏฐิที่เห็นว่าทานที่ให้แล้วไม่มีผล ยัญที่บูชาแล้วไม่มีผล การเช่น สรรวงบูชาไม่มีผล ผลวิบากแห่งกรรมที่ทำดีทำชั่วไม่มี โลกนี้ไม่มี โลกหน้าไม่มี มารดาไม่มีคุณ บิดาไม่มีคุณ โอปปาติกสัตว์ไม่มี สมณพราหมณ์ผู้ประพฤติปฏิบัติ ชอบ ทำให้แจ้งโลกนี้และโลกหน้า ด้วยปัญญาอันยิ่งเอง และสอนผู้อื่นให้รู้แจ้ง ก็ไม่มีในโลก เป็นทิวฏฐิประเภทที่เห็นว่าไม่มีในสิ่งที่มี ความจริงมันมี เช่น บุญมี บาปมี เทวดามี พรหมมี เขาเห็นว่าไม่มี เป็นทิวฏฐิ เป็นความเห็นที่ผิด มารดาบิดา เป็นคนพิเศษ มีคุณจริงๆ เขาเห็นว่า ไม่พิเศษ เป็นเหมือนคนธรรมดา ครูบาอาจารย์ เป็นคนพิเศษ มีบุญคุณ ควรเคารพ เขาเห็นว่า เป็นเหมือนคนธรรมดา เหมือนคน มารับจ้างสอนหนังสือเฉยๆ เป็นความเห็นผิด

ทิวฏฐิต่อไปก็คือทิวฏฐิที่เกิดขึ้นมาว่า บุคคลจะทำบาปและกรรมต่างๆ ทำเอง ก็ตาม ใช้ให้คนอื่นทำก็ตาม ตัดเองก็ตามใช้ให้คนอื่นตัด หรือว่าฆ่าเองใช้ให้คนอื่น ฆ่า เหล่านี้ล้วนไม่เป็นบาป ฆ่ามนุษย์ไม่เป็นบาป ฆ่ากลุ่มนั้น ฆ่าศัตรู ฆ่าพวกนอกกริต นอกรอยไม่เป็นบาป ฆ่าได้ ก็เป็นความเห็นผิด

อีกสูตรหนึ่งคือเหตุสูตร ได้กล่าวถึงความเห็นผิด เรื่องเหตุปัจจัยของความ
เศร้าหมองและความบริสุทธิ์ไม่มี บุคคลเกิดมาก็เศร้าหมองเลย เป็นบาปติดตัวมา
คนเกิดมาก็บริสุทธิ์เลยก็มี นี่เป็นความเห็นผิดเหมือนกัน แล้วก็กล่าวถึงมหาทิวฐิ
สูตร มีความเห็นในแง่สภาวะ ๗ กอง ธาตุ ดิน น้ำ ไฟ ลม สุข ทุกข์ และตัวตน มา
ชุมนุมรวมกัน จะตบกันต่อยกันตีกันจนกระทั่งเอามัดแทงกันก็ไม่เป็นการฆ่ากัน
ไม่เป็นการทำอะไรกัน เพราะเป็นเพียงธาตุเสียบเข้าไปในธาตุ เอามือต่อยกันก็ได้
ตีกันก็ได้ แต่ไม่เป็นการตีกันต่อยกันเพราะว่าเพียงธาตุชนธาตุ เหมือนลูกซึ่งมาก
แต่จริงๆ โกงมาก ตื่นมาก เป็นความเห็นผิดเท่านั้นเอง และทิวฐิอื่นๆ ก็มีอีกมาก
ในยุคพุทธกาล เขาเห็นผิดอะไรเยอะแยะ ทำพิธีกรรมโน้นนี่นั่น ถ้าต้องการดู
พวกเห็นผิด มีพิธีกรรมอะไรกันบ้าง ก็ดูที่เมืองพาราณสี แถวๆ ฝั่งแม่น้ำคงคา
มีตั้งแต่ไหว้พระอาทิตย์ ไหว้โนนไหว้นี้ อาบน้ำในแม่น้ำคงคาจะได้บริสุทธิ์ อะไร
ต่อมื่ออะไร จนกระทั่งทางพุทธศาสนาเรา มีพระสูตรที่กล่าวถึงว่า ถ้าคนอาบน้ำ
ในแม่น้ำคงคาแล้วบริสุทธิ์ ชำระล้างบาป ไปสวรรค์ได้ พวกกุ้ง หอย ปู ปลา คงได้
ขึ้นสวรรค์หมด เพราะมันอยู่แถวนั้น มันก็ต้องบริสุทธิ์ไปด้วย

พวกเราให้พากันฝึกเพื่อเห็นว่า แท้ที่จริง **ไม่มีตัวตน มีแต่รูปนาม ชั้น ๕** ตามความเป็นจริง ผู้ที่เห็นความจริงตรงนี้ เห็นอริยสัจ ก็เป็นโสดาบันแล้ว จะไม่มีทิวฏฐิติวามา ไม่มีมงคลตื่นข่าว อะไรเหล่านี้ขึ้นมาอีกเลย ชีวิตก็จะเรียบง่าย สะดวก และมุ่งตรงไปนิพพาน เดินทางไปในวิถีแห่งความสุข สะดวก ปลอดภัย มั่นคง ไม่ได้ใช้ชีวิตด้วยความกลัว กลัวฝน กลัวฟ้า กลัวดวงอาทิตย์ กลัวโน่นกลัวนี่ ไม่ต้องไปไหว้วอนใครอีกต่อไป นี่เรียกว่าใช้ชีวิตแบบมั่นคง และดำเนินไปในทางแห่งกุศล มีปัญญารู้เหตุรู้ผล จนถึงนิพพาน ถึงความพ้นทุกข์อย่างแท้จริง ทางในพระพุทธรศาสนา ก็เลยเป็นทางที่มหัศจรรย์ พบความสุขตั้งแต่เริ่มต้นไปเรื่อยๆ และมั่นคงไปเรื่อยๆ จนกระทั่งถึงความสุขที่ประณีตที่แท้จริง คือนิพพาน

บรรยายวันนี้ ก็พอสมควรแก่เวลาเท่านี้ นะครับ อนุโมทนาทุกท่านครับ

สูตรโสดาบัน ตอนที่ ๗

บรรยาย วันที่ ๓๐ กันยายน พ.ศ. ๒๕๕๗

ขอนอบน้อมต่อพระรัตนตรัย
สวัสดีครับท่านผู้สนใจในธรรมะทุกท่าน

วันนี้บรรยายธรรมะในหัวข้อ สูตรโสดาบัน ตอนที่ ๗ นะครับ สำหรับการบรรยายเกี่ยวกับสูตรโสดาบันนี้ ก็ได้พูดผ่านมา ๖ ครั้งแล้ว ผมได้ตั้งประเด็นในการบรรยายไว้ ๓ ประเด็นด้วยกัน คือ

ประเด็นที่ ๑ ลักษณะและคุณสมบัติของพระโสดาบัน นี้ได้พูดจบไปแล้ว คำว่า พระโสดาบัน คือผู้ที่ถึงกระแส กระแสก็คืออริยมรรคมีองค์ ๘ ผู้ที่เดินทางเข้ามาถึงอริยมรรค มีสัมมาทิฐิเป็นหัวหน้าเต็มที่แล้ว ต่อไปก็เหลือแต่ทำองค์มรรคอื่นๆ ให้เต็มให้บริบูรณ์ต่อไป จะถึงนิพพาน

ประเด็นที่ ๒ คุณประโยชน์และอานิสงส์ของความเป็นพระโสดาบัน หรือคุณค่าของความเป็นพระโสดาบัน นี้ก็ได้พูดมาหลายครั้ง จนถึงคราวที่แล้วก็พูดอยู่ในประเด็นที่ ๒ นี้แหละครับ วันนี้จะพูดต่อไปอีกเล็กน้อย เกี่ยวกับประเด็นคุณประโยชน์และอานิสงส์ของความเป็นพระโสดาบัน ยกมาจากพระสูตรต่างๆ

ประเด็นที่ ๓ วิธีปฏิบัติเพื่อเป็นพระโสดาบัน สำหรับวิธีปฏิบัติ ถ้าพูดแบบเต็มทีครบถ้วนสมบูรณ์ คือปฏิบัติตามอริยมรรคมีองค์ ๘ ที่เคยพูดไปแล้ว ถ้ายังไม่เต็ม ไม่บริบูรณ์ ก็มีวิธีปฏิบัติตามโพธิปักขิยธรรม ได้บรรยายไปเยอะแล้ว เพียงแต่ว่า ในคราวนี้ จะพูดในแง่เฉพาะเจาะจงให้เพียงพอที่จะเป็นโสดาบัน ถ้าจะเอายังไม่เต็ม ยังไม่บริบูรณ์ จะทำขั้นไหน ทำกันขนาดไหน จะยกพระสูตรมาอ่านให้ฟัง นี่คือนิพจน์ในการบรรยายสำหรับชื่อหัวข้อนี้

ตอนนี้ บรรยายอยู่ในประเด็นที่ ๒ คือคุณประโยชน์และอานิสงส์ของความเป็นพระโสดาบัน ซึ่งผมได้ตั้งเป็นข้อๆ ขึ้นมา ในประเด็นที่ ๒ นี้ก็พูดไปแล้ว ๑๐ ข้อด้วยกัน ยกพระสูตรนั้น พระสูตรนี้ขึ้นมา แล้วก็ตั้งเป็นข้อๆ โดยเริ่มต้นตั้งแต่ข้อที่ ๑ คือ ความเป็นพระโสดาบันนั้น เป็นการได้ที่เหนือกว่าพระเจ้าจักรพรรดิ เป็นต้น ความเป็นพระโสดาบันนี้ เป็นการได้ที่มากกว่า คำว่า การได้ ในลักษณะของพวกปุถุชนทั่วไป มักจะนึกแต่ได้นั้นได้นี้ได้อะไรเพิ่มพูนมานะ แต่การได้ที่ยิ่งที่เหนือกว่าการได้ทั้งปวงก็คือการไม่ได้ การมีที่มีเหนือกว่าสิ่งทั้งปวงก็คือการไม่มี ถ้าเป็นพระเจ้าจักรพรรดิ ถึงจะได้สมบัติทั้งโลก เมื่อตายแล้วไปเกิดบนสวรรค์ ชั้นดาวดึงส์ หมดยุคก็ยังคงอวยได้ไปอีก ถ้าเป็นพระโสดาบันแม้จะไม่ค่อยได้อะไร ไม่ได้ไปอวยด้วยนะ **การไม่ได้ไปอวย ไม่ต้องตกอวยนี้ เป็นการได้ที่ยิ่งใหญ่** เราไม่ได้สิ่งที่เป็นทุกข์ ไม่ได้สิ่งที่ไม่ดีไม่มีประโยชน์ มันดีไหม ดีมาก

พวกปุถุชนทั่วไปเวลาพูดถึงการได้ มักจะนึกถึงแต่ว่าได้ นั่น ได้ นี้ แต่ที่จริง การได้ที่ดีที่สุดคือการไม่ได้ ลากที่ตีประเสริฐที่สุดนี่ก็คือการไม่ได้ การไม่มีนั่นแหละ ฟังพระพุทธพจน์ เช่นว่า อารุคยา ปรมา ลากา ความไม่มีโรคเป็นการได้ที่ประเสริฐ ที่ยอดเยี่ยมสูงสุด ไม่มีอะไรจะยอดไปกว่า นี่ก็ชัดเจนอยู่แล้ว พวกเราดูเหมือนจะอยากได้นั่นได้นี้ แท้ที่จริงการไม่ได้ ความไม่มีโรค ภาวะไร้โรค ไม่ได้โรครมา เป็นการ ได้ที่ยอดเยี่ยม ไม่ต้องได้อะไรหรอก แค่นี้แหละมันดีแล้ว ถ้าได้มะเร็งมานี้ จบกันเลย พวกปุถุชนโดยทั่วไป เขามักจะนึกออกไปข้างนอกว่า ต้องได้นั่นได้นี้ เพิ่มพูนภพชาติขึ้นมาอะไรเยอะแยะ

ถ้าพูดถึงสูงสุด คือ **การไม่ได้เกิด ไม่ได้ภพ ไม่ได้ชาติ นี่แหละมันดีสุด คือ ถึงนิพพาน** หมดสิ้นทุกอย่างอย่างนี้ พูดแบบภาษาพระหรือภาษาสังฆธรรม กับ พูดภาษาคนปุถุชนมีกิเลสนี้ต่างกันเยอะ ถ้าได้เป็นพระโสดาบันแล้วก็จะเป็นการ ได้ที่เหนือกว่าพระเจ้าจักรพรรดิ เพราะว่าไม่ได้ไปบอวยอีกต่อไปแล้ว ไม่ได้ทำอะไร ที่ไม่เป็นประโยชน์อีกต่อไป พวกทุจริตต่างๆ ก็หมดไป และผมตั้งเป็นข้ออื่นๆ ขึ้น มาอีกหลายข้อ จนกระทั่งในคราวที่แล้วพูดถึงข้อที่ ๑๐ คือ เมื่อเป็นพระโสดาบัน แล้วทำให้หมดความเห็นผิดและพิธีกรรมที่ผิดๆ การกระทำที่ผิด ความเชื่อถือมงคล ตีนขาว เรื่องที่ไม่จำเป็น พิธีกรรมอันไร้แก่นสาร ไร้ประโยชน์ก็หมดไป ชีวิตก็จะ ปลอดภัยโปร่งสบาย เพราะที่ทำอยู่โดยทั่วไปนี้ ทำตามมิจฉาทิฎฐิเยอะ พิธีกรรมมงคล ตีนขาวมันเยอะ ทำให้เสียเวลา และไม่มีประโยชน์อะไร

๒.๑๐ ทำให้หมดความเห็นผิดและพิธีกรรมที่ผิดๆ (ต่อ)

วันนี้จะมาพูดต่อไป โดยยกตัวอย่างจากพระสูตรที่พระพุทธองค์ตรัสเอาไว้ ถึงความเป็นพระโสดาบันนี้จะสามารถละทิฏฐิต่างๆ ได้ ในคราวที่แล้ว ได้อ่านความเห็นผิดแบบละเอียดสักนิดหน่อย พิจารณาในชีวิตประจำวันได้ยาก วันนี้จะยกพระสูตรเกี่ยวกับทิฏฐิระดับพื้นๆ มาอ่าน เราสามารถพิจารณาในชีวิตประจำวันได้ง่าย นำไปปฏิบัติได้เลย จะได้เห็นคุณค่าของธรรมะ เห็นคุณค่าของการปฏิบัติ ตามคำสอนของพระพุทธเจ้า ให้มีสัมมาทิฏฐิให้บริบูรณ์ ผู้ที่มีสัมมาทิฏฐิบริบูรณ์ เป็นพระโสดาบัน ถึงแม้องค์มรรคอื่นยังไม่บริบูรณ์ มีบ้างให้เพียงพอกับการที่จะ มีดวงตา รู้จักอะไรผิดอะไรถูก **รู้จักทุกข์ว่ามันเป็นทุกข์ รู้จักเหตุเกิดทุกข์ว่าเป็นเหตุเกิดทุกข์ รู้จักนิพพานว่าเป็นความดับทุกข์ และรู้จักอริยมรรคมีองค์ ๘ ว่าเป็นหนทาง รู้เท่านี้ก็**เป็นพระโสดาบันแล้ว พวกเราก็คงฟังอยู่เรื่อยๆ แต่ความรู้ ความเข้าใจมันยังไม่ชัดเจน มีหน้าที่ต้องสะสมดวงตาให้มันชัดเจนต่อไป

วันนี้จะอ่านพระสูตรให้ฟังเกี่ยวกับเรื่องทิฏฐิชนิดต่างๆ ผมจะอ่านพระสูตรให้ฟังก่อน แล้วก็ค่อยอธิบายต่อไป

ในสังยุตตนิกาย สฬายตนวรรค **ตาลปุตตสูตร** ข้อ ๓๕๔

สมัยหนึ่ง พระผู้มีพระภาคประทับอยู่ ณ พระเวฬุวัน สถานที่ให้เหยื่อกระแต เขตกรุงราชคฤห์ ครั้งนั้น ผู้ใหญ่บ้านนักพ่อนรำชื่อตาลบุตร เข้าไปเฝ้าพระผู้มีพระภาคถึงที่ประทับ ถวายอภิวาทแล้วนั่ง ณ ที่สมควร ได้ทูลถามพระผู้มีพระภาคดังนี้ว่า ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ ข้าพระองค์ได้ยินคำของพวกนักพ่อนรำ ผู้เคยเป็นอาจารย์และปาจารย์ก่อนๆ กล่าวว่า นักพ่อนรำคนใดทำให้ประชาชนหัวเราะรื่นเริงด้วยคำจริงบ้าง เท็จบ้าง กลางโรงละคร กลางงานมหรสพ นักพ่อนรำคนนั้นหลังจากตายแล้ว จะเข้าถึงความเป็นผู้อยู่ร่วมกับเหล่าเทวดาชื่อปหาสะ ในข้อนี้พระผู้มีพระภาคตรัสอย่างไร

พระผู้มีพระภาคตรัสตอบว่า อย่าเลย ผู้ใหญ่บ้าน จงพักปัญหาข้อนี้ไว้ อย่าถามเราเลย

แม้ครั้งที่ ๒ ผู้ใหญ่บ้านนักพ่อนรำชื่อตาลบุตรได้ทูลถามพระผู้มีพระภาคดังนี้ว่า ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ ข้าพระองค์ได้ยินคำของพวกนักพ่อนรำผู้เคยเป็นอาจารย์และปาจารย์ก่อนๆ กล่าวว่า นักพ่อนรำคนใดทำให้ประชาชนหัวเราะรื่นเริง ด้วยคำจริงบ้าง เท็จบ้าง กลางโรงละคร กลางงานมหรสพ นักพ่อนรำคนนั้น หลังจากตายแล้วจะเข้าถึงความเป็นผู้อยู่ร่วมกับเหล่าเทวดาชื่อปหาสะ ในข้อนี้พระผู้มีพระภาคตรัสอย่างไร

พระผู้มีพระภาคตรัสตอบว่า อย่าเลย ผู้ใหญ่บ้าน จงพักปัญหาข้อนี้ไว้ อย่าถามเราเลย

แม้ครั้งที่ ๓ ผู้ใหญ่บ้านนักพื่อนรำชื่อตาลบุตรได้ทูลถามพระผู้มีพระภาคดังนี้ว่า ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ ข้าพระองค์ได้ยินคำของพวกนักพื่อนรำผู้เคยเป็นอาจารย์และปาจารย์ก่อนๆ กล่าวว่า นักพื่อนรำคนใดทำให้ประชาชนหัวเราะรื่นเริง ด้วยคำจริงบ้าง เท็จบ้าง กลางโรงละคร กลางงานมหรสพ นักพื่อนรำคนนั้น หลังจากตายแล้วจะเข้าถึงความเป็นผู้อยู่ร่วมกับเหล่าเทวดาชื่อปหาสะ ในข้อนี้พระผู้มีพระภาคตรัสอย่างไร

พระผู้มีพระภาคตรัสตอบว่า ผู้ใหญ่บ้าน เราได้ห้ามท่านแล้วว่าอย่าเลย จงพักปัญหาข้อนี้ไว้ อย่าถามเราเลย แต่เอาเถิด เราจักตอบแก่ท่าน เมื่อก่อน สัตว์ทั้งหลายไม่ปราศจากราคะ ถูกเครื่องผูกคือราคะผูกไว้ นักพื่อนรำย่อมรวบรวมธรรมเป็นที่ตั้งแห่งความกำหนัดเข้าไปกลางโรงละคร กลางงานมหรสพแก่สัตว์เหล่านั้นโดยประมาณยิ่ง

เมื่อก่อนสัตว์ทั้งหลายไม่ปราศจากโทสะ ถูกเครื่องผูกคือโทสะผูกไว้ นักพื่อนรำย่อมรวบรวมธรรมเป็นที่ตั้งแห่งความโกรธเข้าไปกลางโรงละคร กลางงานมหรสพ แก่สัตว์เหล่านั้นโดยประมาณยิ่ง

เมื่อก่อนสัตว์ทั้งหลายไม่ปราศจากโมหะ ถูกเครื่องผูกคือโมหะผูกไว้ นักพื่อนรำย่อมรวบรวมธรรมเป็นที่ตั้งแห่งความหลงเข้าไปกลางโรงละคร กลางงานมหรสพ แก่สัตว์เหล่านั้นโดยประมาณยิ่ง

นักพ่อนรำนั่น ตนเองก็มัวเมาประมาททั้งทำให้ผู้อื่นมัวเมาประมาทด้วย หลังจากตายแล้วจะไปเกิดในนรกชื่อปหาสะ แต่ถ้าเขามีความเห็นว่ นักพ่อนร่าคนใด ทำให้ประชาชนหัวเราะรื่นเริงด้วยคำจริงบ้าง เท็จบ้าง กลางโรงละคร กลางงานมหรสพ นักพ่อนร่าคนนั้น หลังจากตายแล้วจะเข้าถึงความเป็นผู้อยู่ร่วมกับเหล่าเทวดาชื่อปหาสะความเห็นของเขาเป็นมิจฉาทิฎฐิคือเป็นความเห็นผิด และผู้เป็นมิจฉาทิฎฐิเรากล่าวว่ามีคติอย่าง ๑ ใน ๒ อย่าง คือ นรก หรือกำเนิดสัตว์ดิรัจฉาน

เมื่อพระผู้มีพระภาคตรัสอย่างนี้แล้ว ผู้ใหญ่บ้านนักพ่อนร่าชื่อตาลบุตรได้ร้องให้ น้ำตาไหลพราก พระผู้มีพระภาคตรัสว่า ผู้ใหญ่บ้านเราได้ห้ามท่านแล้วว่า อย่าเลย จงพักปัญหาข้อนี้ไว้ อย่าถามเราเลย

ผู้ใหญ่บ้านนักพ่อนร่ากราบทูลว่า ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ ข้าพระองค์มิได้ร้องให้เพราะพระองค์ตรัสอย่างนั้นกับข้าพระองค์ แต่ข้าพระองค์ถูกพวกนักพ่อนร่าผู้เป็นอาจารย์และปาจารย์ก่อนๆ หลอกหลวงให้หลงมานานว่า นักพ่อนร่าคนใดทำให้ประชาชนหัวเราะรื่นเริงด้วยคำจริงบ้าง เท็จบ้าง กลางโรงละคร กลางงานมหรสพ นักพ่อนร่าคนนั้นหลังจากตายแล้วจะเข้าถึงความเป็นผู้อยู่ร่วมกับเหล่าเทวดาชื่อปหาสะ

ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ พระภาชิตของพระองค์ชัดเจนไพเราะยิ่งนัก
ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ พระภาชิตของพระองค์ชัดเจนไพเราะยิ่งนัก
พระองค์ทรงประกาศธรรมแจ่มแจ้งโดยประการต่างๆ เปรียบเหมือน
บุคคลหงายของที่คว่ำ เปิดของที่ปิด บอกทางแก่ผู้หลงทาง หรือตาม
ประทีปในที่มืดด้วยตั้งใจว่า คนมีตาดีจักเห็นรูปได้ ข้าพระองค์นี้ขอถึง
พระผู้มีพระภาค พร้อมทั้งพระธรรมและพระสงฆ์เป็นสรณะ ข้าพระองค์
พึงได้บรรพชาอุปสมบทในสำนักของพระผู้มีพระภาค

ผู้ใหญ่บ้านนักฟ้อนรำชื่อตาลบุตรได้บรรพชาอุปสมบทในสำนัก
ของพระผู้มีพระภาค และท่านพระตาลบุตรอุปสมบทได้ไม่นาน ก็หลีก
ออกไปอยู่คนเดียว ไม่ประมาท มีความเพียร อุทิศกายและใจอยู่ ฯลฯ
อนึ่ง ท่านพระตาลบุตรได้เป็นพระอรหันต์องค์หนึ่งในบรรดาพระอรหันต์
ทั้งหลาย

ตาลปุตตสูตรที่ ๒ จบ

นี้อ่านให้ฟังเกี่ยวกับเรื่องความเห็นผิดเรื่องพื้นๆ ธรรมดาทั่วไป อย่างพวกเรา
ทั่วไป ที่ได้ฟังธรรมะมา ก็คงจะได้ยินบ่อยๆว่า ทุจริตต่างๆ นี่เป็นของไม่ดี ไม่ควรทำ
แต่บางครั้งความเห็นก็ยังเพี้ยนได้ ยังไม่ชัดเจนเพียงพอ คนนี้ว่าอย่างนั้น คนนั้นว่า
อย่างนี้ บางทีก็เออออกไปตามเขา เห็นว่าไม่เป็นอะไร อย่างนั้นบ้าง อย่างนี้บ้าง
นั้นก็อันตรายมาก เนื่องจากถ้าไปยึดความเห็นนั้นอย่างเต็มที่ว่า มันไม่เป็นไรหรอก
อย่างนี้ อันนั้นเป็นมิจฉาทิฎฐิ **พอมิมิจฉาทิฎฐิแล้ว ก็มีคติ ๒ ประการ คือ นรก
กับ กำเนิดสัตว์ดิรัจฉาน**

พวกเราปุถุชนที่ยังอยู่ในโลกนี้ จึงอันตรายเยอะ เกี่ยวกับความเห็นของคนโน้น ความเห็นของคนนี้ อาจารย์และอาจารย์ก่อนๆ คนก่อนๆ คนเก่าคนแก่ เขาว่ามา ความเชื่อของสังคมเขาว่าอย่างนั้นอย่างนี้ ตัวอย่างนี้ที่ผมอ่านให้ฟัง ก็เป็นเรื่องเกี่ยวกับนักแสดงหรือว่าดาราดูยิ่งใหญ่คนหนึ่งในยุคพุทธกาล ในเมืองราชคฤห์ คือ ผู้ใหญ่บ้านผู้เป็นนักพ่อนรำชื่อตาลบุตร เป็นนักพ่อนรำหรือว่านักแสดงที่มีชื่อเสียงมากในยุคพุทธกาลในเมืองราชคฤห์ คล้ายๆ กับว่าียิตอาชีพนักแสดงทั้งหมดบ้าน ทำมาหากินเลี้ยงคนได้สบายเลย เขาเป็นหัวหน้าวงว่าอย่างนั้นเถอะ

นายผู้ใหญ่บ้านนักพ่อนรำชื่อตาลบุตร นักแสดงคนนี่ซึ่งเป็นดาราดูมีชื่อเสียง แล้วก็แสดงเก่ง ทำมาหากินด้วยอาชีพนี้ ทำให้ผู้อื่นมีความสุข เล่นมหรสพที่โน่นที่นี้ อาจารย์และอาจารย์ก่อนๆ ของเขาเคยบอกเอาไว้ว่า ถ้านักพ่อนรำคนใดนักแสดงคนใดทำให้ประชาชนหัวเราะรื่นเริง ด้วยคำจริงบ้าง ไม่จริงบ้าง จริงบ้าง เท็จบ้าง สร้างเรื่องโน้น เรื่องนี้ แต่งเรื่องขึ้นมา เอามาปนเปกกัน เรื่องจริงส่วนหนึ่ง ไม่จริงส่วนหนึ่ง ผสมกันเข้า ทำให้คนได้หัวเราะรื่นเริง มีความสุขกัน เนื่องจากทั้งวันประชาชนเขาก็ทุกข์มานานแล้ว มีมหรสพมาให้เขาดูให้เขาชม ให้เขาหัวเราะ ครื้นเครง มีความสุข สนุกสนานกัน อย่างนี้ก็ชื่อว่าได้ทำบุญทำกุศล เพราะทำให้คนสนุกสนานเพลิดเพลิน จะได้ไปเกิดในสวรรค์อยู่กับเหล่าเทวดาชื่อปหาสะ คือ เทวดาที่มีแต่ความสุข มีความสบาย รื่นเริง เพราะว่าได้ทำให้คนอื่นรื่นเริง เหตุคือทำให้คนอื่นรื่นเริง ผลคือตัวเองก็เกิดในสวรรค์รื่นเริง ฟังดูก็น่าจะเข้าที่เหมือนกันนะ

นายคนนี้ก็ทำอย่างนี้ตามที่อาจารย์ว่ามา พยายามพัฒนาตนเองจนกระทั่งกลายเป็นนักแสดงที่มีฝีมือดี และทำให้คนอื่นชื่นชม บ้านเทิง หัวเราะ เพลิดเพลินสนุกสนาน ในยุคเก่าเขาก็มีมหรสพต่างๆ ถ้าเราอ่านในคำสอนของพระพุทธเจ้าในบรรดา**อบายมุข** ก็มีการเที่ยวชมมหรสพนี้เป็นอบายมุขด้วย ทำไมจึงเป็นอบายมุขอย่างนี้เราก็จะเข้าใจชัด อย่างทุกวันนี้ คงไม่ต้องหาอบายมุขข้างนอก ไม่ต้องไปหาดูเพราะว่ามันอยู่ในบ้านเลย บางคนเห็นว่ามันไม่เป็นอะไร ไม่ได้ไปเบียดเบียนใคร อันนี้เป็นความเห็นผิดจึงต้องระวัง

พระโสดาบันนี้ไม่ใช่ว่าจะละเรื่องเหล่านี้ได้หมด ยังละการพูดเล่น การพูดเพื่อเจ้อ ไม่ได้ แต่เห็นถูกต้องแล้วว่าอันนี้มันไม่ดี แล้วก็ค่อยๆ พยายามเพื่อละต่อไป พระโสดาบันจึงละได้แค่มุสาวาทเท่านั้น ส่วนพูดเล่น พูดให้หัวเราะสนุกสนานอะไรต่างๆ ก็ยังละไม่ได้ แต่เห็นถูกต้องว่าอันนี้มันไม่ดี ถ้าพวกเห็นผิดว่าไม่เป็นไร พูดเล่นกันไม่เป็นไร ยิ่งมีความเห็นผิดว่า แสดงให้คนเขาหัวเราะรื่นเริงอะไรกัน เป็นสิ่งดีงาม ทำให้คนอื่นมีความสุขไม่น่าจะเป็นอะไร อย่างนี้ ผมยกตัวอย่างมา ท่านทั้งหลายก็สามารถนำไปใช้ได้ พิจารณาดูได้นะ พวกเราต้องระวัง แม้แต่กระทั่งพูดโกหก บางคนก็ยังหลงได้ เช่น โกหกแล้วแม่สบายใจ คงไม่เป็นอะไรหรอก อย่างนี้ก็เห็นผิดไป มันอันตราย

นายคนนี้ก็ได้อาสาทูลถามเรื่องนี้กับพระพุทธเจ้า เพราะเขาได้เคยฟังอาจารย์ และปาจารย์ก่อนๆ บอกว่า ถ้านักฟ้อนรำหรือนักแสดงคนใดที่แสดงให้ประชาชน เขามีความบันเทิง รื่นเริงสนุกสนาน ด้วยคำจริงบ้าง ไม่จริงบ้าง กลางโรงละคร กลางงานมหรสพ หลังจากตายไปแล้วจะเป็นผู้อยู่ร่วมกับเหล่าเทวดาชื่อปหาสะ เขาก็เลยมาถามพระพุทธเจ้า พระพุทธเจ้าทรงห้ามไว้ถึง ๓ ครั้ง เขาก็ถามอยู่นั้นแหละ พระองค์เลยตรัสตอบตามเหตุผล ตามหลักกรรมและผลของกรรม

พระพุทธองค์ตรัสว่า

เมื่อก่อนสัตว์ทั้งหลายไม่ปราศจากราคะ ถูกเครื่องผูก คือราคะ ผูกไว้ นักฟ้อนรำย่อมรวบรวมธรรมเป็นที่ตั้งแห่งความกำหนดเข้าไปกลาง โรงละคร กลางงานมหรสพ แก่สัตว์เหล่านั้นโดยประมาธยั้ง เมื่อก่อน สัตว์ทั้งหลายไม่ปราศจากโทสะ ถูกเครื่องผูก คือโทสะผูกไว้ นักฟ้อนรำ ย่อมรวบรวมธรรมเป็นที่ตั้งแห่งความโกรธเข้าไปกลางโรงละคร กลาง งานมหรสพ แก่สัตว์เหล่านั้นโดยประมาธยั้ง เมื่อก่อนสัตว์ทั้งหลาย ไม่ปราศจากโมหะ ถูกเครื่องผูกคือโมหะผูกไว้ นักฟ้อนรำย่อมรวบรวม ธรรมเป็นที่ตั้งแห่งความหลงเข้าไปกลางโรงละคร กลางงานมหรสพ แก่สัตว์เหล่านั้นโดยประมาธยั้ง นักฟ้อนรำนั้นตนเองก็มัวเมาประมาท ทั้งทำให้ผู้อื่นมัวเมาประมาทด้วย หลังจากตายแล้วจะไปเกิดในนรกชื่อ ปหาสะ

อันนี้ก็ตามหลักของกรรมทั่วไปนี่เอง สัตว์ทั้งหลายโดยปกติ อย่างพวกเราทั่วไปก็ยังไม่ปราศจากราคะ ถูกความกำหนัดคลุ้มคลั่งอยู่ พวกนักแสดงเป็นอย่างไรครับ เขาก็หาเรื่องมา แล้วก็ให้คนมีราคะเพิ่มขึ้น ให้คนมานั่งดูแล้วก็รักใคร่พอใจจริงๆ ก็ไม่ต้องให้เขาดูหรอก เพราะเขาก็เลสเยอะอยู่แล้ว พวกนักแสดงก็ทำให้คนมีกิเลสหนักขึ้น ติดช่องหนักขึ้น อยากได้นั้นได้นี้หนักขึ้นไปอีก

คนปกติก็มีโทสะอยู่แล้ว ไปที่ทำงานบ้าง อยู่ที่บ้านบ้าง ก็ถกเถียงกับคนนั้น คนนี้ เกิดโทสะประจำอยู่แล้ว พวกนักแสดงก็หาธรรมอันเป็นที่ตั้งแห่งโทสะ มาต่อยกันให้ดูบ้าง มาต่อกันให้ดูบ้าง มายิงกันให้เราดู เป็นอย่างไรครับ คนก็กิเลสหนักขึ้น เขามีโทสะอยู่แล้ว ทำให้เขามีโทสะหนักขึ้นไปอีก **คนโดยทั่วไปตามปกติ เขาก็มีโมหะหลงกันอยู่แล้ว พวกนักแสดง นักฟ้อนรำก็เอาธรรมอันเป็นที่ตั้งแห่งความหลงไปอยู่ในวงนั้นอีก ทำให้คนมาดูก็ยิ่งหลงหนักขึ้นไปเรื่อยๆ ตนเองก็ประมาท แลมห้คนอื่นประมาทด้วย แล้วจะได้ไปสวรรค์ได้อย่างไร เป็นไปได้มั๊ยว่าจะได้ไปสวรรค์ ก็เป็นไปได้ อย่างนี้ทำนองนี้**

พระองค์จึงตรัสว่า ถ้าทำอย่างนี้เต็มที่ทำบริบูรณ์ ทำอาชีพด้วยความเห็นผิดอย่างนี้จะไปนรก นรกซึ่งเป็นที่อยู่ของนักฟ้อนรำนั้นแหละ ป่านนี้ก็คงมีนักฟ้อนไปเกิดเยอะแยะมากมาย ไม่ได้ฟ้อนแบบสนุกสนาน เป็นนรกก็ต้องถูกทำร้าย ถูกลงโทษอย่างนั้นอย่างนี้ อันนี้ถ้าไปทำอย่างนั้นเต็มที่แล้ว ตามที่เขาเห็นอย่างนั้นจะไปเกิดในนรก แต่ถ้าไม่ได้ทำเต็มที่ แค่ทำมาหากินเฉยๆ ก็ไปเกิดเป็นสัตว์เดรัจฉาน

พวกเราทั้งหลายจะต้องมีความเห็นให้ถูกต้องนะ ผู้ที่มีความเห็นถูกต้องชัดเจน รู้ว่าอะไรไม่ดี ของไม่ดีมันเป็นของไม่ดี จะมาเปลี่ยนเป็นดีนี้มันไม่ได้ พูดให้คนรักกัน ให้คนเกลียดกัน ให้คนหลงกันนี้มันดีไหม มันไม่ดี ต้องรู้ว่ามันไม่ดี ส่วนทำได้หรือไม่ได้ นั่นเป็นอีกเรื่องหนึ่ง เอาไว้ทีหลัง ชั้นแรกต้องเห็นถูกต้อง คนที่เห็นถูกต้องคือพระโสดาบัน บางทีพระโสดาบันก็ยังมีพูดเล่นๆ บ้าง ยังติดข้องบ้าง แต่รู้ว่าอันนี้ไม่ดี เห็นถูกต้อง ส่วนถ้าเห็นผิด เห็นว่าอันนี้มันดี ช่วยให้คนอื่นมีความสุข ช่วยยืดอายุเขาได้อย่างนั้นอย่างนี้ ให้คนอื่นมีความสุข ได้บุญ จะได้ไปสวรรค์ ความเห็นแบบนี้เป็นมิจฉาทิฎฐิ ถ้าไม่เปลี่ยนความเห็น จะมีคติอยู่สองอย่าง คือ นรก กับ สัตว์เดรัจฉาน พวกเราที่อยู่ในโลกโดยทั่วไปจึงอันตรายมาก

บางคนเป็นคนดี แต่ตกอบายเป็นอันมาก เพราะว่าความหลงผิด ไปจับเอาสิ่งไม่ดีกลายเป็นดีไปเสียอย่างนี้ โอกาสที่จะไปเกิดสุคติโลกสวรรค์มันยากมาก เนื่องจากจะต้องมีความเห็นถูกต้องก่อน วิธีง่ายๆ ที่ไม่ต้องคิดมาก คือ **เชื่อพระพุทธเจ้าไว้** พระองค์ตรัสว่าอะไรไม่ดี สิ่งนั้นก็ต้องไม่ดีนะ อันไหนที่ยังไม่รู้ก็วางไว้ก่อน อย่าเพิ่งไปยึดไปถือไปมั่นไปหมายว่ามันต้องเป็นอย่างนั้นอย่างนี้ เพราะความจริงมันไม่เปลี่ยน ความจริงมันเป็นความจริง เราจะเห็นถูกหรือเห็นผิด ความจริงมันก็ไม่เปลี่ยน จึงต้องเห็นถูกให้ได้

พระสูตรที่ผมอ่านมาอันนี้ ดูเหมือนเป็นเรื่องง่ายๆ แต่บางทีพวกเราก็ยังมองไม่เห็นชัด เช่น ดูหนัง ดูละคร นักแสดงเขาทำให้คนเรามีความสุขก็น่าจะดีอยู่นะ อย่างนั้นอย่างนี้ อย่างนี้ก็เพี้ยนไป ฉะนั้น ถ้าเรายังละไม่ได้ ยังมีกิเลสอยู่ อย่างน้อยจะต้องเห็นลูกก่อน **พอเห็นลูกแล้ว เห็นสิ่งไม่ดีเป็นไม่สิ่งดี ก็ทำความเพียรเพื่อละสิ่งไม่ดีต่อไป** เห็นสิ่งดีเป็นสิ่งดี ทำความเพียรเพื่อเข้าถึงสิ่งดีงามนั้นต่อไป ถ้าเห็นผิดแล้วก็ยังอันตรายอยู่มากครับ ผมจึงได้กล่าวว่า ปุถุชนที่อยู่ในโลกเรานี้อันตรายเยอะ เพราะดูเหมือนมันเป็นสิ่งที่ดีนะ เป็นศิลปะ แสดงโน่นแสดงนี่ ให้คนลุ่มหลงกันอย่างนี้ เราเป็นคนไทยเรามาแสดงศิลปะ นาฏกรรมแบบไทยๆ ให้เราดู เราก็ยึดถือหนักว่า เออ... ไทยของเราเนี่ยอยู่มานาน

ดูเหมือนเราเนี่ยอยู่มานานมาก ศิลปะอันนี้เป็นของคนไทยเรามาเป็นพันปีแล้ว เราก็รู้สึกภูมิใจภูมิใจอะไรต่อมิอะไร ตามความเป็นจริง ไม่ใช่อย่างนั้น เพราะเราเกิดมาแค่ ๓๐ กว่าปี ๔๐ กว่าปีชาติก่อนเราอาจจะเป็นมด เป็นแมลง เป็นไส้เดือน เป็นสุนัข เป็นแมว เป็นเทวดา หรือเป็นคนชาติอื่น ไม่ใช่คนแถวนี้ ทำให้เราลุ่มหลงไป คนนี้หลงอยู่แล้ว นักละครเขาก็สร้างให้เราหลงไปอีก ให้เราหลง ให้เรายึดถือไปว่าประเทศเป็นของเรา ต้องต่อสู้เพื่อของเรา เราอยู่มานาน แท้ที่จริง เราอยู่มากี่ปีเอง ขนาดอยู่มาเท่านี้ เราก็หลงพออยู่แล้ว เขายังสร้างเรื่องมาให้หลงหนักขึ้นไปอีกอย่างนี้

พระพุทธองค์ตรัสว่า เมื่อก่อนสัตว์ทั้งหลายยังไม่ปราศจากโมหะ ถูกเครื่องผูกคือโมหะผูกไว้ นักพ่อนรำก็รวบรวมธรรมอันเป็นที่ตั้งของโมหะมาให้เขาดู เขาก็หนักกว่าเดิม พวกเราปกติก็หลงอยู่แล้ว เขาก็สร้างเรื่องมาให้เราหลงหนักขึ้น อย่างนี้ทำนองนี้นี่ละ ที่หนักกว่านั้นคือบางคนไปเห็นดีเห็นงามกับเขาว่ามันดี มันยอดเยี่ยม อันนี้แหละ ถ้าไปยึดว่ามันเป็นอย่างนั้นจริงๆ อันนี้เป็นมิจฉาทิฎฐิ

พวกเราทั้งหลายก็อย่าไปยึดมั่นถือมั่นจริงจังกับอะไรเลย เพราะเดี๋ยวจะเป็นมิจฉาทิฎฐิ ใครว่าอย่างไรก็ฟังไว้ แล้วก็วางไว้ ความจริงมันเป็นความจริง วันยังค่ำ อย่าไปยึดมั่น ถ้าใครยึดนี้มันจะกลายเป็นทิฎฐิ ถ้ายึดผิดขึ้นมาก้อันตราย เราค่อยๆ เรียน ค่อยๆ ศึกษาไป ใครว่าอย่างไรก็ฟังไว้ ใครพูดอย่างไรก็ฟังไว้ ค่อยๆ เรียนรู้ไป ปฏิบัติ ขัดเกลากิเลสไป ส่วนสัจจะความจริงก็วางไว้ **ความจริงมันไม่เปลี่ยน อย่าไปยึดอย่าไปถือเลย** มันเป็นของกลาง ความจริงมันก็ต้องจริงอยู่แล้ว ค่อยๆ ศึกษาไป ฝึกหัดขัดเกลาไป เดี่ยวก็คงเห็นสักวันหรือ นี่อาศัยธรรมะที่พระพุทธองค์ตรัสไว้ จะทำให้เรามองทะลุชัดเจนขึ้น

อ่านเรื่องนี้ก็ดูเหมือนเป็นเรื่องง่ายๆ แต่บางที พวกเรายังมีความเข้าใจผิดอยู่มาก เพราะเหตุอันนั้นแหละ มหรสพต่างๆ การแสดงอะไรต่อมิอะไรต่างๆ การละเล่นอะไรต่างๆ ท่านจึงว่าเป็นอบายมุข เป็นที่ตั้ง เป็นปากทางเป็นความเสื่อม ไม่จำเป็นต้องพูดถึงคนแสดงเลย ตอนนี้พูดถึงคนแสดงนะ

แต่สิ่งต่างๆ เป็นของไม่เที่ยง ถ้าได้ฟังธรรมแล้วก็สามารถเปลี่ยนแปลงได้อย่างผู้ใหญ่ว่ากันว่าตาลุบุตรนี้ แต่เดิมเป็นนักแสดง พอได้ฟังแล้วก็น้ำตาไหลร้องไห้ ที่ร้องไห้ไม่ใช่เพราะกลัวไปอบาย แต่เพราะถูกหลอกมานาน พวกเราถ้าได้ฟังธรรม ได้เข้าใจสัจธรรมจริงๆ จะร้องไห้ น้ำตาตกกันทุกคนแหละ เพราะว่าถูกหลอกมานาน มันเป็นอย่างนั้น

เราทั้งหลายก็ค่อยๆ ฟังไปเรื่อยๆ ศึกษา มองดู สังเกต จำหลักธรรมให้แม่นยำ เช่น พื้นฐานก็คือทุจจริตทั้ง ๑๐ นี้ไม่ดี **เป็นกงจักร มันก็ต้องเป็นกงจักรอยู่อย่างนั้น** พุดเท็จ พุดเล่นเพื่อเจ้อเพื่อนันเพื่อนี่ แล้วมันจะมีแง่ดี มันไม่ได้หรอกของไม่ดีมันก็ต้องไม่ดีอยู่อย่างนั้นแหละ ไปหลอกคนอื่นให้เขาลุ่มหลงนี่ เป็นความดีไปไม่ได้หรอก เป็นไปไม่ได้ ต่อมาผู้ใหญ่ว่ากันว่าตาลุบุตร เลยขอบวชแล้วก็ได้เป็นพระอรหันต์องค์หนึ่งในพระพุทธศาสนา

พวกเรานี้ แต่เดิมมีความเห็นผิด อาศัยธรรมะที่พระพุทธองค์ตรัสเอาไว้ดีแล้ว ต่อมาก็เห็นถูกยิ่งขึ้นได้ เดิมเป็นปุถุชนก็สามารถเป็นพระอรหันต์ได้โดยอาศัยคำสอนของพระพุทธเจ้า เพียงแค่ทำเบื้องต้นให้ชัดเจน คือทำความเห็นให้ตรงเท่านั้นแหละก็เป็นโสดาบันแล้ว ท่านจึงว่าพระโสดาบันนี้เป็นผู้สมบูรณ์พร้อมด้วยทิฏฐิ สัมมาทิฏฐิเป็นหัวหน้าขององค์มรรคอย่างนี้

ข้อปฏิบัติจริงๆ ก็คืออริยมรรคมีองค์ ๘ แต่เบื้องต้นยังไม่ต้องเต็มทั้งหมด เอาพอสมควรแล้วก็ทำให้ดวงตานี้ชัดเจน ถ้ายังไม่ชัดก็ไปฝึกสติ ฝึกสมาธิ ทำศีล ให้ดีๆ เพื่อจะให้มิตาเห็นชัด ถ้าเห็นชัดในแง่อริยสัจก็เป็นพระโสดาบันแล้ว นี่ พระสูตรที่ ๑ ที่อ่านให้ฟังเกี่ยวกับอาชีพนักแสดง อาชีพอื่นๆ เราก็เปรียบเทียบ ในลักษณะทำนองนี้แหละ สามารถไปพิจารณาดูได้

อีกอาชีพหนึ่งที่จะอ่านให้ฟัง คืออาชีพทหาร **โยธาชีวะสูตร** ในข้อ ๓๕๕

ครั้งนั้น ผู้ใหญ่บ้านชื่อโยธาชีวะเข้าไปเฝ้าพระผู้มีพระภาคถึง ที่ประทับ ฯลฯ ได้ทูลถามพระผู้มีพระภาคดังนี้ว่า ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ ข้าพระองค์ได้ยินคำของพวกนักรบอาชีพผู้เคยเป็นอาจารย์และปาจารย์ ก่อนๆ กล่าวว่า นักรบอาชีพคนใดอุตสาหะพยายามในการสงคราม นักรบ พวกอื่นสังหารนักรบอาชีพผู้อุตสาหะพยายามนั้นให้ถึงความตาย เขา หลังจากตายแล้วจะเข้าถึงความเป็นผู้อยู่ร่วมกับเหล่าเทวดาชื่อสรชิต ในข้อนี้พระผู้มีพระภาคตรัสอย่างไร

พระผู้มีพระภาคตรัสตอบว่า อย่าเลย ผู้ใหญ่บ้าน จงพักปัญหา ข้อนี้ไว้ อย่าถามเราเลย

แม้ครั้งที่ ๒ ก็เหมือนกัน

แม้ครั้งที่ ๓ ผู้ใหญ่บ้านชื่อโยธาชีวะได้ทูลถามพระผู้มีพระภาคดังนี้ว่า ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ ข้าพระองค์ได้ยินคำของพวกนักรบอาชีพผู้เป็นอาจารย์และปาจารย์ก่อนๆ กล่าวว่า นักรบอาชีพคนใดอุตสาหะพยายามในการสงคราม นักรบพวกอื่นสังหารนักรบอาชีพผู้อุตสาหะพยายามนั้นให้ถึงความตาย เขาหลังจากตายแล้วจะเข้าถึงความเป็นผู้อยู่ร่วมกับเหล่าเทวดาชื่อสรชิต ในข้อนี้พระผู้มีพระภาคตรัสอย่างไร

พระผู้มีพระภาคตรัสตอบว่า ผู้ใหญ่บ้าน เราได้ห้ามท่านแล้วว่าอย่าเลย จงพักปัญหาข้อนี้ไว้ อย่าถามเราเลย แต่เอาเถิด เราจักตอบแก่ท่าน นักรบอาชีพคนใดอุตสาหะพยายามในการสงคราม จิตถูกเขายึดทำไว้ผิด ตั้งไว้ไม่ดีในเบื้องต้นว่า สัตว์เหล่านี้จึงถูกฆ่า จงถูกแทง จงขาดสูญ จงพินาศ หรืออย่าได้มี นักรบพวกอื่นสังหารนักรบอาชีพผู้อุตสาหะพยายามนั้นให้ถึงความตาย เขาหลังจากตายแล้วจะไปเกิดในนรกชื่อสรชิต ก็ถ้าเขามีความเห็นอย่างนี้ว่า นักรบอาชีพคนใดอุตสาหะพยายามในการสงคราม นักรบพวกอื่นสังหารนักรบอาชีพผู้อุตสาหะพยายามนั้นให้ถึงความตาย เขาหลังจากตายแล้วจะเข้าถึงความเป็นผู้อยู่ร่วมกับเหล่าเทวดาชื่อสรชิต ความเห็นของเขาเป็นมิจฉาทิฎฐิ และผู้เป็นมิจฉาทิฎฐิเรากล่าวว่ามีคติอย่าง ๑ ใน ๒ อย่าง คือ นรกหรือกำเนิดสัตว์ดิรัจฉาน

เมื่อพระผู้มีพระภาคตรัสอย่างนี้แล้ว ผู้ใหญ่บ้านชื่อโยธาชีวะได้ร้องให้ น้ำตาไหลพราก พระผู้มีพระภาคตรัสว่า ผู้ใหญ่บ้าน เราได้ห้ามท่านแล้วว่า อย่าเลย ท่านจงพักปัญหาข้อนี้ไว้ อย่าถามเราเลย

ผู้ใหญ่บ้านกราบทูลว่า ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ ข้าพระองค์มิได้
ร้องให้เพราะพระองค์ตรัสอย่างนั้นกับข้าพระองค์ แต่ข้าพระองค์ถูกพวก
นักรบอาชีพผู้เป็นอาจารย์และปาจารย์ก่อนๆ หลอกลวงให้หลงมานาน
ว่า นักรบอาชีพคนใดอุตสาหะพยายามในการสงคราม นักรบพวกอื่น
สังหารเขาผู้อุตสาหะพยายามนั้นให้ถึงความตาย เขาหลังจากตายแล้วจะ
เข้าถึงความเป็นผู้อยู่ร่วมกับเหล่าเทวดาชื่อสรชิต ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ
พระภาคีของพระองค์ชัดเจนไพเราะยิ่งนัก ฯลฯ ขอพระผู้มีพระภาค
จงทรงจำข้าพระองค์ว่าเป็นอุบาสกผู้ถึงสรณะ ตั้งแต่วันนี้เป็นต้นไปจน
ตลอดชีวิต

โยธาชีวสูตรที่ ๓ จบ

พระสูตรนี้เกี่ยวกับอาชีพทหาร ในพระสูตรนี้ก็มีผู้ใหญ่บ้านมาถาม ผู้ใหญ่บ้าน
ในยุคเก่าเป็นหัวหน้าหมู่บ้าน เป็นหัวหน้าใหญ่ สมัยนี้ก็เป็นระดับบิกขุของทหาร
มีลูกน้องที่เป็นลูกบ้าน เป็นทหารทั้งหมู่บ้าน รับจ้างไปรบที่โน่นที่นี้อะไรก็ว่ากันไป
อาจารย์และปาจารย์สอนกันมาว่า ทหารอาชีพคนใดที่เข้าไปในการสงครามแล้ว
ก็ต่อสู้เพื่อป้องกันประเทศ ป้องกันราชบัลลังก์ของพระราชาที่ดี อะไรก็ดี แล้วตาย
ในสงคราม ถูกคนอื่นฆ่าตาย คนนั้นจะได้ไปสวรรค์ เนื่องจากว่ารักษาความสงบให้
แก่ประเทศชาติ รักษาผืนแผ่นดินให้กับคนรุ่นคนรุ่นนี้เขาก็ว่าไป อันนี้เขาก็สอน
กันมา นายนี้ก็มีความเห็นอย่างคนอื่นเขานั้นแหละ ก็สอนลูกน้องต่อไป

เมื่อพระพุทธองค์ทรงอุบัติขึ้น เขาก็ได้ทราบชื่อเสียง แล้วก็ได้ไปทูลถาม พระพุทธเจ้า อย่างพวกเราโดยทั่วไป บางทีก็ว่า เอ... ทหารนี่เขาก็ปกป้องอธิปไตย บ้านเมือง เขาก็ไปไล่เข้าศึกศัตรูให้เรา ถ้าเขาตายในหน้าที่ น่าจะดีนะ ไปสวรรค์ อะไรก็ว่าไป ถ้าเห็นอย่างนี้จริงๆ ยึดถือว่าเป็นจริงอย่างนี้ เป็นมิจฉาทิฎฐิ ทำไมจึงเป็นมิจฉาทิฎฐิ เดียวจะบอกเหตุผลต่อไปนะ ทำไมมันผิด ก็เพราะมันไม่ถูก นั่นแหละ ถ้ามันถูกมันก็ต้องถูก **มันเป็นเรื่องของสังขาร** ไม่ใช่เรื่องความเห็นของใคร

ดังนั้น ความจริงเป็นความจริง หลักง่ายๆ คือเราอย่าไปยึด อย่าไปถือ นั่นแหละ มันง่าย แต่คนโดยทั่วไป ชอบยึดถือกัน พวกเราเลยถือกันคนละอย่างสองอย่าง อย่างนั้นอย่างนี้ ถ้าถือผิดแล้วไม่ยอมปล่อย จะมีคติ ๒ อย่าง อันตรายมาก สำหรับพวกเรา ใครจะถูกจะผิด อะไรอย่างไร ก็ปล่อยวางไป อย่าไปยึดถือให้มันเป็นทิฎฐิ อย่าไปยึดมั่นถือมั่น อย่าไปสำคัญมั่นหมาย ค่อยๆ ฝึก ค่อยๆ หัดไป ศาสนาก็ไม่ใช่ของเราหรอก เป็นของพระพุทธเจ้า ถ้าเป็นสังขาก็เป็นความจริง ไม่ใช่ของใครหรอก ไม่ใช่ทั้งของเรา ทั้งของผู้อื่น อย่าไปยึดมั่นหมายกัน อย่างนี้นะครับ

ตามพระสูตรที่ว่า นายคนนี่เขาก็ฟังอาจารย์ก่อนๆ มา ทหารเก่าก่อนๆ มา บอกว่า ทหารอาชีพนคนไหนที่ไปรบชนะ แล้วตั้งใจรบอย่างดี ตั้งใจทำหน้าที่ ปกป้อง รักษาบ้านเมือง คู้มครองประเทศอะไรก็ว่าไป เวลาทหารพูด ท่านอาจจะเคยได้ยิน รู้สึกตื่นเต้นไปกับเขานะ รักษาประเทศ รักษาบ้านเมืองให้คนนั้นคนนี่ ถ้าว่าตาม เป็นจริงแล้ว บ้านเมืองเป็นของใครมัย ไม่เป็นของใคร มันก็เป็นธาตุ ดิน น้ำ ไฟ ลม ธรรมดานี้เอง ถ้าเข้าใจลึกซึ้งนี้ก็ไม่ยากอะไร แต่ที่นี้ ปุถุชนยังมีโอกาสที่จะหลง ได้ง่ายอย่างนี้ ก็เป็นโทษของความเป็นปุถุชน ท่านทั้งหลายจะได้เห็นคุณค่าของ ความเป็นอริยเจ้า เดินไปที่ไหนก็ไม่มีหลงอีกต่อไปแล้ว แต่ปุถุชนนี้ต้องระวัง มีที่ ให้หลงเยอะ ผมยกตัวอย่างมาเรื่องหนักๆ เลย เป็นเรื่องนักแสดงทำให้คนหลง ให้ คนรักกันเกลียดกันอย่างนั้นอย่างนี้ วันๆ เขาก็โกรธกันอยู่แล้ว จะตบคนนั้นคนนี อยู่แล้ว นักแสดงก็ไปแสดงซะเหมือนเลย บางทีแม่ค้าตามตลาดเขาอยากจะตบ นักแสดงด้วย อย่างนี้ คนก็โทสะเยอะอยู่แล้ว เอาเหตุอันเป็นที่ตั้งแห่งโทสะไปวาง ในมหรสพ ดูชิมันจะเป็นอย่างไร ตนเองก็หลง ทำให้คนอื่นหลง ยิ่งมาเห็นผิดซ้ำ ด้วย เห็นว่า เป็นการทำให้คนอื่นเขาได้พักผ่อน ผ่อนคลายอารมณ์ อย่างนี้มันเห็นผิด ชัดๆ อยู่แล้ว

ทีนี้ มาพูดถึงเรื่องทหารบ้าง ก็คล้ายๆ กัน ทหารเวลาเข้าไปรบ อุตส่าห์พยายามในการสงครามทำหน้าที่อย่างดี จิตของเขาก็จะตั้งไม่ดีในเบื้องหน้าว่า สัตว์เหล่านี้ก็คือศัตรูนั่นแหละ **คนที่มารุกราน จงถูกฆ่า ถูกแทง จงขาดสูญ จงพินาศไป จงหนีจากที่นี่ไป จงอย่าได้อยู่** เพราะที่นี้เป็นที่อยู่ของเรา หรือประเทศของเรา คิดแต่อย่างนี้ เขาก็ทำอย่างเต็มที่ทีเดียว แท้ที่จริง แผ่นดินมันไม่ใช่ของใคร มันเป็นของกลางๆ ความคิดอย่างนี้ **มันก็เป็นความคิดพยาบาท** ซึ่งก็เห็นชัดอยู่ พอเข้าสู่สงคราม จิตเป็นอย่างนี้ จิตไม่ดีอย่างนี้ ถ้าถูกยิงตายเป็นอย่างไรครับ ก็ตลกนรกนะ

บางคนไม่ได้รับ ไม่ได้ทำอะไรกับเขาหรอก แค่เห็นผิดอย่างเดียวเท่านั้น พวกที่ไปรบ จิตแบบนี้ก็เป็นเรื่องของคนนั้นไปแล้ว จิตไม่ดีอย่างนี้ ก็มุ่งแต่จะเอาชนะเขา มุ่งแต่จะไล่เขาหนี มุ่งแต่จะให้เขาหมดไป ตายไป ให้มันหมดศัตรูหมด ข้าศึกอะไรก็ว่าไป ส่วนคำสั่งรเสริญของพวกเบื้องหลัง นอนสบายอยู่บ้าน คุณไปรบแทนประชาชน ฆ่าศัตรูให้ตายหมด อย่าให้เหลือเลย คุณเป็นชั้นแนวหน้า มีความกล้าหาญ เป็นคนดีมาก สมควรได้รับการยกย่องเชิดชู ภูมิใจมากอย่างนั้น อย่างนี้ ดีไม่ดี ก็ตลกอบายเอา จึงต้องเปลี่ยนความเห็นให้ไวๆ ถ้าผิดไปแล้วก็ไม่ว่ากัน ความเห็นจะต้องให้ถูกต้องไว้

บางคนไม่ได้ไปรบกับเขาหรอก แต่มีความเห็นผิดว่า ทหารคนใดที่ตั้งใจรบเพื่อบ้านเพื่อเมืองอย่างนั้นอย่างนี้ ตั้งใจรบเข้าศึกศัตรูอะไรต่างๆ ถูกฆ่าตายในสงคราม คนนั้นจะได้ไปสวรรค์ แต่เห็นผิดอย่างนี้ มีคติ ๒ อย่าง เพราะว่าความเห็นนั้นเป็นมิจฉาทิฎฐิ ถ้าพยาบาลคนอื่นมันจะดีได้ไหม ไม่ได้หรอก ไม่ว่าจะกับคนหรือกับใครหรอก ถ้าเป็นทหารอาชีพนี่ ก็จะมี ความพยาบาลกับศัตรูผู้รุกราน ซึ่งศัตรูคนนั้นมีคุณเยอะด้วย เพราะเกิดเป็นคน มีความคิดที่ไม่ดีต่อสัตว์นี้ก็บาปแล้ว อันนี้คิดไม่ดีกับคน คิดจะฆ่าคนนี่แหละมันบาปหนัก นี่ผมก็ยกตัวอย่างเรื่องความเห็นผิดขึ้นมา ตามพระสูตรที่พระพุทธองค์ตรัสเอาไว้

ท่านทั้งหลายก็สามารถที่จะนำไปพิจารณาได้ว่า ผิดมันก็เป็นผิดอยู่วันยังค่ำ เรื่องที่ยกมาก็ไม่ยาก ใช้หลักของทุจจริต ๑๐ มาจับก็พอแล้ว ถ้าเกี่ยวกับทุจจริตไม่ดีทั้งนั้น ผิดทั้งนั้นแหละ นี่ก็อ่านให้ฟัง ๒ พระสูตรด้วยกัน ความจริง อาชีพอื่นก็มีมากมายที่ผิดนะ ถ้าได้ตัวอย่างแล้ว ท่านก็สามารถที่จะไปพิจารณาได้ หลักง่ายๆ ก็คือ **ดี ชั่ว อยู่ที่กรรม** ถ้าทำกรรมชั่วทุจจริต อะไรที่เกี่ยวข้องกับทุจจริตมันก็ต้องตกอบาย ทุจจริตแล้วจะไปสวรรค์นี่มันเป็นไปได้ ถ้าใครไปเห็นว่าทำทุจจริต เช่น พุดให้คนหัวเราะกัน เล่นตลกไปกฮา เพื่อเจ้อ แล้วจะได้ไปสวรรค์ อย่างนี้เรียกว่าความเห็นผิด ถ้าพุดตลกไปกฮา แล้วหวังจะได้ไปนรก อันนี้เรียกว่าเห็นถูก แต่ถ้าเห็นว่าจะไปสวรรค์อันนี้เห็นผิด เห็นกงจักรเป็นดอกบัวทีเดียว

พวกเราทั้งหลายอย่างน้อยก็ต้องเห็นถูกไว้ ส่วนจะทำได้มากได้น้อยก็ค่อยว่ากัน เห็นถูกนี้มันดี จะได้ทำความเพียรเพื่อระวัง ยับยั้ง ละสิ่งไม่ดี เข้าถึงสิ่งดีงาม สิ่งที่ควรเข้าถึงก็คือนิพพาน ตอนนี้อย่างยังไม่เข้าถึงก็ต้องรู้ก่อน รู้ว่าความดับทุกข์คือ นิพพาน หนทางคืออริยมรรคมีองค์ ๘ แล้วก็เดินไปเรื่อย ของไม่ดีก็ค่อยๆ ละไป อย่างนี้ นี่อาศัยความเห็นถูกต้อง อาศัยสัมมาทิฐิ ซึ่งผู้ที่จะเบาใจได้ในเรื่องนี้ สบายใจได้ก็คือพระโสดาบัน ส่วนปุถุชนยังสบายใจไม่ได้ ทุกท่านไม่รู้สบายใจกัน หรือยัง เดี่ยวมีผิตขึ้นมาเรื่อย หลักง่ายๆ คือ มีเรื่องอะไรเกิดขึ้นมา นึกว่าดีอะไร ขนาดไหน เห็นว่าดีขนาดไหน ก็อย่าไปยึด เพราะถ้ายึดมันจะเป็นทิฐิ มันจะเป็น ความเห็นผิด ถ้ายึดเป็นทิฐิแล้วไม่ยอมปล่อย อันนี้อันตราย

ปุถุชนนั้นเป็นผู้ที่มีทิฐิยังไม่สมบูรณ์ ยังมีความเห็นไม่ชัดเจน จึงไม่ควรจะไปยึดความเห็นอะไรทั้งนั้น ผู้ที่มีทิฐิสัมปันโน ทิฐิสมบูรณ์คือพระโสดาบัน ท่าน สบายแล้ว เห็นชีวิตเป็นไปในรูปกระแส พวกปุถุชนเราให้นับถือพระรัตนตรัย เป็นหลักก็พอ พระพุทธเจ้าตรัสว่าอย่างไร ก็ทำอย่างนั้นไปเรื่อยๆ ศึกษาไปเรื่อย ทำไปเรื่อย จนเป็นโสดาบันแล้ว จะได้มีทิฐิที่บริบูรณ์ต่อไป

จะอ่านอีกพระสูตรหนึ่งให้ฟัง เกี่ยวกับเรื่องการกินเนื้อไม่กินเนื้อ เพราะว่า
ช่วงนี้หลายท่านก็ไม่กินเนื้อกันอะไรกัน อันนี้ก็ไม่ใช่เป็นไร จะกินหรือไม่กินก็ไม่เกี่ยว
กับดีหรือไม่ดี ถ้าใครเอามาเกี่ยวกับ ก็ผิดอีกเหมือนกัน เตียวจะอ่านอีกพระสูตร
หนึ่งให้ฟัง **ถ้าเห็นว่า ไม่กินเนื้อนี้มันดีนะ ทำให้จิตใจสะอาดบริสุทธิ์อย่างนั้น
อย่างนี้ อันนี้ผิด ทำไมมันผิด เพราะมันไม่ถูก สิ่งที่จะทำให้จิตใจสะอาดบริสุทธิ์
คืออริยมรรคมีองค์ ๘ อันอื่นทำให้จิตบริสุทธิ์ไม่ได้** แม้แต่ศีลก็ยังทำไม่ได้ ถ้าเห็น
ว่ารักษาศีลจะทำให้จิตใจบริสุทธิ์นี้ก็ผิดนะ เจริญเมตตาเยอะๆ ทำให้จิตบริสุทธิ์
ก็ผิด ผิดหมด ทำไมผิด เพราะมันไม่ถูก ที่ถูกที่จะทำให้บริสุทธิ์ได้มีมรรคอย่างเดียว
ทางเดียวคืออริยมรรคมีองค์ ๘ ผู้ที่ถึงตรงนี้คือพระโสดาบัน แต่ปุถุชนนี้มีโอกาส
หลงไปทางนั้นทางนี้เยอะ ศีลทำให้บริสุทธิ์อย่างนั้นอย่างนี้ ถ้าทำแบบหยาบๆ
ในยุคเก่าๆ ในอินเดียมีวิธีมากมาย บางคนก็อาบน้ำในแม่น้ำคงคาจะบริสุทธิ์ อันโน้น
จะบริสุทธิ์ แต่ชิวๆจะมีความสุข จะบริสุทธิ์ได้ คิดไปเรื่อย

พอรุ่นหลังถึงรุ่นพวกเรามา ก็ลึกลับซึ้งขึ้น ไม่กินเนื้อสัตว์นะ จะได้มีเมตตา
ต่อสัตว์อย่างนั้นอย่างนี้ จะได้ไม่คิดฆ่าเขา เป็นคนดีมีเมตตา มีจิตใจสะอาดบริสุทธิ์
อันนี้ผิดนะ **ผู้ที่อยู่ด้วยเมตตาอย่างแท้จริง คือผู้ที่พยายามลดละกิเลส** เดินไปให้
ถึงนิพพาน ต่อไปจะได้ไม่มีความพยายาบท ไม่มีความขัดเคืองเกิดขึ้นอีก อย่างนี้
จึงเป็นผู้ที่อยู่ด้วยเมตตา อยู่ด้วยไม่พยายาบท อย่างพวกเรานั่งอยู่อย่างนี้ ไม่ได้มี
ความคิดพยายาบทใคร ชื่อว่าอยู่ด้วยความไม่พยายาบทใหม่ ยังไม่ได้ชื่ออย่างนั้น
เพราะว่ายังไม่ได้ถึงนิพพาน ผู้ที่จะอยู่ด้วยแบบไม่เบียดเบียน คือผู้ที่พยายาม
เดินตามมรรคให้ถึงนิพพาน นั่นแหละเรียกว่าผู้อยู่อย่างไม่เบียดเบียน

ผมยกเรื่องนั้นเรื่องนี้มาอ่านให้ฟัง ท่านทั้งหลายจะได้มีความเข้าใจได้ถูกต้องขึ้น ได้เห็นโทษของความเป็นปุถุชน ที่มีโอกาสหลง ประเด็นโน้นบ้าง ประเด็นนี้บ้าง เห็นคุณค่าของพระโสดาบันที่ไม่มีทางหลงเลย เป็นโสดาบันนี้ ดีมากจริงๆ

ผมจะอ่านเกี่ยวกับการฉนเนื้อของพระให้ฟัง แสดงถึงเนื้อที่เหมาะสมและไม่เหมาะสม ฉนได้หรือฉนไม่ได้ และมีเรื่องเกี่ยวกับ เมตตา กรุณา มุทิตา อุเบกขา เข้ามาเกี่ยวข้อง มันเกี่ยวข้องกับเนื้อไหม ถ้าเราเข้าใจตามหลักธรรมที่พระพุทธองค์ตรัสแล้ว ก็จะตัดสินใจง่าย การที่กินเนื้อหรือไม่กินเนื้อนั้น ไม่เกี่ยวกับเมตตาหรือไม่เมตตาหรอก เป็นคนละประเด็นกัน เรื่องอาหารกับเรื่องจิตใจ มันคนละเรื่องกัน ถ้าใครมาพูดว่า ถ้าคุณไปกินเนื้อแล้วคุณก็ไม่เมตตาต่อสัตว์ อันนี้เป็นความเห็นผิด ถ้าบอกว่า กินแต่ผักก็จะได้เมตตาต่อสัตว์ จะได้ปล่อยสัตว์เป็นทาน อย่างนี้ก็ผิดผิดทั้งนั้น ทำไมมันผิด ก็เพราะไม่ถูกนั้นแหละ

ในมัชฌิมนิกาย มัชฌิมปิณณาสก์ **ชีวกสูตร** ข้อ ๕๑

ข้าพเจ้าได้สดับมาอย่างนี้

สมัยหนึ่ง พระผู้มีพระภาคประทับอยู่ ณ สวนมะม่วงของหมอชีวกโกมารภัจ เขตกรุงราชคฤห์ ครั้งนั้นแล หมอชีวกโกมารภัจเข้าไปเฝ้าพระผู้มีพระภาคถึงที่ประทับ ถวายอภิวาทแล้วนั่ง ณ ที่สมควร ได้กราบทูลพระผู้มีพระภาคว่า

“ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ ข้าพระองค์ได้ฟังมาอย่างนี้ว่า “ชนทั้งหลาย
ฆ่าสัตว์ เจาะจงถวายพระสมณโคดม พระสมณโคดมก็ทรงทราบการนั้น
แต่ก็ยังเสวยเนื้อที่เขาฆ่า เจาะจงพระองค์ ที่เขาอาศัยพระองค์ทำ”

ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ ชนเหล่าใดกล่าวอย่างนี้ว่า “ชนทั้งหลาย
ฆ่าสัตว์ เจาะจงถวายพระสมณโคดม พระสมณโคดมก็ทรงทราบการนั้น
แต่ก็ยังเสวยเนื้อที่เขาฆ่า เจาะจงพระองค์ ที่เขาอาศัยพระองค์ทำ” ชน
เหล่านั้นจะชื่อว่าพูดตรงตามที่พระผู้มีพระภาคตรัสไว้ ไม่ชื่อว่ากล่าวต่อ
พระผู้มีพระภาคด้วยคำเท็จหรือ ชื่อว่ากล่าวแก้อย่างสมเหตุสมผลหรือ
ไม่มีบ้างหรือที่กล่าวเช่นนั้นและคำที่กล่าวต่อๆ กันมา จะเป็นเหตุให้
ถูกตำหนิได้”

ข้อ ๕๒

พระผู้มีพระภาคตรัสว่า “ชีวก ชนเหล่าใดกล่าวอย่างนี้ว่า “ชนทั้งหลาย
ฆ่าสัตว์ เจาะจงถวายพระสมณโคดม พระสมณโคดมก็ทรงทราบการนั้น
แต่ก็ยังเสวยเนื้อที่เขาฆ่า เจาะจงพระองค์ ที่เขาอาศัยพระองค์ทำ” ชน
เหล่านั้นไม่ชื่อว่าพูดตรงตามที่เรากล่าวไว้ แต่ชื่อว่ากล่าวต่อเราด้วยคำเท็จ
ที่ไม่มีอยู่

เรากล่าวเนื้อที่ภิกษุไม่ควรฉันไว้ด้วยเหตุ ๓ ประการ คือ

๑. เนื้อที่ตนเห็น
๒. เนื้อที่ตนได้ยิน
๓. เนื้อที่ตนสงสัย

เรากล่าวเนื้อที่ภิกษุไม่ควรฉันไว้ด้วยเหตุ ๓ ประการนี้แล

เรากล่าวเนื้อที่ภิกษุควรฉันไว้ด้วยเหตุ ๓ ประการ คือ

๑. เนื้อที่ตนไม่เห็น
๒. เนื้อที่ตนไม่ได้ยิน
๓. เนื้อที่ตนไม่สงสัย

ชีวก เรากล่าวเนื้อที่ภิกษุควรฉันไว้ด้วยเหตุ ๓ ประการนี้แล

ข้อ ๕๓

ชีวก ภิกษุในธรรมวินัยนี้ อาศัยบ้านหรือนิคมแห่งใดแห่งหนึ่งอยู่ เธอมีเมตตาจิตแผ่ไปตลอดทิศที่ ๑ อยู่ ทิศที่ ๒ ก็เหมือนกัน ทิศที่ ๓ ก็เหมือนกัน ทิศที่ ๔ ก็เหมือนกัน ทิศเบื้องบน ทิศเบื้องล่าง ทิศเฉียง แผ่ไปตลอดโลกทั่วทุกหมู่เหล่าในที่ทุกสถาน ด้วยเมตตาจิต อันไพบุลย์ เป็นมหัคคตะ ไม่มีขอบเขต ไม่มีเวร ไม่มีคามเปียดเปียนอยู่ ด้วยประการอย่างนี้ คหบดีหรือบุตรคหบดีเข้าไปหาเธอแล้วนิมนต์เพื่อฉันภัตตาหาร ในวันรุ่งขึ้น เมื่อภิกษุต้องการจึงรับนิมนต์ เมื่อล่วงราตรีนั้นไป ในเวลาเช้า เธอครองอันตราวาสก ถือบาตรและจีวรเข้าไปยังที่อยู่ของคหบดีหรือบุตรคหบดี นั่งบนอาสนะที่ปูลาดไว้แล้ว คหบดีหรือบุตรคหบดีนั้นอังคาสเธอด้วยบิณฑบาตอันประณีต เธอไม่คิดอย่างนี้ว่า “ดีจริง คหบดีหรือบุตรคหบดีนี้พึงอังคาสเราด้วยบิณฑบาตอันประณีต” ทั้งไม่คิดอย่างนี้ว่า “ทำอย่างไรหนอ คหบดีหรือบุตรคหบดีจึงจะอังคาสเราด้วยบิณฑบาตอันประณีตเช่นนี้ตลอดไป” เธอไม่กำหนด ไม่ยินดี ไม่รับฉันบิณฑบาตนั้น มีปกติเห็นโทษ มีปัญญาเครื่องสลัดออกจากทุกข์ ฉันอยู่

ชีวก เธอเข้าใจความข้อนั้นว่าอย่างไร ในสมัยนั้น ภิกษุณั้ย่อมคิด เพื่อเบียดเบียนตนบ้าง เพื่อเบียดเบียนผู้อื่นบ้าง หรือเพื่อเบียดเบียน ทั้ง ๒ ฝ่ายบ้างหรือไม่”

หมอชีวกโกมารภัจจุลตอบว่า “ไม่ พระพุทธเจ้าข้า”

พระผู้มีพระภาคตรัสถามว่า “ในคราวนั้น ภิกษุณั้นชื่อว่าฉันอาหาร อันไม่มีโทษเลย ใช่หรือไม่”

หมอชีวกโกมารภัจจุลตอบว่า “ใช่ พระพุทธเจ้าข้า ข้าแต่พระองค์ ผู้เจริญ ข้าพระองค์ได้ยินมาแล้วว่า “พรหมมีปกติอยู่ด้วยเมตตา” คำกล่าว ที่เพียงได้ยินมานี้ ข้าพระองค์เห็นว่าพระผู้มีพระภาคทรงเป็นพยานได้ เพราะพระผู้มีพระภาคเองก็ทรงมีปกติอยู่ด้วยเมตตา”

พระผู้มีพระภาคตรัสว่า “ชีวก บุคคลจะพึงมีความพยาบาลเพราะ รากะ โทสะ โมหะ ไต รากะ โทสะ โมหะ นั้น ตถาคตละได้แล้ว ตัดราก ถอนโคน เหมือนต้นตาลที่ถูกตัดรากถอนโคนไปแล้วเหลือแต่พื้นที่ ทำให้ ไม่มี เกิดขึ้นต่อไปไม่ได้ ชีวก หากเธอกล่าวหมายถึงการละรากะ โทสะ โมหะนี้ เราเห็นด้วย”

หมอชีวกโกมารภัจกราบพูลว่า “ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ ข้าพระองค์ กล่าวหมายถึงการละรากะ โทสะ โมหะ นี้แล พระพุทธเจ้าข้า”

ข้อ ๕๔

พระผู้มีพระภาคตรัสว่า “ชีวก ภิกษุในธรรมวินัยนี้ อาศัยบ้านหรือนิคมแห่งใดแห่งหนึ่งอยู่ เธอมีกรุณาจิต... มีมุทิตาจิต... มีอุเบกขาจิต แฝไปตลอดทิศที่ ๑ อยู่ ทิศที่ ๒... ทิศที่ ๓... ทิศที่ ๔... ทิศเบื้องบน ทิศเบื้องล่าง ทิศเฉียง แฝไปตลอดโลกทั่วทุกหมู่เหล่าในที่ทุกสถาน ด้วยอุเบกขาจิตอันไพบุลย์ เป็นมหัคคตะ ไม่มีขอบเขต ไม่มีเวร ไม่มี ความเบียดเบียนอยู่ ด้วยประการอย่างนี้ คหบดีหรือบุตรคหบดีเข้าไปหาเธอ แล้วนิมนต์เพื่อฉันภัตตาหารในวันรุ่งขึ้น เมื่อภิกษุต้องการจึงรับนิมนต์ เมื่อล่วงราตรีนั้นไป ในเวลาเช้า เธอครองอันตราวาสก ถือบาตรและจีวร เข้าไปยังที่อยู่ของคหบดีหรือบุตรคหบดี นั่งบนอาสนะที่เขาปูลาดไว้แล้ว คหบดีหรือบุตรคหบดีอังคาสเธอด้วยบิณฑบาตอันประณีต เธอไม่คิดอย่างนี้ว่า “ดีจริง คหบดีหรือบุตรคหบดีนี้พึงอังคาสเราด้วยบิณฑบาตอันประณีต” ทั้งไม่คิดอย่างนี้ว่า “ทำอย่างไรหนอ คหบดีหรือบุตรคหบดี จึงจะอังคาสเราด้วยบิณฑบาตอันประณีต เช่นนี้ตลอดไป” เธอไม่กำหนดไม่ยินดี ไม่ริบฉันทบิณฑบาตนั้น มีปกติเห็นโทษ มีปัญญาเครื่องสลัดออก จากทุกข์ ฉันทอยู่

ชีวก เธอเข้าใจความช้อนั้นว่าอย่างไร ในสมัยนั้น ภิกษุนั้นยอมคิด เพื่อเบียดเบียนตนบ้าง เพื่อเบียดเบียนผู้อื่น หรือเบียดเบียนทั้ง ๒ ฝ่ายหรือไม่”

หมอชีวกโกมารภัจจ์ทูลตอบว่า “ไม่ พระพุทธเจ้าข้า”

พระผู้มีพระภาคตรัสถามว่า “ในคราวนั้น ภิกษุ นั้นชื่อว่าฉันอาหาร อันไม่มีโทษเลย ใช่หรือไม่”

หมอชีวกโกมารภัจจุลตอบว่า “ใช่ พระพุทธเจ้าข้า ข้าแต่พระองค์ ผู้เจริญ ข้าพระองค์ได้ยินมาแล้วว่า “พรหมมีปกติอยู่ด้วยอุเบกขา” คำกล่าว ที่เพียงได้ยินมานี้ ข้าพระองค์เห็นว่าพระผู้มีพระภาคทรงเป็นพยานได้ เพราะพระผู้มีพระภาคเองก็ทรงมีปกติอยู่ด้วยอุเบกขา”

พระผู้มีพระภาคตรัสว่า “ชีวก บุคคลจะพึงมีความเบียดเบียน มีความไม่ยินดี มีความกระทบกระทั่ง เพราะราคะ โทสะ โมหะ ไต ราคะ โทสะ โมหะ นั้น ตถาคต ละได้แล้ว ตัดรากถอนโคน เหมือนต้นตาลที่ถูก ตัดรากถอนโคนไปแล้วเหลือแต่พื้นที่ ทำให้ไม่มี เกิดขึ้นต่อไปไม่ได้ ชีวก หากเธอกล่าวหมายถึงการละราคะ โทสะ โมหะนี้ เราเห็นด้วย”

หมอชีวกโกมารภัจกราบทูลว่า “ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ ข้าพระองค์ กล่าวหมายถึงการละราคะ โทสะ โมหะนี้แล พระพุทธเจ้าข้า”

ข้อ ๕๕

พระผู้มีพระภาคตรัสว่า “ชีวก เหตุให้ประสพสิ่งที่ไม่เป็นบุญ ๕ ประการ ของบุคคลผู้ฆ่าสัตว์เจาะจงถวายตถาคตหรือสาวกของตถาคต คือ

๑. การที่เขากล่าวอย่างนี้ว่า “พวกท่านจงไปฆ่าสัตว์ชนิดโน้นมา” นี้เป็นเหตุให้ประสพสิ่งที่ไม่เป็นบุญเป็นอันมากประการที่ ๑
๒. การที่สัตว์นั้นได้รับทุกขโทมนัสขณะถูกผูกคอ นำมา นี้เป็นเหตุ ให้ประสพสิ่งที่ไม่เป็นบุญเป็นอันมากประการที่ ๒

๓. การที่เขากล่าวอย่างนี้ว่า “พวกท่านจงไปฆ่าสัตว์ชนิดนี้” นี้เป็นเหตุให้ประสพสิ่งที่ไม่เป็นบุญเป็นอันมากประการที่ ๓

๔. การที่สัตว์นั้นได้รับทุกขโทษขณะถูกฆ่า นี้เป็นเหตุให้ประสพสิ่งที่ไม่เป็นบุญเป็นอันมากประการที่ ๔

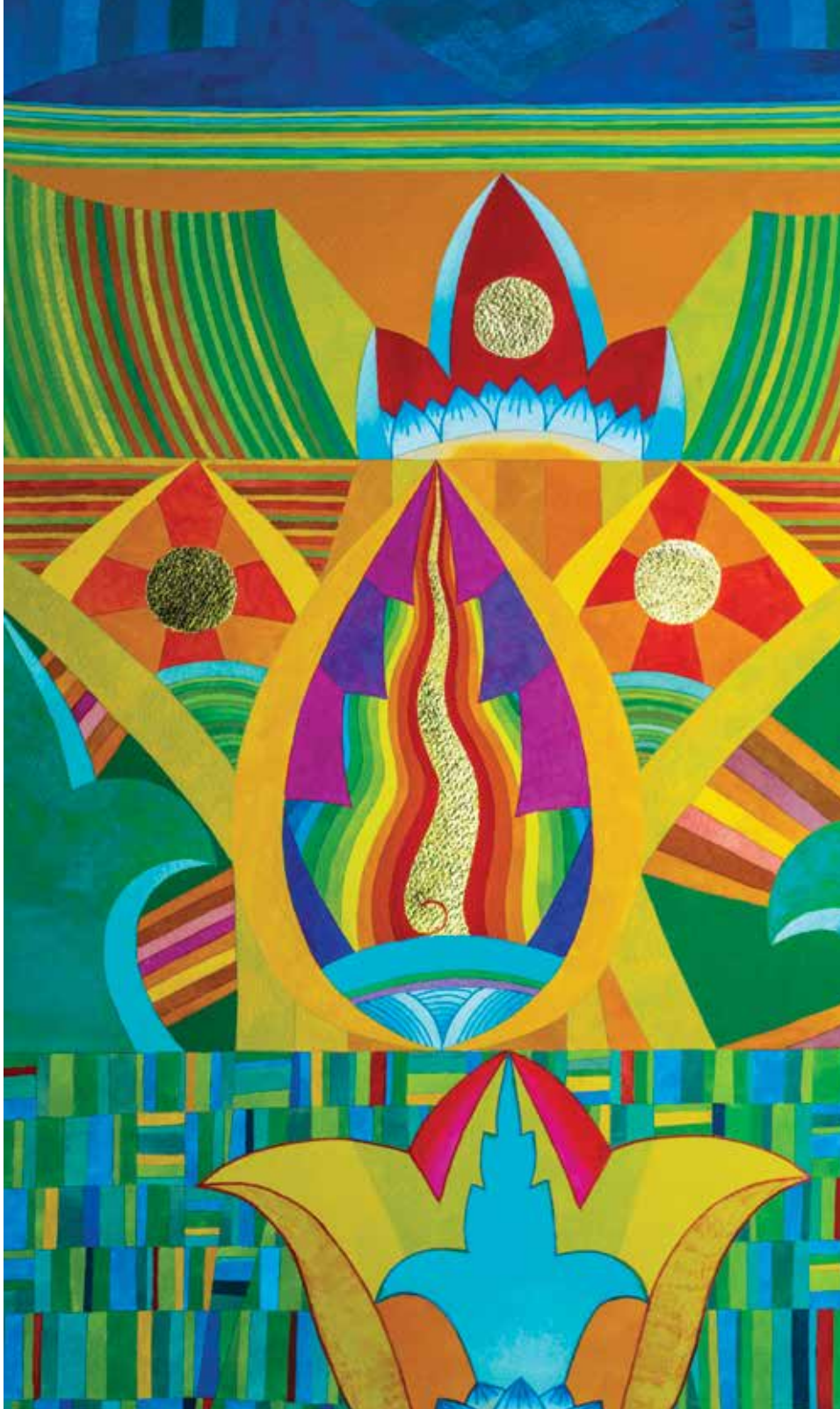
๕. การที่เขาทำให้ตถาคตหรือสาวกของตถาคตยินดีด้วยเนื้อที่ไม่สมควร นี้เป็นเหตุให้ประสพสิ่งที่ไม่เป็นบุญเป็นอันมากประการที่ ๕

ชิวก เหตุให้ประสพสิ่งที่ไม่เป็นบุญเป็นอันมาก ๕ ประการนี้แลของบุคคลผู้ฆ่าสัตว์จะจงถวายเป็นตถาคตหรือสาวกของตถาคต”

เมื่อพระผู้มีพระภาคตรัสอย่างนี้แล้ว หมอชิวกโกมารภักจึงกราบทูลว่า “น้าอัศจรรย์จริง ไม่เคยปรากฏ พระพุทธเจ้าข้า ภิกษุทั้งหลายฉันเฉพะภัตตาหารที่สมควร ภิกษุทั้งหลายฉันเฉพะอาหารที่ไม่มีโทษ ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ พระภาสิตของพระองค์ชัดเจนไพเราะยิ่งนัก ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ พระภาสิตของพระองค์ชัดเจนไพเราะยิ่งนัก พระผู้มีพระภาคทรงประกาศธรรมแจ่มแจ้งโดยประการต่างๆ เปรียบเหมือนบุคคลหยายของที่คว่ำ เปิดของที่ปิด บอกทางแก่ผู้หลงทาง หรือตามประทีปในที่มืดด้วยตั้งใจว่า “คนมีตาดีจักเห็นรูปได้” ข้าพระองค์นี้ขอถึงพระผู้มีพระภาค พร้อมทั้งพระธรรมและพระสงฆ์เป็นสรณะ ขอพระผู้มีพระภาคจงทรงจำข้าพระองค์ว่าเป็นอุบาสกผู้ถึงสรณะ ตั้งแต่วันนี้เป็นต้นไปจนตลอดชีวิต” ดังนี้แล

ชิวกสูตรที่ ๕ จบ

นี่เป็นอีกพระสูตรหนึ่ง กล่าวเกี่ยวกับเรื่องการฉันทะ เนื้อที่ควรกับเนื้อที่ไม่ควร และเกี่ยวกับเรื่องมีเมตตา ไม่มีเมตตา อยู่ด้วยเมตตา อยู่ด้วยกรุณา มุทิตา อุเบกขา เป็นอย่างไรจึงจะถูกตองนะ พวกเราอยู่ในโลกก็คงได้ยินคำเหล่านี้อยู่เรื่อย เราจะได้ไม่เข้าใจผิด ต้องเป็นคนมีหลักการที่ดี ถ้าเป็นพระโสดาบันท่านก็ไม่มีวันเข้าใจผิดหรอก แต่พวกเราปุถุชนต้องระวังกันสักนิดหนึ่ง ฟังอะไรก็อย่าไปยึดถือจริงจัง อย่าไปสำคัญมั่นหมาย **ฟังแล้วก็จำไว้ เอามาสอบทวนดูกับคำสอนของพระพุทธเจ้า** ถ้าเข้าใจหลักกรรม กฎของกรรมอย่างชัดเจน นี่ก็ง่ายแล้ว แต่พวกเราฟังเรื่องกรรมเรื่องผลของกรรมมานาน ดูเหมือนเข้าใจนะ ยากที่จะเข้าใจจริงๆ แค่วันนี้หน่อยเดียว ความรู้เรื่องกรรมเรื่องผลของกรรมก็หายหมดแล้ว ขอดบมันก่อน ความจริงที่โดนค่าก็ดี โดนนิทานอะไรก็ดี มันเป็นวิบาก เป็นเศษกรรมที่ตนทำมาทั้งนั้นแหละ ตามหลักมันเป็นอย่างนั้น

เรื่องทุจริตอะไรต่างๆ ที่ง่าย ๆ ที่ผมยกตัวอย่างมานี้ บางท่านเคยได้ยินแล้ว อาจจะหลงตามชาวโลกเขาไปบ้างเหมือนกันก็มี จึงควรพึงธรรมะไว้ดีๆ ทางเมืองไทยเราก็รับประเพณี หรืออะไรต่างๆ ที่เขานิยมกันเข้ามา มาก รับเอาเกินเข้ามาอย่างนี้ ถ้าเป็นเรื่องสุขภาพด้านร่างกาย ปรึชธาตุในร่างกาย อันนี้ก็ไม่มีปัญหาอะไร เนื่องจากเนื้อสัตว์อาจจะมึเชื้อโรคเยอะ ก็ลดลงบ้าง กินผักชะบ้าง อย่างนี้ก็ไม่มีปัญหาอะไร ถ้าเอามาเกี่ยวกับเรื่องดี เรื่องชั่ว เรื่องถูก เรื่องผิด เรื่องเมตตา เรื่องไม่เมตตา ก็มีโอกาศผิดพลาดได้ง่าย

ในพระสูตรนี้ พระพุทธองค์ตรัสกับหมอชีวกโกมารภัจ ท่านได้เป็น
พระโสดาบันนะ หลายท่านอาจจะเคยได้ยินชื่อ ถ้าเกี่ยวกับการรักษาโรค โดยเฉพาะ
เกี่ยวกับแผนโบราณ ก็จะมีรูปปั้นของท่านไว้เป็นที่ระลึกนึกถึงอยู่เสมอ ท่านเป็น
พระโสดาบัน พระพุทธองค์ได้ตรัสถึงเนื้อที่ภิกษุไม่ควรฉันอยู่ ๓ ประการ มันไม่ได้
เกี่ยวกับเนื้อ **ดีไม่ดีไม่ได้อยู่ที่เนื้อ อยู่ที่จิตใจ** อยู่ที่กิเลส เมตตาหรือไม่เมตตาไม่ได้
อยู่กับเนื้อ อยู่กับจิต

พระองค์ตรัสถึงเนื้อที่ภิกษุไม่ควรฉันด้วยเหตุ ๓ ประการ คือ เนื้อที่ตนได้
เห็นเขฆ่า ญาติโยมเขาจัดงาน นิมนต์พระมาแล้ว เห็นเขฆ่าอยู่จะๆ เลย ฆ่าตัวนี้
เพื่อให้เราฉัน แล้วยังขืนฉันอย่างนี้ไม่ได้ อันนี้ผิด เนื้อนี้ไม่เหมาะสม หรือเนื้อที่
ได้ยิน ได้ยินเขาพูดกันว่า พุงนี้เขาจะทำงานบุญใหญ่ ฆ่าหมูหรือฆ่าไก่ตัวนั้นตัวนี้
ทำอาหารถวายพระ อย่างนี้ ถ้าขึ้นไปฉัน แบบนี้ไม่ได้ หรือเนื้อที่สงสัยว่าเขาฆ่าเพื่อ
เราไหม ฆ่าเจาะจงเพื่อเรา ชาวโลกเขาก็ฆ่าสัตว์อยู่แล้ว นี่เป็นเรื่องธรรมดา ถ้าเป็น
เนื้อที่ทั่วๆ ไป นี้ไม่มีใครสงสัยอะไรหรอก เป็นแค่อาหาร เขาถวายอาหาร ก็รับมา
ฉันได้ แต่ถ้าได้เห็น ได้ยิน ได้สงสัยว่าเขาฆ่าเจาะจงเรามาเลยนะตัวนี้ อันนี้เป็น
เนื้อที่ไม่ควร

ส่วนเนื้อที่ควร ฉันได้ด้วยเหตุ ๓ ประการ คือ เนื้อที่ไม่ได้เห็น ไม่ได้เห็นว่า เขาเข้ามาเพื่อเราเลย ไม่ได้ยิน ไม่มีใครบอกว่าเขาฆ่าเพื่อท่าน แล้วก็ไม่ได้สงสัยอะไร เขาก็ฆ่าของเขาปกติ ชาวโลกนี้ มีทั้งคนฆ่าสัตว์กับคนไม่ฆ่าสัตว์ คนฆ่าสัตว์มีเป็นประจำอยู่แล้ว อันนี้ไม่ได้มีอะไร เป็นเนื้อที่สมควร ท่านทั้งหลายก็มีข้อมูลที่ต้องใช้ในการพิจารณาเรื่องนี้ **เนื้อที่ไม่ควรฉันก็ด้วยเหตุ ๓ ประการ คือ เนื้อที่ตนเห็น เนื้อที่ตนได้ยิน และเนื้อที่ตนสงสัย** และเนื้อที่ควรฉันก็ด้วยเหตุ ๓ ประการ คือ เนื้อที่ตนไม่เห็น เนื้อที่ตนไม่ได้ยิน และเนื้อที่ตนไม่ได้สงสัย อันนี้ก็หมดปัญหาเรื่องฉันเนื้อ หรือไม่ฉันเนื้อไปแล้ว สรุปคือฉันเนื้อได้ แต่ต้องเป็นเนื้อที่เหมาะสมที่สมควร

ทีนี้ มาถึงประเด็นเรื่อง ฉันเนื้อ มันมีเมตตาไหม เกี้ยวอะไรกันไหม พระพุทธเจ้าตรัสถึงภิกษุในธรรมวินัยนี้อาศัยหมู่บ้านหนึ่งอยู่ ท่านก็ประพฤติวัตร ปฏิบัติธรรม จิตของท่านประกอบด้วยเมตตา เวลาที่เข้าไปฉันในหมู่บ้าน ญาติโยม มานิมนต์ท่านก็ไป ถ้าจิตท่านมีเมตตา มันไม่ได้อยู่ที่เนื้อแล้ว อยู่ที่จิตท่านมีเมตตา ตอนเขามาถวาย ท่านก็ไม่ได้คิดว่า ขอให้ถวายเราแต่ของดีๆ อร่อยๆ หรือว่าทำอย่างไรเขาจึงจะถวายเราต่อไปอีกในอนาคต จะได้ฉันดีๆ อย่างนี้ต่อไปอีก ท่านไม่ได้กำหนด ไม่ได้ยินดี ไม่ได้มูมมาม รีบฉัน มีปกติมองเห็นโทษ มีปัญญาเครื่องสลัดออก แล้วก็ฉัน อย่างนี้ พระองค์ก็ถามหมอชีวกว่า ในตอนนั้น ตอนฉันเนื้ออยู่นั้น ภิกษุมีความคิดเบียดเบียนตนไหม มีความคิดเบียดเบียนผู้อื่นไหม มีความคิดเบียดเบียนทั้งสองฝ่ายไหม ตอบว่า ไม่มีเลย

ดังนั้น การฉ้ออาหารอย่างนั้น เป็นการฉ้อไม่มีโทษ มีโทษหรือไม่มีโทษ มันไม่ได้อยู่ที่เนื้อ มันอยู่ที่ความคิด มีความคิดเบียดเบียนใครบ้างไหมตอนนั้น ถ้าใจของท่านมีเมตตาอยู่ ถึงเวลาฉ้อก็ฉ้อ แล้วก็ไม่ได้อยากจะฉ้ออย่างนี้อีก ไม่ได้บอกญาติโยมว่า อยากฉ้ออันนี้ไปฆ่าสดๆ มาหน่อย ไม่ได้บอก ไม่มีเรื่องเบียดเบียน ตน เบียดเบียนผู้อื่นอะไร มีแต่ความหวังดีต่อญาติโยม อยากเห็นญาติโยม มีความสุขเจริญก้าวหน้า ก็เรียกว่าเป็นผู้มีเมตตา ฉ้อเนื้อที่ไม่มีโทษ

หมอชิวโกมารักจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยตามที่ดินเคยได้ยินมา พวกเราก็คงเคยได้ยิน พรหม ๔ หน้า หมอชิวเคยได้ยินมาเหมือนกันว่า พรหมนี้มีปกติอยู่ด้วยเมตตา ทำอย่างไรจึงเชื่อว่ามีปกติอยู่ด้วยเมตตา เพราะว่าพระพุทธเจ้านี้ก็เป็นผู้ปกติอยู่ด้วยเมตตา ขอถามว่าทำอย่างไร เพราะเคยได้ยินมา

พระพุทธองค์ตรัสตอบว่า บุคคลจะพึงมีความพยาบาท เพราะราคะ โทสะ โมหะ อันใด ตถาคตละกิเลสพวกนี้ได้หมดแล้ว จึงเชื่อว่ามีปกติอยู่ด้วยเมตตา อย่างนี้ ถ้าพูดแบบนี้ จึงจะถูกต้องว่าเป็นผู้มีปกติอยู่ด้วยเมตตา ถ้าพูดแบบอื่นไม่ถูก หมายความว่า ถ้าบอกว่า พรหมมีปกติอยู่ด้วยเมตตา โดยไม่ได้คิดในการละกิเลส อย่างนั้นผิด อย่างนั้นยังไม่เชื่อว่ามีปกติอยู่ด้วยเมตตา **แต่ภิกษุในธรรมวินัยนี้ ท่านเรียกว่ามีปกติอยู่ด้วยเมตตา เพราะว่าความคิดเบียดเบียนมันจะเกิดด้วยกิเลส อันใด ท่านก็ทำความเพียรพยายามเพื่อละกิเลสอันนั้นเสีย** พอกิเลสหมด จะมีความเบียดเบียนไหม ไม่มี จึงเรียกว่ามีปกติอยู่ด้วยเมตตา

คนมีปกติอยู่ด้วยเมตตา นี้ไม่ใช่มานั่งเจริญเมตตาเออะๆ อย่างพวกเรา โดยทั่วไป มานั่งสวด สัพเพ สัพตา อเวรา โหนตุ อยู่อย่างนี้ไปเรื่อยๆ อย่างนี้ ยังเข้าใจผิดอยู่มาก แท้ที่จริง ผู้ที่อยู่ด้วยเมตตา พิจารณาว่า ความคิดเบียดเบียน มันจะเกิดเพราะกิเลสอะไร ท่านก็เพียรพยายามเพื่อจะละกิเลสอันนั้นแหละ เพื่อไม่ให้มีความคิดพยาบาทเบียดเบียนต่อไปอีกเลย จะได้มีแต่เมตตาขึ้นมา เพราะว่าถึงเราจะเมตตาอย่างไร ก็มีโอกาสที่ความคิดพยาบาทจะเกิดขึ้นได้อยู่ บางคนเจริญเมตตาอยู่ในห้องพระ บางทีจะเข้าไปหาเจ้านาย เจริญเมตตา ขอให้เจ้านายเป็นสุขๆ เถิด เปิดประตูห้องเข้าไปก็เคลียดแล้ว ต่อกันแล้ว อย่างนี้ความคิดเบียดเบียนมันเกิดขึ้นได้ ชื่อว่ามีเมตตาใหม่ ไม่มี

ส่วนผู้มีปกติอยู่ด้วยเมตตา คือ ผู้ที่เขาพยายามเพื่อละกิเลส ความคิดเบียดเบียน ความคิดที่ตรงกันข้ามกับเมตตา เกิดเพราะกิเลสอะไร ก็พยายามเพื่อละกิเลสอันนั้น ทำให้มันหมดไป สิ้นไป ซึ่งจะหมดได้ด้วย การเจริญอริยมรรคมีองค์ ๘ นี้แหละเรียกว่าอยู่ด้วยเมตตา ต้องเข้าใจให้ลึกซึ้ง

สรุปตามพระสูตรนี้ **เนื่อนั้นภิกษุฉันได้ แต่ต้องเป็นเนื้อที่เหมาะสม คือ**
ตนไม่ได้เห็น ไม่ได้ได้ยิน แล้วก็ไม่ได้สัมผัส แม้ขณะฉันเนื้อก็สามารถมีเมตตาได้
เพราะไม่ได้คิดเบียดเบียนตนเอง ไม่ได้คิดเบียดเบียนผู้อื่น ไม่ได้คิดเบียดเบียน
ทั้ง ๒ ฝ่าย เรียกว่ามีเมตตา และได้ชื่อว่ามีปกติอยู่ด้วยเมตตาด้วย เพราะวา
ความคิดเบียดเบียนมันจะเกิดด้วยกิเลสอะไร ก็กำลังเพียรพยายามเพื่อละกิเลส
อันนั้น อย่างนี้ ไม่คิดเบียดเบียนนี้แหละเรียกว่าเมตตา พวกเราพอพูดถึงคำว่า
อยู่ด้วยเมตตา ก็หมายถึง เราต้องสวดเมตตาเยอะๆ พยายามแผ่เมตตา แต่วันดี
คืนดีคิดเบียดเบียนผู้อื่นแล้ว คิดจะเตะคนนั้นคนนี้ นี้ยังไม่เรียกว่าอยู่ด้วยเมตตา

คนที่อยู่ด้วยเมตตาคือคนที่กำลังปฏิบัติเพื่อละกิเลส กิเลสต่างๆ โดยเฉพาะ
ความเบียดเบียนความคิดทำร้ายกัน เกิดด้วยกิเลสอะไร ก็พยายามละกิเลสอันนั้น
ความคิดเบียดเบียนมันเกิดเพราะอริชา ความไม่รู้หรือริษ้าง ความเห็นผิดว่ามีตัวตน
มีของตน ก็ทำความเพียรเพื่อละกิเลสตัวนี้ ละกิเลสตัวนี้ได้แล้ว มันยังคิดเบียดเบียน
คนอื่นไหม มันไม่คิดเบียดเบียน ก็เรียกว่าผู้อยู่ด้วยเมตตา นี้พอเข้าใจไหมครับ ต่อมา
ก็เป็นพรหมวิหารข้ออื่นๆ คือ กรุณา มุทิตา อุเบกขาก็เหมือนกัน ก็อย่างนั้นแหละ
บุคคลทั้งมีความเบียดเบียน มีความไม่ยินดี มีความกระหนาบกระหนัง เพราะราคะ
โทสะ โมหะใด ราคะ โทสะ โมหะนั้น ตถาคตละได้แล้ว ตัดรากถอนโคนหมดแล้ว
ทำให้ไม่มีแล้ว ไม่เกิดอีกอย่างนี้แหละ พระพุทธเจ้าจึงถูกเรียกว่าผู้อยู่ด้วยอุเบกขา
คือละกิเลสได้หมด ที่จะละกิเลสได้หมดก็ด้วยการปฏิบัติตามอริยมรรคมีองค์ ๘

ชีวกสูตรก็มีทั้งประเด็นเรื่องฉันเนื้อได้ไหม ก็ได้ข้อสรุปแล้ว ฉันได้แต่ต้องเป็นเนื้อที่เหมาะสม และผู้ที่ฉันถือว่าเป็นผู้ที่เมตตาไหม มีเมตตาเพราะว่าไม่ได้คิดเบียดเบียน แล้วอย่างไรจึงได้ชื่อว่าอยู่ด้วยเมตตา ไม่ใช่ไปกินผักแล้วบอกว่าดิฉันเมตตา อย่างนี้ไม่ได้ **คนที่อยู่ด้วยเมตตา**นี่คือผู้ที่กำลังพยายามเพื่อละกิเลส ความเบียดเบียน ความไม่เมตตา มันเกิดเพราะกิเลสอะไร ก็พยายามเพื่อละกิเลสอันนั้น ถ้าอย่างเป็นพระพุทธเจ้า พระองค์ทรงละกิเลสได้หมดแล้ว ความเบียดเบียนเกิดด้วยราคะ โทสะ โมหะ อันใด พระองค์ก็ละกิเลสพวกนั้นหมด ก็ไม่มีความเบียดเบียนใดๆ เกิดขึ้น ทำนองนี้

ผู้ที่อยู่ด้วยเมตตาอย่างแท้จริง ก็มีแต่ในคำสอนของพระพุทธเจ้าเท่านั้น ส่วนอื่นๆ เราก็อาจจะสรรเสริญพระพรหมว่ามี ๔ หน้า ประกอบด้วยพรหมวิหาร ๔ ได้แก่ เมตตา กรุณา มุทิตา อุเบกขา ถ้าไปถือว่าพรหมคืออย่างนั้นอย่างนี้ จะดีอย่างนั้นตลอดไป อย่างนั้นเป็นความเห็นผิด ทำไมมันผิด เพราะมันไม่ถูกต้อง ถึงพรหมจะอยู่ด้วยเมตตาอย่างนั้น มันเที่ยงไหม ไม่เที่ยง เปลี่ยนเป็นคิดเบียดเบียนได้อีก ถ้าเราไปเห็นว่าพรหมอยู่ด้วยเมตตาอย่างแท้จริง ก็เห็นผิดว่าเที่ยง

แต่พระอริยเจ้า ผู้ปฏิบัติตามคำสอนของพระพุทธเจ้า หมดกิเลสแล้ว ไม่มีความเบียดเบียนเกิดขึ้น เรียกว่าผู้อยู่ด้วยเมตตาอย่างแท้จริง ความหมายมันลึกซึ้ง จึงต้องเห็นให้ถูก

ในตอนสุดท้าย พระพุทธองค์ทรงกล่าวถึงเหตุที่ทำให้ผู้ฆ่าสัตว์เจาะจง ทำอาหารถวายพระพุทธเจ้าหรือสาวกของพระพุทธเจ้า ประสบบาป หรือสิ่งที่ไม่ใช่ บุญเป็นอันมาก ด้วยเหตุ ๕ ประการ ที่ว่าไม่เป็นบุญ เป็นบาป ไม่ได้เกี่ยวกับเนื้อ แต่เกี่ยวกับการฆ่า ถ้าไปฆ่าเองหรือใช้ให้คนอื่นฆ่า อันนี้เป็นบาป ที่เป็นบาป ไม่ใช่ ตอนเป็นเนื้อ แต่เป็นบาปตอนไปฆ่า ถ้าใครนิมนต์พระไว้ จะให้พระฉันอร่อยๆ แล้วเจาะจงฆ่าสัตว์ตัวอ้วนๆ นี้ ทำอาหารถวายท่าน ได้บาป ประสบสิ่งไม่ใช่บุญ เป็นอันมากด้วยเหตุ ๕ อย่าง

ประการที่ ๑ เขาพูดว่า ท่านจงไปนำสัตว์ชนิดโน้นมา อันนี้ก็บาปไปแล้ว ประสบสิ่งไม่ใช่บุญเป็นอันมาก

ประการที่ ๒ พอนำสัตว์นั้นมา สัตว์อันนั้นถูกผูกคอกมา หรือถูกใส่ภาชนะมา ก็ตี้นทุรนทุราย เจ็บปวด ทุกข์ โทมนัส อันนี้ก็บาป ประสบสิ่งที่ไม่ใช่บุญเป็นอันมาก

ประการที่ ๓ การที่เขาพูดว่า ท่านจงฆ่าสัตว์ชนิดนี้ ใช้ให้ผู้อื่นฆ่านี้ก็เป็นบาป ประสบสิ่งที่ไม่ใช่บุญเป็นอันมาก

ประการที่ ๔ ขณะที่สัตว์นั้นถูกฆ่าอยู่ ได้รับทุกข์โทมนัส นี่ก็เป็นเหตุ ให้ประสบเหตุสิ่งไม่ใช่บุญเป็นอันมาก

ประการที่ ๕ หลอกพระให้ยินดีด้วยเนื้อที่ไม่เหมาะสม เพราะฆ่าเจาะจง
มาถวายพระ นี่ก็เป็นบาป

ถ้าพวกเราจะทำอาหารถวายพระ ก็ต้องไม่มีเรื่องการฆ่าเข้ามาเกี่ยวข้อง
เพราะบาปนี้ไม่ได้อยู่ที่เนื้อ มันอยู่ที่เจตนาไม่ดี มีเจตนาจ้างฆ่าสัตว์นี้แหละ **อย่างนี้
เป็นบาป โดยเฉพาะเจาะจงฆ่าสัตว์เพื่อจะเอาไปทำบุญ เอาเนื้ออร่อยๆ ไปถวาย
พระยิ่งบาปหนักเลย** ถ้าจะทำอาหารถวายก็ต้องไปหาเนื้อที่มีอยู่ตามตลาด ก็ไม่มี
โทษอะไร สรุปลแล้ว โทษหรือสิ่งไม่ดีต่างๆ ไม่ได้อยู่ที่เนื้อ ก็เลสไม่ได้อยู่ที่เนื้อ ความ
เบียดเบียนไม่ได้อยู่ที่เนื้อ แต่อยู่ที่จิตคน เจตนาฆ่าผู้อื่นนี้แหละไม่ดี จะฆ่าเพื่ออะไร
ฆ่าเพื่อถวายพระให้พระท่านได้ฉันอะไรอร่อยๆ มันก็ไม่ดี ก็เห็นชัดๆ อยู่แล้ว ผิดศีล
ข้อที่ ๑ นั่นเอง

ถ้าเป็นเนื้อที่ชาวโลกเขาฆ่ากันเป็นประจำอยู่แล้ว เนื้อนี้เราไม่ได้มีเจตนา
ฆ่า ไม่เกี่ยวกับเรื่องดีหรือไม่ดี เป็นเนื้อธรรมดา ซื้อมาทำอาหารได้ พระสูตรนี้
ท่านทั้งหลายก็จะได้เป็นข้อมูลที่ถูกต้อง ยุคนีเขาก็มีเทศกาลกินเจ แต่ละคนก็มี
ความเห็นในการกินแตกต่างกันไป ถ้ากินเป็นอาหาร เปลี่ยนอาหารเสียบ้าง อย่างนี้
ก็ไม่เป็นไร บางพวกอาจเอาเรื่องดีเรื่องชั่วมาเกี่ยวข้องด้วย อันนั้นถือว่าเป็น
ความเห็นผิด ยิ่งพวกถือหนักๆ คือกินเจแล้วจิตใจจะได้สะอาด มีเมตตาอันยิ่งใหญ่
เป็นการให้อภัยทาน ช่วยเหลือสัตว์ อย่างนี้ยิ่งหนักเลย

ถ้าใครไปถือกับเขานี้เป็นมิชฌาฏิภูฐานะ ขนาดรักษาศีลอย่างดียังไม่สะอาดเลย ทำสมาธิอย่างดียังไม่สะอาดเลย สะอาดอย่างแท้จริงต้องอริยมรรคมีองค์ ๘ ถ้าไม่เข้าใจนี้ หลงตามเขา แค้กินผัก จิตจะสะอาดไม่ได้ มันติดอยู่ เรื่องนี้ก็มี ความเห็นในโลกหลากหลาย บางพวกก็แค่เปลี่ยนอาหารเนื่องจากว่า กินเนื้อมานาน ก็ลดเนื้อชะบั้ง มากินผักช่วงหนึ่ง ร่างกายจะได้เบาขึ้นอะไรก็ว่าไป อันนี้ไม่มี ปัญหาเกี่ยวกับความเห็น ก็แค่อาหารอย่างหนึ่ง ใครจะกินอะไรก็ตามสะดวก สรูปแล้ว อาหารนี้ไม่เกี่ยวกับดีหรือไม่ดี ถ้าจะดีหรือไม่ดี ก็อยู่ที่เจตนา ความตั้งใจ จงใจ ก็เลสนี่แหละที่ไม่ดี มีโทษ เกิดกับจิตนี้แหละ

วันนี้ ได้บรรยายโดยยกตัวอย่างความเห็นผิดขึ้นมา ๓ เรื่องด้วยกัน ท่านก็สามารถนำไปพิจารณาในเรื่องอื่นๆ ได้

เรื่องที่ ๑ เรื่องอาชีพนักแสดง นักแสดงนี่ก็แต่งเรื่องให้คนรักกัน เกลียดกัน หลงกัน บั่นน้ำเป็นตัว เป็นเรื่องเป็นราวขึ้นมา เอามาแสดงเป็นงานมหรสพ จัดเป็น อบายมุข ทำไมเป็นอบายมุข เพราะเป็นปากทางแห่งความเสื่อม คนแสดงเองจะ มาบอกว่าทำให้คนดูมีความสุข แล้วตนเองจะได้ไปสวรรค์ อย่างนี้ก็เห็นผิดไปเลย ที่เป็นเช่นนั้นก็เพราะว่า สัตว์ทั้งหลายยังไม่ปราศจากราคะ โทสะ โมหะ ลุ่มหลง อยู่ พวกนักแสดงทั้งหลายก็แต่งเรื่องให้คนรัก ชัง ให้หลงหนักขึ้น คนก็เพี้ยนไปมาก ตัวเองก็ประมาท แกรมทำให้คนอื่นประมาทด้วย อย่างนี้ไม่ควรทำเลย

เรื่องที่ ๒ เรื่องอาชีพทหาร บางพวกมีความเห็นผิดว่า ถ้าเป็นทหารอาชีพ
เข้ารับในสงครามและทำหน้าที่ของตนเองอย่างดี ปกป้องชาติบ้านเมือง ปกป้อง
ราชบัลลังก์หรืออะไรก็ตามแต่ รับเข้าศึกศัตรูให้แพ้พ่ายไป ถ้าถูกฆ่าตายในสงคราม
นั้น จะได้ไปสวรรค์เนื่องจากทำความดีเยอะ เป็นผู้มีความเสียสละที่ยิ่งใหญ่ แล้ว
แต่เขาจะพูด นั่นก็เป็นความเห็นผิด เนื่องจากเวลาเข้ารับในสงคราม ก็มีความคิด
ที่จะฆ่าศัตรู ฆ่าไล่ศัตรู ล้วนเป็นความคิดพยาบาท ความคิดไม่ดี เจตนาไม่ดี มัน
ก็ต้องไม่ดีอย่างนั้น เป็นเรื่องธรรมดา ถ้าถูกฆ่าตายก็จะเกิดในนรก ผู้มีความเห็นผิด
ถ้าไม่ปล่อยความเห็นผิดนั้น ก็มีคติ ๒ อย่าง คือ นรกหรือกำเนิดสัตว์เดรัจฉาน

เรื่องที่ ๓ เรื่องกินเนื้อหรือไม่กินเนื้อ เรื่องมีเมตตาหรือไม่เมตตา แบบไหน
เรียกว่าอยู่ด้วยเมตตา สรุปลแล้ว ไม่ได้เกี่ยวกับเนื้อ เกี่ยวกับจิตใจ ต่อไปก็จะได้เข้าใจ
ชัด อยู่ด้วยเมตตาไม่ใช่เจริญเมตตาเยอะๆ แต่หมายถึงการฝึกปฏิบัติขัดเกลา
เพื่อละกิเลส ความคิดเบียดเบียนเกิดเพราะกิเลสอะไร ปฏิบัติเพื่อทำลายกิเลสอัน
นั้นแหละ พอหมดกิเลสก็ไม่มีความคิดเบียดเบียนขึ้นมา ก็เรียกว่าผู้อยู่ด้วยเมตตา
เราก็จะได้เข้าใจถูกต้อง

บรรยายวันนี้ ก็พอสมควรแก่เวลาเท่านี้ นะครับ อนุโมทนาทุกท่านครับ

สูตรโสดาบัน ตอนที่ ๘

บรรยาย วันที่ ๑๔ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๕๗

ขอนอบน้อมต่อพระรัตนตรัย
สวัสดีครับท่านผู้สนใจในธรรมะทุกท่าน

วันนี้บรรยายในธรรมะหัวข้อ สูตรโสดาบัน ตอนที่ ๘ นะครับ สำหรับการบรรยายเกี่ยวกับหัวข้อนี้ ผมได้ตั้งประเด็นไว้ ๓ ประเด็น

ประเด็นที่ ๑ ลักษณะและคุณสมบัติของพระโสดาบัน อันนี้ได้กล่าวไปแล้ว ถ้าพูดถึงแบบย่อๆ คือท่านที่ประกอบด้วยอริยมรรคมีองค์ ๘ นั้นแหละ เรียกว่าพระโสดาบัน คุณสมบัติหลายๆ ด้านก็ได้พูดไปแล้ว

ประเด็นที่ ๒ คุณประโยชน์และอานิสงส์ของความเป็นพระโสดาบัน ซึ่งคุณประโยชน์และอานิสงส์หรือคุณค่าของความเป็นพระโสดาบันก็มีมาก ผมก็ได้พูดแจกแจงมาเรื่อยๆ ยกพระสูตรมากมายมาอ่านให้ฟัง ตอนนี้งถึง ข้อที่ ๑๐ แล้ว

ประเด็นที่ ๓ วิธีปฏิบัติเพื่อเป็นพระโสดาบัน ประเด็นนี้ยังไม่ได้บรรยาย

วันนี้จะพูดประเด็นที่ ๒ ต่อไปอีกสักเล็กน้อย เมื่อจบประเด็นที่ ๒ ก็จะขึ้นสู่ประเด็นที่ ๓ ต่อไปเพื่อเชื่อมโยงกัน สำหรับคุณประโยชน์และอานิสงส์ของความเป็นพระโสดาบัน ผมได้ยกพระสูตรมาอ่านให้ฟังและได้ตั้งเป็นข้อๆ เริ่มตั้งแต่ข้อที่ ๑ คือความเป็นพระโสดาบันนั้น เป็นการได้ที่เหนือกว่าพระเจ้าจักรพรรดิ เพราะทางพุทธศาสนา คำว่า ได้ ถ้าจะได้ดีที่สุดก็คือไม่ได้ นั่นแหละ ไม่ได้สิ่งที่ไม่จำเป็น เช่น ไม่ได้ทุกข์นี้ มันดี พวกเราได้มาเยอะเลย ได้เวียนว่ายตายเกิดได้โน่นได้นี่ โดยคิดว่าดี ซึ่งมันไม่ดีเท่าไร ได้ดีที่สุดทางพุทธศาสนาก็คือไม่ได้ เริ่มจากดีสูงสุดคือพระอรหันต์ ไม่ได้เกิดอีก นั่นแหละดีสุดเลย ถ้าพูดรองลงมาเรื่อยๆ เอาแค่พระโสดาบัน ก็เป็นการได้ที่เหนือกว่าความเป็นพระเจ้าจักรพรรดิ เพราะไม่ได้ไปอบายแล้ว

ส่วนพวกเราได้ไปอีกเยอะอยู่ ถ้าหล่นไปนี่ ต้องได้อะไรอีกเยอะเลยกว่าจะขึ้นมาได้ ลำบากลำบากมาก เวลาอ่านในหนังสือ มักมีข้อความว่า เวลาไปเกิดเป็นสัตว์เดรัจฉานแล้วนี่ จะเกิดเข้าไปเข้ามาหลายชาติมาก อย่างเป็นควายก็เป็น ๕๐๐ ชาติ เนื่องจากการไปเกิดเป็นสัตว์ทั้งหลาย เกิดด้วยอำนาจอวิชชา เกิดแล้วก็ต้องรักตัวเองอยู่อย่างนั้นวนอยู่ ถ้าตกไปอบายขึ้นมาก็ลำบาก ส่วนเป็นมนุษย์นี้ไม่ค่อยมีค่ากล่าวที่บอกว่าเกิดเป็นมนุษย์ติดต่อกัน ๕๐๐ ชาติ ส่วนใหญ่ก็เป็นชาติหนึ่งแล้วก็ร่วงไปนานเลย อย่างนี้ ส่วนเป็นสัตว์นี่ในหนังสือ ท่านจะเขียนไว้มากทีเดียว เป็นลิง ๕๐๐ชาติ เป็นวัว ๕๐๐ ชาติ อย่างนี้เป็นต้น

๒.๑๐ ทำให้หมดความเห็นผิดและพิธีกรรมที่ผิดๆ (ต่อ)

ดังนั้น ความเป็นพระโสดาบันเป็นการได้ที่เหนือกว่าความเป็นพระเจ้าจักรพรรดิ ผมพูดเป็นข้อที่ ๑ แล้วข้อหลังๆ มากี่จะเป็นการแจกแจงยกพระสูตรต่างๆ มาจนถึงลำดับที่ ๑๐ ความเป็นพระโสดาบันจะทำให้หมดความเห็นผิดและพิธีกรรมที่ผิดๆ ละทิฏฐิได้ ละความเห็นผิดๆ ทั้งละเอียดและหยาบ และทำให้ละพิธีกรรม ข้อปฏิบัติที่ผิดพลาด ละมงคลตื่นข่าวต่างๆ ได้ ถ้าพูดให้ถูกต้อง จะดีไม่ดีเราก็อ่านตามกรรม ดีชั่วอยู่ที่กรรม แต่คนทั่วไปก็ยังหลงอยู่ นึกว่าได้เห็น ได้ยิน ได้ดมกลิ่น ได้ลิ้มรส ได้สัมผัส ได้นั่งได้นอน เป็นเรื่องดี ก็หลงกันไป นั้นเรียกว่า มงคลตื่นข่าว วันนี้จะอ่าน**มงคลตื่นข่าว**ให้ฟังบ้างเล็กน้อย มงคลอันแท้จริงมี ๓๘ ประการ ซึ่งเราก็ได้ฟังบ่อยๆ แต่ด้วยความเป็นปุถุชน ก็หลงไปอยู่เรื่อย

ต่อไป จะอ่านเกี่ยวกับสมณพราหมณ์บางกลุ่ม หรือพวกปุณฺฑิตทั้งหลาย ที่ถือว่าการเห็นบ้าง การได้ยินบ้าง การกระทำอย่างนั้นอย่างนี้บ้างว่าเป็นมงคล เป็นสิ่งดีงาม นำมาซึ่งความเจริญรุ่งเรือง เป็นสิ่งที่ช่วยให้เขามีความสุข ช่วยให้เขาปลอดภัยไปรุ่งสบาย ไล่เสนียดจัญไรออกไปได้ แท้ที่จริง สิ่งที่ทำให้พ้นทุกข์ ถึงความสุขปลอดภัยไปรุ่งสบาย มีทางเดียวเท่านั้นคืออริยมรรคมีองค์ ๘ พวกเราคงได้ฟังบ่อย แต่ด้วยความหลง ก็จะมีคิดว่าได้นอนที่นอนนุ่มๆ แล้วจะสบาย โดยแท้จริงแล้ว นอนนุ่มๆ ก็แก่เหมือนกัน แก่เท่ากับนอนไม่นุ่มนั่นแหละ ถ้านอนนานพอกันก็แก่พอกัน แต่ในความรู้สึกของคน จะนึกว่านอนนุ่มๆ มันแก่ช้ากว่านอนแข็งๆ ก็ว่าไปนะ แท้ที่จริงมันไม่ต่างกันหรอก มันเท่ากัน คนโดยทั่วไปก็เลยหลงเอาสิ่งนั้นเป็นมงคล เอาสิ่งนั้นเป็นของดี ฝ่ายตรงข้ามก็ว่าไม่ดี เป็นอวมงคลไป ผมจะอ่านตัวอย่างให้ฟัง แต่เป็นตัวอย่างในยุคพุทธกาล ในยุคนี้ก็มีมงคลตื่นข่าวแง่มุมอื่นอีกเยอะแยะ ท่านก็เปรียบเทียบเอาที่แล้วก็แล้วกัน อันนี้เป็นแบบยุคพุทธกาลที่ท่านรวบรวมมาแสดงไว้

ในคัมภีร์ขุททกนิกาย มหานิทเทส ข้อ ๒๕ มีข้อความว่า

มีสมณพราหมณ์พวกหนึ่ง ถือความหมัดจดด้วยการเห็น
สมณพราหมณ์เหล่านั้นถือการเห็นรูปบางอย่างว่า เป็นมงคล ถือการเห็น
รูปบางอย่างว่า ไม่เป็นมงคล

สมณพราหมณ์เหล่านั้นถือการเห็นรูปชนิดไหนว่า เป็นมงคล

สมณพราหมณ์เหล่านั้นลุกขึ้นแต่เช้าตรู่ เห็นรูปที่สมมติว่า เป็น
มงคลยิ่ง คือ เห็นนกแอ่นลม ผลมะตูมอ่อนเกิดในบุษยฤกษ์ หลิงมีครรภ
เด็กเล็กที่ชี้คอคนไป หม้อมีน้ำเต็ม ปลาตะเพียนแดง ม้าอาชาไนย
รถเทียมม้าอาชาไนย โคผู้ โคแดง ก็พากันถือการเห็นรูปเห็นปานนี้ว่า
เป็นมงคล

สมณพราหมณ์เหล่านั้น ถือการเห็นรูปชนิดไหนว่า ไม่เป็นมงคล

สมณพราหมณ์เหล่านั้น เห็นลอมฟาง หม้อเปรี๊ยะ หม้อเปล่า
นักฟ้อน สมณะเปลือย ลา ยานเทียมด้วยลา ยานเทียมด้วยสัตว์พาหนะ
ตัวเดียว คนตาบอด คนง่อย คนแคะ คนเปลี้ย คนแก่ คนเจ็บ คนตาย
ก็พากันถือการเห็นรูปเห็นปานนี้ว่า ไม่เป็นมงคล

สมณพราหมณ์เหล่านั้นนี้ ชื่อว่าถือความหมัดจดด้วยการเห็น
สมณพราหมณ์เหล่านั้นถือความหมัดจด คือ ความสะอาด ความบริสุทธิ์
ความหลุดไป ความพ้นไป ความหลุดพ้นไป ด้วยรูปที่เห็นแล้ว

คำว่า **มงคล** คือ สิ่งดีงาม เจริญรุ่งเรืองก้าวหน้าสำหรับชีวิต นำสิ่งดีๆ
มาให้ชีวิต ไม่เป็นมงคล คือ เป็นสิ่งไม่ดี นำสิ่งไม่ดีมาให้ เป็นเสนียดจัญไร อะไรต่างๆ
แบบภาษาไทยเรานั้นแหละ

ท่านรวบรวมเอาไว้ เช่นว่า เห็นรูปที่สมมติว่าเป็นมงคล มีแปลกๆ มีเยอะ เยอะ ในยุคนี้พวกเราก็ยังมียปรากฏอยู่มากมาย เห็นอันนั้นบ้างอันนี้บ้างว่าเป็นมงคล จะมีสิ่งดีๆ เข้ามาในชีวิต อย่างนี้เรียกว่าถือสิ่งที่มองเห็นทางตาว่าเป็นมงคล มงคล มันอยู่ข้างนอก อยู่กับสิ่งที่ตามองเห็น แต่แท้จริง จะเป็นมงคลก็ต้องอยู่ใน ๓๘ เช่น ดูแลเฉียงดูมารดาบิดา อย่างนี้เป็นมงคล สงเคราะห์บุตรภรรยา อย่างนี้เป็นมงคล ส่วนการเห็นสิ่งนั้นสิ่งนี้ ไม่ได้เป็นมงคลอะไร เป็นการถือผิด

ตามข้อความที่ผมอ่านให้ฟังนี้ เห็นรูปที่สมมติว่าเป็นมงคล ความจริงเป็นเพียงรูป เป็นสิ่งภายนอกที่ไม่รู้เรื่องอะไรเลย ไม่ได้เป็นอะไรเลย **เป็นเพียงสิ่งนั้น อย่างที่มันเป็น แต่ชาวโลกก็สมมติ ตั้งขึ้นมาว่าเป็นมงคล** เช่น เห็นนกแอ่นลม ก็ว่าเป็นมงคล เป็นของดี เห็นนกก็ว่าเป็นของดี บางคนเห็นนกหายาก อุตส่าห์ตาม ไปดูไกลมาก จนตัวเองจะตายก่อนนกแล้ว ก็วุ่นวายไป เขาวามันเป็นสิ่งที่ดี เป็นกำไรชีวิต ทำให้ชีวิตประสบแต่ความเจริญรุ่งเรือง ความจริง มันดีมีัย มันก็เป็นของมันนั่นแหละ ความผิดนี้ไม่ได้อยู่ที่นก ไม่ได้อยู่ที่การเห็น ความผิดคือความเห็นที่ไปยึดว่ามันเป็นมงคล ความจริงมันไม่ใช่ มงคลต้องอยู่ใน ๓๘ ข้อ ไม่มีการเห็น นกแอ่นลมในมงคล ๓๘ นะ เห็นผลมะตูมอ่อนเกิดในบุษย์ฤกษ์ เห็นเกี่ยวกับผลไม้ ต้นไม้ ออกดอกออกผลเวลาโน้นเวลานี้ มีรูปร่างสวยงาม หรือแปลกประหลาด เป็นของหายาก มีหนึ่งเดียวในโลก มันเป็นมงคล เป็นของดี ใครชอบดอกไม้ก็ว่าดอกไม้ มันดี มันเป็นมงคลก็ว่าไป มีดอกไม้ชนิดนั้น จะทำให้เจริญรุ่งเรือง เรียกทรัพย์ เรียกยศ เข้ามาในบ้าน เป็นต้นไม้มงคล ดอกไม้มงคล กระถางมงคลอะไรก็ว่าไป เห็นหญิงมีครรภ์ เห็นเด็กเล็กที่ขี่คอคนไป เห็นปลาตะเพียนแดง เป็นต้น เอารูปปลา มาห้อยไว้ที่บ้าน ห้อยไว้ที่รถยนต์ จะได้เจริญก้าวหน้า ก็คิดทำกันไป

ในยุคนี้ก็มีเยอะแยะ ไม่เกี่ยวกับสิ่งที่มองเห็นเหล่านั้น เกี่ยวกับความเห็น เห็นว่าอย่างนั้นมันดี มันเป็นมงคล ภาษาธรรมท่านเรียกว่ามงคลตื่นข่าว แท้จริง สิ่งนั้นไม่ได้นำความดีมาให้เขาเลย มันไม่รู้อะไรด้วยซ้ำไป ไปเห็นผิดเอาเอง

ถือการเห็นรูปชนิดไหนว่าไม่เป็นมงคล เช่นว่า เห็นกองฟางว่าไม่เป็นมงคล เห็นหม้อเปล่า เห็นนักฟ้อน นักแสดงในยุคเก่าเขาถือว่าเห็นพวกเต็นกินรำกิน ถือว่าเป็นเสนียดจัญไร ไม่เจริญอะไรก็คิดกันไป ส่วนยุคนี้อาจจะเพี้ยน กลับกันก็ได้ เห็นดาราแล้วขอถ่ายรูปหน่อย ความจริง พอกันแหละคือโง่พอกัน แต่มันกลับข้างกัน ดีหรือชั่วมันก็อยู่ที่กรรมนั้นแหละ **มงคลหรืออวมงคล เจริญหรือตกต่ำก็อยู่ที่กรรม** แต่เขาถือว่าการมองเห็นสิ่งนั้นๆ มันดี เป็นความก้าวหน้า เป็นการนำสิ่งดีๆ มาให้ชีวิต อะไรก็ว่าไป ความคิดแบบนี้คือคิดจากความเห็นผิด ถ้าเห็นถูกมันคืออะไร ถ้าเห็นถูก เห็นก็คือมันไม่เกี่ยวกับดีหรือไม่ดี ดีก็ดีที่กรรม ไม่ดีก็ไม่ดีที่กรรม ไม่เกี่ยวกับสิ่งที่เห็นหรือสิ่งที่ได้ยิน

สิ่งที่ถูกนี้มีไม่เยอะ ไม่เรื่องมาก แต่สิ่งที่ผิดนี้มีมหาศาลจริงๆ อันนี้อ่านให้ฟัง เนื่องจากเราทั้งหลายที่ยังเป็นปุถุชนอยู่ มีหลงอยู่อย่างนี้เป็นประจำอยู่เรื่อย เลยต้องเตือนตนเองไว้ จะหลงอย่างนี้อีกนานไหม เตือนตนเอง ถ้าไม่อยากจะหลง ก็ต้องปฏิบัติให้เป็นพระโสดาบัน จึงจะเลิกหลง ไม่อย่างนั้นมันก็จะหลงไปหลงมา อยู่อย่างนี้ เสียเวลาเปล่า

เห็นสมณะเปลือย เห็นลา เห็นคนตาบอด เห็นคนง่อย เห็นคนแคะ เห็นคนเตี้ย เห็นคนแก่ เห็นคนตาย ถือการเห็นสิ่งเหล่านี้ว่าไม่เป็นมงคล พอเห็นคนตาบอด เห็นคนง่อยก็ว่าวันนี้ช่วยแล้ว วันนี้จะต้องมีอะไรไม่ดีเข้ามาในชีวิต ต้องมีเคราะห์แน่ ไปหาทางสะเดาะเคราะห์กันอีก หนักกันไปใหญ่ อะไรอย่างนี้เป็นต้น อันนี้เขาถือนั่นในยุคพุทธกาล ในยุคนี้อีกคล้ายๆ กัน เพียงแต่ปรับเปลี่ยนสิ่งที่เห็น ส่วนความหลงผิดเนื่องจากยังไม่ได้เป็นโสดาบัน อาการก็คล้ายกันนี่เอง พวกนี้หลงยึดถือผิดๆ

ทำนองนี้เรียกว่าถือนการเห็นรูปบางอย่างเป็นมงคล ถือนการเห็นรูปบางอย่างว่าไม่เป็นมงคล บางอย่างดี บางอย่างไม่ดี แต่โดยแท้จริง รูปนี้ไม่ได้เป็นสิ่งดีหรือสิ่งไม่ดี ภาษาพระท่านว่ามันเป็นอภัยกตะ คือไม่ได้บอกว่าดีหรือไม่ดี คนเกิดนี้เขาถือว่าดี อันนี้ก็ผิด ทำไมผิด คนเกิดมันก็เป็นเรื่องธรรมดา เป็นทุกข์ธรรมดา ไม่เกี่ยวกับดีหรือไม่ดีอะไรเลย คนตายก็เป็นเรื่องธรรมดา เป็นเรื่องของทุกข์ บางคนก็ว่ามันไม่ดี อย่างนี้เป็นต้น วุ่นกันไปเยอะแยะมากมาย ท่านทั้งหลายมองดูชาวโลกที่เขาหลงกันอยู่ ถ้ายังหลงกับเขาอยู่ต่อไปอีก ก็จะวนเวียนไปอีกนานมาก ถ้าเป็นพระโสดาบันแล้ว สิ่งเหล่านี้จะหมดไป ไม่ต้องหลงอย่างนี้อีกต่อไป เพราะรู้จักว่าสิ่งที่ดีงามสูงสุด ทำให้บริสุทธิ์ เจริญก้าวหน้าก็ด้วยอริยมรรคมีองค์ ๘ **ต้องมีความเห็นถูกต้อง คิดถูกต้อง พุตถูกต้อง กระทำถูกต้อง ใช้ชีวิตถูกต้องนั่นเองจึงเป็นเรื่องดี** ส่วนอย่างอื่นมันก็อย่างนั้นแหละ อย่างนี้มันชัดเจน ไม่มีหลงอีกต่อไป

เราทั้งหลายที่ยังเป็นปุถุชน ต้องมีโอกาสหลง บางท่านใช้โอกาสเปลือง เหลือเกิน หลงอยู่เรื่อย อย่าลืมนั่งธรรมให้ดี เตือนตนบ่อยๆ เรื่องกรรม เรื่องผล ของกรรม เรื่องอริยมรรค ต้องเตือนไว้ ไม่อย่างนั้น มันก็จะหลงไหลไปตามเขา

ต่อไปอีกกลุ่มหนึ่ง ถือการได้ยินเสียงว่าเป็นมงคล เสียงก็เหมือนกับรูป เมื่อก็นั่นเอง เสียงเป็นธรรมตาอย่างหนึ่ง ธรรมชาติอย่างหนึ่ง ภาษาพระก็ว่าเป็น อภัยาทะเหมือนกัน คือไม่เกี่ยวกับดี ไม่เกี่ยวกับไม่ดี มันก็เป็นของมัน เสียงดำ เสียงนินทา หรือเสียงชม ก็เป็นสักแต่ว่าเสียง เป็นธรรมตาอย่างนั้น สมณพราหมณ์ บางพวกเขาก็ถือความหมจดจต ความเจริญรุ่งเรืองก้าวหน้า ความดีงาม เพราะเสียง ทางประเทศไทยเราก็มีประเพณีเยอะแยะมากมาย เกี่ยวกับเสียงขึ้นมา ได้ยินเสียง พระสวดนี่ถือว่าดีแล้ว เป็นมงคลก็ว่าไป แล้วแต่เขาจะสมมติกัน

มีข้อความว่า

มีสมณพราหมณ์พวกหนึ่ง ถือความหมจดจตด้วยเสียงที่ได้ยิน สมณพราหมณ์เหล่านั้น ถือการได้ยินเสียงบางอย่างว่า เป็นมงคล ถือการ ได้ยินเสียงบางอย่างว่า ไม่เป็นมงคล

สมณพราหมณ์เหล่านั้น ถือการได้ยินเสียงอย่างไหนดว่า เป็นมงคล

สมณพราหมณ์เหล่านั้นลุกขึ้นแต่เช้าตรู่ ได้ยินเสียงที่สมมติว่าเป็น มงคลยิ่งว่า เจริญแล้ว กำลังเจริญ เต็ม ขาว ไม่เศร้าโศก ใจดี ถูกขดี มงคลดี มีสิริ หรือว่าเจริญศรี ก็พากันถือการได้ยินเสียงเห็นปานนี้ว่า เป็นมงคล

สมณพราหมณ์เหล่านั้น ถูกรู้ได้ยินเสียงอย่างไรว่า ไม่เป็นมงคล

สมณพราหมณ์เหล่านั้นลุกขึ้นแต่เช้าตรู่ ได้ยินเสียงว่าคนตาบอด คนง่อย คนแคะ คนเปลี้ย คนแก่ คนเจ็บ คนตาย ถูกตัด ถูกทุบ ถูกไฟไหม้ ของหาย หรือ ว่าไม่มี ก็พากันถูกรู้ได้ยินเสียงเห็นปานนั้นว่า ไม่เป็นมงคล สมณพราหมณ์เหล่านั้นนั้น ชื่อว่าถูกรู้ความหมดจดด้วยการได้ยินเสียง สมณพราหมณ์เหล่านั้นถูกรู้ความหมดจด คือ ความสะอาด ความบริสุทธิ์ ความหลุดไป ความพ้นไป ความหลุดพ้นไป ด้วยการได้ยินเสียง

นี่คือถูกรู้ได้ยินเสียงบางอย่างว่าเป็นมงคล เช่นคำว่า เจริญ ขอให้เจริญๆ นะ แค่นี้ก็รู้สึกดีกับชีวิตมาก ถ้าได้ยินเสียงอย่างนี้ วันนั้นจะโชคดี วันนั้นเป็นมงคล นี่ก็โง่ เสียงก็คือเสียง มันจะดีกับชีวิตอะไร ถ้าดีกับชีวิต ก็ต้องมีปัญญาเห็นว่าไม่เที่ยงคิดจะออกจากโลก เป็นเนกขัมมสังกัปปะ อย่างนี้ค่อยถูกต้องหน่อย มันไม่ได้เกี่ยวกับเสียงหรือ เขาพูดว่า เจริญๆ คนอื่นปรารถนาดีก็เป็นความดีของผู้อื่น เราไปถูกรู้ผิด ถูกรู้ว่าเจริญ เพราะมีคนมาอวยพร อย่างนี้มันก็ผิดไปเลย ชาวโลกให้คำชมก็รับมา หรือให้เกียรติเขาในแง่ที่ว่าเขาอุตสาหให้เกียรติเรา เป็นความดีของเขาทางเราก็ต้องมีปัญญารู้จักอะไรเป็นอะไร ไม่ใช่ถูกรู้เอาแก้วไปหมด นึกว่าเขาชมว่าดีแล้วจะดี นึกว่าเขายกให้ดีแล้วจะดี

คำว่า เจริญ แหมกำลังเจริญเลยทีเดียวนะ กำลังรุ่งเรือง เต็มบริบูรณ์ ขาว ไม่เศร้าโศก ฤกษ์ดี มงคลดี มีสิริ คำพูดอะไรทำนองนี้ เวลาเราอวยพรกันก็เลยมีคำเหล่านี้ ขอให้มั่งคั่งร่ำรวยอย่างโน้นอย่างนี้ คนโดยทั่วไปเขาก็ถือว่าคำเหล่านี้แหละเป็นมงคล เป็นของดี ทำให้เจริญก้าวหน้า อย่างนี้เป็นต้น การถือเหล่านั้นก็เลยเป็นการถือผิด ถ้าเป็นพระโสดาบัน ท่านก็จะรู้ว่า นี่เป็นเสียงที่ชาวโลกเขาสมมติกัน ส่วนความจริงคืออีกอันหนึ่ง ชาวโลกเขาไม่รู้ เขาก็สมมติกันไปอย่างนั้นแหละ มันก็เป็นเรื่องธรรมดาของชาวโลก เหมือนเราสมมติกระดาษให้เป็นเงิน เอาไว้ใช้สอยแลกเปลี่ยน มันก็เป็นของโลกเขาสมมติกัน เราก็ใช้ไปตามสมมติ ส่วนของจริงก็ต้องรู้ว่าอะไรเป็นทรัพย์จริงๆ เป็นของๆ เราจริงๆ ของๆ เราจริงๆ ก็คือกรรม แต่โลกเขาสมมติว่าอันนี้เป็นของเรา ก็ต้องเข้าใจว่าเขาสมมติ ก็คล้ายกัน โลกเขาสมมติว่าอันนี้เป็นเสียงดี เป็นมงคล เราก็ยอมรับว่าเป็นสมมติของชาวโลก แต่ความจริงก็ต้องรู้ว่าอะไรมันดีจริงๆ อะไรมันเป็นมงคลจริงๆ

พระโสดาบันท่านจะแยกแยะออกกระหว่างสมมติของชาวโลกกับข้อเท็จจริงอยู่กับสมมติของชาวโลกได้แต่อย่าหลง ส่วนปุถุชนนี้ต้องระมัดระวัง อย่าไปติดสมมติ เป็นโน่นเป็นนี่จริงจัง อาจจะพินิจไปหนักเลยก็ได้ ถูกสมมติบังตา ตาบอดไปเลย นี่ก็เป็นเรื่องเสียง รู้สึกว่าพวกเราหลงกันมาก เสียงไหนมันดี เป็นมงคล ก็ตั้งกันไป เอาไปตั้งชื่อ ให้เสียงมันเพราะ รุ่งเรืองๆ หาเบอร์โทรศัพท์สวยๆ ออกเสียงเพราะ เป็นมงคลๆ เป็นชื่อมงคล เบอร์มงคล

เสียงไหนที่เขาสมมติกันว่าไม่เป็นมงคล นี่ในยุคพุทธกาล ยุคนี้ก็ว่ากันไป ตามชาวโลกเขาก็คล้ายกันแหละ คนที่ยังมีกิเลสก็เหมือนกัน มีเสียงว่า คนตาบอด คนง่อย คนแคะ คนเปลี้ย คนแก่ คนเจ็บ คนตาย ถูกตัด ถูกทุบ ถูกไฟไหม้ ของหาย หรือว่าไม่มี รู้สึกว่ามันเป็นคำไม่ดี ถ้าได้ยินคำเหล่านี้ ช่วยแล้ว มีเคราะห์ร้ายแล้ว พอได้ยินว่า หหมดไป ก็รู้สึกใจหายวาบเลย คำว่า เสียหาย เป็นคำไม่ดี คำว่า ตาย ไม่เป็นมงคล อย่าพูด เดี่ยวจะช่วยกันทั้งบ้าน อะไรวะอย่างนี้ ความจริง ที่ไม่ดีหรือไม่ดี ไม่ได้อยู่ที่คำพูด **ไม่ดี อยู่ที่ขาดสติสัมปชัญญะ มีแต่หลง ไม่มีสัมมาทิฐิ มีแต่มีจฉาทิฐิ** ไม่มีบุญกุศลเกิดขึ้น มีแต่บาปนี่แหละ

เรามองไม่ชัดเจน ไม่รู้จักอวมงคล เลยเอาอวมงคลไปฝากไว้ที่เสียงเหล่านั้น ของหาย ไฟไหม้ ถูกทุบ ถูกตัด คนตาย ในยุคนี้เขาก็ยังสมมติอย่างนี้คล้ายกัน ถ้าได้ยินคำเหล่านี้ถือว่าไม่ดี เป็น**อวมงคล** จนกระทั่งมีการห้ามกันว่าอย่าพูดอย่างนะ มันไม่ดี เป็นอวมงคลอะไรก็ว่าไป บางคำควรจะพูดกัน เช่นว่า คุณต้องตายเป็นธรรมดา อย่างนี้ ควรจะพูดกันบ่อยๆ พวกเราก็ไม่กล้าพูด มีแต่พูดว่าคุณจงอายุยืน อายุยืนหมื่นๆ ปี ถ้าเอาหลายคนมารวมๆ กัน มันก็ถึงอยู่แล้ว แต่คนเดียวคงอายุไม่ถึงหรอก เขาอยากได้ยินอย่างนั้น สมมติกันว่าเป็นมงคล เลยหลงกันอยู่ คำบางคำที่เป็นประโยชน์ที่เป็นของดี เป็นมงคล เช่น เราจะต้องแก่ ต้องเจ็บ ต้องตาย เป็นธรรมดา ต้องหมดไปเป็นธรรมดา คำเหล่านี้เป็นของดี ทำไม่ดี เพราะทำให้ได้สติ สตินี้เป็นของดี มีความเห็นถูกต้องว่าต้องตายเป็นธรรมดาควรจะบอกกันอย่าไป หลอกกัน อันนี้สัมมาทิฐิ ดีที่ความเห็นถูก

แต่พวกเราไม่ค่อยกล้าบอกกัน ไม่กล้าบอกว่า อีกสักหน่อยจะจากแล้ว กลัวจะเป็นอัปมงคล เลยไม่ได้ของดีกัน เพราะมัวแต่ไปถือ ถืออันผิด เลยวนอยู่อย่างนี้ นี่เรื่องของเสียง คงมีเยอะนะ ในชีวิตของเรา ถ้าใครชมเรารู้สึกว่า ดีขึ้นมาเลย เช่น แหม... เธอดูสาวขึ้นกว่าเมื่อก่อนนะ อันนี้ก็จะรู้สึกดีขึ้นมาเลย เป็นคำพูดเป็นมงคล แต่ความจริง แก่กว่าเมื่อก่อนทุกคนนั่นแหละ เขาพูดอย่างนั้น เป็นความปรารถนาดีหวังดีของเขา ต้องขอบคุณเขา แต่เราต้องรู้จักว่าอะไรเป็นอะไร ไม่อย่างนั้น ก็จะหลงไปมาอยู่เรื่อย มีแต่ทุกคนจะแก่กว่าเมื่อก่อนทุกคน ไม่มีใครสาวกว่า เมื่อก่อนสักคน พวกเราเวลาได้ยินเสียง เช่น ดุติเป็นหนุ่มขึ้นกว่าเมื่อก่อน แหม... ฟังดูแล้วเข้าท่า แต่ความเป็นจริงไม่มีใครหนุ่มกว่าเมื่อก่อนสักคน ความจริงคือ แก่กว่าเมื่อก่อนทุกคนเลย ความจริงมันเป็นอย่างนั้น ความจริงนั้น หนียังไงก็ไม่พ้น **คำพูดว่า แก่ลง ใกล้ตายแล้ว อย่างนี้ เป็นมงคล ดีกว่าเยอะเลย เป็นคำสุภาพดี** เป็นคำจริงแท้ ดังนั้น ต้องมีหลักไว้ ดีหรือชั่วตัดสินที่กรรม ไม่เกี่ยวกับวัน เดือน ปี เห็นอะไร หรือได้ยินอะไรหรอก ถ้าสูงขึ้นมาเหนือดีเหนือชั่ว คืออริยมรรคมีองค์ ๘ ก็มีหลักอยู่เท่านี้

ที่ถูกมีไม่เยอะ มีนิดเดียวเอง แต่ที่ผิดนะมันเยอะ กว่าจะกวาดสิ่งผิดออกไปได้ นี่ลำบากมาก พอเป็นโสดาบันแล้วจึงสะดวกสบายเพราะไม่ผิดนั่นเอง อันนี้พูดพอให้เป็นตัวอย่าง ท่านทั้งหลายก็จะได้สังเกตดูในโลกรวมทั้งตัวเราเองด้วย นั่นแหละ

ต่อไปบางกลุ่มถือศีลและวัตรปฏิบัติต่างๆ ด้วยคิดว่าการรักษาศีลนี้จะดีจะประเสริฐ ทำบุญ ทำทานอะไรต่อมิอะไร จะเกิดที่ดีๆ อย่างนั้นอย่างนี้ที่ว่าไป อันนี้ก็เป็นมงคลตื่นข่าวเหมือนกัน เพราะเขาไปยึดถือ ยึดถือว่าจะบริสุทธิ์ได้ด้วยศีลนี้แหละ **ศีลเป็นของดี แต่ยึดดีนี้มันไม่ดี ยึดไว้มันไม่ดี** คนมีบุญเยอะก็ดีเหมือนกันนะ แต่ไปยึดว่ามีบุญเยอะนี้มันผิด ทำไมมันผิด เพราะมันไม่ถูก มันผิดจริงๆ บุญเยอะนี้ ช่วยให้เกิดบนสวรรค์ได้ก็จริง แต่ไม่อาจช่วยยับยั้งไม่ให้แก่ได้ ไม่อาจจะช่วยยับยั้งไม่ให้ตายได้ เราบุญเยอะแค่นั้นก็แก่อยู่ดีนะ จะมาถือว่าเราบุญเยอะกว่าเขา ศีลดีกว่า แล้วดีกว่าเขา อย่างนี้ไม่ได้

ถ้าจะดีจริงๆ อย่างถูกต้อง ต้องเดินไปมรรคเพื่อให้ถึงนิพพาน อย่างนี้ดีที่สุด ส่วนอันอื่นนี้มันไม่พบนะ ไม่หมด เงินเยอะก็แก่ เงินน้อยก็แก่เหมือนกัน ไม่ใช่ว่าเงินเยอะจะยื้อความแก่ได้ ไม่ใช่อย่างนั้น บางคนมีเงินเยอะ ไปหาหมอ ฉีดยาเข้าไป รอยตีนกาหายแล้ว นึกว่าไปหยุดยั้งความแก่ได้ หยุดไม่ได้นะ มันก็แก่ไปเรื่อยๆ ตามวันเวลาที่ผ่านไป ยับยั้งรื้อรอยแล้ว หลอกตัวเองได้แนบเนียน จะหลอกได้ที่วันวนไปอย่างนั้น อยู่นานๆ แก่ทุกคนนะ มันเป็นอย่างนั้นนะ บางกลุ่มเขาก็ถือว่า มีบุญเยอะ ถือว่ามีศีลดีนี้แหละเป็นของดี เพราะทำให้เขาเกิดในสวรรค์ก็ว่าไป พอมีบุญเยอะ ได้ทำบุญมาเยอะก็สบายใจ การสบายใจแล้วมัวประมาท อย่างนี้ผิด มีบุญเยอะให้เกิดบนสวรรค์ได้ เกิดบนสวรรค์ก็แก่เหมือนกัน หมดอายุเหมือนกัน ถึงจะบุญเยอะอย่างไรก็ยับยั้งความแก่ไม่ได้ ยับยั้งความเจ็บไม่ได้ ยับยั้งความตายไม่ได้ ใครไปถืออย่างนั้นก็ผิด อันที่ถูกต้องจริงๆ ต้องเดินไปตามมรรค จึงจะบริสุทธิ์หมดจดจากกิเลสอย่างแท้จริง ให้เข้าใกล้นิพพานนั้นแหละจึงถูก จะได้ไม่เกิด ไม่แก่ ไม่เจ็บ ไม่ตาย

บางกลุ่มเขาถือความหมดจด ถือความดี หลุดพ้น ด้วยการสำรวม ระวัง ด้วยการมีศีล เหมือนที่ท่านยกตัวอย่างไว้ มีว่า

มีสมณพราหมณ์พวกหนึ่ง ถือความหมดจดด้วยศีล สมณพราหมณ์เหล่านั้นถือความหมดจด คือ ความสะอาด ความบริสุทธิ์ ความหลุดไป ความพ้นไป ความหลุดพ้นไป ด้วยเหตุเพียงศีล คือ ด้วยเหตุเพียงความสำรวม ด้วยเหตุเพียงความสังวร ด้วยเหตุเพียงความไม่ละเมิด

ปริพาชกผู้เป็นบุตรแห่งนางปริพาชิกาชื่อสมณมุณฑิกา กล่าวอย่างนี้ว่า “ช่างไม่เอ๋ย เราบัญญัติบุรุษบุคคล ผู้ประกอบด้วยธรรม ๔ ประการ เป็นผู้มีกุศลเพียงพร้อม มีกุศลยอดเยี่ยม บรรลุถึงอรหัตตผลอันอุดม ที่ควรบรรลु เป็นสมณะ ไม่มีใครสู้ได้ ธรรม ๔ ประการ อะไรบ้าง คือ

ช่างไม่เอ๋ย บุคคลเช่นนั้นในโลกนี้

๑. ย่อมไม่ทำกรรมชั่วช้าทางกาย
๒. ไม่กล่าววาจาชั่วช้า
๓. ไม่ดำริความดำริชั่วช้า
๔. ไม่ประกอบอาชีพชั่วช้า

ช่างไม่เอ๋ย เราบัญญัติบุรุษบุคคล ผู้ประกอบด้วยธรรม ๔ ประการ เหล่านี้แล้ว เป็นผู้มีกุศลเพียงพร้อม มีกุศลยอดเยี่ยม ผู้บรรลุถึงอรหัตตผลอันอุดมที่ควรบรรลุ เป็นสมณะ ไม่มีใครสู้ได้

มีสมณพราหมณ์พวกหนึ่ง ถือความหมดจดด้วยศีลอย่างนี้แหละ สมณพราหมณ์เหล่านั้นถือความหมดจด คือ ความสะอาด ความบริสุทธิ์ ความหลุดไป ความพ้นไป ความหลุดพ้นไปด้วยเหตุเพียงศีล ด้วยเหตุเพียงความสำรวม ด้วยเหตุเพียงความสังวร ด้วยเหตุเพียงความไม่ล่วงละเมิด

เห็นอย่างนี้ก็ผิดอีก ทั้งๆ ที่มีศีลนี่ น่าจะเป็นของดี ถ้าใครไปถือว่ามีดี ช่วย
ให้บริสุทธิ์ได้ ก็ผิดเลย แม้จะเป็นคนดี ไม่ทำชั่วทางกาย การไม่กล่าววาจาที่ชั่วช้า
ไม่คิดชั่ว ไม่มีอาชีพที่ชั่วนี้แหละ มันดีแล้ว ยอดเยี่ยมแล้ว อันนี้ก็ผิด ทำไมผิด
ทั้งที่อันนั้นมันดี มันดีก็จริง แต่มันไม่ได้ช่วยให้จิตบริสุทธิ์ได้ มันเป็นแค่พื้นฐาน มัน
ไม่พอจะทำให้บริสุทธิ์ได้ เหมือนบุญเหมือนกุศลต่างๆ ที่เป็นขั้นพื้นฐานนั้นแหละ
ถ้าใครไปถือว่ามีบุญมันดีแล้ว มันก็ดีจริงๆ มันดีเท่าที่มันดีนั้นแหละ ดีเท่านั้นแหละ
เท่าที่มันเป็นไปได้ ให้ผลเป็นความสุข คนมีความสุข แก่ไหม แก่ ตายไหม ตาย
บุญช่วยให้เกิดในที่ดีๆ แต่ว่าไม่เพียงพอที่จะยับยั้งความแก่ ความเจ็บ ความตาย
ไม่อาจจะยับยั้งความพลัดพรากได้ มีบุญเยอะได้บุญมาเยอะ ได้ครอบครองอะไร
มากมาย จะหยุดแก่ได้ไหม ไม่ได้ หยุดเศร้าโศกเสียใจ หยุดทุกข์ได้หรือเปล่า ไม่ได้
หยุดการทำตามอำนาจกิเลส ทำให้จิตบริสุทธิ์ไม่ได้ อย่างนี้

ทางที่ทำให้บริสุทธิ์จึงมีอย่างเดียวให้ท่านทั้งหลายท่องไว้ให้แม่น ใครว่า
อะไรก็ปล่อยเขาไป อริยมรรคมีองค์ ๘ เท่านั้น ผู้ที่มาถึงอริยมรรคมีองค์ ๘ ก็เลย
เป็นพระโสดาบัน ส่วนสิ่งอื่นท่านก็เข้าใจ เขาว่าดี ท่านก็ว่าดีกับเขานั้นแหละ
มันก็ดีเท่าที่มันดีแหละ ดีก็ดีที่ไม่ได้ว่าอะไร ไม่ถือไว้ ให้ผลเป็นสุขก็ให้ผลเป็นสุข
ก็ไม่ได้ว่าอะไร แต่สุขมันไม่เที่ยง คนสุขก็แก่เหมือนกัน สุขน้อยก็แก่ สุขมากก็แก่
คนกินอาหารเอร็ดอร่อย อิ่มทุกวันก็แก่ คนกินไม่ค่อยอร่อยเท่าไร อิ่มบ้างไม่อิ่มบ้าง
ก็แก่เหมือนกันนะ ไม่ใช่มันจะดีกว่ากัน ถ้ายังมีวิชาอยู่เนี่ย ทุกคนในโลกก็เลย
พอๆ กัน เวียนว่ายตายเกิดเหมือนกัน ที่จะเหนือคนอื่นเขา เห็นอุปุชชนไปก็มีแต่
พระอริยเจ้า นอกจากนั้นวนๆ พอๆ กัน

พวกเราพากันไปยกย่องอันนั้นบ้างอันนี้บ้าง บางที่สูงหน่อย ก็ไปยกย่องพระพรหมอย่างโน้นอย่างนี้ วันดีคืนดีพระพรหมก็หล่นลงมา วุ่นกันอยู่อย่างนี้ ไหว้เทวดาบ้าง เทวดาก็คิดเหมือนกับคนเลย มีกิเลสเหมือนกัน วนอยู่เท่านี้ มันเลยไม่ได้อะไร แท้ที่จริงแล้ว ทางที่ถูกต้องมีทางเดียว คืออริยมรรคอันประกอบไปด้วยองค์ ๘ ประการ มีสัมมาทิฐิเป็นหัวหน้า เป็นตัวนำ ส่วนอันอื่นที่ว่าจะช่วยให้บริสุทธิ์ ช่วยให้จิตสะอาด เข้าถึงธรรม อย่างนั้นอย่างนี้ ก็เป็นมงคลตื่นข่าว อย่างที่ยกตัวอย่างมา ถูการเห็นบ้าง ถูการได้ยินบ้าง ว่าเป็นมงคล ยึดถือศีล ความสำรวมระวางว่า ทำให้บริสุทธิ์ได้ และยึดถือวัตรปฏิบัติอย่างอื่นก็มีเยอะเยอะ

นอกจากศีลหรือการสำรวมระมัดระวัง งดเว้นอะไรต่างๆ แล้ว บางพวกก็ถือวัตรปฏิบัติที่ทำขึ้นมาว่า คนหรือสัตว์ทั้งหลายจะบริสุทธิ์ได้ด้วยการถือวัตรปฏิบัติอย่างนั้นๆ ในยุคพุทธกาลมีวัตรปฏิบัติเยอะเยอะมากมาย วัตรแปลกๆ ก็มีมาก ผมจะอ่านชื่อให้ฟัง บางวัตรปฏิบัติก็มีมาเรื่อยๆ จนถึงพวกเราในยุคนี้ พิธีกรรมต่างๆ มีปรากฏอยู่ บางข้อปฏิบัติก็หมดไปแล้ว ข้อความมีว่า

มีสมณพราหมณ์พวกหนึ่ง ถือความหมดจดด้วยวัตร สมณพราหมณ์เหล่านั้น เป็นผู้ประพฤติวัตรเยี่ยงข้างบ้าง ประพฤติวัตรเยี่ยงม้าบ้าง ประพฤติวัตรเยี่ยงโคบ้าง ประพฤติวัตรเยี่ยงสุนัขบ้าง ประพฤติวัตรเยี่ยงกาบ้าง ประพฤติวัตรเยี่ยงทำววาสุเทพบ้าง ประพฤติวัตรเยี่ยงพลเทพบ้าง ประพฤติวัตรเยี่ยงปุลณภัทรบ้าง ประพฤติวัตรเยี่ยงมณิภัทรบ้าง ประพฤติวัตรคือการบูชาไฟบ้าง ประพฤติวัตรเยี่ยงนาคบ้าง ประพฤติวัตรเยี่ยงครุฑบ้าง ประพฤติวัตรเยี่ยงยักษ์บ้าง ประพฤติวัตรเยี่ยงอสูรบ้าง ประพฤติวัตรเยี่ยงคนธรรพ์บ้าง ประพฤติวัตรเยี่ยงท้าวมหาราชบ้าง ประพฤติวัตรเยี่ยงพระจันทร์บ้าง ประพฤติวัตรเยี่ยงพระอาทิตย์บ้าง ประพฤติวัตรเยี่ยงพระอินทร์บ้าง ประพฤติวัตรเยี่ยงพระพรหมบ้าง ประพฤติวัตรเยี่ยงเทพบ้าง ประพฤติวัตรคือการไหว้ทิศบ้าง สมณพราหมณ์เหล่านี้ นั้น ชื่อว่าผู้ถือความหมดจดด้วยวัตร สมณพราหมณ์เหล่านี้ ถือความหมดจด คือ ความสะอาด ความบริสุทธิ์ ความหลุดไป ความพ้นไป ความหลุดพ้นไปด้วยวัตร

วัตรก็คือข้อปฏิบัติที่ทำเพิ่มขึ้นมาจากชีวิตธรรมดา พิธีกรรมต่างๆ ที่ทำขึ้น
สร้างขึ้นเป็นรูปแบบ โดยเห็นว่าจะช่วยให้ชีวิตเจริญก้าวหน้า ประสบความสำเร็จ
รุ่งเรือง จนกระทั่งบริสุทธิ์ หลุดพ้น เข้าถึงเป้าหมายสูงสุดของชีวิตได้ ถ้าในอินเดีย
ก็ยังเหลือสืบทอดมาเยอะ เมืองไทยเราก็รับมาเยอะเหมือนกัน บางทีก็เอาไปให้
เขาด้วย อย่าไปโทษว่าเขามาจากเขาอย่างเดียว เอาไปให้เขาด้วยก็มี ทุกที่ก็เป็น
อย่างนี้มาแต่ไหนแต่ไรแล้ว ที่อ่านให้ฟังนี้ มีทุกอย่างเลย ตั้งแต่ทำแบบสัตว์ต่างๆ
กินแต่หญ้าเป็นอาหารอย่างโค เดินสี่เท้าแบบสุนัข กินแบบใช้ลิ้นเลียกิน ไม่ใช่มือ
กินอย่างสัตว์ จนกระทั่งทำเหมือนเทพตามความเห็นของเขา ในยุคเก่าๆ ก็ทำกัน
ในยุคนี้บางพวกก็ถือบ้างเหมือนกัน กินอย่างนั้นแล้วจะบริสุทธิ์ จิตจะบริสุทธิ์ จะ
ทำให้เป็นคนดีก็ว่าไป **เขาถือเอา เขาว่าเอาเอง เป็นสมมติกันขึ้น ตั้งกันขึ้นมา
เฉยๆ อย่างนั้นแหละ** ความจริง คนจะดีหรือไม่ดี มันไม่ได้อยู่ที่ปฏิบัติแบบนั้น
หรือ อยู่ที่กรรม ถ้าจะเหนือดีสูงขึ้นไป จนกระทั่งจิตบริสุทธิ์ ต้องปฏิบัติอริยมรรค
มีองค์ ๘ หลักมันมีอยู่เท่านั้นแหละ ส่วนอันอื่นถือผิดทั้งนั้น

ในยุคนี้ก็มีคนบูชาเทพ ปฏิบัติตามเทพ ในยุคเก่าเขาก็ทำกัน ชื่อเทพต่างๆ ผมได้อ่านให้ฟัง เช่น เทพคนธรรพ์ ท้าวมหาราช พระจันทร์ พระอาทิตย์ พระอินทร์ พระพรหม ยุคนี้อีกตกทอดมาเยอะแยะมากมาย มีพิธีกรรมเกี่ยวกับสิ่งเหล่านี้ โดยคิดว่า จะช่วยให้เจริญรุ่งเรืองบ้าง จะช่วยให้จิตบริสุทธิ์บ้าง ช่วยให้จิตสะอาดบ้าง อะไรก็ว่าไปมีเยอะแยะ ไหว้ทิศโน้นทิศนี้ แต่ก่อนในยุคพุทธกาลก็มีเยอะ ในยุคนี้ก็ทางอินเดียก็ยังมี ทางเมืองไทยเราก็หาดูเอาที่แล้วกัน ยึดถือวัตรปฏิบัติว่าจะช่วยให้บริสุทธิ์หมดจด ข้อปฏิบัติได้ก็ตาม ที่นอกแนวจากอริยมรรค ก็ผิดทั้งนั้น เขาไปถือผิดๆ เราต้องเข้าใจ นี่เรียกว่าถือความหมดจดดิงาม บริสุทธิ์ด้วยพิธีกรรม ด้วยวัตรปฏิบัติต่างๆ มีทั้งวัตรทำแบบสัตว์ต่างๆ ทำวัตรปฏิบัติพิธีกรรมเกี่ยวกับเทพ วัตรปฏิบัติเกี่ยวกับนาค ครุฑอะไรพวกนี้ บ้านเราก็มีเยอะเหมือนกัน นาคหรือพญานาคนี้ เขาก็ไหว้กัน ไหว้สัตว์เดรัจฉานดี ๆ นี่แหละ เห็นว่ามีฤทธิ์มีเดชก็ไหว้นี้กว่าจะช่วยเราอย่างนั้นอย่างนี้ นกนั้นว่าไปแล้วมันก็เก่งกว่าเรา มันบินได้ พญานาคก็ดำดินเก่งกว่าเรา เขาก็คิดไป ถ้าไปหลงผิด เห็นว่ามันประเสริฐ จะช่วยนำสิ่งดีงามมาให้ชีวิต แบบนี้ถือผิดแล้ว

ความเป็นจริง สัตว์ทั้งหลายเหล่านั้นเขาก็มาตามกรรม ความสามารถพิเศษ ก็ได้มาตามกรรม ทางมนุษย์เรา ไม่จำเป็นต้องมีความสามารถเฉพาะตัวที่พิเศษอะไรแบบนั้น เพราะเรามีกฎแห่งกรรมคือความตั้งใจทำอยู่แล้ว เรามีความคิดสร้างสรรค์ ประชด่าง เปลี่ยนแปลงสิ่งต่างๆ ได้มากมาย พวกสัตว์เขาไม่สามารถนี้ มาเสวยผลกรรม เขาก็ต้องมีความสามารถบางอย่าง พอที่จะเอาชีวิตรอดไปได้ เอาเล็บแข็งแรง มาเป็นความสามารถบ้าง มีตาพิเศษบ้าง มีปีกบ้าง มีเขี้ยวแหลมคมฉีกเนื้อกินได้ มีอื่น ๆ บ้าง ส่วนพวกเรานี้ไม่จำเป็นต้องมีเล็บไปจิกใครก็ได้ ไม่จำเป็นต้องมีปีกบินได้อะไร เพราะว่าเรานี้มีกฎแห่งกรรม คือมีเจตนา ตั้งใจสามารถที่จะนำองค์ความรู้ต่างๆ มาพัฒนาอะไรก็ได้ สามารถฝึกฝนตนเองให้ทำนั้นทำนี่ สร้างนั้นสร้างได้มาก จนผลปรากฏว่ามนุษย์เราเก่งกว่าสัตว์ทั้งหลายทั่วไป โดยไม่ต้องไปมีอะไรพิเศษแบบนั้นเลย **เป็นมนุษย์กระทำการเปลี่ยนแปลงได้มากที่สุด ดีก็ได้ที่ สุด เลวก็เลวที่สุด** แต่มนุษย์เองก็พากันหลงไปไหว้สัตว์อื่นที่รับแต่ผลของกรรม แก้อะไรไม่ค่อยได้ ไปไหว้เทวดาอย่างนี้ เทวดาเขาก็แค่เสวยผลของกรรมดีเท่านั้นเอง หมดอายุก็หล่นลงมา บางทีไปไหว้สัตว์เดรัจฉานก็มี พวกสัตว์เหล่านั้นก็เสวยผลของกรรมไม่ได้อยู่ ก็วนกันอยู่เท่านั้นนะ นี้เรียกว่าประพฤติพิธีกรรมต่างๆ ที่เปล่าประโยชน์ ถ้าเรียกตามชื่อทางธรรม ก็เป็น**สัลลพตปรามาส** พระโสดาบัน ละสิ่งเหล่านี้ได้เด็ดขาด ส่วนพวกปุถุชนนี่ยังละไม่ได้

ต่อไป บางกลุ่มถือความหมดจดด้วยอารมณ์ที่รับรู้ ด้วยการดมทางจมูก ลิ้มรสทางลิ้น หรือสัมผัสทางกาย จับต้องด้วยมือ การตี้ม การกิน การอาบน้ำ การนุ่งห่ม การทา การลูบไล้ การเจิมด้วยสิ่งนั้นสิ่งนี้

มีสมณพราหมณ์พวกหนึ่ง ถือความหมดจดด้วยอารมณ์ที่รับรู้
สมณพราหมณ์เหล่านั้นลุกขึ้นแต่เช้าตรู่ จับต้องแผ่นดิน จับต้องพีชสีเขียว
จับต้องมูลโค จับต้องเต่า เขี้ยวปลา จับต้องเกวียนบรรทุग्งา เคี้ยวกิน
งาขาว ทาน้ำมันสีขาว เคี้ยวไม้สีฟันขาว อาบน้ำโคลมด้วยดินสอพอง นุ่งผ้า
ขาว โปกผ้าขาว สมณพราหมณ์เหล่านั้นนั้น ชื่อว่าถือความหมดจดด้วย
อารมณ์ที่รับรู้ สมณพราหมณ์เหล่านั้นถือความหมดจด คือ ความสะอาด
ความบริสุทธิ์ ความหลุดไป ความพ้นไป ความหลุดพ้นไปด้วย อารมณ์
ที่รับรู้แล้ว

นี่ล้วนเป็นความถือผิดนะ เช่น การจับ ลูบๆ ถูๆ เมืองไทยเราก็คงเห็นเยอะ
นะ พระพุทธรูปบางองค์นี้ถูกลูบจนเข้าท่านจะพังอยู่แล้ว เพราะว่าท่านขลัง
เกินเหตุ คนก็ลูบอยู่นั้นแหละ เขาถือกันว่า ถ้าลูบที่เข้าของท่านนี่จะเป็นมงคล
จะเจริญรุ่งเรือง ถือผิดนะ ถ้าถูกต้อง ก็เอาเป็นพุทธานุสสติเท่านั้น เป็นสิ่งเตือนสติ
ให้ระลึกถึงพุทธคุณ สตินี้เป็นของดี แต่เขาถือว่าลูบๆ เอามือไปแตะๆ เอَاهัวไปแตะๆ
จะช่วยให้ชีวิตดีขึ้น อย่างนี้มั่วเลย บางทีแตะหลังเต่า หลังเต่ามันแข็งนะ แตะแล้ว
จะได้แข็งแรงอย่างหลังเต่า เขาก็คิดสมมติกันไป

หรือ การกิน การดื่ม หนักหน่อยก็ดื่มน้ำมนต์นี้เป็นของดี อย่างนี้เป็นต้น ดื่มน้ำ ดื่มน้ำ ได้นอนที่นั่น นอนที่นี่ นอนโรงศพ เป็นมงคล อะไรก็ว่าไป ในยุค พุทธกาลเขาก็หลายอย่าง มาถึงยุคนี้ก็มีพัฒนาการไปต่างๆ นานา ท่านทั้งหลาย ก็ลองมองดูในโลกนี้ ชาวโลกเขาหลง นึกว่ามีสิ่งนั้นแล้วเป็นสิ่งดี ก็เอามาห้อยมาแขวน เอาผ้ายันต์มามัด มาเป่า มาเสกกัน เขาก็พากันทำกัน หลงกันไป ลืมสิ่งที่เป็นของตนคือกรรม ลืมข้อปฏิบัติที่จะทำให้บริสุทธิ์หลุดพ้นได้อย่างแท้จริง คือ อริยมรรคมีองค์ ๘ ไปหมด อย่างนี้

ในวันนี้ พูดเพิ่มเติมคุณประโยชน์และอานิสงส์ของความเป็นพระโสดาบัน ข้อที่ ๑๐ คือหมดความเห็นผิดและพิธีกรรมที่ผิดๆ ละข้อปฏิบัติผิดๆ และละมงคล ตื่นข่าวทั้งหมดได้ ที่ผมอ่านมานี้ไม่ทั้งหมดนะ เอาแบบย่อๆ ให้พอเป็นตัวอย่าง ท่านทั้งหลายก็มองดู อะไรที่ไม่ใช่เรื่องกรรม เรื่องผลของกรรม ไม่ใช่ดีชั่วอยู่ที่กรรม อะไรที่ไม่ใช่อริยมรรค นั้นแหละมันผิด เขาไปถือว่าสิ่งอื่นมันเป็นอย่างนั้นอย่างนี้ ไปถือเอาวันเดือนไป มาเป็นฤกษ์ยามยามดี ถ้าหมอดูทักว่าดีก็จะดีตามไปด้วย อย่างนี้เป็นต้น ยิ่งถ้าพระทักว่าไม่ดี ก็จะไม่ดีไปด้วยอย่างนี้ บางคนก็เอาดวงดาว ดวงจันทร์ ดวงอาทิตย์ ที่ไม่รู้ชื่อไหนชื่อไหน เป็นเครื่องทำนายทายทัก ทักจนไม่ดีไปหมด ผู้คน ขนหัวลุกเป็นแถวๆ อย่างนี้ก็มี พอเขาทัก ดาวนี้มันโคจรมาถึงตรงนี้ มันไม่ดี คนก็ไม่ดีไปด้วยนะ **ที่ไม่ดีก็เพราะโง่ ไปเชื่อเขานั้นแหละ** เพราะไม่รู้จักอันไหนดี อันไหนไม่ดี

ความเป็นพระโสดาบัน มีคุณค่าอันสูงส่งอย่างนี้แหละ ช่วยละข้อปฏิบัติ ผิดๆ ซึ่งมันมีเยอะมาก พวกเราคงทำกันมาหลายประการแล้ว ที่ผมอ่านมา หลายท่านมีประสบการณ์ได้ไหว่นั่นไหว่นี้ ทำโน่นทำนี่มาเยอะ ถ้าไม่อยากจะกลับไปทำอย่างนั้นอีก ไม่อยากจะเป็นอย่างนั้นอีก อย่าลืมหัดศึกษาระดมให้ดีๆ และต้องปฏิบัติให้เป็นพระโสดาบัน ชาตินี้มีโอกาสที่ได้ฟังธรรม ฟังเรื่องกรรม เรื่องผลของกรรมอยู่เรื่อย ทำให้ห่างออกมาบ้าง ถ้ายังไม่เป็นพระโสดาบัน ไม่แน่เหมือนกัน เตี้ยเกิดชาติใหม่ ลองนึกดู ถ้าไม่ได้ฟังธรรมะ ถูกคนข้างๆ หลอกเอา เตี้ยผีปอบ มาหักคอเอานะ ต้องทำแบบนั้นแบบนี้จึงจะรอดจากเงื้อมมือของผี ไอ้โห... ลำบากลำบาก ทั้งผีปอบ ผีฟ้า ผีบ้าน ผีเรือน อะไรเยอะไปหมด ทำพิธีโน่นพิธีนี้อะไรต่อมิอะไร เพื่อให้เราอยู่รอดปลอดภัย อันนั้นขลัง อันนี้ศักดิ์สิทธิ์ ห้อยเต็มคอไปหมด มีเคล็ดวิชาลึกลับอะไรเต็มไปหมดเลย อย่างนั้นก็โทษอะไรไม่ได้ โทษความที่ยังเป็น ปุถุชนอยู่นี้แหละ จึงหลงไปอยู่อย่างนี้

คราวนี้ก็ถือว่าเป็นโอกาสอันดีของพวกเราทั้งหลาย ที่มีโอกาสได้มาฟังธรรมะที่พระพุทธองค์ตรัสเอาไว้ จะได้เชื่อมั่นเรื่องกรรม เรื่องผลของกรรม ดีชั่วอยู่ที่กรรม พอรู้เรื่องนี้ก็สบายไปเปลาะหนึ่งแล้ว ใครจะว่าอะไรอย่างไรก็สบายไม่หวั่นไหวแล้ว เพราะว่าดีหรือไม่ดีมันอยู่ที่กรรม อยู่ที่เจตนา มันไม่เกี่ยวกับอะไรข้างนอกนั่นหรอก **ถ้าจะหลุดพ้น พันเสนียดจัญไร พันเรื่องเลวร้าย มีแต่อริยมรรคมีองค์ ๘ ไม่ใช่ทางอื่นหรอก ไม่ต้องทำพิธีสะเดาะเคราะห์ สะเดาะอะไรให้มันยุ่งยาก ฉะนั้น ถ้าได้เป็นพระโสดาบันแล้ว ท่านทั้งหลายจะเห็นว่า แหม... สบายมากเลย ไม่ต้องยุ่งกับพิธีกรรมที่ไร้แก่นสาร ไม่ต้องเสียเวลาเปลืองสมองไปกับเรื่องไร้ประโยชน์ เหนื่อยด้วย เสียเวลาด้วย ที่สำคัญคือโง่ไปเรื่อยๆ วนอยู่อย่างนั้น**

๓. วิธีปฏิบัติเพื่อเป็นพระโสดาบัน

ที่พูดเชื่อมโยงมาเรื่อยๆ ก็เพื่อจะพูดประเด็นใหญ่ที่สุดในเรื่องนี้ ประเด็นที่ ๓ วิธีปฏิบัติเพื่อเป็นพระโสดาบัน หลักก็มีอย่างเดียวตามคุณสมบัติของพระโสดาบัน คือ อริยมรรคมีองค์ ๘ อันนี้ชัดเจนอยู่แล้ว พูดตั้งแต่คุณสมบัติของพระโสดาบันแล้ว ในตอนต่อไปนี่ ประเด็นที่ ๓ วิธีปฏิบัติเพื่อเป็นพระโสดาบัน จะยกพระสูตรต่างๆ มาแสดงให้เห็นฟัง พูดเรื่องเดียวกัน แต่อาจจะคนละระดับกัน ท่านก็ลองฟังดู สำนวตตรวจสอบตนเองดู มีอะไรบ้างแล้วก็ให้ภูมิใจ อันไหนยังไม่มีก็ปฏิบัติเสริมเข้ามา ดังนั้น ประเด็นที่ ๒ คุณประโยชน์และอานิสงส์ของความเป็นพระโสดาบันก็ถือว่าจบแล้ว อาจจะไม่สมบูรณ์นัก แต่ก็คงพอได้แง่คิดต่างๆ จนกระทั่งอยากเป็นโสดาบัน เมื่ออยากจะเป็น ก็ไม่ได้เป็นตามความอยากนะ เป็นตามเหตุ ต้องมาทำเหตุเอา ต้องรู้ว่าเหตุที่จะทำให้เป็นพระโสดาบัน คือผู้มาถึงหยั่งลงอริยมรรคมีองค์ ๘ ชัดเจนว่าข้อปฏิบัติคืออันนี้ ต้องเดินมาให้ถึงตรงนี้ อันนี้คือหลักการ ผมก็จะได้กล่าวถึงวิธีปฏิบัติเพื่อเป็นพระโสดาบันจำแนกเป็นข้อๆ นะครับ

วิธีปฏิบัติเพื่อเป็นพระโสดาบัน สามารถพูดได้หลายแง่มุม แต่หากพูดแบบสูงสุด คือด้านปัญญา มีญาณปัญญาไว้ในอริยสัจ ๔ ได้แก่ ญาณในทุกข์ ญาณในทุกขสมุทัย ญาณในทุกขนิโรธ และญาณในทุกขนิโรธคามินีปฏิปทา ถ้ามีญาณปัญญา ที่เป็นมัคคญาณ เป็นสัมมาทิฏฐิโนมรรค คือญาณในโสดาปัตติมรรค มีนิพพานเป็นอารมณ์ และทำหน้าที่ละกิเลสได้เด็ดขาดระดับหนึ่ง ก็จะทำให้แจ้งโสดาปัตติผลต่อเนื้อหนังที่เป็นพระโสดาบัน ซึ่งการจะมีมัคคญาณเกิดขึ้น ก็ต้องมีการเจริญอริยมรรคมาตามลำดับ และต้องมีธรรมะที่เป็นพื้นฐานเกื้อหนุนอย่างเพียบพร้อม ดังนั้น ในประเด็นนี้ ก็จะแจกเป็นข้อหลักเบื้องต้นก่อนเป็น ๓ ข้อ คือ (๑) ด้านปัญญา (๒) ด้านอริยมรรค (๓) ด้านธรรมะพื้นฐาน ซึ่งทั้งหมดก็เป็นธรรมะที่ต่อเนื่องกัน จากธรรมะขั้นพื้นฐาน เตรียมจิตให้มีความพร้อม มาสู่การเจริญมรรคแล้วก็มีมัคคญาณ มีปัญญาอริยสัจ บรรลุธรรมเป็นพระโสดาบัน ใน ๓ ข้อหลักนั้นก็จะมีข้อย่อยแยกแยะจำแนกลงไป ให้เข้าใจได้ง่ายต่อไปอีก

๓.๑ ด้านปัญญา

ต่อไป จะบรรยายวิธีปฏิบัติเพื่อเป็นพระโสดาบัน ในด้านปัญญา ซึ่งเป็นด้านที่สูงที่สุด ถ้าพูดด้านนี้ แสดงว่า ต้องมีธรรมะพื้นฐาน และมีการเจริญอริยมรรคมาแล้วนั่นเอง จะจำแนกเป็นข้อย่อยๆ จากปัญญาระดับสูงลงไป สู่ระดับล่างๆ แสดงกระบวนการเจริญของปัญญาที่รู้เห็นความจริง แต่พูดจากยอกลงไป

๓.๑.๑ มีดวงตาเห็นธรรม

การมีดวงตาเห็นธรรม มีญาณปัญญาเห็นธรรม หรือเกิดธรรมจักขุ นี้เป็นปัญญาขั้นที่เป็นพระโสดาบันนั่นเอง ถ้าอ่านในพระไตรปิฎกตามพระสูตรต่างๆ พระพุทธองค์ตรัสพระธรรมเทศนาแก่คนใดคนหนึ่งแล้ว ผู้ได้บรรลุธรรมเป็นพระโสดาบัน ในเนื้อเรื่องจะบอกว่า ท่านผู้ที่ฟังนั้น **เกิดธรรมจักขุ อันปราศจาก รุติ ปราศจากมลทินขึ้นมาว่า “สิ่งใดสิ่งหนึ่งมีความเกิดขึ้นเป็นธรรมดา สิ่งนั้นทั้งมวลล้วนมีความดับไปเป็นธรรมดา”** หรือบาลีว่า วิรชํ วิตมลํ ธรรมจักขุ อุกุปาติ “ยังกิณฺจิ สมุทยธมฺมํ, สพฺพหนฺตํ นิโรธธมฺมนฺติ” อันนี้หลายท่านเคยได้ยินบ่อยๆ นะ ผมจึงตั้งเป็นข้อที่ ๑ ว่าผู้ที่จะเป็นพระโสดาบัน วิธีปฏิบัติคือต้องทำให้มีปัญญาเห็นธรรม ถ้าใครฟังแล้วก็มีปัญญา มีดวงตาเห็นธรรม ก็จบ เป็นพระโสดาบัน ไม่ต้องทำอะไรนะ แต่ถ้าใครฟังแล้ว ยังไม่มีดวงตา ก็ต้องไปทำให้มีดวงตา เดียวมีข้อ ๒ ข้อ ๓ ไล่ไปเป็นขั้นๆ จากบนลงล่างไปเรื่อยๆ อันนี้เอาขึ้นเป็นโสดาบันมาก่อนเลย แล้วค่อยลดระดับลงไป ท่านทั้งหลายฟังดู จะได้มาตรวจสอบดูตัวเองว่า สำหรับตัวเรานั้น อยู่ประมาณไหน อะไรทำนองนี้นะ

อย่างที่ได้อธิบายไปแล้ว ผู้ที่จะเป็นพระโสดาบัน คือผู้ที่ประกอบด้วย อริยมรรคมีองค์ ๘ มีสัมมาทิฏฐิเป็นหัวหน้า ข้อที่ ๑ พุดถึงหัวหน้า คือดวงตา เห็นธรรม เป็นตาปัญญา เป็นสัมมาทิฏฐิในมรรค เหมือนกับเราเดินทาง เดินทาง ไปเรื่อยๆ หากจะดูว่าเดินถึงไหนแล้วก็ต้องดูปัญญา ถ้าเดินมาจนกระทั่งมีปัญญา เห็นธรรม เรียกว่าเป็นโสดาบันแล้ว เห็นว่า สิ่งใดสิ่งหนึ่งเป็นธรรมตา สิ่งนั้นทั้งมวล ล้วนดับไปเป็นธรรมตา อาจะมาจากการฟังธรรมก็ได้ ในยุคพุทธกาลมีเยอะ นั่ง ฟังธรรมอยู่นั้นแหละ พระพุทธองค์เป็นผู้เชี่ยวชาญในการแสดงธรรม ปรับอินทรีย์ ด้วยธรรมเทศนาต่างๆ พอพร้อมก็ประกาศอริยสัจ ฟังแล้วก็มีดวงตาเห็นธรรม ได้เป็นโสดาบันในที่นั้นๆนั่นเอง ส่วนพวกเราฟังแล้วไม่เป็น ก็ไม่เป็นไร เรียนไว้ ก่อน จุดนี้แหละจุดที่จะเป็นโสดาบัน มีดวงตาเห็นธรรมนี้แหละ

ท่านที่มีดวงตาเห็นธรรม เป็นพระโสดาบันในที่นั่งฟังธรรม เริ่มตั้งแต่ท่าน แรก คือท่านพระอัญญาโกณฑัญญะ ด้วยการ**ฟังธรรมจกัปปวัตตนสูตร** ต่อมาก็ท่านพระยสะ ฟังอนุบุพพิกขาและอริยสัจ และต่อมาอีกก็มีมากมาย บิดามารดา และภรรยาเก่าของท่านพระยสะ กลุ่มสหายของท่านพระยสะ ๕๐ ท่าน กลุ่ม ภิกษุวัคคีย์ ๓๐ ท่าน กลุ่มพระเจ้าพิมพิสารและพราหมณ์คหบดี ๑๑๐,๐๐๐ ท่าน จนถึงท่านอนาถบิณฑิกคหบดี นางวิสาขา เป็นต้น ท่านเหล่านี้ **ฟังอนุบุพพิกขา และอริยสัจ** ได้บรรลุธรรมเป็นพระโสดาบัน ในที่นั้นๆนั่นเอง

หรือ ตัวอย่างเรื่องที่เรายกมาอ้างบ่อยๆ เช่นเรื่อง ท่านพระสารีบุตร ตอนเป็นปริพาชกมาเจอท่านพระอัสสชิ พระอัสสชิแสดงคาถาหนึ่ง จำได้บ้างไหม หลายท่านจำได้ ท่องไว้บ่อยๆ นะ

เย ธมมา เหตุปฺปภาวา
เตสญจ โย นิโรโธ

เตสํ เหตุ ตถาคโต อาห
เอวํวาที มหาสมโณ

แปลความว่า ธรรมทั้งหลายเหล่าใดเกิดจากเหตุ พระตถาคตตรัสเหตุแห่งธรรมเหล่านั้น และตรัสความดับแห่งธรรมเหล่านั้นด้วย พระมหาสมณะมีปกติตรัสอย่างนี้

ฟังแค่นี้ ท่านพระสารีบุตรก็มีดวงตาเห็นธรรมว่า “ยงฺกิญฺจิ สมุทฺยธมฺมํ, สพฺพหนฺตํ นิโรธธมฺมํ สิ่งใดสิ่งหนึ่งมีความเกิดขึ้นเป็นธรรมดา สิ่งนั้นทั้งมวลล้วนมีความดับไปเป็นธรรมดา” ธรรมไหนที่มันเกิดจากเหตุ มีเหตุนะ มันจึงเกิด หมดเหตุ มันก็ดับไปนะ ถ้ามันจะดับก็เมื่อเหตุมันหมดไปก่อน ถ้าเหตุไม่หมด มันยังไม่ดับ ที่มันยังไม่ดับไม่ใช่มันจะไม่ดับ ที่มันไม่ดับนี้เพราะเหตุมันยังไม่หมด เกิดเพราะมีเหตุ ถ้าจะดับก็เมื่อเหตุมันหมดไปก่อน ท่านฟังเท่านี้ก็เข้าใจแล้ว **เข้าใจความที่ธรรมะทั้งหลายไม่เที่ยง ไม่แน่นอนอนันตนอง เห็นความเกิด ความดับ เห็นมรรค มองทะลุ เห็นอริยสัจ ๔** ท่านพระสารีบุตรเป็นพระโสดาบันแล้ว ตอนนั้นเป็นปริพพาชก นำคาถาเดียวกันนี้ ไปแสดงแก่ท่านพระมหาโมคคัลลานะที่เป็นเพื่อนกัน เป็นปริพพาชกเหมือนกัน ก็มีดวงตาเห็นธรรม เป็นพระโสดาบันเหมือนกัน

ถ้าใครมีดวงตา เห็นชัดเจนในธรรมคืออริยสัจ จะได้เป็นโสดาบัน เรียกว่า
เดินมาถึงแล้ว ผมจึงตั้งเป็นข้อที่ ๑ ไว้ว่า มีดวงตาเห็นธรรม มีปัญญาเห็นธรรม
ถ้ายังไม่เห็น เกือบจะเห็น จะเป็นโสดาบันในโอกาสต่อไป อย่างช้าที่สุดคือก่อนตาย
ในชาตินั้น มีอีกบุคคล ๒ บุคคลจะเป็นโสดาบันในชาตินี้ คือ ผู้ที่ใช้ศรัทธาเป็นใหญ่
น้อมนำจิตให้หยั่งลงสู่อริยมรรค กับคนที่ใช้ปัญญาเป็นใหญ่ น้อมนำจิตให้หยั่งลง
สู่อริยมรรค ค่อยๆ ปฏิบัติมาตามลำดับจนมีดวงตาเห็น ใช้ศรัทธานำมาเรียกว่า
สัทธานุสारी ใช้ปัญญานำมาเรียกว่าธัมมานุสारी

ผมจะอ่านพระสูตรให้ฟัง ท่านพิจารณาตามไปก็จะเข้าใจชัดเจนยิ่งขึ้น
มีทั้งสัทธานุสारी ธัมมานุสारी และพระโสดาบัน

ในสังยุตตนิกาย ชันธวารวรรค ข้อ ๓๐๒ **จักขุสูตร**

เรื่องเกิดขึ้นที่กรุงสาวัตถี

พระผู้มีพระภาคตรัสว่า ภิกษุทั้งหลาย จักขุไม่เที่ยง มีความแปรผัน
มีภาวะโดยอาการอื่น

โสตะไม่เที่ยง มีความแปรผัน มีภาวะโดยอาการอื่น
ฆานะไม่เที่ยง มีความแปรผัน มีภาวะโดยอาการอื่น
ชีวหาไม่เที่ยง มีความแปรผัน มีภาวะโดยอาการอื่น
กายไม่เที่ยง มีความแปรผัน มีภาวะโดยอาการอื่น
มโนไม่เที่ยง มีความแปรผัน มีภาวะโดยอาการอื่น

ภิกษุทั้งหลาย ผู้ใดศรัทธาเชื่อมั่นธรรมเหล่านี้อย่างนี้ ผู้นี้เราเรียกว่า สัทธานุสारी ก้าวลงสู่อริยมรรค หยั่งลงสู่ภูมิของสัตบุรุษ ผ่านภูมิของปุถุชนได้แล้ว ไม่ควรทำกรรมที่ทำแล้วไปเกิดในนรก กำเนิดสัตว์ดิรัจฉาน หรือภูมิแห่งเปรต ไม่สมควรตายตราบเท่าที่ยังไม่ทำให้แจ้งโสดาปัตติผล

ภิกษุทั้งหลาย ธรรมเหล่านี้ของผู้ใดประจักษ์ชัดโดยยิ่งด้วยปัญญาอย่างนี้ ผู้นี้เราเรียกว่า ัมมานุสारी ก้าวลงสู่อริยมรรค หยั่งลงสู่ภูมิของสัตบุรุษ ผ่านภูมิของปุถุชนได้แล้ว ไม่ควรทำกรรมที่ทำแล้วไปเกิดในนรก กำเนิดสัตว์ดิรัจฉาน หรือภูมิแห่งเปรต ไม่สมควรตายตราบเท่าที่ยังไม่ทำให้แจ้งโสดาปัตติผล

ภิกษุทั้งหลาย ผู้ใดรู้เห็นธรรมเหล่านี้อย่างนี้ ผู้นี้เราเรียกว่า เป็นโสดาบัน ไม่มีทางตกต่ำ มีความแน่นอนที่จะสำเร็จสัมโพธิในวันข้างหน้า

จักขุสูตรที่ ๑ จบ

จักขุสูตรที่ ๑ นี้ มี ๓ บุคคล ท่านต้องฟังให้ดี เดี่ยวพระสูตรที่ ๒ ที่ ๓ ข้อความจะคล้ายเดิม เปลี่ยนแต่ตัวธรรมะไปเรื่อยๆ จะมี ๓ บุคคลที่ยังลงสู่อริยมรรค พระโสดาบันนั้นเราทราบคุณสมบัติแล้วว่า จิตของท่านหยั่งลงสู่อริยมรรคคือท่านไม่ไปทางอื่น รู้แล้วว่าไม่มีทางอื่น โดยมีสัมมาทิฐิที่สมบูรณ์เป็นหัวหน้า เดินไปมรรคเรื่อยๆ นั่นแหละ มีปัญญา ศีล สมาธิ สมบูรณ์ขึ้นตามลำดับ เมื่อมีดวงตาเห็นธรรมนั้นแหละเป็นโสดาบัน ความจริงก็มีศีลด้วย มีสมาธิด้วย ตามกันมา ทีนี้ ก่อนหน้านั้น จะมีอยู่อีก ๒ ท่าน คือ สัทธานุสारीกับัมมานุสारी

สองท่านนี้ก็ห้อยลงสู่อริยมรรคเหมือนกัน แต่ว่ายไม่ได้เป็นโสดาบัน ยังไม่ถึงจุดที่จะเป็นนั่นเอง ยังไม่มีปัญญารู้เห็น

การเห็นธรรม ทำให้จิตห้อยลงสู่อริยมรรคนี้ ต้องเห็นอย่างไร ต้องมีปัญญาอย่างไร พระพุทธองค์ตรัสว่า ภิกษุทั้งหลาย จักขุคือตาไม่เที่ยง มีความแปรผัน มีภาวะโดยอาการอื่น คือต้องเห็นสภาวะต่างๆ ไม่เที่ยง เห็นว่าตานี้ เป็นของไม่เที่ยง มีความแปรปรวน แปรผันไปเป็นธรรมดา มีภาวะไปเป็นอย่างอื่นจากที่เคยถือเอาไว้ ที่เคยถือไว้มันถือติดอยู่ จึงไม่ได้บรรลุธรรม พวกเขานวนวายอยู่ทุกวันนี้ ตานั้นเคยถือว่าอย่างไร เคยถือว่ามันเป็นของตน มันเป็นใหม่ ไม่เป็น เคยถือว่าเป็นสิ่งนำสุขมาให้ แล้วเป็นอย่างนั้นใช่ไหม มันนำทุกข์มาให้ มันเป็นอย่างอื่น เป็นอย่างอื่นจากที่เคยถือไว้ มันเป็นของมันอย่างนั้นแหละ ใครที่เห็นอย่างนี้ โสตะคือหู ฆานะคือจมูก ชิวหาคือลิ้น และกายก็ไม่เที่ยง มีความแปรผัน มีภาวะโดยอาการอื่น มโนคือใจก็ไม่เที่ยง มีความแปรผัน มีภาวะโดยอาการอื่น

สรุปแล้ว พระสูตรนี้กล่าวถึงอายตนะภายใน คือ ตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ ล้วนไม่เที่ยง แปรปรวนอยู่เสมอ ไม่ใช่ตัวเรา ไม่ใช่ของเรา เป็นอย่างอื่นจากที่เคยคิดเอาไว้ เป็นอย่างอื่นจากที่เคยนึกเอาไว้ เคยนึกว่าเป็นตัวเรา ก็ไม่ใช่ เคยนึกว่าเป็นของเรา ก็ไม่ใช่ มันเป็นอย่างอื่นไป เป็นของมันอย่างนั้น ผู้ใดที่ศรัทธาเชื่อมั่นธรรมเหล่านี้อย่างนี้ ผู้นี้เรียกว่า**สัทธานุสारी** เชื่อมั่นธรรมเหล่านี้อย่างนี้ หมายถึงว่า เชื่อมั่นปัญญาตรัสรู้ของพระพุทธเจ้า พระองค์ตรัสว่า จักขุไม่เที่ยง มันจะเที่ยงได้ไหม เที่ยงไม่ได้ เพราะพระองค์ตรัสรู้มาแล้ว มันก็ต้องเป็นของไม่เที่ยงอย่างนั้นแหละ เชื่อมั่นธรรมเหล่านี้อย่างนี้ เชื่อมั่นว่า ของไม่เที่ยงว่ามันจะต้องไม่เที่ยงอย่างแน่นอน เชื่อมั่นว่า ของที่แปรปรวนมันก็ต้องแปรปรวนแน่นอน เชื่อมั่นว่า มันเป็นอย่างอื่นไม่ใช่ของเรา เชื่อมั่นอย่างนี้ ผู้ใดที่ศรัทธาเชื่อมั่นธรรมเหล่านี้ อย่างนี้อย่างที่มันเป็น ตัวเองไม่ได้มีปัญญามาก ไม่ได้มีปัญญาเป็นประธาน แต่มีศรัทธาเป็นประธาน ปฏิบัติมาระดับหนึ่ง ปัญญาน้อย ใช้ศรัทธานำหน้า เชื่อมั่นว่า มันต้องเป็นอย่างนี้ เพราะว่าพระพุทธองค์ตรัสไว้

พระพุทธองค์ตรัสคำใด ไม่มีสองอยู่แล้ว ในเมื่อตรัสว่า ไม่ใช่ของเรา มันจะเป็นของเราไปไม่ได้ ศรัทธาเชื่อมั่นอย่างนี้ ผู้นี้เรียกว่าสัทธานุสारी ก็จักก้าวลงสู่อริยมรรคได้ โลกนี้มันไม่แน่นอน มันไม่เที่ยงอยู่แล้วโดยธรรมชาติ ท่านให้ฝึกมอญดูบ่อยๆ ก็เพื่อให้เห็นชัด ถ้าใครเห็นชัดก็จะหยั่งลงสู่อริยมรรค เพราะรู้ว่าไม่มีทางอื่นแล้ว โลกนี้มันไม่มีที่พึ่ง ที่พึ่งก็มีแต่นิพพาน ทางมีแต่อริยมรรค

ถ้าคนปัญญาน้อยก็มีวิธี คือเชื่อมั่นธรรมเหล่านี้ว่ามันเป็นอย่างนี้แน่นอน ก็จะหยั่งลงสู่อริยมรรคได้ หยั่งลงสู่ภูมิของสัตบุรุษ ผ่านภูมิของปุถุชนได้แล้ว ไม่ควรทำกรรมที่ทำแล้วไปเกิดในนรก กำเนิดสัตว์ดิรัจฉาน หรือภูมิแห่งเปรต ไม่สมควรตายตราบเท่าที่ยังไม่ทำให้แจ้งโสดาปัตติผล คนนี้ก็จะได้รับบรรลุดรรมในชาตินี้ ก่อนตาย ถ้าไม่ได้รับบรรลุจะไม่ตาย นี่เป็นวิธียืดอายุชนิดหนึ่งเหมือนกัน

ดังนั้น ท่านไหนที่ป่วยเป็นโรครักษาไม่หาย จะตายวันตายพรุ่งอยู่แล้ว วิธีที่จะยืดอายุได้ก็คือ ให้มีศรัทธาเชื่อมั่นธรรมเหล่านี้ว่า ของไม่เที่ยงมันจะต้องไม่เที่ยงอย่างแน่นอน ไม่ใช่ของเราอย่างแน่นอน แต่ต้องเป็นคนผ่านการปฏิบัติได้ฟังธรรม และมีคุณธรรมมาพอสมควรจึงจะรวบรวมจิตได้ ถ้าพอรวบรวมจิตหยั่งลงสู่มรรคได้ ก็เรียกว่าสัทธานุสारी หยั่งลงสู่อริยมรรค ทีนี้ การเดินไปตามมรรคเพื่อให้เป็นโสดาบันนี้ ก็ต้องสะสมเหตุปัจจัยอีกพอสมควร เขาจะยืดอายุไปเรื่อยๆ จนกว่าจะได้เป็นโสดาบันก่อนจึงจะตาย อย่างนี้ ท่านไหนรู้สึกไม่รอดแล้วก็อย่าลืมนะ จะไม่ตายตราบเท่าที่ยังไม่ทำให้แจ้งโสดาปัตติผล เราฟังธรรมไว้ดีๆ ฝึกหัดปฏิบัติขัดเกลากิเลส ขำระจิตให้สะอาดปลอดโปร่ง ให้อ่อนนุ่มลงมาจะได้รับธรรมะได้ง่าย ถ้าใจแข็งกระด้างมันรับไม่ได้ ต้องฝึกบ่อยๆ

อีกกลุ่มหนึ่ง พระองค์ตรัสว่า ภิกษุทั้งหลาย ธรรมเหล่านี้ของผู้ใดประจักษ์ชัดโดยยิ่งด้วยปัญญาอย่างนี้ ธรรมเหล่านี้ คือจักขุไม่เที่ยง มีความแปรผัน มีภาวะโดยอาการอื่น หู จมูก ลิ้น กาย และใจ ไม่เที่ยง มีความแปรผัน มีภาวะโดยอาการอื่น ประจักษ์ชัดโดยยิ่งด้วยปัญญา มีปัญญาเป็นประธาน ปัญญาเป็นใหญ่ การจะเป็นพระโสดาบัน มันไม่ใช่มีแค่ปัญญาอย่างเดียว ต้องมีครบ แต่คนนี้ปัญญาเยาะใช้ปัญญาเป็นตัวนำ เขามีปัญญามองเห็น สภาวะต่างๆ ไม่เที่ยง ไม่แน่นอน ประจักษ์ชัดด้วยปัญญา เขาก็ใช้ปัญญานี้แหละรวบรวมจิต หยั่งลงสู่อริยมรรค นี้เรียกว่า **อัมมานุสारी** คนนี้ก็ก้าวลงสู่อริยมรรค หยั่งลงสู่ภูมิของสัตบุรุษ ผ่านภูมิของปุถุชนได้แล้ว ไม่ควรทำกรรมที่ทำแล้วไปเกิดในนรก กำเนิดสัตว์ดิรัจฉาน หรือภูมิแห่งเปรต ไม่สมควรตายตราบเท่าที่ยังไม่ทำให้แจ้งโสดาปัตติผล

ฉะนั้น ก่อนที่จะเป็นผู้ถึงอริยมรรคมีองค์ ๘ ก็มี ๒ บุคคลก่อน คือ ผู้ที่ยังหลงโดยใช้วิธีศรัทธานำเข้ามา มีความมั่นใจในปัญญาตรัสรู้ของพระพุทธเจ้าเป็นประธาน มั่นใจว่าทางอื่นไม่มี ทางมีอันเดียวคืออริยมรรคมีองค์ ๘ ก็รวบรวมทั้งชีวิตเพื่อฝึกอริยมรรคมีองค์ ๘ ในใจเขาจะไม่เอาอันอื่นแล้ว เขาจะเดินตามนี้ อาศัยศรัทธานำเข้ามา เชื่อมันธรรมว่าต้องเป็นอย่างนี้ หรือใช้ปัญญานำ บางคนมีปัญหามาก เข้าใจอะไรเป็นอะไรชัดเจน ใช้ปัญญาน้อมนำเข้ามา ก้าวลงสู่อริยมรรค พอน้อมนำจิตเข้ามาแล้ว เดินไปตามมรรคไปเรื่อยๆ เมื่อองค์มรรคสมบูรณ์พอสมควร สัมมาทิฐิเต็ม พอจะเป็นโสดาบันก็จะเกิดธรรมจักขุขึ้นมา เห็นธรรมตามที่มันเป็น ตอนแรกยังไม่เห็น เพราะมรรคยังไม่รวมกัน ยังไม่เกิดดวงตา เมื่อมรรคประชุมสามัคคีกัน ก็เกิดดวงตาขึ้นอย่างนี้นะครับ

พระพุทธองค์ตรัสต่อมาว่า ภิกษุทั้งหลาย ผู้ใดรู้เห็นธรรมเหล่านี้อย่างนี้ ผู้ที่เราเรียกว่าเป็นโสดาบัน ไม่มีทางตกต่ำ มีความแน่นอนที่จะสำเร็จสัมโพธิในวันข้างหน้า ท่านนี้เป็นพระโสดาบัน ผู้รู้ ผู้เห็นธรรม ธรรมอะไร ก็ทั้งหมดนั้นแหละ ในพระสูตรนี้ คือ ตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ สิ่งใดสิ่งหนึ่งเกิดเป็นธรรมดาสีงนั้นล้วนดับหมด เห็นด้วยปัญญาอย่างนี้

ต่อไปอีก พระสูตรหนึ่ง เปลี่ยนแต่หลักธรรม ข้อ ๓๐๓ **รูปสูตร**

เรื่องเกิดขึ้นที่กรุงสาวัตถี

พระผู้มีพระภาคตรัสว่า ภิกษุทั้งหลาย รูปไม่เที่ยง มีความแปรผัน มีภาวะโดยอาการอื่น

สัททะไม่เที่ยง มีความแปรผัน มีภาวะโดยอาการอื่น

คันธะไม่เที่ยง มีความแปรผัน มีภาวะโดยอาการอื่น

รสไม่เที่ยง มีความแปรผัน มีภาวะโดยอาการอื่น

โผฏฐัพพะไม่เที่ยง มีความแปรผัน มีภาวะโดยอาการอื่น

ธรรมารมณไม่เที่ยง มีความแปรผัน มีภาวะโดยอาการอื่น

ภิกษุทั้งหลาย ผู้ใดศรัทธาเชื่อมั่นธรรมเหล่านี้อย่างนี้ ผู้ที่เราเรียกว่า สัทธานุสारी ก้าวลงสู่อริยมรรค หยั่งลงสู่ภูมิของสัตบุรุษ ผ่านภูมิของปุถุชนได้แล้ว ไม่ควรทำกรรมที่ทำแล้วไปเกิดในนรก กำเนิดสัตว์ดิรัจฉาน หรือภูมิแห่งเปรต ไม่สมควรตายตราบเท่าที่ยังไม่ทำให้แจ้งโสดาปัตติผล

ภิกษุทั้งหลาย ธรรมเหล่านี้ของผู้ใดประจักษ์ชัดโดยยิ่งด้วยปัญญา
อย่างนี้ ผู้นี้เราเรียกว่า ัมมานุสारी ก้าวลงสู่อริยมรรค หยั่งลงสู่ภูมิของ
สัตบุรุษ ผ่านภูมิของปุถุชนได้แล้ว ไม่ควรทำกรรมที่ทำแล้วไปเกิดในนรก
กำเนิดสัตว์ดิรัจฉาน หรือภูมิแห่งเปรต ไม่สมควรตายตราบเท่าที่ยังไม่
ทำให้แจ้งโสดาปัตติผล

ภิกษุทั้งหลาย ผู้ใดรู้เห็นธรรมเหล่านี้อย่างนี้ ผู้นี้เราเรียกว่า เป็น
โสดาบัน ไม่มีทางตกต่ำ มีความแน่นอนที่จะสำเร็จสัมโพธิในวันข้างหน้า

รูปสูตรที่ ๒ จบ

ในรูปสูตรก็เอาอารมณ์อื่นมา เป็นอายตนะภายนอก รูป เสียง กลิ่น รส
โผฏฐัพพะ และธรรมารมณ์ สรุปลงแล้วก็คือรู้อารมณ์ทุกอย่าง รู้ว่าเป็นของไม่เที่ยง
ทุกสิ่งที่มีความเกิดเป็นธรรมดา สิ่งนั้นทั้งมวลล้วนมีความดับเป็นธรรมดา ธรรมะ
เหล่าใดที่มันเกิดเพราะมีเหตุ ธรรมะเหล่านั้นมันก็จะหมดไปเมื่อมันหมดเหตุ ถ้า
ยังไม่เห็นด้วยปัญญาของตน ก็ใช้ศรัทธาเชื่อมันธรรมเหล่านี้อย่างนี้ มันต้องเป็น
อย่างนี้แน่นอน พระพุทธองค์ตรัสไว้ **พระองค์ตรัสรู้ด้วยปัญญา มันก็ต้องเป็น
อย่างนั้น เป็นอย่างอื่นไม่ได้** แล้วก็โน้มนำจิตเข้าไป ก้าวลงสู่อริยมรรค เดินไป
เรื่อยๆ ก็บรรลุมเหมือนกัน หรือใช้ปัญญาก็ได้ ท่านที่ ๑ เป็น สัทธานุสारी ท่านที่ ๒
เป็น ัมมานุสारी พอเดินมาได้ระยะหนึ่ง องค์มรรคมารวมกัน พอจะเป็นโสดาบัน
เกิดเป็นธรรมจักขุขึ้นมา อย่างนี้

พระสูตรที่ ๒ กล่าวถึง อารมณ์ภายนอก รูป เสียง กลิ่น รส โผฏฐัพพะ และ
ธรรมารมณ์ คืออารมณ์ต่างๆ ที่รับรู้ทางใจ รูปไม่เพียง มีความแปรผัน มีภาวะเป็น
อย่างอื่น เสียงก็เหมือนกัน เทียงไหม ก็ไม่เที่ยง เราก็ได้ยินบ่อยๆ นะ ถ้าไม่ได้ใส่ใจ
ไม่ได้ฝึกหัด ไม่ได้พัฒนาจิตของตนให้มีความพร้อมสำหรับจะรับธรรมะ มันก็ยังไม่
ยังไม่ได้ ต้องฝึกหัดกันไป ตอนนี้ผมยกเอาระดับปลายมา เอาตอนเกือบจะเป็น
โสดาบันมาแสดงให้เห็น ถ้ายังไม่ถึงตรงนี้ ก็เรียนรู้ไว้ก่อน

ต่อไป อีกพระสูตรหนึ่ง **วิญญานสูตร** ข้อ ๓๐๔

เรื่องเกิดขึ้นที่กรุงสาวัตถี

พระผู้มีพระภาคตรัสว่า ภิกษุทั้งหลาย จักขุวิญญานไม่เพียง
มีความแปรผัน มีภาวะโดยอาการอื่น

โสตวิญญานไม่เพียง มีความแปรผัน มีภาวะโดยอาการอื่น

ฆานวิญญานไม่เพียง มีความแปรผัน มีภาวะโดยอาการอื่น

ชีวหาวิญญานไม่เพียง มีความแปรผัน มีภาวะโดยอาการอื่น

กายวิญญานไม่เพียง มีความแปรผัน มีภาวะโดยอาการอื่น

มโนวิญญานไม่เพียง มีความแปรผัน มีภาวะโดยอาการอื่น

ภิกษุทั้งหลาย ผู้ใดศรัทธาเชื่อมั่นธรรมเหล่านี้เช่นนี้ ผู้นี้เราเรียก
ว่า สัทธานุสारी ก้าวลงสู่อริยมรรค หยั่งลงสู่ภูมิของสัตบุรุษ ผ่านภูมิของ
ปุถุชนได้แล้ว ไม่ควรทำกรรมที่ทำแล้วไปเกิดในนรก กำเนิดสัตว์ดิรัจฉาน
หรือภูมิแห่งเปรต ไม่สมควรตายตราบเท่าที่ยังไม่ทำให้แจ้งโสดาปัตติผล

ภิกษุทั้งหลาย ธรรมเหล่านี้ของผู้ใดประจักษ์ชัดโดยยิ่งด้วยปัญญา
อย่างนี้ ผู้นี้เราเรียกว่า อัมมานุสारी ก้าวลงสู่อริยมรรค หยั่งลงสู่ภูมิของ
สัตบุรุษ ผ่านภูมิของปุถุชนได้แล้ว ไม่ควรทำกรรมที่ทำแล้วไปเกิดในนรก
กำเนิดสัตว์ดิรัจฉาน หรือภูมิแห่งเปรต ไม่สมควรตายตราบเท่าที่ยัง
ไม่ทำให้แจ้งโสดาปัตติผล

ภิกษุทั้งหลาย ผู้ได้รู้เห็นธรรมเหล่านี้อย่างนี้ ผู้นี้เราเรียกว่า เป็น
โสดาบัน ไม่มีทางตกต่ำ มีความแน่นอนที่จะสำเร็จสัมโพธิในวันข้างหน้า

วิญญาณสูตรที่ ๓ จบ

นี่ก็เป็นเรื่องวิญญาณ เรื่องการรับรู้ที่เกิดจากการกระทบ มองเห็นทางตานี้
เที่ยงไหม ไม่เที่ยง มีความแปรปรวน แปรผัน ใจตัวเราเป็นผู้เห็นไหม ก็ไม่ใช่
เป็นการเห็น เป็นสภาวะอย่างหนึ่ง มีตากับรูปกระทบกัน อาศัยตา อาศัยรูป
จักขุวิญญาณก็เกิดขึ้น จักขุก็ไม่เที่ยง รูปก็ไม่เที่ยง มากระทบกันเกิดจักขุวิญญาณ
การมองเห็นนี้ จะเป็นของเที่ยงไหม ก็เป็นสิ่งไม่เที่ยงนั่นเอง จักขุไม่ใช่ตัวตน
รูปรายนอกก็ไม่ใช่ตัวตนกระทบกัน เกิดจักขุวิญญาณจะเป็นตัวตนได้หรือเปล่า
เป็นตัวตนไม่ได้ ทำนองนี้นะครับ ถ้าใครรู้เห็นธรรมเหล่านี้อย่างนี้ เห็นอย่างนี้ก็เป็น
โสดาบัน ถ้ายังไม่รู้เห็น ก็ใช้ศรัทธานำ หรือ ปัญญานำ หยั่งลงสู่อริยมรรค เป็น
สัทธานุสारी หรือ อัมมานุสारी

สรุปว่าวันนี้ได้พูดถึง คุณประโยชน์และานิสงส์ของความเป็นพระโสดาบัน
ข้อที่ ๑๐ หมดความเห็นผิดและพิธีกรรมที่ผิด ทำให้ละข้อปฏิบัติที่ผิดพลาด
ละมงคลตื่นข่าวต่างๆ ได้ ยกมงคลตื่นข่าวแบบต่างๆ มาอ่านให้ฟัง ทั้งถือรูปว่า
เป็นมงคล ถือเสียงว่าเป็นมงคล ถือสิ่งที่ได้ดม ลิ้ม หรือสัมผัสว่าเป็นมงคล รวมทั้ง
วัตรปฏิบัติที่ผิดๆ ไม่อาจช่วยให้บริสุทธิ์ได้ ข้อปฏิบัติที่ทำให้บริสุทธิ์ได้มีแต่
อริยมรรคเท่านั้น และเชื่อมโยงมาสู่ประเด็นที่ ๓ คือ วิธีปฏิบัติเพื่อเป็นพระโสดาบัน
ข้อที่ ๑ กล่าวถึงจุดยอด จุดที่เป็นพระโสดาบันเลย คือมีดวงตาเห็นธรรม เกิด
ธรรมจักขุ

บรรยายวันนี้ ก็พอสมควรแก่เวลาเท่านั้นนะคะ อนุโมทนาทุกท่านครับ

สูตรโสดาบ้น ตอนที่ ๙

บรรยาย วันที่ ๓๐ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๕๘

ขอนอบน้อมต่อพระรัตนตรัย
สวัสดีครับท่านผู้สนใจในธรรมะทุกท่าน

วันนี้บรรยายธรรมะในหัวข้อ สูตรโสดาบ้น ตอนที่ ๙ นะครับ สำหรับการบรรยายในหัวข้อนี้ ผมตั้งประเด็นในการบรรยายไว้ ๓ ประเด็น คือ

ประเด็นที่ ๑ ลักษณะและคุณสมบัติของพระโสดาบ้น พระโสดาบ้นคือท่านที่ประกอบด้วยอริยมรรคมีองค์ ๘ มีสัมมทิวุทธิเป็นหัวหน้า หยั่งลงสู่ทางที่จะนำไปสู่ความพ้นทุกข์คือพระนิพพานได้แล้ว มีคุณสมบัติหลายประการก็ได้พูดไปแล้ว

ประเด็นที่ ๒ คุณประโยชน์และอานิสงส์ของความเป็นพระโสดาบ้น ซึ่งก็มีมากมาย เริ่มต้นตั้งแต่ความเป็นพระโสดาบ้นนั้นยิ่งใหญ่ เป็นการได้สมบัติที่มากกว่าสมบัติของพระเจ้าจักรพรรดิ เพราะว่าไม่ต้องมาเวียนว่ายตายเกิดในอบายอีกต่อไป ถ้าเป็นพระเจ้าจักรพรรดิ ถึงแม้มีสมบัติมากมายก็ไม่พ้นอบายส่วนพระโสดาบ้นพ้นอบายแล้ว มีแต่จะเจริญก้าวหน้าไปในธรรม จนกระทั่งถึงความ เป็นพระอรหันต์ในที่สุด นี่เป็นคุณประโยชน์และอานิสงส์อย่างหนึ่ง ผมได้ยกพระสูตรต่างๆ มาแสดงควมมีคุณค่าของความเป็นพระโสดาบ้นหลายประการด้วยกัน

ประเด็นที่ ๓ วิธีปฏิบัติเพื่อเป็นพระโสดาบัน

ในคราวที่แล้ว บรรยายมาถึงประเด็นที่ ๓ นี้ วิธีปฏิบัติเพื่อเป็นพระโสดาบัน หลังจากที่ทราบลักษณะและคุณสมบัติ รู้จักประโยชน์และอานิสงส์แล้ว อยากจะเป็นพระโสดาบัน ไม่ใช่ว่าอยากเป็นแล้วจะได้เป็น ต้องมีเหตุมีปัจจัย มีเงื่อนไข ต้องทำให้ถูกต้อง เพราะความเป็นพระโสดาบันนี้เป็นชื่อสมมติ สมมติเรียกท่านที่มีคุณธรรมคืออริยมรรคมีองค์ ๘ ประชุมรวมกัน อริยมรรคมีองค์ ๘ ก็เป็นสังขาร จะต้องปรุงแต่งทำเงื่อนไข ทำเหตุทำปัจจัยให้มีขึ้น พอเกิดมีขึ้น เราก็เรียกท่านผู้นี้สมมติว่า เป็นพระโสดาบันอย่างนี้ ฉะนั้น พระโสดาบันนี้เป็นแค่ชื่อ เป็นคำสมมติ สมมติเรียกท่านผู้ที่ประกอบด้วยอริยมรรคมีองค์ ๘ มีจิตหยั่งลงสู่ข้อปฏิบัติที่จะนำไปสู่ความพ้นทุกข์คือพระนิพพาน

ที่นี่ จะทำให้จิตหยั่งลงสู่ข้อปฏิบัติอันนี้ได้อย่างไร ต้องมีเงื่อนไข อย่างพวกเราได้ฟังธรรมบรรยายกันมา เรื่องอริยมรรคมีองค์ ๘ นี้ ฟังโดยพิสดารพอสมควรเลยทีเดียว แจกขยายออกไปเป็นโพธิปักขิยธรรม ๓๗ ประการ บางท่านฟังจนไม่หวาดไม่ไหว ฟังก็พอรู้ถือว่าต้องทำอย่างนี้ แต่ใจมันยังไม่ลงเหมือนกัน ทำอย่างไรจึงให้จิตใจนี้หยั่งลงสู่อริยมรรค ข้อไหนยังทำไม่ได้ก็พยายามฝึก เพื่อให้ทำได้ที่ตอนนี้ก็จะมาพูดถึงวิธีปฏิบัติเพื่อเป็นพระโสดาบัน

๓.๑.๑ มิตดวงตาเห็นธรรม (ต่อ)

ในคราวที่แล้ว พูดวิธีปฏิบัติเพื่อเป็นพระโสดาบัน ด้านปัญญา พูดมาตั้งแต่ข้อท้ายๆ จะเป็นโสดาบันว่าต้องรู้อะไร ต้องเห็นอะไร เอาขั้นสูงมาบรรยายก่อน แล้วจะค่อยๆ เรียงลำดับลงมาข้างล่าง แล้วพูดถึงเงื่อนไขพื้นฐานอื่นๆ ต่อไป พูดถึงสูงๆ ก่อน แล้วก็ค่อยๆ ลดลงมา จนกระทั่งถึงเงื่อนไขพื้นฐานทั่วไป

วิธีปฏิบัติเพื่อเป็นโสดาบัน ด้านปัญญา ข้อที่ ๑ คือ มิตดวงตาเห็นธรรม มีปัญญารู้เห็นธรรมะ หากมีสิ่งนี้จะได้เป็นพระโสดาบัน ปัญญาหรือสัมมาทิฐินี้ เป็นหัวหน้า อยากรู้อะไรถึงโสดาบันหรือยัง ก็ต้องดูหัวหน้า หัวหน้าที่พานำเดินจนถึงความเป็นพระโสดาบัน คือ มีปัญญาเห็นธรรม มีธรรมจักขุ เราคงได้ยินบ่อยๆ เวลาที่ฟังพระสูตรจบแล้ว ท่านผู้นั้นผู้นี้ ก็มีธรรมจักขุ อันปราศจากอภิวาท ปราศจากมลทินเกิดขึ้นว่า สิ่งใดสิ่งหนึ่งเกิดขึ้นเป็นธรรมดา สิ่งนั้นทั้งมวลล้วนดับไปเป็นธรรมดา อย่างนี้เป็นต้น ธรรมะมันก็เป็นของมันอย่างนั้น ถ้าใครมีจักขุ มิตดวงตา รู้เห็นธรรม หรือเรียกย่อๆ ว่า มีธรรมจักขุ คนนั้นก็จะมีจิตหยั่งลงในอริยมรรคมีองค์ ๘ เพราะรู้ว่าธรรมะมันไม่เป็นอย่างอื่น พวกเราฟังธรรมแล้วพิจารณาตาม ก็รู้ว่ามันเป็นของไม่เที่ยง แต่ถ้าตาไม่มี มันก็ดูไม่เห็น มองไม่เห็น ใจมันไม่ลง มันไม่ยอมรับ ฟังมาว่า สิ่งนี้ไม่ดี เป็นสิ่งควรละ ถ้าไม่มีตา มองไม่เห็น มันก็ไม่ยอมใจของเรา มันคือด้านอยู่ มันยังไม่ได้ฝึก ไม่ได้ขัดเกลา เลยต้องมีข้อธรรมะขั้นพื้นฐาน มาไว้ขัดเกลาภิเลสต่างๆ

ตอนนี้พูดด้านปัญญา ข้อที่ ๑ พูดตอนปลายเลย ก่อนจะเป็นโสดาบัน คือให้มีธรรมจักขุ มีดวงตาเห็นธรรม ในยุคพุทธกาล ท่านก็ฟังธรรมะ ฟังแป็บเดียวแล้ว เกิดมีธรรมจักขุ เห็นธรรม เห็นอริยสัจ ก็จบเลย เป็นพระโสดาบันเลย เหมือนกับท่านพระอัญญาโกณฑัญญะ ฟังแล้วก็มีธรรมจักขุ พระยสะฟังธรรมก็มีธรรมจักขุ ท่านพระสารีบุตร ตอนเป็นเป็นชายหนุ่มนักบวชปริพพาชก เจอพระอัสสชิเข้า ได้ฟังคาถา

เย ธมมา เหตุปฺปภาว เตสํ เหตุํ ตถาคโต อาม
เตสญจ โย นิโรโธ เอวํวาทิ มหาสมโณ

แปลความว่า ธรรมทั้งหลายเหล่านี้เกิดจากเหตุ พระตถาคตตรัสเหตุแห่งธรรมเหล่านั้น และตรัสความดับแห่งธรรมเหล่านั้นด้วย พระมหาสมณะมีปกติตรัสอย่างนี้

พระสารีบุตรตอนนั้นเป็นปริพพาชกอยู่ เป็นนักบวชนอกศาสนา เป็นลูกศิษย์ของอาจารย์สัณฺฑชัยปริพพาชก ได้ฟังคาถานั้น ก็มีดวงตาเห็นธรรม เป็นพระโสดาบัน จิตก็หยั่งลงสู่อริยมรรคมีองค์ ๘ หยั่งลงสู่ปัญญา ศีล สมาธิ ไม่ต้องฟังเรื่องศีลมาก่อน แต่ใจนี้มันลงแล้ว ส่วนพวกเรานี้ ฟังเรื่องศีล ๕ มาตั้งนาน แต่ใจมันไม่ลง มันต่างกันอย่างนี้นะ

พวกเรานี่โชคดี นับว่ามีลาภมาก ได้ฟังอะไรดีๆ แต่มีกิเลส มีทิฏฐิขัดขวาง
รู้หมด แต่ใจมันไม่ลง ส่วนท่านพระสารีบุตรตอนนั้นเป็นปริพพาชก ยังไม่ได้ฟังเรื่อง
ศีล ๕ ไม่ได้ฟังเรื่องสมาธิ ไม่ได้ฟังรายละเอียดเรื่องสัมมาวาจา สัมมากรรมันตะ
อะไร แต่มีดวงตาเห็นธรรมเท่านั้นแหละ ใจมันก็ลงเลย ไม่มีการทำผิดอะไรอีกต่อ
ไป จะไปฆ่าใคร เบียดเบียนใคร ไปพูดไม่ดี แบบนี้ทำไม่เป็นแล้ว อย่างนี้ทำนองนี้
พวกเราก็จะต้องฝึกให้เป็นอย่างนั้นแหละ พวกเรานี้นับว่ามีโชคลาภอันประเสริฐ
ได้ฟังมาก่อน เช่น ศีล ๕ เป็นของดี เราก็ฟังนะ แต่ใจมันไม่ลง พอใจมันไม่ลง
ก็ต้องฝืนใจเอา **ใจเรานั้น จะให้มันยินยอมพร้อมใจเลยก็ยังไม่ได้ ต้องฝึกหัดมัน**
แต่ท่านผู้ที่มีดวงเห็นธรรม บางท่านไม่เคยรู้เรื่องศีลมาเลย ท่านก็หยั่งลงในศีลแล้ว
พระยสะอย่างนี้เป็นต้น เป็นคนหนุ่มอยู่ที่ปราสาท ๓ ชั้น ในชาตินั้น ไม่เคยรู้เรื่อง
ศีลเรื่องอะไรมาเลย พอได้ฟังธรรม เป็นโสดาบัน ใจของท่านก็หยั่งลงสู่อริยมรรค
มีองค์ ๘ ผู้ที่หยั่งลง หมายถึงว่าไม่มีทางทำผิดอีกต่อไป ใจไม่น้อมไปที่จะทำผิด
อีกต่อไป แต่น้อมไปทางนิพพาน ส่วนพวกเรานี่ฟังหมดเลย ทางไปนิพพานก็ฟัง
ทุกจริตไม่ควรทำ มันจะพาดกอบายก็ฟังเหมือนกัน แต่ใจนี้มันน้อมไปทางอบาย
อยู่เรื่อย มันลำบากอย่างนี้ เลยต้องบังคับขู่เช็กกันนะครับ

นี่ความต่างกันของพระโศดาบันกับปุถุชน เป็นประมาณนี้ คือพระโศดาบัน บางท่านอาจจะไม่รู้ข้อธรรมะเยอะเท่าเรานะ พวกเรานี้ได้ฟังธรรมะเยอะนะ รู้เรื่อง นั้นเรื่องนี้เยอะไปหมด พระโศดาบันถ้าเราอ่านในประวัติท่านในยุคพุทธกาล ท่าน ไม่ค่อยรู้ธรรมะอะไรหรอก เรื่องศีลก็ไม่เคยฟัง เรื่องสมาธิก็ไม่เคยฟัง มาฟังธรรมะ แล้วมีดวงตาเห็นเท่านั้นแหละ จิตก็ไม่โน้มไปในทางที่จะผิดศีล ถือว่าประสบความสำเร็จแล้ว แต่พวกเรารุ่นหลังๆ ต้องฟังเรื่องศีลไว้ ฟังเรื่องทุจจริตต่างๆ อะไรไว้ จะได้ดเว้น เพื่อป้องกันตัว ถ้าใจมันโน้มไปทางอบาย ต้องฝืนมัน ต้องป้องกันมัน จนกระทั่งเป็นโศดาบันแล้ว มันก็จะไม่ไปทางอบาย มันจะโน้มไปทางนิพพาน อย่างนี้ ใจของพวกเรา ถ้าปล่อยไปมันก็จะลงไปอบายเรื่อย หาแต่เรื่องไม่ดีมา ทำเรื่อย หาแต่เรื่องฟุ้งซ่านไร้ประโยชน์มาทำ ส่วนที่จะทำให้ใจสงบ ปลอดภัยไปรุ่ง สบาย เพื่อจะพิจารณาธรรมะ ยากเหลือเกิน คือใจไม่ค่อยโน้มไปทางนิพพาน

ผู้ที่ท่านเห็นธรรมแล้ว เมื่อใจหยั่งลงแล้ว ถึงแม้ท่านจะไม่ได้ฟังธรรมะเยอะ ไม่รู้เรื่องนั้นเรื่องอะไรต่างๆ มาก แต่ใจท่านไม่มาทางโลกนี้แล้ว ถูกล้างไปโดย ธรรมชาติ นี่เป็นด้านปัญญา ข้อที่ ๑ ในวิธีปฏิบัติเพื่อเป็นพระโศดาบัน ผมยกการ ปฏิบัติขั้นสูงมาเลย ก่อนจะเป็นโศดาบัน คือ มีธรรมจักขุ มีปัญญาารู้เห็นธรรม ให้เห็นเป็นธรรมะ เห็นว่ามันเป็นอย่างนั้นของมัน

ในคราวที่แล้ว ได้อ่านพระสูตรให้ฟังหลายพระสูตรด้วยกัน เกี่ยวกับเรื่อง
อายตนะภายใน ๖ ได้แก่ ตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ อายตนะภายนอก ๖ ได้แก่ รูป
เสียง กลิ่น รส สัมผัส ธรรมารมณ์ และวิญญาน ๖ ได้แก่ จักขุวิญญาน โสตวิญญาน
ฆานวิญญาน ชิวหาวิญญาน กายวิญญาน มโนวิญญาน **ล้วนไม่เที่ยง มีความ
แปรผัน มีภาวะโดยอาการอื่น ผู้ใดที่ศรัทธาเชื่อมั่นธรรมเหล่านี้เป็นอย่างดี ผู้นี้ถูก
เรียกว่าสัทธานุสारी ผู้ใดที่มีปัญญาได้เห็นธรรมเหล่านี้ชัดเจนด้วยปัญญา ก็เป็น
ธัมมานุสारी ส่วนผู้ใดที่รู้เห็นธรรมเหล่านี้เป็นอย่างดี มีดวงตาเห็นอย่างนั้น ก็เป็น
พระโสดาบัน**

วันนี้จะอ่านพระสูตรอื่นๆ ให้ฟังบ้างเพิ่มเติม เนื้อหาก็คคล้ายเดิม เพียงแต่
เปลี่ยนหลักธรรมไปเรื่อยๆ

ในสังยุตตนิกาย ขันธวารวรรค **สัมผัสสูตร** ข้อ ๓๐๕

เรื่องเกิดขึ้นที่กรุงสาวัดถิ

พระผู้มีพระภาคตรัสว่า ภิกษุทั้งหลาย จักขุสัมผัสไม่เที่ยง มีความแปรผัน มีภาวะโดยอาการอื่น

โสตสัมผัสไม่เที่ยง มีความแปรผัน มีภาวะโดยอาการอื่น

ฆานสัมผัสไม่เที่ยง มีความแปรผัน มีภาวะโดยอาการอื่น

ชีวหสัมผัสไม่เที่ยง มีความแปรผัน มีภาวะโดยอาการอื่น

กายสัมผัสไม่เที่ยง มีความแปรผัน มีภาวะโดยอาการอื่น

มโนสัมผัสไม่เที่ยง มีความแปรผัน มีภาวะโดยอาการอื่น

ภิกษุทั้งหลาย ผู้ใดศรัทธาเชื่อมั่นธรรมเหล่านี้อย่างนี้ ผู้นี้เราเรียกว่า สัทธานุสारी ก้าวลงสู่อริยมรรค หยั่งลงสู่ภูมิของสัตบุรุษ ผ่านภูมิของปุถุชนได้แล้ว ไม่ควรทำกรรมที่ทำแล้วไปเกิดในนรก กำเนิดสัตว์ดิรัจฉาน หรือภูมิแห่งเปรต ไม่สมควรตายตราบเท่าที่ยังไม่ทำให้แจ้งโสดาปัตติผล

ภิกษุทั้งหลาย ธรรมเหล่านี้ของผู้ใดประจักษ์ชัดโดยยิ่งด้วยปัญญาอย่างนี้ ผู้นี้เราเรียกว่า อัมมานุสारी ก้าวลงสู่อริยมรรค หยั่งลงสู่ภูมิของสัตบุรุษ ผ่านภูมิของปุถุชนได้แล้ว ไม่ควรทำกรรมที่ทำแล้วไปเกิดในนรก กำเนิดสัตว์ดิรัจฉาน หรือภูมิแห่งเปรต ไม่สมควรตายตราบเท่าที่ยังไม่ทำให้แจ้งโสดาปัตติผล

ภิกษุทั้งหลาย ผู้ใดรู้เห็นธรรมเหล่านี้อย่างนี้ ผู้นี้เราเรียกว่า เป็นโสดาบัน ไม่มีทางตกต่ำ มีความแน่นอนที่จะสำเร็จสัมโพธิในวันข้างหน้า

สัมผัสสสูตรที่ ๔ จบ

พระสูตรนี้เกี่ยวกับเรื่องสัมผัส เป็นการประชุมรวมของธรรมต่างๆ ก่อเกิด การรับรู้ เป็นผัสสะ เป็นโลกที่ปรากฏทางตา หู จมูก ลิ้น กาย และใจ มีการสัมผัส ทางตาขึ้นมา เป็นเพราะมีจักขุคือตาที่เป็นของไม่เที่ยง เป็นของแปรปรวน เป็น จักขุปสาท ไม่ใช่ตัวเรา ไม่ใช่ของเราแน่แท้ มีรูปที่เป็นของไม่เที่ยง มากกระทบกับ ตา เกิดจักขุวิญญาณซึ่งเป็นของไม่เที่ยง อาศัยตา อาศัยรูป อาศัยจักขุวิญญาณ มาประชุมกัน **การประชุมของธรรม ๓ ประการนี้ ซึ่งล้วนไม่เที่ยงสักอย่าง นี้เรียกว่าผัสสะ** จักขุสัมผัสเกิดจากของไม่เที่ยง ตัวมั่นก็เลยไม่เที่ยงไปด้วย ไม่เที่ยง มีความแปรผัน มีภาวะเป็นอย่างอื่น โสตสัมผัสก็คล้ายกัน อาศัยหู โสตปสาท อาศัย เสียง กระทบกัน เกิดโสตวิญญาณ การรวมประชุมกันของธรรม ๓ ปราการ ซึ่ง ล้วนไม่เที่ยงสักอย่างนี้ เรียกว่าผัสสะ เป็นโสตสัมผัส โสตสัมผัสก็ไม่เที่ยง มีความ แปรผัน มีภาวะโดยอาการอื่น ไม่ใช่ตัวเรา ไม่ใช่ของเราเหมือนกับธรรมอื่นๆ นั่นเอง

ไม่ใช่เพียงโสตปสาทที่เป็นรูปอาศัยเลย แม้แต่ที่ตั้งของมัน มหาภูตรูป ทั้ง ๔ ดิน น้ำ ไฟ ลม ก็ไม่เที่ยงเหมือนกัน จุดเริ่มต้นมาจากธาตุของพ่อแม่ผสมกัน เป็นหยดน้ำ ต่อมา ก็เติบโตขึ้นเป็นก้อนเลือด ต่อมาก็โตขึ้นอีก เป็นปุม ๕ ปุม มีหัว แขน ขา ต่อมาก็กระจายตัวออกมา จนอายุตระครบถ้วน มีโสตปสาทซึมซาบอยู่ที่หู ทุกๆ สภาวะก็ล้วนไม่เที่ยง ที่ตั้งของมันคือธาตุ ๔ ก็ไม่เที่ยงเหมือนกัน โสตปสาท ก็ไม่เที่ยง เสียงก็ไม่เที่ยง มากระทบกัน เกิดโสตวิญญูณ ก็ไม่เที่ยง การรวมกันของ ธรรม ๓ ประการ ที่เรียกว่าโลกทางหุปรากฏเกิดขึ้น โสตสัมผัสก็ไม่เที่ยง ถ้าใคร เห็นอย่างนี้ รู้เห็นอย่างนี้ เป็นโสดาบัน หยั่งลงสู่อริยมรรคมีองค์ ๘ ถ้าไม่รู้ไม่เห็น ก็ยังมีอีก ๒ วิธี ตามที่อ่านให้ฟัง คือ ผู้ใดศรัทธาเชื่อมั่นธรรมเหล่านี้ อย่างนี้ คือ ธรรมเหล่านี้มันต้องเป็นอย่างนี้แน่นอน เชื่อมั่น มันอกมันใจเต็มที ก็เรียกว่า สัทธานุสारी คนนี้ก็ก้าวลงสู่อริยมรรคเหมือนกัน ใจมันก็ไม่ไหลไปทางต่ำต่อไป มันจะไปทางนิพพานเท่านั้นแหละ แต่ยังไม่รู้ไม่เห็น ต้องอาศัยองค์มรรคที่เพิ่มขึ้น มาก่อน อาศัยศรัทธาเชื่อมั่นธรรมเหล่านี้ อย่างนี้เป็นตัวนำ สำหรับท่านที่มีปัญญาน้อย ก็สามารถทำอย่างนี้ได้ ใช้ศรัทธาน้อมนำจิต ให้หยั่งลงสู่อริยมรรค

หรือ ผู้ใดมีปัญญาประจักษ์ชัด ก็สามารถที่จะใช้ปัญญานำก็ได้ ธรรมเหล่านี้ ของผู้ใดประจักษ์ชัดโดยยิ่งด้วยปัญญาอย่างนี้ คือ ธรรมเหล่านี้มันเป็นของไม่เที่ยง ประจักษ์ชัดด้วยปัญญา เรียกว่าธัมมานุสारी ก้าวลงสู่อริยมรรคได้ ถ้าผู้รู้เห็นเลย มีดวงตาปัญญาเลย มีธรรมจักษุ ก็เป็นพระโสดาบัน นี้สัมผัสสูตรนะครับ

อีกพระสูตรหนึ่ง ชื่อว่า **สัมผัสชาสูตร** เกี่ยวกับเรื่องเวทนาที่เกิดขึ้นเพราะ จักขุสัมผัสเป็นต้นเป็นปัจจัย ก็เป็นของเที่ยงเช่นเดียวกัน ในข้อ ๓๐๖

เรื่องเกิดขึ้นที่กรุงสาวตถิ

พระผู้มีพระภาคตรัสว่า ภิกษุทั้งหลาย จักขุสัมผัสสชาเวทนา
ไม่เที่ยง มีความแปรผัน มีภาวะโดยอาการอื่น

โสตสัมผัสสชาเวทนาไม่เที่ยง มีความแปรผัน มีภาวะโดยอาการอื่น
ฆานสัมผัสสชาเวทนาไม่เที่ยง มีความแปรผัน มีภาวะโดยอาการอื่น
ชีวหสัมผัสสชาเวทนาไม่เที่ยง มีความแปรผัน มีภาวะโดยอาการอื่น
กายสัมผัสสชาเวทนาไม่เที่ยง มีความแปรผัน มีภาวะโดยอาการอื่น
มโนสัมผัสสชาเวทนาไม่เที่ยง มีความแปรผัน มีภาวะโดยอาการอื่น
ภิกษุทั้งหลาย ผู้ใดศรัทธาเชื่อมั่นธรรมเหล่านี้อย่างนี้ ผู้นี้เราเรียก
ว่า สัทธานุสारी ก้าวลงสู่อริยมรรค หยั่งลงสู่ภูมิของสัตบุรุษ ผ่านภูมิของ
ปุถุชนได้แล้ว ไม่ควรทำกรรมที่ทำแล้วไปเกิดในนรก กำเนิดสัตว์ดิรัจฉาน
หรือภูมิแห่งเปรต ไม่สมควรตายตราบเท่าที่ยังไม่ทำให้แจ้งโสดาปัตติผล

ภิกษุทั้งหลาย ธรรมเหล่านี้ของผู้ใดประจักษ์ชัดโดยยิ่งด้วยปัญญา
อย่างนี้ ผู้นี้เราเรียกว่า ัมมานุสारी ก้าวลงสู่อริยมรรค หยั่งลงสู่ภูมิของ
สัตบุรุษ ผ่านภูมิของปุถุชนได้แล้ว ไม่ควรทำกรรมที่ทำแล้วไปเกิดในนรก
กำเนิดสัตว์ดิรัจฉาน หรือภูมิแห่งเปรต ไม่สมควรตายตราบเท่าที่
ยังไม่ทำให้แจ้งโสดาปัตติผล

ภิกษุทั้งหลาย ผู้ได้รู้เห็นธรรมเหล่านี้อย่างนี้ ผู้นี้เราเรียกว่า เป็น
โสดาบัน ไม่มีทางตกต่ำ มีความแน่นอนที่จะสำเร็จสัมโพธิในวันข้างหน้า

สัมผัสชาสูตรที่ ๕ จบ

พระสูตรนี้ กล่าวถึงหลักธรรมอีกชุดหนึ่ง ให้พิจารณาแบบเดิม ผู้ใดที่รู้เห็น ธรรมะเหล่านี้ อย่างนี้ ผู้นั้นก็เป็นพระโสดาบัน รู้เห็นธรรม มีธรรมจักขุ ธรรมนี้ มันก็เป็นอย่างนี้ของมัน **รู้เห็นตามที่มีมันเป็นนั่นแหละ เห็นสังขาร** เห็นธรรมนี้ อย่างนี้ พระสูตรนี้แสดงถึงเวทนาที่เกิดเพราะจักขุสัมผัสเป็นปัจจัยเป็นต้น เวลา ตามองเห็นรูปก็เกิดเวทนา สุขบ้าง ทุกข์บ้าง อทุกขมสุขบ้าง สบายตาบ้าง พอทน ดูได้ ไม่สบายตาบ้าง อึดอัด ทนดูไม่ไหว หรือเฉยๆ บ้าง ความรู้สึกสบายตานี้ไม่ใช่ ตา ไม่ใช่จิต เป็นเวทนาที่เกิดจากจักขุสัมผัสเป็นปัจจัย

ผัสสะก็เป็นของไม่เที่ยง เวทนาที่เกิดจากจักขุสัมผัส ก็เป็นของไม่เที่ยงเช่น เดียวกัน ผัสสะเป็นปัจจัยให้เกิดเวทนา เป็นของไม่ใช่ตัว ไม่ใช่ตน อย่างนี้ ไม่ใช่ ว่า จะสบายตาอยู่ได้ตลอดไป ขนาดตานี้ ยังไม่เที่ยงเลย ความสบายที่อาศัยตาเกิด มัน จะเที่ยงไหม ปสาทตาและดวงตาของเรานี้ก็ไม่เที่ยง มีที่อาศัยคือธาตุ ๔ ธาตุ ๔ นี้ ก็ไม่เที่ยง เปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ จักขุปสาทท่านเรียกว่าอุปาทายรูป รูปที่ไปอาศัย มหาภูตรูป มหาภูตรูปที่เป็นต้นตอ เป็นรูปใหญ่ รูปประธานคือธาตุ ๔ ดิน น้ำ ไฟ ลม ที่เป็นโครงสร้างกระดูก เอ็น หนัง เป็นหัว เป็นแขน เป็นขา ขึ้นมานี้ ก็ล้วนไม่เที่ยง มาจากธาตุพ่อแม่ผสมกันเป็นหยดน้ำ เปลี่ยนแปลงมาตามลำดับ จนมาถึงทุกวันนี้ ได้อายตนะครบ **ตาเป็นจักขุปสาท อาศัยอยู่ในธาตุ ๔ ธาตุ ๔ อันเป็นที่อาศัย มันก็ไม่เที่ยง ตัวมันผู้อาศัยก็ย่อมไม่เที่ยง** มันก็เป็นอย่างนั่นแหละ

เหมือนบ้าน ก็มีเก้าเป็นธรรมดา เราผู้อาศัยบ้านก็แก่เป็นธรรมดาอย่างนั้น แหละ มันเป็นอย่างนี้ เป็นสังขาร ตา กระทบ รูป เกิดจักขุวิญญาณ ทุกสภาวะล้วน ไม่เที่ยงทั้งนั้น ธรรม ๓ ประการรวมกัน มีโลกทางตาเกิดปรากฏขึ้น เป็นจักขุสัมผัส พอมีจักขุสัมผัส ก็มีเวทนา สุขบ้าง ทุกข์บ้าง อทุกขมสุขบ้าง สบายตาบ้าง ไม่สบายตาบ้าง เฉยๆ ไม่รู้ร้อนไม่รู้หนาวอะไรบ้าง อย่างพวกเรามองดู แหม... รู้สึกสบายตา พอทนได้นะ บางคนอยากจะทน อยากเห็นแบบนี้ตลอดไป มันก็ตลอดไปไม่ได้ เพราะขนาดตาของเรานี้ก็ยังไม่อยู่ตลอดไป แม้แต่ธาตุ ๔ ก็ไม่อยู่ตลอดไป มันเป็นอย่างนั้นแหละ เป็นของไม่เที่ยง ไม่สบายตา ทนไม่ค่อยไหว เห็นคนนี้แล้วทนไม่ค่อยได้ อย่างนี้ก็ล้วนเป็นของไม่เที่ยง ไม่แน่ ไม่นอน แปรปรวน เป็นอย่างอื่น ไม่ใช่ตัวเรา ไม่ใช่ของเรา

ในด้านใจก็เหมือนกัน ใจก็เป็นของไม่เที่ยง ธรรมารมณ์ที่มากกระทบใจ ก็เป็นของไม่เที่ยง การรับรู้เป็นมโนวิญญาณ เป็นของไม่เที่ยง ใจกระทบกับเรื่อง ที่มากกระทบใจ เกิดเป็นมโนวิญญาณ ธรรม ๓ ประการรวมกัน เรียกว่ามโนสัมผัส โลกทางใจเกิดปรากฏขึ้น มีการคิดนึกเรื่องนั้นเรื่องนี้ มีเรื่องนั้นเรื่องนี้ขึ้นมา เป็นของไม่เที่ยงนะ พอมีผัสสะก็เกิดเวทนา เป็นมโนสัมผัสสขาเวทนา เวทนาที่เกิดจากมโนสัมผัสเป็นปัจจัย ได้รับรู้เรื่องนั้นแล้วก็สบายใจ ได้รับรู้เรื่องนี้แล้วก็ไม่สบายใจ ได้รับรู้บางเรื่องก็เฉยๆ สบายใจก็ไม่ใช่ใจ เป็นเวทนาที่อาศัยใจเกิด ไม่สบายใจ ก็ไม่ใช่ใจ เป็นเวทนาที่อาศัยใจเกิด ทนได้ ทนไม่ได้ อยากทน ไม่อยากทน อึดอัด รู้สึกไม่ไหว นี่ก็เป็นเวทนา ซึ่งล้วนเป็นของไม่เที่ยงทั้งนั้น

ผู้ที่รู้เห็นธรรมที่ไม่เที่ยงว่าไม่เที่ยง ก็เป็นพระโสดาบัน จิตหยั่งลงสู่อริยมรรค จะไม่มีการทำความชั่วใดอะไรอีกต่อไป ไม่น้อมไปที่จะทำไม่ดี ไม่น้อมไปที่จะพูด อันนั้นอันนี้เพื่อตัวเพื่อตนอีกต่อไป การจะทำทุจริตได้มันต้องพยายามทำเพื่อ ตัวตน พยายามเพื่อของตน ให้ตนได้นั้นมีนี้ตลอดไป ต่อสู้เพื่อให้ตัวตนได้รับ ประโยชน์สูงสุด ทำเพื่อรักษาผลประโยชน์ของตน แต่ผู้ที่รู้จักแล้ว รู้ว่าไม่มีตัวตน อะไรเลย มีแต่ของไม่เที่ยง ไม่ใช่ตัวตน ใจมันก็ไม่น้อมไปทำอย่างนั้น ผู้ที่รู้เห็น ก็เป็นพระโสดาบัน แม้จะไม่รู้ศีลเลยสักข้อก็ไม่ผิดศีลเลย เพราะใจมันไม่น้อมไปที่จะทำผิด ส่วนพวกเราเนี่ย รู้จักศีลดีทุกข้อ แต่บางทีก็ยังไม่ทำผิดอยู่เลย ทำไมมันเป็นอย่างนั้น เพราะใจมันไม่หยั่งลงสู่อริยมรรค

พระโสดาบันรู้เห็นธรรม แม้บางครั้งท่านไม่ได้ฟังธรรมะเยอะ แต่ใจของท่านหยั่งลงสู่ธรรมะ ไม่มีทางทำความผิดอีกต่อไป ดังนั้น ผู้รู้เห็นด้วยปฏิบัติ ก็เป็นอย่างหนึ่ง ผู้ที่รู้โดยการฟังอย่างเดียว ก็เป็นอย่างหนึ่งนะ ผู้ที่รู้โดยการฟังอย่างเดียว ก็ดีกว่าไม่ฟัง ถ้าดีกว่านั้น ก็ต้องฝึกหัดให้หยั่งลงสู่ธรรมะ ถ้ายังไม่เป็นพระโสดาบัน ก็ยังมีอีก ๒ ทาง ที่จะน้อมนำใจเข้าสู่องค์มรรค คือผู้ใดที่ศรัทธาเชื่อมั่นธรรมเหล่านี้ อย่างนี้ ความสุขเกิดขึ้น ก็มั่นใจว่ามันต้องไม่เที่ยงแน่นอน เพราะพระพุทธรองค์ตรัสไว้ว่ามันไม่เที่ยง สิ่งนั้นมันเป็นสังขาร พอมันเกิดขึ้นมาแล้ว ในใจเชื่อมั่นว่ามันจะต้องไม่เที่ยงแน่นอน ไม่ว่าเรื่องใดๆ เกิดขึ้น ก็เชื่อมั่นในใจเต็มร้อยเลย มีอะไรเกิดขึ้น โอ... อันนี้ไม่ใช่ของเราอย่างแน่นอน เชื่อว่าเป็นอย่างนี้ ไม่ได้รู้เห็น แต่เชื่อว่า มีความเชื่อมั่นอย่างเต็มใจ เต็มร้อยอยู่ในนี้ เรียกว่า **สัทธานุสारी** ใช้ศรัทธานี้ น้อมนำก้าวลงสู่อริยมรรค ก็จะไม่ทำกรรมชั่วทุจริตเหมือนกันนะ คล้ายๆ พระโสดาบันเลยแต่ยังไม่เป็น เนื่องจากว่ายังไม่มีความดวงตาเห็น ต้องรอให้ดวงตาเกิดก่อน เดี่ยวจะเกิดก่อนตาย

หรือบางท่านเป็นผู้ที่มีปัญญานำ มีปัญญาเยอะ ธรรมะเหล่านี้ของผู้ใด ประจักษ์ชัดด้วยปัญญา เป็นผู้ที่มีปัญญามองเห็นบางส่วนแล้ว ก็น้อมนำจิตว่า อันที่ยังไม่เห็น ยังไม่รู้ ก็ต้องเป็นอย่างนี้เหมือนกัน เห็นแค่บางส่วนนี้แหละ เห็นแค่ไม่กี่อย่าง สังขารมันก็เหมือนกันหมดแหละ ทั้งอันที่เห็น อันไม่เห็น ก็ต้องเหมือนกัน อาศัยปัญญาน้อมนำจิตให้เห็นว่าทุกอันจะต้องไม่เที่ยง บางทีปฏิบัติธรรม ฝึกหัดพิจารณา ดู ก็พอมองเห็นเหมือนกันว่า สิ่งนั้นไม่เที่ยง ใครมีปัญญาเยอะ ก็สามารถที่จะใช้ปัญญาน้อมนำจิตได้ ให้จิตมันเชื่อตาม ให้มันเห็นว่ามีแต่ของไม่เที่ยง มีแต่ของที่แปรปรวน มีแต่ของที่เป็นอย่างอื่น ไม่ใช่ตัวเรา ไม่ใช่ของเรา ไม่เหมือนที่เคยยึดถือเอาไว้ ให้ตกลงใจเต็มร้อยเปอร์เซ็นต์ นี่ก็เรียกว่า**ธัมมานุสारी** จิตจะหยั่งลงสู่อริยมรรคเหมือนกัน ไม่มีวันกลับไปทำความชั่วได้อีก เพราะว่าจะทำชั่วได้ก็ต่อเมื่อยึดว่ามีตัวตน แล้วก็ไปทำเพื่อของตนเท่านั้น ไปทำเพื่อหน้าตน เพื่อสมบัติของตน เพื่อผลประโยชน์ของตนจึงทำชั่วได้ พอไม่มีอย่างนั้นแล้ว ก็เป็นไปไม่ได้แล้ว จิตหยั่งลงสู่อริยมรรคแล้ว เรียกว่า**ธัมมานุสारी** ก่อนตายก็จะได้เป็นพระโสดาบันเหมือนกัน

นี่ก็พระสูตรเกี่ยวกับเรื่องผัสสะ เรื่องเวทนา ที่ไม่เที่ยง พระสูตรอื่นๆ เนื้อความเหมือนกันเลยเพียงแต่เปลี่ยนแต่หลักธรรม **เป็นสัญญา** มีรูปสัญญา สัททสัญญา คันธสัญญา รสสัญญา โภกฺกัปปสัญญา และฉัมมสัญญา ความจำ ความกำหนดหมาย ทำเครื่องหมาย รูป เสียง กลิ่น รส โภกฺกัปปะ และธรรม สัญญา ทั้งหมดนั้นก็เป็นอย่างไม่เที่ยง สัญญาว่าเป็นสีเขียว สีแดง เป็นคน เป็นหญิง เป็นชาย เสียงเพราะ เสียงไม่เพราะ นี่ก็สัญญากำหนดขึ้นมา สัญญานี้เกิดจากผัสสะ ซึ่งเป็นสิ่งไม่เที่ยง กระทบกับรูปก็กำหนดว่า อ้าว... คนนั้นมาแล้ว คนนั้นไม่ได้มา สัญญาเกิดขึ้น สัญญาแบบนี้นานๆ โผล่ขึ้นมาครั้งหนึ่ง คนไม่มีจริง สิ่งนั้นสิ่งนี้เป็นของเรา ก็เป็นสัญญา เกิดขึ้นมาตามการกระทบสัมผัส สีแดง สีเขียว มองเห็นสีนั้น สีนี้ สีต่างๆ กำหนดขึ้นมาจากสัญญา เรียกว่ารูปสัญญา เสียงเพราะ เสียงไม่เพราะ เสียงคนนั้น เสียงคนนี้ เสียงดำ เสียงชม ก็เกิดจากเสียงไปกระทบหูเข้า เกิด โสตวิญญาณ เกิดผัสสะ ก็เกิดสัญญากำหนดหมายในเสียงว่า นี่เสียงคน เสียงหญิง เสียงชาย เสียงเพราะ เสียงไม่เพราะ สัญญาอย่างนี้ก็ล้วนเป็นของไม่เที่ยง ไม่มีอันไหนมันเที่ยงเลย

ต่อมา สัญเจตนา ก็เป็นของไม่เที่ยง **สัญเจตนา** คือ ความตั้งใจ จงใจต่อ สิ่งใดสิ่งหนึ่ง มีความจงใจจะทำอย่างนั้นอย่างนี้กับบารมณฺ์ เป็นรูปสัญเจตนา สัททสัญเจตนา คันธสัญเจตนา รสสัญเจตนา โผฏฐัพพสัญเจตนา และธัมมสัญเจตนา สัญเจตนาทั้งหมดล้วนเป็นของไม่เที่ยง อย่างเราเห็นแก้ว ถ้าหิวน้ำก็ตั้งใจแค่ว่า จะเอาไวใช้ดื่มน้ำ ถ้าแบบอื่นๆ มองดู เห็นมันเป็นของสวยงาม ก็ตั้งใจเอาเป็น เครื่องประดับ นี่ก็ตั้งใจไม่เหมือนกันแล้ว เป็นของไม่เที่ยง แก้วมันก็เป็นแก้วของ มัน แต่ความจงใจต่อแก้วใบนี้ ก็เปลี่ยนไปตามความต้องการ ตามความรู้สึกของแต่ละคนที่มีต่อสิ่งนั้นสิ่งนี้ ขนาดแก้วใบเดียวกัน มันก็อยู่ของมัน บางครั้งก็ตั้งใจ เอาไวใช้ดื่มน้ำ บางครั้งก็เอาไว้เป็นเครื่องประดับ บางครั้งเอาไว้เป็นของฝากที่มีคุณค่า อะไรก็ว่าไป มีความจำนงหมายต่อสิ่งต่างๆ อย่างนี้

บางทีฟังเพลงก็เพื่อแก้ความทุกข์ เพลงอันเดียวกันนั้นแหละ บางทีก็ฟัง เพื่อให้มันหายเหงา บางทีก็ฟังเพื่อระลึกถึงความหลัง บางทีฟังเพื่อให้ผ่อนคลายมีความสุข บางทีก็เพื่อนั้นเพื่อนี้อะไรไปเรื่อย ซึ่งล้วนเป็นของไม่เที่ยงทั้งนั้นแหละ สัญเจตนา ก็เป็นของไม่เที่ยง ความจงใจต่อสิ่งนั้นๆ ไม่เที่ยง ไม่อยู่นาน เช่น สิ่งของที่วางอยู่ข้างหน้า ตอนหนึ่งก็จงใจต่อมันแบบหนึ่งว่าจะเอาไปทำอย่างนั้นอย่างนี้ ต่อมาก็เปลี่ยนใจ เปลี่ยนความจงใจไปเรื่อยๆ อย่างนี้สัญเจตนาต่อสิ่งต่างๆ ก็เปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ ไม่เที่ยงสักอย่าง

ต่อมา **ต้นหาก็ไม่เที่ยง** ทั้งรูปต้นหาก สัททต้นหาก คันธต้นหาก รสต้นหาก โผฏฐัพพต้นหาก และ ฉัมมต้นหาก ความอยากในรูป ความติดใจในรูป ความติดใจในเสียง ความติดใจในเรื่องราวต่างๆ อะไรก็ไม่เที่ยงทั้งนั้น มีหลายพระสูตรด้วยกัน สรุปรว่า สังขารทั้งหลายทั้งปวงล้วนไม่เที่ยง

ต่อไป **ปฐวีธาตุสูตร** กล่าวเรื่องธาตุที่ไม่เที่ยงก็เหมือนกัน ในข้อ ๓๑๐

เรื่องเกิดขึ้นที่กรุงสาวัตถี

พระผู้มีพระภาคตรัสว่า ภิกษุทั้งหลาย ปฐวีธาตุไม่เที่ยง มีความแปรผัน มีภาวะโดยอาการอื่น

อาโปธาตุไม่เที่ยง มีความแปรผัน มีภาวะโดยอาการอื่น

เตโชธาตุไม่เที่ยง มีความแปรผัน มีภาวะโดยอาการอื่น

วาโยธาตุไม่เที่ยง มีความแปรผัน มีภาวะโดยอาการอื่น

อากาศธาตุไม่เที่ยง มีความแปรผัน มีภาวะโดยอาการอื่น

วิญญานธาตุไม่เที่ยง มีความแปรผัน มีภาวะโดยอาการอื่น

ภิกษุทั้งหลาย ผู้ใดศรัทธาเชื่อมั่นธรรมเหล่านี้อย่างนี้ ผู้นี้เราเรียกว่า สัทธานุสारी ก้าวลงสู่อริยมรรค หยั่งลงสู่ภูมิของสัตตบุรุษ ผ่านภูมิของปุถุชนได้แล้ว ไม่ควรทำกรรมที่ทำแล้วไปเกิดในนรก กำเนิดสัตว์ดิรัจฉาน หรือภูมิแห่งเปรต ไม่สมควรตายตราบเท่าที่ยังไม่ทำให้แจ้งโสดาปัตติผล

ภิกษุทั้งหลาย ธรรมเหล่านี้ของผู้ใดประจักษ์ชัดโดยยิ่งด้วยปัญญา
อย่างนี้ ผู้นี้เราเรียกว่า ัมมานุสारी ก้าวลงสู่อริยมรรค หยั่งลงสู่ภูมิของ
สัตบุรุษ ผ่านภูมิของปุถุชนได้แล้ว ไม่ควรทำกรรมที่ทำแล้วไปเกิดในนรก
กำเนิดสัตว์ดิรัจฉาน หรือภูมิแห่งเปรต ไม่สมควรตายตราบเท่าที่ยัง
ไม่ทำให้แจ้งโสดาปัตติผล

ภิกษุทั้งหลาย ผู้ได้รู้เห็นธรรมเหล่านี้อย่างนี้ ผู้นี้เราเรียกว่า เป็น
โสดาบัน ไม่มีทางตกต่ำ มีความแน่นอนที่จะสำเร็จสัมโพธิในวันข้างหน้า

ปฐวีธาตุสูตรที่ ๙ จบ

พระสูตรนี้เนื้อหาก็คือเหมือนเดิม เพียงแต่เปลี่ยนหลักธรรม รู้เห็นธรรม
หมวดใดก็ได้ ในยุคพุทธกาลจึงมีผู้บรรลุธรรมด้วยธรรมะที่หลากหลาย แต่ท่าน
มีปัญญาเห็นแบบเดียวกัน คือเห็นธรรมะว่าเป็นธรรมะ มีธรรมจักขุ **เห็นของ
ไม่เที่ยงว่าเป็นของไม่เที่ยง** อย่างพระสูตรที่อ่านให้ฟังเมื่อคืนนี้ ก็เป็นเรื่องธาตุ ๖
คือ ธาตุดิน ธาตุน้ำ ธาตุไฟ ธาตุลม อากาศธาตุ และวิญญานธาตุ ซึ่งเป็นของ
ไม่เที่ยง มีความแปรผัน มีภาวะโดยอาการอื่น คือ เป็นอย่างอื่นจากที่เคยคิดเอาไว้

MONCHA
2018

ตอนนี้ พวกเรากลับข้างกับความจริงไปทุกอย่าง เคยนึกว่าเป็นของตน ต้องอยู่กับตนตลอดไป ความจริงไม่ใช่อย่างนั้น เป็นอื่นไป เคยนึกว่าเป็นของสวยงาม ก็ไม่เหมือนที่นึกเอาไว้ เคยนึกว่าอะไรต่อมิอะไร ก็เพี้ยนไปหมด กลับข้างไป มีภาวะเป็นอย่างอื่นจากที่เคยนึก เป็นอย่างอื่นจากที่เคยยึดถือ ธาตุ ๖ มีปฐวีธาตุเป็นต้น ไม่เที่ยง มีความแปรผัน มีภาวะโดยอาการอื่น ถ้าผู้ใดรู้เห็นปฐวีธาตุที่ไม่เที่ยงว่า ไม่เที่ยง ที่ไม่ใช่ของตนว่าไม่ใช่ของตน ที่ต้องแปรปรวนว่าต้องแปรปรวน มีปัญญา รู้เห็นอย่างนี้ก็เป็นโสดาบัน ปฐวีธาตุก็เป็นปฐวีธาตุนั้นแหละ มันเป็นของไม่เที่ยง อย่างนั้นแหละ

อย่างปฐวีธาตุ **ธาตุดิน** ที่เกิดจากกรรมในร่างกายของเรา เป็นส่วนที่เป็นของแข็งในร่างกาย ภาวะที่เห็นได้ชัด คือ ผม ขน เล็บ ฟัน หนัง เนื้อ เอ็น กระดูก เยื่อในกระดูก ไต หัวใจ ตับ พังผืด ม้าม ปอด ไส้ใหญ่ ไส้เล็ก อาหารใหม่ อาหารเก่า นีล่วนเป็นของไม่เที่ยงนะ เส้นผมนี้เที่ยงไหม รู้เห็นเส้นผมเส้นเดียว ก็ทะลุถึง อริยสัจ เป็นพระโสดาบันได้ ต้องรู้เห็นด้วยปัญญา เห็นชัดเจนสามารถเข้าใจว่าทุกอย่างมันก็เหมือนกัน **เส้นผมก็เป็นเส้นผม เป็นธาตุ ถ้าเรียกชื่อก็เป็นปฐวีธาตุ เพราะมีลักษณะเป็นของแข็ง เป็นของไม่เที่ยง** ดูเส้นผมบนหัวเราเนี่ย มองดูก็เห็นชัด เห็นจุดเริ่มต้นของมันและเห็นจุดสุดท้ายของมัน มองเข้าใจทะลุปรุโปร่ง เส้นผมของเราก็คือมาจากธาตุพ่อแม่ผสมกัน เป็นหยดน้ำอันเล็กๆ ต่อมาก็โตขึ้นเรื่อยๆ จนเป็นเส้นผมบนหัว

ผู้ที่จะเป็นพระโศดาลัย ก็รู้เห็นมณฑลภาวะการของมัน เห็นกระแสของเหตุและผลต่อเนื่องกันว่า ตอนนี้นั้นเป็นอย่างนี้ มันผ่านกระบวนการอย่างนี้ มา จากไม่มีอะไร เป็นธาตุพ่อแม่ผสมกัน แล้วต่อมาก็โตขึ้น สักหน่อยก็พังลง ไม่เหลือแล้ว **จากไม่มี ก็มาขึ้น แล้วก็ขึ้นไป หมดไป สลายไป** ขนก็เหมือนกัน เล็บ ฟัน หนัง เนื้อ เอ็นกระดูก ก็เหมือนกันทั้งนั้น เข้าใจชัดเต็มร้อยเปอร์เซ็นต์ เป็นของไม่เที่ยงหมด ผู้ใดรู้เห็นอย่างนี้ก็เป็นพระโศดาลัยแล้ว ไม่ใช่เฉพาะธาตุภายในเท่านั้น ธาตุภายนอกก็เหมือนกัน มองดู มีอะไรเที่ยงแท้บ้าง ตึกหลังใหญ่ๆ อย่างนี้ ก็ประกอบไปด้วยดิน ดินก้อนใหญ่ขนาดนี้ จุดเริ่มต้นก็มาจากไม่มีอะไร แล้วก็มีความต้องการจิตใจของคน สร้างขึ้นเพื่อใช้ประโยชน์อย่างโน้นอย่างนี้ แล้วก็สร้างขึ้น จนมีรูปร่างอย่างนี้ ทำยที่สุดมันก็พัง อย่างนี้นะ

เราอาจจะไม่มีชีวิตอยู่ดู หรือว่าอาจจะอยู่ดู มันพังก่อนเรา หรือเราตายก่อนมัน หรือเราอาจจะเป็นคนพังมันเอง หรืออะไรก็แล้วแต่ แต่ท้ายที่สุด ก้อนดินใหญ่ขนาดนี้ยังมีวันพัง แล้วก้อนดินที่มาสสร้างเป็นตัวเรานี้ เป็นหัว แขน ขา มันไม่ใหญ่เท่าตี๊กด้วยซ้ำไป มันก็มีวันพังเหมือนกัน มองไปทางไหน ก็เข้าใจซัด ดินต้องพังหมดเลย ผม ขน เล็บ ฟัน หนัง เข้าใจซัด รู้จักทั้งจุดตั้งต้นของมันเป็นอย่างไรมองทะลุปรุโปร่งถึงจุดสุดท้ายเป็นอย่างไรมองอะไรก็ไม่งุนงงสงสัย เห็นภูเขา ลูกหนึ่ง ก็เข้าใจ เริ่มจากไม่มีอะไร ท้ายที่สุดก็พังสลาย ถ้าเอาแบบสูงสุดเลย แม้แต่โลกใบนี้ก็เหมือนกัน เกิดจากอะไรและจุดจบมันเป็นอย่างไรก็รู้ซัด จุดเริ่มต้นเป็นอย่างไรรู้ซัด โลกใบนี้เราก็เรียนมาแล้ว จุดเริ่มต้นมันก็มาจากน้ำ ต่อมามันก็มีดินไพล่ขึ้นมา แล้วก็ขยายออกมาเป็นเกาะนั้นเกาะนี้ กลายเป็นประเทศนั้นประเทศนี้ แผ่นดินนั้น แผ่นดินนี้ ท้ายที่สุดจะเป็นยังไง มันเป็นของไม่เที่ยง น้ำก็ซึมซาบอยู่ในดินทั้งนั้น ก็เหมือนกับร่างกายของเรา จุดเริ่มต้นก็มาจากน้ำ ธาตุพ่อแม่ผสมกัน ต่อมาเป็นหยดเลือด เป็นก้อนเนื้อ แดกเป็นปม ๕ ปม เป็นดินไพล่ขึ้นมา น้ำก็ซึมซาบอยู่ในร่างกาย ท่านที่รู้เห็นซัด จึงไม่เกิดความสงสัยใดๆ ทั้งสิ้น ละความสงสัยทั้งในเรื่องตัวเองมาอย่างไรไปอย่างไร เรื่องการเกิดขึ้นของโลก หมดความสงสัยไปนี้ธาตุดิน

ต่อมาธาตุน้ำก็เหมือนกัน **ธาตุน้ำ** เป็นของไม่เที่ยง มีความแปรผัน มีภาวะเป็นอย่างอื่น ธาตุน้ำที่เกิดจากกรรมในร่างกายของเรา เป็นของที่เอิบอาบซึมซาบเหนียวเหนอะหนะอยู่ในร่างกายนี้ ซึมไหลอยู่ในร่างกายนี้ ได้แก่ ดี เสลด หนอง เลือด เหงื่อ มัน ขัน น้ำตา เปลว มัน น้ำลาย น้ำมูก น้ำไขข้อ และน้ำมูตร คือน้ำปัสสาวะ มันมีตัวตนใหม่ มันเที่ยงใหม่ ไม่มีตัวตน และไม่เที่ยงอย่างนี้

ทุกชิ้นส่วนล้วนไม่เที่ยงทั้งนั้น อย่าว่าแต่ธาตุนี้ภายในเลย ธาตุนี้ภายนอกไม่เที่ยงเหมือนกัน อย่างแม่น้ำสายต่างๆ ก็สักวันหนึ่งก็จะเหือดแห้งไป ส่วนจะแห้งเมื่อไร เราจะมีชีวิตอยู่ดูใหม่ อันนี้อีกเรื่องหนึ่ง แต่ที่แน่ๆ มันจะหมดไปเหือดแห้งไป น้ำท่วมครั้งใหญ่โต ก็มีน้ำเยอะ มวลน้ำมหาศาล สักหน่อยมันก็หมดไป น้ำในร่างกายเรามีไม่เยอะเท่าไร มีปริมาณนิดเดียว สักวันก็ต้องหมดบ้างเหมือนกัน อย่างนี้ก็เป็นธรรมดา ถ้ามีปัญหาารู้เห็น เข้าใจ เต็มอกเต็มใจ มันมองไปทางไหนก็เข้าใจชัด เห็นสัจธรรม อย่างนี้เรียกว่า มีธรรมจักขุ ได้เป็นพระโสดาบัน

อันนี้กำลังพูด ข้อปฏิบัติเพื่อเป็นพระโสดาบัน เอาข้อสูงมาเลย เห็นอย่างนี้เป็นพระโสดาบัน ของไม่เที่ยงต้องเห็นว่าไม่เที่ยง สังขารทั้งปวงก็ต้องเป็นทั้งปวงในความรู้สึก มันเต็มหัวใจอยู่ ไม่มีคลาดเคลื่อน ไม่มีเปลี่ยนไปจากนี้หรือ มันเป็นอย่างนี้ ถ้าไม่มีดวงตาเห็น มีอีก ๒ วิธี วิธีที่ ๑ มีศรัทธา เชื่อมัน มันใจ มันต้องไม่เที่ยงแน่นอน เส้นผม ขน เล็บ ฟัน หนัง ไม่เห็นชัดก็จริง แต่มันใจว่า มันเกิดมาจากความไม่แน่มั่นอน และจะเปลี่ยนไปเรื่อยๆ น้ำท่วมใหญ่โตขนาดไหน เดียวมันก็เหือดแห้งไป มันไม่เที่ยง ส่วนจะไปเข้าไปไว ไปด้วยวิธีไหน เดียวค่อยดูรายละเอียดอีกที แต่มันใจแล้ว ไม่ว่าจะมึนสิ่งใดเกิดขึ้น ก็เชื่อมั่นว่า สังขารมันมีความแปรผันเป็นอย่างอื่นไป

ธาตุไฟก็เหมือนกัน **ธาตุไฟ** เป็นไออุ่น ที่อยู่ในร่างกายนี้ ไฟที่ทำให้ร่างกายอบอุ่น ของเรา กับศพคนตายก็ไม่เหมือนกัน เพราะศพคนตายไม่มีไฟที่เกิดจากกรรม ส่วนพวกเรามีไฟที่เกิดจากกรรม มีไออุ่นให้ความอบอุ่นไว้ ไม่เหมือนกับพวกต้นไม้ใบหญ้า อุณหภูมิในร่างกาย ไออุ่นในร่างกาย เป็นไฟ ธาตุไฟที่ทำให้ลายอินทรี้อย่างต่างๆ ให้แก่ลง ทำให้พังลง เสื่อมและหมดอายุการใช้งาน และไฟธาตุในการย่อยอาหารที่ทานลงไปแล้ว นี่ก็เป็นธาตุไฟ อย่างหลายท่านในที่นี้ เส้นผมแต่เดิมเคยดำตอนนี้ก็ขาวไปครึ่งหัวแล้ว ต่อไปก็จะขาวหมดหัว ใครเป็นคนเผามัน ธาตุไฟเป็นคนเผา เส้นผมเป็นธาตุดิน ส่วนผู้เผาธาตุดินให้มันแห้งพังไปก็คือไฟ มันเป็นอย่างนี้ หูเคยดี ตอนนี้ก็ตึงแล้ว บางคนก็เป็นอย่างนี้ ใครเป็นคนเผา แต่เดิมหูมันดี มันพังลงมันเสื่อมไปก็ไฟนั่นเอง ผิวหนังเคยเต่งตึง ต่อมาก็ยานโตนงเตงไปหมดแล้ว หนังมันเป็นดิน ส่วนผู้เผาดินนั่นคือไฟ ไม่มีคน ไม่มีหญิง ไม่มีชาย มีแต่ธาตุ ซึ่งล้วนเป็นของไม่เที่ยง ไม่แนไม่อน ฟันเคยมีมันก็ผุพังไป สักหน่อยก็หมดแล้ว ใครเป็นคนเผาให้มันผุพัง ไฟนั่นเอง อวัยวะส่วนต่างๆ ทั้งหมด ก็ถูกไฟเผา ให้หมดเร็วแรงหมดความมีน้ำมีนวล เหลือแต่แห้ง เหี่ยว ตกกระเท่านั้นแหละ

ไฟที่ทำให้ร่างกายเราร้อน เจ็บป่วย เป็นโรค เหงื่อออก พวกนี้ก็เป็นไฟเผา
ร่างกาย และไฟที่เผาอาหารที่กินดื่มเคี้ยวลิ้มลงไป อาหารที่กินลงไป ซากเปิด
ซากไก่ กินลงไป มีผู้เผาคือไฟธาตุสำหรับย่อยอาหาร ไม่ใช่กินขามหมูเข้าไป ขามหมู
ก็ออกมา ไม่ใช่อย่างนั้น กินขามหมูแล้ว ถ่ายออกมาเป็นอุจจาระ ผู้ที่เผาคือไฟ
เราอาจจะไม่ออกซื้อก็ได้ รู้ว่ามันไม่เที่ยง รู้ว่าตอนกินแล้วมันเป็นอย่างนี้ ตอนออก
มันเป็นอีกอย่างหนึ่ง ผู้มีดวงตาเห็น ก็เข้าใจชัด มีความรู้เข้าใจอยู่เต็มอกว่าไม่เที่ยง
กินเข้าไป เดียวก็เป็นอย่างอื่น แค่ว่าปากเคี้ยวเท่านั้นแหละ เปลี่ยนสภาพหมด
แล้ว ไม่มีตัวตนอะไร ถ้าจะพูดว่ากินเปิดกินไก่ ก็พูดเป็นคำให้พอรู้เรื่องกัน แต่ไม่มี
ตัวตนอะไรจริงๆ อย่างนั้นหรือ นี่ก็เข้าใจชัด เห็นมีแต่ของไม่เที่ยง มีความ
แปรปรวน มีภาวะเป็นอย่างอื่นไป นี่ธาตุไฟ ไม่ใช่เฉพาะไฟข้างใน ไฟข้างนอก
ก็ไม่เที่ยงเหมือนกัน ไฟที่ว่าใหญ่โต บางทีใหญ่จนกระทั่งเผาตีกรามบ้านช่องได้
สักวันสักเวลาก็มีวันมอดดับ ในร่างกายของเรา ไฟก็ไม่ได้คงใหญ่ขนาดนั้น ต้อง
มีวันมอดดับเหมือนกัน

ต่อมา **ธาตุลม** ลมก็เป็นของไม่เที่ยง ลมในร่างกาย ลมพัดขึ้นข้างบน ลมพัดลงเบื้องล่าง ลมในท้อง ลมในไส้ ลมที่พัดไปตามอวัยวะส่วนต่างๆ ของร่างกาย ทำให้ร่างกายเคลื่อนไหวได้ และลมหายใจเข้า ลมหายใจออก ล้วนเป็นของไม่เที่ยง แปรปรวนเป็นอย่างอื่นไป ไม่ใช่ตัวเรา มันไม่ใช่ของเรา มันก็เป็นอย่างนี้ ร่างกายที่มารวมกันนี้ก็เหมือนหุ่นยนต์ตัวหนึ่ง แล้วก็มีเชือกชักให้เดินไปทางนั้นทางนี้ ตัวเชือกที่ชักดึงให้เดินไปทางนั้นทางนี้ คือธาตุลมที่วิ่งไปตามเส้นเอ็น ผู้ที่ทำหน้าที่ในการชักคือจิต จิตสั่งมา เมื่อมีความคิด เจตนาจงใจจะไปที่นั่นที่นี้ จะทำนั่นทำนี้ ลมที่เกิดจากจิตมันก็แผ่ไป ตัวดึงให้แขนยกขึ้น เอาแขนลง ให้ขาก้าวไป คือธาตุลม ไม่มีตัวตนอะไร ไม่มีผู้ยิ่งใหญ่ที่เป็นผู้สั่งการ มีแต่ความคิดที่เกิดขึ้นเป็นครั้งๆ ซึ่งเป็นของไม่เที่ยง ส่งผลให้วโยธาตุเคลื่อนไหวไป ดึงไปโน่นไปนี่เหมือนคนดึงหุ่นไปมา ผู้เล่นก็ไม่เที่ยง ตัวเชือกที่ดึงก็ไม่เที่ยง ตัวหุ่นก็ไม่เที่ยง เหมือนกันทั้งนั้นแหละ อย่างนี้เรียกว่ารู้จักธาตุลม ซึ่งเป็นของไม่เที่ยง มีความแปรผัน มีภาวะเป็นอย่างอื่น

ลมข้างในก็เหมือนกัน ลมข้างนอกก็เหมือนกัน ลมข้างใน ลมหายใจเข้า ลมหายใจออกเป็นต้น ลมข้างนอกก็เป็นลมจากพัดลมอย่างนี้ พัดต้นไม้ พัดธงชาติ ปลิวไสวทีเดียว มันมีเกิดขึ้น ก็ต้องมีดับหายไป ลมที่พัดมาแรงๆ บางครั้งก็พัดจนต้นไม้หักโค่นไป ลมกองใหญ่ขนาดนั้น สักวันก็มีวันหมด ที่นี้ลมหายใจของเรา รู้สึกว่าจะไม่ค่อยกองใหญ่เท่าไร กองเล็กนิดเดียว แล้วมันจะอยู่นานไหม มันก็ไม่นาน มีเข้าเสร็จแล้วก็ออก นิดเดียวเอง มาแล้วก็ไป ไปแล้วไม่มา จบกันเลยชีวิต มันเป็นอย่างนี้ เป็นของไม่เที่ยง พวกเราไม่เห็นไม่ถูกต้องกับความเป็นจริง เห็นผิดว่าจะอยู่นานมันคงเป็นตัวเป็นตนอย่างโน้นอย่างนี้

แท้ที่จริง ไม่มีสิ่งใดอยู่ยาวนาน ลมข้างนอก บางที่พัดเป็นชั่วโมง ส่วนลมหายใจเราแป๊บเดียวเอง มันไม่มีอยู่ยาวนานอย่างนั้นหรอก มีแต่ของไม่เที่ยง ไม่แน่ ไม่นอน ผู้ใดที่รู้เห็น รู้เห็นสิ่งไม่เที่ยง รู้เห็นธาตุดิน น้ำ ไฟ ลม ซึ่งเป็นของไม่เที่ยงว่าเป็นของไม่เที่ยง อันนี้ก็เป็นพระโสดาบัน ถ้าไม่รู้ไม่เห็น ใช้ศรัทธานำก็ได้ เชื่อมั่น มั่นใจ หรือใช้ปัญญา นำก็ได้

ต่อมา **อากาศธาตุ** เป็นของไม่เที่ยง อากาศธาตุในร่างกายของเรา คือ ช่องว่างในร่างกาย ช่องว่างในปาก ช่องว่างในท้อง ช่องว่างในหู เป็นต้น ช่องที่นำอุจจาระออกไป ช่องที่นำปัสสาวะออกไป ช่องที่กลืนอาหารให้ไหลลงมา ล้วนเป็นของไม่เที่ยง ไม่แน่ ไม่นอน อากาศภายนอกก็เหมือนกัน ล้วนเป็นของไม่เที่ยง ไม่แน่ ไม่นาน จนถึง วิญญาณธาตุ ธาตุวิญญาณ ธาตุรู้ ก็เป็นของไม่เที่ยง มีความแปรผัน มีภาวะโดยอาการอื่น หนาวดิน น้ำ ไฟ ลม ซึ่งเป็นมหาภูตรูป เป็นรูปใหญ่ที่เป็นโครงสร้าง ยังไม่เที่ยง วิญญาณมันก็อาศัยร่างกายเกิด อาศัยรูปเกิด ที่เกิดของมันยังไม่เที่ยงเลย แล้วตัวมันที่เกิดกับเขา มันจะเที่ยงไหม ก็ต้องไม่เที่ยง เหมือนกับเราที่เกิดจากพ่อแม่ พ่อแม่เราตายใหม่ ตาย แล้วเราผู้เกิดจากพ่อแม่ที่รู้จักตาย เรา จะตายใหม่ ก็ต้องตายเหมือนกันนี่แหละ พ่อแม่เราแยกเลย เราก็เป็นลูกของพ่อของแม่ซึ่งรู้จักแก่ เราจะไม่รู้จักแก่บ้างหรือ ก็ต้องรู้จักแก่เหมือนกัน

วิญญาณธาตุก็เหมือนกัน อาศัยรูปเกิด เกิดที่รูป รูปก็เป็นของไม่เที่ยง ขนาดธาตุ ๔ ซึ่งเป็นตัวฐานที่เกิดของมันยังไม่เที่ยงเลย อย่างอื่นจะเที่ยง เป็นไปไม่ได้หรอก จึงเข้าใจชัด ตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ อายตนะภายในนี้ ล้วนอาศัยในร่างกายนี้อยู่ อาศัยธาตุ ๔ สิ่งอันเป็นที่ตั้งยังไม่เที่ยงเลย เกิดมาจากกรรม กรรมก็ไม่เที่ยงอีก มีแต่ของไม่เที่ยงทั้งนั้น สิ่งที่เกิดจากของไม่เที่ยง มันจะเที่ยงก็เป็นไปไม่ได้ **ความเที่ยงในสิ่งที่เกิดจากของไม่เที่ยง ไม่อาจจะหาได้** ผู้ที่รู้เห็นอย่างนี้ก็เป็น โสดาบัน หยั่งลงสู่สัมมัตตนิยาม อันเป็นสิ่งที่ทำให้ถูกต้องแน่นอน เจริญก้าวหน้าไปในกุศลธรรมทั้งหลาย ได้แก่ อริยมรรคมีองค์ ๘

ผู้ที่ยังไม่รู้ไม่เห็น ก็มีวิธีหยั่งลงสู่อริยมรรค คือ มีศรัทธา เชื่อมั่น มั่นใจ บางท่านมีศรัทธาในปัญญาตรัสรู้ของพระพุทธเจ้ามาก ใช้ศรัทธานี้น้อมนำจิตว่า มันต้องเป็นอย่างนี้ทุกอย่าง น้อมเข้ามา ใจมันก็จะยอมรับได้ ถ้ายังไม่ยอมรับ ก็ต้องไปฝึกให้จิตอ่อนโยน ให้มีความอ่อนน้อมถ่อมตน และมีคุณธรรมอื่นให้เพียงพอ เมื่อเชื่อมั่น ๑๐๐% ว่าทุกอย่างต้องเป็นอย่างนี้ ก็เรียกว่า สัทธานุสारी จิต หยั่งลงสู่อริยมรรค ไม่มีวันทำชั่วทุจริตอีกต่อไป ไม่มีวันน้อมไปทางอบาย ไม่มีทางน้อมลงต่ำ มีแต่ไปทางสูงยิ่งๆ ขึ้นไป เหมือนขอนไม้ที่ไหลไปตามน้ำก็จะถึงมหาสมุทร คือพระนิพพานในกาลข้างหน้า หรือบางคนใช้ปัญญาก็ได้ เจริญวิปัสสนาเป็นการเจริญปัญญา เพื่อรู้เห็นด้วยญาณตามความเป็นจริง ถ้ามีปัญญาดี รู้เห็นกระจ่างชัดอย่างนี้ด้วยปัญญา น้อมนำจิตลงสู่ข้อปฏิบัติ คืออริยมรรคมีองค์ ๘ เอาอะไรกับโลกนี้ไม่ได้แล้ว มีแต่ไปนิพพานเท่านั้น ต้องเดินตามมรรคเท่านั้น อาศัยปัญญาเป็นตัวนำไป เมื่อน้อมนำจิตหยั่งลงสู่อริยมรรค เรียกว่าธัมมานุสारी

พระสูตรที่อ่านให้ฟังมานี้ วิธีปฏิบัติ วิธีพิจารณา การเห็นสิ่งต่างๆ ก็เหมือนกัน แตกต่างกันที่ความสามารถในทางปัญญา ต่างกันอยู่ ๓ บุคคล คือ สัทธานุสारी ฌมมานุสारी และพระโสดาบัน ท่านทั้งหลายคงรู้จักวิธีปฏิบัติเป็นพระโสดาบันแล้ว นี่พูดชั้นสูง เป็นชั้นปัญญา ถ้าทำอย่างนี้ก็เตรียมเป็นพระโสดาบันได้เลย บางท่าน ฟังอย่างนี้ รู้สึกแขนคอฟังอยู่ รู้สึกย้งห่างไกล ฟังสูงๆ ไว้อย่างนี้จะดีในแง่ที่ว่า รู้ว่ามีกิจหน้าที่ต้องทำเบื้องสูงขึ้นไป **เพื่อให้เข้าถึงความเป็นอย่างนั้น** แท้ที่จริงแล้ว เราไม่ได้ปฏิบัติแค่เป็นพระโสดาบันหรอก เราต้องการเป็นถึงพระอรหันต์ โนนแหละ **ต้องถึงยอด จึงจะหมดกิเลส หมดกิจหน้าที่** ฉะนั้น ฟังให้ครอบคลุม ครบถ้วนไว้จึงเป็นการดี จะได้รู้จักว่า ตอนนี้เราอยู่ระหว่างนี้ๆ ต้องทำอะไรต่อไป อีก

อีกพระสูตรหนึ่ง คือ **ขันธสูตร** ยกเรื่องขันธมาพิจารณา ในข้อ ๓๑๑

เรื่องเกิดขึ้นที่กรุงสาวัตถี

พระผู้มีพระภาคตรัสว่า ภิกษุทั้งหลาย รูปไม่เที่ยง มีความแปรผัน มีภาวะโดยอาการอื่น

เวทนาไม่เที่ยง มีความแปรผัน มีภาวะโดยอาการอื่น

สัญญาไม่เที่ยง มีความแปรผัน มีภาวะโดยอาการอื่น

สังขารไม่เที่ยง มีความแปรผัน มีภาวะโดยอาการอื่น

วิญญาณไม่เที่ยง มีความแปรผัน มีภาวะโดยอาการอื่น

ภิกษุทั้งหลาย ผู้ใดศรัทธาเชื่อมั่นธรรมเหล่านี้อย่างนี้ ผู้นี้เราเรียกว่า สัทธานุสारी ก้าวลงสู่อริยมรรค หยั่งลงสู่ภูมิของสัตบุรุษ ผ่านภูมิของ ปุถุชนได้แล้ว ไม่ควรทำกรรมที่ทำแล้วไปเกิดในนรก กำเนิดสัตว์ดิรัจฉาน หรือภูมิแห่งเปรต ไม่สมควรตายตราบเท่าที่ยังไม่ทำให้แจ้งโสดาปัตติผล

ภิกษุทั้งหลาย ธรรมเหล่านี้ของผู้ใดประจักษ์ชัดโดยยิ่งด้วยปัญญา อย่างนี้ ผู้นี้เราเรียกว่า ัมมานุสारी ก้าวลงสู่อริยมรรค หยั่งลงสู่ภูมิของ สัตบุรุษ ผ่านภูมิของปุถุชนได้แล้ว ไม่ควรทำกรรมที่ทำแล้วไปเกิดในนรก กำเนิดสัตว์ดิรัจฉาน หรือภูมิแห่งเปรต ไม่สมควรตายตราบเท่าที่ยังไม่ทำให้แจ้งโสดาปัตติผล

ภิกษุทั้งหลาย ผู้ใดรู้เห็นธรรมเหล่านี้อย่างนี้ ผู้นี้เราเรียกว่า อริยสาวก ผู้เป็นโสดาบัน ไม่มีทางตกต่ำ มีความแน่นอนที่จะสำเร็จสัมโพธิ ในวันข้างหน้า

ขันธสูตรที่ ๑๐ จบ

นี่ก็เป็นเรื่องขั้นที่ ๕ พิจารณาเหมือนกับหมวดธรรมอื่นๆ รูปขั้นนี้ เป็นของไม่เที่ยง มีความแปรผัน มีภาวะโดยอาการอื่น รูปไม่ว่าจะเป็นมหาภูตรูป ที่รูปเป็นที่ตั้ง เป็นรูปประธาน และอุปาทายรูป รูปที่มาอาศัย รูปที่เป็นมหาภูตรูป คือ ธาตุ ๔ ดิน น้ำ ไฟ ลม อันนี้เป็นรูปหลัก รูปประธานที่มารวมกัน ส่วนรูปที่มาอาศัยที่มาอิงอยู่ในรูปเหล่านี้ มีประสาทต่างๆ ประสาทตาที่สัมผัสกับรูปที่ลูกตา เป็นช่องที่ไว้กระทบกับแสงข้างนอก โสตประสาทที่สัมผัสกับรูปที่อยู่ในหู เป็นช่องเอาไว้กระทบกับเสียง ฆานประสาทที่สัมผัสกับรูปที่จมูก มีความสามารถในการกระทบกลิ่น เป็นจุดกระทบกลิ่น จะให้ตาไปดมกลิ่น นี้ไม่ได้ ต้องให้กลิ่นมากระทบจมูก จึงจะรู้จักกลิ่น เอาตา ๑๐ ตาไปรู้จักกลิ่นก็จะไม่รู้จักกลิ่น ต้องให้จมูกนี้ไปกระทบ มันเป็นความสามารถพิเศษของอายตนะชนิดนั้นๆ ชิวหาประสาทที่สัมผัสกับรูปที่ปลายลิ้น เอาไว้รับรู้รส อาศัยน้ำลายตัวเองกับชิวหา ก็เกิดรู้รสอาหารอย่างนั้นอย่างนี้ ที่รู้รสก็คือรสน้ำลายของเรานี้แหละ ถ้าไม่มีน้ำลายก็ไม่รู้รส มันเป็นอย่างนั้นเป็นธรรมดา เราอาจจะคิดว่ารสของสิ่งนั้นสิ่งนี้ เราก็พูดไป ใช้ตามองดูก็ไม่รู้ รสมาแตะกับลิ้น ผสมน้ำลายเข้าไปมันก็จะรู้ ภายประสาทที่สัมผัสกับรูปที่ทั่วร่างกาย พวกนี้เรียกอุปาทายรูป รูปที่มาอาศัย

รูปทั้งหมดนี้ ล้วนเป็นของไม่เที่ยง เวทนาก็ไม่เที่ยง สัญญาก็ไม่เที่ยง สังขารทั้งหลายก็ไม่เที่ยง วิญญาณก็ไม่เที่ยง ถ้าผู้ใดที่รู้เห็นอย่างนี้ มองไปทางไหนก็รู้ก็เห็นทั้งหมด อย่างนี้ก็เป็็นโสดาบัน ผู้ใดที่มีศรัทธา เชื่อมั่น มั่นใจว่า รูปจะต้องไม่เที่ยงสักอย่าง ก็เป็นสัทธานุสारी ผู้ใดที่ได้ปฏิบัติวิปัสสนาเป็นต้น แล้วมีปัญญา แก่กล้า เห็นชัดเจนด้วยปัญญา ใช้ปัญญาน้อมนำจิตว่า อันนี้ยังไม่เที่ยงเลย อันอื่นมันก็ต้องเหมือนกัน อย่างนี้ก็เรียกว่าธัมมานุสारी ท่านเหล่านี้ล้วนก้าวลงสู่อริยมรรค ล่วงพ้นความเป็นปุถุชน ไม่ทำกรรมที่เป็นทุจริตอีกต่อไป ใจไม่น้อมลงต่ำ **ปลายทาง อยู่ทีนิพพานอย่างเดียว** ทั้ง ๓ ท่านนี้ มีแต่สูงขึ้นไป แม้สัทธานุสारीก็ไม่ทำกรรมชั่วแล้ว เพราะว่าใจไม่น้อมไปทางนั้นแล้ว เพียงแต่ว่ายังไม่เป็นโสดาบันในตอนนี เท่านั้น

ท่านหลายก็อย่าลืมหากันฝึกหัดนะ จะต้องให้จิตก้าวลงสู่อริยมรรคเท่านั้น จึงจะไม่มีวันตกต่ำ ไม่อย่างนั้นแล้ว จิตของเรานี้หากปล่อยไป ไม่คุมมัน คิดฟุ้งซ่านไปเรื่อย จะเอาอะไรในโลกก็ไม่รู้ วุ่นอยู่นั้นแหละ ฉันทมีสิทธิ์ได้เป็นอย่างดี ฉันทมีสิทธิ์ต่ำเธอ อย่างนี้ไปทำทุจริตอีก หนักหนาที่ต่อต้านไปเรื่อยๆ จนเหมือนกับว่าฉันทมีสิทธิ์ตกอบาย อย่างนี้วุ่นไปเรื่อย อย่างนั้นคือการปล่อยจิต พอปล่อยจิต จิตก็จะไหลลงต่ำโดยธรรมชาติ เพราะว่าจิตของเราเกิดได้ด้วยอำนาจของอวิชา ถ้าปล่อยปู้บนี้มันลงต่ำ อันนี้มันเป็นธรรมชาติ เราจึงปล่อยจิตตามธรรมชาติไม่ได้ จิตธรรมชาติมันเป็นอย่างนั้น เป็นของไม่เที่ยง เป็นธรรมชาติรู้อารมณ์ ชอบไหลไปทางต่ำ

พวกเราก็เลยต้องมีที่พึ่งไว้ **เพื่อดึงจิตขึ้นมา** ที่พึ่งก็คือพระรัตนตรัย ให้มีพระรัตนตรัยเป็นที่พึ่ง ถ้าเอาเงินทองชื่อเสียง เอาหมอดูหมอดเอาเป็นที่พึ่ง นี่ก็ไหลไปตามเขาตลอด เราจึงต้องเอาพระรัตนตรัยนั้นเป็นที่พึ่ง เพื่อดึงจิตขึ้นมา เพราะจิตมีโอกาสไหลลงต่ำอยู่เรื่อย ไหลไปเชื่อมงคลตื่นข่าว เขาว่าดีก็ดีตามเขา ตกอกตกใจไปตามเขาอย่างนั้นอย่างนี้อยู่เรื่อย ต้องให้มีพระรัตนตรัยเป็นสรณะ ยกจิตขึ้น ถ้าไปเชื่อหมอดูหมอดเอา วัน เดือน ปี พิธีกรรม เรียกว่ามันตกลงไปต่ำมากแล้ว เป็นมิจฉาทิฎฐิแล้ว อยู่ในทุจจริต ๑๐ ทุจจริตมี ๑๐ ข้อ เชื่อมงคลตื่นข่าว เชื้อวันเดือนปี มันดีมันอย่างนั้นอย่างนี้ เชื่อหมอดูหมอดเอา เขาเดายังไงก็ตกใจไปกับเขา นึกว่ามันจะเกิดเรื่องอย่างที่หมอดูเขาเดาไว้ เขาเดาเมื่อไรก็รู้สึกจะถูกอยู่เรื่อย แม่นดีอะไรก็ว่าไป ที่แม่นกว่านั้น ก็คือ เรานั่งเฉยๆ มันก็แก่ ไม่ต้องมีใครดูแล้ว นั่งต่อไปเรื่อยๆ มันก็ตาย ไม่ต้องให้หมอดูมาเดาให้หรอก เราอยู่ทุกวันก็แก่ลงทุกวัน จะนอนหลับหรือนอนไม่หลับก็แก่ลงพอกันทุกวันไป มันความจริง มันสังขธรรม

แต่ใจที่มันไหลลงต่ำ มันจะไม่รู้เรื่อง ไปหลงอยู่หมกอยู่ จึงต้องมีพระรัตนตรัยเป็นสรณะเป็นที่พึ่ง ดึงจิตขึ้นมา พอดึงจิตแล้ว ก็ทำตามพระธรรมคำสอน โดยมีปัญญานำหน้า อาศัยสัมมาทิฎฐิเป็นตัวนำ มีปัญญา มีความรู้แล้ว ถ้าองค์มรรคยังไม่ครบ จิตมันก็ยังหวั่นไหวอยู่ ต้องมีความเพียรบากบั่น กล้าหาญ ต้องฝึกกิเลส และก็มีสติกำกับจิต คอยรู้เท่ารู้ทัน มันคิดอะไร ถูกหลักไหม ถูกธรรมะไหม ธรรมะว่าอย่างไร คอยกำกับไว้เป็นทางเสื่อ คอยสังเกตดู ถ้าไม่มีสติกำกับเดี๋ยวสักหน่อยมันก็นิ่งไปเรื่อย เหมือนเราปล่อยเด็ก เด็กก็ต้องมีพี่เลี้ยง หรือว่ามีพ่อแม่ ผู้ใหญ่นี้คอยกำกับดูว่าไปทางไหน คอยกำกับไว้ ไม่ให้ไปทำสิ่งที่อันตราย ออกนอกกลุ่มนอกทาง จิตของเราก็เหมือนกัน ต้องมีสติคอยกำกับไว้

มีปัญญาความรู้ มีความเพียร มีสติ อันนี้เป็นองค์มรรค ๓ ประการ ที่ต้อง
ใช้เสมอเลยทีเดียว เมื่อฝึกไปตามลำดับ ถ้าองค์มรรคครบสมบูรณ์ พร้อมพอที่จะ
รวมกัน ก็จะมารวมประชุมกัน

ในตอนนี พุทอยู่ในประเด็นวิธีปฏิบัติเพื่อเป็นพระโสดาบัน ด้านปัญญา
ข้อที่ ๑ คือมีปัญญารู้เห็นธรรม เราเรียกว่ามีธรรมจักษุ ซึ่งพูดต่อเนื่องมาจากคราว
ที่แล้ว หลักการ คือ มีปัญญารู้ธรรมะตามที่มันเป็นจริง ไม่ว่าจะเห็นธรรมะหมวด
ไหนก็ตาม ที่ผมอ่านมาก็มีหลายหมวด ท่านก็คงพอได้ตัวอย่างแล้ว เราก็ปฏิบัติ
ให้ถึงจุดนี้แหละ เพื่อให้รู้เห็นทุกอย่างเป็นอย่างนี้หมด ถ้ายังไม่เห็นทุกอย่างเป็น
อย่างนี้ ก็แสดงว่าตายังไม่ดี เหมือนเราตาบอด เราก็รักษาตา แต่เดิมนองไม่เห็นตา
มันบอด เราก็ไปให้คุณหมอรักษาดตา พอเปิดตาออกมา **ตาดิก็มองเห็น** ไม่ว่าจะอะไร
ก็ต้องเห็นเหมือนกัน ไม่ใช่อยู่ในห้องพระเห็นอนิจจัง ทุกขัง อนัตตา นึกว่าเป็น
พระโสดาบัน พอออกมาไม่เห็นอะไรเลย อย่างนั้นก็ไม่ได้

ถ้าตาดี มันก็รู้เห็นไปทั้งหมดทุกเรื่องนั่นแหละ ไม่ว่าจะที่ไหน มันก็รู้ก็เห็น ผู้ใดที่รู้เห็นธรรมอย่างนั้น รู้เห็น จักขุ โสตะ ฆานะ ชิวหา กาย มโน ที่ไม่เที่ยงว่า ไม่เที่ยง รู้เห็น รูป เสียง กลิ่น รส สัมผัส และธรรมารมณ์ ซึ่งเป็นของไม่เที่ยงว่า ไม่เที่ยง รู้เห็นวิญญาน จักขุวิญญาน โสตวิญญาน ฆานวิญญาน ชิวหาวิญญาน กายวิญญาน มโนวิญญาน รู้เห็นผัสสะ เวทนา สุข ทุกข์ อทุกขมสุข รู้เห็นธาตุต่างๆ ว่าเป็นของไม่เที่ยง มีความแปรผัน มีภาวะโดยอาการอื่น รู้เห็นอย่างนี้ ก็เป็นพระโสดาบัน ผู้ใดรู้เห็นธรรมะเหล่านี้อย่างนี้ นี่แหละเป็นพระโสดาบัน ส่วนผู้ที่ยังไม่รู้ไม่เห็น ก็สามารถน้อมนำจิตให้มาเดินทางนี้ได้ เหมือนโสดาบันเลยแต่ไม่ใช่ เพราะว่าโสดาบันต้องรู้เห็น

อีก ๒ ท่านยังไม่เป็นพระโสดาบัน เดียวจะเป็นในชาตินั้น อย่างช้าที่สุดก่อนตาย เป็นผู้ที่ไม่สมควรตายตราบเท่าที่ยังไม่ทำให้แจ้งโสดาปัตติผล ต้องทำให้แจ้งโสดาปัตติผลก่อนจึงจะตาย คนนี้จะไม่วันตายถ้ายังไม่เป็นโสดาบัน อันนี้ก็เป็นวิธีการอย่างหนึ่ง สำหรับบางท่านร่อแร่ใกล้จะตาย ก็ยังมีวิธียืดอายุได้ แต่ต้องทำให้เป็นบุคคล ๒ ท่านนี้ คือ สัทธานุสารีกับธัมมานุสารี จะไม่ตายถ้ายังไม่เป็นโสดาบัน คือธรรมะจะรักษาไว้ เพื่อให้เขาเป็นโสดาบันก่อนจึงจะตาย ดังนั้น ถ้าท่านทั้งหลายเจ็บป่วยเป็นโรครักษาไม่หายอย่างนี้ ก็อย่าลืมนะ

ถ้าปัญญาน้อยก็เป็นแบบสัทธานุสारी คือมั่นใจ เชื่อมั่น เรียนธรรมะมาก็เยอะแล้ว ต้องฝึกให้เชื่อมั่น มั่นใจ ถ้าไม่มีดวงตาเห็นธรรม อย่างน้อยก็มั่นใจว่า จะต้องเป็นอย่างนั้นอย่างแน่นอน จะทุกข์จะเป็นจะตายอย่างไร ก็มั่นใจอย่างเต็มที่แหละ มั่นไม่เที่ยงแน่ **เดี๋ยวมันต้องไปแน่** เราชักมากเหลือเกิน เราอยากให้มันอยู่กับเราเหลือเกิน ก็ต้องมั่นใจว่าอันนี้มันต้องไป อยากจะให้มันอยู่ เราก็รู้ว่ามันต้องไปแน่ อาศัยศรัทธาก็ได้ สำหรับคนมีปัญญาน้อย นี้เรียกว่าสัทธานุสारी คนนี้ก็ก้าวลงสู่อริยมรรคได้ จิตก็จะไม่น้อมไปทางทำชั่วเลย ไม่คิดที่จะไปทำเพื่อตัวเพื่อตน ไม่ทำเพื่อผลประโยชน์ของตน รักษาจนกระทั่งไม่เบียดเบียนผู้อื่นอีก คิดไม่ออก คิดไม่เป็น ถ้ายังคิดทำเพื่อผลประโยชน์ของตน ยังทำชั่วได้ ทุจริตได้ โทหกได้ อย่างนี้เรียกว่าไม่เข้าทาง เราจะได้รู้จักตัวเอง ต้องรีบฝึกเพิ่มเติม ถ้าเป็นสัทธานุสारी จิตก็จะหยั่งลงสู่อริยมรรคเช่นเดียวกัน จะไม่มีวันกลับไปทำชั่วอีก มีแต่เดินไปข้างหน้า

หรือท่านใดมีสติปัญญาเยอะ มีปัญญามาก ก็ใช้ปัญญานำก็ได้ ฝึกให้มีสติสัมปชัญญะอยู่เสมอ ต่อเนื่องกัน มีสมาธิ พิจารณาธรรมะด้วยปัญญา มันมีแต่ของไม่เที่ยงจริงๆ เดินไปเดินมาก็เห็นมีแต่ของไม่เที่ยง เดี่ยวคิดนั้น เดี่ยวคิดนี้ เดี่ยวรู้สึกเป็นสุข เดี่ยวรู้สึกเป็นทุกข์ มีแต่ของไม่เที่ยง ไม่แน่นอน มีปัญญาเห็นชัด ก็อาศัยปัญญาน้อมนำจิต ข้อปฏิบัติทั้งหมดคืออริยมรรคมีองค์ ๘ ปฏิบัติเพื่อให้ถึงนิพพาน โลกนี้เอาอะไรกับมันไม่ได้แล้ว เพราะมันไม่เที่ยง ถ้ามีปัญญา แต่น้อมนำจิตให้ลงสู่อริยมรรคไม่ได้ มันก็ยังไม่แน่นอน บางคนก็รู้มันรู้มันไปทั่ว แต่กำลังจิตไม่พอที่จะน้อมนำจิตมาสู่อริยมรรค ใจมันก็น้อมไปทางทำไม่ดีได้อีก ถึงแม้จะรู้ว่าไม่ดีก็ยังทำอยู่ มันอันตรายเหมือนกัน เลยต้องมีปัญญา และมีคุณธรรมต่างๆ เป็นกำลังจิต มีให้ครบถ้วน ที่สมบูรณ์ครบถ้วน คือ อริยมรรคมีองค์ ๘ นี้แหละ

คราวที่แล้วกับคราวนี้ ได้พูดถึง ด้านปัญญา ข้อที่ ๑ ในประเด็นวิธีปฏิบัติ เพื่อเป็นพระโสดาบัน คือ ให้มีปัญญารู้เห็นธรรม มีดวงตาเห็นธรรม มีธรรมจักษุ ซึ่งเราคงได้ยินบ่อยๆ เวลาพระอริยสาวกท่านฟังธรรมแล้ว เกิดปัญญา รู้เห็นธรรม มีคำว่า สิ่งใดสิ่งหนึ่งเกิดขึ้นเป็นธรรมตา สิ่งนั้นทั้งมวลล้วนดับเป็นธรรมตา ทั้งหมดไม่เหลือเลย ไม่ใช่ว่าอันนี้ดับ แต่อันอื่นไม่ดับ ไม่อยากให้มันดับ นั้นมันเป็นเรื่อง ความอยาก ความไม่อยาก เป็นกิเลสที่เกิดจากความเห็นผิด

ถ้าใครที่รู้เห็นอย่างนั้น ก็เป็นพระโสดาบันเลย ยงกิลยจิ สมุทฺยธมฺมํ สพฺพพณฺด์
นิโรธธมฺมํ อันนี้เป็นแบบย่อๆ สิ่งใดสิ่งหนึ่งก็คืออะไรทั้งหมดทั้งมวลที่เป็นสังขาร
ที่มีความเกิดขึ้นเป็นธรรมดา เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นมาจากเหตุปัจจัย มีเหตุปรุงแต่ง
กระทำให้เกิดขึ้น มีขึ้น เป็นขึ้นมาแล้ว สิ่งนั้นทั้งหมด ไม่เหลือเลยสักอย่างเดียว
ล้วนดับไปเป็นธรรมดา **มีความดับเป็นสภาพของสิ่งนั้น** เป็นลักษณะของสิ่งนั้น
และทั้งหมดมีอะไรบ้าง ผมก็ยกตัวอย่าง อ่านพระสูตรนี้ให้ฟัง มีตา หู จมูก ลิ้น
กาย ใจ มี รูป เสียง กลิ่น รส สัมผัส มี ธาตุดิน น้ำ ไฟ ลม อากาศธาตุ วิญญาณธาตุ
มี รูปขันธ์ เวทนาขันธ์ สัญญาขันธ์ สังขารขันธ์ วิญญาณขันธ์ เป็นต้น สรุปลือคือ
ทุกอย่างนั้นแหละ ถ้ารู้เห็นอย่างนี้ จะไม่ให้พระโสดาบันก็ไม่ได้ ต้องเป็นแล้ว
หยังลงสู่อริยมรรคแล้ว

บรรยายวันนี้ ก็พอสมควรแก่เวลาเท่านั้นะครับ อนุโมทนาทุกท่านครับ

สูตรโสดาบัน ตอนที่ ๑๐

บรรยาย วันที่ ๑๔ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๕๘

ขอนอบน้อมต่อพระรัตนตรัย
สวัสดีครับท่านผู้สนใจในธรรมะทุกท่าน

วันนี้บรรยายธรรมะในหัวข้อ สูตรโสดาบัน ตอนที่ ๑๐ นะครับ ที่ได้อธิบายไป ๙ ครั้งนั้น ก็ได้กล่าวถึงพระสูตรที่พระพุทธองค์ตรัสเกี่ยวกับพระโสดาบัน นำมาผูกโยงร้อยเรียงให้เข้าใจได้ง่ายขึ้น ซึ่งได้ตั้งประเด็นในการบรรยายไว้ ๓ ประเด็นหลักๆ คือ

ประเด็นที่ ๑ ลักษณะและคุณสมบัติของพระโสดาบัน

ประเด็นที่ ๒ คุณประโยชน์และอานิสงส์ของความเป็นพระโสดาบัน

ประเด็นที่ ๓ วิธีปฏิบัติเพื่อเป็นพระโสดาบัน

ตอนนี้พูดถึงประเด็นที่ ๓ ซึ่งในประเด็นนี้ ผมก็จะได้ยกพระสูตรที่พระองค์แสดงวิธีปฏิบัติเพื่อเป็นพระโสดาบันมาอธิบายให้ฟัง แจกแจงเป็นข้อๆ เริ่มต้นตั้งแต่ขั้นสูง คือขั้นที่จะเป็นพระโสดาบัน ถ้าได้ถึงขั้นนี้ก็เรียกว่าได้เป็นแน่นอนเลย และระดับรองลงมาเรื่อยๆ จนกระทั่งถึงระดับพื้นฐาน โดยยกมาจากพระสูตรต่างๆ ที่พระพุทธองค์ตรัสไว้ในคราวที่แล้ว พูดวิธีปฏิบัติเพื่อเป็นพระโสดาบัน ด้านปัญญาข้อที่ ๑ คือ มีดวงตาเห็นธรรม มีปัญญารู้เห็นธรรม ผู้ใดที่มีปัญญารู้เห็นธรรม เรียกว่ามีธรรมจักขุ มีดวงตาเห็นธรรม อย่างที่ได้อ่านในพระสูตรบ่อยๆ คือผู้ที่ได้ฟังธรรมแล้ว มีธรรมจักขุ อันปราศจากธุลี ปราศจากมลทินเกิดขึ้นมาเห็นว่า สิ่งใดสิ่งหนึ่งมีความเกิดขึ้นมาเป็นธรรมดา สิ่งนั้นทั้งมวลล้วนมีความดับไปเป็นธรรมดา

ผู้ใดที่มีธรรมจักขุ เห็นอย่างนี้ เหมือนคนตาดี มองก็เห็น ทางที่ทำให้ถึงนิพพานคืออริยมรรคมีองค์ ๘ มองก็เห็นเพราะเขามีตาดี ต่อไปก็เหลือแต่เดินไปตามทางนี้ จนกระทั่งถึงนิพพานต่อไป **พระโสดาบันท่านจึงเรียกว่าเป็นผู้ที่เห็นอริยสัจ เห็นนิพพาน เห็นทางแล้ว แต่ยังไม่ถึงนิพพาน** เดินไปเรื่อยๆ เดียวก็ถึงมีธรรมจักขุนี้เอง มีปัญญารู้เห็นธรรม ในพระสูตรมีเป็นจำนวนมาก ผมได้ยกตัวอย่างมาอ่านให้ฟังไปในคราวที่แล้ว พระสูตรอื่นๆ ท่านก็สามารถไปอ่านเพิ่มเติมได้ โดยเฉพาะพระสูตรที่พระพุทธองค์ตรัสสั้นๆ ที่ฟังแล้ว บรรลุทันที คือฟังแล้วเกิดธรรมจักขุนั่นเอง ที่มีธรรมจักขุ มีดวงตาเกิดขึ้นมาได้ ถ้าพูดตามหลักการ คือต้องมีอริยมรรคมีองค์ ๘ ประการมาประชุมรวมกัน ก็จะเกิดเป็นดวงตา

พระพุทธเจ้าของเราทรงรู้อริยาศัย รู้จริต รู้อินทรีย์ รู้ว่าคนนั้นบำเพ็ญ อริยมรรคามากเท่าไรแล้ว ยังเหลือข้อไหนที่จำเป็น ยังเหลือข้อไหนที่ใส่เข้าไปอีก นิดหนึ่งแล้ว จะเกิดดวงตาได้ อย่างพวกเราก็เวียนว่ายตายเกิดมานาน บางท่าน อาจจะไปถือศีลแล้วอย่างนี้ก็มี บางท่านอีกไกล แต่ละคนไม่เหมือนกัน ในยุคนี้ ไม่มีใครทราบอย่างนั้น ต้องรู้หลักการก็คืออริยมรรคมีองค์ ๘ เป็นหลัก ผู้ที่มี อริยมรรคมีองค์ ๘ มาประชุมรวมกันเข้า ก็จะเกิดเป็นดวงตา ตามหลักที่พระพุทธองค์ ทรงประกาศไว้ในธัมมจักกัปปวัตตนสูตร ทีนี้ ถ้าเราไปอ่านพระสูตรสั้นๆ นี้ก็จะตีความ ลำบาก เนื่องจากว่าพระพุทธองค์ทรงแสดงธรรมที่เหมาะสมกับคนนั้นจริงๆ เพราะ การปฏิบัติอริยมรรคมีองค์ ๘ เป็นด้านจิต ซึ่งไม่ทราบว่าแต่ละคนนี้ฝึกมาใกล้ครบ หรือยัง

บางคนฝึกมาเหลือนิดหน่อย พระองค์ทรงหยอดเข้าไปให้ ข้อธรรมะนั้นมัน พอดี เหมาะสมกัน ก็เกิดดวงตาเห็นธรรมทันที รุ่นหลังๆ ลำบากหน่อย ต้องเข้าใจ เป็นหลักการไว้ก่อน แล้วก็ลองไปพิจารณาเติมใส่ดู อันไหนขาดก็เติมเอา ส่วน ที่จะให้ใครมาชี้บอกว่าควรทำอะไรอย่างไร ต้องเพิ่มข้อนี้ๆ ต้องฟังธรรมข้อนี้ๆ เท่านั้นๆ ไม่มีใครที่จะบอกได้อย่างนั้น บางทีเราอาจจะสมาธิเยอะแล้ว เขาบอกให้ ไปปฏิบัติ ให้คุณไปนั่งสมาธิอย่างนี้ สมาธิเราก็เยอะเพราะเคยทำมาจากอดีต พอ มาชาตินี้ก็ทำแต่สมาธิ อย่างนี้เป็นต้น ก็ยังขาดด้านปัญญาอยู่ การจะมีดวงตา มันต้องครบ ๘ ในสมัยพุทธกาล พระพุทธองค์ทรงแสดงธรรมะในทางปัญญา เป็นหลัก เนื่องจากว่าพระองค์ทรงเล็งคนก่อน คนนั้นมีศีล มีสมาธิ มีความพร้อม แล้ว ก็ทรงสอนให้

ทางผมก็เลยบรรยายข้อที่สูงมาก่อน เพื่อว่าท่านไหนปฏิบัติมาเยอะแล้ว ฝึกมาจากอดีต ฟังแล้ว พอจะบรรลุได้ ก็บรรลุไปเลย ถ้าไม่บรรลุก็ฟังข้อหลังๆ ลงมา บางท่านนี้มีปัญญาเยอะ พอจะบรรลุ มีความสามารถเยอะ เหมือนความสามารถถึงปริญญาตรี แต่ไปเข้าเรียนประถมมันก็เหนื่อยและอาจจะไม่ถูกกับจริตของท่านนั้น บางท่านนี้เข้าโรงเรียนแล้ว ก็จะเอาปริญญาเอก มันก็ไม่ได้อีกเหมือนกัน บอกไม่ได้ว่าใครอยู่ชั้นไหน ข้อธรรมะก็ถูกทั้งนั้น ดีทั้งนั้น แต่ว่าไม่รู้จะเอาอันไหนมาใช้ดี นี่แหละมันยากตรงนี้ พวกเราก็ฟังแบบยากๆ นี่แหละ แล้วก็ไปเลือกเอา ผมได้พูดหัวข้อธรรมะที่เรียงจากชั้นสูงก่อน ฟังแล้ว ท่านยังไม่บรรลุ ก็ไม่เป็นไร อย่างน้อยรู้ว่า ที่เราปฏิบัตินี้ก็เพื่อถึงจุดนี้แหละ เพื่อจะได้เป็นพระโสดาบัน โดยความจริงที่ต้องการสูงกว่านี้คือเป็นพระอรหันต์ แต่โสดาบันเป็นด่านแรก ก็ฟังไว้ก่อน ทีนี้ ท่านไหนปฏิบัติอยู่ตอนต้นหรือตอนกลางก็จะได้ว่า ยังมิดตรงนี้

ด้านปัญญา ข้อที่ ๑ ตั้งชื่อว่า มีดวงตาเห็นธรรม มีปัญญารู้เห็นธรรม หรือใช้ศัพท์บาลีก็ใช้ว่าธรรมจักขุ มีธรรมจักขุ อันปราศจากธาตุลี ปราศจากมลทิน **เห็นสิ่งไม่เที่ยงว่าไม่เที่ยง เห็นสิ่งที่ต้องดับไปเป็นธรรมดาว่าเป็นสิ่งที่ต้องดับไปเป็นธรรมดา** มองเห็นใครก็เห็นว่าคนนี่ต้องตายเป็นธรรมดา เหมือนคนตาดี มองไปทางไหนก็เห็นเข้าใจชัด อันนี้คือคุณสมบัติของพระโสดาบัน พระโสดาบันจึงไม่มีสงสัยอะไรอีกต่อไป ข้อสงสัยหมด ข้อปฏิบัติอันไหนถูกอันไหนผิดก็รู้หมด

พระโสดาบันจึงหมดสักกายทิฏฐิ วิจิกิจฉา และสีลัพพตปรามาส ก็เพราะ ตาตานั้นเอง ส่วนพวกเราที่ยังตาไม่ดี เหมือนเดินอยู่ในที่มืด พอเดินอยู่ในที่มืดก็อาจ จะลูบๆ คลำๆ ไปบ้าง ที่ท่านอุปมาเรื่องคนตาบอดคลำช้างนั้นแหละ ช้างมันก็เป็น ทั้งตัวนั้นแหละ พระโสดาบันเห็นช้างทั้งตัว ส่วนพวกเราที่เป็นปุถุชนก็ยังตาบอด อยู่ ไปคลำถูกขาที่ว่าเป็นช้าง คลำถูกขาข้างแล้วบอกว่าเป็นตัวข้าง ที่ผิดนี้ไม่ใช่ ขาข้าง และก็ไม่ใช่ที่คลำ ที่คลำก็ถูก ขาข้างก็ถูก แต่ที่ผิดคือความเห็นผิด เห็นว่า ขาข้างเป็นตัวช้าง เหมือนผู้ปฏิบัติทั้งหลายเห็นว่าการทำสมาธิคือหนทางทำให้ บรรลุทำให้มีปัญญา อย่างนี้เห็นผิด ไม่ได้ผิดที่สมาธิ สมาธิมันถูกแล้ว แต่ว่าสมาธิ เป็น ๑ ใน ๘ ไม่ใช่ทั้งหมด ถ้าเอา ๘ มารวมกันนี้จึงจะทำให้มีดวงตา

บางคนว่า นั่งสมาธิเยอะๆ นี้จะเกิดปัญญา อันนี้เห็นผิดนะ ที่ผิดไม่ใช่สมาธิ สมาธิมันถูก ที่ผิดคือความเห็นของเขาที่เห็นว่านั่งสมาธิเยอะๆ แล้วปัญญาจะเกิด ทั้งที่จริงนั่งสมาธิเยอะๆ ก็ได้นั่งสมาธิเยอะๆ นั้นแหละ ปัญญาจะเกิดต้องเอา ๘ อัน มารวมกันประชุมกัน มันต้องเข้าใจอย่างนี้ ทั้ง ๘ อันก็เลยเหมือนตัวช้าง บางคน ก็ไปจับตรงงา ถ้าจับตรงงาแล้วบอกว่าเป็นงาข้าง ก็ถูกเลย ถ้าไปจับงาแล้ว บอกว่าเป็นตัวช้างก็ผิด เหมือนบางคนบอกว่าฝึกสติเยอะๆ แล้วจะบรรลุธรรม อย่างนี้ก็ผิดอยู่ มีสตินี้ถูก เป็นเหตุให้บรรลุธรรมได้ แต่ว่าเห็นผิดอยู่เพราะว่าสติ เป็น ๑ ใน ๘ ไม่ใช่ทั้งหมดอย่างนี้เป็นต้น อย่างนี้แหละคนที่ เป็นปุถุชนก็เลยงง โดยเฉพาะเอามายายเป็นเทคนิคของสมาธิวิธีนี้ก็มีเยอะแยะมากมาย เทคนิคการฝึกสติก็มีเยอะแยะ เหมือนกับไปจับอันเล็กอันน้อยแล้วบอกว่ามันเป็น องครวมทั้งหมด อย่างนี้มันก็ผิด ไม่ได้ผิดที่วิธีการนะ **ไม่ได้ผิดที่เทคนิคเหล่านั้น แต่ผิดที่ไปเห็นว่าเทคนิคเหล่านั้นเป็นทั้งหมด**

ผมก็เลยพูดถึงทั้งหมดก่อนก็คือมีดวงตา มีธรรมจักขุ จะเห็นธรรมะ อันนี้ แจกแจงในแบบเป็นหลักการหน้อย จะเกิดมีดวงตาได้ ต้องมีอริยมรรคมารวมกัน เข้า ในคราวที่แล้ว อ่านพระสูตรเกี่ยวกับการมีดวงตาเห็นธรรม มีปัญญารู้เห็นธรรม ให้ฟังไปหลายพระสูตรด้วยกัน ท่านคงพอจะมีความรู้ มีความเข้าใจ ถ้ายังไม่มี ดวงตา ยังไม่เกิดธรรมจักขุในตอนนั้น ก็ยังพอที่จะเป็นพระโสดาบันในภายหน้าได้ คือเป็นพระโสดาบันในชาตินั้น โดยอาศัยศรัทธาเป็นตัวนำก็ได้เรียกว่าสัทธานุสारी ปัญญาก็เป็นองค์ประกอบอย่างหนึ่งของมรรค ต้องมีทั้งศีล ทั้งสมาธิมารวมกัน จึงจะเกิดเป็นธรรมจักขุ แม้คนที่มีปัญญาเยาะๆ ก็เชื่อว่า จะบรรลุธรรม ถ้าคน ใช้ปัญญาเป็น ก็อาศัยปัญญานี้ นำมาปฏิบัติอริยมรรค ก็จะเกิดเป็นดวงตา ได้ในภายหลัง เรียกว่าธัมมานุสारी

๓.๑.๒ มีอนุโลมิกขันติ

ในคราวที่แล้วก็ได้พูดเรื่องการมีดวงตาเห็นธรรม ถ้าใครมีอย่างนี้ก็เรียกว่าเป็นโสดาบัน หรือเตรียมเป็นพระโสดาบันเลยว่่าั้นเถอะ อันนี้พูดสูงมาก่อน ต่อมาวันนี้จะพูดถึงด้านปัญญา ข้อที่ ๒ คือรองลงมาสักกนิคหนึ่ง ก่อนที่จะมีอริยมรรคมาประชุมรวมกันขึ้น เราจะต้องมีจิตเป็นยังง่ก่อน รองลงมาจากข้อที่ ๑ คือข้อที่ ๑ ถ้ามีปัญหาอย่างนั้นนี้บรรลุเลยหรือเตรียมบรรลุ เป็นตอนสุดท้ายก่อนที่จะเป็นโสดาบัน วันนี้พูดข้อที่ ๒ รองลงมาหน่อย เป็นเหตุปัจจัย เป็นไปได้ที่จะเป็นพระโสดาบัน แต่อาจจะยังไม่เป็นทันที ไม่ได้หมายความว่า จะเป็นโสดาบันเลย แต่มีโอกาสเป็นไปได้ที่จะเป็นโสดาบัน ถ้าไม่มีพื้นฐานที่ถูกต้องอันนี้ ญาณหรือว่าความรู้อันนี้ยังไม่มี ก็เป็นไปได้ที่จะมีอริยมรรคเกิดขึ้น จนเป็นพระโสดาบัน วันนี้พูดด้านปัญญา ข้อที่ ๒ คือ มีอนุโลมิกขันติ หรือสังจานุโลมิกญาณ มีญาณสอดคล้องกับหลักศีลธรรม มีปัญญาอมรรับกฎเกณฑ์ของสังขารและยอมรับนิพพาน ในข้อที่ ๒ นี้ผมจะอ่านพระสูตรให้ฟังก่อน แล้วค่อยอธิบาย

ในอังคุตตรนิกาย ฉักรกนิบาต อนิจจสูตร ข้อ ๙๘

พระผู้มีพระภาคตรัสว่า ภิกษุทั้งหลาย

๑. เป็นไปไม่ได้เลยที่ภิกษุผู้พิจารณาเห็นสังขารว่าเป็นของเที่ยง จักประกอบด้วยอนุโลมิกขันติได้

๒. เป็นไปไม่ได้เลยที่ภิกษุผู้ไม่ประกอบด้วยอนุโลมิกขันติ จักก้าวลงสู่สัมมัตตนิยามได้

๓. เป็นไปไม่ได้เลยที่ภิกษุผู้ไม่ก้าวลงสู่สัมมัตตนิยาม จักทำให้แจ้งโสดาปัตติผล สกทาคามิผล อนาคามิผล หรืออรหัตตผลได้

ภิกษุทั้งหลาย

๑. เป็นไปได้ที่ภิกษุผู้พิจารณาเห็นสังขารทั้งปวงว่าเป็นของไม่เที่ยง จักประกอบด้วยอนุโลมิกขันติได้

๒. เป็นไปได้ที่ภิกษุผู้ประกอบด้วยอนุโลมิกขันติ จักก้าวลงสู่สัมมัตตนิยามได้

๓. เป็นไปได้ที่ภิกษุผู้ก้าวลงสู่สัมมัตตนิยาม จักทำให้แจ้งโสดาปัตติผล สกทาคามิผล อนาคามิผล หรืออรหัตตผลได้

อนิจจสูตรที่ ๓ จบ

ทุกขสูตร ข้อ ๘๙

พระผู้มีพระภาคตรัสว่า ภิกษุทั้งหลาย

๑. เป็นไปไม่ได้เลยที่ภิกษุผู้พิจารณาเห็นสังขารว่าเป็นสุข จักประกอบด้วยอนุโลมิกขันติได้

๒. เป็นไปไม่ได้เลยที่ภิกษุผู้ไม่ประกอบด้วยอนุโลมิกขันติ จักก้าวลงสู่สัมมัตตนิยามได้

๓. เป็นไปไม่ได้เลยที่ภิกษุผู้ไม่ก้าวลงสู่สัมมัตตนิยาม จักทำให้แจ้งโสดาปัตติผล สกทาคามิผล อนาคามิผล หรืออรหัตตผลได้

ภิกษุทั้งหลาย

๑. เป็นไปได้ที่ภิกษุผู้พิจารณาเห็นสังขารทั้งปวงว่าเป็นทุกข์ จักประกอบด้วยอนุโลมิกขันติได้

๒. เป็นไปได้ที่ภิกษุผู้ประกอบด้วยอนุโลมิกขันติ จักก้าวลงสู่สัมมัตตนิยามได้

๓. เป็นไปได้ที่ภิกษุผู้ก้าวลงสู่สัมมัตตนิยาม จักทำให้แจ้งโสดาปัตติผล สกทาคามิผล อนาคามิผล หรืออรหัตตผลได้

ทุกขสูตรที่ ๔ จบ

อนัตตสูตร ข้อ ๑๐๐

พระผู้มีพระภาคตรัสว่า ภิกษุทั้งหลาย

๑. เป็นไปไม่ได้เลยที่ภิกษุผู้พิจารณาเห็นธรรมว่าเป็นอัตตา จักประกอบด้วยอนุโลมิกขันติได้

๒. เป็นไปไม่ได้เลยที่ภิกษุผู้ไม่ประกอบด้วยอนุโลมิกขันติ จักก้าวลงสู่สัมมัตตนิยามได้

๓. เป็นไปไม่ได้เลยที่ภิกษุผู้ไม่ก้าวลงสู่สัมมัตตนิยาม จักทำให้แจ้งโสดาปัตติผล สกทาคามิผล อนาคามิผล หรืออรหัตตผลได้

ภิกษุทั้งหลาย

๑. เป็นไปได้ที่ภิกษุผู้พิจารณาเห็นธรรมทั้งปวงว่าเป็นอนัตตา จักประกอบด้วยอนุโลมิกขันติได้

๒. เป็นไปได้ที่ภิกษุผู้ประกอบด้วยอนุโลมิกขันติ จักก้าวลงสู่สัมมัตตนิยามได้

๓. เป็นไปได้ที่ภิกษุผู้ก้าวลงสู่สัมมัตตนิยาม จักทำให้แจ้งโสดาปัตติผล สกทาคามิผล อนาคามิผล หรืออรหัตตผลได้

อนัตตสูตรที่ ๕ จบ

นิพพานสูตร ข้อ ๑๐๑

พระผู้มีพระภาคตรัสว่า ภิกษุทั้งหลาย

๑. เป็นไปไม่ได้เลยที่ภิกษุผู้พิจารณาเห็นนิพพานว่าเป็นทุกข์ จักประกอบด้วยอนุโลมิกขันติได้

๒. เป็นไปไม่ได้เลยที่ภิกษุผู้ไม่ประกอบด้วยอนุโลมิกขันติ จักก้าวลงสู่สัมมัตตนิยามได้

๓. เป็นไปไม่ได้เลยที่ภิกษุผู้ไม่ก้าวลงสู่สัมมัตตนิยาม จักทำให้แจ้งโสดาปัตติผล สกทาคามิผล อนาคามิผล หรืออรหัตตผลได้

ภิกษุทั้งหลาย

๑. เป็นไปได้ที่ภิกษุผู้พิจารณาเห็นนิพพานว่าเป็นสุข จักประกอบด้วยอนุโลมิกขันติได้

๒. เป็นไปได้ที่ภิกษุผู้ประกอบด้วยอนุโลมิกขันติ จักก้าวลงสู่สัมมัตตนิยามได้

๓. เป็นไปได้ที่ภิกษุผู้ก้าวลงสู่สัมมัตตนิยาม จักทำให้แจ้งโสดาปัตติผล สกทาคามิผล อนาคามิผล หรืออรหัตตผลได้

นิพพานสูตรที่ ๖ จบ

อันนี้ที่อ่านให้ฟัง ก็จะมีอยู่ด้วยกันทั้งหมด ๔ พระสูตร ๘ ชุด ด้วยกัน แต่คำจะซ้ำไปซ้ำมา บางท่านแยกไม่ทัน จะอธิบายให้ฟังเล็กน้อย นี่เป็นข้อที่ ๒ วิธีปฏิบัติให้เป็นพระโสดาบัน ด้านปัญญา รองลงมาจากกรรมมีธรรมจักขุ อันนี้เกือบมีหรือเป็นไปได้ที่จะมี มีข้อความที่สำคัญๆ หรือว่าหลักธรรมะที่ฟังดูอาจจะยากสักหน่อย ต้องอธิบายเพิ่มเติม ถ้าเป็นขั้นสูงก็คือทำให้แจ้งโสดาปัตติผล สกทาคามีผล อนาคามีผล หรืออรหัตตผล อันนี้ก็คือได้บรรลุธรรม ที่นี้ การจะทำให้แจ้งโสดาปัตติผล สกทาคามีผล อนาคามีผล หรืออรหัตตผล จะมีคำก่อนหน้านั้น ก็คือคำว่า “หยั่งลงสู่สัมมัตตนิยาม” คำว่า **“สัมมัตตนิยาม”** คือกฎเกณฑ์แห่งความถูกต้องแน่นอน กฎเกณฑ์แห่งความถูกต้องที่แน่นอน คืออริยมรรคมีองค์ ๘ ผู้ใดที่หยั่งลงสู่อริยมรรคมีองค์ ๘ อันนี้จะเกิดเป็นธรรมจักขุขึ้นมา จะกระทำให้แจ้งโสดาปัตติผล สกทาคามีผล อนาคามีผล และอรหัตตผลได้

ก่อนที่จะหยั่งลงสู่สัมมัตตนิยาม ต้องประกอบด้วย **“อนุโลมิกขันติ”** คือใจที่มีความพร้อม มีปัญญายอมรับหรือคล้อยตามกับสังขารม อนุโลม แปลว่า คล้อยตาม ขันติ แปลว่า ความทนได้ ความพอใจ ลงกันได้พอดี คล้อยตามหลักธรรมะ คล้อยตามหลักสังขารมความจริง ลงกันได้กับหลักสังขารม ที่นี้ การจะมีอนุโลมิกขันติ ก็ต้องรู้จักกฎเกณฑ์ของสังขารและยอมรับความจริงข้อเท็จจริงของนิพพาน เตียวจะอ่านให้ฟังชุดหนึ่ง แล้วก็อธิบายเบื้องต้นก่อน

พระผู้มีพระภาคตรัสว่า ภิกษุทั้งหลาย

๑. เป็นไปไม่ได้เลยที่ภิกษุผู้พิจารณาเห็นสังขารว่าเป็นของเที่ยง จักประกอบด้วยอนุโลมิกขันติได้

๒. เป็นไปไม่ได้เลยที่ภิกษุผู้ไม่ประกอบด้วยอนุโลมิกขันติ จักก้าวลงสู่สัมมัตตนิยามได้

๓. เป็นไปไม่ได้เลยที่ภิกษุผู้ไม่ก้าวลงสู่สัมมัตตนิยาม จักทำให้แจ้ง โสตาปัตติผล สกทาคามีผล อนาคามีผล หรืออรหัตตผลได้

อันนี้กล่าวถึงลักษณะที่เป็นไปไม่ได้ หรือไม่มีโอกาสที่จะเป็นไปได้ เนื่องจากว่าการที่จะได้บรรลุธรรมนี้ต้องเป็นไปตามเงื่อนไขตามเหตุตามปัจจัย ธรรมจักขุนี้เป็นสังขาร อริยมรรคมีองค์ ๘ นี้ก็เป็นสังขาร ต้องมีเงื่อนไขให้มันเกิดขึ้น มันจึงเกิด ดังนั้น จึงเป็นไปไม่ได้ที่ภิกษุยังเห็นสังขารบางอย่างโดยความเป็นของเที่ยง สังขารบางอย่าง บางชนิด อาจจะเป็นสังขารที่ดีๆ ที่ละเอียดๆ อะไรบางอย่าง ถ้ายังเห็นโดยความเป็นของเที่ยงนี้ เป็นไปไม่ได้ที่จะเป็นผู้ประกอบไปด้วยอนุโลมิกขันติ คือ มีญาณปัญญาที่เห็นสอดคล้องกับหลักธรรมะ สอดคล้องกับหลักสังขาร

หลักศีลธรรมขั้นสูงก็คืออริยสัจ ๔ ผู้ที่ยังคงไปเห็นสังขารบางอย่างว่ามัน
เที่ยงอยู่นี้ เป็นไปไม่ได้ที่จะได้ญาณ หรือว่าได้ความรู้ที่ลงกับความเป็นจริงที่เรียก
ว่าอนุโลมิกขันติ เป็นไปไม่ได้ที่ภิกษุผู้ไม่ประกอบด้วยอนุโลมิกขันติจักหยั่งลงสู่
สัมมัตตนิยาม ถ้าไม่ได้อนุโลมิกขันติ ไม่ยอมรับความจริง ไม่ยอมรับหลักศีลธรรม
ก็เป็นไปไม่ได้ที่จะหยั่งลงสู่อริยมรรค อย่างพวกเรานี้ก็เรียนรู้อริยมรรคมานาน แต่
ว่าใจมันไม่ลง ทำไมใจมันยังไม่ลง เพราะมันยังไม่ได้อนุโลมิกขันติ ยังไม่พร้อม
สำหรับยอมรับความจริง ทำไมใจมันยังไม่พร้อมสำหรับยอมรับความจริง เพราะ
ว่ายังเห็นสังขารบางอย่างโดยความเป็นของเที่ยงอยู่ มันเป็นเงื่อนไขต่อกันมา
เป็นไปไม่ได้เลยที่ภิกษุผู้ไม่หยั่งลงสู่สัมมัตตนิยาม จะทำให้แจ้งโสดาปัตติผล
สกทาคามีผล อนาคามีผล หรืออรหัตตผล นี่ก็คือชุดที่ ๑ ที่เกี่ยวกับสิ่งที่ เป็นไปไม่ได้
เป็นสิ่งที่ไม่อาจจะเป็นไปได้ เพราะมันไม่ถูกต้องตามเงื่อนไข และในทางตรงกันข้าม
ก็จะเป็นฝ่ายที่เป็นไปได้ พระพุทธองค์ตรัสว่า

ภิกษุทั้งหลาย

๑. เป็นไปได้ที่ภิกษุผู้พิจารณาเห็นสังขารทั้งปวงว่าเป็นของไม่เที่ยง
จักประกอบด้วยอนุโลมิกขันติได้
๒. เป็นไปได้ที่ภิกษุผู้ประกอบด้วยอนุโลมิกขันติ จักก้าวลงสู่
สัมมัตตนิยามได้
๓. เป็นไปได้ที่ภิกษุผู้ก้าวลงสู่สัมมัตตนิยาม จักทำให้แจ้งโสดา
ปัตติผล สกทาคามีผล อนาคามีผล หรืออรหัตตผลได้

นี่เป็นฝ่ายที่เป็นไปได้ คืออภิขุพิจารณาเห็นสังขารทั้งปวงโดยความเป็นของไม่เที่ยง เห็นสังขารทั้งหมดเลยเป็นของไม่เที่ยง มองดู พิจารณา สอบสวน เข้าใจยอมรับได้อย่างนี้ ก็เป็นไปได้ว่าจะได้อนุโลมิกขันติ คือปัญญาที่มีความพร้อมลงกันได้กับหลักสัจธรรม ลงกับความเป็นจริง คล้อยตามความจริง **ไม่มีปัญหากับความจริง** ผู้ที่ได้อนุโลมิกขันติ ยอมรับความจริง ก็เป็นไปได้ที่จะหยั่งลงสู่สัมมัตตนิยาม คือหยั่งลงสู่อริยมรรค คำว่า เป็นไปได้ ไม่ใช่ว่าจะเป็นทันทีเลย แต่มันมีโอกาสที่จะเป็นไปได้ ถ้ายอมรับความจริงนานๆ อาจจะเป็นปี สองปี หรือวันหนึ่ง เดือนหนึ่ง อริยมรรคมีองค์ ๘ ก็ก็จะเกิดขึ้นได้

เมื่อหยั่งลงสู่สัมมัตตนิยาม อริยมรรคเกิดขึ้น ก็เป็นไปได้ที่จะทำให้แจ้งโสดาปัตติผล สกทาคามีผล อนาคามีผล หรืออรหัตตผล นี้เกี่ยวกับกฎเกณฑ์ของสังขาร ซึ่งพวกเราคงได้ยินบ่อยๆ ก็คือ เรื่องกฎไตรลักษณ์นั่นแหละ สัพเพ สงขารา อนิจจา นี่เป็นกฎที่ ๑ ถ้าผู้ใดยังคงเห็นสังขารบางอย่างโดยความเป็นของเที่ยง ก็เป็นไปได้ที่จะได้จิตใจที่มีความพร้อม อยากรบรรลุธรรมก็จะได้บรรลุ ถ้าพูดภาษาเรา อธิบายให้ง่าย คือ **การไม่มีปัญหากับเรื่องพื้นฐาน** พื้นฐานของสิ่งทั้งหลายทั้งปวงก็คือกฎธรรมดานี้แหละ ถ้าใครยังมีปัญหากับกฎธรรมดา เมื่อกฎธรรมดาแสดงตัว ยังมีปัญหาค้างคาใจอยู่ เช่น เห็นว่าทำไมมันไม่เที่ยง อย่างนี้เป็นไปไม่ได้ที่จะได้อนุโลมิกขันติ เมื่อไม่ได้อันนี้ อยากรบรรลุก็จะได้บรรลุ เพราะว่ายังมีปัญหากับเรื่องพื้นฐานอยู่

ในข้อที่ ๒ อาจจะใช้คำว่าต้องยอมรับกฎไตรลักษณ์ ต้องยอมรับหลัก
สังขารม พอยอมรับแล้วก็เป็นไปได้ที่จะได้อนุโลมิกขันติ เป็นไปได้ที่อริยมรรค
จะมารวมกัน หยั่งลงสู่อริยมรรค ได้บรรลุธรรม แต่ถ้ายังมีปัญหาเกี่ยวกับเรื่องพื้นฐาน
ธรรมดาทั่วไป เห็นของไม่เที่ยงก็แข่งกับมันอยู่เรื่อย คนทั่วไปก็ไม่เที่ยงไม่แน่นอน
คิดก็ไม่เหมือนเดิม วันนี้พูดอย่างนี้ วันหลังไปพูดอีกอย่าง เราก็แข่งมันอยู่เรื่อย
อย่างนี้ก็ไม่ต้องพูดถึงบรรลุธรรมก็ได้ ต้องไปฝึกมาก่อน **เหตุมันต้องสมควรแก่ผล**
ถ้าเหตุมันไม่สมควรแก่ผล อยากได้ผลมันก็ไม่ได้ การจะทำให้แจ้งนิพพาน แจ้ง
โสดาปัตติผลเป็นต้นนี้ ต้องมีหลักการที่ถูกต้อง ไม่ใช่ว่าอยากจะบรรลุธรรม แต่วันๆ
ก็นั่งบ้านชาวเมืองเขาไปอยู่ในถ้ำ หนีไปอยู่ในวัดโดยไม่ยอมรับความจริงอะไร
เลย เอาแต่วิ่งหนีอย่างเดียว อย่างนั้นมันก็จะเป็นการปฏิบัติที่ผิดและเสียเวลาเปล่า
ต้องรู้หลักการให้ดี

การมีธรรมจักขุนี้เป็นขั้นสุดท้ายแล้ว ตอนนี่ร้องลงมาหน่อย การจะเกิดสัมมัตตนิยามมารวมกันได้ จะต้องมือนุโลมิกขันติก่อน ต้องมีจิตยอมรับหลักศีลธรรมก่อน เราต้องฝึกในชีวิตธรรมดาหรือไม่ธรรมดาก็ได้ ไปอยู่ที่ไหนก็ต้องยอมรับกฎข้อเท็จจริงให้ได้ ถ้ายังเห็นสังขารบางอย่างว่าเที่ยงแน่นอน มันน่าจะอย่างนั้นอย่างนี้ อย่างนี้ก็เป็นไปได้ที่จะเกิดอริยมรรค เป็นไปได้ที่จะมีธรรมจักขุ ไม่มีปัญหาเกี่ยวกับเรื่องพื้นฐานนั้นแหละ คือ**ยอมรับกฎธรรมดา** เหมือนทุกคนเกิดมาแล้วก็ต้องแก่ ต้องเจ็บ ต้องตายเป็นธรรมดา ต้องเจ็บป่วยเป็นธรรมดา พอเจ็บป่วย คุณสิว่ามีปัญหามั้ย ถ้าไม่มีปัญหา เราก็รักษาไป กินยาอะไรต่อมิอะไรก็ว่ากันไป หายหรือไม่หายก็เรื่องปกติ ยกให้เป็นเรื่องสังขารไป ถ้ายังมีสังขารบางอย่างเที่ยงแน่นอน เราจะต้องหายเท่านั้น พอป่วยขึ้นมาก็แข็งมันอยู่อะไรอย่างนี้ นี่ก็ยังมีทางไกลที่จะได้ธรรมะ ยังห่างไกลที่จะมีดวงตา

ถ้ายอมรับเรื่องนั้นได้ ยอมรับเรื่องนี้ได้ ยอมรับเรื่องโน้นได้ อย่างนี้เป็นไปได้ ไม่ใช่ว่าเป็นโศดาลัยเลย แต่เป็นไปได้แล้ว คล้ายกับมีพื้นที่ดี สามารถปลูกพืชหรืออะไรต่างๆ ให้งอกงามได้แล้ว ยอมรับกฎไตรลักษณ์นี้เอง เราท่องกันบ่อยๆ กฎที่ ๑ คือ สพฺเพ สงฺขารา อนิจฺจา สังขารสิ่งปรุงแต่งทั้งหลายทั้งปวงเป็นของไม่เที่ยง ไม่แน่นอนอน จากไม่มีก็มา มีขึ้น มีแล้วก็หายไป ใครที่ยอมรับได้ เห็นสังขารทั้งปวง ทั้งหมด ไม่เหลือแม้สักอย่างเดียวโดยความเป็นของไม่เที่ยง อย่างนี้เป็นไปได้ที่จะได้อุโลมิกขันติ ท่านทั้งหลายไม่ทราบถึงข้อนี้กันหรือยัง ถ้าถึงแล้ว ก็เป็นไปได้ที่จะได้ธรรมจักขุ เหลือแต่ทำอริยมรรคให้มารวมกัน มีโอกาสบรรลุธรรม ถ้ายังไม่ได้ ก็ต้องไปฝึกให้มันได้อย่างนี้ ต้องผ่านตรงนี้ก่อน ไม่มีปัญหาเกี่ยวกับเรื่องธรรมดาสามัญของสังขาร ธรรมดาของสังขารมันก็เป็นอย่างนั้นเป็นธรรมดานี้ก็เป็นชุตที่ ๑ ต่อไปชุตที่ ๒ ก็เป็นเรื่องทุกข์ ชุตที่ ๓ ก็เป็นอนัตตา

พระผู้มีพระภาคตรัสว่า ภิกษุทั้งหลาย

๑. เป็นไปไม่ได้เลยที่ภิกษุผู้พิจารณาเห็นสังขารว่าเป็นสุข จักประกอบด้วยอุโลมิกขันติได้
๒. เป็นไปไม่ได้เลยที่ภิกษุผู้ไม่ประกอบด้วยอุโลมิกขันติ จักก้าวลงสู่สัมมัตตนิยามได้
๓. เป็นไปไม่ได้เลยที่ภิกษุผู้ไม่ก้าวลงสู่สัมมัตตนิยาม จักทำให้แจ้งโศดาปัตติผล สกทาคามิผล อนาคามิผล หรืออรหัตตผลได้

ข้อนี้ก็เป็นไปได้ ที่ภิกษุเห็นสังขารบางอย่างโดยความเป็นสุข เห็นคิดว่าสังขารบางอย่างมันจะมันคงถาวร ไม่มีความบีบคั้น ไม่มีความเร่าร้อน ให้ความเบาใจสบายใจ ให้ความสุขแก่เราได้ตลอดไป ถ้ายังเห็นบางอย่างเป็นอย่างนั้น ยังมีบางอย่างเป็นอย่างนั้นได้ ไปอยู่กับความว่างๆ อยู่อย่างนี้แล้วสบายตลอด เราจะรอดได้ ปลอดภัยตลอดกาล อย่างนี้เห็นผิดไปแล้ว

ถ้าแบบชาวโลกเต็มทีก็ว่า มีเงินเก็บไว้ในธนาคารเยอะๆ หน่อย มีประกันชีวิตหลายๆ ใบหน่อย คงจะรอดแหละ อันนี้ยิ่งห่างไกลมาก ถ้าพวกที่เก่งด้านสมาธิ หน่อย จิตสงบ อยู่ว่างๆ คงจะรอดแล้ว อะไรอย่างนี้ ถ้ายังเห็นสังขารบางอย่างว่า มันสุข แค่ว่าอย่างเท่านั้น หลากๆ อย่างเห็นทุกข์หมดแล้ว แต่บางอย่างยังเป็นสุข อยู่ นี่ก็เป็นไปไม่ได้ ที่จะได้อนุโลมิกขันติ **พวกทำสมาธิส่วนใหญ่ก็ไม่ได้บรรลุก็เนื่องจากมีความเห็นผิดอย่างนี้** อยู่ ทำสมาธิได้แล้ว จิตสงบสบายแล้ว นึกว่าอันนั้นแหละทำให้เขามีความสุขแล้ว สบายแล้ว ปลอดภัยแล้ว ยิ่งนั่งสมาธิก็ใกล้แก่ใกล้ตายกันทุกคนไป แต่เขาก็ว่าเขารอดแล้ว แต่ความจริงก็ไม่รอดสักคน มันเป็นอย่างนั้น เป็นธรรมดา

สังขารเป็นทุกข์หมด นำมาแต่ความเดือดร้อน มีภัยทั้งหมด น่ากลัวทั้งหมด ไม่น่ารัก ไม่น่ายินดีเลย จึงต้องฝึกให้มีความเห็นที่ถูกต้อง ให้มีปัญญา เราฟังเอาไว้แล้ว จะารู้จัก แม้ตอนนี้ยังไม่ถึง ต่อไปมีเวลา จะได้ฝึกหัด จะารู้จักว่าต้องทำให้เป็นอย่างนี้ ให้ยอมรับสังขารตามที่มันเป็นจริง กฎข้อที่ ๒ คือ สัพเพ สงฺขารา ทุกฺขา สังขารสิ่งปรุงแต่งทั้งหลายทั้งปวงเป็นทุกข์ เป็นของที่บีบคั้น เป็นของที่ไม่มั่นคง เป็นของที่ไม่อาจจะให้ความสุขแก่เราได้จริง จึงเป็นสิ่งที่ไม่น่าเพลิดเพลิน โดยธรรมชาติ ถ้ายังเห็นว่ามีส่วนใดน่าเพลิดเพลิน น่าติดข้อง ฝากชีวิตเอาไว้ด้วยได้ มิแล้วจะทำให้เราอยู่รอดปลอดภัยอย่างโน้นอย่างนี้ ไม่ว่าจะหยาบหรือละเอียดขนาดไหน อนุโลมิกขันติก็ไม่เกิด

พอไม่มีอนุโลมิกขันติ จะหยั่งลงสู่สัมมัตตนิยามคืออริยมรรคมีองค์ ๘ ก็เป็นไปไม่ได้ พอไม่หยั่งลงสู่อริยมรรคมีองค์ ๘ จักทำให้แจ้งโสดาปัตติผลเป็นต้น ก็เป็นไปไม่ได้

นี่เป็นเรื่องของการมีปัญญายอมรับสังขารทั้งหลายทั้งปวงว่าเป็นทุกข์ ถ้าเห็นตามที่มันเป็นจริงก็เป็นไปได้ อย่างที่พระองค์ตรัสว่า

ภิกษุทั้งหลาย

๑. เป็นไปได้ที่ภิกษุผู้พิจารณาเห็นสังขารทั้งปวงว่าเป็นทุกข์ จักประกอบด้วยอนุโลมิกขันติได้

๒. เป็นไปได้ที่ภิกษุผู้ประกอบด้วยอนุโลมิกขันติ จักก้าวลงสู่สัมมัตตนิยามได้

๓. เป็นไปได้ที่ภิกษุผู้ก้าวลงสู่สัมมัตตนิยาม จักทำให้แจ้งโสดาปัตติผล สกทาคามีผล อนาคามีผล หรืออรหัตตผลได้

นี่คือในฝ่ายเป็นไปได้ เป็นไปได้ที่ภิกษุพิจารณาเห็นสังขารทั้งปวงทั้งปวง โดยความเป็นทุกข์ เป็นของไม่มั่นคง มีภัยอยู่ข้างหน้า เต็มไปด้วยอันตราย ถึงแม้ว่าเป็นสุขก็สุขได้โดยรู้ว่ามันไม่มั่นคง มันไม่อยู่กับเราตลอดไป จะไปฝากชีวิตฝากผีฝากไข้อะไรกับมันนั้น เป็นไปไม่ได้ เขาก็มีความสุขได้เหมือนคนอื่น แต่เขาไม่เอาจิตใจไปฝากไว้ ไม่นึกว่าฝากไว้กับตรงนี้ปลอดภัยอะไรต่างๆ เหมือนอย่างพวกเรา เวลาทำสมาธิก็เอาจิตไปฝากไว้กับอันนี้ แล้วมีความสุข ยิ้มเฉย ไม่ยอมทำอะไรต่อนึกว่าสุขยอดแล้ว อันนี้ยังผิดพลาดอยู่มาก ก็ต้องเห็นว่า ความสุขสบายนั้นมันเป็นทุกข์ ถ้ายังไม่เห็นก็ต้องไปฝึกปัญญาตามแนวที่พระพุทธองค์ตรัสไว้ ต้องเห็นโดยความเป็นทุกข์ เป็นทุกข์คือของมันไม่มั่นคง มันบีบคั้น ทำไมมันบีบคั้น เพราะว่ามันบีบคั้น ที่เป็นสังขารมันเกิดจากปัจจัย ปัจจัยที่ทำให้มันเกิดล้วนไม่เที่ยงสักอย่าง ตัวมันที่เกิดจากปัจจัยที่ไม่เที่ยง ก็เตรียมพัง แต่ละส่วนๆ ก็ช่วยกันพังทั้งนั้น จึงให้เราเรามองดู

โดยเฉพาะในร่างกายตัวเองนี่ เกิดจากปัจจัยปรุงแต่งเยอะแยะมากมาย ทุกชิ้นส่วนล้วนไม่เที่ยงทั้งนั้น ทุกชิ้นส่วนที่ล้วนไม่เที่ยงมารวมกัน ตอนนี้อยู่กันพึ่ง การช่วยกันพึ่งนี้เรียกว่ามันบีบคั้น เป็นทุกข์ มันไม่อาจจะทนได้ เรียกว่าทุกอย่าง บีบคั้นหมด เส้นผมก็บีบหัว หัวก็บีบเส้นผม กระตูดก็บีบ อะไรๆ ก็บีบ อย่างนี้มัน ช่วยกันพึ่ง ทุกอย่างล้วนเป็นอย่างนี้ สังขารทั้งหมดตีกรามบ้านช่องอะไรต่างๆ ก็เหมือนกัน เกิดจากชิ้นส่วนองค์ประกอบต่างๆ ซึ่งล้วนไม่เที่ยง พอของไม่เที่ยง หลากๆ อย่างมารวมกันเข้า จะให้มันคงที่อยู่ตลอดกาลนาน มันก็เป็นไปไม่ได้

แม้แต่จิตก็ต้องอาศัยอารมณ์เกิดขึ้น อารมณ์มันก็ไม่เที่ยง จิตมันก็ไม่เที่ยง อย่างนี้จะให้จิตไปค้างอยู่อารมณ์นี้ แล้วจะเที่ยง มันก็เป็นไปไม่ได้ คนที่เห็นสังขาร ทั้งหลายทั้งปวงโดยความเป็นทุกข์นี้แหละจะได้อนุโลมิกขันติ ส่วนผู้ใดที่เห็นว่า แหม... มีอันนี้แล้วเราปลอดภัย ทำอย่างนี้แล้วเราปลอดภัย อย่างนี้จะไม่ได้ อนุโลมิกขันติ ถ้ายอมรับทุกข์ได้ ยอมรับว่ามีแต่ของไม่มั่นคง มีแต่ของที่บีบคั้น มีแต่ของน่ากลัว น่าขนลุกขนพอง อย่างพวกเราอยู่ในโลก สังขารก็บีบแล้วบีบอีก บีบไปบีบมาอยู่ ร่างกายก็หิว เดี่ยวก็บีบให้ไปทานอาหาร จะฟังธรรมะสักหน่อยก็ บีบให้ไปเข้าห้องน้ำ โทรศัพท์มาก็บีบให้เราไปรับมัน เสียงดังอยู่นั้นแหละ อย่างนี้ เป็นต้น มีแต่ของบีบ สังขารมีแต่ของบีบคั้น อย่างนั้นอย่างนี้ บีบโน่นบีบนี้ เป็นทุกข์ เพราะสังขารยังไม่พอ ยังถูกบีบด้วยอำนาจกิเลสอีกเยอะแยะมากมาย เมื่อสังเกต มองดูก็จะเห็น

ถ้าเห็นว่า สังขารทั้งหมดเลยถูกบีบคั้น เป็นของไม่น่าเพลิดเพลินเลย ได้มาก็แบกจนเหนื่อย ลิ่นห้อยไปหมด เราก็มีได้เหมือนเดิม แต่รู้ว่าจะเอาชีวิตไปฝากไว้กับมันไม่ได้แล้ว ถ้าเห็นแบบนี้แหละก็เป็นไปได้ที่จะได้อุโลมิกขันติ และ **ผู้ที่ได้อุโลมิกขันติ มีความเป็นไปได้ที่จะหยั่งลงสู่สัมมัตตนิยาม หยั่งลงสู่อริยมรรคเดินไปนิพพาน** ไม่อย่างนั้นจิตมันก็ไม่ยอมนะ เราทั้งหลายได้ฟังข้อธรรมะต่างๆ ดีๆ ทั้งนั้น แต่ว่ายังไม่ค่อยอยากจะไปนิพพาน อันนี้ก็เพราะยังไม่เห็นทุกข์นี่แหละ ยังไม่ยอมรับ ยังต้องการสอระอ่ย ทางธรรมะก็ไม่ได้ห้ามเรื่องอระอ่ย แต่ต้องการให้รู้ความจริง และถ้าเราพิจารณาตามเหตุผลก็เห็นตามได้

การฟังก็ได้อยู่ แต่มันยังไม่พอที่จะหยั่งลงสู่อริยมรรค ต้องมีการปฏิบัติ **ต้องมีการภาวนา** การฝึกการหัดนั่นเอง บางคนฝึกยาก บางคนฝึกง่าย แต่ว่าทุกๆ คนต้องฝึกทั้งนั้น เราทั้งหลายก็ลองสังเกตดู เป็นคนฝึกง่ายหรือฝึกยาก ถ้าฝึกได้ก็จะทำให้ได้อุโลมิกขันติ จิตยอมรับความจริง มีปัญญาเห็นคล้อยตามความจริง ยอมรับทุกข์ โลกมันมีแต่ทุกข์ โลกมีคนไม่ดีเยอะแยะ มีคนทำร้ายโลกมากมาย เราอยู่ของเราดีๆ ก็มีคนมาเบียดเบียนทำร้าย ถ้ายอมรับได้ก็ได้อุโลมิกขันติ ถ้ายอมรับไม่ได้ ไม่มีปัญหาเกี่ยวกับเรื่องพื้นฐานทั่วไป เช่น เราเป็นคนดี ไม่เคยคดโกง ทำไม่ต้องมาโกงเราด้วย เราก็ต้องจ้างทนายหรือแจ้งตำรวจมาจัดการ นี่ก็วุ่นไปอีกแล้ว

ประเด็นตรงนี้ คือ การจะมีอริยมรรคเกิดขึ้นได้ มีธรรมจักขุ มีดวงตาเห็นธรรม ต้องยอมรับกฎความจริงของสังขาร และยอมรับนิพพานว่าเป็นความสุขอย่างแท้จริง สุขอย่างอื่นไม่มีจริง ถ้าไม่ยอมรับอย่างนี้ ก็เป็นไปไม่ได้เลยที่จะหยั่งลงสู่อริยมรรคมีองค์ ๘

ต่อไป เป็นกฎข้อที่ ๓ คือ สพเพ ธมมา อนตตา ธรรมะทั้งหลายทั้งปวงไม่มีตัวไม่มีตน ไม่มีอดีต หรือ ไม่เป็นอดีต คำว่า อดีต ก็คือ ตัวตนที่เป็นผู้สร้าง ผู้บันดาล ผู้ที่มีความสามารถคอยบีบบังคับควบคุมสิ่งโน้นสิ่งนี้ หรือตัวที่สามารถสั่งการได้ตามต้องการ ที่เป็นตัวอิตตาละเอียดๆ คือความรู้สึกตัวตน ตนมีความสามารถอย่างนั้นอย่างนี้ ตนเป็นผู้กิน ตนเป็นผู้ดู ตนเป็นผู้ร่อย ตนเป็นผู้นอนนุ่มๆ ตนเป็นผู้ได้เงินได้ทอง ตนเป็นผู้สวຍผลของบุญบาปอะไรต่างๆ อันนี้เรียกอดีตเหมือนกัน นี่เป็นสักกายทิฎฐิ เวลาถูกด่าก็ตนโดนด่า เอาสิ่งต่างๆ เอารูปนามมาเป็นตัวเป็นตน แท้ที่จริง ตนแบบนี้ไม่มี หรือพวกที่หลงผิดมากๆ ก็อาจจะมึพระเจ้าใหญ่โต มีอำนาจ หรือมีใครต่อใครเป็นผู้สร้าง อะไรอย่างโน้นอย่างนี้อะไรเยอะเยอะมากมายไปอีกก็หลายชั้น

ยังมีความเห็นผิดเรื่องตัวตนที่ละเอียด คือ **สักกายทิฎฐิ** เป็นความเห็นผิดที่ละเอียด ไปยึดถือขั้น ๕ ว่าเป็นตัวเป็นตน ได้แก่ (๑) เห็นรูปว่าเป็นตน เรากับร่างกายเป็นอันเดียวกัน (๒) เห็นตนมีรูป เห็นตัวเราว่ามีรูปร่างอย่างนั้นอย่างนี้ (๓) เห็นรูปในตน รูปเป็นส่วนหนึ่งของตัวเรา (๔) เห็นตนในรูป เห็นตัวเราสิงหรือซ่อนอยู่ในรูปร่างกาย ด้านเวทนา สัญญา สังขารทั้งหลาย และวิญญาณ ก็เช่นกัน รวมเป็นสักกายทิฎฐิ ๒๐ อย่าง ยึดแบบรวมๆ เหมาะๆ เช่นว่า เรากินอร่อย เราได้นอน เราได้นั่งสบายๆ อย่างโน้นอย่างนี้ที่ว่าไป แท้ที่จริง ตัวตนอย่างนั้นไม่มี พระพุทธองค์ตรัสว่า

พระผู้มีพระภาคตรัสว่า ภิกษุทั้งหลาย

๑. เป็นไปไม่ได้เลยที่ภิกษุผู้พิจารณาเห็นธรรมว่าเป็นอตต จักประกอบด้วยอนุโลมิกขันติได้

๒. เป็นไปไม่ได้เลยที่ภิกษุผู้ไม่ประกอบด้วยอนุโลมิกขันติ จักก้าวลงสู่สัมมัตตนิยามได้

๓. เป็นไปไม่ได้เลยที่ภิกษุผู้ไม่ก้าวลงสู่สัมมัตตนิยาม จักทำให้แจ้ง โสดาปัตติผล สกทาคามีผล อนาคามีผล หรืออรหัตตผลได้

เป็นไปไม่ได้ที่ยังเห็นธรรมบางอย่างโดยความเป็นอตต เป็นตัวเรา เห็นรูปว่า เป็นเรา เห็นเวทนาว่า เป็นเรา เห็นสัญญาว่า เป็นเรา เห็นสังขารดีชั่วว่า เป็นเรา เราดี เราชั่ว เห็นวิญญาณว่า เราเห็น เราคิด เรานึก เห็นอย่างนี้ เป็นไปไม่ได้เลยที่จะได้อนุโลมิกขันติ เมื่อใดเห็นรูปเป็นรูป เห็นกระดุกเป็นกระดุก เป็นธาตุดิน เห็นการมองเห็น เป็นวิญญาณ เป็นจักขุวิญญาณ การคิด การนึก เป็นมโนวิญญาณ เป็นต้น ไม่มีตัวตนเป็นผู้เห็น นี้ก็เป็นไปไม่ได้ที่จะได้อนุโลมิกขันติ

ถ้ายังเห็นธรรมชาติบางอย่างว่าเป็นตน เอาแค่บางอย่างนะ เห็นว่าส่วนอื่นไม่เป็นตัวตนแล้ว รูป แขน ขา นี่ไม่เป็นตัวตนแล้ว เป็นรูป ไม่สงสัยแล้ว แต่ยังมีจิตเป็นตน หรือเป็นตนรู้โน่นรู้นี้ ตนแก่นั่นแก่นี่ หรือมีอัตตาอยู่ที่นิพพานโน้น อย่างนี้ก็จะไม่ได้อนุโลมิกขันติ บางคนฝึกหัดปฏิบัติไป ของหยาบๆ นี่ไม่ใช่ตน แต่ไปเอาของละเอียดมาเป็นตนอีก เอาจิตมาเป็นตน เอาปัญญามาเป็นตน เรารู้นั้น เรารู้นี้ เราเห็นเกิด เราเห็นดับ อะไรอย่างนี้ นี่ก็ยิ่งเห็นบางอย่างว่าเป็นตนอยู่ ถ้ายังเห็นบางอย่างว่าเป็นตน ก็เป็นไปไม่ได้ที่จะได้อนุโลมิกขันติ บางคนมองไปทางไหนก็เป็นตน เป็นเราเห็น เราได้ยิน ทำอย่างไรจะหนีมันไปได้ นี่ก็ต้องมีอุบาย มีเทคนิควิธีตามที่พระพุทธองค์ทรงสอนไว้ เอามาฝึกปฏิบัติ ซึ่งในข้อถัดๆ ไป ผมจะบอกวิธีว่าทำอย่างไรจึงจะเห็นว่าไม่เป็นตน ไม่เป็นคน ไม่เป็นผู้หญิง ไม่เป็นผู้ชาย เหมือนกับเรามองเห็นรถยนต์คันหนึ่ง ทำอย่างไรจะมองไม่ใช่อัตตา ไม่ใช่ ว่าเอารถยนต์ไปทิ้ง มองเห็นว่างๆ ไม่มีรถยนต์ ไม่ใช่ใช้อย่างนั้น

รถยนต์มันก็ยังอยู่เหมือนเดิม แต่เราต้องไปชำแหละรถออกมาดู แยกแยะ ส่วนประกอบของรถยนต์ออกมา เอาโครงเหล็กไปทางหนึ่ง เอาล้อไปทางหนึ่ง เอาเครื่องยนต์ไปทางหนึ่ง เอาแบตเตอรี่ไปทางหนึ่ง เอาเครื่องยนต์ไปทางหนึ่ง เอาประตูไปทางหนึ่ง เอาเบาะไปทางหนึ่ง เอาอะไรต่ออะไร แยกนอตแต่ละตัวแยกออกมา พอแยกออกมาแล้ว ก็เห็นชัดว่า รถยนต์ไม่ได้มีอยู่ในโครงเหล็ก ไม่ได้มีอยู่ที่ล้อ ไม่ได้มีอยู่ที่เครื่องยนต์ ไม่ได้มีอยู่ที่ส่วนประกอบอื่นๆ เมื่อเอามาประกอบกันเข้า รถยนต์ก็เป็นรถยนต์นั่นเอง แต่เป็นสมมติ มันสมมติเท่านั้นเอง เหมือนพวกเรานี้ ไม่มีอัตตา ไม่มีตัวตนอะไร เรื่องนี้จะได้พูดละเอียดต่อไป ต่อไปฝ่ายเป็นไปได้ พระพุทธองค์ตรัสว่า

ภิกษุทั้งหลาย

๑. เป็นไปได้ที่ภิกษุผู้พิจารณาเห็นธรรมทั้งปวงว่าเป็นอนัตตา จักประกอบด้วยอนุโลมิกขันติได้

๒. เป็นไปได้ที่ภิกษุผู้ประกอบด้วยอนุโลมิกขันติ จักก้าวลงสู่สัมมัตตนิยามได้

๓. เป็นไปได้ที่ภิกษุผู้ก้าวลงสู่สัมมัตตนิยาม จักทำให้แจ้งโสดาปัตติผล สกทาคามีผล อนาคามีผล หรืออรหัตตผลได้

นี่ฝ่ายเป็นไปได้ เป็นไปได้ที่ภิกษุพิจารณาเห็นธรรมทั้งปวงโดยความเป็นอนัตตา ธรรมทั้งปวงทั้งหมดเลย เห็นโดยความเป็นอนัตตา ไม่มีตัวตนอยู่ในนั้น ไม่มีเรา ไม่มีของเรา ไม่มีเขา ไม่มีของเขา ไม่มีสัตว์ ไม่มีใคร ไม่มีของใครอยู่ในนั้น มีมันนั่นแหละ มีแต่กระดูกที่เป็นกระดูกล้วนๆ เป็นรูป ๑๐๐% ไม่มีอึดตาไปแทรกอยู่ มีตัวตนแทรก ๕% อย่างนี้ไม่มี ไม่มีตนไปแอบอยู่ในนั้น ความรู้สึก สุข ทุกข์ ก็เป็นเวทนา เหตุปัจจัยที่ทำให้มันเกิดมีผัสสะเป็นต้น ก็เป็นแต่ธรรมะล้วนๆ ไม่มีตัวตนอยู่ในนั้นเลย มองดูแล้ว ไม่มีตัวตนสักที่หนึ่ง ไม่มีเรา ไม่มีเขา ไม่มีสัตว์ ไม่มีผู้หญิง ไม่มีผู้ชาย ที่ไหนก็ไม่มีนะ มีศุนย์คน ศุนย์สัตว์ มีสัตว์ศุนย์ตัว คือไม่มีสัตว์ มีแต่ธรรม ในธรรมนั้นไม่มีสัตว์สิ่งอยู่ ไม่มีอึดตาสีงอยู่ ถ้าเป็นอย่างนี้ เป็นไปได้ที่จะประกอบด้วยอนุโลมิกขันติ คือญาณปัญญาที่ยอมรับหลักสัจธรรม ยอมรับพื้นฐาน อย่างแก้วนี่มันไม่มีจริง มันก็เป็นอย่างนั้นแหละ มีส่วนประกอบต่างๆ มารวมกัน เป็นสมมติเรียกให้สะดวก แต่ตอนนี้เรายังไม่ยอมรับ มันไม่มีได้ยังไงเนี่ย ก็เห็นๆ อยู่ คือมันเห็นผิด เห็นของไม่มี กลายเป็นมีไปเสีย ดีไม่ดีจะต่อยกัน ไม่รู้เรื่องกัน

แก้วนี้ก็เป็นธาตุ ๔ มารวมกัน ทูบให้แตกละเอียด แยกส่วนประกอบออกมา มันก็ไม่มีแก้วเลย แก้วก็เป็นคำสมมติเรียกอย่างนี้นะ ถ้าเห็นธรรมทั้งปวงโดยความเป็นอนัตตานี้แหละ เป็นไปได้ที่จะประกอบด้วยอนุโลมิกขันติ ผู้ที่ประกอบด้วยอนุโลมิกขันติ เป็นไปได้ที่จะหยั่งลงสู่สัมมัตตนิยาม คืออริยมรรคมีองค์ ๘ คนหยั่งลงสู่อริยมรรคมีองค์ ๘ เป็นพระโสดาบัน ได้ธรรมจักขุ ถ้าไม่หยั่งลงตอนนี้ ก็ใช้ศรัทธานำก็ได้ ใช้ปัญญา นำก็ได้ ได้พูดไปแล้วในข้อที่ ๑ ตอนนี้นำพูดรองลงมา คือการยอมรับกฎไตรลักษณ์นั่นเอง เราคงได้ยินบ่อยๆ แล้ว สัพเพ สงขารา อนิจจา สัพเพ สงขารา ทุกขา สัพเพ ธมมา อนตตา ถ้ายังไม่ยอมรับกฎพื้นฐานอันนี้ ก็เป็นไปได้ที่จะได้บรรลุลิขณธรรมนั่นเอง เป็นไปไม่ได้ที่จะได้อริยมรรค

บางท่านนี้ปฏิบัติสมาธิก็ดี อะไรก็ดี ดีกว่าเขาไปหมดเลยนะ ดีแต่ไม่ยอมรับความจริง นั่งสมาธิก็สงบดี พอสงบดี ออกมาข้างนอกก็ว่า แหม... ไอ้หมอนั่นเลยไม่ได้เรื่อง อย่างนี้เราก็ไม่ได้เรื่องเองเลย อยากบรรลุก็ไม่ได้บรรลุ เพราะว่าไม่ยอมรับความจริง มีแต่หนีไปที่โน่น หนีไปที่นี้ อยู่ที่บ้านก็ไม่ได้เรื่อง ไปวัด วัดนี้ก็ไม่ได้เรื่อง ไปวัดโน้นก็วุ่น หนีไปวัดอื่นอีก นี่กว่าจะบรรลุธรรม เลยไม่ได้บรรลุสักที เป็นเพราะไม่รู้หลักการที่ถูกต้อง **ถ้าจะได้บรรลุ ก็บรรลุที่ยอมรับได้** ยอมรับคนนี้ได้ว่า โอ... เขาไม่แฉไม่อน ไม่ใช่ของเรา เราบังคับควบคุมเขาไม่ได้ ควบคุมความคิดเขาไม่ได้ อย่างว่าแต่เขาเลย ควบคุมความคิดตัวเองยังไม่ได้เลย เพราะมันเป็นความคิด มันไม่ใช่ตัวตน มีตัวเราในความคิดบ้างไหม มองดูซิ ก็ไม่เห็นมีเลย เป็นแค่ความคิดเท่านั้น

ถ้าจะมีโอกาสบรรลุนั้น ก็มีโอกาสดังตรงนี้แหละ ไม่ใช่ว่าจะไปที่นั่นที่นี่ อันนี้ให้เข้าใจแม่นๆ จะได้ปฏิบัติถูกต้อง จะได้ไม่วิ่งวุ่นเกินไป เพราะหลายท่านชอบปฏิบัติ มัวแต่วิ่งวุ่นไปมา แต่การยอมรับความจริงนี้ ยิ่งห่างไกลมาก ปฏิบัติมากก็ยังไม่ได้ธรรมะ ทำไม่มันยังไม่ได้ มันก็ไม่ได้จริงๆ นั่นแหละ ต้องเริ่มจากการยอมรับความจริง ต้องยอมรับกฎก่อน ต้องยอมรับนะ ถ้ายังไม่ยอมรับ ก็ต้องไปหาเทคนิคอุปายวิธีว่า ทำยังไงจะยอมรับความจริงได้ แล้วก็ปฏิบัติ ท่านใดกำลังปฏิบัติอยู่ฝึกอยู่ ก็จะได้รู้ว่า อ้อ... ที่เราปฏิบัตินี้ ก็เพื่อจะยอมรับอันนี้ ถ้ายอมรับอย่างนี้ได้ ก็เป็นไปได้ที่จะได้อนุโลมิกขันติ เป็นไปได้ที่จะหยั่งลงสู่สัมมัตตนิยามคืออริยมรรคมีองค์ ๘ เป็นไปได้ที่จะทำให้แจ้งโสดาปัตติผล เป็นต้นอย่างนี้ **การปฏิบัติใกล้บรรลุหรือไม่บรรลุ ดูไม่ยาก ดูว่ายอมรับความจริงได้ไหม** พอเห็นสิ่งต่างๆ ไม่เที่ยงแล้วเรายอมรับไหมว่า นึกไว้แล้วเชื่อว่ามันไม่เที่ยง

คนไม่ได้นึกไว้ จะมีปัญหาว่า เอ... ทำไม่มันไม่เที่ยง เกรียดยุณันแหละ ทุกข์อยู่ณันแหละ อย่างนี้ก็ยิ่งห่างไกลมาก ยังมีปัญหากับสิ่งไม่แน่นอนไหม ยังมีปัญหากับของที่ควบคุมบังคับไม่ได้ไหม ของไม่ใช่ของเรา แหม... อุตส่าห์หามา สักหน่อยจะจากไปแล้ว รู้สึกเหมือนมีฟ้าดินกลั่นแกล้งอย่างไรก็ไม่รู้ ก็วุ่นอยู่นั่น คิดจนหัวจะพังแล้ว อย่างนี้ก็จะไม่ได้ธรรมะเลย ทำให้เราได้นั่นได้นี้ เสรีแล้วก็ให้เราจากไปอย่างนี้หรือ น้ำตาตกในคางเลย อย่างนี้ก็วุ่นไป น้ำตาคงจะเยอะกว่ามหาสมุทรไปเรื่อย ถ้ายอมรับความจริง อย่างที่ท่านเรียกว่าอนุโลมิกขันติ พุทธภาษาเราก็คือมีปัญหาที่ยอมรับความจริง ยอมรับความเป็นจริง หรือใจลงพอดีกับความจริง ไม่มีปัญหากับความจริง ไม่มีปัญหากับเรื่องพื้นฐาน ดูเหมือนมันพื้นๆ มากเลย ก็สังขารมันไม่เที่ยงจริงๆ นะ แต่มันยอมรับได้ยาก

ถ้าเราไม่มีปัญหากับเรื่องอื่นๆ ทุกคนไม่เหมือนกันนะ อย่างนี้ไม่มีปัญหา เป็นไปได้ที่จะมีปัญหา เป็นไปได้ที่จะมีอริยมรรค อยู่ที่เรารู้จักได้มาก ได้น้อยอีกทีหนึ่ง เหมือนกับมีพื้นที่ดีแล้ว โอกาสก็เป็นไปได้ ถ้าเริ่มต้นโดยไม่ยอมรับอะไรเลย อย่างนี้ ฝึกเท่าไร มีสมาธิเยอะขนาดไหน ได้นั้นได้นี้เยอะขนาดไหน ก็ไม่ใกล้เคียงกับธรรมะเลย เราทั้งหลายจึงต้องรู้จักหลักการไว้ให้ดี กฎที่เราได้ฟังบ่อยๆ กฎไตรลักษณ์ ยอมรับกฎไตรลักษณ์

และอีกชุดหนึ่งกล่าวถึงนิพพาน ผู้ที่จะได้อนุโลมิกขันติ สามารถทำให้แจ้ง โสตาปัตติผลเป็นต้นได้ จะต้องยอมรับนิพพานตามที่มันเป็นจริง โดยเริ่มต้นจากการฟังก่อน พอฟังแล้วก็มาฝึกปฏิบัติจนกระทั่งยอมรับนิพพาน

พระผู้มีพระภาคตรัสว่า ภิกษุทั้งหลาย

๑. เป็นไปไม่ได้เลยที่ภิกษุผู้พิจารณาเห็นนิพพานว่าเป็นทุกข์ จักประกอบด้วยอนุโลมิกขันติได้
๒. เป็นไปไม่ได้เลยที่ภิกษุผู้ไม่ประกอบด้วยอนุโลมิกขันติ จักก้าวลงสู่สัมมัตตนิยามได้
๓. เป็นไปไม่ได้เลยที่ภิกษุผู้ไม่ก้าวลงสู่สัมมัตตนิยาม จักทำให้แจ้ง โสตาปัตติผล สกทาคามิผล อนาคามิผล หรืออรหัตตผลได้

นี่เป็นฝ่ายเป็นไปไม่ได้ ในแง่เห็นนิพพานโดยความเป็นทุกข์ นิพพานนี้มันไม่เหลืออะไรเลย ไม่อยากได้ไม่อยากเอา แต่ที่จริงสิ่งที่ควรไม่อยากได้ไม่อยากเอาคือสังขาร ควรอยากถึงนิพพาน แต่คนนี่ยังตรงข้ามอยู่ พูดเรื่องนิพพานก็ยังไม่เต็มร้อย อันนี้ก็จะยังไม่ได้อนุโลมิกขันติ เพราะยังเห็นนิพพานโดยความเป็นทุกข์ เห็นนิพพานโดยความเป็นของที่ไม่น่าพอใจไม่น่าชอบใจ แต่ที่จริง พวกเราควรจะชอบใจนิพพาน หลักความจริงเป็นอย่างนั้น แต่พระพุทธองค์ก็ตรัสอีกแหละว่า สัตว์ทั้งหลายที่ยินดีในนิพพานมีน้อย ส่วนใหญ่แล้วสัตว์ทั้งหลายก็วิ่งเลาะอยู่ตามฝั่งทางนี้ ชอบรูป เสียง กลิ่น รส สัมผัส อาหารอร่อย อยากกิน อยากดื่ม อยากนอน อยากคุย หาความสุขจากการกิน หาความสุขจากการสูมหิวแล้วก็คุยกัน เรื่องคนโน้นคนนี้ บางทีไม่มีเรื่องคุยอย่างนั้น ก็คุยหนังละครไปเรื่อย หาความสุขจากการนอนอย่างนี้ อันนี้ก็ยิ่งห่างไกลมากนะ

เพราะเขายังเห็นนิพพานโดยความเป็นทุกข์ นึกว่าสังขารทั้งหลาย แบบโลกๆ นี่มันมีความสุข หาความสุขจากการกินอะไรต่างๆ นี่ก็จะไม่ได้อนุโลมิกขันตินะครับ ส่วนฝ่ายที่เป็นไปได้ พระพุทธองค์ตรัสว่า

ภิกษุทั้งหลาย

๑. เป็นไปได้ที่ภิกษุผู้พิจารณาเห็นนิพพานว่าเป็นสุข จักประกอบด้วยอนุโลมิกขันติได้

๒. เป็นไปได้ที่ภิกษุผู้ประกอบด้วยอนุโลมิกขันติ จักก้าวลงสู่สัมมัตตนิยามได้

๓. เป็นไปได้ที่ภิกษุผู้ก้าวลงสู่สัมมัตตนิยาม จักทำให้แจ้งโสดาปัตติผล สกทาคามีผล อนาคามีผล หรืออรหัตตผลได้

เห็นนิพพานโดยความเป็นสุข นิพพานนี้มันสุขอย่างยอดเยี่ยม ไม่มีสุขใดที่สูงไปกว่านี้ ยอดสุดแล้ว เหนือสุขทั้งปวงแล้ว มันปลอดโปร่ง มันสบาย ตรงข้ามกับสังขารทุกประการนั่นแหละ ถ้าใครที่พิจารณาเห็นอย่างนี้ เห็นอยู่เสมอเนืองๆ บ่อยๆ ก็เป็นไปได้ที่จะบรรลุธรรม

ฝ่ายสังขารมีแต่ทุกข์ ตัวมันเองก็ทุกข์โดยสภาวะ เราอยู่ของเราดี ๆ สักหน่อย มีกิเลสเกิดขึ้นมา ก็อยู่ไม่ค่อยได้ ต้องเร้าร้อนเป็นทุกข์เพราะกิเลสอีก ถ้ากิเลสไม่มี มันสบาย อยู่ที่ไหนก็สบายนะ ใครที่รักนิพพาน **เห็นนิพพานเป็นความสุข ความดับกิเลส ไม่มีกิเลส ไม่มีทุกข์ นี่มันสบายจริงๆ** อย่างนี้มันอยู่ที่ไหน ก็สบายปลอดภัย โปรง แต่พวกเรายูที่ไหนก็ไม่ค่อยสบาย มีเงินอยู่ในกระเป๋า สบายใจ อย่างนี้ก็ยังห่างไกลอีกแล้ว ไปมั่วแต่ยินดีกับสังขารอยู่นั้นแหละ ถ้าผู้ที่ได้ปฏิบัติ ได้ฝึกหัดมาพอสมควร ได้ฟังเรื่องนิพพาน และมีจิตโน้มเอียงไปทางนั้น จะเห็นนิพพานโดยความเป็นสุข ถ้าเห็นถูกต้องอย่างนี้ ก็เป็นไปได้ที่จะหยั่งลงสู่สัมมัตตนิยามในภายหลังเมื่อเหตุปัจจัยพร้อม พวกเราที่ฟังเรื่องนิพพานบ่อยๆ นี่ไม่ทราบว่ามันโน้มเอียงไปบ้างหรือยัง บางท่านไม่รู้ว่าจะเอียงไปทางไหน วันหนึ่งๆ ฟังเรื่องนิพพานอยู่ ๒ นาที นอกนั้นก็ไปในทางโลกหมด แต่บางท่านก็เอนเอียงมาเยอะแล้ว ก็ต้องค่อยๆ ฝึก ค่อยๆ หัดเอา นะครับ

ในข้อนี้ เกี่ยวกับประเด็นวิธีการปฏิบัติเพื่อเป็นพระโสดาบัน ด้านปัญญาข้อที่ ๒ คือ มีอนุโลมิกขันติ ยอมรับสัจธรรม ยอมรับกฎไตรลักษณ์ แล้วก็ยอมรับนิพพานว่าเป็นความสุขที่แท้จริง ถ้าทำได้อย่างนี้ **ก็มีโอกาสที่จะได้บรรลุธรรม** ส่วนจะบรรลุเมื่อไหร่ก็ยังไม่ทราบ มันเป็นไปได้ เป็นเงื่อนไข เป็นโอกาสที่เป็นไปได้ ถ้ายังเห็นสังขารโดยความเที่ยงอยู่บางอย่าง ยังสุขอยู่บางอย่าง ยังมีตัวตนอยู่ในธรรมบางอย่าง เช่น มีอัตตาตัวตนอยู่นิพพาน นิพพานเป็นอัตตา อะไรอยู่อย่างนี้ก็เป็นไปได้ที่จะบรรลุธรรม การยอมรับกฎไตรลักษณ์ ถ้าพูดภาษาเร่าง่ายๆ คือ การไม่มีปัญหากับเรื่องธรรมดาๆ ไม่มีปัญหากับเรื่องพื้นฐาน การเกิด แก่ เจ็บ ตาย หรือประสบเรื่องนั้นเรื่องนี้ เรายังมีปัญหายู้อใหม่ ถ้ายังมีปัญหายู้อ อันนี้ก็ยังไม่ได้บรรลุธรรม

ถ้ายอมรับกฎพื้นฐานแล้วว่า สังขารทุกอย่างล้วนไม่เที่ยง เป็นทุกข์ มีภัย
น่ากลัว ไม่น่าไว้ใจ มีแต่โน้มเอียงไปนิพพานเท่านั้น อย่างนี้ก็เดินได้แล้ว ไม่อย่างนั้น
เดินไม่ได้ เดินไม่ไปไหนเลย ยุ่งอยู่กับสังขาร คนไม่เหมือนกัน พยายามทำให้เขา
เหมือนกัน เราต้องแก้ไขตัวเราเอง หรือแก้ไขผู้อื่น หรือต้องคุยกันให้เข้าใจ
ปรับความเข้าใจกัน ถ้าคิดอยู่เท่านี้ก็วนค้ำอยู่ ไม่ได้เดินไปไหน เพราะแก้ปัญหา
ที่ไม่อาจจะแก้ได้จริง แก้เรื่องนี้ เรื่องอื่นก็โผล่มาให้แก้อีก ไม่จบไม่สิ้น ต้องเข้าใจ
ตรงนี้ พอเข้าใจแล้วก็ให้บริหารทุกข์ไป ไม่ใช่ไม่ให้ทุกข์กัน ไม่ใช่ไม่ให้ปรับ
ความเข้าใจ ไม่ใช่ไม่ให้กินอร่อย ให้เหมือนเดิมแหละ แต่ต้องรู้ว่าข้อจำกัด
มันเป็นอย่างนี้ ตามกฎ สัพเพ สงขารา อนิจจา สังขารสิ่งปรุงแต่งทั้งหลายทั้งปวง
ไม่เที่ยง สัพเพ สงขารา ทุกขา สังขารสิ่งปรุงแต่งทั้งหลายทั้งปวงเป็นทุกข์ และ
สัพเพ ธมมา อนตตา ธรรมะทั้งหลายทั้งปวง ไม่ใช่ตัวตน ไม่มีตัว ไม่มีตน ไม่มีใคร
อยู่นั้น ไม่มีผู้ยิ่งใหญ่ ไม่มีผู้ครอบครอง ไม่มีผู้สร้าง ไม่มีเจ้าของ มีแต่เหตุปัจจัย
เงื่อนไขเป็นผู้สร้าง และเมื่อปัจจัยหมด เงื่อนไขหมด มันก็พังลง เหตุปัจจัยบีบบังคับ
ให้มันเป็นอย่างนั้น ไม่ใช่เราใหญ่โตอะไรอย่างนี้ อันนี้ก็เป็นกฎไตรลักษณ์

และ อีกชุดหนึ่งก็เป็นการยอมรับนิพพาน ถ้าใครยังเห็นนิพพานโดยความเป็นทุกข์ เหมือนคนทั่วๆ ไปที่ยังไม่มาทางธรรมะ นิพพานคือหมดนั่น หมดนี่ สิ้นโน่น สิ้นนี่ มันทุกข์ เหมือนไม่มีอะไร ไม่เหลืออะไร อันนี้ก็ยิ่งเข้าใจผิดอยู่มาก แค่หมดความอยาก บางคนก็ว่าจะอยู่ได้อย่างไร คงไม่มีรสชาติในชีวิต คงจะมีชีวิตอยู่ไม่ได้ หรือเป็นก้อนหินไปแล้ว นี่ก็มัวเหลือเกิน ทีนี้ แม้ผู้มาสนใจธรรมะแล้ว บางทีก็มุ่งแต่เรื่องสังขาร มุ่งแต่จะเอานั่นเอานี่ มันก็วุ่นวาย มุ่งแต่จะเอาความสุข มุ่งแต่จะเอาความสงบ มุ่งแต่จะเอาบุญ มุ่งแต่จะเอาดี เป็นเรื่องมุ่งสังขาร ซึ่งผิดอยู่ทั้งนั้น ต้องมุ่งนิพพาน ดังที่มีคำสอนบ่อยๆ ว่า อิงอาศัยวิเวก อิงอาศัยวิราคะ อิงอาศัยนิโรธะ น้อมไปทางโอสถคคะ คือการปล่อยวาง อย่างนี้ ผู้ที่เห็นนิพพาน โดยความเป็นสุข ก็เป็นไปได้ที่จะได้อนุโลมิกขันติ ผู้ที่ได้อนุโลมิกขันติ ยอมรับความจริง เป็นไปได้ที่จะหยั่งลงสู่สัมมัตตนิยาม ผู้ที่หยั่งลงสู่สัมมัตตนิยาม ก็เป็นไปได้ที่จะทำให้แจ้งโสดาปัตติผล สกทาคามิผล อนาคามิผล หรืออรหัตตผล อันนี้ด้านปัญญา ข้อที่ ๒ ถ้าพูดเป็นภาษาเราง่ายๆ คือการยอมรับความจริง ยอมรับสังขาร ยอมรับกฎไตรลักษณ์ และยอมรับนิพพานว่าเป็นสุขอย่างแท้จริง ถ้าใครทำได้ก็เป็นไปได้ที่จะประกอบด้วยอนุโลมิกขันติ จะได้หยั่งลงสู่อริยมรรค ทำให้แจ้งโสดาปัตติผลเป็นต้นได้ ส่วนรายละเอียดว่าอะไรไม่เที่ยงและไม่เที่ยงอย่างไร เป็นต้น พวกเราคงได้เรียนมาเยอะแล้ว

๓.๑.๓ พิจารณากระแสปฏิจสุมุปาบท

ต่อไป ด้านปัญญา ข้อที่ ๓ เพื่อให้ยอมรับสังขธรรม ยอมรับหลักการอริยสัจ ได้อนุโลมิกขันติได้ ก็ต้องรู้จักพิจารณาสิ่งต่างๆ เป็นไปในลักษณะเป็นกระแส การพิจารณาสิ่งต่างๆ เป็นไปในลักษณะเป็นกระแส เป็นกระบวนการแห่งเหตุปัจจัย ภาษาธรรมะเรียกว่าปฏิจสุมุปาบท ถ้าใครพิจารณาเป็น ผีกหัดเป็น ทำบ่อยๆ จะยอมรับกฎไตรลักษณ์และยอมรับสังขธรรมได้

ข้อที่ ๓ นี้ต้องรู้จักพิจารณาธรรมะต่างๆ มีเหตุปัจจัยต่อเนื่องกัน เป็นเหตุ และผลสืบต่อเนื่องกันไปเป็นทอดๆ เป็นไปในลักษณะเป็นกระแส หรือพิจารณา ปฏิจสุมุปาบท เป็นในทุกๆ หัวข้อธรรมะ หัวข้อธรรมะที่พระพุทธองค์ทรงแสดง แก่คฤหัสถ์ บรรลุเป็นพระโสดาบันกันเยอะ คืออนุปุปพิกธา หลายท่านอาจจะเคย ได้ยิน ผมจะอ่านในพระไตรปิฎกให้ฟังก่อน เกี่ยวกับเรื่องพระพุทธองค์ทรงแสดง อนุปุปพิกธาแล้ว มีผู้ได้บรรลุเป็นพระโสดาบันมีเป็นจำนวนมาก เริ่มตั้งแต่ท่านแรก คือท่านยสะ เป็นต้นมา

ในวินัยปิฎก มหาวรรค ข้อ ๒๕

สมัยนั้น ในกรุงพาราณสี มีกุลบุตรชื่อยสะ เป็นลูกเศรษฐี เป็นผู้สุกษุมลชาติ ยสกุลบุตรนั้นมีปราสาท ๓ หลัง คือ หลังหนึ่งสำหรับฤดูหนาว หลังหนึ่งสำหรับฤดูร้อน หลังหนึ่งสำหรับฤดูฝน ยสกุลบุตรได้รับการบำเรอด้วยดนตรี ไม่มีบุรุษเจือปน ตลอด ๔ เดือน อยู่บนปราสาทฤดูฝน ไม่ลงมายังปราสาทชั้นล่าง คืบวันหนึ่ง เมื่อยสกุลบุตรได้รับการบำเรอ อิมเอมเพียบพร้อมด้วยกามคุณ ๕ ได้กลับไปก่อน ฝ่ายบริวารชนได้กลับภายหลัง ตะเกียงน้ำมันถูกจุดสว่างทั้งคืน คืนนั้น ยสกุลบุตรตื่นขึ้นก่อน เห็นบริวารชนของตนกำลังหลับ บางนางมีพิณอยู่ใกล้รักแร้ บางนางมีตะโพนอยู่ข้างคอ บางนางมีโปงมางอยู่ที่อก บางนางสยายผม บางนางน้ำลายไหล บางนางละเมอเพื่อไปต่างๆ ปราภฏดุจป่าช้าผิดิบ เพราะได้เห็น โทษจึงปราภฏแกยสกุลบุตร จิตตั้งอยู่ในความเบื่อหน่าย ยสกุลบุตรจึงเปล่งอุทานขึ้นในขณะนั้นว่า “ท่านผู้เจริญ ที่นี้วุ่นวายหนอ ท่านผู้เจริญ ที่นี้ขัดข้องหนอ”

ครั้งนั้น ยสกุลบุตรจึงสวมรองเท้าทอง เดินตรงไปยังประตูนิเวศ พวกอมนุษย์เปิดประตูให้ด้วยคิดว่า “ใครๆ อย่าได้ทำอันตรายต่อการออกจากเรือนบวชเป็นบรรพชิตของยสกุลบุตร”

ลำดับนั้น ยสกุลบุตรได้เดินต่อไปยังประตูเมือง พวกอมนุษย์ก็เปิดประตูให้ด้วยคิดว่า “ใครๆ อย่าได้ทำอันตรายต่อการออกจากเรือนบวชเป็นบรรพชิตของยสกุลบุตร” หลังจากนั้น ยสกุลบุตรจึงเดินต่อไปยังป่าอิสิปตนมฤคทายวัน

ข้อ ๒๖

ครั้งราตรีย่ำรุ่ง พระผู้มีพระภาคเสด็จลุกขึ้นจงกรมอยู่ ณ ที่แจ้งได้ทอดพระเนตรเห็นยสกุลบุตรเดินมาแต่ไกล ครั้นเห็นแล้ว จึงเสด็จลงจากที่จงกรม ประทับนั่งบนอาสนะที่เขาจัดไว้ ขณะนั้น ยสกุลบุตรได้เปล่งอุทานขึ้น ณ ที่ไม่ไกลพระผู้มีพระภาคว่า “ท่านผู้เจริญ ที่นี้วุ่นวายหนอ ท่านผู้เจริญ ที่นี้ขัดข้องหนอ”

พระผู้มีพระภาคได้ตรัสกับยสกุลบุตรนั้นดังนี้ว่า “ยสะ ที่นี้ไม่วุ่นวาย ที่นี้ไม่ขัดข้อง มาเถิด ยสะ จงนั่งลง เราจักแสดงธรรมแก่เธอ”

ลำดับนั้น ยสกุลบุตรรำเริงเบิกบานใจว่า “ได้ยินว่า ที่นี้ไม่วุ่นวาย ที่นี้ไม่ขัดข้อง” จึงถอดรองเท้าทองเข้าไปเฝ้าพระผู้มีพระภาคถึงที่ประทับ ครั้นถึงแล้วได้ถวายอภิวาทพระผู้มีพระภาคแล้วนั่ง ณ ที่สมควร พระผู้มีพระภาคได้ตรัสอนุပ္พพิทถา คือ ทรงประกาศ

๑. ทานกถา คือเรื่องทาน
 ๒. สีลกถา คือเรื่องศีล
 ๓. สัคคกถา คือเรื่องสวรรค์
 ๔. กามาทีนวกถา คือเรื่องโทษ ความต่ำทราม ความเศร้าหมองแห่งกาม
 ๕. เนกขัมมานิสังสกถา คือเรื่องอานิสงส์แห่งการออกจากกาม
- แก่ยสกุลบุตร ผู้นั่งอยู่ ณ ที่สมควร

เมื่อทรงทราบว่า ยสกุลบုตรมีจิตควร อ่อน ปราศจากนิเวรณ
เบิกบาน ผ่องใส จึงทรงประกาศสามกัณฑ์สิทธรมเทศนาของพระพุทธเจ้า
ทั้งหลาย คือ ทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรค ธรรมจักขุอันปราศจากรฐี
ปราศจากมลทิน ได้เกิดแก่ยสกุลบุตร ณ อาสนะนั้นแล้ว “สิ่งใดสิ่งหนึ่ง
มีความเกิดขึ้นเป็นธรรมดา สิ่งนั้นทั้งปวงมีความดับไปเป็นธรรมดา”
เปรียบเหมือนผ้าขาวสะอาดปราศจากมลทิน ควรรับน้ำย้อมได้เป็น
อย่างดี

ข้อ ๒๗

ครั้นรุ่งเช้า มารดาขึ้นไปบนปราสาทไม่พบยสกุลบุตร จึงเข้าไปหา
เศรษฐีคหบดีถึงที่อยู่ ครั้นถึงแล้วได้กล่าวกับเศรษฐีคหบดี ดังนี้ว่า “ท่าน
คหบดีเจ้าข้า ยสกุลบุตรของท่านหายไปไหน”

ฝ่ายเศรษฐีคหบดีส่งทูตขี่ม้าไปตามหาทั้ง ๔ ทิศแล้ว ส่วนตนเอง
ไปยังป่าอิสิปตนมฤคทายวัน ได้พบรองเท้าทองวางอยู่ จึงตามไปยังที่นั้น
พระผู้มีพระภาคทอดพระเนตรเห็นเศรษฐีคหบดีเดินมาแต่ไกล ครั้น
ทอดพระเนตรเห็นแล้วทรงมีพระดำริว่า “ถ้ากระไร เราพึงบันดาล
อิทธาภิสังขาร คือการบันดาลทางฤทธิ์ ให้เศรษฐีคหบดีผู้นั่งที่นี้ไม่เห็น
ยสกุลบุตรนั่งอยู่ที่นั่น” จึงทรงบันดาลอิทธาภิสังขารเช่นนั้น

ลำดับนั้น เศรษฐีคหบดีเข้าไปเฝ้าพระผู้มีพระภาคถึงที่ประทับ
ครั้นถึงแล้วได้ กราบทูลพระผู้มีพระภาคดังนี้ว่า “พระองค์ผู้เจริญ
พระผู้มีพระภาคทรงพบยสกุลบุตรบ้างไหม พระพุทธเจ้าข้า”

พระผู้มีพระภาคตรัสว่า “คหบดี เชิญท่านนั่งลงก่อนเถิด บางทีท่านนั่งที่นี้แล้ว จะพึงพบยสกุลบุตรนั่งอยู่ที่นี้ก็ได้”

เศรษฐีคหบดีรำเริงเบิกบานใจว่า “ได้ยินว่า เรานั่งที่นี้จักพบยสกุลบุตรผู้นั่ง อยู่ที่นี้” จึงถวายเป็นอภิวาทพระผู้มีพระภาคแล้วนั่ง ณ ที่สมควร พระผู้มีพระภาคได้ตรัสอนุပ္พพิงกา คือ ทรงประกาศ

๑. ทานกถา ๒. สีสกถา

๓. สักคกถา ๔. กามาทีนวกถา

๕. เนกขัมมานิสังสกถา แก่เศรษฐีคหบดีผู้นั่ง ณ ที่สมควรแล้ว

เมื่อทรงทราบว่ เศรษฐีคหบดีมีจิตควร อ่อน ปราศจากนิวรณ์ เบิกบาน ผ่องใส จึงทรงประกาศสามูกังสีกธรรมเทศนาของพระพุทธเจ้าทั้งหลาย คือ ทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรค ธรรมจักขุอันปราศจากรูลี ปราศจากมลทินได้เกิดแก่เศรษฐีคหบดี ณ อาสนะนั้นแล้ว “สิ่งใดสิ่งหนึ่งมีความเกิดขึ้นเป็นธรรมดา สิ่งนั้นทั้งปวงมีความดับไปเป็นธรรมดา” เปรียบเหมือนผ้าขาวสะอาดปราศจากมลทิน ควรรับน้ำย้อมได้เป็นอย่างดี

เศรษฐีคบตีได้เห็นธรรมแล้ว บรรลุธรรมแล้ว รู้แจ้งธรรมแล้ว หยั่ง
ลงสู่ธรรมแล้ว ข้ามความสงสัยแล้ว ปราศจากความแคลงใจ ถึงความเป็น
ผู้แก่แล้วก็ไม่ต้องเชื่อผู้อื่นในคำสอนของพระศาสดา ได้กราบทูล
พระผู้มีพระภาคดังนี้ว่า “พระองค์ผู้เจริญ ภาชิตของพระองค์ชัดเจน
ไพเราะยิ่งนัก พระองค์ผู้เจริญ ภาชิตของพระองค์ชัดเจนไพเราะยิ่งนัก
พระองค์ทรงประกาศธรรมแจ่มแจ้งโดยประการต่างๆ เปรียบเหมือน
บุคคลหายของทีคว่า เปิดของที่ปิด บอกทางแก่ผู้หลงทาง หรือตาม
ประทีปในที่มืดด้วยตั้งใจว่า คนมีตาดีจักเห็นรูป พระองค์ผู้เจริญ
ข้าพระองค์นี้ขอถึงพระผู้มีพระภาค พร้อมทั้งพระธรรม และพระสงฆ์
เป็นสรณะ ขอพระผู้มีพระภาค จงทรงจำข้าพระองค์ว่าเป็นอุบาสกผู้ถึง
สรณะตั้งแต่วันนี้เป็นต้นไปจนตลอดชีวิต”

เศรษฐีคบตีนี้แล ได้เป็นเตวาจิกอุบาสก คือผู้กล่าวถึงรัตนะทั้ง ๓
ว่าเป็นสรณะ เป็นคนแรก ในโลก

นี่ก็อ่านย่อๆ ให้ท่านทั้งหลายฟัง จะได้รู้จักข้อธรรมะอีกชุดหนึ่งขึ้นมา
เกี่ยวกันอย่างไรกับหัวข้อที่ผมตั้งไว้ วิธีปฏิบัติเพื่อเป็นพระโสดาบัน ด้านปัญญา
เกี่ยวคือการรู้จักพิจารณาข้อธรรมะ หรือสิ่งต่างๆ ให้เป็นไปในลักษณะเป็นกระแส
หรือพิจารณาปฏิจจนูปบาท ถ้าท่านฟังตามเรื่องทีอ่านมาเมื่อกี้ มีทั้งตอนที่มี
ดวงตาเห็นธรรม มีธรรมจักขุ นั่นคือเป็นพระโสดาบัน และก่อนหน้านั้นต้องยอมรับ
ธรรมะ ยอมรับความจริง ยอมรับธรรมะ จิตพร้อมรับอริยสัจ พระพุทธองค์ทรง
ประกาศ ก็ได้บรรลุธรรม

ถ้ากล่าวตามเหตุการณ์ที่อ่านให้ฟังนี้ พระพุทธองค์ทรงแสดงอนุพุพิกถา บางท่านได้ฟังอนุพุพิกถาตั้งนานแล้ว ยังไม่เห็นความจริงสักที ไม่ยอมรับอริยสัจ ไม่ได้มีดวงตาเห็นธรรมสักที ทำไม่จึงเป็นอย่างนั้น เนื่องจากว่าเราฟังยังไม่รู้เรื่องนั่นเอง ผมก็เลยตั้งชื่อว่าพิจารณากระแสปฏิบัติจสมุปปาต รู้จักพิจารณาข้อธรรมะต่างๆ ในลักษณะเป็นกระแส ถ้าใครพิจารณาข้อธรรมะ เช่น อนุพุพิกถาเป็นต้น ให้เป็นกระแส จะยอมรับสัจธรรมได้ พร้อมทั้งจะรู้อริสัจ และมีดวงตาเห็นธรรม

พวกเราฟังธรรม บางทีแทนที่จะหมดกิเลส กิเลสเยอะกว่าเดิมก็มี เช่นฟังว่า ให้ทานแบบนี้ได้ผลเยอะ ก็ไปห้วงผลของทานอีก รักษาศีลแล้วผิวสวย ก็อยากจะมีผิวสวย รักษาศีลจนเวียนว่ายตายเกิดกันนาน ฟังเรื่องสวรรค์ก็อยากเป็นเทวดา อย่างนี้เป็นต้น ฟังว่าอายุของเทวดายืนยาวเท่านี้ๆ อย่างเทวดาชั้นจาตุम्मหาราชิกามีอายุเท่านี้ๆ ก็อยากจะเป็นเทวดาบ้าง ฟังแล้วก็แทนที่จะได้ปัญญา แต่ฟังแล้วโง่กว่าเดิม หลงกว่าเดิมไปอีก ที่เป็นอย่างนั้นก็เพราะว่าไม่รู้จักพิจารณาข้อธรรมะนั้น ในลักษณะกระแสแห่งเหตุปัจจัย พอไม่ได้พิจารณา ก็ตัดเป็นตอนๆ เป็นท่อนๆ เป็นชิ้นๆ แยกส่วนออกมา ไม่เชื่อมโยงต่อเนื่องกับธรรมะอื่น มองไม่เห็นเป็นองค์รวม หรือเห็นเป็นส่วนหนึ่งในกระบวนการปฏิบัติธรรม ก่อนที่จะได้อธิบายว่า พิจารณาอนุพุพิกถาอย่างไรให้เป็นปฏิบัติจสมุปปาต จะอธิบายตามเรื่องที่ผมได้อ่านให้ฟังก่อน

ผู้ที่พระพุทธรองค์ทรงแสดงอนุปูปพิภพเป็นครั้งแรก คือท่านยสกุลบุตร ซึ่งเป็นลูกชายเศรษฐีในเมืองพาราณสี ท่านนี้ก็เป็นลูกเศรษฐี เป็นคนรวย ถูกบำรุงบำเรออยู่ในปราสาท ที่ไม่มีบุรุษเจือปน มีแต่ผู้หญิงคอยดูแลรับใช้ ฟ้อนรำ เล่นดนตรีให้ฟัง อย่างนี้นะครับ

ต่อมาท่านมีอินทรีย์แก่กล้าขึ้น ในคืนหนึ่งก็นอนหลับไปก่อน พวกบริวารหลับไปภายหลัง ท่านตื่นก่อน ตื่นขึ้นมาก็มาเห็นบริวารของตนเองที่เป็นสาว ๆ นั้นแหละ บางนางมีพิณอยู่ใกล้รักแร้ บางนางมีตะโพนอยู่ข้างคอเป็นต้น บางนาง น้ำลายไหล บางนางละเมอต่างๆ ไป ในสายตาของท่านยสกุลบุตรนั้น เนื่องจากท่านได้บำเพ็ญบารมีมาก่อน ท่านเห็นสิ่งเหล่านี้ปรากฏดุจปาชาศีติบ ดุจปาชา มองเห็นเหมือนปาชา เราไปปาชา เห็นศพเคลื่อนอยู่ จะไปนอนข้างศพนี้ คงทำไม่ลงนะ ถ้าอย่างพวกเรา บางทีถ้าเห็นสาว ๆ นอนหลับอยู่ อาจจะทำให้สวयงาม น่ารัก น่าเอ็นดู อะไรก็ได้ อันนี้พวกเป็นบ้าอยู่ก็เป็นอย่างนี้ แต่ท่านยสกุลบุตรเป็นผู้จะได้ บรรลุนิพพาน มีบารมีแก่กล้า มองเห็นเหมือนปาชา ถ้ามองเห็นเหมือนปาชา จะให้ไปนอนด้วย ก็คงไม่นอน ต้องนึกถึงว่าถ้าเราเห็นปาชาจริงๆ ปาชาก็มีศพนอนเคลื่อนอยู่ ใครไปนอนกับศพก็เกินมนุษย์แล้ว ท่านยสะก็รู้สึกอย่างนั้น ท่านก็เลยว่า “ที่นี่ ชัดชัดเจน ที่นี้วุ่นวายหนอ” ฉะนั้น คนที่มีปัญญา เริ่มรู้สึกว่ายอยู่ในโลกนี้อยู่ลำบากมาก มันวุ่นวาย มันเร่าร้อน เต็มไปด้วยอันตราย นี่ก็เป็นลักษณะของท่านผู้ที่ได้ บำเพ็ญบารมีมานาน จนกระทั่งใกล้บรรลุนิพพาน ก็จะมีสติประมาณนี้ ฉะนั้น ถ้าพวกเราได้ผ่านการปฏิบัติธรรม ฟังธรรม หรือได้บำเพ็ญบารมีมาเยอะ ก็จะมี ความรู้สึกคล้ายๆ อย่างนี้ขึ้นมาเรื่อยๆ

ท่านยสกุลบุตรก็เดินมาเรื่อยๆ จนถึงป่าอิสิปตนมฤคทายวัน ได้พบ พระพุทธเจ้า ท่านก็ว่า “ที่นี่วุ่นวายหนอ ที่นี่ขัดข้องหนอ” พระพุทธองค์ตรัสว่า “ที่นี่ไม่วุ่นวาย ที่นี่ไม่ขัดข้อง มาเถิด ยสะ จงนั่งลง เราจักแสดงธรรมแก่เธอ” ท่าน ก็ดีใจ ถอดรองเท้า เข้าไปกราบ พระพุทธเจ้าทรงแสดงอนุปุปพิภิกขา คือทานกถา แสดงเรื่องทาน สีลกถา แสดงเรื่องศีล สัคคกถา แสดงเรื่องสวรรค์ กามาทีนวกถา แสดงเรื่องโทษของกาม ความต่ำทราม เศร้าหมอง แง่เสียต่างๆ ของกาม และ เนกขัมมานิสังสกา แสดงเรื่องอานิสงส์แห่งการออกจากกาม อานิสงส์ในเนกขัมมะ อานิสงส์ในการคิดจะออกจากโลก อันนี้มันเป็นกระบวนการปฏิบัติสมุปบาท ถ้าใคร ที่มีจิตใจเบื่อหน่ายทางโลก มาฟังเรื่องนี้ มองทะลุ จิตใจจะยอมรับสัจธรรม และมีดวงตาเห็นธรรมต่อไป

บางทีอาจจะไม่พิจารณาข้อธรรมหมวดนี้ก็ได้ พิจารณาข้อธรรมหมวดอื่น ก็ได้ แต่ต้องพิจารณาให้เห็นเป็นไปในลักษณะเป็นกระแส จนกระทั่งเห็นว่าทาง โลกสังขารมันวนเวียน ต้องออกจากมัน มาสู่การปฏิบัติธรรม คือเนกขัมมะนี่แหละ **ออกจากกามคุณ ออกจากโลก นั่นแหละเป็นทางออก ถ้าไปวุ่นกับมัน จะไม่มี ทางออก จะหมุนวนไปเรื่อย เป็นวัฏฏะสงสารไป** หลงจมอยู่ในนั้น ไม่มีทางรอด เลย ต้องออกจากมันนั่นแหละจึงจะรอด หลักปฏิบัติสมุปบาทนั่น ถ้าท่านได้ศึกษา มาพอสมควร จะทราบว่ามีฝ่ายเกิดวนเวียนเป็นวัฏฏะสงสาร ก็เลส กรรม วิบาก หมุนวนไปเรื่อย ถ้าไปวางจรรนี้จะไม่มีความออก เห็นอย่างนั้นแล้ว ต้องเนกขัมมะ ต้อง เห็นโทษของการเวียนว่ายตายเกิด จึงจะเดินทางออกจากการวนเวียน ปฏิบัติสมุปบาท เลยมิ ๒ สาย สายหนึ่งเรียกว่าสายเกิด เป็นสมุทยวาระ อีกสายหนึ่งเป็นสายดับ เรียกว่านิโรธวาระ

ข้อธรรมะ คืออนุพุทธิกถา ๕ นี้มีครบทั้ง ๒ สายนั้นแหละ ถ้าพิจารณาเป็น
ก็จะเข้าใจครบ และเหมาะกับพวกฆราวาสด้วย ทำไมจึงเหมาะ ก็เพราะพวก
ฆราวาสทั้งหลาย พวกกันแสวงหาแต่อารมณ์ดีๆ อารมณ์เลิศๆ แสวงหาแต่ความ
สุขสบาย อะไรที่ดีๆ เขาแสวงหา อะไรที่ดีๆ นั่นก็คือสวรรค์ หรือสักคะนั้นแหละ
สวรรค์ นี่เป็นคำแปลภาษาไทย ภาษาบาลี คือ**สักคะ** สักคะคืออารมณ์ที่ดี อารมณ์
ที่เลิศ สิ่งที่เกิด ได้เห็นสิ่งสวยๆ ได้ฟังเสียงเพราะๆ ได้ดมกลิ่นหอมๆ ได้รสอร่อยๆ
สัมผัสที่อ่อนนุ่มสบายๆ อยากไปเกิดในที่ดีๆ เป็นเทวดาชั้นโน้นชั้นนี้ก็ว่าไป คน
โดยทั่วไปชาวมนุษย์ทั้งหลายก็แสวงหานี้กัน และสิ่งเหล่านี้ไม่ได้มาลอยๆ ได้มา
ตามเหตุปัจจัย อารมณ์ที่เลิศ อารมณ์ที่ดี รูปสวยๆ เสียงเพราะๆ กลิ่นหอมๆ สมบัติ
ต่างๆ อายุที่ยืนยาว ผิวพรรณสวยงาม ความสุข สิ่งที่น่าชื่นชม ได้ไปเกิดในสวรรค์
ได้มาจากเงื่อนไข ไม่ได้ได้มาตามอยาก ได้มาจากเงื่อนไขคือทานและศีล ทานและ
ศีลจึงเป็นเงื่อนไข เป็นเหตุ ทำให้เกิดผล เกิดอารมณ์ที่ดีขึ้นมา เกิดสิ่งดีๆ ขึ้นมา
เวลาเราไปศึกษาดูก็จะเห็นว่า ทานให้แก่คนนี้ได้รับผลมาเท่านั้น ให้ทานแบบนี้
ได้รับผลมาแบบนี้ๆ ผลก็คือสิ่งที่มนุษย์เราทั้งหลายต้องการ มันไม่ได้มาตามอยาก
ไม่ได้มาตามคิด ได้มาตามเหตุก็คือทาน และอีกอย่างหนึ่งก็คือศีล เราทุกคนล้วน
ไม่อยากจะตกอบาย ไม่อยากเป็นทุกข์ ที่ไปตกอบายเป็นเพราะอะไร เป็นเพราะไม่มีศีล
ทำทุจริต อยากจะไปสุคติโลกสวรรค์ ไม่ได้ไปตามอยาก ไปตามเหตุ คือมีศีล
อย่างนี้เป็นต้น

เรื่องทาน ศีล จึงเป็นเงื่อนไข เป็นเหตุที่ดี ทำให้ได้รับผลที่ดีคือสวรรค์ ผลที่ดีๆ นี่เป็นการเวียนว่ายตายเกิดอยู่ในวัฏฏะสงสาร เป็นทุกข์ พระพุทธองค์ทรง แสดงต่อไป เรื่องของโทษของกาม **เพราะว่ากามมันเป็นของไม่เที่ยง มันไม่ใช่ ของใครจริง ไม่มีใครเป็นเจ้าของ อย่างเทวดาที่ว่ามีกามทิพย์ชั้นสูง ก็มีอายุ จำกัด อะไรที่จำกัดมันก็ไม่น่าเพลิดเพลิน เป็นสิ่งไม่น่ายินดีทั้งนั้น** ตอนที่พิจารณา โทษของกามนี้ ต้องมีปัญหาจึงจะมองเห็น ต่อมาทรงแสดงอานิสงส์ในเนกขัมมะ คุณประโยชน์ของการออกจากกาม ถ้าพิจารณาเป็น จิตก็พร้อมจะรับธรรมะ พร้อมจะรับอริยสัจได้

อนุப்புพิกถา ๕ ประการ ถ้าพิจารณาเป็น จะเห็นกระบวนการเกิดขึ้น ของกองทุกข์ แล้วก็วิธีจะออกจากทุกข์ได้ โดยการเห็นโทษของสิ่งนั้นแล้วก็คิด จะออก **การเห็นโทษนี้คือมีสัมมาทิฐิ คิดจะออกคือมีสัมมาสังกัปปะ** **เมื่อมีฝ่าย ปัญญาเป็นหัวหน้าแล้ว ก็จะเจริญมรรคได้เลย** อย่างนี้องค์มรรคก็เกือบครบแล้ว

เวลาที่จะพิจารณารรณะข้อไหน ต้องยกข้อธรรมเหล่านั้นขึ้นมาให้ครบถ้วนก่อน แล้วก็พิจารณาให้ทะลุไปถึงเหตุปัจจัยที่ต่อเนื่องกันเป็นกระแสอย่างเรื่องอนุப்புพิกถานี้มี ๕ บางท่านไปพิจารณาแต่ทาน ให้ทานแก่พระอริยเจ้าได้รับผลนับไม่ถ้วน พิจารณาได้เท่านี้ พอพิจารณาได้เท่านี้บางทีหลงอีก ต้องพิจารณาให้เป็นกระแสต่อเนื่อง ทานนี้เป็นเหตุให้ผลมาเป็นของดี ของดีนี้มันเที่ยงใหม่ อยู่กับเรานานใหม่ ไปติดข้องมันเป็นสุขหรือมันเป็นทุกข์ ทุกข์วันเวียนเกิดตายอยู่ มันมีโทษติดตามมา คือ มันเป็นที่พึ่งไม่ได้จริง เป็นของไม่เที่ยง ไม่แน่นอน เห็นถูกต้องแล้วคิดจะออกนั้นแหละ ถูกต้อง เข้าสู่มรรคได้ ถ้าพิจารณาถูกต้องก็จะได้ทั้งฝ่ายเกิดและฝ่ายดับ ฝ่ายเกิดก็มีทั้งเหตุทั้งผล เหตุที่ดีคือทานกับศีล ได้รับผลคือสวรรค์ **ฝ่ายดับเป็นการเจริญมรรคเพื่อดับอวิชชา** ก็เริ่มจากสัมมาทิฐิ มีความรู้ เข้าใจถูกต้อง คือเห็นโทษ ความต่ำทราม เศร้าหมอง ของสิ่งดีๆ ทั้งหลายเหล่านั้น สิ่งเหล่านั้นเป็นที่มาของกิเลสนานาประการ

อย่างเราเป็นมนุษย์นี้ต้องการของดีๆ เอาของดีๆ เหล่านั้น มาพิจารณาดู มันชัดเจนและตรงกับนิสัย เพราะพวกเราต่างก็แสวงหาความสุข แสวงหาเงินทอง แสวงหาอะไรดีๆ เอาอันดีๆ นั้นแหละมาพิจารณาเลย อันดีๆ นี้ไม่ได้มาลอยๆ ไม่ได้มาตามความอยาก มาจากเหตุ อุตส่าห์ทำบุญ ให้ทาน รักษาศีล ทำเหตุมากมาย ได้มาแล้ว ก็เป็นของไม่เที่ยง ไม่อยู่กับเรานาน เป็นที่พึ่งไม่ได้จริง ถ้าอยู่กับมัน ไม่อาจจะไปสูงกว่านี้ได้ มีแต่ทำให้ลุ่มหลง เกิดกิเลส **จะให้ได้ดีสมาธิ ได้สุขมากกว่านี้ จนถึงไปนิพพาน พันทุกข์ โดยอาศัยกามนี้ ไม่อาจจะเป็นไปได้ ต้องออกจากกาม จึงจะได้สิ่งที่สูงส่ง** เห็นอานิสงส์ในการออก คิดจะออกจากมัน นี่ก็ครบหลักการของอนุப்புพิกถา

ถ้าใครพิจารณาเป็นอย่างนี้ จิตใจก็จะโน้มเอียงไปนิพพาน เห็นนิพพานโดย
ความเป็นสุข ไม่ได้เห็นสวรรค์โดยความเป็นสุขอีกต่อไปแล้ว อันนี้ผมพูดย่อๆ
เป็นการตั้งหัวข้อไว้ก่อน คือข้อที่ ๓ รู้จักพิจารณาสิ่งต่างๆ เป็นไปในลักษณะกระแส
หรือพิจารณาเป็นปฏิจจสมุปบาทนะ บางท่านจะหยิบองค์ธรรมของปฏิจจสมุปบาท
มาพิจารณาเลยก็ได้ แต่ตอนนี้ยกตัวอย่างเรื่องที่พระองค์ทรงแสดงเยอะ แล้ว
ก็ตรงกับความสุขของเราฆราวาสด้วย เราพากันหาของดีๆ ทั้งนั้น หาสุขภาพดีๆ
หาอายุยืนๆ สิ่งเหล่านี้ไม่ได้มาเพราะความอยาก ได้มาเพราะเหตุ ถ้าอยากจะอายุ
ยืนนี้ ต้องเป็นคนไม่ทำร้ายสัตว์ ไม่เบียดเบียนสัตว์ บางคนอยากอายุยืน แต่อายุ
ไม่ยืนเพราะอะไร เพราะทำร้ายสัตว์ เบียดเบียนสัตว์ แต่ถึงจะอายุยืน จะยืนเท่าไร
ก็ไม่อาจอยู่ได้ตลอดไป ขนาดชาวสวรรค์ยังมีอายุจำกัดเลย เป็นของไม่เที่ยง

บรรยายวันนี้ พูดประเด็นวิธีปฏิบัติเพื่อเป็นพระโสดาบัน ด้านปัญญา พูดไป
๒ ข้อด้วยกัน คือมีอนุโลมิกขันติ ยอมรับสังขธรรม การยอมรับกฎไตรลักษณ์ และ
ยอมรับนิพพานว่าเป็นสุขอย่างแท้จริง และตั้งข้อที่ ๓ ไว้ก่อน ยังไม่ได้อธิบายละเอียด
คือ พิจารณากระแสปฏิจจสมุปบาท การพิจารณาธรรมะในลักษณะเป็นกระแส
ยกข้อธรรมอันใดขึ้นมาก็ได้ แต่ให้พิจารณาเป็นแบบกระแส มีเหตุและผลต่อเนื่อง
กันไปเป็นทอดๆ อย่างนี้จะเข้าใจสังขธรรม ยกตัวอย่างที่พระองค์แสดงเยอะ คือ
อนุปุปพิภกา ได้อธิบายเพียงย่อๆ คราวต่อไปจะอธิบายเพิ่มเติม และยกข้อธรรมะ
อื่นๆ มาอธิบายให้ฟัง จะได้เป็นตัวอย่างให้ท่านทั้งหลายนำไปพิจารณาได้

บรรยายวันนี้ ก็พอสมควรแก่เวลาเท่านั้นละครับ อนุโมทนาทุกท่านครับ

บรรณานุกรม

มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. พระไตรปิฎกภาษาบาลี ฉบับมหาจุฬาเตปิฎก
๒๕๐๐. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๐๐.

มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณ
ราชวิทยาลัย. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย,
๒๕๓๙.

สำหรับท่านที่มีความต้องการที่จะขอรับหนังสือ
หรือซีดี/ดีวีดี ของอาจารย์สุกรี ทุมทอง
สามารถดูรายละเอียดเพิ่มเติมได้ในเว็บไซต์ www.ajsupee.com
หรือท่านสามารถดำเนินการตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

(๑) ขอรับได้ฟรี ผ่านระบบขอรับสื่อธรรมะออนไลน์ จากเว็บไซต์ ajsupee.com ซึ่งท่านสามารถขอรับหนังสือได้ครั้งละ ๕ เล่ม และซีดี/ดีวีดี ได้ครั้งละ ๘ แผ่น โดยการเลือกหนังสือ หรือซีดี/ดีวีดี ที่ท่านต้องการผ่านระบบขอรับหนังสือออนไลน์ ยืนยันการขอรับ และกรอกชื่อที่อยู่ผู้รับ ซึ่งสามารถตรวจสอบสถานะการส่งได้ผ่านทางหน้าเว็บไซต์

(๒) ขอรับได้ฟรีทางไปรษณีย์ ซึ่งท่านสามารถขอรับหนังสือได้ครั้งละ ๕ เล่ม และซีดี/ดีวีดี ได้ครั้งละ ๘ แผ่น โดยการส่งชื่อ ที่อยู่ของผู้รับ ชื่อหนังสือ ชื่อซีดี/ดีวีดี ที่ต้องการพร้อมทั้งระบุวัตถุประสงค์ในการขอรับสื่อธรรมะไปที่อีเมล : suriyan2t@gmail.com หรือทาง Line ID : ajsupee.com หากมีข้อสงสัยสามารถติดต่อสอบถามรายละเอียดเพิ่มเติมได้ที่ คุณสุรียัน โทร. ๐๘-๐๕๕๓-๕๕๕๓

(๓) ติดต่อขอรับได้ที่ชมรมจริยธรรม ตึกประสาทวิทยาชั้น ๒ โรงพยาบาลศรีธัญญา อ.เมือง จ.นนทบุรี โทร. ๐-๒๙๖๘-๙๙๕๔ ติดต่อคุณสุคนธ์

(๔) ติดต่อขอรายละเอียดได้จากชมรมกัลยาณธรรม ตามรายละเอียดในเว็บไซต์ <http://www.kanlayanatam.com>

ประวัติ

อ.สุภีร์ ทุมทอง

วันเดือนปีเกิด

๑๓ พฤษภาคม ๒๕๑๕

บ้านหนองฮะ ต.หนองฮะ อ.สำโรงทาบ จ.สุรินทร์

การศึกษา

- เปรียญธรรม ๔ ประโยค
- ประกาศนียบัตรบาลีใหญ่ วัดท่ามะโอ จ.ลำปาง
- ปริญญาตรี วิศวกรรมศาสตรบัณฑิต สาขาวิศวกรรมไฟฟ้า มหาวิทยาลัยขอนแก่น
- ปริญญาโท พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาพระพุทธศาสนา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
- ปริญญาเอก พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาพระพุทธศาสนา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

งานปัจจุบัน (พ.ศ. ๒๕๖๒)

- กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิวิทยาลัยสงฆ์ มจร. วิทยาเขตบาฬีศึกษาพุทธโฆส จ.นครปฐม
- วิปัสสนาจารย์ยุวพุทธิกสมาคมแห่งประเทศไทยฯ
- อาจารย์สอนวิชาพระอภิธรรมปิฎก มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตบาฬีศึกษาพุทธโฆส จ.นครปฐม และห้องเรียน วัดพิชยญาติการาม
- บรรยายธรรมะตามสถานที่ต่างๆ ทั้งในกรุงเทพฯ และต่างจังหวัด
- เผยแพร่ธรรมะทางเว็บไซต์ www.ajsupee.com

